Σχεδία στ' ανοιχτά της Αίγινας
Τεύχος 6,
Γενάρης 2006, Αίγινα

ΤΟΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Για επικοινωνία:
Κυριακού Γιώργος
β΄ Πάροδος Αφαίας 131, Αίγινα 180 10,
τηλ.: 6936 206792
τηλ.-φαξ: 22970-25902

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν
μ' οποιοδήποτε τρόπο οι:
Ρούλα Κωστάρη, Σοφία Δημακοπούλου
Δ. Β., Μ. Ε., Κώστας Ιωάννου
Έλενα Φουντούκη, Μαρία Γκίκα
Δάφνη Τούτιου
Ανδρέας Δερμάτης
Μαρία Γανωτή, Παναγιώτης Μπάβας
Τάκης Φωτόπουλος
Δημήτρης Χατζηπαναγιώτου
Γιώργος Χλωρός
Άρης Παύλος
Μαρία Παντελή
Βαγγέλης Πισσίας
Νέστορας Αντωνίου
Κατερίνα Μάτσα
Γιάννης Σερίφης, Ντίνα Τσιαντή
Χρήστος Ρέππας
Γιώργος Μεριζιώτης
Δημήτρης Αγγέλης
Σταύρος Γιακούζης
Θανάσης Τριαρίδης
Ζώης Καλούσης
Σώζος Μπέσης
Ρένα Κορκοβέλου

Το τεύχος αυτό είναι και το τελευταίο μ' αυτή τη μορφή. Ήταν μια ατυχούσα δοκιμή (που κράτησε κάπως παραπάνω) αφού στόχος της έκδοσης ήταν η συμπόρευση με δρώμενα που τουλάχιστον θα είχαν το στοιχείο της αυτοοργάνωσης, της αυτονομίας της δράσης, και θα προωθούσαν ένα όραμα ισότητας στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή. Το σύντομο καλοκαίρι που ώθησε και την έκδοση της Σχεδίας τελείωσε, και μαζί του ένας μικρός κύκλος αναζητήσεων σ' αυτήν την προοπτική.

Σ' αυτό το τοπίο το καθημαγμένο από την εσωστρεφή και εξουσιαστική προσέγγιση των πεπραγμένων του τοπικού βίου, ταιριάζουν λιγότερο θορυβώδεις δραστηριότητες από αυτές της Σχεδίας. Σ' αυτό το ανθρώπινο τοπίο όπου το μικροαστικό παραλήρημα διαδέχεται τη λαϊκίστικη κορώνα, σ' αυτό το τοπίο που η αστικός ευδαιμονισμός διαδέχεται την τοπική μπουρδολογία, σ' αυτό το τοπίο που πρέπει οπωσδήποτε να είσαι κάπου, η «Σχεδία» δεν ήταν σχεδόν πουθενά. Το «βήμα της γάτας» που εφάρμοσε η Σχεδία ήταν πολύ ηχηρό, εξωπραγματικό και βιαστικό. Η «δουλειά του μυρμηγκιού» ήταν αυτό που ταίριαζε πραγματικά, γιατί και η παραμικρή αυταπάτη μπορεί να μετατρέψει τον ψύλλο σε ελέφαντα.

Ακόμα όμως και σ' αυτήν την κεκτημένη ταχύτητα, η Σχεδία κατάφερε να γνωρίσει την άλλη όψη της Αίγινας, μακριά από τα άθλια φώτα της θλιβερής επαρχιώτικης γκλαμουριάς, του πολιτικού εμετικού συρφετού, της απόλυτης αηδίας, της αγιαστούρας και υποκρισίας, της επευφημίας του τίποτα. Η Αίγινα δεν είναι μόνο ο καλοαλεσμένος χυλός, δεν είναι μόνο η ειδησεογραφία και η ανάλυση του μηδέν σε τοπικά σκουπίδια, ούτε τα λαχανιασμένα άτομα στις παρυφές του τίποτα. Είναι ένας άλλος κόσμος που ποτέ δεν θα αποκαλύψει το πρόσωπο του σε μια μηδαμινότητα που νομίζει ότι ελέγχει τα πάντα. Ως εδώ για την Αίγινα (για να μη δίνονται και ιδέες).

Ο παγκοσμιοποιημένος φασισμός κάνει τα ίχνη του να φαίνονται ανεξίτηλα ακουμπώντας και τις μαλακιές παρειές της καημένης «ψωροκώσταινας» που ως κοιτίδα της δημοκρατίας αγωνίζεται στο θέατρο της διεθνούς αμαξοστοιχίας να ρίξει λίγο κάρβουνο. Άθλια εξουσιαστικά ανθρωπάρια φουσκωμένα από αλαζονεία αγωνίζονται να κερδίσουν ένα μικρό ρόλο διαχείρισης. Τι κρίμα! Κι είναι μαζί τους άνθρωποι φτωχοί που αγωνίζονται για να ζήσουν και να επιβιώσουν κρατώντας το κοντάρι κι αλλάζοντας σημαίες κατά περίσταση.

Αυτά τα ολίγα που ταιριάζουν στην περίσταση ενός ανέμου που έχει να μετράει τη ζωή και το θάνατο όπως του αρμόζει. Το ήξεραν αυτό κάποιοι παλιοί και κάπως πιο σοφοί, από αυτούς, που έφαγαν τα νιάτα τους στους πολέμους: «Τούτη η γης που την πατούμε όλοι μέσα θε να μπούμε...»

Λάθη στο τεύχος 5:

1) Ο τίτλος της παρουσίασης του Δημήτρη Αγγέλη. Ο σωστός είναι: Συνέντευξη με το Δημήτρη Αγγέλη, καλλιτέχνη ψηφιδωτού

2) Σελίδα 42, στο κείμενο «...Οι υπόλοιποι που συνάντησα ήταν επικίνδυνοι...» υπό τον τίτλο «Μαρτυρία νοσηλεύτριας από την Αίγινα». Το σωστό κείμενο είναι: «...Οι υπόλοιποι που συνάντησα δεν ήταν επικίνδυνοι...»

3) Λάθη αρκετά και αδιόρθωτα στην παρουσίαση στίχων του Σώζου Μπέση στη «σελίδα του τζίτζικα»
Λάθη μικρά, αλλά, οπωσδήποτε λάθη...

Εκκρεμότητες, ατέλειωτες εργασίες και έρευνες:

1) Εργασιακά στο Δήμο της Αίγινας
2) Εκπαίδευση υπό το αυστηρό βλέμμα της θρησκευτικής κουλτούρας
3) Αφιέρωμα στον σύντροφο Βαγγέλη Λάμπρου
4) Συνέντευξη παλαίμαχου κομμουνιστή, για την αντίσταση, τον εμφύλιο και την παραμονή του στις Φυλακές της Αίγινας
5) Η περιπέτεια 5χρονου παιδιού από την οργάνωση «το χαμόγελο του παιδιού»
6) Το ζήτημα της Κύπρου και της Παλαιστίνης υπό το πρίσμα μιας ελευθεριακής ανάλυσης
7) Οι χορηγίες του ιδρύματος FORD σε διαννοούμενους της Αίγινας

Ευχαριστίες

Στο Βασίλη Βλαχάκο, στο Γιώργο Βλασσόπουλο, στο Χρήστο Ρέππα, στο Γιώργο Χλωρό, στους πολλούς φίλους-φίλες και συντρόφους-συντρόφισσες που στήριξαν τη διακίνηση, σ' όσους έγραψαν άρθρα και βοήθησαν με κάθε τρόπο μια προσπάθεια που προσέγγισε το οικουμενικό μέσα από το τοπικό και το τοπικό μέσα από το οικουμενικό.

Το παρασκήνιο ως αναπόσπαστη διαδικασία της τοπικής πολιτικής ζωής

Σε ένα χρόνο, η προεκλογική περίοδος στην Αίγινα, όπως και σε κάθε τοπική κοινωνία της επικράτειας, θα αποτελεί ίσως το μοναδικό πολιτικό γεγονός το οποίο θα δημιουργήσει τεχνητά ένα στοιχειώδη δημόσιο χώρο. Μέσα σ' αυτόν θα αναδειχθούν τα κατ' εξοχήν τοπικά προβλήματα, αυτά και μόνο που το σύνολο της συγκεκριμένης κοινωνίας θεωρεί ως κατ' εξοχήν τοπικά ή αποτελούν τις προεκλογικές αιχμές των υποψηφίων μετά ίσως από ένα 'ξεσκαρτάρισμα' ανάδειξης προτεραιοτήτων. Αυτά στο βαθμό που δεν θα αποτελούν προπέτασμα καπνού ώστε να καλύπτουν μια σειρά υποσχέσεων και εξυπηρετήσεων προσωπικών ή συλλογικών (π.χ. αιτήματα συγκεκριμένων συνοικισμών) θα είναι σημεία αντιπαράθεσης μεταξύ προσώπων που θα ψηφιστούν. Οι εκλογές για την Αίγινα αποτελούν, με εξαίρεση τις όποιες δραστηριότητες που γίνονται ενδιάμεσα (π.χ. εκδηλώσεις-συγκεντρώσεις της Ομάδας για το Πρόβλημα του Νερού στην Αίγινα), τις μοναδικές αφορμές για την ανασύσταση του δημόσιου χώρου. Ενός δημόσιου χώρου με ημερομηνία λήξης αφού πλέον το μεγάλο μερίδιο των αποφάσεων απαλλοτριώνεται, νόμιμα, μέσω της εκλογικής διαδικασίας, σε όφελος του Δημοτικού Συμβουλίου και ιδιαίτερα της κυρίαρχης δημοτικής παράταξης με επικεφαλής το δήμαρχο, για την οποία το παραπάνω αποτελεί ένα απλώς θέατρο δημοκρατίας. Όλοι γνωρίζουν ότι οι αποφάσεις έχουν παρθεί από πριν και ότι σχεδόν πάντα οι προτάσεις του δημάρχου και της κυρίαρχης παράταξης υπερψηφίζονται αφού έχουν την πλειοψηφία μέσα στο δημοτικό συμβούλιο. Οι εξαιρέσεις που υπάρχουν γίνονται για να επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Αυτές οι εξαιρέσεις αποτελούν την έκφραση της δυναμικής των προσώπων που παίρνουν τις αποφάσεις προς όφελος συμφερόντων αυτών που καλύπτονται πίσω από τα πρόσωπα, καθώς και τα όρια των συμμαχιών και συνεργασιών που αναπτύσσονται μέσα στο τοπικό πολιτικό σκηνικό στο οποίο οι πολίτες-ψηφοφόροι είναι βασικά αμέτοχοι. Έτσι συμβαίνουν γεγονότα με πρωταγωνιστές ανθρώπους εμπλεκόμενους με τη λήψη αποφάσεων στο τοπικό επίπεδο που επικαλούμενοι την ηθική, την πολιτική ιδεολογία, τα πραγματικά προβλήματα καθώς και άλλες αιτίες, να απομακρύνονται από κάποιον συνδυασμό και να στελεχώνουν άλλον. Σχεδόν όλες οι τοπικές εφημερίδες βρίθουν από μια τέτοια ειδησεογραφία που δεν αφήνει το περιθώριο να διαφανούν οι αιτίες των προβλημάτων που ανευρίσκονται στη συνθήκη της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ανισότητας. Τα πρόσωπα αλλά και η χαμηλής επεξεργασίας -τόσο από άποψη σχεδιασμού όσο και από άποψη αρχών- στόχοι που αναπτύσσονται και σκοπό έχουν την απαλλοτρίωση της εξουσίας από τους απλούς πολίτες, βάση μιας ευρύτερης συνθήκης για την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι οι βασικές συνιστώσες ενός ευρύτερου παρασκηνίου το οποίο δραστηριοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια, μεταξύ δυο εκλογικών διαδικασιών.

Τα παραδείγματα είναι πολλά και θα ήταν πλεονασμός να αναφέρονται ως λήμματα στο παρόν κείμενο. Ενδεικτικά είναι τα δημοσιεύματα για τις διαφωνίες του πρώην προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, για τη δραστηριότητα συμβούλου και νυν αντιδημάρχου με την αρμοδιότητα της ύδρευσης ο οποίος -ω του θαύματος!- δραστηριοποιήθηκε σε επιτροπή για το Πρόβλημα του Νερού, απότοκο των δραστηριοτήτων της γνωστής και προαναφερόμενης Ομάδας ή τα στομφώδη κείμενα, νέου στην ηλικία, συμβούλου της μειοψηφίας στα "σαλόνια" του τοπικού τύπου που ασκούν κριτική στα κακώς κείμενα.

Έτσι, δεν λείπουν οι κλειστές συγκεντρώσεις, τα "σαλόνια", οι "καφέδες" που όλη αυτήν την περίοδο δουλεύουν στην κατεύθυνση διαμόρφωσης άτυπων μηχανισμών που θα εξελιχθούν σε παρατάξεις οι οποίες θα διεκδικήσουν ένα μερίδιο στην άσκηση εξουσίας στο περιορισμένο -πάντα- πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η διαλεκτική της μικρο-πολιτικής εργολαβίας συνεχίζεται αδιάκοπα εκμεταλλευόμενη κάθε κοινωνικό ζήτημα που κάνει την παρουσία του στο δημόσιο χώρο. Η υπόθεση της εγκατάστασης του οικοτροφείου αποασυλοποίησης στην Αίγινα είναι επίσης χαρακτηριστική. Δίπλα στο γεγονός ότι έσπασε αρκετά αποστήματα, αφού σύσσωμος σχεδόν ο «τοπικός κορμός» (αντίστοιχο του «εθνικού κορμού») από παράγοντες και τραμπούκους της Δεξιάς μέχρι την "αριστερά" της Αίγινας αντιτάχθηκαν στην εγκατάσταση και έδωσαν το προβάδισμα στην άγνοια, στην προκατάληψη και στο ρατσισμό, δημιούργησε και τη στοιχειώδη υποδομή για την ανάδειξη παραγόντων που θα παίξουν για τα τοπικά δεδομένα έναν σημαντικό ρόλο στις εκλογές. Αντίστοιχα και η υπόθεση του νερού, το δεύτερο ζήτημα κατά χρονολογική σειρά που απασχόλησε σε διάρκεια το νησί έπαιξε το ρόλο της εξέλιξης της τοπικής πολιτικής διαμεσολάβησης αφού μέσα από τις ελεγχόμενες τριβές που δημιούργησε (για τις οποίες ευθύνεται και η μετατροπή της Ομάδας για το πρόβλημα του Νερού σε Ομάδα Πίεσης για τη Σύνδεση με την ΕΥΔΑΠ) ανακατατάξεις σε παραταξιακό επίπεδο. Άλλα, ελάσσονος σημασίας -από άποψη χρόνου απασχόλησης- ζητήματα έπαιξαν το ρόλο τους, όπως τα σχεδόν πάγια συμφέροντα με βάση τις αιχμές της τοπικής οικονομίας του τουρισμού, της οικοδόμησης και του εμπορίου, η δυναμική των κομματικών οργανώσεων με προεξάρχουσες αυτές της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ αλλά και των μικρότερων, του ΣΥΝ και του ΚΚΕ, στο ζήτημα της συνδιαλλαγής για τις τελικές αποφάσεις πριν το σχηματισμό των παρατάξεων.

Το παρασκήνιο αναδεικνύεται ως καθοριστικός παράγοντας δίπλα σ' αυτόν της συναίνεσης της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών «που προσέρχονται στις κάλπες» αξιοποιώντας με τον καταλληλότερο τρόπο την οικογενειακή παράδοση, τις τοπικές συνήθειες (που μετατρέπονται σε στερεότυπα με την πάροδο του χρόνου), τα "καινούργια" ζητήματα που αποτελούν τις αφορμές για να αφομοιωθούν τμήματα του πληθυσμού που παραμένουν δυσαρεστημένα και δυσκολεύονται να ενταχτούν και τέλος την αντίληψη που σε παγκόσμιο επίπεδο εκτός εξαιρέσεων (παγκόσμια κινήματα αμφισβήτησης) κυριαρχεί και τοποθετεί την πολιτική όχι μια καθημερινή αναζήτηση των ανθρώπων αλλά ως μια τεχνική άσκησης εξουσίας.

«Έ(Αί)γινα για σένα» υποψήφιος διαχειριστής

Δεν θα μπορούσε να μην προκύψει, στην Αίγινα, ένας άλλος δημοτικός συνδυασμός ο οποίος να καλύπτει θέματα και νοοτροπίες μιας άλλης πολιτικής κουλτούρας, διαφορετικής από την κατεστημένη τοπική που εκπροσωπούν οι γνωστοί δημοτικοί συνδυασμοί. Θέματα που δεν εγγίζονται από τους άλλους (π.χ. παράνομα εργοτάξια της Βόρειας Αίγινας, δόμηση, χωροταξία, σκουπίδια, εκδηλώσεις υποκουλτούρας κλπ.) αλλά και μια ιδέα να αλλάξει το τοπικό σκηνικό το οποίο κυριαρχείται από μια παρακμιακή λογική της συναλλαγής και ψηφοθηρίας, τροφοδότησε τον νέο ελπιδοφόρο, για πολλούς, συνδυασμό. Ένα μίγμα ανθρώπων μετοίκων που ζουν μόνιμα στο νησί από τους οποίους προκύπτουν δραστηριότητες ανταγωνιστικές με της δημοτικής αρχής, παραθεριστών που προτίθενται να μεταφέρουν τα εκλογικά τους δικαιώματα στην Αίγινα, αιγινητών που διαμένουν στο κλεινόν άστυ και ασφυκτιούν με τα προβλήματα του νησιού, λίγων ντόπιων και κατοίκων που ξεπερνούν με προσπάθεια τα οικογενειακά και επαγγελματικά εμπόδια, είναι η μαγιά και επί της ουσίας η απεύθυνση του νέου συνδυασμού.

Συγκυρίες που αφορούν την αδράνεια της δημοτικής αρχής πάνω σε λειτουργικά ζητήματα που αλλού έχουν λυθεί ή έχουν δρομολογηθεί να λυθούν (π.χ. Πόρος), τα διογκωμένα προβλήματα όπως το νερό για το οποίο ξέσπασε ο σάλος του Αυγούστου, νοοτροπίες του παλιού καιρού (συναλλαγές, εξυπηρετήσεις προσώπων) που όμως είναι ριζωμένες στους τοπικούς διαχειριστές, αφήνουν το περιθώριο σε μια ενεργοποίηση που έχει προκύψει μ' αφορμή το νερό να ξετυλιχθούν κι άλλα θέματα που αφορούν το νησί. Έτσι συναντήσεις προσώπων σε μια προοπτική εκλογικής παρέμβασης στις εκλογές δημιούργησε τη δυνατότητα να εκφραστεί σε τοπικό επίπεδο όλη αυτή η πραγματικότητα της Αίγινας που δεν καλύπτεται από τους παραδοσιακούς επίδοξους άρχοντες. Κάνοντας την εμφάνισή τους με κάποιο γενικόλογο κείμενο αλλά και ευρηματικές αφίσες απόσπασαν την ειλικρινή αποδοχή από ένα μεγάλο μέρος του δραστηριοποιημένου κόσμου τις ημέρες της κινητοποίησης του Αυγούστου. Στα πλαίσια, λοιπόν της διαχειριστικής λογικής, προβάλει στην Αίγινα μια νέα συλλογικότητα, μικροαστικής και μεσοαστικής προέλευσης η οποία αποτελεί τη δικλείδα ασφαλείας του εκλογικού συστήματος και του τρόπου συμμετοχής του πολίτη στα κοινά. Χρησιμοποιώντας την ψευδαίσθηση της Δημοκρατίας, όπως και

τόσοι άλλοι ανάλογοι συνδυασμοί σ' όλη την Ελλάδα προτίθεται να απαλλοτριώσει μέρος της τοπικής εξουσίας προκειμένου να υπάρξει καλύτερη διαχείριση στα τοπικά. Έτσι και στις 17 Σεπτέμβρη, που παρουσιάστηκε στο ξενοδοχείο Δανάη, κι αργότερα σε άλλες συναντήσεις, με τη σεμνότητα που διέπει τους συγκεκριμένους ανθρώπους, δεν παρουσιάστηκε κανένα πρόσωπο και σαφώς όχι ένα κατεβατό που θα μπορούσε να είναι ψευδώς η 'άλλη λύση' για τα προβλήματα. Στο πλαίσιο της αναδιάταξης της εξουσίας στο νησί, ένας νέος συνδυασμός δεν θα μπορούσε παρά να συμβάλει στη δρομολόγηση των ζητημάτων που ταλανίζουν τον κόσμο της Αίγινας αναπαράγοντας πάντα τον από τα πάνω σχεδιασμό αυτού του μικρού τμήματος κοινωνικής δραστηριότητας που έτσι κι αλλιώς αντιστοιχεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με τον τρόπο της και το 'νέο' ύφος της ο νέος εκλογικός συνδυασμός όχι μόνο δεν μπορεί να ξεφύγει από μια πεπατημένη κι αποτυχημένη λογική διαμεσολάβησης αλλά συγχωνεύοντας προσωπικές φιλοδοξίες και μια δυσαρέσκεια στην Αίγινα πιστοποιεί για μια ακόμα φορά την αποστασιοποίηση του πολίτη από τη λήψη των αποφάσεων-αιτία για όλα τα προβλήματα που μέχρι τώρα προκύπτουν.

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΙΓΙΝΑΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 2002

Αναδημοσιεύεται στο παρόν άρθρο, αυτούσια, η ανακοίνωση της Πρωτοβουλίας Πολιτών Αίγινας που εκδόθηκε και διανεμήθηκε το καλοκαίρι του 2002. Ο Αργύρης Τσουβαλάκης, μέλος της 'Πρωτοβουλίας' είχε πάρει μέρος στις τοπικές εκλογές συμμετέχοντας στο κεντρικό ψηφοδέλτιο της ΔΑΣΑ με τη σύμφωνη γνώμη όλων όσων συμμετείχαν. Το σκεπτικό της Πρωτοβουλίας ήταν ότι, με ευκαιρία την εκλογική αναμέτρηση θα μπορούσε να προωθηθεί ο προβληματισμός για τις λαϊκές συνελεύσεις «ως τον μοναδικό τρόπο λήψης αποφάσεων» και η άμεση δημοκρατία ως πολιτική συνθήκη που δίνει διέξοδο από τις συνέπειες της πολιτικής των διαμεσολαβητών και των εργολάβων της πολιτικής. Κάτι τέτοιο όμως στην παρούσα συνθήκη θα ήταν αδύνατον στο βαθμό που δεν υπάρχουν τέτοιες κινήσεις που ρητά και με συνέπεια αγωνίζονται για κάτι τέτοιο. Πόσο μάλλον στην Αίγινα με τη ΔΑΣΑ για την οποία η συμμετοχή του Αργύρη δεν ήταν παρά μερικές ψήφοι αλλά και μια δραστηριότητα στα πλαίσια της προβολής του συνδυασμού κι όχι μια αφορμή για τον παραπάνω προβληματισμό. Τακτικισμοί, στρατηγικές και συμμαχίες με στόχους την εκλογική άνοδο δεν μπορούν να συνοδοιπορούν με τις αρχές και τους στόχους της άμεσης και οικονομικής δημοκρατίας, ιδιαίτερα όταν ετεροκαθορίζονται από τους όρους της επίσημης κυριαρχίας του κράτους. Η συνέχεια ήταν μάλλον αποθαρρυντική εφόσον μ' αφορμή τις κινητοποιήσεις για την ακτοπλοΐα (χειμώνας 2002-2003) η ΔΑΚΑ, βασική μαγιά της ΔΑΣΑ, προώθησε το σχήμα των κλειστών συσκέψεων φορέων που ήταν και η βασική διαφωνία σε πρακτικά πλέον ζητήματα. Αργότερα με τις προσπάθειες για την οργανωτική δομή της Ομάδας Πολιτών για το Πρόβλημα του Νερού, ήταν και η αφορμή για να δοθεί και ένα τέλος στην ύπαρξη της 'Πρωτοβουλίας' εφόσον υπήρξε διαφωνία σε ζητήματα που έχουν αναφερθεί σε προηγούμενα τεύχη.

Το κείμενο διατηρεί την επικαιρότητά του εφόσον εκτός από τις εξελίξεις για το νερό και την υπόθεση του οικοτροφείου που ήγειραν τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις δεν υπάρχουν και μεγάλες διαφοροποιήσεις. Το κείμενο και ιδιαίτερα το υστερόγραφο, που αφορά στην προσπάθεια της ΔΑΣΑ, απαντά και στην προσπάθεια των ανθρώπων του συνδυασμού «Αίγινα για σένα», που σαφώς σε επίπεδο ηθικής διαφοροποιείται από τους υπάρχοντες εκλογοθηρικούς συνδυασμούς, παρόλο που η προσωπική ηθική και μόνο δεν μπορεί να αποκλείσει φαινόμενα γραφειοκρατίας και ενός νέου τοπικού παραγοντισμού.

Για την άμεση δημοκρατία και την τοπική αυτοδιεύθυνση (καλοκαίρι 2002)

Για μια ακόμα φορά οι πολίτες αυτής της χώρας καλούνται να εκλέξουν ανάμεσα από ανταγωνιστικές παρατάξεις μια ομάδα τοπικής εξουσίας που διεκδικεί τη διαχείριση ενός τμήματος των κοινών ζητημάτων για λογαριασμό όλων μας. Έτσι για μια φορά στα τέσσερα χρόνια ένα σύστημα κατανομής της τοπικής εξουσίας επαγγελματοποιεί μια μερίδα συμπολιτών μας αναθέτοντάς τους την ευθύνη της ίδιας μας της ζωής. Μιλάμε για το νερό που πίνουμε, για τους χώρους που ζούμε και κινούμαστε, για την εργασία μας, για την υγεία μας, για τις μετακινήσεις μας για τον πολιτισμό μας και γενικότερα για τις ριζικές μας ανάγκες οι οποίες είναι έρμαιο στα χέρια τους παγιώνοντας τις τεχνικές άσκησης εξουσίας ως τον μοναδικό τρόπο επίλυσης των προβλημάτων. Μέσα από τα σπλάχνα της τοπικής πραγματικότητας,

από τα χωριά και την πόλη της Αίγινας, μικρού και μεσαίου μήκους φιλόδοξοι άνθρωποι, έχοντας το χρίσμα του σογιού, του κόμματος ή των γνωριμιών με οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες, αλλά και των «αγώνων» τους οποίους εξαργυρώνουν με την ψήφο, άνθρωποι όπως ο καθένας μας με σάρκα και οστά, αποφασίζουν για τέσσερα ολόκληρα χρόνια για όλες τις παραπάνω ανάγκες μας. Μέσα σ' αυτόν τον τρόπο πολιτικής παγιδεύεται η πλειοψηφία της κοινωνίας η οποία ψηφίζει τον καπάτσο, τον εξυπνότερο, τον «αγωνιστή», τον πλούσιο, τον μορφωμένο λες και θέλει πτυχίο και ντοκτορά, ιδιαίτερη εξυπνάδα, ή χρήμα για να γίνει η ζωή μας καλύτερη και πιο ανθρώπινη. Και βέβαια αν οι αυταπάτες φαίνονται να είναι πολυτέλεια, τότε ψηφίζονται αυτοί που θα κάνουν τα μάτια στραβά στην αυθαιρεσία έναντι του νόμου, θα βοηθήσουν να διοριστεί, θα χτυπήσουν για λογαριασμό του ένα τηλέφωνο σε μια υπηρεσία, θα του σπρώξουν μια εργολαβία, θα «ανοίξουν» ένα δρόμο (με τα χεράκια τους;), θα «του» φέρουν το νερό (στους ώμους με το κανάτι;), θα ικανοποιήσουν γενικά ένα ιδιωτικό και αυτονόητο ζήτημα ή θα ιδιοποιηθούν ένα έργο σαν να είναι δικό τους κατόρθωμα. Πίσω δηλαδή από κάθε γενικόλογη ρητορεία (δήθεν για την «Αίγινά μας») κρύβεται ένας πόλεμος συμφερόντων αυτών των ομάδων αλλά και της πλειοψηφίας των ανθρώπων που έχουν παγιδευτεί σ' αυτόν παίρνοντας το μέρος του ενός ή του άλλου επίδοξου θαυματοποιού και προστάτη. Αυτό το καταφέρνουν με το να βρίσκονται «πανταχού παρών και τα πάντα πληρών». Κατ' αρχήν σε γάμους, κηδείες, μνημόσυνα, είναι μέλη και πρόεδροι, αντιπροέδροι, γραμματείς σε Διοικητικά συμβούλια φορέων, τους συναντάς σε όλες τις δημόσιες συγκεντρώσεις οπωσδήποτε λέγοντας «κάτι» βαρύγδουπο, σε εκδηλώσεις που έρχονται να δηλώσουν την παρουσία και το «ενδιαφέρον» τους, και φυσικά σε όλες τις θρησκευτικές εκδηλώσεις με τα κοστούμια τους προκειμένου να εκμεταλλευτούν το θρησκευτικό συναίσθημα.

Σε κάθε αναμέτρηση για την τοπική εξουσία δείχνουν να ξεπερνάνε τα κόμματα. Αυτό όμως είναι ψευδές, αφού τα κόμματα δηλώνουν την υποστήριξή τους πάντα σε κάποιον κάνοντας την δική τους καταμέτρηση και σφυγμομέτρηση. Προκαλείται δηλαδή με τις τοπικές εκλογές όπως και με τις εκλογές στα σωματεία μια τεχνητή κρίση των κομμάτων. Η υπερκομματικότητα την οποία δηλώνουν είναι μια ιδεολογική κατασκευή προκειμένου να έχουν στο ίδιο τους το κόμμα μια μεγαλύτερη αίγλη και δύναμη εφόσον και το ίδιο το κόμμα είναι ένα πεδίο εσωτερικού ανταγωνισμού για οφίκια και πολλές φορές για οικονομική επέκταση. Από την άλλη, κάθε παράταξη δραστηριοποιείται ακριβώς όπως ένα κόμμα. Δηλαδή είναι ένα κόμμα με ημερομηνία λήξεως σχεδόν την ημέρα των εκλογών. Αν ανοίξετε τη ...συσκευασία μετά τις δημοτικές εκλογές θα βρείτε το περιεχόμενο αλλοιωμένο ή φρεσκαρισμένο με τα μόνιμα κομματικά του συντηρητικά. Η παράσταση η οποία δίνουν «υπεράνω κομμάτων» έχει πάντα στο τέλος την κομματική αυλαία.

Ο Λόγος των υποψηφίων είναι ελαστικός και προσαρμοσμένος ανάλογα με την κατάσταση και με το κατά πόσο θα δημιουργήσουν μια ασαφή εικόνα θετική πάντα προς τα αιτήματα που θα ακούσουν. Για όλα έχουν να πουν κάτι αρκεί να φανούν ικανότεροι να διοικήσουν έχοντας και τη γνώμη παράλληλα πως οι άνθρωποι είναι κοπάδια που τους αξίζει μόνο ένα καλός δήμαρχος. Παρόλη αυτή τους την προσπάθεια να φανούν σαν οι πιο άξιοι διαχειριστές των τοπικών ζητημάτων προεκλογικά, η πραγματικότητα λέει πως αυτό δεν το καταφέρνουν. Μια σειρά από προβλήματα έρχονται καθημερινά στην επιφάνεια και βασανίζουν τον «κοσμάκη» ο οποίος φέρει μέρος της ευθύνης για όλη αυτήν την κατάσταση εφόσον η ψήφος του κάθε τέσσερα χρόνια δίνει το δικαίωμα στους εκλεγμένους να παίρνουν αποφάσεις ελέω "δημοκρατίας". Ανεργία, οικονομική ανέχεια, χαμηλά μεροκάματα, καταστροφή του περιβάλλοντος, νερό ακριβό και επικίνδυνο, κυκλοφοριακό, ακρίβεια, υποβαθμισμένες συγκοινωνίες, υποβαθμισμένη δημόσια υγεία. Αν μιλήσουμε και πιο συγκεκριμένα για τα επακόλουθα του νόμου «Καποδίστριας» τότε θα πρέπει πολύ σοβαρά να δούμε το ενδεχόμενο της μετατροπής της τοπικής αυτοδιοίκησης σε ένα συνδυασμό επιχείρησης, τοπικής εφορίας, και γραφείου ανάθεσης έργων. Με μηδέν επιχορηγήσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα κι αφού δισεκατομμύρια χρήματα των ΟΤΑ φαγώθηκαν από το κράτος με τη συναίνεση των οργάνων της διαδημοτικής γραφειοκρατίας, η τοπική αυτοδιοίκηση χάνει και τον τυπικά λαϊκό χαρακτήρα της.

Η δική μας θέση σ' αυτές αλλά και σε οποιεσδήποτε σκηνοθετημένες διαδικασίες δεν είναι απλώς η εκλογική αποχή η οποία μπορεί και να παρεξηγηθεί με μια αμερικανικού τύπου αδιαφορία από ένα τμήμα του χορτασμένου πληθυσμού αλλά μια διαρκής προσπάθεια που τοποθετεί το σύνολο του πληθυσμού στο επίκεντρο των αποφάσεων και την άμεση δημοκρατία ως

μια απαράβατη συνθήκη. Οι τοπικές συνελεύσεις είναι για μας η μοναδική δυνατότητα δικαιότερης λήψης αποφάσεων όπως και η δικτύωση τους για το ξεπέρασμα της τοπικότητας εφόσον τα προβλήματα είναι παγκόσμια και σαφώς και ξεπερνούν τα τεχνητά τοπικά και εθνικά σύνορα. Οι συνελεύσεις των χωριών αλλά και των γειτονιών της Αίγινας θα μπορούν να θέσουν τις βασικές προτεραιότητες και βαθμιαία να συμμετέχει ολοένα και περισσότερος κόσμος στις αποφάσεις. Μέσα σ' αυτές τις συνελεύσεις θα αποκαλυφθεί το εύρος της κοινωνικής αδικίας, των ταξικών-κοινωνικών διαφορών, της καταστροφής της φύσης. Μέσα από αυτές προκύπτουν και οι αγώνες που αλλάζουν τη ζωή μας, μέσα σ' αυτές κάθε καταπιεσμένος άνθρωπος θα ανακτά την αξιοπρέπειά του. Τον κόσμο αυτό φοβούνται γι αυτό και προσπαθούν με το δέλεαρ της προσωπικής εξυπηρέτησης να τον καθηλώνουν στο ρόλο του ψηφοφόρου και του χειροκροτητή ή αθόρυβα διαμαρτυρόμενου. Μέσα από την ενεργή παρουσία των πολιτών θέτονται σε αμφισβήτηση τα προνόμια των ολοένα και λιγότερων ομάδων που μέσω του θεσμικού καθεστώτος προσπαθούν να τα διασφαλίζουν εις βάρος του συνόλου του πληθυσμού. Δεν κρύβουμε από κανένα ότι σκοπός της προσπάθειάς μας δεν είναι παρά αυτός της συνολικής απελευθέρωσης της κοινωνίας καθώς και της ισορροπίας κοινωνίας και φύσης.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

αλληλεγγύη-ισότητα-κοινωνική δικαιοσύνη

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ: Από τα παραπάνω λεγόμενα αδικούνται άνθρωποι μεμονωμένοι που συμμετέχουν σε συνδυασμούς και βασικά η Δημοτική Αγωνιστική Συμπαράταξη Αίγινας που είναι και η μοναδική εκλογική ομάδα που προτάσσει ένα πρόγραμμα αγωνιστικής δράσης με συνέπεια και στόχους αλλά και έναν διαφανή και δημοκρατικό τρόπο οργάνωσης. Είναι τουλάχιστον ρητά ενάντια σε μια λογική διαχείρισης ενός γραφειοκρατικού μηχανισμού ο οποίος στηρίζει τις κυρίαρχες επιλογές: Την ανάπτυξη προς όφελος ολίγων, την καταπάτηση των δικαιωμάτων, την είσπραξη φόρων, την καταστροφή του περιβάλλοντος, την εμπορευματοποίηση των δημόσιων χώρων, την καταστρατήγηση της δημοτικής πρόνοιας, την συναίνεση στην καθημερινή ληστεία της ζωής μας. Εν τούτοις δεν συμφωνούμε ή δεν είμαστε σίγουροι πως με την κάθοδο στις δημοτικές εκλογές και μάλιστα με μια επιτυχία εκλογής συμβούλου θα μπορέσει προοπτικά να συμμετέχει περισσότερος κόσμος στις αποφάσεις. Η ιστορική εμπειρία έχει αποδείξει ότι η αγκίστρωση στην εξουσία όπου και όταν έχει υπάρξει, έχει σταθεροποιήσει την ανάγκη ενός σώματος έξω και πάνω από την κοινωνία ενώ ταυτόχρονα απονευρώνει τα εξισωτικά κοινωνικά οράματα και ιδιαίτερα στη σύγχρονη βάρβαρη μεταμοντέρνα και απολιτική κοινωνική κατάσταση. Πάντως θα είμαστε δίπλα σε κάθε προσπάθεια η οποία προσπαθεί να τονώσει το δημόσιο χώρο και την πολιτική δράση των απλών ανθρώπων, αφού μόνο από μια τέτοια δυναμική θα προκύψει η ολοένα και ριζικότερη αντιμετώπιση των αναγκών μας.

Στηρίζουμε επομένως ηθικά και κοινωνικά την ιδιαίτερα επίπονη και ανιδιοτελή προσπάθεια του συνόλου των ανθρώπων της Δημοτικής Αγωνιστικής Συμπαράταξης Αίγινας πολλούς από τους οποίους γνωρίζουμε πολύ καλά και συνοδοιπορούμε σε κινητοποιήσεις για δημοτικά θέματα, σε εργατικές-κοινωνικές διεκδικήσεις, σε θέματα παιδείας, ρατσισμού και διακρίσεων, σε ζητήματα πόλης, ακτοπλοΐας, σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, σε κινητοποιήσεις για την ειρήνη και σε διεθνιστικής αλληλεγγύης εκδηλώσεις. Μαζί θα συνεχίσουμε απ' ότι φαίνεται αλλά και μ' όσους όσες έχουν τη διάθεση να αμφισβητούν τα στημένα παιχνίδια εις βάρος τους από τις μικρές, μεγάλες, τοπικές, εθνικές και πλανητικές εξουσίες.

Ανταπόκριση από τη Νάξο τη Χίο και τη Μυτιλήνη

Νάξος: 4 γάμοι και 81 κηδείες

Είναι κοινά αποδεκτό στην ελληνική κοινωνία ότι οι εφοπλιστές είναι μια κάστα ανθρώπων που πλούτισαν με απάτες και λαθρεμπόριο, στηριζόμενοι στην ανελέητη εκμετάλλευση των ναυτεργατών, με πολύνεκρα ναυάγια-κομπίνες με ασφαλιστικές εταιρίες, παραβιάζοντας κάθε νόμο, εθνικό και διεθνή, μέχρις ότου οι νόμοι προσαρμόστηκαν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους... Αυτή είναι η κάστα από την οποία εξαρτόμαστε όσοι κατοικούμε στα νησιά, για τη μετακίνησή μας, μιας και η θάλασσα δεν μας αφήνει περιθώρια για αυτόνομη κίνηση.

Η ραγδαία και μαζική τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων δεκαετιών έχει καταστήσει ελκυστική και κερδοφόρα την επένδυση στην ακτοπλοΐα, αλλά μόνο για το καλοκαίρι όπου τα πλοία πάνε κι έρχονται ασταμάτητα. Κι έπειτα έρχεται ο χειμώνας που οι γραμμές δεν είναι επικερδείς, τα υπερσύγχρονα σκαριά οδεύουν για συντήρηση (όχι εκ περιτροπής αλλά όλα μαζί ταυτόχρονα) και τα σαπιοκάραβα που κανείς δεν ξέρει τι ώρα θα φτάσουν και πότε θα αποπλεύσουν βρίσκονται να κρατούν βασικό ρόλο στη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών. Μια κατάσταση που αποκαλύπτει την ωμή αδιαφορία για τους κατοίκους των νησιών που θεωρούνται πολύ χρήσιμοι για την εθνική οικονομία την τουριστική περίοδο, αλλά εντελώς απαξιωμένοι τους υπόλοιπους μήνες. Αυτές οι συνθήκες οδήγησαν φέτος στην αγανάκτηση, και σε ορισμένες περιπτώσεις και στην κινητοποίηση εκείνων που επί χρόνια βρίσκονται όμηροι στα χέρια των εφοπλιστών και του κράτους.

Ας σκιαγραφήσουμε όμως τους παράγοντες που έπαιξαν ρόλο στις τελευταίες εξελίξεις:

1.«...οι έλληνες εφοπλιστές κατέχουν συνολικά 3.370 πλοία, εμπορικά και επιβατηγά, κάποια από αυτά με ελληνικές και κάποια άλλα με αλλοδαπές σημαίες. Τα χρήματα που έχουν συγκεντρώσει στα χέρια τους (μιλάμε για 150 οικογένειες περίπου), ανέρχονται στα 20 δις ευρώ, τα οποία αντιστοιχούν στο 46,4 % του ΑΕΠ, στο 61,8% των συνολικών καταθέσεων που υπάρχουν στις Τράπεζες ή το 85% της συνολικής χρηματιστηριακής αξίας των 350 περίπου εισηγμένων στο χρηματιστήριο ναυτιλιακών εταιριών. Υπό αυτές τις συνθήκες και «ελέγχοντας το 17-18% της παγκόσμιας χωρητικότητας, οι έλληνες εφοπλιστές αποτελούν ουσιαστικά, τους ρυθμιστές της διεθνούς αγοράς, αφού με τις παραγγελίες αλλά και τις αποσύρσεις παλαιότερων πλοίων αυξομειώνουν τη διαθέσιμη χωρητικότητα διεθνώς, με αποτέλεσμα να επηρεάζουν καθοριστικά τα ναύλα». (Εφημ. «Διαδρομή Ελευθερίας» α.φ. 34, 15/12/04)

Οι εφοπλιστές χρόνια τώρα πιέζουν για την απόλυτη απελευθέρωση της αγοράς στις θαλάσσιες ενδομεταφορές καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου. Η Ένωση Εφοπλιστών Ακτοπλοΐας επικαλούμενη την ευρωπαϊκή οδηγία 3577/1992 για πλήρη απελευθέρωση, καθώς και τη δικαίωσή της από το Συμβούλιο της Επικρατείας, απαιτεί να καταργηθεί ο προηγούμενος νόμος ώστε να μπορούν οι εταιρίες να δρομολογούν τα πλοία τους στις γραμμές που είναι κερδοφόρες και μόνο! Ταυτόχρονα επιμένουν στην πλήρη απελευθέρωση του ναύλου της οικονομικής θέσης γιατί προφανώς η απληστία τους δεν ικανοποιείται από το ότι στα τελευταία τέσσερα χρόνια τα εισιτήρια έχουν αυξηθεί 100% . Εννοείται, βέβαια, ότι τα μειωμένα εισιτήρια σε οικονομικά ασθενέστερες ομάδες -φοιτητές, πολύτεκνοι, οικογένειες ναυτικών κλπ- θεωρούνται περιττά και ήδη περικόπτονται αφού αρκετές ναυτιλιακές εταιρίες δεν εκδίδουν πλέον εισιτήρια ή ζητούν πληθώρα εγγράφων με σκοπό την αποθάρρυνση των επιβατών από το να τα χρησιμοποιούν. Σε επιστολή τους, μάλιστα, στον υπουργό ναυτιλίας, οι πλοιοκτήτες με τον κυνισμό που τους διακρίνει, είχαν τονίσει ότι όποιος έχει κοινωνικές ευαισθησίες απέναντι σε ειδικές ομάδες ας πληρώσει αυτός τη διαφορά!!!

Εντελώς απροκάλυπτοι, δεν τηρούν ούτε καν προσχήματα ώστε να συγκαλύψουν το γεγονός ότι είναι κοινωνικά ανάλγητοι. «Και γιατί να το κρύψωμεν άλλωστε»; Στο ίδιο κλίμα εντάσσεται η εφαρμογή εξοντωτικών συνθηκών εργασίας στα πληρώματα όπως και η απαίτησή τους να καταργηθεί το όριο ηλικίας των υπερήλικων σκαριών και άλλες τέτοιες λεπτομέρειες που έχουν σχέση με την ασφάλεια ναυτεργατών και επιβατών... Έχουν, φαίνεται βαλθεί να κάνουν το Σφηνιά να μοιάζει αγγελούδι

2.Το κράτος και το ΥΕΝ βρίσκονται στη δυσάρεστη θέση να πρέπει να τηρήσουν τα προσχήματα κοινωνικής ευαισθησίας. Έτσι λοιπόν έχουν φτάσει στο σημείο να εκλιπαρούν τους πλοιοκτήτες ν' αποδεχτούν τα 293,5 εκατ. Και πλέον ευρώ, ως επιδότηση για τη διατήρηση στοιχειωδών δρομολογίων το χειμώνα, μετακυλίοντας έτσι το κόστος των δρομολογίων στους φορολογούμενους μιας και οι επιδοτήσεις προέρχονται από τη φορολόγησή μας!! Ως αντάλλαγμα στην ...ταλαιπωρία των καημένων των εφοπλιστών η κυβέρνηση δεσμεύτηκε ότι θα περάσει διάταγμα που θα ικανοποιεί τα αιτήματά τους για την κατάργηση του ορίου ηλικίας των πλοίων.

Οι σχέσεις υποτέλειας του ΥΕΝ με το εφοπλιστικό κεφάλαιο έχουν σφυρηλατηθεί εδώ και δεκαετίες διαμέσου της στρατοκρατικής δομής του Υπουργείου. Όταν σε δυο περιπτώσεις, τη μια επί Χούντας (!!) και την άλλη επί υπουργίας Γιαννόπουλου, επιχειρήθηκε η αποστρατιωτικοποίηση του ΥΕΝ κινήθηκαν, σύσσωμοι, λιμενικοί και εφοπλιστές για την επαναφορά της προηγούμενης κατάστασης που μια χαρά τους βόλευε: τους μεγαλοκαρχαρίες διότι η αυστηρή ιεραρχία τους διευκόλυνε να έχουν συναλλαγές με τους ελάχιστους στα ανώτερα κλιμάκια, οι οποίοι στη συνέχεια μετέφεραν τις εντολές τους στους κατώτερους και η στρατιωτική ιεραρχία δεν επέτρεπε αντιρρήσεις. Και στους λιμενικούς οι οποίοι με βάση τις καλές τους σχέσεις εξασφάλιζαν υψηλές θέσεις στις ναυτιλιακές εταιρίες μετά τη συνταξιοδότησή τους. Ο γάμος των εφοπλιστών με το κράτος είναι μακροχρόνιος, σταθερός και γεμάτος έρωτα!

3.Την τελευταία περίοδο, βουλευτές των Κυκλάδων, νομάρχες, έπαρχοι και δήμαρχοι έχουν λιώσει τα παπούτσια τους στο πηγαινέλα στο Υπουργείο του Πειραιά, σε μια προσπάθεια να δείξουν στις τοπικές κοινωνίες πασχίζουν για το καλό μας, στα πλαίσια βέβαια άσκησης αντιπολιτευτικής δραστηριότητας μιας και οι περισσότεροι ανήκουν στο πρώην κυβερνών κόμμα. Όταν βέβαια η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έστρωνε με ρόδα το χαλί των μονοπωλιακών συγχωνεύσεων των ναυτιλιακών εταιριών που είχε σαν κορυφαία και μοιραία το ναυάγιο του ΣΑΜΙΝΑ ΕΞΠΡΕΣ, οι εν λόγω κύριοι συναινούσαν... Ποιος ξεχνάει ότι ο Δήμος Νάξου (ως ενδεικτικό στοιχείο της εξάρτησης της πλειοψηφίας από την κομματική της ένταξη) όχι μόνο δεν συμμετείχε ούτε καν με ψήφισμά του στη συγκέντρωση διαμαρτυρίας και καταγγελίας των κατοίκων, αλλά αντίθετα έκανε ότι μπορούσε για να στρέψει την οργή του κόσμου σ' εκτονωτικά μνημόσυνα, χωρίς βέβαια να καταλογίζονται πολιτικές ευθύνες στους υπαίτιους για τον πνιγμό 81 ανθρώπων.

Έτσι και σήμερα, συνεπείς στη δουλική τους στάση απέναντι στην κεντρική εξουσία, οι τοπικοί άρχοντες των Κυκλάδων, περιορίζονται στο να ασκήσουν "πιέσεις" στην κατεύθυνση της αύξησης των επιδοτήσεων των εφοπλιστών για την εξασφάλιση δρομολογίων!!!

Ο γάμος της τοπικής εξουσίας με την κεντρική διοίκηση καλά κρατεί...

4.Επικρατεί η ευρέως διαδεδομένη αντίληψη ότι οι τοπικοί σύλλογοι μάχονται a priori για το καλό του τόπου και των κατοίκων του, ωσάν αυτός ο τόπος να μην είναι πεδίο διαπάλης κοινωνικών, πολιτικών και ταξικών αντιθέσεων, ωσάν οι εκπρόσωποι των συλλόγων να μην είναι φορείς συγκεκριμένων πολιτικών αντιλήψεων και συμφερόντων. Ιδιαίτερα οι σύλλογοι που εκπροσωπούν τους τουριστικούς επαγγελματίες, συχνά-πυκνά αρθρώνουν ένα χειμαρρώδη λόγο χαράσσοντας τη διαμόρφωση αναπτυξιακής πολιτικής στην κατεύθυνση της άγριας τουριστικής εκμετάλλευσης του νησιού και των εργαζομένων αλλά και της νεοφιλελεύθερης πολιτικής τους τοποθέτησης, εμφανίζουν τα αιτήματά τους ως απαίτηση όλου του ναξιακού λαού κι επικαλούνται μια πλασματική ενότητα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τους. Ωστόσο στην περίπτωση του προβλήματος της ακτοπλοϊκής σύνδεσης της Νάξου με τον Πειραιά αλλά και στις ενδονησιωτικές επικοινωνίες, μολονότι αυτό πράγματι αφορά στο σύνολο του νησιού, οι κατά τ' άλλα λαλίστατοι σύλλογοι, τήρησαν σιγήν ιχθύος. Βέβαια, στην αρχή του καλοκαιριού κατά την επίσκεψη του υπουργού Τουρισμού, σε υπόμνημα που επέδωσαν στον Αβραμόπουλο, ένα από τα αιτήματά τους ευθυγραμμίζεται μ' εκείνα των εφοπλιστών: (Ζητάμε) «την πλήρη απελευθέρωση των ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών με παράλληλη επιδότηση των άγονων γραμμών του Αιγαίου» (σελίδα 4 του υπομνήματος). Το γεγονός ερμηνεύεται εύκολα αν λάβει κανείς υπόψη του την κομματική ένταξη των παραγόντων και τη σύνδεσή τους με το κυβερνών κόμμα, ενώ ως πρόβλημα δεν αγγίζει άμεσα τα εισοδήματά τους, αφού το καλοκαίρι στο οποίο όλοι προσβλέπουν η κατάσταση είναι διαφορετική με τα δεκάδες δρομολόγια για πολλούς προορισμούς. (Ίσως κάποιοι θυμούνται το γενικό ανα-

βρασμό που επικρατούσε στις τάξεις των εν λόγω συλλόγων και του Δήμου την περασμένη άνοιξη για να υπάρξει άμεση σύνδεση με τη Μύκονο, ώστε να έρχονται εδώ απρόσκοπτα οι τουρίστες και ο συνακόλουθος πακτωλός χρημάτων -αίτημα που επετεύχθη κατόπιν των έντονων πιέσεων που ασκήθηκαν).

Οι τοπικοί φορείς λοιπόν κλείνουν το μάτι στα κόμματα εξουσίας ενώ πορεύονται χέρι-χέρι με την τοπική αυτοδιοίκηση.

5.Η Παναιγαιακή Επιτροπή για την Ακτοπλοΐα που συστάθηκε τον Σεπτέμβρη και συνεδριάζει στον Πειραιά, αποτελείται από εκπροσώπους φορέων από διάφορα νησιά του Αιγαίου (Σάμος, Ικαρία, Χίος, Ρόδος κλπ. -κανέναν από τις Κυκλάδες κι από εκπρόσωπο της ΠΕΜΕΝ. Μέχρι τώρα -πέραν των ανακοινώσεων και των συνεντεύξεων- έχει καλέσει σε παναιγαιακή κινητοποίηση στα νησιά στις 24 Νοεμβρίου του 2004 καθώς και σε κεντρική εκδήλωση στο ΥΕΝ στις 26 Δεκεμβρίου. Σφιχτά εναγκαλισμένη με το ΚΚΕ, το απώτερο (και υπόγειο) πρόταγμα της επιτροπής είναι η σύσταση Εθνικού Οργανισμού Ακτοπλοΐας -προοπτική που θα δώσει θέσεις και κύρος σε μέλη του κόμματος, όμως, όπως και ο εθνικός φορέας υγείας π.χ. αμφιβάλλουμε αν θα δώσει οιαδήποτε λύση στο πρόβλημα με κατεύθυνση της ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών. Στην ίδια γραφειοκρατική λογική που για τις τελευταίες εφτά δεκαετίες το ΚΚΕ ιεραρχεί το συμφέρον του κόμματος πάνω και ενάντια στα συμφέροντα της κοινωνίας, στις συγκεντρώσεις του αποδέχτηκε την παρουσία παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης που με τη στάση τους κάλυψαν τις πολιτικές ευθύνες για το ναυάγιο του ΣΑΜΙΝΑ ενώ οι αναφορές σ' αυτό περιορίζονται στην εξυπηρέτηση και μόνο δημαγωγικών σκοπών.

Δεκατέσσερα φέρετρα έφτασαν στη Νάξο μετά το ναυάγιο του ΣΑΜΙΝΑ, ενώ αρκετοί συντοπίτες μας υποφέρουν ακόμα από εφιάλτες και ζουν με τον φόβο πέντε χρόνια αργότερα. Ο σκανδαλώδης χαρακτηρισμός των κατηγοριών σε πλημμελήματα αφού δεν αναγνωρίζεται η ύπαρξη δόλου από την πλοιοκτήτρια εταιρία δεν έρχεται μόνο σε αντίθεση με το περί δικαίου αίσθημα της κοινωνίας αλλά αποκαλύπτει για άλλη μια φορά περίτρανα τον ταξικό χαρακτήρα της δικαιοσύνης. Ωσάν να μην είναι δόλος η εξασφάλιση του μέγιστου κέρδους των εφοπλιστών αδιαφορώντας για το όποιο κόστος συμπεριλαμβανομένης και της ανθρώπινης ζωής! Η απόφαση να γίνει η δίκη στον Πειραιά και όχι στη Σύρο για το φόβο των επεισοδίων σε χρόνο που ορίζεται στα όρια της παραγραφής (τα πλημμελήματα παραγράφονται μέσα σε πέντε χρόνια και στις 26 Σεπτέμβρη του 2005 οι κατηγορίες για το ναυάγιο παραγράφονται!!!) καταδεικνύει για άλλη μια φορά ποιους προστατεύουν οι δικαστές: τους θύτες κι όχι τα θύματα.

Οι συνθήκες που οδήγησαν στο ναυάγιο του ΣΑΜΙΝΑ όχι μόνο δεν εξέλειψαν αλλά αντίθετα βαθαίνουν και γιγαντώνονται. Η κατάσταση στην ακτοπλοΐα έτσι όπως διαμορφώνεται προοιωνίζει ακόμα περισσότερα δεινά για μας που εξαρτόμαστε από τα καράβια για τη μετακίνησή μας και βέβαια για τους ναυτεργάτες που η εκμετάλλευσή τους εντείνεται χωρίς όριο. Οι αγοραπωλησίες μετοχών ανάμεσα στις εταιρίες σηματοδοτεί για άλλη μια φορά τη δημιουργία ενός μονοπωλιακού καθεστώτος ανάλογο μ' εκείνο που είχε εμφανιστεί πριν τη βύθιση του ΣΑΜΙΝΑ: «Όλες οι εταιρίες συνδέονται πλέον μετοχικά, φαινόμενο μοναδικό για το ελληνικό χρηματιστήριο και ίσως στα επιχειρηματικά χρονικά»*.

Και ο καναπές...

Στις παρεμβάσεις που πραγματοποίησε η Αυτόνομη Πρωτοβουλία Νάξου για την ακτοπλοΐα, παρά τη θετική ανταπόκριση των κατοίκων η συμμετοχή ήταν μικρή. Η παντελής απουσία της αριστεράς, η έλλειψη ενεργών σωματείων εργαζομένων, η εναπόθεση της επίλυσης των προβλημάτων σε επαΐοντες-επαγγελματίες της πολιτικής, καθώς και η συλλογική αμνησία -που γίνεται ακόμα πιο μεμπτή όταν αφορά ακόμα και επιζήσαντες από το ΣΑΜΙΝΑ- αποτελούν την κορυφή του παγόβουνου που στηρίζεται στην εξατομικευμένη και παθητικοποιημένη στάση την οποία έχει υιοθετήσει τις τελευταίες δυο δεκαετίες, η κοινωνία στην Ελλάδα.

Είναι προφανές ότι όσο οι νησιώτικες, κυρίως, κοινωνίες δεν βγαίνουν στο προσκήνιο με δυναμικές, αυτοοργανωμένες και αδιαμεσολάβητες κινητοποιήσεις τα πράγματα θα χειροτερεύουν. Γιατί ας σταματήσουμε να βαυκαλιζόμαστε: μόνο εμείς μπορούμε προασπίσουμε το δίκιο μας ενάντια στη συγκάλυψη και την παθητικοποίηση που προωθούν τα συμφέροντα των εφοπλιστών, του κράτους και των παραφερνάλιών τους.

Σοφία Δημακοπούλου
από την Αυτόνομη Πρωτοβουλία Νάξου

*Το απόσπασμα όπως και τα παραπάνω στοιχεία είναι από το ένθετο «Οικονομία» της Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας, 23/1/2005. Η Attica Group (Παναγόπουλος) έχει ήδη το 11% της Hellas Flying Dolphin (Φ. Βρυώνης) -θυγατρικής των Μινωικών (Κληρονόμος), ενώ ολοκληρώνει την αγορά του 7% του Κ. Αγαπητού και ελέγχει το 48% της Blue Star. Για την ιστορία η Hellas Flying Dolphin ήταν η πλοιοκτήτρια του ΣΑΜΙΝΑ, ενώ στα μέσα Γενάρη μετονομάστηκε Hellenic Seaways. Γενικότερα πηγές για το άρθρο όπου δεν αναφέρονται ήταν η «κυκλαδική», η «Ελευθεροτυπία» και οι δικτυακοί τόποι του Flash και το In.gr

Ανταπόκριση από τη Χίο, τις Οινούσσες και τα Ψαρά

ΧΙΟΣ

Στις 24 Νοέμβρη και 16 Δεκέμβρη 2004 πραγματοποιήθηκαν οι κοινές κινητοποιήσεις πολλών νησιών του Αιγαίου για τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν στις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες. Η Χίος συμμετείχε με εκπροσώπους της αλλά στο νησί είχαν ξεκινήσεις ήδη πολύ πριν οι κινητοποιήσεις με αφορμή την απόφαση της ΝΕΛ, να κόψει τις εκπτώσεις (σε φοιτητές, ΑΜΕΑ, συνταξιούχους, ναυτικούς, πολύτεκνους). Το «νησί των εφοπλιστών» όπως αρέσκονται να ονομάζουν αντιμετωπίζει χρόνια και μόνιμα προβλήματα με τις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες. Από το λιμάνι της Χίου το χειμώνα σαλπάρει ένα πλοίο την ημέρα που ανήκει στην Ναυτική Εταιρία Λέσβου (ΝΕΛ). Μετά το Πάσχα, συνήθως τα τελευταία τρία χρόνια προστέθηκε και ο ντοπαρισμένος γιος του ανέμου «Αίολος Κεντέρης». Και αυτό όχι κάθε μέρα, αλλά δυο φορές την εβδομάδα. Οι τιμές των εισιτηρίων αυτή τη στιγμή (οι εφοπλιστές ξεκίνησαν τις πιέσεις για αυξήσεις 15%, γιατί όπως λένε, ότι η ακτοπλοΐα που σήμερα κατέχει την πρώτη θέση, θα βουλιάξει) για τα συμβατικά πλοία είναι:

Α΄ θέση: 65€, Α΄-Β΄ 47€

Β΄ θέση: 47€ τετράκλινη

Γ΄ θέση: 22€

τα μεταφορικά Ι.Χ. 80€ (Αθήνα - Ιταλία 60€ σε αντιπαραβολή)

Οι ώρες του ταξιδιού για τα δυο πλοία (Θεόφιλος, Μυτιλήνη) τα οποία θεωρούνται ότι είναι καλά, είναι από 8 έως 9.30 ώρες. Φυσικά πρόκειται για χάλια πλοία τόσο στους εσωτερικούς τους χώρους (καμπίνες, σαλόνια, καταστρώματα) όσο και από τεχνικής άποψης. Τα πλοία αυτά ήταν ποταμόπλοια και τα μετέτρεψαν σε πελαγίσια. Το τρίτο, ο «Ταξιάρχης» είναι ένα σαπιοκάραβο οχηματαγωγό που θέλεις 10-11 ώρες για να φτάσεις.

Ο "φοβερός" «Κεντέρης» κάνει δρομολόγιο δυο φορές της εβδομάδα, γιατί πάει και σε άλλες γραμμές. Είναι πανάκριβο, 45€, και με καλό καιρό κάνει 4-4.30 ώρες. Αλλά άρχισαν οι πιέσεις να φύγει από τη γραμμή Χίος-Πειραιά γιατί θεωρείται ασύμφορη. Για φέτος ανακοίνωσαν ότι θα μπει στη γραμμή από Ιούνη, το εισιτήριο θα αυξηθεί μέχρι και 15% και πρέπει να τους είμαστε και ευγνώμονες. Στον πολυδιαφημιζόμενο «Κεντέρη» πρέπει να σταθούμε στις καταστροφές που προκαλεί στο βυθό της θάλασσας και στις ακτές εξ' αιτίας της ταχύτητας. Το πρώτο μάλιστα διάστημα έγιναν και δυο σοβαρά ατυχήματα με κολυμβητές. Μέχρι σήμερα δεν έχουμε αναφερθεί καθόλου στο θέμα της οικολογικής καταστροφής την οποία ανεχόμαστε στο όνομα της εξοικονόμησης χρόνου. Είναι αλήθεια ότι οι μεγάλες ανάγκες που έχει δημιουργήσει η ασυδοσία των εφοπλιστών στα νησιά που οδηγούνται στον αποκλεισμό δεν έχει αφήσει το χώρο να προβληθούν τέτοια θέματα. Ίσως θα πρέπει να σκεφτούμε να αρχίσουμε από τη δική μας πλευρά να προβάλλουμε τέτοια ζητήματα. Κι όμως υπάρχουν λύσεις ώστε και ώρες να κερδίζουμε και καταστροφές να μην προκαλούνται.

-Όλοι γνωρίζουμε ότι όσο πιο καινούριο και ασφαλές είναι το πλοίο και από άποψη μηχανών και από προσωπικό μειώνονται οι ώρες του ταξιδιού. Εάν υπάρχουν όμως πολλά δρομολόγια αξίζει τον κόπο να ταξιδεύουμε 2-3 ώρες παραπάνω για να αποφύγουμε οικολογικές καταστροφές.

- Στη Χίο π.χ. εάν μεταφερθεί το λιμάνι στο νότιο τμήμα του νησιού και συνδεθούμε με τη Ραφήνα ή το Λαύριο, οι ώρες μειώνονται κατά πολύ με τα συμβατικά πλοία. Επίσης υπάρχει μια φορά τη βδομάδα πλοίο για Θεσσαλονίκη, Καβάλα και Αλεξανδρούπολη. Με τα άλλα νησιά υπάρχει σύνδεση δυο φορές τη βδομάδα, με τη Σάμο πιο μικρά πλοία και το γνωστό πλοίο της άγονης γραμμής μια φορά τη βδομάδα. Το θέμα της θαλάσσιας συγκοινωνίας στα νησιά πρέπει να το εξετάζουμε παράλληλα με τις αεροπορικές συγκοινωνίες γιατί έτσι αναδεικνύεται πιο έντονα ο ταξικός χαρακτήρας των προβλημάτων από τη μια, αλλά και οι αυξημένες ανάγκες για λύσεις στην ακτοπλοΐα αφού φρόντισαν να είναι η μοναδική επιλογή για την πλειοψηφία των κατοίκων. Η ιδιωτικοποιημένη πια «Ολυμπιακή» και η Aegean αυξάνουν συνέχεια τα εισιτήρια με τις γνωστές δικαιολογίες (αύξηση πετρελαίου...) ενώ μειώνεται η ασφάλεια των αεροπλάνων γιατί όλοι γνωρίζουμε ότι η συντήρηση κοστίζει... Χίος-Αθήνα με επιστροφή φτάνει στα 180€. Το πιο «φτηνό» όπως το ονομάζουν ξεκινά από 81€ με την «Ολυμπιακή» και 85€ με την Aegean. Έτσι με τον πιο οδυνηρό τρόπο που αφορά δυστυχώς ακόμα κυρίως τα οικονομικά και όχι π.χ. τα εγκλήματά τους (ΣΑΜΙΝΑ), οι νησιώ-

τες απολαμβάνουν τα δώρα της απελευθέρωσης της αγοράς και του ελευθέρου ανταγωνισμού.

Η πλειοψηφία των Χιωτών στήριξε την ιδιωτικοποίηση και την απελευθέρωση των γραμμών και στην αεροπορία και στην ακτοπλοΐα πιστεύοντας στην απάτη των φτηνών τιμών και στην αναβάθμιση των υπηρεσιών. Ειδικά στη Χίο, στο ζήτημα της θαλάσσιας συγκοινωνίας η απελευθέρωση ταυτίστηκε με το σπάσιμο του μονοπωλίου της ΝΕΛ. Πολύ έντεχνα καλλιεργήθηκε ότι η αιτία των προβλημάτων είναι η ΝΕΛ (κι όχι οι εφοπλιστές και η εκμετάλλευση) που είχε το μονοπώλιο και συγκεκριμένα οι Μυτιληνιοί που θεωρούνται πάντα «ευνοούμενοι» και «προνομιούχοι» σε βάρος των Χιωτών. Υπήρχαν φήμες ότι θα έρθουν μεγάλα και καλά πλοία όπως της εταιρίας Στρίντζη, και έτσι οι Χιώτες θα λύσουν τα προβλήματά τους και θα «εκδικηθούν» τους Μυτιληνιούς. Πριν από χρόνια, μάλιστα, τη δεκαετία του '80οι Χιώτες πήραν την "πατριωτική" απόφαση να ναυπηγήσουν δικό τους πλοίο το «Νήσος Χίος» λαϊκής βάσης που ήταν της μόδας τότε. Μέσα σε 6 χρόνια το πλοίο «έπεσε έξω» και οι μικρομέτοχοι έχασαν τα λεφτά τους και την αυτοπεποίθησή τους για το «χιώτικο επιχειρηματικό δαιμόνιο».

Η απελευθέρωση έγινε αλλά η ΝΕΛ παρέμεινε στη θέση της αφού το μόνο μονοπώλιο είναι το εφοπλιστικό κεφάλαιο, το οποίο με την τακτική των συγχωνεύσεων περνάει στα χέρια όλο και πιο λίγων. Πάει καιρός που ηη ΝΕΛ ήταν των «Μυτιληνιών» και η ΑΝΕΚ των «Κρητικών». Όλα αυτά τα ιδεολογήματα που τρέφουν οι ανόητοι τοπικισμοί καταρρέουν σήμερα πολύ πιο εύκολα. Ένα θετικό Δε, των παναιγαιακών κινητοποιήσεων είναι ότι βοήθησε τους κατοίκους στην Χίο και στα άλλα νησιά να ξεφύγουν από τη στενή τοπικιστική αντίληψη της μιας «κακής» εταιρίας και έρχονται σε επαφή με κατοίκους από άλλα νησιά βλέποντας το πρόβλημα στην πολιτική του διάσταση, συνολικά και πιο ουσιαστικά.

Το λιμάνι

Το λιμάνι της Χίου, το οποίο βρίσκεται στη Χώρα, αποτελεί επίσης ένα μεγάλο πρόβλημα. Είναι μικρό και επικίνδυνο εκτεθειμένο στους βοριάδες και νοτιάδες, με μικρό βάθος που αποτελεί πρόβλημα για τα μεγάλα πλοία. Τουλάχιστον δυο φορές το «Θεόφιλος» άραξε στις καφετέριες του λιμανιού. Επίσης δημιουργείται μεγάλο κυκλοφοριακό πρόβλημα όποτε έρχεται πλοίο. Η γενική εκτίμηση είναι ότι πρέπει να φύγει μέσα από την πόλη κι αυτό έχει δώσει τροφή για την υποσχεσιολογία των κυβερνήσεων και των κομματικών υπαλλήλων στο δήμο και στη Νομαρχία. Η δημιουργία «νέου λιμανιού» εντάσσεται στα «μεγάλα έργα» (αεροδρόμιο, μαρίνα, ΧΥΤΑ κλπ.). Διαβάζοντας τις συνεντεύξεις του υπουργού ΕΝ και των εφοπλιστών, διαπιστώνει κανείς ότι τα λιμάνια είτε με την κατασκευή νέων ή τη βελτίωση των παλιών, είναι ένα οικονομικός τομέας που το κεφάλαιο θα ασχοληθεί πιο ενεργά. Πρόκειται για τα οικονομικά γλέντια για όλα τα γνωστά κέντρα, κρατικά-ιδιωτικά (χρηματοδοτήσεις από προγράμματα, εμπλοκή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας ή στρατηγικοί επενδυτές). Είναι οι βασικές επιλογές για να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξή τους. Άλλωστε αυτά τα δυο πάνε πακέτο. Στη Χίο ο Νομάρχης (ΠΑΣΟΚ) «θέλει να φτιάξει» το «νέο λιμάνι» λίγα μόλις χιλιόμετρα από το σημερινό λιμάνι με ένα εξωφρενικό μεγάλο κόστος. Εκτός από τις χρηματοδοτήσεις ψάχνει και για στρατηγικό επενδυτή με τη μεγαλύτερη πιθανότητα να μην τελειώσει ποτέ. Επιπλέον μετατοπίζει τα προβλήματα λίγα χιλιόμετρα παρακάτω. Και όλα αυτά συμβαίνουν όταν υπάρχει όπως ήδη αναφέραμε έτοιμο σχεδόν το λιμάνι (το Πασά-λιμάνι στη Νότια Χίο) που μπορεί να λειτουργήσει γρήγορα και με λιγότερο κόστος. Ο προηγούμενος Νομάρχης κατασκεύασε περιφερειακό, με τα γνωστά αποτελέσματα της τσιμεντοποίησης της γης, γιατί θα μεταφερόταν το λιμάνι στα νότια.

ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ

Οι Οινούσσες έχουν την «τύχη» να βρίσκονται υπό την κατοχή και την προστασία των εφοπλιστών. Ένα νησί με όλες τις προϋποθέσεις για να έφτιαχναν τα ντόπια και διεθνή γεράκια ένα ακόμα «τουριστικό παράδεισο», που διαθέτει μόλις ένα παμπάλαιο ξενοδοχείο με 28 κλίνες. Υπάρχει ένα ιδιωτικό μοναστήρι ενός εφοπλιστή που αγιοποίησε την κόρη του και έχει καλόγριες από όλον τον κόσμο να τη λατρεύουν. Έχουν τη Σχολή Πλοιάρχων (η άλλη των μηχανικών είναι στη Χίο) για να παράγουν τους καπεταναίους τους. Με «δωρεά» όλων των εφοπλιστών, το οποίο βέβαια εκμεταλλεύονται, ένα μικρό πλοίο κάνει κάθε μέρα το δρομολόγιο Οινούσσες-Χίος-Οινούσσες.

ΨΑΡΑ

Τα Ψαρά, από τη δυτική πλευρά της Χίου, με τους 270 κατοίκους, χρειάστηκαν πολλές διαμαρτυρίες αλλά και κρατικές επιδοτήσεις ώστε να πηγαίνει πλοίο κάθε μέρα όποτε το επιτρέπει ο καιρός. Το λιμάνι των Ψαρών όμως είναι σε τέτοια χάλια που αν «έχει καιρό» δεν μπορεί να μπει μέσα. Στις αρχές του Μάρτη με τις μεγάλες κακοκαιρίες, πνίγηκε ένα ναύτης του πληρώματος «Παναγία Ψαριανή». Τα Ψαρά είναι η κλασσική περίπτωση των ξεχασμένων και αποκλεισμένων νησιών, αφού δεν έχει προσελκύσει ακόμα το ενδιαφέρον των κερδοσκόπων. Η κατασκευή νέου ασφαλούς λιμανιού και η σύνδεσή τους με καράβι

για τη Χίο και την Αττική (Ψαρά-Λαύριο) είναι το πρώτο και το πιο σημαντικό πρόβλημα. Ο σύλλογος στην Αττική «Αδελφότητα Ψαριανών» σε όλες τις επιστολές που στέλνει χρόνια προς τις αρχές τονίζει: «Τίποτ' αρχόντοι δε φελά (για μια ακόμα φορά) για τη σωτηρία των Ψαρών (διάβαζε και κάθε νησιού όπως τα Ψαρά) μονάχα το καράβι»

Ο θάνατος (ή η δολοφονία) του ναύτη προκάλεσε τη σχετική αγανάκτηση και αναστάτωση. Το αποτέλεσμα ήταν η «Αδελφότητα Ψαριανών» να στείλει την περίφημη «ΜΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ» προς τις Αρχές, η οποία κατέληγε: «δεν θέλουμε λοιπόν στην παρέα μας ανθρώπους που το μόνο που κάνουν είναι να δίνουν υποσχέσεις κάθε χρόνο την ημέρα του ολοκαυτώματος ή σε περίοδο εκλογών και μετά μην τους ξαναείδατε, μην τους απαντήσατε. Αν τις αποφάσεις τις έπαιρναν οι Ψαριανοί της διασποράς θα σας λέγαμε ότι δεν σας θέλουμε πλέον ούτε στο νησί μας. Μπορούμε και χωρίς εσάς να κάνουμε την επέτειο του ολοκαυτώματος. Οι Ψαριανοί ξεσηκώνονται...»

Η επιστολή έχει αξία γιατί είναι από τις πολύ σπάνιες περιπτώσεις που ένας σύλλογος αυτού του είδους που τόλμησε να διατυπώσει δημόσια τέτοιες απόψεις. Για αυτό δέχτηκε άγρια συντονισμένη επίθεση από όλους του κομματικούς παράγοντες και τους γλείφτες τους. Όσο για τις αρχές του τόπου, υποσχέθηκαν πολλά «θα» και ο Νομάρχης ανακοίνωσε ότι υπάρχουν λεφτά μόνο για «βελτίωση των λιμενικών εγκαταστάσεων των Ψαρών».

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Στις κινητοποιήσεις που έγιναν επιλέχθηκαν οι γνωστές μορφές οργάνωσης τόσο στον τρόπο με τον οποίο παίρνονται οι αποφάσεις, όσο και στο πλαίσιο που εντάσσουν τη λύση των προβλημάτων. Όπως φαίνεται θα οδηγηθούμε στο γνωστό αδιέξοδο, δηλαδή, πολύ σύντομα θα ξεφουσκώσει. Θα εκτονωθεί η αγανάκτηση του κόσμου, θα οδηγηθούν στην απογοήτευση και στο περιθώριο ώστε να περάσει η υπόθεση στα χέρια των αντιπροσώπων, των «ειδικών» και των παραγόντων και να εφαρμόσουν όλα τα μέτρα του με το λιγότερο δυνατό πολιτικό κόστος. Επιτροπές με τους αντιπροσώπους των φορέων, το ΚΚΕ να δίνει την απαραίτητη αγωνιστική νότα και τη διεύρυνση προς τους γνωστούς πολιτικούς παράγοντες, εάν το θέμα προσφέρεται για λαϊκισμό, πατριωτισμό και ψηφοθηρία. Το ακτοπλοϊκό είναι ένα θέμα το οποίο συσπειρώνει πολλές κοινωνικές ομάδες γιατί ευτυχώς ακόμα τα ίδια τα πλοία μεταφέρουν εμπορεύματα, επιβάτες-κατοίκους και τουρίστες. Όσο λοιπόν συσπειρώνονται γύρω από τα λαμόγια της πολιτικής και οικονομικής ζωής αυτές οι επιτροπές, τόσο απομαζικοποιούνται «από τα κάτω». Όσο ενεργοποιούνται «οι πάνω» σε διαβουλεύσεις και προώθηση θεμάτων, τόσο πιο παθητικοί και «άμοιροι ευθυνών» γίνονται οι κάτοικοι. Απομένει επίσης ο γνωστός ρόλος στους "καλούς" και στους "ηθικούς" να διαχωρίσουν τη θέση τους όπως και της καταγγελιολογίας που «εδώ και χρόνια χρειάζεται μια νέα συνεργασία» και ο γνωστός επίλογος «ο αγώνας συνεχίζεται».

Οι πρώτες καταγγελίες έγιναν κιόλας από την τοπική επιτροπή αγώνα Χίου αλλά και άλλων νησιών για το διάλογο-απάτη που έστησαν τα υποκαταστήματα-υπουργεία των εφοπλιστών ναυτιλίας Αιγαίου για να "μάθουν" τα προβλήματα. Ο κυβερνητικός βουλευτής στη Χίο (Γ. Πίττας) φροντίζει να μας υπενθυμίζει ότι «μοιραία οδηγούμαστε -κι αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση σε όλους- στην πλήρη απελευθέρωση και για να προχωρήσουμε χρειάζεται εθνική προσπάθεια και συναίνεση» Η Παναιγαιακή Συντονιστική Επιτροπή ανακοίνωσε ότι συνεδριάζει στις 4 Απρίλη στον Πειραιά για να αποφασίσει για το μέλλον των κινητοποιήσεων. Στις 25 Μαρτίου, στην εθνική παρέλαση, στην Χίο, η επιτροπή αγώνα άνοιξε πανό και στη Σάμο έγινε διαδήλωση παράλληλα με την παρέλαση.

Από τη δική μας πλευρά θεωρούμε ότι τα προβλήματα θα είναι πιο πολλά και πιο οξυμένα διότι οι νόμοι προωθούν την αύξηση της ασυδοσίας και κερδοσκοπίας του εφοπλιστικού κεφαλαίου. Σε λίγο θα είναι πολυτέλεια η ανάγκη το ταξίδι για την πλειοψηφία των κατοίκων κάθε ηλικίας και σε όλες τις κοινωνικές ομάδες ακόμα και για την οικονομική θέση(Γ΄). Μαζί με όλα τα άλλα κοινωνικά-οικονομικά προβλήματα που θα προκύψουν από την επέλαση των πολυεθνικών, τη μείωση του τουρισμού, την καταστροφή των αγροτών και των κτηνοτρόφων, οι κάτοικοι των νησιών θα βρεθούν περισσότερο από ποτέ αποκλεισμένοι και όμηροι των κεντρικών επιλογών. Και με την ευκαιρία να αναφέρουμε ότι θα μας επισκέπτονται πλοία μεγάλα σύγχρονα και πολυτελή αλλά θα είναι πλοία-σούπερ μάρκετ πολυεθνικής που εδρεύει στην Ιταλία (εφ. «Αλήθεια» 16-03-05, αναδημοσίευση από την εφ. «Παρόν».

Το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο της καπιταλιστικής οικονομικής ανάπτυξης και έτσι το αντιμετωπίζουμε. Θεωρούμε ότι είναι ένα από τα ζητήματα για το οποίο θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία όλων των δυνάμεων του αντικαπιταλιστικού χώρου στα νησιά, εάν θέλουμε να υπάρξουν

οι δυνατότητες να ακουστούν και να επηρεάσουν οι απόψεις μας για το πώς παίρνονται οι αποφάσεις, για τις μορφές αγώνα και τη στάση μας απέναντι σε εφοπλιστές και κράτος

.Λέσβος: Εξέπνευσε ο λαϊκός καπιταλισμός

Η ναυτιλιακή Εταιρία Λέσβου (ΝΕΛ) σημάδεψε την ιστορία της Λέσβου, της Λήμνου και της Χίου τα τελευταία 33 χρόνια. Στη μικρή ιστορία της ΝΕΛ περικλείονται τα όνειρα, οι πόθοι, οι αυταπάτες και η τραγωδία του λαϊκού καπιταλισμού. Η ΝΕΛ, όπως και οι άλλες ακτοπλοϊκές εταιρίες λαϊκής βάσης (ΔΑΝΕ, ΛΑΝΕ, Ρεθυμνιακή, ΑΝΕΚ κλπ) δημιουργήθηκαν για να βάλουν τέλος στην ασυδοσία των εφοπλιστών. Αφορμή για να ξεκινήσει αυτή η προσπάθεια ήταν το ναυάγιο του πλοίου «Ηράκλειο» στα μέσα της δεκαετίας του 1960. Το μοντέλο των εταιριών λαϊκής βάσης είχε ως στόχο, η αστική τάξη κάθε νησιώτικης περιοχής να δημιουργήσει τη δική του ακτοπλοϊκή εταιρία ώστε να απεξαρτηθεί από τους εφοπλιστές. Μέσα στις εταιρίες χωρούσαν οι μικροαστοί που είχαν ένα γερό κομπόδεμα αλλά κι οι εργαζόμενοι με τους αγρότες. Οι τελευταίοι λόγω των πολύ μικρών ποσών που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν δεν μπορούσαν να καταλάβουν διοικητικές θέσεις στις εταιρίες. Όμως το κομπόδεμά τους θα αξιοποιούνταν από τους αστούς και τους μικροαστούς για να στήσουν τις εταιρίες αυτές. Έτσι οι εργαζόμενοι και οι φτωχομεσαίοι αγρότες αιμοδοτούσαν, άλλη μια φορά την αστική τάξη της περιφέρειας.

Τη δεκαετία του '60 η αστική τάξη της Λέσβου έπνεε τα λοίσθια. Τα μεγάλα τζάκια ένα-ένα έσβηναν, οι εισοδηματικές αποδόσεις της ελαιοκομίας κατέγραφαν ραγδαία μείωση, και οι αστοί πουλούσαν τα χωράφια τους κομμάτι-κομμάτι κι έφευγαν για την Αθήνα ενώ οι γόνοι των αστικών οικογενειών γίνονταν δημόσιοι υπάλληλοι κι επιστημονικό δυναμικό σε ανώτερες θέσεις. Πίσω στη Λέσβο είχαν μείνει μικροαστοί, γιατροί, δικηγόροι, φαρμακοποιοί κα. Οι πιο φιλόδοξοι θέλησαν να καλύψουν το κενό που δημιουργούσε η καταστροφή των μεγαλοαστών της Λέσβου. Η δημιουργία της ΝΕΛ ήταν μια καλή ευκαιρία, ήταν ένα πεδίο που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τον πλούτο που συσσώρευαν. Επιπλέον έβλεπαν ότι μια ακτοπλοϊκή εταιρία που θα λειτουργεί μονοπωλιακά στη γραμμή Πειραιάς -Χίος- Μυτιλήνη θα ελέγχει την ανάπτυξη των νησιών, άρα όσοι είναι μέσα στην εταιρία θα έχουν πολλαπλά οφέλη. Το μέλλον της επένδυσης ήταν εξασφαλισμένο καθώς οι εταιρίες λαϊκής βάσης θα είχαν τη στήριξη του κράτους.

Υπό προϋποθέσεις οι ακτοπλοϊκές εταιρίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν συλλογικές προσπάθειες αντιμετώπισης ενός κοινού προβλήματος. Όμως είχαν μια βασική αδυναμία. Οι αστικές και μικροαστικές δυνάμεις που κυριάρχησαν στο εσωτερικό των εταιριών έβγαζαν περισσότερα χρήματα από τις προμήθειες που τσέπωναν παρά από τους μισθούς τους. Προμήθειες για την αγορά πλοίων, προμήθειες για την αγορά καυσίμων, προμήθειες για την αγορά ανταλλακτικών, προμήθειες, προμήθειες... Τις προμήθειες πλήρωναν και πληρώνουν οι νησιώτες με τα ακριβά εισιτήρια και το κράτος με τις επιχορηγήσεις. Το όργιο των προμηθειών δεν είναι εξωγενές στοιχείο του καπιταλισμού, δεν είναι παρέκκλιση από ένα ορθολογικό μοντέλο, είναι τμήμα της ουσίας του καπιταλισμού. Είναι μια από τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι αστοί και οι μικροαστοί για να απομυζούν υπεραξία και υπερκέρδη. Άλλωστε δεν αποκαλύψαμε εμείς το όργιο προμηθειών. Πριν μερικά χρόνια αναφέρθηκε σ' αυτό ο τέως Υ. Ε. Ν. κ. Γιώργος Ανωμερίτης. Το Μάιο του 2005 ο νέος ισχυρός άνδρας της ΝΕΛ κ. Απόστολος Βεντούρης είπε ότι η κύρια αιτία που εταιρίες όπως η ΝΕΛ έπεσαν έξω, είναι «αυτές οι προμήθειες».

Το κλειδί της αποτυχίας των εταιριών λαϊκής βάσης είναι η ίδια η φύση των εταιριών αυτών. Οι εταιρίες λαϊκής βάσης ποτέ δεν έγινα πεδίο ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, ποτέ οι εργαζόμενοι και οι διοικήσεις σε αυτές δεν ελέγχθηκαν από τη λαϊκή βάση. Αλλά κι όσοι έβαλαν τα χρήματά τους σε αυτές τις εταιρίες είχαν ένα μόνο στόχο, το κέρδος. Όσοι έλεγχαν την εταιρία ήθελαν να βάζουν στην τσέπη τους τον μεγαλύτερο όγκο των κερδών. Έτσι ήταν θέμα χρόνου αυτή προσπάθεια να εξοκείλει.

«Ρήγμα»

Έντυπο ανεξάρτητης ριζοσπαστικής παρέμβασης στη Λέσβο

Η ανύπαρκτη πρόληψη στο νησί και οι φιέστες

Η φιέστα δήθεν προληπτικής ιατρικής που οργάνωσε η ΤΕΔΚΝΑ με το Δήμο της Αίγινας στο ξενοδοχείο Δανάη στο πλαίσιο προφανώς ενός άγνωστου πακέτου χρημάτων που διατίθενται για λόγους πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και προληπτικής ιατρικής ήταν ξεκάθαρο πως πραγματοποιήθηκε για λόγους προβολής από τη σημερινή δημοτική αρχή στο περιθώριο της προετοιμασίας της για τις εκλογές του 2006. Ήταν η δεύτερη σε μια τετραετία οργάνωση ημερίδας προληπτικής ιατρικής μετά από μια ανάλογης ποιότητας, το 2003, ενημέρωσης για τον ζαχαρώδη διαβήτη. Οι δυο αυτές ημερίδες οι οποίες βασίστηκαν στις δημόσιες σχέσεις των τοπικών παραγόντων με παράγοντες της ιατρικής, φανερώνουν την προχειρότητα, τον καιροσκοπισμό, την άγνοια και έλλειψη προγραμματισμού για ένα τόσο σημαντικό ζήτημα. Ιδιαίτερα στην πρόσφατη, που είχε το πομπώδες θέμα: «Η καρδιολογία στον 21ο αιώνα. Εξελίξεις και προοπτικές» όπου στο μισό πρόγραμμα μονοπωλούν οι χαιρετισμοί δημάρχων της επιτροπής κοινωνικής πολιτικής της ΤΕΔΚΝΑ και στο υπόλοιπο, εισηγήσεις όπως: «Σύγχρονες απόψεις επεμβατικής καρδιολογίας - Η καρδιοχειρουργική σήμερα - Αγγειοπλαστική καρωτίδων» θέματα που ενδιαφέρουν μόνο εσωτερικά τον χώρο της ιατρικής, φάνηκε ξεκάθαρα πως οι τοπικές αρχές όχι μόνο αδιαφορούν για τα προβλήματα υγείας του πληθυσμού αλλά στη βάση αυτών των προβλημάτων στήνουν το κοινωνικό τους προφίλ με ελκυστικό τρόπο. Αν σ' αυτά προστεθεί και η ανύπαρκτη διάθεση της δημοτικής αρχής και συνολικά του δημοτικού συμβουλίου για το ξεκίνημα του προγράμματος «βοήθεια στο σπίτι» που χρηματοδοτείται από κονδύλια της ΕΕ, τότε μπορεί να συμπεράνει κανείς με ακόμα μεγαλύτερη ευκολία για την κατάσταση της υγείας του πληθυσμού στην Αίγινα

Αυτής της ποιότητας οι ημερίδες για την πρόληψη, εντάσσονται σ' ένα πλαίσιο δίπλα σ' άλλες που εμπλουτίζουν ένα επί της ουσίας ανύπαρκτο κοινωνικό έργο της δημοτικής αρχής που στόχο έχει την παρουσία των δημάρχων και των τοπικών παραγόντων που θα δρέψουν τις όποιες δάφνες υπάρχουν μπροστά στο όποιο ακροατήριο βρεθούν. Οι κοινωνικές εκδηλώσεις αυτές είναι το οξυγόνο που παίρνουν οι παράγοντες εξουσίας προκειμένου να συνεχίσουν να παίζουν ρόλους εξουσίας, ανανεώνοντας το συμβόλαιο μέσω της αναγνώρισης και παραγωγής έργου και δραστηριότητας. Είτε έχει θέμα την υγεία, τον αθλητισμό, είτε καλλιτεχνική ή θρησκευτική εκδήλωση είναι, ο δήμαρχος ή ο αντ' αυτού θα είναι παρών προκειμένου να αποσπάσει από το τίποτα τα πάντα. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο «κοινωνικής πολιτικής» το οποίο δεν εγείρει ούτε ενστάσεις από τον τοπικό πληθυσμό, ούτε εγείρει κριτική από τους γνωρίζοντες και διαβιεί σε πλήρη συναίνεση, συνθλίβονται ομάδες ασθενών που μέσα στην άγνοιά τους και τις σημαντικές ελλείψεις υποφέρουν, σηκώνοντας παράλληλα ένα δυσβάστακτο οικονομικό βάρος για την αγορά φαρμάκων, μεταφοράς στο αστικό κέντρο, πληρωμής των όποιων πανάκριβων εξετάσεων και ιατρικών παροχών από ιδιώτες, συνήθως, γιατρούς.

Μέσα σ' αυτήν την γύμνια καταγράφεται και η ανύπαρκτη πολιτική για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας της διεύθυνσης του Νοσοκομείου Τζανείου και του Υπουργείου όπως και της διεύθυνσης του Κέντρου Υγείας Αίγινας το οποίο υπάγεται στους παραπάνω φορείς. Πλην της ετήσιας ρουτίνας των εμβολίων και της καταγραφής των παιδιών με την έναρξη της σχολικής χρονιάς αλλά και μιας κατ' έτος επίσκεψης ενός οδοντιατρικού κλιμακίου στα σχολεία, κανενός είδους προληπτικής ιατρικής, με εξαίρεση την προσπάθεια της γιατρού Χατζηαλεξιάδου για το στήσιμο διαβητολογικού ιατρείου, δεν έχει υπάρξει σοβαρά καμιά άλλη προσπάθεια για την πρόληψη και την πρωτοβάθμια φροντίδα.

Οι σποραδικές και εξ' αιτίας γνωριμιών εκδηλώσεις-'ημερίδες' με θέματα υγείας που οργανώνει ο Μορφωτικός Σύλλογος Αίγινας «ο Καποδίστριας» μαρτυρούν την προχειρότητα με την οποία συνολικά στο νησί αντιμετωπίζεται το ζήτημα. Εκδηλώσεις που κυρίως βοηθούν στην ανακύκλωση των δημοσίων σχέσεων και δεν προωθούν με συνέπεια μια δράση, για την υγεία, στο νησί.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ: ΟΙ ΔΥΟ ΟΨΕΙΣ ΜΙΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας είναι μια άγνωστη κατάσταση στην Αίγινα. Μια σειρά θεμάτων που αφορούν στην διατροφική αγωγή, στην εργασία, στις βλαβερές συνήθειες όπως το κάπνισμα και στην κατανάλωση αλκοόλ, καφέ και ναρκωτικών ουσιών, συνήθειες που αφορούν μια καταναλωτική ζωή και καθημερινές συνήθειες (π.χ. καθιστική ζωή) που προδιαθέτουν ασθένειες, οι κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις, η οικονομική ανέχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, είναι αιτίες που γεννούν 'ασθένειες', αντιμετωπίζονται όπως και σε άλλες περιοχές της χώρας ως φυσιολογικές. Σε καμιά περίπτωση αυτές οι αιτίες δεν απετέλεσαν την αφορμή ώστε να ξεπηδήσουν ομάδες που με την επίβλεψη των ειδικών γιατρών θα μπορούν από τη μια να καταδείξουν τις αιτίες που γεννιέται η 'ασθένεια' και από την άλλη να ενημερωθούν και να ενημερώσουν τον πληθυσμό καταφέρνοντας τον περιορισμό της όπως και την αδιέξοδη αλλά και οικονομικά δυσχερή κατανάλωση φαρμάκων. Αντίθετα, το ιατροκεντρικό κατεστημένο κατάφερε να επιβάλλει τους όρους του και στο νησί. Ιδιώτες γιατροί κυρίως, γιατροί του 'Νοσοκομείου' Αίγινας που τελεί υπό την επίβλεψη της τοπικής εκκλησίας και το Κέντρο Υγείας Αίγινας, εργάζονται πρωί και απόγευμα σε μια λογική καταπολέμησης των συμπτωμάτων των ασθενών τους. Αν εξαιρέσουμε το γεγονός ότι στην τελευταία περίπτωση του Κ.Υ. παραμένει ο Δημόσιος χαρακτήρας μιας σχετικής φροντίδας, τα πράγματα είναι πολύ άσχημα. Η χρόνια παράδοση στο νησί την οποία καλλιέργησαν οι ιδιώτες γιατροί, η χρόνια εγκατάλειψη της περιφέρειας, η ανυπαρξία κοινωνικών αγώνων για την υγεία, ο άθλιος παραγοντισμός που έταζε διαρκώς 'λύσεις', το αλισβερίσι ανάμεσα σε πολιτικούς, τοπική αυτοδιοίκηση και εκκλησία, θέλει τη δημόσια και καθολική υγεία πλήρως απαξιωμένη. Έτσι τα περισσότερα παιδιά γεννιόνται σε ιδιωτικά μαιευτήρια τα οποία αποσπούν ένα γενναίο κομπόδεμα από τις οικογένειες, ομάδες ασθενών προωθούνται εντέχνως σε φημισμένους στο νησί γιατρούς που κατοικοεδρεύουν στην Αθήνα αφού προηγουμένως έκαναν 'θητεία' στο νησί είτε ως ιδιώτες που μονοπωλούσαν μια ασθένεια είτε ως υπάλληλοι που έφτιαξαν πελατεία και σαφώς ομάδες ασθενών που διατηρούν μια μόνιμη σχέση με την Αθήνα προκειμένου να νοσηλεύονται. Κάτω από τη διαρκή απειλή της ζωής τους οι ομάδες ασθενών, χωρίς καμιά πληροφόρηση και ενημέρωση για τα προβλήματα της υγείας τους, χωρίς καμιά σοβαρή και σε μόνιμη βάση πρόληψη, αποκτώντας μια σχέση απόλυτης σχεδόν εξάρτησης μετατρέπονται σε έρμαια γιατρών στην Αίγινα ή στην Αθήνα.

Ανεξάρτητα από το αν μια γενικολογία αδικεί περιπτώσεις γιατρών που δραστηριοποιούνται ως απλοί επαγγελματίες κι όχι ως κοινά αρπακτικά όπως παραπάνω περιγράφεται, στο νησί δεν έχει εφαρμοστεί κανενός είδους οργανωμένη προληπτική ιατρική και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας. Μια τέτοια πρακτική θα δημιουργούσε μια απρόβλεπτη δυναμική στον πληθυσμό ο οποίος ακολουθεί κατά γράμμα τις ανύπαρκτες γνώσεις που παίρνει στο σχολείο καθώς και στους επίσημους φορείς, για την υγεία του. Έτσι ένα τεράστιο φασόν συνταγογραφίας με ημι-ιδιωτικό και δημόσιο χαρακτήρα εξαπλώθηκε και καλύπτει σχεδόν το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας τόσο του Νοσοκομείου της τοπικής Εκκλησίας όσο και του Κέντρου Υγείας Αίγινας. Αυτή είναι η πραγματικότητα που εξηγεί τόσο την εξάρτηση από το ιατρικό κατεστημένο όσο και από τα φάρμακα από τα οποία ουσιαστικά θησαυρίζουν οι πολυεθνικές φαρμακευτικές εταιρίες των οποίων οι πλασιέ με τα κουστούμια τους επισκέπτονται τους χώρους υγείας για αλληλοεξυπηρετήσεις με το αζημίωτο.

Από την άλλη όμως υπάρχουν και αυτοί που αμφισβητούν έμπρακτα το ιατρικό κατεστημένο στην Αίγινα έχοντας μια άλλη λογική προσέγγισης της ασθένειας. Είναι μια συμπαγής σχεδόν ομάδα μετοίκων στην Αίγινα που το επίπεδο διαβίωσής τους συμπεριλαμβάνει για πολλούς λόγους αυτό που ονομάζουμε πρόληψη για την υγεία. Μορφωμένοι, με σταθερή οικονομική βάση, εισοδηματίες που διαβιούν μια απλή σχετικά ζωή-λιτή για τις δυνατότητές τους, που έχουν διαλέξει την Αίγινα των «ονείρων» τους για να ζήσουν, μακριά από το «πολύβουο αστικό κέντρο». Οι εναλλακτικές θεραπείες και πρακτικές υγείας, αυτές που επισήμως είναι αναγνωρισμένες ως «συμπληρωματικές» βρίσκονται διαρκώς στην καθημερινότητά τους. Ομοιοπαθητική, ρεφλεξολογία, γιόγκα, σιάτσου, τάι-τσι, βοτανοθεραπεία, ανθοϊάματα, αρωματοθεραπεία, τοκετός στο σπίτι, καθώς και άλλες εναλλακτικές θεραπείες που τεκμηριωμένα αποδεικνύεται η αξία τους με αποτελέσματα, είναι μέσα στο δυναμικό της οικογενειακής και κοινωνικής φροντίδας. Αν προστεθεί και το ενδελεχές 'ψάξιμο' με την υγιεινή διατροφή (βιολογικά προϊόντα, συνδυασμοί τροφών κλπ.) που είναι και η βασική φροντίδα για την καλή

υγεία κοντά στο γεγονός ότι η όποια εργασία τους είναι απαλλαγμένη από το άγχος της διαρκούς απειλής της φτώχειας και της ανέχειας, τότε διαφαίνεται ένας άλλος κόσμος του οποίου η υγεία είναι εξασφαλισμένη τόσο στην Αίγινα –μέσω της πρόληψης– όσο και στην Αθήνα που θα του καλύψει τη δυνατότητα να έχει λόγω καταγωγής μια σχέση με την κλασσική ιατρική όσο το δυνατόν πιο ισορροπημένη. Μακριά από τα κέντρα υγείας, τα νοσοκομεία και τους ιδιώτες γιατρούς της Αίγινας, μια άλλη όψη για την υγεία αφορά στα μεσοαστικά και αστικά στρώματα που αποκεντρώθηκαν στην Αίγινα.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας δεν είναι μια τυπική πράξη τομεοποίησης της Υγείας, ούτε η παντοιοτρόπως αποκέντρωση δομών του χώρου της δημόσιας υγείας. Η αποτυχία άλλωστε των Κέντρων Υγείας από τη δεκαετία του '80 δείχνει ξεκάθαρα ότι το μόνο το οποίο αποκεντρώθηκε είναι η γραφειοκρατία ενώ παγιώθηκε η αντίληψη πρόσβασης σε θέσεις εργασίας που άνοιξαν εκείνη την εποχή και συνδέθηκαν στο πλαίσιο της αποκέντρωσης. Έγιναν ο προθάλαμος των νοσοκομείων ενώ σ' αυτά πλέον παρέχεται μια φροντίδα για έκτακτα περιστατικά που δεν ξεπερνούν τη δυνατότητα παροχής πρώτων βοηθειών καθώς και η συνταγογραφία που είναι προϊόν μιας παραδοσιακής σχέσης γιατρού και ασθενή η οποία βαθαίνει ακόμα περισσότερο το χάσμα της εξάρτησης. Πολύ περισσότερο επί της ουσίας, η πρόληψη δεν αποτελεί ένα νέο καθηκοντολόγιο στο πλαίσιο μιας υποχρέωσης που ρητά ορίζει την εργασία του υγειονομικού προσωπικού στο πλαίσιο μιας γραφειοκρατίας.

Η 'ασθένεια' γενικότερα που ταυτίζεται με τη διαρκή απειλή της κοινωνίας και των προσώπων της δεν είναι απλά ένα σύνολο συμπτωμάτων που συγκροτούν την ταυτότητα του 'ασθενή' αλλά μια αλληλουχία κοινωνικών επιδράσεων που μέσω της εργασίας, των εξουσιαστικών κοινωνικών σχέσεων και της λήψης τροφών που ελέγχονται από τη βιομηχανία συνθέτουν τις ψυχικές και χημικές διεργασίες εναντίον του. Ο καρκίνος για παράδειγμα που είναι η «σοφία του σώματος» δεν είναι απλά το αποτέλεσμα χημικών επιδράσεων στον οργανισμό αλλά ένα σύμπτωμα στο οποίο συντίθενται τα στοιχεία που αφορούν στην προσωπικότητα, στην οικογενειακή, κοινωνική και οικονομική βάση του ανθρώπου και ταυτόχρονα κοινωνικά ζητήματα που απορρέουν από το πολιτικό-οικονομικό σύστημα. Έτσι και η θεραπεία του δεν είναι απλά μια νοσηλεία που αλλάζει τη χημεία του σώματος προκειμένου να επιτευχθεί ένα καλό αποτέλεσμα αλλά μια επιπλέον σύνθετη διαδικασία στην οποία περιλαμβάνονται αλλαγές που αφορούν συνολικά στις δραστηριότητες του ατόμου άρα και της κοινωνίας. Το άγχος, πηγή ασθενειών όπως ο καρκίνος, οι παθήσεις του κυκλοφορικού, της καρδιάς, του πεπτικού συστήματος ή η κατάθλιψη που μονοπωλεί στις ψυχικές ασθένειες, γεννιέται μέσα στις συνθήκες καταπίεσης ανέχειας και κοινωνικής αποσάθρωσης που γεννούν οι εξουσιαστικές-εκμεταλλευτικές συνθήκες.

Μια δοσμένη από τα πάνω συνθήκη κοινωνικής οργάνωσης από την πιο μικρή ηλικία μέχρι το θάνατο, καθορίζει, στο βαθμό που δεν εκφράζονται οργανωμένες αντιστάσεις, τις λεπτομέρειες της ζωής. Η καταπίεση με έναν θανατηφόρο συνδυασμό κατανάλωσης και εξύψωσης της αγοράς ως την ύψιστη αρετή ωθεί την κοινωνία και τα πρόσωπα προς την 'ασθένεια' έχοντας εξασφαλίσει μια γραφειοκρατία και μια αγορά στην οποία μπορεί να έχει κανείς πρόσβαση αρκεί να διαθέτει χρήμα και γνωριμίες. Δεν είναι τυχαίο που στην παρούσα συνθήκη και ειδικά στην Ελλάδα, οι οικονομίες που γίνονται κομπόδεμα αφορούν κυρίως στην «κακιά ώρα»-χρήματα που θα χρειαστούν σε νοσοκομεία είτε για την επίσημη αμοιβή, είτε για το γνωστό «φακελάκι» που μονοπωλεί στη συνείδηση αυτού του αγοράζει την υγεία. Δεν είναι τυχαίο επίσης που σχεδόν όλες οι οικογένειες γνωρίζουν τον «καλύτερο γιατρό» ο οποίος συνήθως είναι ένα γιατρός που έχει πείσει για την αδιαπραγμάτευτη ικανότητά του να δίνει τα «καλύτερα φάρμακα». Έτσι τα βιομηχανικά παρασκευάσματα των πολυεθνικών φαρμακευτικών εταιριών μονοπωλούν στην καθημερινότητα των ανθρώπων δημιουργώντας νέα αδιέξοδα αφού το κάθε ένα από αυτά σε μια διαρκή χρήση ή ακόμα και εφάπαξ είναι και η βασική αιτία για να δημιουργηθούν νέες 'ασθένειες στον οργανισμό. Οι «παρενέργειες» οι «ανεπιθύμητες δράσεις» οι «αλληλεπιδράσεις» που συνήθως είναι τίτλοι παραγράφων μέσα στο 'διευκρινιστικό' χαρτί που βρίσκεται μέσα στο κουτί με τα φάρμακα και το οποίο ουσιαστικά είναι το άλλοθι πληροφόρησης και ενημέρωσης της φαρμακευτικής εταιρίας απέναντι στον καταναλωτή 'ασθενή', δοσμένη σε μια τόσο εξειδικευμένη γλώσσα, δεν μπορεί να παίξει σε καμιά περίπτωση τον υποτιθέμενο ρόλο της.

Απέναντι σ' αυτήν τη σύνθετη κατάσταση είναι αναγκαία μια νέα δυναμική θεώρηση της υγείας υπό το πρίσμα της αλλαγής των κοινωνικών συνθηκών στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι προσπάθειες αποκέντρωσης δομών υγείας, χωρών που έχουν υπογράψει, την προοδευτική για την εποχή της, συνθήκη της Άλμα-Άτα, σχετικής με την καθιέρωση πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η δια των νόμων ανάληψή της από το κράτος και κατά συνέπεια από τους ιδιωτικούς πολυεθνικούς γίγαντες της παραγωγής, διακίνησης και προώθησης φαρμάκων οδήγησε σε τεράστια αδιέξοδα που περιγράφτηκαν συνοπτικά.

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας είναι το ζητούμενο σ' ένα κίνημα που ουσιαστικά αλλάζει την κοινωνία στην αντίληψη και πρακτική της απέναντι στη ζωή και στο θάνατο. Πιο συγκεκριμένα αναιρεί την παγιωμένη σχέση ανάμεσα στον γιατρό και τον ασθενή και καθιστά και τους δυο, παράγοντες αλλαγής. Η καταπίεση, η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι δυναστικές σχέσεις στην οικογένεια και την κοινωνία, η εργασία που ταλαιπωρεί, η φτώχεια, τα προβλήματα της εκπαίδευσης, η εφηβεία, η χρήση ουσιών πρέπει να βρίσκονται στο προσκήνιο κάθε δημόσιας συζήτησης μέσα σε ενεργές κοινωνικές ομάδες στις οποίες οι ειδικοί θέτουν τις γνώσεις τους στην κοινή εμπειρία με στόχο έναν κοινωνικό σχεδιασμό που διαρκώς θα αμφισβητεί τις υπάρχουσες δομές που δημιουργούν την 'ασθένεια'. Έτσι η αναζήτηση αυτή δεν μπορεί παρά να συνδέεται άμεσα με τους χώρους διεκδίκησης στην εργασία, στο σχολείο, σε θέματα περιβάλλοντος, σε αγώνες απελευθερωτικούς που γίνονται συνιστώσες και συνισταμένες ενός οράματος ανατροπής της κοινωνικής οργάνωσης. Η καθολική, δημόσια και δωρεάν υγεία, ως διεκδίκηση, έχει μια αδυναμία όταν τίθεται αποκομμένα από τις άλλες διεκδικήσεις αλλά και στο πλαίσιο της ισχυροποίησης της κρατικής γραφειοκρατίας. Πρέπει να είναι τμήμα ενός κινήματος που πραγματοποιεί ορατές αλλαγές

Ανταπόκριση με το Κέντρο Υγείας Ζαγκλιβερίου Θεσσαλονίκης

Συνέντευξη με τους γιατρούς Δ.Β. και Μ.Ε. γιατρούς.

Οι γιατροί Δ.Β. και Μ.Ε. που συμμετέχουν στη σύσκεψη εργαζομένων στο Κ.Υ Ζαγκλιβερίου και Περιφερειακά Ιατρεία εκφράζουν τις προσωπικές τους απόψεις και ερμηνείες. Τα πλήρη στοιχεία τους βρίσκονται στη διάθεση της Σχεδίας και για λόγους αυτοπροστασίας διατίθενται μόνο σε όποιους θέλουν να αντιπαρατεθούν, να ασκήσουν κριτική ή να έρθουν σε επαφή μαζί τους για όποιο άλλο λόγο θα συντελούσε στην κατεύθυνση της κοινωνικής ανατροπής. Για επικοινωνία: Τ Θ: 50082, Τ Κ: 54013 Θεσσαλονίκη.

- Ποιες είναι επιγραμματικά οι αιτίες για τα χρονίζοντα προβλήματα στο χώρο της Υγείας και ειδικότερα στο χώρο της «Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας»;

- Η ερώτησή σας από την πρώτη στιγμή θίγει το καίριο ζήτημα του κατά πόσο ο τομέας παροχής υπηρεσιών στον οποίο εργαζόμαστε είναι «χώρος Υγείας» ή «χώρος Περίθαλψης» όπως εμείς έχουμε καταλήξει να τον αποκαλούμε. Καθώς η υγεία είναι μία κατάσταση ευρύτερη από αυτήν της έλλειψης ασθένειας πιστεύουμε ότι δεν αφορά αποκλειστικά έναν τομέα παροχής υπηρεσιών. Όσο κι αν αυτός ο χώρος διαθέτει την τεχνολογία και την τεχνογνωσία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κάποιων ασθενειών από πουθενά δεν προκύπτει ότι μπορεί να παρέχει περισσότερη ή καλύτερη υγεία (αν δεν ισχύει το αντίθετο όπως μας έδειξε ο Ίλιτς). Αυτό που αντίθετα καταλαβαίνουμε να συμβαίνει είναι μια προσπάθεια προπαγανδιστικής συγκάλυψης αυτού του γεγονότος, μέσω καί των ονομασιών: οι ιδιοκτήτες του κόσμου επιχειρούν να γίνουν και κύριοι των ονομασιών, ονομάζουν Υγεία την Περίθαλψη και την Πρόληψη γιατί η Υγεία είναι το κυρίως κοινωνικά ζητούμενο και βέβαια δεν υπάρχει τρόπος να την παρέχουν. Υγειονομικοί, Κέντρα Υγείας, Διεύθυνση Υγείας, Εθνικό Σύστημα Υγείας, Υπουργείο Υγείας, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας... Σα να προσπαθούν να γεμίσουν με λόγια το κενό για το οποίο και οι ίδιοι είναι υπεύθυνοι.

Όσον αφορά στην ουσία του ερωτήματός σας για τα αίτια των προβλημάτων στο "χώρο της Πρόληψης Περίθαλψης" μπορούμε να τα χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες. Στην πρώτη ανήκουν αυτά που προκύπτουν από το ότι και οι υπηρεσίες ΠΠ αποτελούν μέσα στον καπιταλισμό εμπορεύματα. Τέτοια προβλήματα αποτελούν για παράδειγμα η απαξίωση άλλων θεραπευτικών μοντέλων ανεξάρτητα από την αποτελεσματικότητά τους απλά και μόνο (και για όσο χρονικό διάστημα) δεν μπορούσαν να ενταχθούν στην οικονομία της αγοράς, η προώθηση θεραπειών με βάση την κερδοφορία τους ή ευρύτερα τη συμβολή τους στην αναπαραγωγή της καπιταλιστικής συναίνεσης, η εμφάνιση ιατρογενών

παθήσεων ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών στο όνομα της αύξησης της παραγωγικότητας... Επίσης εδώ (και συνολικά βέβαια στην εξουσιαστική δομή της κοινωνίας μας) θα πρέπει να αναζητηθούν τα αίτια της ανισότητας στην παροχή ΠΠ (ανεξάρτητα από τις κατά καιρούς αντίθετες διακηρύξεις/προσδοκίες), αλλά και στους διάφορους στατιστικούς δείκτες που προσπαθούν να περιγράψουν την κατανομή των ασθενειών και των αιτίων τους στον πληθυσμό. Προβλήματα σύμφυτα με την καπιταλιστική παραγωγή άσχετα με το αν μιλάμε για περιόδους κρίσης ή άνθισης, κρατικής ή ιδιωτικής παροχής ΠΠ.

Στη δεύτερη κατηγορία αιτιών ανήκουν αυτά που αφορούν την περίοδο για την οποία συζητάμε τα οποία όμως για να μπορέσουμε να τα αντιληφθούμε θα χρειαστεί να κάνουμε μια μικρή κοινωνικοϊστορική θεώρηση των συστημάτων περίθαλψης στη Δυτική Ευρώπη μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήδη από τα μέσα του Πολέμου στην Αγγλία η «έκθεση Beveridge» έρχεται να προτείνει ένα πλαίσιο αναπαραγωγής της κεφαλαιακής σχέσης: καθολικότητα στην πρόσβαση στις υπηρεσίες ενός εκτεταμένου κράτους πρόνοιας «από την κούνια μέχρι τον τάφο». Ο στόχος διπλός και δοκιμασμένος, στην αποτελεσματικότητα του, μέσα στον πόλεμο: από τη μία η ρύθμιση της ισορροπίας ανάμεσα σε παραγωγή και κατανάλωση (μέσα από ένα εκτεταμένο δίκτυο αναδιανομής εισοδήματος και από την έκρηξη των υπηρεσιών του κράτους πρόνοιας), από την άλλη η διευρυμένη κοινωνική συναίνεση σε σχέση με τη συγκεκριμένη καπιταλιστική κοινωνική διάρθρωση. Η λύση στα αδιέξοδα της κρίσης που ξεκινώντας το 1929 στην Β. Αμερική συμπαρέσυρε όλο τον πλανήτη φαινόταν να έχει βρεθεί. Ομαλή ρύθμιση της λειτουργίας της αγοράς με ταυτόχρονη προστασία των κοινωνιών από τις δυνάμεις της. Όλα αυτά μέσα από την ολοένα και μεγαλύτερη κρατικοποίηση των οικονομικών δομών.

Εδώ μπορούμε να εντοπίσουμε και μία από τις βασικές πηγές προβλημάτων στο χώρο της ΠΠ. Την ύπαρξη ενός κέντρου που σχεδιάζει μακριά από τις ανάγκες των υποτελών του, τις οποίες και δεν είναι σε θέση να γνωρίζει. Ένα κέντρο που ενημερώνεται για την πραγματικότητα και υλοποιεί τους σχεδιασμούς του μέσα από μια διοικητική και πολιτική γραφειοκρατία με ιδιαίτερα δικά της συμφέροντα, τα οποία συστηματικά προωθεί ενάντια συχνά στις ανάγκες που πρέπει να καλύψει. Γραφειοκρατία συχνά σε συμμαχία με ένα κομμάτι της ιατρικής συντεχνίας το οποίο λυμαίνεται εξίσου τους κοινωνικούς πόρους για ΠΠ. Από κοντά σε αυτή τη συμμαχία το ιατροτεχνολογικό/φαρμακευτικό μπλοκ που ο ρόλος του στο σχεδιασμό και την υλοποίηση είναι κεντρικός.

Τα προηγούμενα περιγράφουν λίγο ως πολύ τις χρόνιες ανισορροπίες - δυσλειτουργίες του σοσιαλδημοκρατικού συστήματος. Οι ανταρσίες μέσα και έξω από το χώρο της παραγωγής οδήγησαν σε ένα πρόσθετο πρόβλημα που εκδηλώνεται τη δεκαετία του '70. Ο πολλαπλασιασμός του κόστους κοινωνικής αναπαραγωγής την ίδια στιγμή που η παραγωγικότητα της εργασίας παρέμενε καθηλωμένη, μέσα σε ένα καθεστώς διεθνοποιημένης οικονομίας (η αύξηση του κόστους παραγωγής σε κάποια μόνο κράτη έθιγε την ανταγωνιστικότητα των κεφαλαίων που ήταν επενδυμένα σε αυτά) μπλόκαρε αποφασιστικά την κερδοφορία του κεφαλαίου. Η ριζοσπαστική αμφισβήτηση της εποχής δεν άφησε στο απυρόβλητο ούτε τον χώρο της ΠΠ θέτοντας στο στόχαστρο ζητήματα όπως αυτό του ελέγχου της από τους εκμεταλλευόμενους, της ιατρογένεσης της νόσου, των «εναλλακτικών» θεραπευτικών κα.

Επιπλέον προβλήματα όμως εμφανίζονται και λόγω της αλλαγής του μοντέλου οικονομικής διαχείρισης και της επιλογής του κυρίαρχου Νεοφιλελεύθερου μοντέλου και στο χώρο της ΠΠ. Η εγκατάλειψη του κρατικού μοντέλου διαχείρισης και των υποδομών του (που στην Ελλάδα ούτως ή άλλως μόλις που πρόλαβαν να αναπτυχθούν εντελώς υποτυπωδώς) έχουν οδηγήσει σε υποβάθμιση τις παρεχόμενες από αυτές υπηρεσίες. Μπλοκάρισμα διορισμών με αποτέλεσμα χιλιάδες ακάλυπτες οργανικές θέσεις, άρση της μονιμότητας για τα πρώτα χρόνια του διορισμού, ελαστικοποίηση της εργασίας, όξυνση του καθεστώτος κακοπληρωμένης υποχρεωτικής υπερεργασίας (εφημερίες), εργολαβικές συμβάσεις, έχουν αποδιαρθρώσει τα περισσότερα κρατικά θεραπευτήρια. Η συμμετοχή των ασθενών στην ιατροφαρμακευτική δαπάνη, η προσπάθεια κατάργησης της καθολικότητας στην πρόσβαση στις υπηρεσίας ΠΠ και η επερχόμενη κατηγοριοποίηση των ασφαλισμένων, η προσπάθεια λειτουργίας και των κρατικών ιδρυμάτων με όρους ανταγωνιστικότητας ολοκληρώνουν το παζλ της διάλυσης. Η εμφανιζόμενη από κάποιους ως πανάκεια στροφή στην ιδιωτική οικονομία (και των κρατικών ιδρυμάτων) έχει δημιουργήσει κάποιας μορφής ανάπτυξη σε τομείς που μπορεί να είναι αποδοτικοί όχι όμως για όλο τον κόσμο ούτε και σε όλους τους τομείς.

Η παράλληλη αλλαγή στην οργάνωση της εργασίας πάντα μέσα στα (εντός της οικονομίας της αγοράς) πλαίσια της προσπάθειας ξεπεράσματος της κρίσης αλλά και απάντησης στην αμφισβήτηση (σε μεγάλο βαθμό μέσω της αφομοίωσής της) ονομάζεται «Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας». Σχηματικά θα λέγαμε ότι αντιστοιχεί στην αντίστοιχη εγκατάλειψη του Τεϊλορισμού –Φορντισμού από την υπόλοιπη αγορά και την υιοθέτηση του νέου μοντέλου της "Ευέλικτης Εξειδίκευσης". Με κεντρική φιγούρα τον "multi skilled" Γενικό Γιατρό, μπορεί πλέον το σύστημα ΠΠ να είναι ευέλικτο, να βρίσκεται κοντά στον ασθενή αλλά και την εστία γέννησης της ασθένειας, μπορεί ακόμα να συγκροτήσει γύρω από αυτόν ομάδες εργασίας τις οποίες συνέχεια να εντάξει σε συστήματα εσωτερικού ελεύθερου ανταγωνισμού τόσο μεταξύ τους όσο και με τα ασφαλιστικά ταμεία ώστε να είναι πιο αποτελεσματικό και κερδοφόρο ταυτόχρονα. Δεν ξεχνάτε φανταζόμαστε ότι και η ΠΦΥ δίνει φάρμακα και χρησιμοποιεί μηχανήματα και ό,τι άλλο μπορεί να είναι κερδοφόρο.

Η κύρια αιτία των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο χώρος της ΠΦΥ στην Ελλάδα είναι ότι ακόμα δεν έχει κατορθώσει να υλοποιηθεί ούτε στη δημόσια ούτε στην ιδιωτική του μορφή και καταλαβαίνετε ότι τα προβλήματα αυτά είναι τα ίδια με τα προηγούμενα συν αυτά της ανοργανωσιάς, ελλιπούς εκπαίδευσης κα.

Να επισημάνουμε ξανά ότι η περίοδος μη κρίσης αυτού του χώρου ακόμα και οι περίοδοι άνθισής του δε σημαίνουν απαραίτητα περισσότερη Υγεία ούτε καν λιγότερη ασθένεια. Δε μας υποσχέθηκε ποτέ ο καπιταλισμός ότι δε θα έχει αντιφάσεις. Το αντίθετο μάλιστα.

- Ποια είναι συνοπτικά η λογική (το πλαίσιο;) της δραστηριοποίησής σας, στο χώρο της υγείας και ιδιαίτερα στο Κέντρο Υγείας όπου εργάζεστε;

- Το πλαίσιο της δραστηριοποίησής μας στο χώρο δουλειάς (πέρα από τις όποιες προσωπικές στάσεις - επιλογές που πάντα διατηρούν την αξία τους), τον τελευταίο 1½ χρόνο είναι άμεσα επηρεασμένο από το πλαίσιο που έχει καθορίσει η «Σύσκεψη Εργαζόμενων στο Κ.Υγ. και ΠΙ». Ας δούμε λοιπόν κάποια πράγματα που η ίδια λέει:

«...Ο κύριος λόγος για τον οποίο δημιουργήθηκε αυτή η συνάντηση είναι η διάθεσή μας να αλλάξουν κάποια πράγματα στο χώρο δουλειάς. Επιτέλους θεωρούμε ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να αποκτήσουν λόγο ικανό να παρεμβαίνει στα ζητήματα που τους αφορούν και οι σχέσεις με την όποια διοίκηση να αποκτήσουν ουσιαστικό χαρακτήρα υπερβαίνοντας τις προσωπικές σχέσεις (είτε αντιπαλότητας είτε υποτέλειας)...»

«...Στόχος μας είναι να συζητάμε και να βρίσκουμε λύσεις σε προβλήματα που αφορούν τις μεταξύ μας σχέσεις, την υλικοτεχνική υποδομή, την επάρκεια του προσωπικού (είτε μόνιμου είτε επισκεπτών), αλλά και άλλα που στη συνέχεια θα προκύψουν. Στόχος μας είναι να παίρνουμε πρωτοβουλίες για ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη παροχή πρωτοβάθμιας περίθαλψης...»

«...Ναι, το ξέρουμε ότι δε συμμετέχουν όλοι οι εργαζόμενοι στη συνάντησή μας ούτε και θεωρούμε απαραίτητο να συμμετέχουν όλοι σε όλες τις πρωτοβουλίες, και δεν ισχυριστήκαμε ποτέ κάτι τέτοιο...»

Κάποια που ειπώθηκαν αλλά δε γράφτηκαν είναι ότι στη σύσκεψη δεν είναι δυνατό να συμμετέχουν οι άνθρωποι του Διευθυντή, οι οποίοι βέβαια κατονομάστηκαν, καθώς και αυτοί που δεν έχουν διάθεση για κινητοποίηση.

Η συμμετοχή στη σύσκεψη αφορά όλους τους κλάδους εργαζόμενων στο Κ.Υγ. και είναι ισότιμη. Οι αποφάσεις λαμβάνονται μετά από διάλογο και προσπάθεια συναίνεσης ομόφωνα, επιλέγονται για κάθε ζήτημα εκπρόσωποι (και όχι αντιπρόσωποι) των απόψεων της σύσκεψης οι οποίοι είναι άμεσα ανακλητοί και κυκλικά εναλλασσόμενοι.

Πολλά από αυτά που λέγαμε στην αρχή έχουν μείνει σε επίπεδο επιθυμιών (όπως η συζήτηση για το τι σημαίνει καλύτερη περίθαλψη), άλλα έχουν προχωρήσει σε υπερθετικό βαθμό (όπως οι μεταξύ μας σχέσεις αλλά και αυτές με τους κατοίκους της περιοχής). Αυτό που έχει σημασία είναι ότι έχει δημιουργηθεί ο χώρος μέσα στον οποίο μπορούν χωρίς ιεραρχίες και κλαδικούς διαχωρισμούς να ζυμωθούν όλες οι απόψεις σε πλαίσιο αγώνα με - έστω και θολό - προσανατολισμό του κοινωνικού ανταγωνισμού και της αλληλεγγύης στους κοινωνικά αποκλεισμένους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και την πολυσυλλεκτικότητα που το διακρίνει καταλαβαίνετε ότι όπως ο καθένας έτσι και εμείς βάζουμε το δικό μας στίγμα αυτό της σύγκρουσης με κάθε μορφή κυριαρχίας και εκμετάλλευσης στην προοπτική μιας κοινωνίας πολιτικής και οικονομικής ισότητας.

- Ποια είναι η ανταπόκριση μέχρι τώρα από τις προ-

σπάθειες της «Σύσκεψης» (συνάδελφοι, συνδικαλιστές, σωματεία κλπ)

- Όσον αφορά στους συνάδελφους άλλων εργασιακών χώρων εισπράξαμε μόνο θετικά σχόλια και την αλληλεγγύη κάποιες φορές. Είναι γεγονός όμως ότι δε συνοδεύτηκαν αυτά ούτε από τον αναμενόμενο ενθουσιασμό ούτε και από αντίστοιχες πρωτοβουλίες όπως ελπίζαμε. Είναι κατανοητό σε εμάς ότι ακόμα και για αυτούς που είναι αποφασισμένοι να δοκιμάσουν κάτι αντίστοιχο με το δικό μας εγχείρημα, είναι δύσκολο να βρουν άλλα άτομα που να έχουν τη διάθεση να ξεβολευτούν. Είναι δύσκολο να συναντηθούν με άτομα που θα δεχτούν να διαρρήξουν τον ιστό της συναίνεσης που συνήθως διαπλέκουν οι προϊστάμενοι χορηγώντας κάθε είδους προνόμιο (δε θεωρείται αντίφαση στις κρατικές υπηρεσίες η πριμοδοτούμενη από το Διευθυντή λούφα) με αντάλλαγμα την εργασιακή ειρήνη.

Όσον αφορά τους υπόλοιπους (όσους δε συμμετέχουν στη "Σύσκεψη") εργαζόμενους μέσα στο Κ.Υγ. διακρίναμε όλο το εύρος των συμπεριφορών. Είδαμε εργαζόμενους που τήρησαν την υπόσχεση για εργασιακή ειρήνη που είχαν δώσει στο Διευθυντή και δεν τον πρόδωσαν όταν αυτός τους το ζήτησε στο όνομα όλων των προνομίων που μέχρι τότε αυτός τους παρείχε. Είδαμε άλλους που συμπαρατάχθηκαν μαζί του απλά και μόνο γιατί ήταν Διευθυντής, θεωρώντας τον ως την πηγή του δικαίου εκ θέσεως και τους εαυτούς τους αναρμόδιους να κρίνουν ή να πάρουν άλλη θέση. Είδαμε άλλους να παίζουν κομματικά παιχνίδια και να προσπαθούν να μας εμπλέξουν και εμάς σε αυτά. Είδαμε και άλλους που προσπάθησαν να κρατήσουν αποστάσεις είτε κοιτάζοντας την πάρτη τους είτε απλά επειδή αυτό θεώρησαν καλύτερο. Κάποιους από αυτούς τους είδαμε να συμμετέχουν στη σύσκεψη στη συνέχεια, κάποιους άλλους να διολισθαίνουν στη στήριξη του Διευθυντή. Υπήρξαν τέλος και αυτοί που χωρίς να συμμετέχουν στη Σύσκεψη συνεργάστηκαν με αυτήν και συγκρούστηκαν με το δικό τους τρόπο με αρκετό κόστος και αρκετούς κινδύνους. Το σίγουρο είναι ότι από τη στιγμή που άρχισαν οι κινητοποιήσεις και με τη «βοήθεια» του Διευθυντή και των ανθρώπων του που επέλεξαν από την πρώτη στιγμή την πολιτική της όξυνσης και των διώξεων, από εκείνο το σημείο και μετά όλοι ήταν αναγκασμένοι να πάρουν θέση τόσο συνολικά όσο και για το κάθε ξεχωριστό ζήτημα που άνοιγε (κάτι βέβαια για το οποίο φροντίζαμε εμείς).

Όσον αφορά στους Συνδικαλιστές και τα Σωματεία η «Σύσκεψη» είχε κατά τη γνώμη μας εξ αρχής την αντίληψη ότι τίποτα δεν είναι αυτονόητο με πρώτο από όλα την αλληλεγγύη τους. Ότι για να κάνουν κάποια ενέργεια (ειδικά σε περιπτώσεις όπως η δική μας όπου δεν τους καλούσαν οι «ψηφοφόροι» τους αλλά αυτόνομα κινητοποιούμενα υποκείμενα, όπου δηλαδή δεν ήταν εύκολο να παίξουν το ρόλο του ηγέτη - σωτήρα) θα έπρεπε να τους ασκηθούν πιέσεις. Ότι εν τέλει δεν είναι εκ προοιμίου θετική η στάση ή και η ύπαρξη ενός σωματείου υπέρ των συμφερόντων των εργαζόμενων.

Έτσι και έγινε στην πράξη. Όσο η δικιά μας πίεση ήταν αισθητή τότε υπήρχαν και αυτοί. Παρουσία στις ΕΔΕ, στις κλίσεις μας για απολογία στους Διοικητές των Νοσοκομείων, νομική κάλυψη... Δεν έκαναν τίποτε παραπάνω από μόνοι τους, καμία κίνηση στήριξης. Προφανώς αναγνώριζαν και αυτοί ότι άλλο ο συνδιαχειριστικός και άλλο ο αυτόνομος συνδικαλισμός.

Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι κατά τις πρώτες στιγμές ύπαρξης της "Σύσκεψης" είχε τεθεί το ζήτημα μετασχηματισμού της σε Εργασιακό Σωματείο. Σύντομα όμως αυτή η σκέψη απορρίφθηκε για δύο κυρίως λόγους. Από τη μία με τον τρόπο που είχε ήδη συγκροτηθεί η σύσκεψη συμμετείχαν σε αυτήν μόνο όσοι συμφωνούσαν με τις διακηρύξεις της με αποτέλεσμα να μπορεί αυτή να είναι αποτελεσματική και αγωνιστική στη βάση περισσότερων αρχικών κοινών συμφωνιών. Από την άλλη η προσπάθεια συλλογής υπογραφών για την ίδρυση και στη συνέχεια η προσπάθεια συλλογής ψήφων για να μην πάρει το σωματείο κάποια άλλη παράταξη θα μας οδηγούσε σε αναποτελεσματικότητα και ελαχιστοποίηση των ζητημάτων που θα μας ένωναν.

Έχει ενδιαφέρον σε αυτήν την υπόθεση ότι οι κινήσεις των ανθρώπων του Διευθυντή ήρθαν να επιβεβαιώσουν πλήρως την αρχική επιφυλακτικότητα της σύσκεψης και να αποφετιχοποιήσουν εντελώς την έννοια του σωματείου. Τις τελευταίες ημέρες του Νοέμβρη (τις ημέρες που πραγματοποιείται αυτή η συνέντευξη) οι άνθρωποι του Διευθυντή, ακολουθώντας τις παροτρύνσεις όλων των προϊστάμενων, ξεκίνησαν τη συλλογή υπογραφών για τη δημιουργία εργασιακού σωματείου στο Κ.Υγ. Όπως διαδίδουν και, άλλοτε με το καρότο και άλλοτε με το μαστίγιο, τα κατάφεραν. Είναι καταπληκτικό αυτό που κατάφεραν. Άνθρωποι που δήλωναν υπερήφανα ότι δεν έχουν απεργήσει ποτέ τους, μαζί με τσάτσους της διεύθυνσης ιδρυτικά μέλη σωματείου (δεν

τους συγχέουμε με αυτούς που είτε εκβιάστηκαν είτε εξαπατήθηκαν). Ούτε λόγος βέβαια για αιτήματα ή προβλήματα που το Σωματείο πρέπει να λύσει τη στιγμή που κινητοποιήσεις είναι σε εξέλιξη.

- Ποιο είναι το χρονικό των προσπαθειών σας για ανοιχτές εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις αλλά και η ανταπόκριση στο κάλεσμα για αναστροφή της πορείας διαρκούς υποβάθμισης της Υγείας των (Ελλήνων και Μεταναστών) κατοίκων της περιοχής;

- Η απεύθυνση στους κατοίκους της περιοχής θεωρήθηκε από την αρχή δομικό θα λέγαμε στοιχείο της "Σύσκεψης". Δε θεωρούσαμε σωστό να μιλάμε για ΠΠ χωρίς να έρθουμε σε επαφή με τους υπόλοιπους άμεσα ενδιαφερόμενους. Αυτήν την επαφή όμως δεν τη βλέπαμε με τον παραδοσιακό τρόπο: "οι εργαζόμενοι του Κέντρου Υγείας σας καλούν για να σας ενημερώσουν για τα προβλήματα Υγείας σας και να σας πουν τι αγώνες πρέπει να δώσετε (αν όχι τι φάρμακα πρέπει να πάρετε)". Θέλαμε αφενός να αποστασιοποιηθούμε από το ρόλο του ειδικού και όσα αυτός σημαίνει στον καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας ώστε να μπορέσουμε να έρθουμε σε άμεση επαφή με τους κατοίκους και να δούμε από κοινού τα προβλήματα και αφετέρου να κινητοποιηθούμε από κοινού στις κατευθύνσεις που μαζί θα επιλέγαμε. Σε όλες τις περιπτώσεις καλούσαμε σε ενημέρωση, συζήτηση και από κοινού ανάληψη δράσης. Η αλήθεια είναι ότι όταν ξεκινήσαμε δεν περιμέναμε και πάρα πολλά πράγματα καθώς γνωρίζαμε ότι πραγματική κοινότητα δεν υπήρχε στην περιοχή και πέρα από στείρες τοπικιστικές (το ένα χωριό ενάντια στο άλλο) τις γνωστές κομματικές ενοποιήσεις και κάποιες παρέες δεν υπήρχε τίποτα άλλο αξιόλογο. Ούτε και κάποια σημαντική παράδοση συλλογικού αγώνα. Αυτό όμως δε μας απέτρεψε από το να δοκιμάσουμε να συναντηθούμε με ό,τι υπήρχε στην περιοχή. Επίσης γνωρίζοντας ότι οι (οικονομικοί) πρόσφυγες που έχουν εγκατασταθεί στην περιοχή (οι περισσότεροι μόνιμα τώρα πια) αντιμετωπίζουν, λόγω του πολλαπλού αποκλεισμού, μεγενθυμένα τα προβλήματα σκεφθήκαμε ότι έπρεπε να απευθυνθούμε και σε αυτούς. Διακρίνοντας από τα μέσα την προσπάθεια των ασφαλιστικών ταμείων να επιβιώσουν από την οικονομική τους αφαίμαξη χωρίς αντίστοιχη ανταπόδοση (ο ΟΓΑ δεν έδεινε βιβλιάρια ακόμα και σε αυτούς που είχαν πληρώσει) καθώς και την προσπάθεια αποκλεισμού τους από την χωρίς αμοιβή περίθαλψη, τους καλέσαμε με αφίσα στα Αλβανικά με τον ίδιο πάντα σκοπό: τον από κοινού προσδιορισμό και αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Έτσι καλέσαμε δύο κύκλους ανοιχτών συγκεντρώσεων στα τρία πιο μεγάλα Δημοτικά Διαμερίσματα της Περιοχής και παρεμβήκαμε σε συναντήσεις των πολιτιστικών συλλόγων σε δύο άλλα. Δεν είναι δυνατό να σας περιγράψουμε σε μία μόνο συνέντευξη το τι συνέβη σε κάθε μία από αυτές τις συναντήσεις καθώς άλλωστε ήταν όλες διαφορετικές. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε κάποιες από τις πιο σημαντικές στιγμές. Στην πρώτη εκδήλωση στο Ζαγκλιβέρι μας την έπεσαν κάποιοι από τους εργοδότες των προσφύγων στην περιοχή. «Δε θα μας κάνουν οι Αλβανοί κουμάντο», «θα χυθεί αίμα»...Δεν μπόρεσαν να χωνέψουν ότι υπήρχε πιθανότητα να τεθούν στην ίδια μοίρα αυτοί με τους ντόπιους. Θέλησαν να σταματήσουν στη γέννησή της οποιαδήποτε προσπάθεια επαφής και πολύ περισσότερο συμμετοχής των δούλων τους σε κινητοποιήσεις. Αφού ξεκινήσαμε από τα αρνητικά να πούμε επίσης ότι βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τις δύο από τις μορφές ενοποίησης που προηγουμένως αναφέραμε. Στο ένα ΔΔ διοχέτευσαν έντεχνα άνθρωποι του Διευθυντή καθώς και Δημοτικοί Σύμβουλοι ότι όλα γίνονται για να υποβαθμιστεί το δικό τους χωριό σε σχέση με το γειτονικό (με αποτέλεσμα να σκιστούν περί τις 300 υπογραφές που είχαν συλλέξει μέχρι τότε κάτοικοι της περιοχής στο κείμενο που θα δούμε παρακάτω). Στα δύο άλλα μας κατηγόρησαν ότι ήμασταν κομματικά παρακινούμενοι (επειδή δεν μπόρεσαν να βρουν κάποιο κόμμα μας κατηγόρησαν γενικά για αντιδεξιά συσπείρωση) με αποτέλεσμα να απομακρύνουν αρκετούς από αυτούς που στην αρχή μας είχαν πλησιάσει.

Γενικά όμως οι συγκεντρώσεις δε χαρακτηρίστηκαν από αυτά τα γεγονότα. Υπήρχε σε όλες μεγάλη συμμετοχή και εκφράστηκε μεγάλο ενδιαφέρον. Θέλεις το θέμα που ευαισθητοποιεί, θέλεις η έλλειψη προηγούμενων αντίστοιχων καλεσμάτων και η περιέργεια που κάτι τέτοιο γεννούσε πολλοί ήταν αυτοί που αποφάσισαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να συμμετέχουν. Περί τις 3500 υπογραφές (χωρίς τις 300 που προαναφέραμε) συλλέχτηκαν από τους κατοίκους σε ένα κείμενο που προέκυψε από αυτές τις συγκεντρώσεις και μία επιτροπή από όλα τα ΔΔ ανέλαβε να τις παραδώσει στους «αρμόδιους». Στο ένα από τα ΔΔ το οποίο είναι και έδρα του δήμου Κορώνειας το σύνολο

σχεδόν των συμμετεχόντων στη δεύτερη συγκέντρωση εισέβαλε στο Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο γινόταν την ίδια ώρα σε γειτονική αίθουσα και απαίτησαν να ληφθεί ως απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου το κείμενο των υπογραφών και να το πάει ο Δήμαρχος στον Υπουργό Υγείας. Περιττό να πούμε ότι η απόφαση ήταν ομόφωνη.

Αντιλαμβάνεστε βέβαια το μέγεθος των αλλαγών που επέφεραν αυτές οι κινητοποιήσεις στις σχέσεις μας με τους κατοίκους της περιοχής με κάποιους από τους οποίους μπορέσαμε να αποκτήσουμε σχέσεις εμπιστοσύνης (τουλάχιστον). Είναι πολλά αυτά που έχουν συμβεί και όπως καταλαβαίνετε όλα είναι σε εξέλιξη. Και αυτό είναι ίσως το σημαντικότερο. Ότι δηλαδή έχει ανοίξει μία οδός που επιτρέπει την αδιαμεσολάβητη συμμετοχή σε έναν αγώνα όλων των άμεσα ενδιαφερόμενων.

- Ποιες είναι οι πιέσεις που δέχεστε ενάντια σε αυτές τις προσπάθειες;

- Εξυβρίσεις, απειλές, τρομοκρατία, εκβιασμοί, κατασυκοφάντηση, διαπόμπευση από τα ΜΜΕ (στο γίγαντα των πρωινάδικων Παπαδάκη από τον ίδιο το Διευθυντή) ΕΔΕ (μετά από πιέσεις μας μετατράπηκε σε προκαταρκτική έρευνα η οποία εννέα μήνες! επικρέμεται ως απειλή πάνω από τα κεφάλια μας), κόψιμο αδειών (εκπαιδευτικών και κανονικών), αναφορές, προσπάθεια ανακοπής υπηρεσιακής ανέλιξης, ανισοκατανομή του εργασιακού βάρους (υπέρ των πιστών του Δ/ντή), κρυφές μαγνητοφωνήσεις, ακόμα και τραμπουκισμοί. Θέλετε και άλλα; Τα χειρότερα είναι μπροστά: ξεχάσατε το σωματείο; Να σημειώσουμε ότι από την πρώτη στιγμή που ήρθαν ΠΕΣΥάρχες, επιτροπές και άλλοι προϊστάμενοι μας πίεζαν είτε για τη δημιουργία σωματείου είτε για την απεύθυνση στα ήδη υπάρχοντα. Μπορεί να μην είναι φανερό όμως είναι και αυτό μία πίεση. Όπως πολύ μεγάλη πίεση αποτελεί και το φιλικό χτύπημα στην πλάτη, μαζί με το "πόσο δίκιο έχετε" και τις υποσχέσεις και την παραπομπή στο χαρτοβασίλειο ή ακόμα και η πλήρης αδιαφορία για τα αιτήματα και την πίεση που ασκείς.

- Η «Σχεδία» στις σελίδες της (τεύχος 5) ακολουθώντας κατά γράμμα (σχεδόν) τις προσπάθειες για Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στην Τριανδρία Θεσσαλονίκης, όπως και τις όποιες προσπάθειες στο χώρο της Κοινωνικής Ιατρικής του καθηγητή Αλέξη Μπένου, δημοσίευσε συνοπτικά τα όποια στοιχεία υπάρχουν, θεωρώντας ότι συμπορεύονται με την αλλαγή της κοινωνίας και με μεταρρυθμίσεις που τουλάχιστον αφορούν στην καθολική Δημόσια και Δωρεάν Υγεία και ιδιαίτερα: Ποια είναι η γνώμη σας για αυτές και τι συμβαίνει πραγματικά σε αυτές τις περιπτώσεις;

- Το άρθρο του "Ιού" της Ελευθεροτυπίας στο οποίο βρίσκονται τα στοιχεία που δημοσιεύσατε μας παροτρύνει μεταξύ των άλλων να δούμε και την ταινία "Επιδημία" (Epidemic 1988) του Λαρς φον Τρίερ εφιστώντας μας την προσοχή στο ότι ο θανατηφόρος ιός μεταφέρεται από μία ιατρική τσάντα. Κατ' αρχήν δε θα χάσετε τίποτα αν δε δείτε την ταινία. Στη συνέχεια θέλουμε να επισημάνουμε αυτό που διέλαθε της προσοχής των αρθρογράφων του "Ιού" ότι δηλαδή η ιατρική τσάντα ανήκε σε έναν ιδεαλιστή επιδημιολόγο ο οποίος την μετέφερε ενώ έφευγε/αποβαλόταν από την ιατρική/πανεπιστημιακή κοινότητα προκειμένου να θεραπεύσει μια άλλη επιδημία. Οποιαδήποτε ομοιότητα με τον Κο Μπένο είναι προφανώς τυχαία χωρίς όμως αυτό να στερεί από το συμβολισμό την ευστοχία του.

Η "Μονάδα ΠΦΥ του Δήμου Τριανδρίας" δημιουργήθηκε κατόπιν προσωπικής συνεννόησης του Κου Μπένου με το Δήμο Τριανδρίας. Δεν υπήρχε δηλαδή κάποιος αγώνας εργαζομένων ή κατοίκων της περιοχής αποκλεισμένων από οικονομική και πολιτική εξουσία, που αποτέλεσμα αυτού του αγώνα να είναι η συγκεκριμένη μονάδα. Η Δημοτική Επιχείρηση του Δήμου Τριανδρίας ήταν ο εργοδότης όμως το εγχείρημα υπαγόταν άμεσα στην έδρα της Υγιεινής του ΑΠΘ και διευθυνόταν από τον κο Μπένο ο οποίος διάλεγε προσωπικά και με τα κριτήρια του ακόμα και τους φοιτητές που θα συμμετείχαν σε αυτό. Παρά τις διακηρύξεις του Κου Μπένου για ανάγκη κοινωνικής στήριξης και συμμετοχής σε τέτοια εγχειρήματα χρειάστηκε να το κλείσει ο Δήμος για να παραδεχτεί ότι "προαπαιτείται η υιοθέτηση του οράματος από την τοπική κοινωνία και η ομώνυμη πολιτική βούλησης της τοπικής αυτοδιοίκησης" ότι δηλαδή τίποτε από αυτά δεν είχαν κατακτήσει. Ένα ακαδημαϊκό εγχείρημα από τη μία άκρη ως την άλλη, αγκαλιασμένο από τις τοπικές εξουσίες, ακαδημαϊκό τόσο όσον αφορά την προέλευσή του όσο και την απόστασή του από τις κοινωνίες.

Στο ερώτημα γιατί ένα Ακαδημαϊκό εγχείρημα θα πρέπει να τύχει μιας διαφορετικής κριτικής από τα υπόλοιπα δινόταν η απάντηση ότι τα χαρακτηριστικά του ήταν ριζοσπαστικά και υπέρ

του κοινωνικού οφέλους. Πολλά θα μπορούσαν να ειπωθούν. Κεντρικό θεωρησιακό στοιχείο αυτού του τύπου των εγχειρημάτων η αναφορά σε μια τοπική κοινωνία που αδιακρίτως χρειάζεται την βοήθεια - τα φώτα (άντε να συμμετέχει και λιγάκι) μιας από τα πάνω κοινωνικής αλλαγής. Το να βαφτίζονται οι καθημερινοί εμφύλιοι πόλεμοι και ματωβαμμένες συνυπάρξεις, του αφεντικού με τον εργάτη του, πολιτικού παράγοντα με το υποχείριο των πολιτικών αποφάσεων σε «τοπικές κοινωνίες», είναι κάτι θλιβερό για μας, αλλά όχι παράξενο. Να επαναλάβουμε εδώ ότι αυτές τις τοπικές κοινωνίες θέλουμε και προσπαθούμε να ξεπατώσουμ ε οικοδομώντας κοινότητες χειραφετησιακού αγώνα ενάντια στις καθημερινές αλλοτριώσεις. Από κεί και μετά ας δούμε τα «ριζοσπαστικά» χαρακτηριστικά αυτού του ακαδημαϊκού εγχειρήματος που ήθελε να μετασχηματίσει, κάποια μέρα σαν πιλοτικός πρότυπος κρατικός εκπαιδευτικός θεσμός, την πρωτοβάθμια περίθαλψη. Προσγειωμένο αρκετά στην πραγματικότητα δοκίμασε πολλά από τα μοντέλα εργασιακών αλλαγών που μέσα στην καπιταλιστική κρίση δοκιμάζονται για να την ξεπεράσουν. Οριζόντια οργανωμένες ομάδες ποιότητας, εμφάνιση του διευθύνοντα ως συνεργάτη σε μια εικονικά ισότιμη σχέση, (με ανισότητα όμως στις αμοιβές και στο είδος των εργασιακών συμβάσεων), πολλαπλών καθηκόντων εργαζόμενοι (εγκαταλείποντας αν ήθελαν να υπάρξουν σε αυτές τις δομές και τα ελάχιστα εχέγγυα που η κλαδική προστασία έδινε)... Κομμάτια κατά την γνώμη μας μιας εναλλακτικής πρότασης καπιταλιστικής διαχείρησης ικανής να απαντάει στα ζητήματα που η άρνηση συμμόρφωσης και εσωτερίκευσης των εργοδοτικών αναγκών από την πλευρά των εργαζομένων είχε δημιουργήσει.

Η ΠΦΥ αποτελεί κομβικό σημείο του πιλοτικού αυτού εγχειρήματος με προφανή σκοπό όπως και πριν είπαμε το μετασχηματισμό του προηγούμενου (νοσοκομειοκεντρικό, ιατροκεντρικό) μοντέλου παραγωγής έτσι ώστε αυτό να γίνει πιο αποτελεσματικό, πιο ευέλικτο όσον αφορά τις ανάγκες των "καταναλωτών", εντέλει και πάλι κερδοφόρο και με ενσωματωμένη την κριτική σε βάρος του συστήματος. Το εγχείρημα της Τριανδρίας δεν ξέφυγε σε τίποτα από αυτήν την προοπτική όσο και αν επικαλούνταν για τον εαυτό της την ορθοδοξία στο δόγμα και για τους υπόλοιπους ότι ήταν κοινοί εκμεταλλευτές ενός κατά τα άλλα "ριζοσπαστικού" συστήματος.

Τίποτα καινούργιο δεν προέκυψε που να μπορεί να θεωρηθεί ριζοσπαστικό ή τουλάχιστον που να μπορεί να αποδείξει περισσότερη Υγεία. Εκτός αν θεωρούνται τέτοιοι οι αφορισμοί για ολιστική ιατρική (επειδή ο Γενικός Γιατρός κατέχει γνώσεις από όλες τις κατά όργανο διαχωρισμένες ειδικότητες), η υιοθέτηση του θεσμού των Εθελοντών (που στις περισσότερες περιπτώσεις είναι άτομα που ο άμισθος εθελοντισμός τους είναι μια εξαναγκαστική προσπάθεια μήπως γίνουν μισθωτοί σε μία θέση ή έστω μήπως αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία και λόγω αυτής προτιμηθούν σε μια αγορά εργασίας που τα αφεντικά σε κοιτάζουν στα δόντια) και τα διδακτορικά κάποιων από τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα.

Πλάι στον Ακαδημαϊσμό η πολιτική της "Κοινωνίας των Πολιτών". Η αποδοχή του τέλους της Ιστορίας και του: "ένα καλύτερο (καπιταλιστικό πάντα) σύστημα Υγείας είναι εφικτό". Είναι φανερό σε εμάς ότι τέτοια εγχειρήματα και πολιτικές δεν συμπορεύονται με την αντίληψή μας για την αλλαγή της κοινωνίας όπως εμείς την οραματιζόμαστε. Τώρα το κατά πόσο είναι Δημόσιο και Δωρεάν ένα Κρατικό και καλοπληρωμένο σύστημα είναι ζήτημα άλλης συζήτησης που ελπίζουμε να μας δοθεί η ευκαιρία να κάνουμε κάποια άλλη στιγμή. Ευχαριστούμε.

«...Οι άνθρωποι συνήθως , αποζητούν την ησυχία και τη θεωρούν σαν το ανώτατο αγαθό. Όσο για μένα, η ησυχία με οδηγούσε στην απελπισία, η ψυχή μου ήταν διαρκώς σε ανησυχία, απαιτώντας δράση, κίνηση και ζωή...» Μιχαήλ Μπακούνιν

Ο τοπικός κορμός των εκπαιδευτικών

Το παρόν δεν αποτελεί αποτέλεσμα μιας έρευνας αλλά είναι βασισμένο σε μια βιωματική εμπειρία των πέντε τελευταίων χρόνων στην 'εκπαιδευτική κοινότητα' της Αίγινας. Έτσι δεν μπορεί παρά να είναι ένα αυθαίρετο κείμενο που δεν έχει σχεδόν καμιά επιστημονική τεκμηρίωση. Πράγματι, χρειάζονται στοιχεία για μια τέτοια έρευνα: ποσοστά συμμετοχής σε απεργίες, δημοσιεύματα που καταμαρτυρούν απουσία ή παρουσία από γεγονότα, πρόσωπα που εναλλάσσονται ή παραμένουν στο προσκήνιο, σχολικές εκδηλώσεις καθώς και έρευνα για την ποιότητά τους όπως και κατάθεση κριτηρίων που τις αξιολογούν, πρακτικά συνεδριάσεων συλλόγων διδασκόντων, αρθρογραφία εκπαιδευτικών, πρωτοβουλίες που εκδηλώνονται, δραστηριότητες μέσα κι έξω απ' τα σχολεία, κοινωνικές-πολιτικές δραστηριότητες των εκπαιδευτικών, προσωπικές συνεντεύξεις για τις δραστηριότητες και τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών, συμπεράσματα από ώριμους πια μαθητές, καθώς και μια ζώσα επαφή που «από πρώτο χέρι» θα μπορεί να δώσει κατά το δυνατόν μια αντικειμενική όψη για τον εκπαιδευτικό κόσμο της Αίγινας.

Την παρούσα στιγμή το μόνο που υπάρχει στο κείμενο είναι η ζώσα εμπειρία από όλα τα παραπάνω χωρίς κανένα απολύτως στοιχείο μετρήσιμο, χωρίς καμιά μελέτη της μέχρι τώρα δράσης των εκπαιδευτικών στο νησί. Οι εκδηλώσεις, οι πανελλαδικές απεργιακές κινητοποιήσεις, οι ελάχιστες (μετρημένες στα δάχτυλα του ενός χεριού) διαδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Αίγινα μετρούν την απουσία των εκπαιδευτικών, ακόμα κι από τις κλαδικές συνελεύσεις οι οποίες πραγματοποιούνται με την άδεια του γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δυο φορές το χρόνο. Είναι χαρακτηριστικό για όσους πηγαίνουν στη συνέλευση του Πόρου, η έλλειψη και τυπικής παρουσίας τους μετά την υπογραφή στο δελτίο παρουσιών, κατά τη διάρκεια της συνέλευσης. Έρχονται ψηφίζουν και φεύγουν.

Ο εκπαιδευτικός κόσμος στην Αίγινα διακρίνεται για την έλλειψη ενδιαφέροντος τόσο για τα κοινά ζητήματα όσο και για τα εκπαιδευτικά. Στελεχώνοντας βασικά τα τρία μεγάλα δημοτικά σχολεία της Αίγινας (1ο, 2ο και Κυψέλης) όπως και σε μικρότερα, διακρίνεται η ύπαρξη ενός συμπαγούς σχήματος εκπαιδευτικού προσωπικού το οποίο αναπαράγει τις τοπικές αξίες. Ομάδες δασκάλων που είτε έχουν καταγωγή από την Αίγινα είτε παραμένουν χρόνια στο νησί, μαζί με τους διευθυντές οι οποίοι έχουν εξέχοντα ρόλο εξουσίας στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, αποτελούν τη μαγιά που δίνει την ταυτότητα των σχολείων στα οποία εργάζονται. Όλοι αυτοί αποτελούν την πλειοψηφία σχεδόν κάθε φορά των συλλόγων διδασκόντων στις συνεδριάσεις. Συντηρητικοί, απαξιωτικοί απέναντι στο 'καινούριο' και στους νέους συναδέλφους τους, με σχέσεις αυτοπροστασίας στο εσωτερικό τους (αλληλοκάλυψη), με τις ψήφους τους καθώς και με την πίεση που ασκούν στους διευθυντές, απομακρύνουν κάθε φορά το οποιοδήποτε ενδεχόμενο αλλαγής. Χαρακτηριστική είναι η φετινή αντίδραση, όπως και σε όλη την Ελλάδα, των δασκάλων που έχουν συνηθίσει να δουλεύουν με τον μπούσουλα του προγράμματος, στην εφαρμογή της ευέλικτης ζώνης: ο εθνικός κορμός (το αντίστοιχο του τοπικού) ακολούθησε κατά γράμμα την άρνηση του αγωνιστικού τμήματος του διδασκαλικού κόσμου (ο οποίος εξέφρασε ενστάσεις που αφορούσαν στην εισδοχή της ιδιωτικοποίησης στο δημόσιο σχολείο αλλά και ενός νέου τύπου αυταρχισμού), προκειμένου να μην χάσει τη δυνατότητά του να κάνει πιο εύκολα το μάθημα χωρίς προετοιμασία αφού το αναλυτικό πρόγραμμα προβλέπει μια τυπική και λειτουργική διαδικασία που είναι ευκόλως μετρήσιμη.

Η τυπολατρία, η λαγνεία της αναφοράς στους κανονισμούς, η αίσθηση του κινδύνου κάθε φορά στο 'νέο' που εισβάλλει στο εσωτερικό, χαρακτηρίζει την εκπαίδευση στα σχολεία της Αίγινας. Πλήρως αφομοιωμένοι από τις αξίες της τοπικής κοινωνίας και των αξιών της, την ακολουθούν κατά γράμμα έχοντάς την πάντα από μακριά εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις που φαίνονται κυρίως από την επιλεκτική συμπεριφορά που έχουν απέναντι σε

παιδιά. Χαρακτηριστικό στοιχείο αποτελεί κάθε φορά η έντονη αναφορά για τους γονείς που πρέπει να περιμένουν έξω από την «πόρτα», κάθε φορά που συνοδεύουν τα παιδιά τους, εκτός βέβαια από αυτούς που παραγοντίζουν σε Συλλόγους.

Οι απόψεις τους για τα ίδια τα παιδιά ξεκινούν και τελειώνουν σε σχέση με τη συμπεριφορά τους και με τις επιδόσεις τους στα μαθήματα. Η σχολική αποτυχία, η αντικοινωνική συμπεριφορά, είναι αφορμές για διάλογους μέσα στην καθημερινότητα του 'γραφείου', λίγο ως πολύ αγοραίους (π.χ. ο τάδε μαθητής είναι 'καμένο χαρτί' ή αδιέξοδα σχόλια για γονείς), δίχως ίχνος ευθύνης για μια δυναμική αναπροσαρμογής της συμπεριφοράς δίχως ίχνος ενδιαφέροντος για τις αιτίες της αποτυχίας, οργανώνουν τη σχολική τους μέρα με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα του υπουργείου, δημιουργώντας παράλληλα ένα κλίμα στο οποίο δεν μπορεί να εισχωρήσει κανένα άλλο επιχείρημα και στοιχείο. Οι νύξεις του σχολικού συμβούλου, η νέες θεωρήσεις για την παιδαγωγική συμπεριφορά καθώς και η αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων μέσα στην τάξη απαντούν στο κενό. Κάθε προτροπή για μια απλή εξατομικευμένη διδασκαλία, για ομάδες εργασίας, για προσπάθειες υπέρβασης της καθημερινής διαδικασίας είναι μακριά από τα ενδιαφέροντα τους. Επίσης πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως η εξαιρετική προσπάθεια του υπεύθυνου του ΣΙΝΕ «ΤΙΤΙΝΑ» και της παιδαγωγικής εταιρίας «Νεανικό Πλάνο» που προωθεί τον παιδικό και εφηβικό κινηματογράφο στα σχολεία συνάντησαν ένα τείχος αδιαφορίας και σχολίων με αποτέλεσμα παραστάσεις να ματαιώνονται λόγω έλλειψης συμμετοχής ή να εξευτελίζονται (περίπτωση της προβολής της θαυμάσιας ταινίας «Το καμηλάκι που δάκρυσε») χωρίς προετοιμασία για ένα άμαθο και συνηθισμένο στη διασκέδαση της TV, κοινό.

Τα ενδιαφέροντα του τοπικού κορμού αφορούν στις καθημερινές λειτουργικές ασχολίες, στα βάσανα των παιδιών τους, στα 'οικονομικά' τους, στις μισθολογικές κλίμακες, στα χρόνια για τη σύνταξη, στις κόντρες για το πρόγραμμα που θα βολεύει σε «κενά» έτσι ώστε να σχολνούν γρηγορότερα ή να προσέρχονται αργότερα, στις εφημερίες, στις αρμοδιότητες που θα έχουν στην τάξη που θα πάρουν η οποία δεν θα έχει «προβληματικά παιδιά» ή θα έχει «καλό υλικό», στην αίθουσα που θα έχουν τη χρονιά, σε περιπτώσεις που ασθενούν συνάδελφοι, στις άδειες που θα πάρουν, στις ασθένειές τους, καθώς και σε ασημαντότητες της καθημερινότητάς τους, περιμένοντας να λήξει το δικό τους ωράριο μη σεβόμενοι, επιλεκτικά πάντα και με την ανοχή των διευθυντών, το υποχρεωτικό ωράριο 8.00-2.00. Φωνές στα παιδιά, 'δικαστήρια' μέσα στο γραφείο όπου όλοι μιλούν ταυτόχρονα σε ένα παιδί, οδηγίες για παραμονή των ατίθασων παιδιών στο γραφείο, 'ψιλές' και προπηλακισμοί, παραμονή παιδιών στο γραφείο χωρίς να ασχολείται κανείς μαζί τους, απότομη συμπεριφορά για παιδιά που έρχονται στο γραφείο για να ζητήσουν κάτι, παραπομπή παιδιών στον διευθυντή και γενικότερα μια απαράδεκτη αντιπαιδαγωγική συμπεριφορά. Αυτό είναι και το κλίμα που συναντούν όσοι νέοι εκπαιδευτικοί βρίσκονται συνήθως για μια χρονιά στο νησί, αφού έχει παρατηρηθεί επισταμένως ότι ένα μικρό αλλά ενδιαφέρον ποσοστό παραμένει μετά τη λήξη της σχολικής χρονιά πάντα κενό. Οι υπόλοιποι νέοι που θα παραμείνουν, προσαρμόζονται σε αυτές τις καθημερινές συμπεριφορές και σταδιακά συναινούν μ' όλες τους τις ενστάσεις. Ο τοπικός κορμός είναι η χοάνη που καταπίνει όλες τις διαφοροποιήσεις μετατρέποντάς τες σε μια ενιαία σχεδόν έκφραση.

Ο τοπικός κορμός δεν έχει ανάγκη από το δημόσιο άμεσο λόγο ο οποίος θα στέκεται έτοιμος για να αναλάβει την ευθύνη του. Μια μικροκοινωνία όπου το κουτσομπολιό έχει αντικαταστήσει την κοινωνική κριτική, το σχόλιο και το υπονοούμενο την ολοκληρωμένη γνώμη, οι πισώπλατες μαχαιριές μια ανθρώπινη επικοινωνία, το φαίνεσθε το είναι, επιβιώνει γαλουχώντας τους νέους ανθρώπους σε αυτές τις αξίες. Η καφετέρια, το σαλόνι του σπιτιού, η ταβέρνα, η συμμετοχή στους τυπικούς εκκλησιασμούς και στις κοινωνικές εκδηλώσεις των αρχών του νησιού είναι οι χώροι, είναι ο ιστός, μέσα στον οποίο αναπαράγεται η κοινωνία των δασκάλων στην Αίγινα, αναπαράγονται οι αξίες της. Έτσι από τον τοπικό κορμό όσοι ξεχωρίζουν, συγκεντρώνοντας για λογαριασμό τους εύσημα καλής συμπεριφοράς αλλά και τίτλους συμμετοχής σε τοπικά όργανα, διαπρέπουν ως πολιτικοί αστέρες της κοινωνίας. Δημοτικοί σύμβουλοι, πρόεδροι και γραμματείς φορέων του τοπικού βίου είναι μεταξύ άλλων τίτλων που συγκαταλέγονται στις χαμηλές τους δυνατότητες και οι οποίοι μεταφέρουν τον παραπάνω ιστό σε γραφεία βουλευτών, πολιτευτών, δημάρχων. Η αδιαφορία άλλωστε και για τα τοπικά προβλήματα είναι η άλλη όψη του νομίσματος για όσους θέλουν μια ήσυχη ζωή μισθοδίαιτη δίπλα στην όποια οικογενειακή κληρονομιά. Ακολουθώντας κατά γράμμα το καθημερινό δουν και λαβείν, προσαρμόζονται σε κάθε πολιτική και κοινω-

νική περίσταση που υπερισχύει, συναινώντας. Έτσι η απαξίωση του πληθυσμού της Αίγινας γύρω από τη συμμετοχή στα κοινά ακολουθείται από τη συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων που αδιαφορούν, κι αυτό φαίνεται από την ελάχιστη συμμετοχή τους στις κοινωνικές πρωτοβουλίες, στις εκδηλώσεις κοινωνικού-πολιτικού περιεχομένου και προβληματισμού, στο χαμηλό επίπεδο αρθρογραφίας στον τοπικό τύπο ο οποίος καταγράφει με συστηματική ακρίβεια τις επιλογές των εκδοτών που έχουν τις χαμηλές προσδοκίες μιας τοπικής ανάδειξης.

Ο δάσκαλος στην Αίγινα είναι πάντα ο 'κατατρεγμένος' από το κράτος, ο 'χαμηλόμισθος', ο 'χαμάλης' μιας διαδικασίας σύμφωνα με τα στερεότυπα συζητήσεων που κυριαρχούν χωρίς να υπάρχει διέξοδο μιας κοινωνικής ή έστω συνδικαλιστικής πάλης για την ανατροπή αυτής της συνθήκης. Κλισέ φράσεις όπως: «γιατί να κάνω απεργία»; «γιατί να τους χαρίσω 70 ευρώ»; «τι θα κερδίσω άμεσα αν ανακατευτώ»; χαρακτηρίζουν τον ντόπιο κορμό των δασκάλων δίπλα σε μια παραφιλολογία για όποιον αγωνίζεται παίρνοντας επιλεκτικά παραδείγματα όσους διαπρέπουν με βάση την υστεροφημία τους. Έτσι αν μια φορά οι τακτικές συνελεύσεις είναι μια φορά απαξιωμένες αφού η συμμετοχή τους γίνεται σε ώρες εργάσιμες, τότε οι έκτακτες και (προαιρετικές) απογευματινές χαρακτηρίζονται από την πλήρη απουσία του τοπικού κορμού. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση τοπικής συγκέντρωση του Συλλόγου πριν τρία χρόνια που ήταν η πρώτη και η μοναδική που υπήρξε με απόλυτη συμμετοχή. Στην κυριολεξία δεν έπεφτε καρφίτσα στην αίθουσα. Το θέμα της ήταν και το ενδιαφέρον προκειμένου να προσέλθουν: η τύχη των μικροποσών εκ των μισθοδοσιών που υπεξαιρέθηκαν από υπάλληλο του γραφείου στον Πόρο.

Έτσι, στα διάφορα ζητήματα που αφορούν στην έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής, κενά εκπαιδευτικών μια πάγια λογική είναι η προσφυγή σε πολιτευτές και παράγοντες του τόπου οι οποίοι εκμεταλλεύονται πολύ καλά το προσόν που τους δίνει η μικρή ή μεγάλη εξουσία τους για να αυξήσουν την επιρροή τους. Εξυπηρετήσεις τέτοιου τύπου καταγράφονται στις αποσκευές τους προκειμένου να τις χρησιμοποιήσουν την κατάλληλη στιγμή. Γεγονότα μικρά και μεγάλα τα οποία κυριάρχησαν στο νησί τα τελευταία πέντε χρόνια είναι ενδεικτικά όχι μόνο της αποστασιοποίησής τους αλλά και εν δυνάμει της έκφρασης αντιδραστικών θέσεων.

Ενδεικτικά:

1) Η περίπτωση των αλλοδαπών σημαιοφόρων στα Δημοτικά Σχολεία Ασωμάτου και Βαθέος.

Και στις δυο περιπτώσεις με την πρώτη πιο γνωστή (περιοδικό «Φιστίκι») ο διδασκαλικός κόσμος με ελάχιστες εξαιρέσεις αποστασιοποιήθηκε ενώ υπήρξαν πολλοί που αντιδραστικά λοιδόρησαν κάθε κίνηση υπεράσπισης της αξιοπρέπειας των παιδιών μπροστά στο ενδεχόμενο επεισοδίων. Η φήμη μάλιστα που κυκλοφόρησε αργότερα ήταν αυτή που ήθελε αυτούς που είχαν μεγάλες τάξεις να μειώνουν ελάχιστα τη βαθμολογία στους αλλοδαπούς άριστους μαθητές τόσο ώστε να μην γίνονται σημαιοφόροι.

2) Η περίπτωση της εγκατάστασης καμερών παρακολούθησης στο 1ο Γυμνάσιο και Ενιαίο Λύκειο της Αίγινας.

Μέσω φορέων ήταν κι αυτοί οι εκπαιδευτικοί που πρωτοστάτησαν στην εγκατάσταση των καμερών. Μέσα στη γενική αδιαφορία και πάντα με τις ελάχιστες εξαιρέσεις, ο εκπαιδευτικός κόσμος πήρε μια αρνητική στάση σε όσους διαμαρτυρήθηκαν τηρώντας την αρχή της ουδετερότητας. Μάλιστα μετά την εγκατάστασή τους, στις συνεδριάσεις, οι σύλλογοι του Γυμνασίου και Λυκείου πήραν θέση υπέρ της εγκατάστασης τους και αποδοκίμασαν τις διαμαρτυρίες εκτός βέβαια από τις φωτεινές εξαιρέσεις.

3) Η περίπτωση του οικοτροφείου-δομής επανένταξης ψυχασθενών από άσυλα στο Λιβάδι.

Δημοτικοί σύμβουλοι-διευθυντές σχολείων ήταν αυτοί που συναίνεσαν αν δεν πρωτοστάτησαν στις κινήσεις εναντίον της εγκατάστασης. Κινήσεις οι οποίες πανελλαδικά αποδοκιμάστηκαν και μάλιστα από το στόμα του ίδιου του συντηρητικού υπουργού λόγω των διαστάσεων που πήραν. Τραμπουκισμοί, κλείσιμο της εισόδου, συκοφαντίες, προπηλακισμοί καλύφθηκαν πολιτικά και κοινωνικά από τους δημοτικούς συμβούλους-εκπαιδευτικούς. Η συντριπτική πλειοψηφία του εκπαιδευτικού κόσμου δεν πήρε καμιά θέση και αποδοκίμασε στους κύκλους του τις όποιες αντιρρήσεις.

4) Η περίπτωση των κινητοποιήσεων για το πρόβλημα του νερού και της ακτοπλοΐας.

Πάντα με ελάχιστες εξαιρέσεις συμμετοχής αφού ελάχιστοι δάσκαλοι συμμετείχαν ενεργά στις κινητοποιήσεις, ο διδασκαλικός κόσμος ήταν απών.

5) Η περίπτωση εκδηλώσεων εκπαιδευτικού περιεχομένου, αλλά και άλλων ευρύτερης κοινωνικής σημασίας (διεθνή, πόλεμος, περιβάλλον, κλπ.)

Η απουσία του τοπικού κορμού ήταν χαρακτηριστική εκτός από των συνηθισμένων ανθρώπων που η παρουσία τους είναι μόνιμη ή άλλων που θα μπορούσαν να μεγαλώσουν την επιρροή τους και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους μέσα από ένα τσάμπα θέμα, όπως το 'αντιπολεμικό'.

Οι «άλλοι»

«Πολλά και διαφορετικά από λίγους-τίποτα από πολλούς» είναι η φράση που μπορεί να περιγράψει το βίωμα πέντε χρόνων. Χωρίς κοινωνική ανάλυση, χωρίς ενδελεχή πολιτική εκτίμηση, χωρίς συλλογικά βήματα που να κλιμακώνουν, χωρίς συλλογική προοπτική, από δω κι από κει, πραγματοποιήθηκαν πολλά με πολλές προσδοκίες. Οι αρκετές αλλά πολύ αποσπασματικές δραστηριότητες τελευταίων πέντε χρόνων που λοιδορούνται διαρκώς ή περνούν μέσα από τη γενική αδιαφορία του συνόλου, διακρίνονται από την έλλειψη ροής, διακρίνονται από έναν κατακερματισμό. Δεν έχει υπάρξει αυτά τα χρόνια ούτε μια συλλογική ή ατομική προσπάθεια που να έχει μια συνέχεια. Ο προβληματισμός, ευκαιριακός και αποκομμένος πολλές φορές από την τοπική επικαιρότητα δίνει το στίγμα μιας αδιέξοδης αλλά επίμονης παράλληλα προσπάθειας να «αλλάξει κάτι στο νησί» που να αφορά και στα εκπαιδευτικά. Συνδικαλιστικές, παιδαγωγικές, πολιτικές και κοινωνικές αναφορές σε συνδυασμό πάντα με την τοπική ιδιαιτερότητα δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν τον εαυτό τους και να κλιμακώνονται προς τον κόσμο αλλά και προς συναδέλφους που συνθλίβονται στη χοάνη του τοπικού κορμού. Διαφορετικοί πολιτικοί προσανατολισμοί, διαφορετικές ιδέες, διαφορετικές πρακτικές, καθιστούν τους «άλλους» αδύναμους να παρουσιάσουν ένα έργο το οποίο θα μπορεί να αποτελέσει την άλλη όψη της κατάστασης που θα μπορέσει να υποδεχτεί τις όποιες αποσπασματικότητες θετικά βρίσκονται στο νησί ή δυσφορούν με τις κυρίαρχες αξίες και επιλογές.

Στο νησί πράγματι τα πράγματα είναι αρκετές φορές ζοφερά από την άποψη της πάλης ενάντια σε κατεστημένα τοπικά και μη. Η «έκθεση στο κοινό» που ελέγχει (ένας έλεγχος ιδιαίτερα αγοραίος και ατεκμηρίωτος), η έλλειψη παράδοσης αγωνιστικής, η πανταχού παρούσα θρησκευτική ευλάβεια, η προσήλωση σε θεσμούς-θέσφατα (δημοτικές, εκκλησιαστικές αρχές) των οποίων τα αντιπροσωπευτικά δείγματα είναι τουλάχιστον αποθαρρυντικά, κάνουν την κατάσταση της εναντίωσης στα δεδομένα και όπως αυτά διαμορφώνονται, πολύ δύσκολη υπόθεση. Η μόνιμη εξάρτηση, επίσης, από τα όργανα του Συλλόγου, αποτελεί πολλές φορές τροχοπέδη για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που θα μπορούσαν να έχουν μια σχετικά σταθερή εσωτερική ανατροφοδότηση και θα μπορούσαν να έχουν μια εξελίξιμη επικοινωνία με την τοπική κοινωνία. Οι ελάχιστες, και χωρίς συλλογικό σχεδιασμό και κατανόησης της τοπικής ιδιαιτερότητας, απόπειρες κατέληξαν σε αποτυχία κληρονομώντας, σε όσους πραγματικά ενδιαφέρονται να «κουνηθεί κάτι», την γεύση της αποτυχίας καθώς και την απογοήτευση

Ίσως οι απανωτές αποτυχίες αλλά και κάποιες κοινές διαπιστώσεις που σχετίζονται με την τοπική ιδιαιτερότητα να μπορούν και με την εις άτοπον απαγωγή να δείξουν κάποιους δρόμους υπέρβασης της σημερινής κατάστασης η οποία δείχνει διαρκώς τα δόντια της, όχι βέβαια μόνο στην Αίγινα.

Το παρακάτω κείμενο αποτέλεσε την έκφραση μιας μικρής ομάδας δασκάλων που εν όψει της απεργίας του Νοέμβρη, συγκρότησαν απεργιακή επιτροπή και το διένειμαν σε συναδέλφους που δεν απεργούν. Η μικρή κινητοποίηση που έλαβε χώρα τις μέρες πριν την απεργία (με αφίσες και διανομή φυλλαδίων προς τον κόσμο που συνήθως υποδέχεται μια απεργία και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών ως μια αργία για τους μαθητές) ίσως είναι μια άλλη αρχή «για να αλλάξει κάτι».

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ - ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΝΗΣΩΝ ΑΡΓΟΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

Απεργιακή Επιτροπή Αίγινας

Ανοιχτή επιστολή προς τους απεργοσπάστες συναδέλφους εκπαιδευτικούς στο νησί

Λες: «Γιατί να κάνω απεργία και να χάσω το μεροκάματο»;

Πολλοί το λένε αυτό. Ίσως να το 'χουμε σκεφτεί κάποιοι-κάποιες από μας κάποια φορά. Πρέπει να θυμάσαι όμως ότι το «μεροκάματό» σου ανεβαίνει κάθε φορά επειδή κάποιοι «άλλοι» κάνουν απεργίες και αγώνες τους οποίους εσύ υποτιμάς. Το ίδιο συμβαίνει σ' όλους τους εργασιακούς κλάδους. Κερδίζουν όλοι από τον αγώνα αυτών που απεργούν (και δεν τους περισσεύουν, ξέρεις...)

Λες: «Και τι θα βγει από την απεργία»;

Πολλά συνάδελφε. Όλα αυτά που έχεις τώρα στο σχολείο και που δεν θα τα είχες αν δεν έκανες στο παρελθόν απεργία ή αν κάποιοι «άλλοι» δεν έκαναν κινητοποιήσεις και για λογαριασμό σου. Θυμάσαι ή δεν ξέρεις για τους αγώνες που έγιναν από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα; Μέχρι και απεργίες πείνας είχαν γίνει από συναδέλφους όπως ο πανεπιστημιακός Βαγενάς, απεργίες διαρκείας όπως το 1997, αγώνες μαζί με άλλους επαγγελματικούς κλάδους για να αποκτήσουμε τη στοιχειώδη αξιοπρέπεια που έχουμε τώρα με τα όσα προβλήματα.

Λες: «Εμένα δεν θα με πειράξουνε οι μεταρρυθμίσεις. Δεν έχω λόγους να κατέβω».

Κάνεις λάθος συνάδελφε. Όσα χρόνια και να έχεις, κάτι οι ρυθμίσεις στα ασφαλιστικά ταμεία, κάτι οι ρυθμίσεις με τα χρόνια υπηρεσίας, κάτι οι ρυθμίσεις που ούτε καν ακούγονται θα θίξουν όλους τους εργαζόμενους και συνταξιούχους. Υπάρχει όμως κι ένα ζήτημα ηθικής τάξης: Αλήθεια, τι λες στους μαθητές σου για το Πολυτεχνείο, για την Αντίσταση, για την Πρωτομαγιά, για τους αγώνες που έκανε ο λαός που εσύ ανήκεις, για μια καλύτερη ζωή για όλους μας;

Λες: «Εγώ δεν κατεβαίνω σε απεργία με τις πουλημένες ηγεσίες»

Έχεις τέτοια σοβαρή άποψη για τις ηγεσίες και την κρατάς για πάρτη σου; Έχεις τέτοια σοβαρή γνώμη για τον γραφειοκρατικό συνδικαλισμό και δεν διαμαρτύρεσαι στην απεργία και δεν το λες σε μια απεργία που έχεις κάθε δικαίωμα να το καταγγείλεις;

Λες: «Με τα χρήματα των απεργιών 'θα μπαλώσει τις τρύπες του' ο κρατικός μηχανισμός της οικονομίας. Γιατί να τους κάνω τη χάρη»;

Σ' αυτό δεν έχεις εντελώς άδικο. Αν είναι μια απεργία που θα γίνει για να κάνεις τις δουλειές σου στην Αθήνα, να πας στο γιατρό για την πίεση, να πιεις καφέ ή να βγάλεις τα χειμωνιάτικα από τη ναφθαλίνη και να καθαρίσεις το σπίτι σου. Το αποτέλεσμα της απεργίας μας όμως αλλά και η ποιότητά της δεν εξαρτάται από αυτούς αλλά από μας και κυρίως από σένα που μάλλον τους κάνεις τη χάρη να μιλούν για σένα που «ήσουν στο πόστο σου», υπάκουος και πειθήνιος σε αντίθεση με τους «άλλους» που κλείνουμε τα σχολεία και «χάνονται» οι ώρες των μαθημάτων, που δημιουργούμε κυκλοφοριακό χάος, δημιουργούμε κοινωνική αναστάτωση κλπ, κλπ.

Λες: «Απεργίες είναι αυτές»;

Θες να πεις ότι δεν συμφωνείς με τον τρόπο που κάνουμε απεργία; Και εμείς που κάνουμε απεργία βλέπουμε ότι υπάρχουν κάποια αδιέξοδα. Γιατί όμως συνάδελφε δεν έρχεσαι στις συνελεύσεις να τα πεις αυτά που σκέφτεσαι, παρά ασχολείσαι μόνο με «τα του οίκου»; Εμείς δεν έχουμε «τα εν οίκω» νομίζεις;

Λες: «Εγώ θέλω απεργίες διαρκείας κι όχι απεργίες 'της πλάκας'»

Συμφωνούμε αρκετοί και για αυτό αγωνιζόμαστε στον κλάδο μας. Αυτό όμως πότε και πού το λες; Την ώρα που θα χτυπάς το κουδούνι για να μπουν τα παιδιά για μάθημα ενώ οι «άλλοι» συνάδελφοί σου απεργούν; Το λες στους συναδέλφους που είναι κι αυτοί απεργοσπάστες; Πώς νομίζεις ότι αυτό θα γίνει χωρίς τη συμμετοχή σου-αν πραγματικά έχεις τέτοια σοβαρή ένσταση;

Η πολιτική, κοινωνική και οικονομική διάσταση της κρίσης στο ΕΚΠΑΖ

Η παρούσα συνοπτική έρευνα εντάσσεται σε ένα πλαίσιο κριτικής ενός πολύ μεγάλου κοινωνικού - πολιτικού χώρου, μιας πολυεπίπεδης δράσης, με επίκεντρο το περιβάλλον και την οικολογία. Αφορμή για αυτήν απετέλεσε η κρίση στο Ελληνικό Κέντρο Περίθαλψης Αγρίων Ζώων στην Αίγινα, γνωστό για την προσφορά του στην κεφαλαιώδη υπόθεση της προστασίας και περίθαλψης της άγριας ζωής. Η «Σχεδία» ξεκινώντας την έρευνα για το τοπικό ζήτημα της κρίσης στο Κέντρο που εδρεύει στην Αίγινα, διαπίστωσε ότι δεν είναι παρά ένα τμήμα αλλά και ένα δείγμα της γενικότερης κατάστασης στο χώρο της μεταρρυθμιστικής περιβαλλοντικής-οικολογικής δράσης. Έτσι κι αλλιώς υπήρχε το περιθώριο ανάπτυξης της έρευνας σε αυτήν την κατεύθυνση εφόσον το στίγμα του εντύπου διαπνέεται από μια τέτοια λογική: Από το τοπικό στο οικουμενικό, από το μερικό στο συνολικό. Υπό αυτό το σκεπτικό ξετυλίχτηκε το κουβάρι της αναζήτησης της πραγματικότητας.

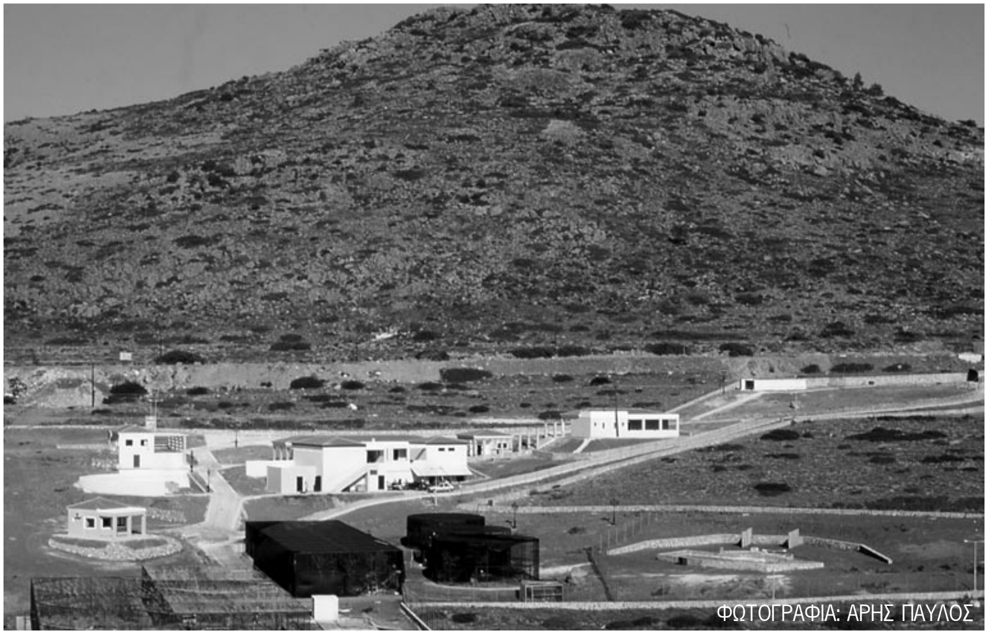

Μετόχι. Οι εγκαταστάσεις

Από τα μέσα σχεδόν της δεκαετίας του '80, το κέντρο υπό άλλη μορφή και διαχείριση ήταν σε μια κοινή προσπάθεια με άλλες δραστηριότητες του χώρου της οικολογίας για την ανάδειξη ενός γενικότερου ορίζοντα μιας άλλης κοινωνίας που μπορεί να μην περιγραφόταν, αλλά οι αντιθέσεις και οι αιχμές της από διάφορες πολιτικές οπτικές ήταν σε μια διαρκή σύγκρουση με το υπάρχον καθεστώς. Τόσο διότι αναπτύχθηκε μια ριζοσπαστική οικολογία εκτός των τειχών της κυρίαρχης πολιτικής η οποία αναδείκνυε τη διάσταση ανάμεσα στην κοινωνία και τη φύση ασκώντας κριτική στην εξουσία και στον καπιταλισμό όσο και διότι αναπτύχθηκε με ιλιγγιώδεις ρυθμούς μια μεταρρυθμιστική οικολογία η οποία επιδίωξε τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας σε σχέση με τα παρουσιαζόμενα προβλήματα που γέννησε και γεννούσε η ανάπτυξη του κεφαλαίου παγκοσμίως. Αυτές οι δυο σημαντικές τάσεις που παρουσιάστηκαν και στις συνδιασκέψεις των οικολόγων-εναλλακτικών την πολυδιάστατη, κρίσιμη περίοδο του '90 εμπεριείχαν στο εσωτερικό τους προτάγματα και πρακτικές ομάδων, συλλογικοτήτων, πρωτοβουλιών που αξίζει τον

κόπο κανείς να τα ερευνήσει και να εξάγει συμπεράσματα που θα βοηθήσουν σε ένα διάλογο που θα αφορά στην κρίση του οικολογικού κινήματος εν γένει.

Σήμερα μπορεί να διακρίνει κανείς δυο τάσεις πάλι. Της μαχητικής πολιτικής οικολογίας δείγματα της οποίας βλέπουμε στις δράσεις μεμονωμένων ομάδων, μελών μικρών κομμάτων και οργανώσεων, συλλογικοτήτων, τοπικών κινήσεων με τάσεις δικτύωσης, που κινούνται για συγκεκριμένα ζητήματα με μια λογική αντιαναπτυξιακή. Αυτή η τάση, πολύ χοντρικά, αγκαλιάζεται από το σύνολο του αντιεξουσιαστικού χώρου, μικρών εξωκοινοβουλευτικών ομάδων της αριστεράς και των εναπομεινάντων οικολόγων-εναλλακτικών που επιδιώκουν μια νέα συγκρότηση. Η άλλη τάση αποτελείται κυρίως από τις ΑΜΚ και Σωματεία στον ευρύτερο χώρο των ΜΚΟ που ασκούν έλεγχο κυρίως σε θέματα που σχετίζονται με την τήρηση της νομοθεσίας και τον εκσυγχρονισμό για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και έχουν δράση περιβαλλοντική και αναγνωρισμένη από το κράτος. Μέσα σ' αυτό το χώρο βρίσκονται γνωστές από πριν το '90 κινήσεις αλλά και νέες σε πανελλαδικό ή τοπικό επίπεδο, συνεπικουρούμενες βέβαια κι από μέλη κομμάτων ή κομματικά κοινοβουλευτικά όργανα εφόσον παρατηρείται το γεγονός ότι σήμερα δεν υπάρχει κόμμα που να μην έχει ένα γραφείο με την ευθύνη των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Η τάση αυτή βέβαια καθώς πήρε αυτό το «φύλλο πορείας» μοιραία έχει ενταχθεί στην αγορά, με την οικονομική σημασία της λέξης. Γραφεία, χρηματοδότηση, διαχείριση, Διοικητικό Συμβούλιο, προσλήψεις, μισθοδοσία, ήταν οι λέξεις μεταξύ άλλων που μπήκαν στη λεξιλόγιο αυτής της τάσης. Λεξιλόγιο που έχει η κάθε επιχείρηση που κινείται στην οικονομία της αγοράς και στη θεσμική γραφειοκρατία.

Όμως η λέξη «απόλυση» σε ΜΚΟ-ΑΜΚ για πρώτη φορά ακούστηκε δημόσια στο ΕΚΠΑΖ Αίγινας και ύστερα από τις προσφυγές εργαζομένων οι οποίοι απολύθηκαν. Ήταν κοινό μυστικό στην αγορά ότι το ιδιόρρυθμο αυτό κομμάτι των ΑΜΚ Εταιριών που εμπεριείχε όλο το ηθικό στερεότυπο μιας δράσης για την οικολογία έπαιζε στην τραμπάλα μεταξύ εθελοντισμού και πρόσληψης. Αυτή η τραμπάλα με τη συναίνεση των μερών έκανε δυσδιάκριτη την ύπαρξη εργοδοσίας και εργαζομένων. Δεν θα μπορούσε κανείς να μπει στον κόπο να συγκρίνει την εξαρτημένη εργασία π.χ. σε μια βιομηχανία επίπλων και σε μια ΑΜΚ Εταιρία-Οργάνωση που υπερασπίζεται το περιβάλλον. Ο εθελοντισμός, το οικολογικό πρόταγμα της οργάνωσης, οι αμέτρητες ώρες εργασίας ακόμα και στελεχών της διαχείρισης θα εμπόδιζε να φανεί η αντικειμενική πραγματικότητα της διάστασης εργοδοσίας και εργαζομένων. Μη καταβολή ενσήμων, μη καταβολή των επίσημων αμοιβών, μη καταβολή υπερωριών, μη καταβολή ασφάλισης στους εθελοντές (εργαζόμενοι είναι κι αυτοί), ήταν το κοινό μυστικό για όσους εργάζονται εθελοντικά ή με πρόσληψη στην περιβαλλοντική ΜΚΟ.

Έτσι η χαμηλών τόνων διαμαρτυρία των εργαζομένων του Κέντρου της Αίγινας -και η οποία μάλιστα καθυστέρησε να εκδηλωθεί εφόσον προσδοκούσαν σε επίλυση της κρίσης- ήταν η αφορμή για να σπάσει αυτό το απόστημα και να αναδείξει σε ένα μεγάλο βαθμό μέρος της πραγματικότητας αυτής της μερίδας του οικολογικού κινήματος που βρέθηκε από τον αγώνα στους δρόμους και από τον εθελοντικό ακτιβισμό ως συνομιλητής και συνεργάτης στα γραφεία των υπουργών, των νομαρχών, των βουλευτών και των δημάρχων. Ήταν η αφορμή για να ειδωθεί η συμβολή των ΑΜΚ Εταιριών στην ανανέωση της οικονομίας της αγοράς όπως και στη νέα συνείδηση της ελαστικοποιημένης εργασίας.

Η «Σχεδία στ' ανοιχτά της Αίγινας» επιδίωξε να μιλήσει με τους εργαζόμενους που απολύθηκαν, με ανθρώπους της διαχείρισης που έχουν παραιτηθεί, με ανθρώπους που συνεργάστηκαν με το ΕΚΠΑΖ, με ανθρώπους που έχουν γράψει για την πορεία του οικολογικού κινήματος, με μέλη της τοπικής κοινωνίας της Αίγινας που είχαν σχέση με το ΕΚΠΑΖ καθώς και με τις συναφείς οικοπεριβαλλοντικές οργανώσεις. **Ήταν μια δύσκολη έρευνα, όχι μόνο επειδή το περιοδικό ανήκει στο χώρο του ελευθεριακού κοινοτισμού, μιας αναρχικής δηλαδή τάσης που έδειχνε από την αρχή τις προθέσεις της κριτικής της, αλλά επειδή το ίδιο το ζήτημα είναι ταμπού.** Αυτό, για πολλούς λόγους: Πλην ελαχίστων (δυο συγκεκριμένα και προς τιμήν τους) κανείς από την τοπική κοινωνία δεν θέλει να «σπάσει τα αυγά του». Ο Φίλιππος Δραγούμης που παρουσιάζεται ως διαχειριστής κυκλοφορεί στην Αίγινα χωρίς καμιά κατακραυγή απολαμβάνοντας την ασυλία της ιστορικής του καταγωγής (γόνος της γνωστής αστικής οικογένειας των Δραγούμηδων) το σημερινό ΕΚΠΑΖ διανέμει τα φυλλάδια, πραγματοποιούνται εκθέσεις φωτογραφίας (Άνοιξη 2005 στο ΣΙΝΕ ΤΙΤΙΝΑ) και μπαζάρ για το ΕΚΠΑΖ χωρίς να έχει προκύψει καμιά

συζήτηση για το θέμα εκτός από τα μετρημένα στα δάχτυλα του ενός χεριού δημοσιεύματα σε εφημερίδες. Άνθρωποι που συνεργάστηκαν με το Κέντρο δεν θέλησαν να μιλήσουν εξ αιτίας μιας σοβαρής απογοήτευσης που ένιωσαν όταν διαψεύστηκαν οι ελπίδες που είχαν ώστε να υπάρξει μια λύση στην κρίση με την αποδοχή μέρους των προτάσεων των απολυμένων. Οι περισσότεροι εκπρόσωποι των περιβαλλοντικών οργανώσεων δήλωναν ότι «παρακολουθούν» το θέμα και κάποιοι από αυτούς ενοχλούνταν τόσο από τις ερωτήσεις οι οποίες εστίαζαν στο εργασιακό όσο και γιατί ένας ξένος μπαίνει στα «χωρικά τους ύδατα». Μ' αυτήν την έννοια είναι σημαντικό το κείμενο της έρευνας ανεξάρτητα από τις ιδεολογικές αναφορές του, να συμβάλει στο να διανοίξει μια συζήτηση γύρω από τα θέματα που θίγει. Είναι σημαντικό άνθρωποι που δραστηριοποιούνται στο κίνημα της οικολογίας να καταθέσουν τα συμπεράσματά τους με βάση τουλάχιστον τα στοιχεία που εκτίθενται αλλά και την πρότασή τους προκειμένου να αποκτήσει το κίνημα αυτό αγωνιστικές, διεκδικητικές και ριζοσπαστικές αναφορές. Είναι σημαντικό άνθρωποι που δραστηριοποιούνται σ' αυτές τις οργανώσεις με ειλικρίνεια να συμβάλουν στην αναζήτηση του τι συμβαίνει πραγματικά. Είναι σημαντικό, επίσης, εργαζόμενοι σ' αυτές τις οργανώσεις, απολυμένοι, ανασφάλιστοι και απλήρωτοι, να συμμετέχουν στη συζήτηση αυτή και να ρίξουν φως στις εργασιακές συνθήκες στις ΑΜΚ Εταιρίες. Είναι σημαντικό, εθελοντές που δραστηριοποιούνται στη βάση της προσωπικής στέρησης ή στο περίσσευμα του χρόνου τους ή προσδοκούν μια πρόσληψη, να μιλήσουν για αυτό που ζουν ως κατάσταση που υπερβαίνει την αναζήτηση προσωπικού νοήματος ζωής και περιεχομένου. Η σιωπή δεν μπορεί να βοηθήσει ούτε τους στόχους της προστασίας της φύσης, ούτε και μια προσωπική διέξοδο μέσα σε μια κατάσταση η οποία φθίνει σε ηθικό και κοινωνικό περιεχόμενο.

Ανεξάρτητα από την όποια έκβαση της υπόθεσης τόσο της διαχείρισης των εγκαταστάσεων την Νομαρχίας στην Αίγινα - στις 30 Νοεμβρίου τελείωσε το συμβόλαιο χρησικτησίας με την ΑΜΚ ΕΚΠΑΖ- όσο και του μέρους που αφορά την διεκδίκηση δεδουλευμένων και ενσήμων από την πλευρά των εργαζομένων, νομίζω, το ζήτημα παραμένει.

Τελειώνοντας το μικρό αυτό εισαγωγικό σημείωμα πρέπει να σημειώσω τα εξής τεχνικά στοιχεία τα οποία αφορούν στη δεοντολογία ενός δημοσιεύματος. Η «Σχεδία» δεν απευθύνθηκε ούτε στους διαχειριστές που συμφώνησαν με την απόλυση των εργαζομένων στο ΕΚΠΑΖ (τους οποίους βάπτισαν «εθελοντές» στην κολυμπήθρα της οικονομίας της αγοράς), ούτε στους επιβλέποντες μηχανισμούς του κράτους όπως η Νομαρχία Πειραιά ή το ΥΠΕΧΩΔΕ. **Η έρευνα δεν είναι δημοσιογραφική αλλά στα πλαίσια μιας κινηματικής προοπτικής και καταγγελίας.** Τα όσα γράφονται στις συνεντεύξεις (με πλάγια γράμματα) με τους

Οικία Δραγούμη, 1995. Πελεκάνοι

απολυμένους τα έχουν δει οι ίδιοι πριν δημοσιευτούν κι έχουν συμμετάσχει στην επιμέλειά τους ενώ οι απαντήσεις της γραπτής και ηχογραφημένης συνέντευξης των παραιτηθέντων μελών του ΕΚΠΑΖ (Γανωτή, Μπάβας) αποδίδονται αυτούσια. Επίσης το ίδιο συμβαίνει με τα μοναδικά κείμενα που έγραψαν οι δυο εθελοντές από την τοπική κοινωνία της Αίγινας και οι δυο συγγραφείς και σχετιζόμενοι με το χώρο της πολιτικής οικολογίας (Τάκης Φωτόπουλος και Δημήτρης Χατζηπαναγιώτου). Τα όσα γράφονται στο κεφάλαιο για τις απόψεις των υπολοίπων οικοπεριβαλλοντικών οργανώσεων είναι το περιεχόμενο των τηλεφωνικών συνομιλιών και αποδίδονται περίπου όπως ειπώθηκαν αφού αμέσως μετά από κάθε τηλεφωνική επικοινωνία καταγραφόταν ότι συζητήθηκε για το θέμα. Είναι πράγματι πολύ λίγο το προφορικό υλικό αλλά αρκετό και ενδεικτικό για να συμβάλει στη δημόσια αυτή συζήτηση. Στο χέρι του καθενός είναι να εμπλουτιστεί, να ασκήσει κριτική και να ξεκαθαρίσει το τι πραγματικά συμβαίνει, καταθέτοντας (επώνυμα) τα στοιχεία του και τις αλήθειες του σ' αυτόν το διάλογο. Στο χέρι του καθενός είναι να τερματίζει αυτήν την κατάφωρη αδικία κατά των εργαζομένων του ΕΚΠΑΖ.

Κυριακού Γιώργος για τη «Σχεδία»

(Το κείμενο αυτό ήταν το εισαγωγικό στην προσπάθεια να κυκλοφορήσει στο διαδίκτυο ή να σταλεί σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις)

Περιεχόμενα:

1) Συνεντεύξεις με απολυμένους εργαζόμενους στο ΕΚΠΑΖ Αίγινας
2) Συνεντεύξεις με τα παραιτηθέντα στελέχη του ΕΚΠΑΖ, Γανωτή Μαρία και Παναγιώτη Μπάβα
3) Η κρίση μέσω της εσωτερικής αλληλογραφίας
4) Το ζήτημα του ΕΚΠΑΖ μέσω των υπηρεσιών της Νομαρχίας Πειραιά
5) Το αστικό μέρος της υπόθεσης (προσφυγές των εργαζομένων στο ΙΚΑ και στο αστικό δικαστήριο)
6) Η στάση των συναφών περιβαλλοντικών οργανώσεων
7) Συνέντευξη με τον Τάκη Φωτόπουλο, μαχόμενο συγγραφέα στο Λονδίνο και εμπνευστή του προτάγματος της Περιεκτικής Δημοκρατίας
8) Κείμενο του Δημήτρη Χατζηπαναγιώτου, μέλους των Οικολόγων Εναλλακτικών
9) Συνοπτικά συμπεράσματα για το οικολογικό κίνημα, τις εργασιακές σχέσεις και την κοινωνία

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΖ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΟΛΥΜΕΝΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΠΑΖ ΑΙΓΙΝΑΣ

Η «Σχεδία» ξεκίνησε μια δημόσια συζήτηση που αφορά στα αίτια της κρίσης ενός σημαντικού τμήματος της περιβαλλοντικής δράσης στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο χώρο της περίθαλψης των ζώων. Με το ζήτημα ασχολήθηκαν τα τοπικά έντυπα («Πολίτης της Αίγινας», «Νέα του Σαρωνικού», «Εβδομαδιαία», κλπ.) με έναν επιδερμικό τρόπο ως είθισται για τον τοπικό τύπο που καταγράφει αυτό που φαίνεται ενώ κυρίως στάθηκαν στο εργασιακό ζήτημα που δεν είναι παρά το κερασάκι στην τούρτα. Επίσης το ΚΚΕ και οι Νομαρχιακές Σύμβουλοι Πειραιά, Ελένη Παπαδοπούλου και Εύη Καρακώστα (Σύσκεψη της Νομαρχίας Πειραιά για το ΕΚΠΑΖ, 7 Οκτωβρίου 2004), πήραν θέση στο ζήτημα υπέρ των εργαζομένων όπως και το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Πειραιά (Α.Π. 947/11-11-04). Όμως το εργασιακό ζήτημα των απολυόμενων του ΕΚΠΑΖ και οι προσφυγές τους οι οποίες έσπασαν το απόστημα δεν είναι παρά μια πτυχή της συνολικής εικόνας που αφορά στον εκφυλισμό του ίδιου του οικολογικού-περιβαλλοντικού κινήματος που επιμερισμένο σε διαφορετικές και μη συγκλίνουσες δράσεις εκφράζεται κυρίως μέσα από τις γραφειοκρατικές και αντισυμμετοχικές ΜΚΟ και κατά δεύτερον άμεσα με τον απομονωτισμό στον οποίο είχε περιέλθει το ίδιο το ΕΚΠΑΖ σε σχέση με την τοπική κοινωνία. Είναι φανερό ότι μια ουδετερότητα ή σιωπή τουλάχιστον από πλευράς "αδελφών" οργανώσεων κάλυψε τη φωνή ανθρώπων που ξεκίνησαν ως εθελοντές στο Κέντρο και συνέχισαν ως προσληφθέντες εργαζόμενοι επιδιώκοντας να πραγματοποιήσουν το όνειρο της ζωής τους συνδυάζοντας την καθημερινότητα, την κοπιώδη εργασία, τη συμβίωση, τη φιλία, τη συντροφικότητα και πιθανότατα και μια τοπική πολιτική δράση ως πρόταση ζωής. Επίσης η τοπική κοινωνία στη συντριπτική της πλειοψηφία αδιαφόρησε για την κρίση αυτή θεωρώντας την μια εσωτερική υπόθεση ενώ άνθρωποι που σχετίστηκαν κατά καιρούς με το Κέντρο (πλην ελαχίστων) δεν πήραν ανοιχτή θέση θεωρώντας ίσως ότι η περίθαλψη έχει

πρωτεύουσα σημασία και ότι οι ίσες αποστάσεις τελικά είναι η καλύτερη μέθοδος για μια κοινωνική σταθερότητα: «Να τα έχουμε με όλους καλά-μην σπάσουμε και τα αυγά μας».

Από την άλλη, η ομάδα αυτή των απολυμένων εργαζομένων όπως φαίνεται από την εξέλιξή της μετά τη κρίση, ήταν το αποτέλεσμα μιας θετικής συγκυρίας που συνδύαζε μια εσωτερική δημοκρατία που ερχόταν σε απόσταση και πολλές φορές σε διάσταση από τη διοίκηση-διαχείριση της ΑΜΚ, πολλή δουλειά, συνεργατική-συλλογική δράση, προτάσεις και όραμα για το ΕΚΠΑΖ και την κοινωνία και ένα λιτό τρόπο ζωής που θα ταίριαζε σε κάθε αιθεροβάμονα. Η αφελής επανάσταση μέσα στην οποία εντάχθηκαν και οι εργαζόμενοι του ΕΚΠΑΖ Αίγινας με όλο τους το είναι, όπως συμβαίνει και σε πολλά μέρη της Ελλάδας και διεθνώς, βρίσκεται σε ένα άλλο στάδιο: Στην προσπάθεια για ένα ξεκαθάρισμα των ρόλων όσων συμμετείχαν, των στόχων που ο καθείς έχει ως δυναμικό μέλος μιας κοινωνίας και η προσέγγιση της πραγματικότητας που ισχύει τόσο στο Κέντρο που είναι και η σημαντική αφορμή, όσο και γενικότερα των υπολοίπων οργανώσεων που αυτή τη στιγμή αποτελούν την επίσημη αιχμή του ζητήματος της προστασίας του περιβάλλοντος.

Η «Σχεδία» με τις λιγοστές της δυνάμεις ξεκίνησε τη συζήτηση με 5 διωγμένους εργαζόμενους, τον Κώστα Ιωάννου, την Έλενα Φουντούκη, τη Μαρία Γκίκα, τον Αντρέα Δερμάτη και τη Δάφνη Τούτιου μια συζήτηση ανίχνευσης των αιτιών, μακριά και πέρα από τη θεωρία των ίσων αποστάσεων, τασσόμενη ανεπιφύλακτα με την πλευρά των εργαζομένων. Έτσι ανεξάρτητα από την όποια έκβαση του αστικού μέρους της υπόθεσης που αφορά στην ασφαλιστική κάλυψη και καταβολή των δεδουλευμένων πιθανόν να οδηγηθούμε σε χρήσιμα συμπεράσματα που αφορούν τόσο την συγκεκριμένη περίπτωση όσο και για άλλες που θα γίνουν με τον ίδιο τρόπο γνωστές καθότι η κρίση στις ΜΚΟ γενικότερα ολοένα και περισσότερο παίρνει και μεγαλύτερες κοινωνικές πολιτικές και οικονομικές διαστάσεις ύστερα από την έκρηξη της δεκαετίας του 1990.

Προσωπικές διαδρομές - Προσδοκίες - Όνειρα

Η Μαρία ξεκίνησε μ' αφορμή την αποστολή ενός τραυματισμένου πτηνού και την επίσκεψη της για να δει την εξέλιξη της θεραπείας του όπου παροτρύνθηκε να ξεκινήσει εργασία στο Κέντρο. *«Όλοι είχαμε μια αγάπη για τα ζώα. Αυτό που μας ένωσε ήταν ότι μπορούσαμε να το κάνουμε συλλογικά και πιο οργανωμένα και με μεγαλύτερα αποτελέσματα-Νομίζω ότι ήταν πολύ σημαντικό για όλους μας ότι εκεί ήταν οι συγκεκριμένοι άνθρωποι- ουσιαστικά ήταν ένα είδος κοινοβίου, υπήρχε η αίσθηση εμπιστοσύνης, αλληλεγγύης, ασφάλειας μέσα στην ομάδα».* Αργότερα αυτό το αίσθημα περιορίστηκε στο προσωπικό. Με αφορμή ένα φυλλάδιο κάποιας οργάνωσης που βρήκε η Έλενα μαζί με τον Κώστα στα 1994 ξεκίνησαν να ψάχνονται για το πού μπορούν βοηθήσουν. Απευθύνθηκαν στη WWF αλλά δεν τους ικανοποίησε το πόστο το οποίο τους ανέθεσαν (γραμματειακή υποστήριξη) και αναζήτησαν κάτι που θα είχε περισσότερη δράση και βασικά θα αφορούσε την υπόθεση της προστασίας της άγριας πανίδας. Έτσι ξεκίνησαν τα Σαββατοκύριακα ως εθελοντές σε χειρονακτικές εργασίες στο ΕΚΠΑΖ όταν αυτό στεγαζόταν δίπλα στο ξενοδοχείο «Δανάη»...

Φυλακές, 1997. Φλαμίγκο και Κύκνος

«Ξεκίνησα σαν εθελόντρια» αφηγείται η Δάφνη για το '98. *«Η δουλειά που έκανα στο ΕΚΠΑΖ με μάγεψε κι επειδή έψαχνα να βρω μια εναλλακτική δουλειά με την οποία να αισθάνομαι ότι προσφέρω κάτι ότι δεν δουλεύω για να βγει κέρδος για τον εργοδότη μου. Ότι δουλεύω για να προσφέρω κάτι σε κάποιον... άσχετα αυτός είναι άνθρωπος ή ζώο. Για μένα είναι το ίδιο πράγμα ακριβώς. Επειδή εκείνο το διάστημα χρειαζόταν χέρια το ΕΚΠΑΖ και μου πρότειναν να εργαστώ, δέχτηκα με πάρα πολλή χαρά γιατί ήταν αυτό που έψαχνα».*

Αντρέας: *«Κάπως έτσι έγινε και με μένα. Εκείνη την εποχή είχα σταματήσει κάνω οτιδήποτε άλλο εκτός από κουκλοθέατρο και είχα σταματήσει διότι δεν ήθελα κάποιοι να εκμεταλλεύονται την υπεραξία μου χωρίς να προσφέρεται κάτι στο σύνολο. Η Δάφνη ήταν ο άμεσος συνδετικός κρίκος και κάποια στιγμή ξεκίνησα να δουλεύω εκεί. Του πρότεινα να πάει για κάποιους μήνες και μετά συνέχισε. Μ' άρεσε το τι προσπαθούσαν να κάνουν τα παιδιά, η έντονη δυναμική που είχε αποκτήσει η ομάδα που εκείνη την εποχή άρχισε να χτίζεται...»*

Έλενα: *«Το πρώτο πράγμα που κάναμε ήταν να ασβεστώσουμε ένα ολόκληρα κτήμα και να τσουγκρανίσουμε...μας ενέπνευσε γενικά το περιβάλλον και τα ζώα που ήταν ελεύθερα στο χώρο. Από το '94 μέχρι το '98 ερχόμασταν πάρα πολύ συχνά και αποκτήσαμε και σχέσεις μάλιστα με τα περισσότερα από τα μέλη της εταιρίας...»* Κάθε μεσημέρι ο Κώστας και η Έλενα βοηθούσαν στις παραλαβές πουλιών από τον Κηφισό και τη Λιοσίων μέσα στη βδομάδα και βοηθούσαν έτσι μια σημαντική δουλειά για το Κέντρο. *«Μετά τη δουλειά μας ερχόμασταν κατευθείαν στην Αίγινα τα σαββατοκύριακα, το Πάσχα και τα Χριστούγεννα όπου μέναμε στο κτήμα δίπλα στο «Δανάη» και μετά στις Φυλακές... Την τότε εντατική των Φυλακών την ξεμπάζωσε ο Κώστας με τον Σταμάτη...»* Συμμετείχαν σ' όλη τη διαδικασία του Κέντρου κι όχι μόνο σε κάποιους τομείς της δράσης του. Κώστας:*«Το '98 κάποια στιγμή θελήσαμε να φύγουμε από την Αθήνα... το πρώτο πράγμα στο μυαλό μας ήταν να έρθουμε στην Αίγινα να δουλέψουμε στο Κέντρο και να μείνουμε εδώ... τελικά μας έγινε πρόταση να ξεκινήσουμε το Σεπτέμβρη του '98 να δουλεύουμε κανονικά στο Κέντρο. Αρχίσαμε με 125.000 δραχμές και μετά έγινε 150.000 το μήνα. Βέβαια εμείς τους είπαμε ότι αφήνουμε δουλειές... μας είπανε ότι θα μας ασφαλίσουν στο ΙΚΑ 'αλλά αυτό μπορεί να αργήσει λίγο'. Εμείς ήμασταν πάρα πολύ χαλαροί γιατί μας άρεσε η όλη φάση... δεν μείναμε στο ΙΚΑ, μείναμε στα χρήματα που θα παίρναμε για να μπορούμε κάπως να ζούμε γιατί αφήναμε δυο πολύ καλές δουλειές στην Αθήνα (250.000 δρχ) και ήμασταν πανευτυχείς γιατί πάντα είχαμε την αίσθηση ότι εμείς οφείλουμε στο Κέντρο και ποτέ το Κέντρο σε εμάς... Ένιωθα ότι μου έδιναν περισσότερα από όσα εγώ δίνω και μιλάμε για 12 με 15 ώρες δουλειά»*. Η δουλειά δεν ήταν περιορισμένη στο Κέντρο αλλά συνεχιζόταν στο σπίτι με την αλληλογραφία στο διαδίκτυο και στα τηλεφωνήματα για το Κέντρο. Ο Κώστας ήταν υπεύθυνος στα κλουβιά μαζί με τον Αντρέα, η Έλενα στην Εντατική, η Μαρία από το 2000 ήταν στην αρχή βοηθός στην Εντατική Θεραπεία και κατόπιν ξεναγός και η Δάφνη στην Περίθαλψη και αργότερα στη γραμματειακή υποστήριξη. Σε πολλές περιπτώσεις που έλειπαν οι διαχειριστές του Κέντρου τα παιδιά αυτά με τους συναδέλφους τους ήταν υπεύθυνοι για το Κέντρο. Η Έλενα μάλιστα για λόγους υγείας δεν μπόρεσε να πάει με υποτροφία στην Αμερική προκειμένου να ειδικευτεί σε ζητήματα που αφορούν στην περίθαλψη των ζώων. Δεν ήταν τυχαίο ότι στα 2001-02 υπήρξε και μια έντονη συζήτηση περί της διάδοχης ομάδας που θα αναλάμβανε την ευθύνη του Κέντρου, συζήτηση η οποία προκλήθηκε από τους ίδιους τους διαχειριστές του.

Η κοινωνική δράση, η Οικολογία και ο Περιβαλλοντισμός

Δάφνη: *«Εγώ είχα επαφές με ΜΚ Οργανώσεις. Ήμουν χρόνια εθελόντρια στη Διεθνή Αμνηστία, στον Ερυθρό Σταυρό, γενικά είχα σχέσεις με τον εθελοντισμό. Ήθελα να δουλέψω σε μια ΜΚΟ...Αυτό θα μου έδινε πράγματα...Στο ΕΚΠΑΖ γνώρισα πράγματα που δεν μπορούσα να τα φανταστώ. Πριν κανένας από εμάς δεν είχε σχέση με τον οικολογικό χώρο...Ίσως για αυτό μπόρεσαν να μας χρησιμοποιήσουν...»* Ο Αντρέας ονομάτισε τις ΜΚΟ ως *«προσπάθεια για να αλλάξουμε ένα μέρος από αυτά που ο άνθρωπος βλάπτει-για τον άνθρωπο πρωτίστως»* και η δράση είχε στόχο επίσης την προστασία των πουλιών που δεν βλάπτονται από φυσικές αιτίες *«αλλά από εμάς τους ίδιους και σαν συνέπεια η βελτίωση του ανθρώπου και του κόσμου του...»*. Θεωρούσαν ότι ο κόσμος μπορεί να αλλάξει μέσα από τις ΜΚΟ: *«αυτό ήταν το μέσο που εκείνη τη στιγμή μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε για να προσεγγίσουμε το σκοπό μας-δεν είχαμε την οικονομική άνεση να δουλεύουμε δωρεάν...Για μας και τους άλλους ήταν το καλύτερο. Για να μπορούμε να προσφέρουμε κάτι και να μπορούμε να επιβιώνουμε από αυτό...και να κάνεις αυτό που αγαπάς-αυτό είναι το σημαντικό...Γιατί η εικόνα που είχε το ΕΚΠΑΖ ήταν μαγική. Σώζαμε ζωές, πάρα πολλές ζωές. Και έβλεπες το τι κακό που κάνει ο άνθρωπος στη φύση...είχαμε πέσει στην ουσία ασκητισμού. Ζούσαμε με πολύ λίγα πράγματα κι αντί για προσευχή σε κάποιο θεό εμείς προσπαθούσαμε να κάνουμε ένα πουλί να πετάξει ξανά. Όταν αυτό το πουλί πέταγε όντως εμείς βλέπαμε το θεό μπροστά μας. Όχι με την έννοια*

του ανθρώπου-θεού αλλά ...κοίταξε τι καταφέραμε σαν ομάδα σαν σύνολο ...να γλιτώσουμε ένα πουλί από το θάνατο που ήταν σίγουρα καταδικασμένο. Κι έτσι έρχεσαι αντιμέτωπος με το θείο...»

Δεν είχαν καμιά ενεργή σχέση μ' αυτό που ονομάζουμε οικολογικό-περιβαλλοντικό κίνημα. Τους ήταν βέβαια γνωστή η δράση των περιβαλλοντικών οργανώσεων (π.χ. προστασία της φώκιας) αλλά δεν είχαν καμιά ανάμιξη. Το ενδιαφέρον ήταν και είναι μια άλλη επαφή με τους ανθρώπους κάτι που ξεπερνάει την απλή και λειτουργική εργασία στο Κέντρο και με τους γνωστούς σκοπούς. *«Ξεκινήσαμε τη φάση όντας 22 χρονών. Εγώ δεν είχα καμιά άλλη επαφή...Αργότερα με την Ορνιθολογική Εταιρία μέσω ΕΚΠΑΖ».* Ο Κώστας σχετίστηκε στο ΕΚΠΑΖ προκειμένου να παρέμβει σε κοινωνικό τοπικό επίπεδο αλλά και να ζήσει τη συλλογικότητα με ένα κοινό στόχο. *«Στην πορεία κόλλησα με τα ζώα... Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μ' ενδιαφέρει η πολιτική δράση».* Οι ανησυχία για τη φύση και την κοινωνία υπήρχε αλλά δεν ήταν μια πολιτική δράση η συμμετοχή στο ΕΚΠΑΖ. *«Δεν πήγα για να αλλάξω τον κόσμο μέσω αυτού. Λειτουργούσα όπως λειτουργούσα στην καθημερινή μου ζωή και εκφράστηκα εκεί καλύτερα. Για μένα η καθημερινότητα είναι αυτή που αλλάζει τον κόσμο...».*

Οι σχέσεις-Ο «καλός» η «κακιά» και το προσωπικό

Υπήρξε μια σκληρή εκπαίδευση πάνω στο ζήτημα της δουλειάς και πολλές φορές τους έθετε σε ψυχολογικά οδυνηρές επικρίσεις. Ζητήματα συμπεριφοράς υπήρξαν ιδιαίτερα έντονα καθοριστικά για το προσωπικό. Κόντρες και κυρίως με τη Μαρία Γανωτή οι οποίες λύθηκαν με μια προσπάθεια κατανόησης και παράλληλα γνώσης των δυσκολιών του όλου εγχειρήματος αλλά κυρίως μέσα από τη συνεπή στάση της τελευταίας. Είχε προηγηθεί και η διάσπαση του Κέντρου ΄το '95 με συνέπεια τη δημιουργία ενός άλλου στην Πάρο και για καιρό υπήρχε μια υποψία για μια νέα επανάληψη του φαινομένου. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε προτάσεις του Κώστα και της Έλενας για την αποκέντρωση του Κέντρου, μια λογική, συνεργατική και τίμια πρόταση αντιμετωπιζόταν ως διασπαστική. Συγκεκριμένα έκαναν πρόταση για τη δημιουργία ενός υποσταθμού του Κέντρου. Κώστας: *«Πρακτικά θεωρούσαμε ότι παραήταν συγκεντρωμένη η δουλειά και καλό θα ήταν αυτό να σπάει. Ούτως ώστε να έχει παρουσία και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας...Κάναμε τεράστια προσπάθεια να αποδείξουμε ότι δεν είμαστε ελέφαντες...Στην προσπάθειά μας αυτή κάναμε ένα λάθος να αποδεχόμαστε ότι ...ναι... εσείς ότι πείτε...δικό σας είναι το Κέντρο...Τους το λέγαμε αυτό για να μην αγχώνονται και τελικά το πιστέψανε όχι μόνο αυτοί αλλά το πιστέψαμε κι εμείς...».* Έτσι μετά έμεινε η σχέση των εργαζομένων με τους εθελοντές.

Παρόλα αυτά στο κέντρο λειτουργούσε η συλλογικότητα και αυτό όπως πιστεύουν θα μπορούσε να απλώσει ως ένας νέος τρόπος ζωής, αλλαγής νοοτροπίας που θα συνδύαζε τη συνεργασία με την προστασία της άγριας πανίδας.

Εργασιακές συμφωνίες-η χαρά (ή ευτυχία)του αφεντικού

Υπήρξαν μόνο προφορικές προσλήψεις των εργαζομένων και με την υπόσχεση της ασφάλισης ενώ δεν δίνονταν σε αυτούς κάποιο είδος απόδειξης πληρωμής *«Από το 2002 τα οικονομικά πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο. Μπορεί ο μισθός μας να αυξανόταν αλλά δεν το βλέπαμε...Από το 2003 μπήκα σ' ένα πρόγραμμα του ΟΑΕΔ όπου και πάλι τα λεφτά που έδινε το πρόγραμμα δεν τα πήρα ποτέ στα χέρια μου...απλά είχα ΙΚΑ. Υπόγραφα αλλά δεν τα έπαιρνα ποτέ».* Θεωρούσαν μάλιστα, από κεκτημένη αλληλεγγύη, όσοι ήταν στο πρόγραμμα ότι το ποσό αυτό πρέπει να μοιραστεί εξίσου και ότι δεν ανήκαν στο συγκεκριμένα άτομα. Υπήρξε μάλιστα μια κόντρα με τον Δραγούμη, ο οποίος διατείνονταν ότι τους ανήκουν αλλά τα χρήματα δεν τα πήρε κανείς στα χέρια του. Με αυτά τα χρήματα ... πλήρωνε την ασφάλισή τους στο ΙΚΑ: *«παίρναμε χρήματα έναντι...ίσα-ίσα για να πληρώσουμε κάποιους λογαριασμούς...χρωστούσαμε»*

Η Δάφνη μόνο είχε κάποια ένσημα από το ΙΚΑ διότι η ίδια ασκούσε πίεση τα τελευταία τρία χρόνια κι αργότερα η Έλενα. Δάφνη*«κι επειδή επέμεινα το κέρδισα...κάποιοι άλλοι δεν σκέφτηκαν να το διεκδικήσουν...Πολύ φοβάμαι ότι μου κόλλησαν ένσημα επειδή μιλούσα πολύ για αυτό για να το βουλώσω... είχα φύγει και είχα ξαναγυρίσει στο ΕΚΠΑΖ...αναρωτιόμουν γιατί πήρα εγώ ένσημα και δεν πήρε ο Κώστας ή η Έλενα που είχαν μια μακρόχρονη πορεία...Μείναμε στον καλό ανθρώπινο λόγο. Δηλαδή θεωρήσαμε ότι επειδή έχουμε στο μυαλό μας ένα σκοπό ...τουλάχιστον είμαστε ειλικρινείς μεταξύ μας και πιστέψαμε ότι και οι άλλοι θα ήταν έτσι..." Αντρέας: "Είναι αδιανόητο όταν*

είσαι σ' ένα τέτοιο χώρο και έρχεσαι κατάματα με το θεό σου με τον όποιο θεό σου, με την ουσία του σύμπαντος και τα 'βλεπες κάθε μέρα αυτά ...ζώα να διεκδικούν το δικαίωμα στη ζωή. Δεν πίστεψα ότι θα υπήρχαν άνθρωποι στο ΕΚΠΑΖ που θα σκέφτονταν διαφορετικά...» Με όλη την επαναστατική αφέλεια και με εμπιστοσύνη που τα ίχνη της χάνονται στις προεγγράμματες κοινωνίες οι εργαζόμενοι του ΕΚΠΑΖ βρέθηκαν σε ένα κυκλώνα εξουσίας και διοικητισμού ο οποίος αναλώθηκε μετά τα πρώτα συμπτώματα της κρίσης σε έγγραφες οδηγίες «εκ της διοικήσεως» προς τους εργαζόμενους οι οποίοι για πρώτη φορά δέχτηκαν διαταγές και σε μια εργασία που μόνο αυτοί θα αποφάσιζαν αν θα φύγουν ή θα παραμείνουν: *«Τη δουλεία μας θα τη χάναμε αν εμείς το αποφασίζαμε...και ξαφνικά μας λέει 'άντε γεια, δε σας ξέρω δεν σας είδα'»*

Υπάλληλοι των πουλιών...

Ώρες ολόκληρες μετά το τυπικό οχτάωρο παραχωρούσαν από τη ζωή τους εθελοντικά οι εργαζόμενοι. Από 13-18 ώρες πολλές φορές ήταν η προσφορά για την υπόθεση της προστασίας των πουλιών θεωρώντας ότι αυτό γίνεται για τη φύση και για τον άνθρωπο.

«Η άρνηση προς το σύστημα όλο έχει έναν ασκητισμό και ήταν λίγο βίαιο στο εαυτό μας. Δώσαμε ολόκληρο αγώνα για να μην θεωρηθούμε περιθώριο, κάναμε αγώνα για να έρθουμε σε επαφή με το ντόπιο στοιχείο...μπορεί να ήμασταν εσωστρεφείς αλλά περιθώριο δεν ήμασταν». Η φύση της ίδιας της εργασίας, τους απόκοπτε παρόλη τη θέλησή τους να είναι κοινωνικοί. Ήταν αποκλεισμένοι: *«Κάναμε Χριστούγεννα-Πρωτοχρονιά έχοντας τις ψείρες των κύκνων...δηλαδή με τα ρούχα της δουλειά και με όλη τη δυσοσμία που μπορεί να έχουν 300 κύκνοι...Από κει και πέρα δεν μπορείς να είσαι εξωστρεφής σου ρουφάει το μυαλό... Κάναμε αγώνα να βγούμε προς τα έξω...για να βελτιώσουμε την εικόνα του Κέντρου...»*

Το ποτήρι που ξεχείλισε ... πρώιμος συνδικαλισμός εργαζομένων στις ΜΚΟ;

Στην αρχή απόλυσε κάποια άτομα και δεν ήθελε τους εξοφλήσει. *«Εμείς δεν το δεχτήκαμε αλλά μετά είπαμε ότι τουλάχιστον να εξοφληθούν. Να είναι άνθρωποι ένα χρόνο απλήρωτοι και τους πετάς με τόσα χρέη χωρίς να τους εξοφλήσεις. Από*

Οικία Δραγούμη, 1995. Η Μαρία και ο Κορμοράνος

αυτή τη μίνιμουμ αξίωση ξεκινήσαμε»

«Όχι από αυτήν, και εκεί γίνανε ομηρικοί καυγάδες και είπαμε ότι αν είναι κάποιος να φύγει - να φύγει αυτός που θέλει. Η διαχείριση δεν έχει δικαίωμα να απολύσει κανέναν. Αυτή ήταν η αξίωση. Έτσι λειτουργούσαμε... αυτό πιστεύαμε. Αν δεν θέλει κάποιος να φύγει δεν θα φύγει. Θα ζούσαμε χειρότερα αλλά δεν θα έφευγε κανείς παρά τη θέλησή του...και σε δεύτερη

φάση είπαμε να εξοφληθούν. Κι εκεί ξεκίνησε η όλη ιστορία...Κι όταν κάποια παιδιά του είπανε: 'Μην το τραβάς στα άκρα-θα το τραβήξουμε κι εμείς' είπε: 'θα με πάτε στην Επιθεώρηση Εργασίας; Εμένα δεν πρόκειται να μου κάνει κανείς τίποτε'».

«Εκεί άρχισαν να ξεκαθαρίζονται μερικά πράγματα και ταυτόχρονα έγιναν και κάποια άλλα γεγονότα». Άρχισαν οι καυγάδες εντός της διαχείρισης για έξοδα τα οποία έγιναν για λογαριασμό του Κέντρου του τύπου: «Δεν τρώω εγώ λεφτά εσύ τα τρως... και εμείς μέναμε μ' ανοιχτό το στόμα...Εμείς τι κάνουμε τόσο καιρό εδώ πέρα;...Ακούστηκαν για λεφτά που δεν είχαμε ακούσει ποτέ...εγγράφως μεταξύ τους...»

Η ομάδα Δραγούμη σφόδρα ταράχτηκε κι έτσι τα πράγματα έγιναν τυπικά: *«Κυκλοφόρησαν κάποια χαρτιά με οδηγίες για εργασίες που ήταν ο καθένας από μας υπεύθυνος και υπογράφονταν 'εκ της διοικήσεως' και πλάνο μέχρι πότε πρέπει να γίνουν... Τότε μου γύρισαν τα μάτια ανάποδα. Στην αρχή γελάγαμε -φάρσα είναι, δεν μπορεί- 'ωραίο ανέκδοτο αλλά δεν είναι πρωταπριλιά'. Μέχρι που ήρθε και το δεύτερο, μέχρι που ήρθε και το τρίτο, μέχρι που ήρθε και το ύφος, μέχρι που ξαφνικά ξένα άτομα προς το Κέντρο λόγω συγγένειας άρχισαν να επεμβαίνουν, να διαχειρίζονται και να παίρνουν μέρος στο ΕΚΠΑΖ με ύφος κληρονόμου...»*

Μετά από τις συνεννοήσεις με τις διαχειρίσεις των υπολοίπων οργανώσεων οι οποίες απέβησαν άκαρπες προχώρησαν στις προσφυγές: *«Γι αυτό αργήσαμε, ήταν το τελευταίο μας μέσο...Ξεκίνησαν Μάιο και Επιθεώρηση πήγαμε τον Σεπτέμβριο. Όλο αυτό τον καιρό περιμέναμε με φαξ, με επιστολές, με ενημερώσεις, με τρέξιμο, με τηλέφωνα...και το πρόβλημα δεν ήταν μόνο ότι εμείς δεν πληρωνόμαστε, υπήρχαν τεράστια προβλήματα...Πιστεύαμε οι περισσότεροι ότι θα αλλάξουν τα πράγματα. Περιμέναμε ότι ο Δραγούμης και οι συν αυτώ θα καταλάβουν ότι δεν θα προχωρήσει το Κέντρο και θα γίνει ζημιά...»*

Και τα πουλιά;

Αντρέας:*«Αν έχει γίνει ζημιά στα πουλιά; Τεράστια. Κατ' αρχήν το Κέντρο λειτουργεί με εθελοντές Σαββατοκύριακου-δεκαπενθημέρου. Δεν υπάρχει κάποιος που μετά από χρόνια να γνωρίζει το τι κάνει. Εμείς μπορεί να μην είχαμε σπουδές επί του αντικειμένου αλλά το σπουδάσαμε χρόνια βιωματικά. Ξέραμε τα πρόσωπα των πουλιών. Μετά από αυτήν την επαφή γνωρίζεις τα πουλιά με το βλέμμα. Διακρίνεις τις γερακίνες μεταξύ τους. Ξέρεις ποιος είναι τι. Ξέρεις το ιστορικό του. Ένας εθελοντής που πρέπει να μείνει ένα μήνα τι θα προλάβει να καταλάβει; Στην πραγματικότητα δεν ξέρω αν υπάρχει κάποιος που να ξέρει τι κάνει εκεί πάνω αυτή τη στιγμή. Η ομάδα των παιδιών του Κέντρου όταν ερχόταν ένας γιατρός, ένας ειδικός, ένας βιολόγος προσπαθούσαν να τον φέρουν σε επαφή με το κτίριο και επιδιώκαμε να μάθουμε εμείς από αυτόν κι αυτός από εμάς. Γιατί ήταν εντελώς διαφορετικά να τα μαθαίνεις στο εργαστήριο και αλλιώς να τα βλέπεις στην πράξη.»*

Οι αιτίες που προσπερνάμε-οι αφορμές που μας τραβούν απ' τ' αυτί-η ιστορία μιας ιδέας κι ενός καρότου...

Αντρέας: *«Δεν πιστέψαμε ότι το Κέντρο είναι κάποιου. Θεωρούσαμε ότι το Κέντρο ανήκει στα ζώα και ότι εμείς είμαστε υπάλληλοι των πουλιών-όχι κάποιου προσώπου...Αν υπήρχε μια σαφήνεια ότι το Κέντρο ανήκει σ' 'αυτόν' δεν θα ήμασταν εμείς εκεί...Αυτό μας είπαν κιόλας δεν το υποθέσαμε...Δεν παρουσιάστηκε κάποιος να μας πει ότι 'το κέντρο είναι δικό μας' ίσως τα ευκόλως εννοούμενα παραλείπονται κι εκεί την πατήσαμε...»* Εξάλλου στους εργαζόμενους έδιναν την ιδέα ότι αυτή είναι η επόμενη γενιά και τους παρότρυναν να 'προχωρήσουν': *«Παιδιά προχωρήστε. Το Κέντρο είστε εσείς κι όλοι αυτοί που φύγανε κι όλοι αυτοί που θα έρθουνε»*. Δάφνη: *«Δεν καταλάβαμε ότι αυτό ήταν ένα παραμύθι»*

Ερώτηση: Αδιαφάνεια; Συγκεντρωτισμός των αποφάσεων; Κακός προγραμματισμός; Συναισθηματική εκμετάλλευση; Παραγοντισμός;

Απάντηση: *«Όλα αυτά»*.

Από την πρώτη στιγμή καταλάβαιναν ότι κάτι δεν πήγαινε σωστά αλλά μια εμπιστοσύνη για το σκοπό ήταν ο βασικός λόγος για να τα προσπερνούν. Για τον Κώστα η *«έλλειψη οργανωμένης δομής και ροής πραγματικών πληροφοριών»* ήταν μια βασική αιτία και σε πολλά πράγματα έπαιρναν μόνοι τους αποφάσεις. *«Όποιος ήταν πιο καλοντυμένος μπορούσε να εκπροσωπήσει το Κέντρο στα ΜΜΕ, όποιος είχε την όρεξη να ασχοληθεί με ένα θέμα, εκπροσωπούσε το ΕΚΠΑΖ σ' αυτό το θέμα»*. Δυο μέλη της

εταιρίας ήταν κυρίως αυτά που έπαιρναν τις αποφάσεις και δεν γίνονταν συνελεύσεις. Ποτέ δεν μαζεύτηκαν και τα 7 μέλη για να πάρουν μια απόφαση ή για να χαράξουν πολιτική για ζητήματα όπως της χρήσης π.χ. φυτοφαρμάκων και με τις επιπτώσεις στην πανίδα. *«Δεν έδινε κανείς λόγο σε κανέναν για το τι έκανε και τι δεν έκανε και το τι αποτέλεσμα είχε αυτό τελικά».* Αυτό είχε ως συνέπεια να λειτουργούν καλύτερα οι πιο προετοιμασμένοι με αποτέλεσμα το κενό να καταλαμβάνεται από τα αέρια. Έτσι έβγαιναν και οι αιχμές για το «καπέλωμα». Μ' αυτό τον τρόπο προσπάθησαν από την εταιρία να εκδιώξουν τη Μαρία Γανωτή *«που έβγαζε όλη τη δουλειά... όλη η εντός εισαγωγικών κακή πορεία της Μαρίας ήταν απόρροια της ανυπαρξίας των άλλων».* Η αδιαφάνεια ήταν επίσης ένας σημαντικός παράγοντας της κρίσης αφού έπαιρναν χορηγίες χωρίς τα απαραίτητα πρακτικά. Ο διαχειριστής του Κέντρου όπως έγινε γνωστό από την έρευνα προσάπτει στους εργαζόμενους τις αγορές πολυτελών ειδών από το κατάστημα «Κρητικός» σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του περιοδικού ΕΘΝΟΣ-ΚΥΝΗΓΙ που πρωτοδημοσιεύτηκε η εσωτερική αλληλογραφία. Οι ίδιοι είναι σαφείς: «Όταν πεινάς και δεν έχει απλά πράγματα καθημερινής χρήσης δεν αγοράζεις σολομό και στο κάτω-κάτω της γραφής όλες οι κοπέλες στο ΕΚΠΑΖ όλο καλλυντικά φορούσαν...(γέλιο)...και τα κορίτσια που δουλεύανε στον Κρητικό ξέρουν ποιος αγόραζε και τι». *«Για τη διαφάνεια τι να πω; Η ΣΔΟΕ θα τα πει...Τη στιγμή που η ομάδα του προσωπικού ήταν απόλυτα δημοκρατική, διαφωνώντας προχωρούσαμε, η ομάδα που είχε τη διαχείριση είχε μια άλλη εσωστρέφεια...έπρεπε να δίνονται αγώνες για να μη περάσει ή να περάσει κάτι...Όπως το να αποκεντρωθεί το Κέντρο...Να μην υπάρχει ένας πυρήνας. Να εξαπλωθεί η περίθαλψη για να αντιμετωπίζονται περισσότερα περιστατικά και να μην στοιβάζονται στο Κέντρο χιλιάδες ζώα... Είχαμε δώσει μάχες με τις ενδοκλινικές λοιμώξεις...Με τέτοιο πληθυσμό σίγουρα θα σου δημιουργήσει προβλήματα...Χρειαζόσουν πολλά χέρια για να καθαρίσεις, να περιθάλψεις...Σαφώς η ποιότητα θα ήταν διαφορετική αν είχες να κάνεις με 100 πουλιά κι όχι με 3000...Ο μεγάλος τσακωμός ήταν για αυτό. Τους τρόμαζε η ιδέα ότι θα φεύγαμε και θα ανοίγαμε ένα μαγαζάκι πιο πέρα» «Υπήρχε πάντα εν είδη ενημέρωσης...'δεν έχουμε να σας πληρώσουμε επειδή δεν ήρθαν τα λεφτά'...Ήταν μια ενημέρωση που την είχαμε απαιτήσει πάρα πολλές φορές...να μας δώσουν πλάνο για το τι ενέργειες έχουν κάνει για να βρεθούν χρήματα... δίνονταν τμήματα του οικονομικού απολογισμού...»*

Οικία Δραγούμη, 1995. Τα χέρια της Μαρίας κι ο Αετός

Ερώτηση: Υπήρχε χάσμα (όχι στη βάση της εμπειρίας ή της γνώσης προφανώς);

Απάντηση: *«Δεν μπορώ να πω ότι δεν υπήρχε»*

Ο ερασιτεχνισμός με την έννοια της προχειρότητας και της φτηνής εργασίας ήταν μια άλλη αιτία: *«Κατ' αρχήν μας είχαν πει ότι δουλεύουμε εμείς και δεν υπάρχει κάποιος άλλος να κάνει αυτό που κάνουμε εμείς. Συνειδητοποιήσαμε ότι αυτό ήταν ένα μεγάλο παραμύθι. Υπήρχαν ειδικευμένα άτομα και θα μπορούσαν με μια εκπαίδευση να κάνουν καλύτερη δουλειά από μας. Κι αυτό το προσπεράσαμε...Αν έπαιρναν ένα κτηνίατρο αυτό θα είχε απαιτήσεις...Αποκτήσαμε γνώσεις μόνοι μας προσπαθώντας τόσα χρόνια και δεν σκεφτήκαμε ότι επιλέξανε εμάς διότι τα ειδικευμένα άτομα θα είχαν απαιτήσεις, ενώ εμάς μας είχαν με το καρότο και την ιδέα»*

Αντρέας: *«Ένας άλλος μεγάλος σαματάς ήταν το να μας επιτρέψουμε να κινηθούμε αυτόνομα. Δηλαδή να βγούμε στον κόσμο. Με το που καταλάβαμε τι γίνεται εκείνοι ζήτησαν να υποβάλλουμε τα σέβη μας στον αυτοκράτορα: 'Τώρα εγώ παίρνω τις αποφάσεις και ξεχάστε τα περί δημοκρατίας και ομάδων'...Η αλαζονεία που είχε ένα άτομο που θέλει να επιβάλει την άποψή του στους άλλους και να μη δέχεται καμιά δεύτερη άποψη και σαν στόχο είχε να πετάξει έξω μερικά από τα παιδιά της ομάδας που δεν συμφωνούσαν μαζί του...»*

Η άρνηση για τη συμμετοχή του προσωπικού στις αποφάσεις ήταν μια άλλη αιτία. *«Λέγαμε μια ιδέα και μας έλεγαν αυτό δεν γίνεται. Μετά από λίγο καιρό ερχόταν ένας και μας έλεγε: έχω μια καταπληκτική ιδέα και μας έλεγε την ιδέα που είχαμε πει... Είναι ένας έξυπνος τρόπος για να υποβιβάζεις τον άλλον και να τον κάνεις να αισθάνεται ότι ποτέ δεν θα σε φτάσει».*

Ένα σημαντικός επίσης λόγος ήταν η εσωστρέφεια του Κέντρου. Δάφνη: *«Υπήρχε ένας διάχυτος ελιτισμός ότι 'εμείς είμαστε κι άλλος δεν είναι' ...αυτό με κάποια τριβή με τη δουλειά απομονώνεσαι, νιώθεις μόνος και σε φέρνει στα όρια του ελιτισμού...». «Ήταν κι ο σνομπισμός. Θεωρώ ότι οι άνθρωποι που ήταν στο Κέντρο ή πριν από μας σνομπάρανε τους πάντες...και τους ντόπιους σαφέστατα...ίσως να μην είχαν το χρόνο να κάτσουν να πιουν έναν καφέ κι αυτό το βγάζανε μ' ένα απίστευτο σνομπισμό. Ούτε καλημέρα...μας το είχαν πει και Αιγινήτες, μας το 'χαν πει και Αθηναίοι που ήρθαν και έμειναν εδώ. Δεν κατάφερε το ΕΚΠΑΖ να εκμεταλλευτεί ότι υπήρχε στο νησί το μεγαλύτερο Κέντρο Περίθαλψης της Ευρώπης. Ο ταξιτζήδες π.χ. κάνανε ότι δεν το ξέρανε, σε στέλνανε αλλού...Με λίγη καλή προσπάθεια θα μπορούσε να αλλάξει αυτό το πράγμα... Εμείς ως άτομα καταφέραμε να αλλάξουμε αυτό ως ένα βαθμό...κατάλαβαν ότι δεν είμαστε τρελοί, κατάλαβαν ότι είμαστε απλώς κορόιδα».*

Η σιωπή των αδελφών εταιριών, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και του οικολογικού χώρου, των εν Αιγίνη φίλων του Κέντρου

Η αρχή της αδράνειας εφαρμόστηκε στην περίπτωση της κρίσης του ΕΚΠΑΖ. Μια συνομωσία σιωπής απέναντι όχι απλά σε μια ιδεολογική σύγκρουση αλλά σε μια παραβίαση εργασιακών δικαιωμάτων από τα αφεντικά του Κέντρου έκανε αισθητή την παρουσία της. Τα μέλη της Ορνιθολογικής εταιρίας δεν πήραν θέση διότι είχαν σχέσεις και με τα δυο μέλη του ΕΚΠΑΖ (Δραγούμης, Γανωτή). *«Δεν ήμασταν εμείς οι συγκρουόμενες ομάδες, ήταν η Γανωτή και ο Δραγούμης. Θέλαμε να αλλάξει η δομή της εταιρίας και να μπορέσει να καλύψει και δικά μας ερωτηματικά αλλά η δική μας υπόθεση ήταν στα ψιλά γράμματα...».* Κατά τη γνώμη τους, τους έχουν κατατάξει ως *«πιόνια της Γανωτή»* σε μια εσωτερική σύγκρουση των δυο πρωτεργατών. Υπήρχε όμως και μια αποκλίνουσα άποψη: *«Εγώ πιστεύω προσωπικά ότι η κόντρα αυτή ήταν ένα πάτημα... γιατί έτσι λειτουργούν όλες οι οργανώσεις...».* Έγινε μια ανταλλαγή φιλικών επιστολών, χωρίς πρωτόκολλο, η οποίες εγκαλούσαν τα μέρη *«να τα βρούνε».* Η επίσημη αλληλογραφία με τη Νομαρχία Πειραιά είχε μια διφορούμενη λογική: στην πρώτη επιστολή έγραφαν για την απαραίτητη εξυγίανση της εταιρίας και στη δεύτερη διόρθωναν εξηγώντας ότι ανεξάρτητα από την κρίση πρέπει να συνεχίσει το ΕΚΠΑΖ αδειάζοντας, στην ουσία, τους εργαζόμενους. Εκτίμηση γενική είναι ότι *«δέχτηκαν αφόρητες πιέσεις από τους υπεύθυνους διαχειριστές»* του Κέντρου στην Αίγινα.

Από την άλλη *«οι οργανώσεις ενδιαφέρονται μόνο για την αυλή τους»* αλλά αυτό είναι λάθος διότι σημασία έχει συνολικά ο χώρος της οικολογίας και της προστασίας της φύσης. Έτσι κι αλλιώς συμβαίνουν σ' όλες τις οργανώσεις παρόμοια φαινόμενα τα οποία καλύπτονται ή με διορθωτικό τρόπο επιλύονται όπως στην οργάνωση «Αρκτούρος». Η διαφορά τους με την περίπτωση του Κέντρου της Αίγινας είναι ότι κάποια στιγμή χωρίς προσφυγές δόθηκαν κάποια χρήματα στους ανθρώπους που τα δούλεψαν με το ίδιο καθεστώς βέβαια της προφορικής πρόσληψης και απόλυσης. Ενδεχομένως η μη συγκάλυψη του γεγονότος της παραβίασης των εργασιακών δικαιωμάτων θα έβγαζε *«κι άλλα στη φόρα»* για τις οργανώσεις: *«Ενδεχομένως με τον ίδιο τρόπο λειτουργούσαν και αρκετές οικολογικές οργανώσεις της ίδια σχολής και υποθέτω ότι ίδια προβλήματα είχαν αντιμετωπίσει... Όλες έχουν ενημερωθεί. Αποφεύγανε να πάρουν θέση κι ακόμα αποφεύγουνε μήνες πριν γίνει η δημοσίευση. Αρχικά κάποιοι προσπάθησαν να πιέσουν ή να αναλάβουν μεσολαβητικό ρόλο αλλά αρνήθηκε η διοίκηση. Θέλαμε να νουθετήσουν το Δραγούμη να σταματήσει αυτήν την ιστορία».*

Οι απολυμένοι εργαζόμενοι του Κέντρου απευθύνθηκαν σ' όλες τις αδελφές οργανώσεις: π.χ. στην Ορνιθολογική, στον Αρχέλων, στον Αρκτούρο στο WWF. Μοναδική περίπτωση είναι ένας άνθρωπος από το WWF που πήρε θέση και πρότεινε κάποια λύση. Ένα πραγματικό ενδεχόμενο συζητήθηκε για το ζήτημα της ενημέρωσης: ότι μπορεί τα περισσότερα μέλη των αδελφών οργανώσεων να αγνοούν το όλο πρόβλημα που προέκυψε αφού η επίσημη αλληλογραφία είναι στα χέρια των λίγων υπευθύνων. *«Μιλάνε οι ίσοι με τους ίσους»* όπως χαρακτηριστικά είπε ο Κώστας. *«Όσο καιρό ήμασταν στο Κέντρο δεν είχαμε ουσιαστική επικοινωνία με τις άλλες οργανώσεις...ο καθένας στον κόσμο του...»*

Στην τοπική κοινωνία δεν πήρε καμιά διάσταση το ζήτημα ακόμα κι όταν δημοσιεύτηκαν κείμενα που αφορούσαν στα γεγονότα αλλά κόσμος εμπλεκόμενος με το Κέντρο αρνήθηκε να πάρει την όποια θέση. Μια εμπιστοσύνη για τον κύριο υπεύθυνο της παραβίασης των εργασιακών δικαιωμάτων τον Δραγούμη, ήταν επίσης κυρίαρχη απέναντι στις φωνές των διωγμένων από το ΕΚΠΑΖ: *«Μα τι λέτε, ο άνθρωπος αυτός είναι δυνατόν να κάνει αυτά τα πράγματα; Ή για τον Πουλόπουλο: 'έλα μωρέ... αυτόν τον καλό άνθρωπο; Τι κάνει; Το πολύ-πολύ να ψάχνει στα σκουπίδια'...Αυτός ο καλός ο άνθρωπος είναι αυτός που μας λέει δολοφόνους και κλέφτες... Κυκλοφορούνε μες στην τρελή χαρά...(οι διαχειριστές) αφού δεν τους έχει κράξει κανένας...Έχω ακούσει κόσμο γνωστό να λέει αχ! Τι κρίμα!...είναι και τα λεφτά... άδικο! αλλά πρέπει να βοηθήσουμε βρε παιδί μου τι θα γίνει με τα πουλάκια»*. Αυτό αδικεί κατάφορα τους εργαζόμενους διότι τρεις μήνες πριν την προσφυγή πάλευαν να πείσουν τους υπεύθυνους του Κέντρου για μια λύση προκειμένου να μην υπάρξει πρόβλημα (όπως φαίνεται κι από την εσωτερική αλληλογραφία) στο Κέν τρο. Οι ίδιοι οι διωγμένοι εργαζόμενοι αποσιώπησαν το πρόβλημα προκειμένου να μην χαθεί η αξιοπιστία του Κέντρου μέχρι τη δημοσίευση της κρίσης αυτής στο ένθετο περιοδικό «Κυνήγι» της εφημερίδας «Έθνος».

Ο τύπος

«Οι εφημερίδες δεν ήθελαν να αγγίξουν τέτοια ζητήματα...οι ΜΚΟ είναι θεσμός στην Ελλάδα. Η μοναδική εφημερίδα που θα μπορούσε να το αγγίξει το θέμα ήταν το ΕΘΝΟΣ και είχε ένα Χ συμφέρον να το κάνει...»

«Κατ' αρχήν αν θεωρήσουμε ότι αυτό έχει διαρρεύσει σ' όλο τον Τύπο οι μόνοι που βρίσκουν πραγματικό ενδιαφέρον να το δημοσιεύσουν είναι το ' Έθνος-Κυνήγι'. Για να πούνε: εμείς τα ξέραμε σας τα λέγαμε... κοιτάτε αυτοί που μας πολεμάνε ποιοι είναι...Από την άλλη στις καλές στιγμές του Κέντρου, ο Τύπος, δεν είχε κανένα ενδιαφέρον. Ένας φίλος στο παρελθόν έκανε μια σπουδαία φωτογραφική δουλειά για το Κέντρο. Του είπανε τι είναι αυτά...τράβα και τίποτα σοβαρό...Από μας έγινε προσπάθεια να μην φύγει τίποτα προς τον Τύπο».

Τι άφησε αυτή η εμπειρία

Κώστας:*«Το πώς ένας άνθρωπος μπορεί να γίνει άδικος είναι θετική εμπειρία. Θα προσέχω τους δίκαιους και πολύ σοφούς ανθρώπους. Από κει και πέρα μου έδωσε να καταλάβω ότι τα πράματα μπορούν να είναι αλλιώς...Μπορώ να στήσω τη ζωή μου μ' άλλους δέκα ανθρώπους...Το ότι πήρα την απόφαση κι έφυγα ήταν πολύ σημαντικό. Είναι πράγματα που όταν τα κάνεις μπορείς να τα ξανακάνεις...Γνώρισα όλη αυτή τη δουλειά που έχει απίστευτο ενδιαφέρον και έχει μια πρόκληση μέσα της, γνώρισα τα είδη των πουλιών και γνώρισα από κοντά ένα χώρο, αυτό που λέμε ΜΚΟ που τελικά με ενδιαφέρει...Δεν είναι χαμένο παιχνίδι απλά δεν υπάρχουν άνθρωποι αρκετά ώριμοι που θα μπορούσαν να το χειριστούν»*

Έλενα: *«Εγώ γνώρισα ένα τρόπο ζωής που πάντα θα ήθελα να έχω. Κι αυτό που με λυπεί στην παρούσα φάση είναι ότι δεν μπορώ να το προσφέρω στο παιδί μου...Πληγώθηκα πάρα πολύ κι έκανα πολύ καιρό για να το ξεπεράσω...ακόμα δεν το έχω ξεπεράσει, αλλά νομίζω ότι θα επιδιώξω να το ξαναζήσω. Εκτός του ότι ένιωσα ιδιαίτερα χρήσιμη όσον αφορά την περίθαλψη και γενικότερα (έκανα θεατρικό παιχνίδι). Είναι αυτό που θέλω να κάνω και θα το προσπαθήσω ξανά. Θα είμαι πιο προσεχτική γιατί δεύτερο πλήγμα δεν θα το αντέξω. Θέλω να συνδυάσω την περίθαλψη με την περιβαλλοντική αγωγή».*

Μαρία: *«Το Κέντρο μου άφησε χρέη...Η ρομαντική του πλευρά έχει μια δυναμική απίστευτη. Γειώθηκε το όλο θέμα από την ανθρώπινη συμπεριφορά. Μου άφησε μια λογική 'δεν εμπιστεύομαι', 'δεν έχω ασφάλεια πουθενά' όπου πάω βάζω τους όρους μου και μου άφησε μια αίσθηση ότι οι χώροι αυτοί δεν μου ανήκουν, ανήκουν κάπου αλλού, η λογική δεν χωράει μέσα. Χάνει λογική του 'μπαίνω σ΄ ένα χώρο και προσπαθώ και τον νιώθω δικό μου κτλ.'. Κάτι άλλο που με βαραίνει και νομίζω μας βαραίνει όλους: Αυτά τα Κέντρα είναι μια φυλακή. Βάζεις κάποια πλάσματα μέσα και εξαρτώνται μόνο από σένα. Αν πιστεύω ότι είμαι καλή απέναντι σ' αυτά τα πλάσματα κι ο Δραγούμης πιστεύει ότι είναι καλός. Όταν φεύγεις από κει και έχει αφήσεις πίσω σου κόσμο που λειτουργεί πάνω τους εντελώς έρμαια της κάθε διάθεσης του καθενός αυτό είναι πολύ βαρύ. Εγώ νιώθω ότι δεν έκανα το καλύτερο και ότι κάποιος άλλος θα το έκανε καλύτερα από μένα. Η υπεροψία ότι κάνουμε το καλύτερο δεν ελέγχεται από κανέναν και δεν κρίνεται από κανέναν».*

Δάφνη: *«Ενηλικιωθήκαμε...Εγώ δεν είμαι τόσο αφελής όσο ήμουνα...»*

Αντρέας: *«Δεν έχει να κάνει με την ηλικία. Έχει να κάνει με την πίστη...Κλόνισε την πίστη μας ως προς κάποια πράγματα. Είναι αδύνατον να πιστέψεις κάποιον άνθρωπο μ' όσες αγνές προθέσεις κι αν σου λέει ότι έχει, εφόσον δεν πέτυχε αυτή η συνταγή... Από την άλλη μόνο να σκεφτείς την επαφή μας με την άγρια φύση, την επαφή μας με άλλους ανθρώπους...Το ότι απαιτούσαμε ότι το Κέντρο δεν έχει δικαίωμα να απολύσει κανέναν...η αλληλεγγύη...αυτό ήταν μια τριβή με τα ζώα και τους ανθρώπους. Βρέθηκα πολλές φορές σε ένα χώρο με 20-30 γύπες ή με πόσες γερακίνες ή με πόσα είδη αετών. Αυτό από μόνο του είναι μαγικό. Μπορούσες να μιλάς με τις ώρες για τα πουλιά, για την αιχμαλωσία, την καταστροφή...»*

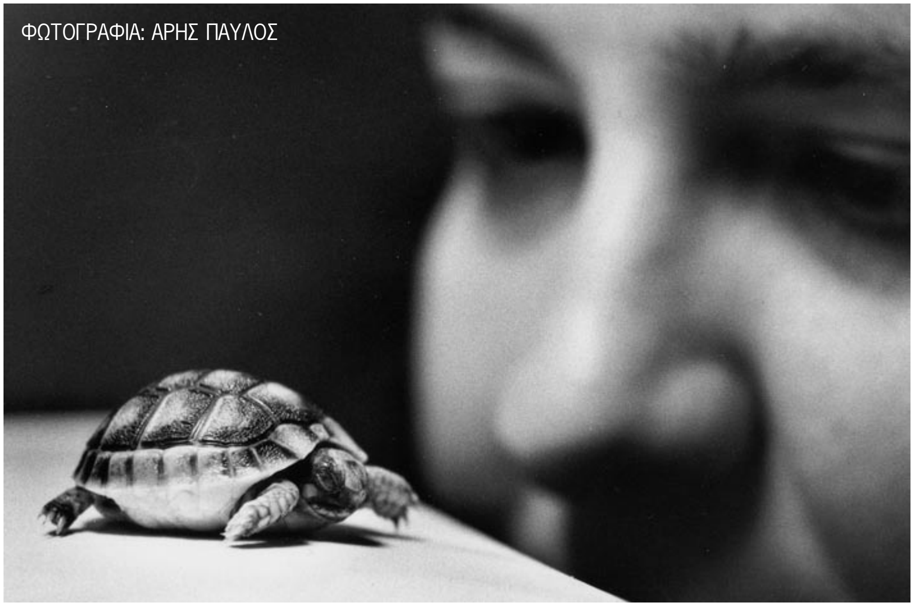

Οικία Δραγούμη, 1996. Η Μάρθα και το χελωνάκι

Συνδικαλισμός;

Δάφνη: *«Θεωρώ ότι θα έπρεπε να υπάρξει ένα σωματείο, ένα συνδικάτο εργαζομένων στις ΜΚΟ διότι οι εργαζόμενοι παντού αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα. Είναι παρόμοιες οι εργασιακές σχέσεις, ανασφάλιστη εργασία...υφίστανται την ίδια εκμετάλλευση. Και κυρίως την εκμετάλλευση της ευαισθησίας τους το οποίο είναι εξαιρετικά σημαντικό. Για μένα είναι κακοποίηση. Η εταιρία επίσης θα έπρεπε να ασφαλίζει τον κόσμο που απασχολεί, είτε πληρώνεται, είτε όχι. Στο εξωτερικό, ασφαλίζονται και οι εθελοντές, ενώ τους προσφέρεται και αποζημίωση αν τους απασχολούν για καιρό»*

Οι αναζητήσεις και το όραμα για την περίθαλψη της άγριας πανίδας

Η αναζήτηση γύρω από τη φύση και την προστασία της άγριας πανίδας δεν έχει αλλάξει στο ελάχιστο για τους απολυμένους εργαζόμενους του ΕΚΠΑΖ Αίγινας. Οι ίδιοι κάνουν δουλειές του ποδαριού για να επιβιώσουν στο άθλιο εργασιακό περιβάλλον της Αίγινας. Ο Κώστας ήθελε να ψάξει για δουλειά στο εξωτερικό σε Κέντρο Περίθαλψης. Έλενα: *«Εγώ νομίζω ότι αν δεν ασχοληθώ ξανά με την περίθαλψη θα έχω ένα μεγάλο κενό μέσα μου».* Η περίθαλψη του ζώων δεν είναι κανενός το μονοπώλιο και η προσπάθεια συνεχίζεται. Μιλάμε λοιπόν για αποκέντρωση, για μικρής κλίμακας μονάδες και οι οποίες θα παίζουν ένα ρόλο στην τοπική κοινωνία. *«Για να είναι η ιστορία αυτή αποτελεσματική σε όλα της τα επίπεδα θα πρέπει να ΄χει μικρά μεγέθη. Αυτό και για επιστημονικούς λόγους (πχ. επιδημία από έναν ιό) αλλά και λόγους οργάνωσης. Σαφώς τα μικρά μεγέθη είναι πιο εύκολα στη διαχείριση. Θα έχεις περισσότερο χρόνο. Θα έχεις μια επαφή με την κοινωνία και να μιλάς με κόσμο για αυτή τη δουλειά. Θα έχεις τη δυνατότητα να μάθεις καλύτερα το αντικείμενο της εργασίας σου. Θα μπορούσανε να υπάρχουν Κέντρα με πουλιά με βάση το είδος σ' όλη την Ελλάδα...Η εσωστρέφεια του Κέντρου ήταν ως ένα βαθμό επιλογή αλλά ήταν και αναγκαιότητα διότι δεν προλάβαινες...».* Μιλάμε για μια άλλη νοοτροπία *«Πρέπει να συμμετέχουν οι εθελοντές. Τους εθελοντές δεν θα τους ρωτήσουμε για ιατρικά θέματα, αλλά οι εθελοντές μπορεί να έχουν πάρα πολύ καλές ιδέες για άλλα θέματα γιατί οι εθελοντές ζουν σε έναν άλλο κόσμο και βλέπουν λίγα πράγματα παραπάνω».* Ένα άνοιγμα επίσης στην κοινωνία για να διαλυθεί η καχυποψία και η προκατάληψη που αρχικά και έντονα συνάντησαν: *«Α! είσαι σ' αυτούς που παίρνουν λεφτά, που βρωμάνε, που αφήνουν αλεπούδες... γενικά ένα 'που'*

κακό... Χρειάζεται επίσης συνεργασία με άλλες οργανώσεις που θα παίζουν ένα συμπληρωματικό ρόλο στην περίθαλψη. Χρειάζεται μια δράση η οποία θα μιλά προληπτικά για την προστασία της πανίδας ώστε να μπαίνει εμπόδιο στην καταστροφή της. Μπορείς όμως να ασχοληθείς και σε τοπικό επίπεδο. Αν είχαμε λιγότερα ζώα και μικρότερη έκταση ως ευθύνη θα μπορούσες να είσαι πιο αποτελεσματικός...». Παρεμβάσεις στη γειτονιά στα σχολεία, στους φορείς του νησιού, εμπλοκή και με άλλα προβλήματα του τόπου: δηλαδή το Κέντρο να είναι ένα ζωντανό κύτταρο της κοινωνίας. Προτάσεις που αφορούν την αποκέντρωση σε περιφέρειες και την δικτύωση τους μπήκαν στο τραπέζι. *«Εμείς τους λέγαμε ότι πρέπει να έχουμε 4-5 υποσταθμούς και μια-δυο φορές το χρόνο να μαζευόμαστε και να συζητάμε τα προβλήματα που προκύπτουν».*

«Υπάρχουν κάποια πράγματα που μπορούν να το κάνουν να λειτουργήσει καλά ένα Κέντρο, ένα σωματείο, ή όπως ονομαστεί: το ένα είναι η δημοκρατία-δεν υπάρχει διοικητικό συμβούλιο, το δεύτερο είναι η ενημέρωση και η συμμετοχή. Δηλαδή να είσαι ανοιχτός στον οποιονδήποτε περαστικό. Να τον προκαλείς να συμμετέχει, να τον πληροφορείς για το τι γίνεται και να ενημερώνεις. Διαφάνεια! Απ' τη στιγμή που στρέφεται μια οποιαδήποτε οργάνωση προς τον εαυτό της η πορεία είναι προδιαγραμμένη... μια προσωποκεντρική εξουσία ή ολιγομελής οδηγεί εκεί που οδήγησε. Βασικά πρέπει η ίδια η οργάνωση να διαφυλάττει την ακεραιότητά της αλλιώς δεν υπάρχει μηχανισμός ελέγχου που θα μπορούσε να το κάνει...Στο ίδιο του το καταστατικό το ΕΚΠΑΖ αναφέρει ότι μόνο με ομοφωνία παίρνονται αποφάσεις, αλλά αυτό εκφυλίστηκε στην πορεία...Δεν υπάρχει έστω και μια απόφαση υπογεγραμμένη από όλους...Πρέπει να εκλέγονται οι διαχειριστές, οι εκπρόσωποι...οι πάντες...»

Παρόλο που υπάρχει πρόβλημα επιβίωσης διότι «τα λεφτά που μας χρωστάνε είναι η περιουσία μας» το όνειρο συνεχίζεται... *«Δεν ξέρω αν θα ξανακάναμε το ίδιο αλλά είναι σίγουρο ότι όλοι θα υποστηρίζανε αυτήν την κίνηση με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Δεν μπορούμε να ξαναπεράσουμε τις ίδιες πείνες...Αυτό δεν ξεχνιέται είναι μέρος της προσωπικής μας ιστορίας, κι ένα μεγάλο κομμάτι, γιατί είναι λίγα τα χρόνια για μια ζωή αλλά πολλά τα βάσανα για μια ψυχή»* ***«Αν ρωτήσεις έναν-έναν μας όλοι θα σου πουν το ίδιο πράγμα: ότι θέλουμε να κάνουμε κάτι τέτοιο αλλά είχαμε έχουμε τεράστιο οικονομικό πρόβλημα».***

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΙΤΗΘΕΝΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΖ ΑΙΓΙΝΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΓΑΝΩΤΗ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΜΠΑΒΑ

Η «Σχεδία» ενδιαφέρεται να οργανώσει και να καταγράψει τη συζήτηση, η οποία θα ανιχνεύει τις αιτίες της κρίσης στο ΕΚΠΑΖΠ στην Αίγινα, υπό το πρίσμα της βαθμιαίας μετατροπής του οικολογικού κινήματος και των συλλογικών διαδικασιών του σε αποσπασματικές μη παράλληλες δράσεις δια μέσου της ανυπαρξίας συλλογικών οργανωτικών δομών. Το εργασιακό ζήτημα που προέκυψε αφορά στη μια πλευρά του ζητήματος, και με τη δημοσιοποίησή του παύει να είναι «εσωτερικό» ζήτημα. Η άλλη πλευρά, η πλέον ουσιαστική, αφορά στον επιμερισμό του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος, στην μετατροπή των συλλογικών διαδικασιών του σε ιεραρχικές διαδικασίες ελεγχόμενες από το κράτος και στην είσοδό του στην οικονομία της αγοράς και των Κοινοτικών (ΕΕ) επιδοτήσεων.

Το ΕΚΠΑΖΠ στην Αίγινα από τις απαρχές των προσπαθειών του ήταν ένα σημείο αναφοράς για όλο το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα που ειδικά στο τέλος της δεκαετίας του '80 είχε αρχίσει να επηρεάζει δυναμικά όλη την ελληνική κοινωνία. Ο συνδυασμός αυτοοργάνωσης, οικο-ακτιβισμού και εθελοντικής δράσης για την προστασία και την περίθαλψη ζώων και πουλιών τραυματισμένων από την ασύστολη και χωρίς όρια κυνηγετική δραστηριότητα, ήταν μια σταθερή αναφορά για χρόνια ως παράδειγμα κοινωνικό που παράλληλα έχει εξαιρετική σημασία για την προστασία της πανίδας άρα και της ίδιας της ζωής.

Μαρία Γανωτή (γραπτή συνέντευξη)

- Για την ιστορία του ΕΚΠΑΖΠ Αίγινας. Βασικές χρονολογίες και σταθμοί-γεγονότα.

- Είμαι μέλος της Ελλ. Ορνιθολογικής εταιρίας από το 1984. Συμμετείχα στην ομάδα Περίθαλψης της ΕΟΕ εξαρχής. Το 1990 ιδρύσαμε με της συνεργάτες το ΕΚΠΑΖ. Παραιτήθηκα από μέλος της εταιρίας τον Σεπτέμβριο του 2005 .

- Γιατί η όλη προσπάθεια πήρε την οργανωτική μορφή της ΑΜΚ Εταιρίας; Γιατί δέχτηκε το Κέντρο την 'επιστασία' της Νομαρχίας Πειραιά και επιζήτησε τη συνεργασία του Δήμου Αίγινας, της

τοπικής Εκκλησίας και των ιδιωτών επαγγελματιών(χορηγίες);

- Η Α. Μη Κερδ. Εταιρία εξυπηρετούσε την γρήγορη λήψη αποφάσεων, χωρίς να πρέπει να εγκριθούν από Γ.Σ. κλπ. Στην δεδομένη περίοδο (1990) το σχήμα ανταποκρίνονταν στις ανάγκες που προέκυπταν από τη μικρή έκταση της δραστηριότητας του ΕΚΠΑΖ.

Το ΕΚΠΑΖ δεν δέχθηκε «επιστασία» από την Νομαρχία. Η ανάγκη συνεργασίας με την Ν. προέκυψε από την αδυναμία του να είναι (ως ιδιωτικός φορέας) αποδέκτης του Κοινοτ. Προγράμματος (ΕΠΠΕΡ) για την κατασκευή του νέου κτιρίου. Έτσι ανέλαβε η νομ. Πειραιά (Φωτίου) την υλοποίηση του έργου με το ΕΚΠΑΖ να αναφέρεται ρητά στη σύμβαση ως επιστημονικός σύμβουλος. Το ίδιο έγινε και για το έργο της Ψήφτας. Η συνεργασία με τον εκάστοτε Δήμο κατ' αρχήν είναι ούτως ή άλλως επιθυμητή από έναν φορέα που δραστηριοποιείται σε ένα συγκεκριμένο τόπο. Με τον Δήμο της Αίγινας οι σχέσεις ήταν σχεδόν κακές όσον καιρό χρησιμοποιούσαμε υπό μορφήν «καταλήψεως» το κτίριο του ορφανοτροφείου. Όταν εγκρίθηκε το έργο μετατροπής του ορφανοτροφείου σε μουσείο ο Δήμος (Γκότσης) προθυμοποιήθηκε να παραχωρήσει έναν χώρο στη Νομαρχία για να γίνει το νοσοκομείο για τα άγρια ζώα (Μετόχι). Στην πορεία προέκυψε ότι ο συγκεκριμένος χώρος, για τον οποίο είχε ήδη εγκριθεί η μελέτη από την Ευρωπ. Ένωση, ανήκε στην Ι. Μ. Χρυσολεόντισσας. Έτσι απευθυνθήκαμε στην εκκλησία και επιτεύχθηκε η παραχώρηση του οικοπέδου από την Ι. Μονή στη Νομαρχία με αποκλειστικό σκοπό την δημιουργία του νοσοκομείου (υπάρχει ρήτρα στην παραχώρηση). Οι επαφές με τους ιδιώτες – επιχειρηματίες είναι πάγιος τρόπος για να βρίσκει χρηματοδότηση μια Μ.Κ.Ο. με τη μορφή χορηγιών.

- Η προσωπική σου διαδρομή στο οικολογικό κίνημα και το στίγμα της άποψής σου επ' αυτού.

- Στο «κίνημα» με την ευρύτερη του όρου έννοια δραστηριοποιούμαι από την δεκαετία του '70. Στον οικολογικό χώρο από τις αρχές της δεκαετίας του ' 80. Εκτός από μέλος του ΔΣ της Ε.Ο.Ε. ήμουν επί σειρά ετών μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Νέα Οικολογία. Σήμερα ανήκω στα ιδρυτικά μέλη του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής. Θεωρώ ότι το οικολογικό κίνημα στην Ελλάδα έχει πολύ δρόμο ακόμα για να είναι όντως κίνημα, αλλά έχει ήδη συμβάλει πολύ στη δημιουργία της οικολογικής συνείδησης των ελλήνων πολιτών. Σήμερα πρέπει να ξεπεράσει κάποιες αγκυλώσεις και στερεότυπα του παρελθόντος για να βρει νέα δυναμική.

- Ποιες ήταν οι ασφαλιστικές δικλείδες που θέτατε κατά τη διάρκεια της πολύχρονης δράσης σας (από το 1984) έτσι ώστε να υπάρχουν δημοκρατικές διαδικασίες (συλλογικές αποφάσεις, ενημέρωση, διαφάνεια κλπ) και σαφώς να αποκλειστούν φαινόμενα και μηχανισμοί διαφθοράς, αυταρχισμού και ιδιαίτερα την περίοδο που το Κέντρο μετατράπηκε σε ΑΜΚ, ένας μηχανισμός που είναι υπεύθυνος για την λήψη χρημάτων και αποφάσεων. Το ύφος της ερώτησης δεν αποκλείει το γεγονός ότι μικρές ομάδες με φιλικές και γενικότερα προσωπικές σχέσεις και στη βάση μιας καθημερινής κατανόησης και συναινετικών λύσεων να ομονοούν χωρίς πολλές διαδικασίες. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι αυτές δεν έχουν τη δυνατότητα και μάλιστα όταν αποκτούν ένα πιο δημόσιο πρόσωπο ή όταν πληθαίνουν στη βάση του κοινού ενδιαφέροντος να θέτουν στο εσωτερικό τους το ζήτημα των αποφάσεων

- Δεν υπήρχαν ασφαλιστικές δικλείδες για όλα όσα αναφέρετε και έχω και προσωπικά ευθύνη γι αυτό, αφού αρκέσθηκα στις προσωπικές σχέσεις και φιλίες και δεν προέβλεψα το μέλλον, που σήμερα είναι θλιβερό παρόν. Πριν πέντε χρόνια, σε μια από τις ελάχιστες Γ.Σ. της εταιρίας, πρότεινα να ανοίξει το σχήμα, να μπουν νέα μέλη και να τηρηθούν οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η πρόταση μου απορρίφθηκε από την πλειοψηφία. Δεν την ξαναέθεσα, γιατί οι εξελίξεις με το νέο κτίριο ήταν καταιγιστικές, και ομολογώ ότι στον τομέα των δημοσίων σχέσεων που, εκτός των άλλων, είχα αναλάβει, το υπάρχον καθεστώς με «βόλευε» να κινούμε γρήγορα και σύμφωνα με το ένστικτο και τη βούληση μου.

- Υπήρχαν σημεία που έδειχναν ότι το ΕΚΠΑΖΠ θα αντιμετωπίσει μια τέτοια κρίση;

- Σημεία υπήρχαν αλλά τα συνειδητοποίησα αργά. Έχω αρκετά ελαφρυντικά και να επικαλεστώ, όμως δεν αποποιούμαι την ευθύνη.

- Έχουν συμβεί και σε συναφείς οργανώσεις γεγονότα ανάλογα;

- Όλες οι οργανώσεις περνούν κρίσεις. Αυτό που συνέβη όμως στο ΕΚΠΑΖ είναι άνευ προηγουμένου, κατά τη γνώμη μου, ακριβώς γιατί δεν υπήρχαν οι στοιχειώδεις διαδικασίες οι οποίες θα απέτρεπαν τον παραλογισμό που επικράτησε.

Φυλακές, 1997. Ο Γιάννης με μια Γερακίνα

- Πώς αντέδρασαν οι οικοπεριβαλλοντικές οργανώσεις από το καλοκαίρι του 2004 μέχρι και σήμερα;

- Οι οργανώσεις δεν συνηθίζουν να εμπλέκονται η μια στα εσωτερικά της άλλης. Εξ αρχής αντιμετώπισαν αμήχανα την κατάσταση και νομίζω ακόμα δεν έχουν συλλάβει καθαρά το περί τίνος πρόκειται. Παρ' όλα αυτά προσπάθησαν να αποκτήσουν μια άποψη για την υπόθεση επικοινωνώντας με τα «αντίπαλα» μέρη. Είναι πάντως δύσκολο για τους ανθρώπους των οργανώσεων να πιστέψουν ότι αυτοί που μέχρι χθες έχαιραν του γενικού σεβασμού ξαφνικά λένε ασύστολα ψέματα.

- Ποιοι ενημερώθηκαν για την κρίση στο ΕΚΠΑΖΠ πριν από το δημοσίευμα του ένθετου περιοδικού της εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ-κυνήγι»;

- Εγώ προσωπικά ενημέρωσα τον Μάιο του 2004 την επιστημονική επιτροπή του ΕΚΠΑΖ, στην οποία συμμετείχαν κατά κύριο λόγο μέλη άλλων περιβαλ. ΜΚΟ. Σε δεύτερη φάση κοινοποίησα την ηλεκτρονική αλληλογραφία όλων των «μερών» στις άλλες ΜΚΟ. Όταν έγινε εμφανές ότι η κρίση δεν θα ξεπερνιόταν εύκολα και οι εργαζόμενοι θα προχωρούσαν σε καταγγελίες, ενημέρωσα την Νομαρχία, θεωρώντας ότι ο Νομάρχης, ως ιδιοκτήτης του κτιρίου, θα μπορούσε να μεσολαβήσει για να βρεθεί λύση πριν να είναι αργά.

- Γιατί δεν είσαι στην Αίγινα, σ' ένα Κέντρο που η προσωπική σου δράση θεωρείται αν μη τι άλλο σφραγίδα σ' αυτό;

- Στην Αίγινα έχω να βρεθώ από τον Σεπτέμβρη του 2004, όταν οι νυν (και αει) διαχειριστές μου απαγόρεψαν την είσοδο στο κτίριο με μια χαρακτηριστική επιστολή.

- Πώς συμπεριφέρθηκαν τα 7 μέλη της ΑΜΚ του ΕΚΠΑΖΠ Αίγινας μετά το ξέσπασμα της κρίσης μέχρι σήμερα; Τι θέση πήρες στο γεγονός της αδικίας κατά των εργαζομένων αλλά και για την εξομάλυνση της κρίσης προκείμενου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η υπόθεση της περίθαλψης;

- Ο Παναγιώτης Μπάβας παραιτήθηκε μετά κάποιους μήνες, αφού πρώτα συνάντησε από τους διαχειριστές πλήρη απαξίωση των προτάσεών του εξόδου από την κρίση και προσεβλήθη προσωπικά από μια επιστολή του Φ. Δραγούμη. Η Κατερίνα Χρυσού ποτέ δεν είχε ξεκάθαρη στάση, παραιτήθηκε μεν αλλά στήριξε, πιστεύω, όσο μπορούσε τους διαχειριστές. Ούτως ή άλλως η σχέση της με την εταιρία τα τελευταία χρόνια ήταν ελάχιστη. Οι δυο βορειοελλαδίτες, Καλπάκης και Χρηστίδης στήριξαν και στηρίζουν τους διαχειριστές. Εγώ προσωπικά παρέμεινα και παραμένω στο Σταθμό Πρώτων Βοηθειών, στην Καλλιθέα, φροντίζοντας τα δεκάδες ζώα που περνούν από εδώ. Παραιτήθηκα μόλις πριν ένα μήνα αφού πρώτα οι τέσσερις πρώην συνεργάτες μου προσέφυγαν στα δικαστήρια για να με απομακρύνουν, επειδή δεν έχω καμιά διάθεση να εμπλακώ σε τέτοια δικαστική διαμάχη.

- Τι επιπτώσεις είχε στην περίθαλψη των πουλιών η κρίση στο ΕΚΠΑΖΠ της Αίγινας;

- Οι επιπτώσεις της κρίσης στην περίθαλψη είναι τραγικές. Έχουν να κάνουν με την ίδια την περίθαλψη, η οποία στην Αίγινα έχει υποβαθμιστεί τραγικά και έχουμε δεκάδες μαρτυρίες για αυτό. Αλλά και με την αξιοπιστία μας στα μάτια του κοινού, που μέχρι τώρα μας σέβονταν και πίστευε ότι οι μικρές ή μεγάλες εισφορές του πιάνουν τόπο. Θα χρειαστεί πολλή δουλειά για να ξαναχτίσουμε σχέσεις εμπιστοσύνης.

- Πως είναι η σημερινή σου πορεία στο γραφείο της Αθήνας που συνεχίζεται μια δραστηριότητα σχετική;

- Στην Αθήνα συνεχίζουμε στον ίδιο χώρο, στην Καλλιθέα, να λειτουργεί ο Σταθμός πρώτων βοηθειών για άγρια ζώα, που φιλοξενείται και στηρίζεται από τον Σύλλογο Φίλων του ΕΚΠΑΖ. Ο Φ. Δραγούμης και ο Γ. Πουλόπουλος, με την συμφωνία των υπολοίπων δυο, έκοψαν το τηλέφωνο που, για πρακτικούς λόγους, ήταν στο όνομα του ΕΚΠΑΖ αλλά ουδέποτε είχε πληρωθεί από αυτούς. Έχουμε ήδη νέο τηλέφωνο αλλά πολλοί άνθρωποι που στέλνουν πουλιά προσπαθούν να μας βρουν στο παλιό(το οποίο παραπέμπει στο προσωπικό τηλέφωνο του Φ. Δραγούμη) με αποτέλεσμα να μένουν τα πουλιά στα πρακτορεία και να γίνεται μεγάλο μπέρδεμα. Παράτυπα μεν, αφού το ΕΚΠΑΖ δεν μας αναγνωρίζει, ουσιαστικά όμως, με τη συνεργασία των εθελοντών και με ΚΤΗΝΙΑΤΡΟ, περιθάλπουμε και απελευθερώνουμε δεκάδες πουλιά αλλά και χελώνες, σκαντζόχοιρους, αλεπούδες. Ο νέος Σύλλογος στον οποίο συμμετέχουν οι πρώην εργαζόμενοι στην Αίγινα και πολλοί παλιοί συνεργάτες, έχει πολλά σχέδια για την προστασία και την περίθαλψη της άγριας ζωής που θα δημοσιευτούν εν καιρώ. Η πλήρης επωνυμία είναι «Σύλλογος Προστασίας Και Περίθαλψης Άγριας Ζωής».

- Τι συμβαίνει τώρα στο ΕΚΠΑΖΠ της Αίγινας και ποιες είναι οι σχέσεις σου μ' αυτό;

- Μαθαίνουμε ότι οι δυο διαχειριστές ήδη έχουν τσακωθεί μεταξύ τους. Ούτως ή άλλως δεν ξέουμε τι μπορεί να γίνει με το ΕΚΠΑΖ, γιατί τα χρέη που έχει (ΙΚΑ κλπ) είναι τεράστια. Τα πουλιά, φυσικά, πληρώνουν τη νύφη.

(Η Μαρία Γανωτή δεν θέλησε να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονταν με το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα, την κρίση του, όπως και γενικότερα για τη δράση των ΜΚΟ και την προοπτική τους)

Παναγιώτης Μπάβας (απομαγνητοφωνημένες απαντήσεις σε γραπτές ερωτήσεις)

- Περίγραψέ μας τη διαδρομή σου στο ΕΚΠΑΖΠ από την περίοδο που ήσουν εθελοντής μέχρι την παραίτησή σου από στέλεχος του ΕΚΠΑΖΠ με το ξέσπασμα της κρίσης.

- Η διαδρομή μου δεν είναι περίπλοκη. Κάποια στιγμή γύρω στο 1991 ήθελα να βοηθήσω ενεργά σε κάποια οικολογική οργάνωση, μια οργάνωση που να ασχολείται με το περιβάλλον. Βρήκα ότι το Κέντρο περίθαλψης στην Αίγινα ήταν σχετικά κοντά στην Αθήνα και μπορούσα έτσι να συμμετάσχω με πραγματική εργασία κι όχι απλά μια οικονομική υποστήριξη, ετήσια. Λειτούργησα στα πλαίσια του ΕΚΠΑΖ όπως αυτό εξελίχθηκε καθ' όλη

τη δεκαετία 1991-2001κάνοντας από τις πιο απλοϊκές δουλειές στην αρχή (χαμαλίκια ουσιαστικά). Σταδιακά προσπαθώντας να βοηθήσω περισσότερο, βοήθησα στο στήσιμο του Συλλόγου Φίλων του ΕΚΠΑΖ στην Αθήνα, ο οποίος εξελίχθηκε από μια εικονική σφραγίδα οργάνωση η οποία λειτουργούσε μόνο και μόνο για την είσπραξη κάποιων επιπλέον επιδοτήσεων σε πραγματικό Σύλλογο. Φτάσαμε στο μέγιστο αριθμό των 1600-1700 μελών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Με τα χρόνια αναλάμβανα σταδιακά όλο και περισσότερες υποχρεώσεις και ευθύνες οι οποίες μου ετίθεντο ή έπαιρνα εγώ την πρωτοβουλία και αναλάμβανα (κυρίως σε προφορικό επίπεδο και με καμιά γραπτή απόφαση) και κρινόμενος πάντα εκ του αποτελέσματος. Αν κάτι ήταν καλό λειτουργούσε, αν κάτι δεν ήταν καλό «τράβαγα τα ζόρια». Με αποτέλεσμα μέχρι που μπήκα στην ΑΜΚ Εταιρία (δεν θυμάμαι την ακριβή ημερομηνία γιατί κι αυτό στο μιλητό ήταν) να μπορέσει να αντικατασταθούν ορισμένα ονόματα από το καταστατικό της εταιρίας, ούτως ώστε να μην υπάρχουν τα ανενεργά μέλη. Μ' αυτή τη λογική έγινα μέλος της ΑΜΚ Εταιρίας, η οποία ουσιαστικά και το μόνο πραγματικό είναι σαν εταιρία υπήρχε στα χαρτιά διότι αποφάσεις δεν λαμβάνονταν με καμιά συλλογική διεργασία . Ο αποφάσεις λαμβάνονταν κυρίως με τη συμμετοχή της Μαρίας Γανωτή-Φίλιππου Δραγούμη. Τα υπόλοιπα 5 μέλη είτε ενημερωνόμασταν εκ των υστέρων για τα πεπραγμένα, είτε δεν ενημερωνόμασταν καθόλου. Αυτή ήταν η λογική της εταιρίας. Η παραίτησή μου δεν συμπίπτει με το ξέσπασμα της κρίσης αλλά έρχεται περίπου ένα χρόνο αργότερα αφού πρώτα προσπάθησα πάρα πολύ να βοηθήσω να εκτονωθεί η κατάσταση.

- Ποια ήταν η εν γένει σχέση σου με το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα πριν συμμετάσχεις ενεργά στο ΕΚΠΑΖΠ το 1991.

- Για μεγάλο χρονικό διάστημα είχα παραμείνει απλό μέλος πληρώνοντας την ετήσια συνδρομή σε οργανώσεις όπως την GREEN PEACE και το WWF, καταπραΰνοντας, ηρεμώντας τη συνείδησή μου. Δεν είχα καμιά άλλη ενεργή συμμετοχή σε κάποιο κίνημα, αν εξαιρέσουμε βεβαίως τα πολιτικά κινήματα της αριστεράς παλιότερα στα οποία είχα συμμετάσχει.

- Γιατί παραιτήθηκες από μέλος της ΑΜΚ;

- Παραιτήθηκα τελικά διότι θεώρησα ότι δεν είχα κάτι περισσότερο να προσφέρω στα πλαίσια που διαμορφωνόταν η διαχείριση της κρίσης. Γενικώς είμαι διαλεκτικός. Θεωρούσα ότι με τη διαλεκτική, με τη συζήτηση, με τη συνύπαρξη και αμοιβαία υποχώρηση θα μπορούσε ενδεχομένως να βρεθεί μια λύση. Δεν προέκυψαν αυτές οι συνθήκες, δεν έγιναν αμοιβαίες υποχωρήσεις, δεν προέκυψε διάλογος. Όλως αντιθέτως επειδή εγώ ήμουν διαλλακτικός χρεώθηκα στο 'στρατόπεδο' της Μαρίας Γανωτή με αποτέλεσμα ουσιαστικά να εξοστρακιστώ από τους άλλους εταίρους, όπως αποδεικνύουν και οι μη απαντήσεις τους ή οι επιθετικές εκάστοτε απαντήσεις τους σε e-mail και fax γιατί μόνο έτσι επικοινωνούσαμε πλέον, σε παροτρύνσεις μου για να γίνουν διάφορες συζητήσεις. Ουσιαστικά ήταν μια κατάσταση «κόμπος στο χτένι». Τελικά παραιτήθηκα.

- Γιατί η όλη προσπάθεια πήρε την οργανωτική μορφή της ΑΜΚ Εταιρίας; Γιατί δέχτηκε το Κέντρο την 'επιστασία' της Νομαρχίας Πειραιά και επιζήτησε τη συνεργασία του Δήμου Αίγινας, της τοπικής Εκκλησίας και των ιδιωτών επαγγελματιών(χορηγίες);

- Πήρε τη μορφή της ΑΜΚ Εταιρίας για να μπορεί η Εταιρία να λαμβάνει αποφάσεις χωρίς να βασίζεται σε ετήσιες γενικές συνελεύσεις που όλα τα μέλη ψηφίζουν, «ο καθένας λέει το μακρύ του και το κοντό του» και άκρη έτσι δεν βρίσκεται. Συμμεριζόμουν την άποψη αυτή, άλλωστε δεν πιστεύω ότι η δημοκρατία και η ανοιχτή συζήτηση μπορεί πάρα πολύ εύκολα να φέρει αποτελέσματα, κυρίως όταν η οργάνωση που λειτουργεί είναι στη γωνία, τους ισχυρούς αντίπαλους, π.χ. του κυνηγετικό λόμπι, τους γραφειοκράτες κλπ. με αποτέλεσμα να συμφωνώ κι εγώ ότι – αν μπορούσα να το χαρακτηρίσω, μια σταλινικού τύπου οργάνωση θα μπορούσε να λειτουργήσει πολύ καλύτερα και πράγματι λειτουργούσε πολύ καλύτερα και για μεγάλο χρονικό διάστημα. Δεν ξέρω αν αυτό αναπόφευκτα θα έφερνε αυτήν την κρίση. Πάντως λειτούργησε πολύ καλά για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα και αυτό κρίνεται εκ του αποτελέσματος διότι μια ομάδα-παρέα ουσιαστικά του 1988-89 έγινε μια πανελλήνιας εμβέλειας για να μην πω παγκόσμιας γιατί είχαμε παγκόσμια εμβέλεια και ο Σύλλογος Φίλων του ΕΚΠΑΖ και το ΕΚΠΑΖ, με επαφές στο εξωτερικό. Έγινε μια οργάνωση τεράστια. Δεν μπορεί να ήταν απαραίτητα λάθος τους ο τρόπος διαχείρισης τους εταιρίας.

Για το δεύτερο σκέλός τους ερώτησης: Ορισμένα πράγματα δεν γίνονται αλλιώς. Για να πετύχεις ορισμένα πράγματα είτε πρέπει να τους το ανάλογο κεφάλαιο (από μόνος σου τα βάζεις κάτω, ξεκινάς, πληρώνεις, φτιάχνεις) είτε βασίζεσαι σε κάποιον άλλον. Στην Ελλάδα βασιζόμαστε πάρα πολύ σε ευρω-

παϊκά κονδύλια, σε αυτά δεν έχει πρόσβαση ο ιδιώτης, άρα η Νομαρχία Πειραιά ήταν δεδομένη. Δήμος Αίγινας; Δεδομένος. Γιατί η συγκεκριμένη Νομαρχία και Δήμος; Γιατί από το '89 εκεί κάτω λειτουργούσε το Κέντρο Περίθαλψης. Αν λειτουργούσε στα Γιαννιτσά φαντάζομαι θα ήταν ο Δήμος Γιαννιτσών. Τοπική Εκκλησία; Διότι η αγνή ηθική τους Εκκλησίας δεν είναι αντίθετη με την οικολογία. Προσδίδει και κάποιο κύρος, φέρνει κοντά σου και κάποιους ανθρώπους που αλλιώς δεν θα έρχονταν. Ιδιώτες, επαγγελματίες χορηγίες; Αυτοί έχουν τα χρήματα που θα σου δώσουν να λειτουργήσεις, τους και τα προϊόντα με τα οποία θα λειτουργήσεις. Τους προσεγγίζεις, ενδεχομένως να ξεπλένουν τη συνείδησή τους λιγάκι, ενδεχομένως όχι, δεν το ξέρω αυτό. Σίγουρα έχουν κάποια πράγματα που εσύ χρειάζεσαι. Μπορείς να τους τα πάρεις. Και αυτό είναι σχετικά απλό.

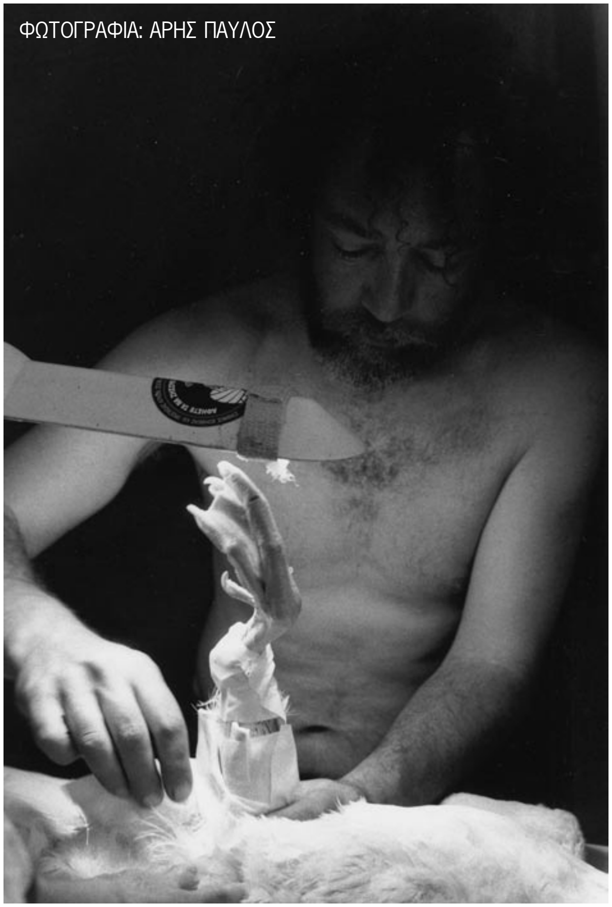
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΡΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φυλακές, 1997. Στο χειρουργείο, ο Φίλιππος

- Ποιες ήταν οι ασφαλιστικές δικλείδες που θέτατε κατά τη διάρκεια τους πολύχρονης δράσης τους (από το 1991 η δική σου συμμετοχή) έτσι ώστε να υπάρχουν δημοκρατικές διαδικασίες (συλλογικές αποφάσεις, ενημέρωση, διαφάνεια κλπ) και σαφώς να αποκλειστούν φαινόμενα και μηχανισμοί διαφθοράς, αυταρχισμού και ιδιαίτερα την περίοδο που το Κέντρο μετατράπηκε σε ΑΜΚ, τους μηχανισμός που είναι υπεύθυνος για την λήψη χρημάτων και αποφάσεων. Το ύφος τους ερώτησης δεν αποκλείει το γεγονός ότι μικρές ομάδες με φιλικές και γενικότερα προσωπικές σχέσεις και στη βάση μιας καθημερινής κατανόησης και συναινετικών λύσεων να ομονοούν χωρίς τους διαδικασίες. Αυτό δεν σημαίνει τους ότι αυτές δεν έχουν τη δυνατότητα και μάλιστα όταν αποκτούν ένα πιο δημόσιο πρόσωπο ή όταν πληθαίνουν στη βάση του κοινού ενδιαφέροντος να θέτουν στο εσωτερικό τους το ζήτημα των αποφάσεων.

- Δεν έθετα καμιά ασφαλιστική δικλείδα εγώ, προσωπικά. Δεν θεωρούσα ότι ήταν ανάγκη. Ιδεολογικά, ίσως ρομαντικά, ίσως πολύ ρομαντικά. Δεν φοβόμουν, δεν θεωρούσα ότι θα ξεσπάσει μια τέτοια κρίση, υπό μια προϋπόθεση ότι η Μαρία Γανωτή και Φίλιππος Δραγούμης θα λειτουργούσαν από κοινού. Δυστυχώς όταν έσπασε αυτό το μέτωπο προέκυψε και η κρίση. Δεν υπήρχαν συλλογικές αποφάσεις. Δεν με ενδιέφερε αν θα υπήρχαν συλλογικές αποφάσεις. Τα πάντα κρίνονται εκ του αποτελέσματος: παίρνω απόφαση, εκτελώ και δίνω λόγο για αυτό που έκανα. Ενημέρωση; Όταν προέκυπτε καλή ήταν, όταν δεν προέκυπτε δεν υπήρχε και μεγάλο πρόβλημα, άλλωστε ο καθένας μπορούσε να λειτουργήσει στο δικό του τομέα. Υπήρχε βέβαια κάποιο πρόβλημα: όταν υπερκαλύπτονταν μερικοί τομείς και κάποιος έκανε κάτι ανεξάρτητα από κάποιον άλλον με αποτέλεσμα να μπλέκει η κατάσταση. Διαφάνεια; Εντάξει, αυτό δεν υπήρχε. Στα οικονομικά ουδέποτε ζητήσαμε να υπάρξει κάποιος απολογισμός οικονομικός, με τυφλή εμπιστοσύνη. Αφελές; Ενδεχομένως. Ρομαντικό; Σίγουρα. Ίσως τελικά αυτό να ήταν που οδήγησε στο πρόβλημα, δηλαδή το χρήμα να είναι στο επίκεντρο της όλης ιστορίας. Δεν ξέρω όμως. Δεν το υπογράφω αυτό. Χωρίς πολλές διαδικασίες. Ουσιαστικά υπήρχε μια δουλειά, κάποιος έπρεπε να την κάνει, την έκανε, τέλος. Δεν το συζητάγαμε πολύ-πολύ. Πώς και γιατί και πότε προέκυψε πρόβλημα; Μπορεί και να μην το πήραμε χαμπάρι,

μας προέκυψε. Τι ακριβώς εννοώ; Δεν είχαμε την πείρα ιδιαίτερα. Ναι μεν είχαμε λειτουργήσει κάποιοι από εμάς σε αριστερά κινήματα, φοιτητικά κινήματα, 'εξτρεμιστικές' οργανώσεις αλλά ούτε εκεί βρίσκει κάποιος πάρα πολύ δημοκρατία για να μπορέσει να δώσει έμφαση. Ήμασταν και σε μεγάλο ποσοστό αδαείς. Δουλέψαμε με ρομαντισμό και ενδεχομένως αυτό είναι που μας 'έφαγε'. Δηλαδή ο αγνός εραστής ενδεχομένως «δεν βγάζει τη γκόμενα»... Χοντρά-χοντρά το λέω έτσι.

- Υπήρχαν σημεία που έδειχναν ότι το ΕΚΠΑΖΠ θα αντιμετωπίσει μια τέτοια κρίση;

- Ναι σημεία υπήρχαν. Το γεγονός δηλαδή ότι κανένας δεν ζήταγε και κανένας δεν έδινε οικονομικό απολογισμό ή απολογισμό πεπραγμένων όπως της Εταιρίας, ήταν ένα στίγμα, αλλά επειδή τα πράγματα λειτουργούσαν πάρα πολύ συχνά σκεφτόμουν το «μη χείρον, βέλτιστον» με την έννοια ότι «πάμε καλά, προχωράμε, δεν υπάρχει τίποτα το τραγικό, άρα γιατί να ανακατεύουμε την κατάσταση τώρα»; Βέβαια η κατάσταση ανακατεύτηκε μια και καλή από μόνη όπως. Λέω από μόνη όπως για να μην δώσω ευθύνες σε κάποιον συγκεκριμένα. Υπήρχαν σημεία... Υπήρχαν τριβές μεταξύ προσώπων. Ήταν ισχυροί χαρακτήρες και χρειάζονταν ισχυροί χαρακτήρες για να δουλέψει αυτό το σύστημα. Υπήρχαν, εξακολουθούν να υπάρχουν. Και η Μαρία Γανωτή, ο Γιάννης Πουλόπουλος και Φίλιππος Δραγούμης, ενδεχομένως όπως διαπιστώνω και ο Σταύρος Καλπάκης στη Θεσσαλονίκη. Διαλλακτικότεροι εγώ, η Κατερίνα Χρυσού και ο Άρης Χρηστίδης, αλλά όσο δεν ετίθετο θέμα συλλογικής δράσης και συλλογικής επιφάνειας αποφάσεων δεν προέκυπτε κάποιο πρόβλημα. Τα προβλήματα ήταν σε προσωπικό επίπεδο, πάρα πολύ συχνά και δεν επηρέαζαν τη δουλειά.

Φυλακές, 1997. Η Μάρθα και ο Μπάμπης σε επίσκεψη σχολικής περιβαλλοντικής ομάδας

- Έχουν συμβεί και σε συναφείς οργανώσεις γεγονότα ανάλογα;

- Δεν το γνωρίζω, δεν με ενδιαφέρουν οι άλλες οργανώσεις και ούτε πρόκειται να μάθω για κάτι τέτοιο διότι έχω αποχωρήσει ουσιαστικά από το χώρο αυτόν.

- Πώς αντέδρασαν οι οικοπεριβαλλοντικές οργανώσεις από το καλοκαίρι του 2004 μέχρι και σήμερα;

- Χλιαρά. Έχω την εντύπωση ότι σε μεγάλο ποσοστό ενδιαφέρονταν να μη πολυγίνει ευρέως γνωστό το θέμα. «Μη μας δει ο κόσμος-το κοινό, μη χάσουμε όλοι μαζί την αξιοπιστία μας. Κουκουλώστε τα» κατά κάποιο τρόπο. Αυτό δεν είναι αποδεδειγμένο είναι ένα αίσθημα που έχω. Νιώθω ότι κάπως έτσι το έβλεπαν. Προσπάθησαν χλιαρά να προσεγγίσουν τις αντιμαχόμενες πλευρές χωρίς να πιέσουν κάποιες καταστάσεις, χωρίς να θέσουν κάποια τελεσίγραφα. Θα μπορούσαν να είχαν αντιδράσει ισχυρότερα από την αρχή. Μάλλον 'πιάστηκαν κι αυτοί στον ύπνο'. Δεν περίμεναν ότι θα συνέβαινε κάτι τέτοιο. Έχω ακούσει ψιθύρους για κρίσεις μέσα σε εταιρίες του χώρου, δεν έχω όμως τίποτε το χειροπιαστό για να αναφερθώ σε αυτό. Είμαι βέβαιος ότι αν και εφόσον υπήρξαν τέτοιες κρίσεις και εφόσον ξεπεράστηκαν από κείνες τις οργανώσεις με τους δικούς τους μηχανισμούς, υπέθεταν ότι κάτι παρεμφερές θα συμβεί και στο ΕΚΠΑΖ. Δεν συνέβη αυτό ως τώρα τουλάχιστον.

- Ποιοι ενημερώθηκαν για την κρίση στο ΕΚΠΑΖΠ πριν από το δημοσίευμα του ένθετου περιοδικού της εφημερίδας «ΕΘΝΟΣ-κυνήγι»;

- Όλα τα μέρη του Διοικητικού Συμβουλίου (δεν υπάρχει κατά τον κύριο Δραγούμη βέβαια), όλα τα μέλη της εταιρίας είχαν ενημερωθεί. Από αυτούς αντιδρούσαν οι αντιμαχόμενοι, Δραγούμης-Πουλόπουλος από τη μια μεριά, γανωτή από την άλλη. Ο Παναγιώτης Μπάβας, εγώ δηλαδή, προσπαθώντας να συμβιβάσω την κατάσταση, ο Καλπάκης από τη Θεσσαλονίκη ουσιαστικά λόγω παλαιής του αντιπαράθεσης με τη Γανωτή—επαναλαμβάνω ότι

ήταν σε προσωπικό επίπεδο οι αντιπαραθέσεις, ήταν και θέμα χαρακτήρα, πώς μίλαγε, ποιος σε ποιον και γιατί μίλησε έτσι και...βλακείες εν πάση περιπτώσει- με την πλευρά Πουλόπουλου-Δραγούμη, Άρης Χρηστίδης έλειπε στο Αιγαίο για κάποια έρευνα είχε εξουσιοδοτήσει τον Καλπάκη, δεν αντιδρούσε καθόλου, η Κατερίνα Χρυσού κι αυτή σε προσωπική αντιπαράθεση με τη Γανωτή δεν έδειξε κάποια αντίδραση. Κάποιες οικολογικές οργανώσεις με δραστηριότητες της Μαρίας Γανωτή είχαν ενημερωθεί για την κατάσταση. Αυτή ήταν η ουσία. Όταν έφτασε στο ΕΘΝΟΣ-ΚΥΝΗΓΙ, το 'μαθε όλος ο κόσμος άρχισαν να παίρνουν τηλέφωνα τα μέλη του Συλλόγου Φίλων στο γραφείο -που ακόμα εγώ ήμουν τότε πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων- και να ρωτάνε: τι γίνεται ρε παιδιά. Με αποτέλεσμα να βρισκόμαστε σε μια πολύ δυσάρεστη κατάσταση να προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε τα ανεξήγητα.

- Πώς συμπεριφέρθηκαν τα 7 μέλη της ΑΜΚ του ΕΚΠΑΖΠ Αίγινας μετά το ξέσπασμα της κρίσης μέχρι σήμερα; Τι θέση πήρες στο γεγονός της αδικίας κατά των εργαζομένων αλλά και για την εξομάλυνση της κρίσης προκείμενου να συνεχιστεί απρόσκοπτα η υπόθεση της περίθαλψης;

- Ποια είναι η κατάσταση σήμερα; Ακούω μέσω ράδιο-αρβύλα ότι ο Γιάννης Πουλόπουλος και ο Σταύρος Καλπάκης έχουν γίνει ένα εναντίον του Φίλιππου Δραγούμη, άρα διάσπαση στη διάσπαση, ο θεός και η ψυχή τους. Δεν ξέρω τι κάνουν αυτή τη στιγμή. Πάντως εμένα το βασικό μου πρόβλημα και αυτό ήταν που με οδήγησε στην παραίτηση από την ΑΜΚ Εταιρία ήταν η έλλειψη αντίδρασης-μηδενική αντίδραση. Τους παρακαλούσα ουσιαστικά, έκανα προτάσεις. Υπήρχε περίπτωση εκείνη την εποχή να πάρουμε ένα ποσό χρημάτων 80.000 ευρώ που είχε εγκριθεί σαν χορηγία ακόμα και να το διαχειριστώ εγώ εκείνο το ποσό αντικειμενικά ούτως ώστε να αμειφθούν οι εργαζόμενοι που έκαναν τις καταγγελίες και να τις αποσύρουν. Δεν πήρα καμιά απάντηση. Πλήρης καχυποψία, ο καθένας φοβότανε και τη σκιά του δεν ξέρω τι φοβότανε τελικά.. Η ουσία του θέματος ήταν ότι οι αντιδράσεις ήταν σπασμωδικές, αρτηριοσκληρωτικές με μηδενική ουσιαστικά διάθεση ν' ακούσει κάποιος τη θέση του άλλου. Αυτή ήταν και η ουσία.

Για τις εργαζόμενους; Έστειλα πάρα πολλά φαξ στο Δραγούμη, στον Πουλόπουλο και στον Καλπάκη και κυρίως e-mail. Η δικαιολογία του Καλπάκη γιατί δεν μου απαντούσε ήταν δεν είχε λέει υπολογιστή...Έλεος... στο 2005. Η Κατερίνα Χρυσού δεν αντέδρασε ήταν εξαφανισμένη, δεν την ενδιέφερε. Η μόνη της απάντηση ήταν: μπάχαλο τα κάναμε. Ποιοι τα κάναμε δηλαδή; Διότι είναι μπάχαλο που δεν λύνεται αν δεν προσπαθήσει κάποιος. Όσον αφορά τις εργαζόμενους κάποιους από αυτούς τους ξέρω από μικρά παιδιά. Όταν τους πρωτοσυνάντησα εθελοντές σ' ένα περίπτερο που τους είχαν αγγαρέψει στη Βάρκιζα, χρόνια πριν, ήταν μαθητές Λυκείου και τώρα είναι παντρεμένοι με παιδί (η Έλενα με τον Κώστα). Η θέση μου ήταν εμφανώς υπέρ των εργαζομένων. Βεβαίως αυτοί οι άνθρωποι θα έπρεπε να πάρουν και τα δεδουλευμένα τους και την ασφάλειά τους κλπ. Ένα από τα προβλήματά μου ήταν αυτό. Υπήρχε αυτή η αδιαφάνεια των αμοιβών. Λειτουργούσε με το στόμα και τίποτε δεν ήταν γραμμένο. Αυτά τα παιδιά δεν είχαν καμιά διασφάλιση. Είμαι, ήμουν και θα είμαι υπέρ των εργαζομένων. Δεν έχει να κάνει με την προσωπική μου σχέση και την εκτίμηση που τρέφω για κάποιους... για τον Γιάκομπ, την Έλενα και τον Κώστα, τους ξεχωρίζω λιγάκι, δεν είναι υποτιμητικό για τους υπόλοιπους, αλλά και για τους υπόλοιπους το ίδιο ισχύει. Τα δικαιώματα των εργαζομένων είναι ιερά. Τώρα, το πώς θα συνεχιστεί «απρόσκοπτα η υπόθεση τις περίθαλψης», δεν ξέρω που κολλάει το «απρόσκοπτα», δεν υπάρχει περίπτωση απρόσκοπτης συνέχειας. Βεβαίως και συνεχίζεται η περίθαλψη. Δεν ξέρω πλέον σε τι επίπεδο και τι ποιότητα και τι ποσότητα υπάρχει τις εγκαταστάσεις τις Αίγινας. Επειδή μένω στην ίδια γειτονιά με το γραφείο τις Αθήνας το οποίο εγώ προσωπικά φρόντισα να ανοίξει σαν σταθμός διαμετακόμισης και πόλος έλξης εθελοντών και πολιτών, ξέρω ότι συνεχίζεται στην Αθήνα. Πόσο απρόσκοπτα; Δεν το γνωρίζω.

- Ποια είναι η γνώμη σου γενικά για τις ΜΚΟ εφόσον βέβαια υπάρχει και μια δημόσια συζήτηση που αφορά σε υποθέσεις διαχείρισης, χρηματοδοτήσεων, αναποτελεσματικότητας σε σχέση με τις στόχους τις και για τη σύγχυση περί τις εξαρτημένης εργασίας και του εθελοντισμού; Υπάρχει μέλλον για τις ΜΚΟ πέρα από την οικονομία τις αγοράς και τις μικρές γραφειοκρατίες που αναπτύσσονται;

- Πρέπει να ξεχωρίσουμε μερικά πράγματα. Πρέπει να πάψουμε να λειτουργούμε στο πόδι, όπως λειτουργούμε πάντα στην Ελλάδα και να πάρουμε παραδείγματα από κάποιους πιο οργανωμένου λαούς. Εγώ έχω δει Κέντρα Περίθαλψης στο εξω-

τερικό, συγκεκριμένα στην Αγγλία και τα πάντα βασίζονται στην οργάνωση. Η οργάνωση είναι το Α και το Ω. Αν δεν οργανώνεσαι δεν λειτουργείς. Αν 'σου βγαίνει' όπως 'μας έβγαινε' εμάς για μια δεκαετία δεν θα συνεχίσει να 'σου βγαίνει' για πάντα. Ή οργανώνεις το θέμα απόλυτα, με εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας με καταστατικά με νομοθεσίες κλπ. ή δεν υπάρχει άκρη. Τα υπόλοιπα είναι μπαλώματα. Και το λέω με χλευασμό «μπαλώματα».

Για το δεύτερο σκέλος: μικρές γραφειοκρατίες είναι κατά τη γνώμη μου απόλυτα αναγκαίες. Δεν κρατάς αρχείο, δεν έχεις πρωτόκολλο εισερχομένων-εξερχόμενων εγγράφων, δεν ξέρεις τι σου γίνεται. Χάνεις ημερομηνίες, δεν μπορείς να οργανωθείς, δεν ξέρεις κάθε μέρα στη δουλειά σου (εργαζόμενος ή εθελοντής) τι πρέπει να κάνεις. Να αναλάβεις κάτι και να το φέρεις εις πέρας. Ένα ποσοστό γραφειοκρατίας είναι αναγκαίο. Πρέπει να ορίσεις ως ποιο σημείο το θέλεις. Οικονομία της αγοράς; Σ' αυτή ζούμε. Πρέπει να ζήσουμε μέσα σ' αυτή. Δεν μπορεί το ψάρι να διαλέξει και να ζήσει έξω από το νερό. Οφείλεις να τη χρησιμοποιήσεις. Αν είσαι αρκετά έξυπνος, επιβιώνεις. Δεν είσαι, δεν επιβιώνεις.

- Ποια είναι γενικά η εκτίμησή σου για την πορεία του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος και οι προτάσεις σου για το μέλλον του.

- Το κίνημα έγινε μόδα κάποια στιγμή. Σαν μόδα απογειώθηκε. Πέραν αυτού δεν ξέρω. Πάρα πολλά άτομα, κατά την εμπειρία μου τα χρόνια που ήμουν στο Κέντρο Περίθαλψης, χρησιμοποίησαν το περιβαλλοντικό κίνημα για προσωπικούς τους σκοπούς. Είναι γνωστός ο άνθρωπος ο οποίος έγινε και βουλευτής στο ΠΑΣΟΚ μέσω αυτού. Άλλοι ενδεχομένως έβαλαν λεφτά στην τσέπη τους; Δεν το ξέρω. Έχω ακούσει, ράδιο-αρβύλα πάλι. Τι να πω; Στοιχεία δεν έχω, δεν γνωρίζω κανέναν απολύτως, κι όποιος πει ότι ο Παναγιώτης Μπάβας κατηγορεί, ψέματα θα λέει. Δεν έχω να πω τίποτα για κάποιον. Οι προτάσεις μου για το μέλλον; Δυσοίωνες. Δυσοίωνες είναι οι απόψεις μου. Οι προτάσεις μου; Ή θα οργανωθούν οι οργανώσεις σε αποτελεσματικό επίπεδο χρησιμοποιώντας τεχνοκρατικούς όρους στο ποσοστό που θα κρίνουν ότι είναι αναγκαίο ή δεν θα επιβιώσουν. Απλά θα φυτοζωούν, θα υπάρχουν έτσι για να υπάρχουν ή θα μισοπροσφέρουν ή δεν ξέρω... Τι κάνει ο «Αρκτούρος» σήμερα; Κάνει αυτά που έκανε πριν 5 χρόνια; Δεν τα κάνει; Πληρώνονται οι υπάλληλοι της Ορνιθολογικής Εταιρίας; Δεν πληρώνονται; Δεν ξέρω. Δεν γνωρίζω. Για να είμαι απόλυτα ειλικρινής από όλα αυτά μου βγαίνει μια φοβερή πίκρα και μια φοβερή απογοήτευση γιατί, κακά τα ψέματα 13 χρόνια πρόσφερα εθελοντική εργασία. Νομίζω ότι έκανα το 'κομμάτι' μου. Η δικιά μου συνείδηση θα είναι ήσυχη. Θα είναι ανήσυχη μόνο για αυτά που δεν έκανα και υπάρχουν αρκετά και εύχομαι να είχα κάνει. Αλλά μερικές φορές οι καταστάσεις σε περιορίζουν όσο κι αν αυτό ακούγεται σαν δικαιολογία και αδυνατείς να φέρεις εις πέρας ορισμένα πράγματα που θα ήθελες...Για να είμαι ειλικρινής υπάρχουν κι άλλα που έχω να πω. Προσπαθώ να τα ξεχάσω...Μακάρι κάτι να οδηγήσει κάπου...τι είναι αυτό το κάτι και πού είναι το κάπου, ο Θεός και η ψυχή του...

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΖ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η εσωτερική αλληλογραφία είναι ένας τρόπος επικοινωνίας των μελών της Εταιρίας αλλά και των εργαζομένων. Από αυτήν αντλήθηκαν ενδεικτικά και ενδιαφέροντα αποσπάσματα που μας εισάγουν όσο είναι δυνατόν σε ένα τμήμα της υπόθεσης της κρίσης. Η αλληλογραφία αυτή έτσι ή αλλιώς βρίσκεται στα χέρια των δημοσιογράφων όπως του Στριλάκου, ο οποίος στην εφημερίδα «Έθνος» αλλά και στο ένθετο περιοδικό «Κυνήγι» με βάση αυτές έγραψε κάποια άρθρα. Με αυτό το δεδομένο η «Σχεδία» μπορεί να συμπεριλάβει στην μικρή αυτή έρευνα και αυτήν την πτυχή της υπόθεσης.

Πριν ξεσπάσει η κρίση στο ΕΚΠΑΖ, επιστολή του Γιάννη Πουλόπουλου η οποία καταμαρτυρεί στους διαχειριστές οικονομικές ατασθαλίες, αναφέρει το χρέος του ΕΚΠΑΖ προς του εργαζόμενους: ***«Το προσωπικό του Κέντρου βρίσκεται στη χειρότερη ψυχολογική κατάσταση αφού το χρέος μας απέναντί του έφτασε ήδη τα 80.000 ευρώ και συνεχίζει να ανεβαίνει...».*** Είναι μια δήλωση η οποία ουδέποτε θα χρησιμοποιηθεί ως στοιχείο αλήθειας για την αδικία της εταιρίας προς τους εργαζόμενους τους οποίους αναφέρει ως εθελοντές.

Με επιστολή του ο Φ. Δραγούμης προς τη Μ. Γανωτή, στις 2 Ιουνίου του 2004 που της εξηγεί τον τρόπο της διαχείρισής του, εν όψει του ταξιδιού του στο εξωτερικό, με υπονοούμενα προς τη συνεργάτιδά του για αδιαφορία αλλά και για το γεγονός ότι

έπαιρνε κάποια αποζημίωση από το Κέντρο: *«Λυπάμαι που μόλις ανακάλυψες τι σημαίνει ότι το ΕΚΠΑΖ έχει σοβαρότατο οικονομικό πρόβλημα...»* και συνεχίζει χαρακτηριστικά: *«Έχω εξασφαλίσει ένα δάνειο6.000 ευρώ που θα διαχειριστεί η αδερφή μου Ελένη εν τη απουσία μου...»*. Η Μ. Γανωτή σε ανοιχτή της απάντηση η οποία ξεκινά με την αυτοκριτική της για το γεγονός ότι τον κάλυψε στη βάση μιας πολύχρονης δράσης του στην υπόθεση της περίθαλψης δικαιολογώντας τη δεσποτική συμπεριφορά του, εξηγεί ότι η οικονομική σχέση της με το Κέντρο δεν ήταν παρά ένα από τα *«αναγκαία έξοδα του Κέντρου για να διασφαλίζεται η ύπαρξή του και η μίνιμουμ ομαλή λειτουργία του, κάτι σαν τη ΔΕΗ ή το πετρέλαιο του χειμώνα...Άσε λοιπόν αυτά τα "εγώ ήμουν πάντα εθελοντής κι εσύ ήσουν έμμισθη"»*. Του υπενθυμίζει ότι τον κάλυψε στα έξοδά του για 10ήμερη εκδρομή με ποσό που αφαίρεσε από αυτό που μοίρασε στους εργαζόμενους το Πάσχα: *«συν γυναιξί, τέκνοις και γκουβερνάντας με το ρόβερ που ρουφά τον άμπακο στη βενζίνη...Και είναι η πρώτη φορά που ακούστηκε κακή κριτική για την εικόνα του Κέντρου... Εσύ φεύγεις για διακοπές κι αφήνεις στο πόδι σου την αδερφή σου Ελένη να διαχειρίζεται τα οικονομικά...θεωρείς ένα ίδρυμα οικογενειακή επιχείρηση...»*. Στην ίδια επιστολή της παραδέχεται ότι αργά κατάλαβε ότι ***«δεκάδες άνθρωποι έχουν καταθέσει σ' αυτήν μέρος της ζωής τους, της ψυχής τους, των χρημάτων τους...»***. Τέλος σε μια ύστατη προσπάθεια να επιλυθεί η κρίση θέτει ζήτημα για δημοκρατικές διαδικασίες.

Φυλακές, 1998. Αητός σε κελί

Οι εργαζόμενοι στο Κέντρο σε επιστολή τους στις 4/6/04, προς τα μέλη της Εταιρίας αφού αναφέρουν ότι τον τελευταίο ενάμιση χρόνο αναλώνονται περισσότερο σε μια προσπάθεια *«να αποδείξουμε πράγματα που θεωρούσαμε δεδομένα από χρόνια παρά σε συζητήσεις και προβληματισμούς πάνω στη δουλειά με τα ζώα»* εξ αιτίας αλλαγής *«συμπεριφοράς και νοοτροπίας του Φίλιππου»* και αναφέροντας για την άδικη συμπεριφορά του στην εργαζόμενη Ειρήνη Γιαννακάκη που απολύθηκε, κάνουν ερωτήσεις συγκεκριμένες για τον τρόπο της διαχείρισης. Ερωτήσεις όπως: *«...Γιατί με 150.000 ευρώ έσοδα (συν δωρεές σε είδος συνολικής αξίας 50.000 ευρώ) μέσα στο 2003 το χρέος του Κέντρου παραμένει αυξανόμενο; Γιατί με 150.000 ευρώ έσοδα μέσα το 2003 το προσωπικό του Κέντρου εξακολουθεί να ζει μέσα στην εξαθλίωση και την ανέχεια των δανεικών;»* Τέλος απαιτούν να *«υπάρξει λύση με εσωτερικές διαδικασίες και να μη μαθευτεί σε ανθρώπους που δεν εμπλέκονται...ώστε να μην υποχρεωθούμε να κινήσουμε νομικές διαδικασίες οπότε θα υποχρεωθείτε να σταθείτε απέναντι στις ευθύνες σας ως μέλη της εταιρίας...»*. Τέλος οι ίδιοι στο ίδιο ύφος αναφέρουν πως ανεξάρτητα από τις αποφάσεις της διαχείρισης η Ειρήνη Γιαννακάκη θα παραμείνει στο Κέντρο.

Στις 17 του ίδιου μήνα η Μ. Γανωτή σε επιστολή της προς τα μέλη της Εταιρίας προτείνει την επαναπρόσληψη των 3 απολυμένων (με εισαγωγικά η λέξη απολυμένων) με σκεπτικό την καλή λειτουργία του Κέντρου εφόσον η δουλειά δεν μπορεί να γίνει από εθελοντές και υπενθυμίζοντας ότι η δουλειά της περίθαλψης είναι πολύπλοκη. Εξ άλλου όπως η ίδια αναφέρει *«η εξοικονόμηση χρημάτων από τις απολύσεις αυτές για το συγκεκριμένο διάστημα είναι αμελητέα, αν υπολογίσει κανείς την υποβάθμιση της δουλειάς και την εξαθλίωση της εμφάνισης του Κέντρου... δεν θέλω να φέρω την ευθύνη για τέτοια εξέλιξη...»*

Το μέλος της εταιρίας Καλπάκης Σταύρος ο οποίος ασχολείται με την περίθαλψη στη Βόρεια Ελλάδα, σε επιστολή του στις 21-6-2004, αφού όπως γράφει ενημερώθηκε και από *«δέκα άτομα που απασχολούνται στην Αίγινα»* ξεκαθαρίζει ότι *«όσοι απασχολούνται στην Αίγινα το κάνουν εθελοντικά»* και αφήνει αιχμές για διαφορές αντιλήψεων στο θέμα της διαχείρισης και

ιδιαίτερα στο εργασιακό.

Στις 24/06/04, το προσωπικό σε συλλογική επιστολή του και αφού θεωρεί ότι η αιτία βρίσκεται στις *«κακές σχέσεις μεταξύ των μελών της εταιρίας»* και αφού εκτιμούν ότι *«είναι απαραίτητος ο πλήρης διαχωρισμός των προσωπικών από τις επαγγελματικές σχέσεις»* προτείνουν: *«Αναγνώριση της κατάστασης σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης. Καταγραφή των σημείων που παρουσιάζουν εμπλοκή ώστε να αντιμετωπιστούν διεξοδικά και βήμα-βήμα. Αποδοχή της κατάστασης. Εκτιμούμε ότι η έναρξη ενός νέου κύκλου συγκρούσεων και κατηγοριών για τα λάθη του παρελθόντος είναι περιττός, θα οδηγήσει το κέντρο σε άμεση κατάρρευση και θα μας υποχρεώσει σε άμεση υλοποίηση των απειλών μας. Ότι έγινε, έγινε. Ο καθένας φέρει το ποσοστό της ευθύνης του. Αλλαγή. Εκτιμούμε ότι όλα τα τρέχοντα προβλήματα, ακόμη και τα οικονομικά μπορούν να αντιμετωπιστούν με σωστή στρατηγική, μακροπρόθεσμο προγραμματισμό και πιθανώς εξωτερική βοήθεια...»* Στη συνέχεια αφού εξαίρουν την παρακαταθήκη της εξαιρετικής οργάνωσης περίθαλψης, της αποτελεσματικής και δίχως χρέη οργάνωσης του γραφείου στην Καλλιθέα, της παρουσίας του Κέντρου στα φόρα λήψης αποφάσεων, της υψηλής του αποδοχής από τα ΜΜΕ ζητούν να τερματιστεί η κρίση διότι *«είναι προφανές ότι η διαρροή της κατάστασης αυτής προς τα έξω θα βλάψει ιδιαίτερα τον ευρύτερο κοινωφελή χώρο»*. Επισημαίνουν ότι δέχονται πως οι όποιες παρατυπίες έχουν γίνει καλή τη πίστη και *«δεν αποτελούν σε καμιά περίπτωση μια πλήρη αποτύπωση της πραγματικότητας»*. Η επιστολή τελειώνει με ένα πλήρες αναλυτικό διάγραμμα το οποίο συμπληρώνεται με ένα καλοδιατυπωμένο ερωτηματολόγιο που αφορά λεπτομέρειες για την οικονομική διαχείριση, το οποίο προτείνουν ως αρχή για μια νηφάλια εκτόνωση από την κρίση.

Στις 29 Ιουνίου, η Δάφνη Τούτιου προς τα μέλη της Εταιρίας δηλώνει ότι αρνείται να υπογράψει για χρήματα που δεν παίρνει *«και τα οποία πολύ θα ήθελα να μάθω σε ποιανού τσέπες βρίσκονται»* και σαφώς αρνείται να παραιτηθεί περιμένοντας την ανακοίνωση της απόλυσής της.

Στις 29 Ιουνίου η Μ. Γανωτή επικαλούμενη το καταστατικό για τις υποχρεώσεις του ΕΚΠΑΖ απαιτεί να μην γίνει καμιά διαχειριστική πράξη μέχρι τη σύγκλιση του Δ.Σ. της εταιρίας.

Στις 30 Ιουνίου η Δ. Τούτιου σε επιστολή της προς τον Παναγιώτη Μπάβα αναφέρει περιστατικό που συνέβη στη Μαρία Γκίκα *«που ήταν υπεύθυνη για το μαγαζάκι στην Αίγινα και μόλις αντιμίλησε στον διαχειριστή και τη σύζυγό του, αυτός της είπε ότι δεν ισχύει καμιά προφορική συμφωνία και η κοπέλα έμεινε ξεκρέμαστη. Με δεδομένη μια τέτοια συμπεριφορά, καθώς και το γεγονός ότι το ΕΚΠΑΖ μου χρωστά μισθούς 9 μηνών, δεν μπορώ να υπογράψω ότι έχω εξοφληθεί γιατί ο "κύριος διαχειριστής" μπορεί άνετα να μου πει αύριο: «δεν σου χρωστάμε τίποτε»... Άλλωστε το ίδιο δεν είχε γίνει στο παρελθόν με την Ειρήνη και τη Σοφία, οι οποίες δεν γνωρίζω αν κατάφεραν να πάρουν τα χρήματά τους; Το ίδιο δεν είχε γίνει με την Αφροδίτη, τη Φιλιώ και τη Λίτσα που δεν είχαν πάρει ποτέ τα χρήματά τους; Αυτή τη διευκρίνιση κάνω γιατί δεν δέχομαι καμιά "κυρία" Δραγούμη να με προσβάλει. Εγώ έχω φτύσει αίμα για το ΕΚΠΑΖ. Αυτή απλά παντρεύτηκε τον διαχειριστή...»*. Η ίδια πάλι σε επιστολή της προς τον Π. Μπάβα στις 24 Ιουλίου καταλήγει για το ΕΚΠΑΖ: *«προνόμιο μιας αριστοκρατικής ελίτ και των αυλικών της, ένας χώρος στον οποίο απαγορεύονται οι διαφορετικές απόψεις και καταργούνται οι συζητήσεις»*.

Στις 7 Ιουλίου ο Παναγιώτης Μπάβας αφού ζητά την αποφυγή διοικητικών πράξεων χωρίς την προηγούμενη γνωμοδότηση των υπολοίπων μελών όπως και τη σύγκλιση Δ.Σ., προτείνει με βάση το καταστατικό, την παραίτηση των δυο διαχειριστών της εταιρίας και τον ορισμό τριμελούς επιτροπής που θα αποτελείται από ένα μέλος του Δ.Σ. *«πλην των Φ. Δραγούμη, Γ. Πουλόπουλο, Μ. Γανωτή), ένα μέλος από το προσωπικό, έναν εξωτερικό συνεργάτη, η οποία σε συνεργασία με λογιστή τον οποίο αυτή θα επιλέξει, θα αναλάβει την άμεση διεκπεραίωση διαθέσιμων χορηγιών (υπάρχουν διαθέσιμα 106.000 ευρώ) και θα προτείνει τρόπους διοικητικής και οικονομικής εξυγίανσης του ΕΚΠΑΖ...»*

Οι εργαζόμενοι σε επιστολή τους στις 18 Ιουλίου προς το Σύλλογο Φίλων ΕΚΠΑΖ και προς τους εθελοντές Θεσσαλονίκης αναφέρουν για την κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει το κέντρο: *«Πουλιά που φτάνουν για απελευθέρωση νεκρά (ούτε στις φυλακές γινόταν αυτό), νεκρά πουλιά που δεν περνιούνται στα στοιχεία (σημαντικό στοιχείο για να βελτιώσουμε την περίθαλψη), καρτέλες στις οποίες δεν γράφονται τα φάρμακα τα οποία δίνονται (όλα στο μυαλό δυο ανθρώπων;), προβλήματα στην τροφοδοσία του κέντρου (και δεν λέμε για πράγματα που χρειάζονται χρήματα αλλά για αποστολή δωρεών) και ο χώρος του κέντρου που αρχίζει να θυμίζει φυλακές από άποψη*

βρωμιάς, αποθήκες που περιμένουν το φιλότιμο εθελοντή να τακτοποιηθούν και να γίνουν λειτουργικές και απλή συντήρηση του κτιρίου δεν γίνεται. Θεωρούμε πως η κατάσταση αυτή είναι απλώς μηνύματα από ένα μέλλον χωρίς εμάς...» Στη συνέχεια αφού περιγράφουν για τον καθημερινό πόλεμο που δέχονται και το κλίμα *«διχοτόμησης και εμείς στη μειονεκτική θέση απέναντι στον διαχειριστή»*, τονίζουν: *«Κλείδωμα χώρων, απαγόρευση χρήσης του αυτοκινήτου του κέντρου (το έπαιρνε σπίτι του ο οδηγός για να μην το χρησιμοποιήσουμε), πρόγραμμα μόνο με τους εθελοντές και τους ημέτερους από το προσωπικό και απαγόρευση να μεταφερόμαστε στο κέντρο με το αυτοκίνητο του κέντρου...Σκοπός μας ήταν (και εξακολουθεί να είναι) η οργάνωση του κέντρου σε διοικητικό και οικονομικό επίπεδο και ορισμένες απαιτήσεις οικονομικού χαρακτήρα. Πιστεύουμε ότι η οργάνωση του κέντρου δεν μπορεί να είναι προσωποκεντρική και ανοργάνωτη. Τα πράγματα θα ήταν πολύ εύκολα ή και η ιστορία θα είχε τελειώσει αν οι διαχειριστές είχαν επιλέξει τη συνεννόηση αντί της πόλωσης και της διχοτόμησης...»*.

Από την εσωτερική αλληλογραφία φαίνεται φανερό όχι μόνο το γεγονός ότι το ΕΚΠΑΖ έτυχε μιας αυταρχικής προσωπικότητας να το διοικεί, όπως καταμαρτυρούν οι προσωποπαγείς συμπεριφορές και οι οικογενειοκρατικές σχέσεις, αλλά και η δυναμική που μπορούν να έχουν οι ίδιες οι ιεραρχικές-γραφειοκρατικές δομές που μπορούν να το επιτρέψουν. Εκείνο το στοιχείο άλλωστε που τις ξεχωρίζει από τις άλλες επιχειρήσεις είναι ο στόχος, ο εθελοντισμός, αλλά και η μη ξεκάθαρη οικονομική-εργασιακή συνθήκη. Ποιος θα σκεφτόταν κάτι τέτοιο όμως στην εποχή που προσλαμβάνονταν με συνοπτικές-προφορικές διαδικασίες 10 άνθρωποι που έκαναν στόχο ζωής την υπόθεση της περίθαλψης; Ποιος θα σκεφτόταν ότι θα υπήρχαν οικονομικές ατασθαλίες σ' ένα χώρο που όλοι, στελέχη και προσωπικό, θα δούλευαν στις ίδιες συνθήκες για τον ιερό σκοπό; Ποιος θα μπορούσε να φανταστεί ότι και **«οι καλές προθέσεις στρώνουν το δρόμο για την κόλαση»;**

Οι εργαζόμενοι στο ΕΚΠΑΖ και τα δυο μέλη της Εταιρίας που αργότερα παραιτήθηκαν (Μπάβας, Γανωτή) βρέθηκαν σε μια σειρά αρνητικών (μικρών στην αρχή) εξελίξεων που δεν μπορούσαν να τις ερμηνεύσουν και να τις αξιολογήσουν. Ούτως ή άλλως οι προθέσεις τους ήταν εξολοκλήρου δοσμένες στον ιερό σκοπό μη έχοντας μια ανάλυση για τη σημερινή κατάσταση που κυριαρχεί στην αγορά. Ήταν, το ΕΚΠΑΖ, μια νησίδα ασφάλειας για αυτούς που μοχθούσαν νυχθημερόν για τη σωτηρία των πουλιών. Έτσι, δεν μπορούν παρά να συμπεριφερθούν με ένα τρόπο συναισθηματικό, συγκαταβατικό, ανεκτικό αλλά παράλληλα και με μια πρώιμη απόκτηση ταξικής συνείδησης ενώ παράλληλα αρθρώνουν και λόγο για το ζήτημα της διαχείρισης θεωρώντας πως οι άνθρωποι είναι το κέντρο. Έτσι αιτιολογείται το γεγονός ότι τρέφουν αυταπάτες για την αλλαγή ρότας της διαχείρισης, έτσι αιτιολογείται η καθυστέρηση της προσφυγής τους στις υπηρεσίες, έτσι όμως δικαιολογείται παράλληλα και η αποφασιστική τους διάθεση να αλλάξουν την πορεία του Κέντρου και να διεκδικήσουν έστω και με παραχωρήσεις. **Είναι οι άνθρωποι που τρώνε τα σκατά των πουλιών και έχουν κάθε λόγο να προστατεύουν την αξιοπρέπειά τους από μια κατάσταση που συναντά κανείς στις επιχειρήσεις και τις υπηρεσίες.**

Η υπόθεση της περίθαλψης, όπως και κάθε κοινωνική διαδικασία που εξαρτάται από τους ανθρώπινους χειρισμούς είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία η οποία προϋπέθετε την υπέρβαση της προσωπικής υπόστασης. Αυτό όμως εμπεριέχει τον κίνδυνο της εκμετάλλευσης όταν δεν γίνεται συλλογικά, όταν αυτό δεν έχει δημοκρατικές διαδικασίες που θα εξασφαλίζουν την ενημέρωση, την αλληλεγγύη, την αλληλοκάλυψη και τη συνοχή. **Αυτό που επέτρεψε στους ίδιους τους εργαζόμενους να αποτελούν ένα σώμα παρά τις διαφορές τους ήταν η εσωτερική δημοκρατία** όπως οι ίδιοι τονίζουν στις συνεντεύξεις, κάτι που μάλλον δεν θα μπορούσε να υπάρξει και με τα μέλη της Εταιρίας. Στην ουσία, οι διαδικασίες της ΑΜΚ που προϋποθέτουν την ιεραρχία άρα και τον αυταρχισμό, ήταν το εγγενές στοιχείο που έστρωσε το έδαφος ώστε να εφαρμοστεί το ρηθέν ότι **«ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».**

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΖ

Η πρώτη υπηρεσία ήταν η Νομαρχία Πειραιά και η οποία οργάνωσε σύσκεψη στις 7 Οκτωβρίου 2004. Σύμφωνα με το πρακτικό, ο Νομάρχης Γιάννης Μίχας τόνισε ότι η Νομαρχία δεν θέλει να έχει ανάμιξη στα εσωτερικά του ΕΚΠΑΖ και πρότεινε μια *«νέα αρχή»* για το Κέντρο προκειμένου να ανοιχτούν *«ορίζοντες συμμετοχής και άλλων φορέων που εμπλέκονται στον*

Φυλακές, 1998. Ο Χρήστος και το Φλαμίγκο

τομέα περιβάλλον για να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις ευρύτερης συμμετοχής...Επιμένω στη δημιουργία ενός νέου Δ.Σ. με νομιμότητα και η Νομαρχία Πειραιά ας είναι μειοψηφία. Ζητάμε εντός μηνός να μας γνωστοποιήσετε τα οικονομικά του Κέντρου και την εν γένει πορεία του όπως και την αποδοχή η όχι της πρότασής μας ειδάλλως η Νομαρχία θα ζητήσει την απομάκρυνση του Κέντρου από το κτίριο και θα το παραδώσει σε φορέα στήριξης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης». Ο Νικήτας Γαβαλάς εκ μέρους 10 εργαζομένων μίλησε για την προσφυγή στο ΙΚΑ τόσο για μη καταβολή δεδουλευμένων όσο και μη καταβολή ενσήμων. Δήλωσε ότι κάθε προσπάθεια επικοινωνίας με τον Φ. Δραγούμη έπεφτε στο κενό. 5 από τους εργαζόμενους που κατέθεσαν προσφυγή έχουν υπογράψει σχετική σύμβαση ενώ οι άλλοι 5 έχουν μάρτυρες που επιβεβαιώνουν την εργασία τους σ' αυτό. Ο Φίλιππος Δραγούμης επικαλέστηκε ως λόγους την *«έλλειψη μελέτης για τα έσοδα του κέντρου»* το γεγονός ότι *«το 2003 δημιουργήθηκε ένα έλλειμμα το οποίο διογκώθηκε το 2004 σε συνδυασμό με κάποιες ανεκπλήρωτες υποσχέσεις για οικονομική βοήθεια από διάφορους δωρητές ενώ το προσωπικό ήταν υπεράριθμο (12 υπάλληλοι). Το Μάιο που μας πέρασε κρίναμε ότι το προσωπικό 12 ατόμων ήταν μεγάλο και αποφασίσαμε να κρατήσουμε τους 8 με σειρά παλαιότητας. Οι εργαζόμενοι δεν το δέχτηκαν και έτσι φτάσαμε σ' αυτό το σημείο».* Σε ερώτηση της Νομαρχιακής Συμβούλου Ελένης Παπαδοπούλου για τις οφειλές των εργαζομένων, ο Φ. Δραγούμης παραδέχτηκε το χρέος και υποσχέθηκε να γίνει η εξόφληση σταδιακά, τονίζοντας ότι η προσφορά του στο Κέντρο δεν αμείβεται. Αυτό όπως φαίνεται κι από την εσωτερική αλληλογραφία ήταν και ένα βασικό του επιχείρημα απέναντι στην συνδιαχειρίστριά του Κέντρου. Η Μαρία Γανωτή ανέφερε ότι το καταστατικό της εταιρίας *«ήταν ελλιπές»* και ότι τα οικονομικά προβλήματα ξεκίνησαν στις νέες εγκαταστάσεις που χορήγησε η Νομαρχία Πειραιά. Οι 'παραλείψεις' που ανέφερε ήταν ότι οι εθελοντές ενώ υπέγραφαν ένα κείμενο ότι δεν σιτίζονται στο χώρο του Κέντρου, ταυτόχρονα υπήρχαν έξοδα υπέρογκα για τρόφιμα, όπως και το γεγονός ότι το Κέντρο διαθέτει 6-7 αυτοκίνητα τα οποία η ίδια δεν γνωρίζει που βρίσκονται. Ανέφερε επίσης ότι στον διακανονισμό με το κράτος οι δυο υπεύθυνοι διαχειριστές δεν πήγαν στη συνάντηση ενώ πρότεινε ένα ευέλικτο σχήμα που θα διαχειριστεί το Κέντρο με το ίδιο καθεστώς. Η δικηγόρος των εργαζομένων Τζανίνη μίλησε για τον *«ερασιτεχνισμό της όλης υπόθεσης. Δεν υπάρχουν πρακτικά από γενικές συνελεύσεις»*, πράγμα που τόνισε πως δείχνει *«επιπλέον και καταχρηστική, συγκεντρωτική εξουσία ενδεικτική της συμπεριφοράς των διαχειριστών».* Ο αντιπρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου Δρακούλης Βρεττάκος αφού αναφέρθηκε για το ξεπέρασμα μεγάλων αντιδράσεων *«από τον κόσμο της Αίγινας»* για το οικόπεδο που στεγάζεται το ΕΚΠΑΖ αναρωτήθηκε *«υπάρχει το ΕΚΠΑΖ ή το εκμεταλλεύονται δυο άτομα, αυτό και τη σφραγίδα του»*; Η αντινομάρχης Εύη Γιαννοπούλου αναφέρθηκε στην οικονομική ενίσχυση από τον Οργανισμό Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης και υπερθεμάτισε της πρότασης του Νομάρχη. Η Ελένη Παπαδοπούλου, νομαρχιακή σύμβουλος, έκρινε *«μικρό τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται στο κέντρο»* και απευθυνόμενη στον Φ. Δραγούμη του επέστησε την προσοχή στο ζήτημα της οικονομικής διαχείρισης: *«Αν δεν αποδείξετε τι γίνεται με τα χρήματα να ξέρετε ότι θα βρεθείτε εσείς κύριε Δραγούμη κατηγορούμενος»* Τέλος αποδέχτηκε την πρόταση του Νομάρχη. Ο Αντιδήμαρχος Αίγινας Μωρόγιαννης συμφώνησε κι αυτός με την πρόταση του Νομάρχη όπως και η Εύη Καρακώστα που μαζί με την Ε. Παπαδοπούλου τάχθηκαν με το πλευρό των εργαζομένων.

Η Μαρία Γανωτή απάντησε στο Νομάρχη, άμεσα, με επιστολή στις 29-10-2004 «για την εξορθολογισμένη λειτουργία του Κέντρου Διάσωσης Ειδών Άγριας Ζωής στην Αίγινα». Μιλώντας για λογαριασμό των συνεργατών της και *«εφόσον δεν έχει*

πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα Γενική Συνέλευση του ΕΚΠΑΖ, ώστε να σας κατατεθεί εγκαίρως πρόταση» ότι προχώρησαν στη δημιουργία ενός νέου Συλλόγου με την επωνυμία «Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής» ώστε να διασφαλιστεί ο πυρήνας για την ανάδειξη ενός διαδόχου σχήματος για το Κέντρο στην Αίγινα. Στα μέλη του περιλαμβάνονται επτά απολυμένοι εργαζόμενοι του Κέντρου, στενοί συνεργάτες του ΕΚΠΑΖ, πρόσωπα με συναφείς ειδικότητες (κτηνίατρος, δασολόγος, περιβαλλοντολόγοι κλπ) όπως και ειδικότητες (δικηγόροι, σύμβουλοι επιχειρήσεων) *«που είναι απαραίτητες για την ορθή λειτουργία του Σωματείου».* Σύμφωνα με την πρόταση «δεν αποκλείονται από μέλη του Συλλόγου τα νυν μέλη του ΕΚΠΑΖ» ενώ *«διασφαλίζεται η διαφανής και δημοκρατική του λειτουργία».* Προτείνουν επίσης *«για τη διαχείριση του κτιρίου στην Αίγινα αλλά και το συντονισμό των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων της Νομαρχίας Πειραιά τη δημιουργία ΑΜΚ Εταιρίας»* στην οποία θα συμμετέχουν μέλη του Δ.Σ. του αναφερόμενου Συλλόγου, εκπρόσωποι του Οργανισμού Ανάπτυξης και Περιβαλλοντικής Προστασίας του Νομού Πειραιά, εκπρόσωπος του Δήμου Αίγινας ή άλλου Δήμου της Νομαρχίας, εκπρόσωπος ΜΚΟ με συναφές αντικείμενο όπως η Ορνιθολογική Εταιρία που έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον.

Έτσι εκτός από αυτήν την συλλογική απάντηση δεν υπήρξε άλλη. Σε επόμενη συνάντηση που έγινε τον Γενάρη του 2005, ο Νομάρχης δήλωσε ότι δίνει, στη διαχείριση του ΕΚΠΑΖ, διορία μέχρι τον Νοέμβρη του 2005 για να ξεκαθαριστεί το τοπίο αλλιώς θα απομακρύνει με νόμιμα μέσα το ΕΚΠΑΖ. Τα ίδια δήλωσε τόσο στην εφημερίδα «Καθημερινή» όσο και στην τοπική «Εβδομαδιαία». Στο Νομαρχιακό Συμβούλιο στις 19-11-05 μάλιστα 'πέρασε' μια εισήγηση με θέμα την υπόθεση του ΕΚΠΑΖ με πρόταση την ανάληψη τεχνική μελέτης από τον Οργανισμό Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης της Νομαρχίας Πειραιά προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητα των εγκαταστάσεων όπως και την απόδοση στην ΑΜΚ ΕΚΠΑΖ, εκ νέου ή σε άλλον φορέα, της ευθύνης για την περίθαλψη των τραυματισμένων ζώων και πουλιών. Στο επόμενο συμβούλιο ανατέθηκε σε επιτροπή διαπαραταξιακή να αποφασίσει σχετικά με την επόμενη διαχείριση εφόσον λήγει και το χρησιδάνειο στο τέλος του Νοέμβριου. Η απόφαση ήταν η εξής: Η σύσταση ενός Δ.Σ. με μέλη: εκπρόσωπο της Νομαρχίας, του Δήμου Αίγινας, του ΕΚΠΑΖ, του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής, της ΑΜΚ που σύστησε ο Δραγούμης.. Ένα πρόχειρο συμπέρασμα είναι ότι η Νομαρχία Πειραιά από τη μια αποφεύγοντας επιμελώς το σκόπελο του εργασιακού ζητήματος δείχνει το πρόσωπο αυτού που επιθυμεί να συνεχίσει η δραστηριότητα της περίθαλψης στην Αίγινα. Καθιστά θύτες και θύματα, συνδιαχειριστές της περίθαλψης ενσωματώνοντας και το Δήμο της Αίγινας ως παράγοντα, παρόλο που ουδέποτε είχε δηλώσει ενδιαφέρον. Μια ωραία σούπα, ένας καλοαλεσμένος χυλός ο οποίος στη βάση μιας πρόσφατης σπουδαίας εμπειρίας αλλά και μιας σπουδαίας και διεθνούς εμβέλειας φήμης που κατακτήθηκε τόσα χρόνια με κόπους, με προσωπικές αγωνίες και κόπο θα συνεχίζει την περίθαλψη.

Είναι φανερό ότι η Νομαρχία Πειραιά, αποφεύγει να θέσει το ζήτημα του εργασιακού, ως 'εσωτερικού' ζητήματος αλλά και της οικονομικής εκκρεμότητας, ενώ θέλει να κλείσει με γραφειοκρατικό τρόπο την υπόθεση της κρίσης στο ΕΚΠΑΖ προκειμένου να συνεχίζει να παρουσιάζει περιβαλλοντικό έργο. Η 'παραγωγή' περιβαλλοντικού έργου από το κράτος και τους θεσμούς του είναι ένα κομβικό σημείο στο οποίο συναντώνται αρκετοί στόχοι του. Κάποιοι από αυτούς είναι: **1)το ιδεολογικό άλλοθι που αποκτά αφομοιώνοντας ένα ζήτημα που επί της ουσίας βρίσκεται ως σοβαρή υπόθεση στα χέρια ενός κόσμου που αντιτίθεται στην καπιταλιστική ανάπτυξη, 2)η απρόσκοπτη ανάπτυξη που έχει ως στόχο της η κρατική γραφειοκρατία με το πρόσχημα των περιβαλλοντικών μελετών, 3)η καθιέρωση ευέλικτων μορφών εργασίας μέσω των ΜΚΟ που διαχειρίζονται ζητήματα του περιβάλλοντος, 4)η σταθεροποίηση στην αγορά ενός επιχειρηματικού σχήματος που θα εμπεριέχει μέσω των ιερών σκοπών ένα υγιές άλλοθι, 5)η εισροή κοινοτικού χρήματος που διευκολύνει την ανάσχεση συνεπειών από μια μαζική δυσαρέσκεια και η οποία είναι άγνωστο πού θα οδηγήσει.**

Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός ότι το ζήτημα μέσω των υπηρεσιών όπως της Νομαρχίας μετατρέπεται από πολιτικό-ηθικό σε τεχνικό. Για τις υπηρεσίες είναι ζήτημα τήρησης της νομιμότητας και εφαρμογής των κανονισμών. Το ζήτημα της οικολογίας (δεν χρησιμοποιείται καν αυτός ο όρος) και της προστασίας του περιβάλλοντος είναι υπόθεση διακανονισμών και διαχείρισης από τα πάνω και στην καλύτερη περίπτωση η ικανοποίηση

των αυτονόητων εργασιακών δικαιωμάτων σύμφωνα πάντα με το ισχύον εργατικό δίκαιο. Ένα σύνολο από θεσμούς: Οργανισμοί Περιβαλλοντικής Ανάπτυξης, Δήμοι, ΜΚΟ, καλούνται να διαχειριστούν από τα πάνω ένα ζήτημα που αφορά την ίδια μας τη ζωή. Αυτούς άλλωστε επικαλούνται και οι εργαζόμενοι του ΕΚΠΑΖ απευθυνόμενοι στο Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Πειραιά μετά την προσφυγή τους στην Επιθεώρηση Εργασίας, στο ΙΚΑ αλλά και στα αστικά δικαστήρια με την αγωγή κατά της εταιρίας. Μέσα στο κείμενο γράφουν για την *«ερασιτεχνική διαχείριση»* της Εταιρίας που *«δημιούργησε πολλά και σοβαρά οικονομικά και διοικητικά προβλήματα».* Γράφοντας συνοπτικά το ιστορικό της κρίσης και αναφέροντας ότι τον τελευταίο χρόνο οι σπασμωδικές κινήσεις της διαχείρισης οδήγησαν τη κατάσταση σε αδιέξοδο που την οδήγησαν στη λύση της παράνομης απόλυσης *«του πλέον εξειδικευμένου προσωπικού...αρνήθηκε όχι μόνο να ανταποκριθεί στις προσκλήσεις μας...έφτασε το σημείο να αρνείται πως εργαζόμαστε ισχυριζόμενη πως είμαστε εθελοντές»* καταλήγει: *«Επιμένουμε να ζητάμε την παρέμβαση των αρμοδίων φορέων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ΕΚΠΑΖ και την ομαλή συνέχιση της λειτουργίας του».* Με το ίδιο σκεπτικό ξεκαθαρίζουν τη θέση τους προς τον *«αξιότιμο κύριο Νομάρχη»* προτείνοντας την ανάληψη της ευθύνης της περίθαλψης από έναν *«φορέα φορέων».* Επικρίνουν άμεσα την πολιτική της διαχείρισης του Κέντρου, τόσο για την άθλια συμπεριφορά προς το προσωπικό όσο και για τον τρόπο διαχείρισης του ίδιου του κέντρου προτείνοντας μια *«νέα και υγιή κατάσταση».* Ωστόσο παρ όλες *«τις προσωπικές μας πικρίες θα δεχτούμε να στηρίξουμε και να συμμετέχουμε με όρους που διασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία στον χώρο της περίθαλψης ακόμα και με τη συμμετοχή ενός εξυγιασμένου και σύγχρονου ΕΚΠΑΖ που θα έχει παραδεχτεί και διορθώσει πολιτικά λάθη και ατοπήματα».* Τόσο οι ίδιοι οι εργαζόμενοι όσο και οι άνθρωποι που δεν έπεσαν στην παγίδα της διαφθοράς, όπως η Μαρία Γανωτή και άλλοι ζητούν από τους ίδιους του μηχανισμούς καταλήστευσης του περιβάλλοντος τη διέξοδο από την κρίση. Η γραφειοκρατία φαίνεται μονόδρομος, εφόσον τα μοναδικά κείμενα που χρήζουν δημοσίευσης είναι καθαρά υπηρεσιακά ή κείμενα που δεν απευθύνονται στο υπάρχον οικοπεριβαλλοντικό κίνημα αλλά σε μια αγοραία δημοσιοποίηση όπως αυτή που έγινε στο ΕΘΝΟΣ-ΚΥΝΗΓΙ ή άλλα στην εφημερίδα «Καθημερινή» που αποτελούν μοχλό πίεση προς τις ίδιες τις υπηρεσίες. Αποκομμένο από τις σάρκες του το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα δίνει, στα πρόσωπά του, ένα ρόλο συνομιλητή με τις υπηρεσίες και αποδίδοντας σε αυτό, έτσι ή αλλιώς το ρόλο ενός υπηρεσιακού παράγοντα πλήρως ενταγμένου στην αγορά και τη διοίκηση.

Ακόμα και τα κείμενα που δημοσιεύτηκαν στο ένθετο περιοδικό για το κυνήγι της εφημερίδας «Έθνος» και τα οποία καταμαρτυρούν για την οικονομική διαφθορά στην οποία είχαν περιπέσει είναι κείμενα 'εσωτερικής' σημασίας. Μέσα σ' αυτά τα κείμενα φαίνεται καθαρά όχι μόνο η αδυναμία μιας μικρής ομάδας να υπερβεί τους όρους μιας ΑΜΚ Εταιρίας αλλά και η ίδια η δυναμική των υπηρεσιών να καναλιζάρουν μια δραστηριότητα που πριν από μερικά χρόνια ήταν ανεξάρτητη, στη βάση του κινήματος. Αντιγράφοντας λίγα από τα δημοσιευμένα ντοκουμέντα, τα οποία μέχρι τώρα δεν έχουν διαψευστεί, αντιλαμβάνεται κανείς το πόσο κομβικό ρόλο έπαιξε το κράτος στην γραφειοκρατικοποίηση και στη διαφθορά μιας υπόθεσης πολύ σοβαρής για να αφεθεί στα χέρια του: *«...Κρίσιμο επίσης στοιχείο αποτελεί κι ένα κρίσιμο ποσό χορηγιών συνολικού ύψους πάνω από 130.000 ευρώ, που ενώ δεν έχουν εισρεύσει από το 2003 δεν εμφανίζονται λογιστικά βιβλία του Κέντρου, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ελεγχθεί η διάθεση ή κατάληξή τους...μεγάλες εκκρεμότητες οικονομικής φύσης υπάρχουν και στις σχέσεις του Κέντρου με χρηματοδοτήσεις αρκετών χιλιάδων ευρώ που έλαβε από τα Υπουργεία Εξωτερικών (DAC) και ΠΕΧΩΔΕ (ΕΤΕΡΠΣ) χωρίς όμως η Αίγινα να είναι σε θέση να τεκμηριώσει απολογισμό των δράσεων που ανέλαβε με αυτά τα ποσά, με αποτέλεσμα να τα ζητάνε πίσω...»*Σε εμπιστευτική επιστολή που έστειλε στις 7/7/2004 στέλεχος της Αίγινας προς ενημέρωση των υπολοίπων μεταξύ άλλων επισημαίνεται: *«Το Κέντρο έλαβε χρηματοδότηση από πρόγραμμα του ΥΠΕΞ χωρίς να αποδώσει απολογισμό. Το Υπουργείο ζητά είτε να λάβει τον εν λόγω απολογισμό, είτε να του επιστραφούν τα χρήματα...Από το ΥΠΕΧΩΔΕ το Κέντρο έλαβε επιδότηση 30.000 ευρώ για το πρόγραμμα απελευθερώσεων για το οποίο απαιτούνται ίδια συμμετοχή άλλα 30.000 ευρώ. Πρόσφατα το Κέντρο απέδωσε απολογισμό για 30.000 ευρώ μόνο, με αποτέλεσμα το ΥΠΕΧΩΔΕ να ζητά απολογισμό για ολόκληρο το ποσό των 60.000 ευρώ ή επιστροφή της επιδότησης. Σε σχέση όμως με το συγκεκριμένο ζήτημα υπάρχει σοβαρότερο πρόβλημα: Το Κέντρο*

εμφάνισε τα ίδια παραστατικά που δηλώθηκαν στο πρόγραμμα των απελευθερώσεων ως δαπάνες και σε δεύτερο πρόγραμμα που έλαβε από το ίδιο Υπουργείο για τον εθελοντισμό. Την ίδια στιγμή, μόνο στο διάστημα Ιουλίου-Αυγούστου 2003, το Κέντρο εμφανίζεται να έχει πραγματοποιήσει αγορές αξίας 5.513 ευρώ από τα σούπερ μάρκετ «Κρητικό» της Αίγινας με πιστωτικά τιμολόγια. Στέλεχος της Αίγινας σε εσωτερικό του σημείωμα αναφέρει χαρακτηριστικά: Οι δαπάνες αυτές αφορούν τρόφιμα πολυτελείας όπως ροζ σολομό (!) και μοτσαρέλα, αλκοολούχα ποτά όπως ουίσκι και βότκα, καθώς και είδη οικοσκευής όπως πιατικά, τσάντες, κρέμες κλπ. Εάν αναζητήσει κανείς αντίστοιχες δαπάνες καθ' όλη τη διάρκεια του 2003, νομίζω ότι θα γίνει κατανοητό το πώς έφτασαν τα χρέη του Κέντρου προς το σούπερ μάρκετ «Κρητικός» τα ...22.000 ευρώ, όταν το προσωπικό ήταν απλήρωτο και κυριολεκτικά δεν είχε να φάει...» Έτσι μοιραία ο μονόδρομος της γραφειοκρατίας στήνεται για το ξεπέρασμα μιας κρίσης σημαντικής τόσο για το ΕΚΠΑΖ όσο και πιλοτικά (;) για όσες επακολουθήσουν σε άλλους φορείς. Από το ίδιο περιοδικό αναδημοσιεύουμε απόσπασμα επιστολής της Μαρίας Γανωτή: *«Στο ΕΚΠΑΖ συγκρούονται σήμερα δυο αντιλήψεις. Η μια είναι να παραμείνει η εταιρία ένα κλειστό σύστημα, να λειτουργεί ως οικογενειακή επιχείρηση των διαχειριστών, η δουλειά να βγαίνει κυρίως από εθελοντές, η αισθητική του χώρου να θυμίζει την παραμονή μας στις φυλακές της Αίγινας. Η άλλη είναι να ανοίξει η εταιρία στην κοινωνία, να μπουν επιστήμονες στο Δ.Σ., εκπρόσωποι της τοπικής κοινωνίας και της Νομαρχίας, να δουλεύουμε με επαγγελματικά στελέχη και πλήρη νομιμότητα...».* Αυτή είναι και η άλλη πρόταση απέναντι στην αδιαφάνεια και στις αναχρονιστικές οικογενειοκρατικές αντιλήψεις που επικρατούν στην κοινωνία. Μια νέα δηλαδή γραφειοκρατία που θα ελέγχει την υπόθεση του Κέντρου είναι στην ουσία το απαύγασμα μιας ενιαίας σχεδόν αντίληψης που διαπερνά όσους ενταγμένους στη μεταρρυθμιστική οικολογία της αγοράς και της κρατικής γραφειοκρατίας βρίσκονται ακόμα στο χώρο των αναγνωρισμένων ΜΚΟ περιβαλλοντικών κινήσεων. Τεχνοκρατία, διοικητισμός, κρατικός έλεγχος, έλεγχος των φορέων και προπάντων «πλήρης νομιμότητα» απέναντι σε μια διεφθαρμένη κατάσταση. Δίχως ίχνος κριτικής, δίχως ίχνος αμφισβήτησης της εξουσίας και τη αγοράς η οποία θρέφει αυτά τα φαινόμενα που αποτελούν την ουσία τους, μελετώντας την περίπτωση του ΕΚΠΑΖ ως ένα από τα πιο αξιόλογα δείγματα του χώρου, μπορούμε να συμπεράνουμε για ένα δίπολο στα πλαίσια λειτουργίας του συστήματος που η ανηθικότητα του ενός πόλου ολοκληρώνεται από την ηθική καταξίωση του συστήματος από το άλλο. Ένα δίπολο που ακυρώνει την υπόθεση της χειραφετημένης δράσης, την απελευθερωτική διάσταση της κοινωνίας και τις προοπτικές καταπολέμησης των αιτιών που γεννούν την οικολογική κρίση των ημερών μας. Η παγίδα είναι πολύ σοβαρή για όσους ανθρώπους, όπως οι παραιτηθέντες από τη διαχείριση του ΕΚΠΑΖ ή οι απολυθέντες ή και άλλους οι οποίοι ευελπιστούν μέσω των ΜΚΟ να συνεισφέρουν στην υπόθεση της αλλαγής της ζωής τους-μας, να μετακυλήσουν στη στήριξη των ίδιων των αιτιών που αναπαράγουν την οικολογική κρίση. Στη στήριξη δηλαδή των ίδιων ή άλλων μηχανισμών που η μαγιά τους ευθύνεται

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΡΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φυλακές, 1998. Ο Γιάννης με μια Αετογερακίνα

για την εξουσία και την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και την καταστροφή του περιβάλλοντος της κοινωνίας και των οικοσυστημάτων.

Στην ουσία, με τις σάρκες της οικολογίας στήνεται το πανηγύρι της γραφειοκρατίας και της αγοράς.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ, ΣΤΟ ΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Οι προσφυγές στο ΙΚΑ, στην Επιθεώρησης Εργασίας αλλά και στο αστικό δικαστήριο βρίσκονται σε εξέλιξη. Τυπικά και άψυχα χαρτιά τα οποία αφηγούνται τις υποχρεώσεις της εταιρίας απέναντι στους εργαζόμενους και την οποία παραδέχονται σε non papers, σε έγγραφα χωρίς επίσημη αναγνώριση οι ίδιοι οι διαχειριστές. Τόσο ο Γιάννης Πουλόπουλος στην εσωτερική αλληλογραφία τονίζει όπως προαναφέρθηκε χρέος της εταιρίας που ανέρχεται στα 80.000 ευρώ, όπως κι ο Φίλιππος Δραγούμης στο πρακτικό της σύσκεψης στη Νομαρχία Πειραιά στις 7 Οκτωβρίου 2004 που παραδέχεται ότι η εταιρία οφείλει χρήματα στους εργαζόμενους. Αργότερα τόσο ενώπιον της εκδίκασης της υπόθεσης στο ΙΚΑ, αλλά και στο δικαστήριο για την αγωγή (742/22-11-2005) την οποία κατέθεσε το απολυμένο προσωπικό, θα το αρνηθεί τον Νοέμβρη που εκδικάστηκε χρησιμοποιώντας ως μάρτυρα το Γιώργο Μανωλά, νεοπροσληφθή οδηγό του ΕΚΠΑΖ ο οποίος κατέθεσε ότι οι εργαζόμενοι ήταν ...εθελοντές. Με λεπτομερείς αναφορές για το χρέος του ΕΚΠΑΖ στους εργαζόμενους, οι ίδιοι αναφέρουν τα χρηματικά ποσά τα οποία τους οφείλονται, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς.

Στις 08/07/05 η Τοπική επιτροπή ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Πειραιά εκδόθηκε απόφαση καταβολής από την πλευρά της εταιρίας Με λεπτομερείς αναφορές για το χρέος του ΕΚΠΑΖ στους εργαζόμενους, οι ίδιοι αναφέρουν τα χρηματικά ποσά τα οποία τους οφείλονται, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς. Η αγωγή αυτή κατατέθηκε κατόπιν μη προσέλευσης του Φίλιππου Δραγούμη στα γραφεία της Επιθεώρησης Εργασίας στις 30-9-04 ένα μήνα μετά την προσφυγή των εργαζομένων για «εξέταση για μη καταβολή νόμιμων αποδοχών, επιδομάτων αδείας, δώρου Πάσχα, δώρου Χριστουγέννων».

Στις 08/07/05 η Τοπική επιτροπή ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Πειραιά εξέδωσε απόφαση (15009-15010/04) καταβολής από την πλευρά της εταιρίας ποσού *«38.926,78+68.780,75=107.707,53 ευρώ χρονικής περιόδου Σεπτεμβρίου '98-Συγούστου '04 για την ασφαλιστική τακτοποίηση των εργαζομένων στην ανωτέρω εταιρία...Παράλληλα συντάχθηκε η 1888-1889/04 ΠΕΠΕΕ ποσού 17.517,05 ευρώ+30.951,41=48.468,46 ευρώ επειδή δεν ακολούθησε την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν.1469/84 διαδικασία που έχει προσβάλλει αυτοτελώς».* Ο Φ. Δραγούμης έκανε ένσταση με τη δικηγόρο του την οποία η επιτροπή έκρινε *«αβάσιμη και τους ισχυρισμούς του ενισταμένου ανίσχυρους και αβάσιμους».* Σύμφωνα με την απόφαση 291/05 *«ισχυρίστηκαν ότι το Κέντρο περίθαλψης αγρίων ζώων δεν διαθέτει συγκεκριμένο κεφάλαιο που να καλύπτει τα λειτουργικά του έξοδα ή συντήρησής του και η περίθαλψη των αγρίων ζώων στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην προσφορά εθελοντικής εργασίας».*

Αυτές είναι και οι κύριες επίσημες αναφορές οι οποίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της υπόθεσης την οποία πλέον την έχουν αναλάβει αποκλειστικά οι υπηρεσίες. Η αδικία στους εργαζόμενους βρίσκει το χώρο της στους θεσμούς του κράτους. Είναι ένα δείγμα της κατάστασης στην οποία βρίσκεται το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα του οποίου οι διαδικασίες έχουν πλήρως αντικατασταθεί από τα πρακτικά συνεδριάσεων στα δικαστήρια και στις ελεγκτικές επιτροπές. Το ίδιο το περιβαλλοντικό κίνημα μέσα στην εσωστρέφειά του ήταν αδύναμο να δώσει μια λύση ή μια προσωρινή διέξοδο στην κρίση του ΕΚΠΑΖ

Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ «ΑΔΕΛΦΩΝ» ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΖ ΑΙΓΙΝΑΣ

Το ζήτημα της στάσης των οικοπεριβαλλοντικών οργανώσεων που συστηματικά ασχολούνται με την προστασία της άγριας πανίδας είναι πιο δύσκολο ακόμα. Αφενός διότι οι τηλεφωνικές συνομιλίες δεν μπορούν να εκφράσουν πραγματικά το τι θέση μπορεί να έχουν οι οργανώσεις αυτές, αφετέρου οι συνομιλίες γίνονται με πρόσωπα που σε άλλες περιπτώσεις ομιλούν ως άτομα και σε άλλες μιλούν ως εκπρόσωποι κάτω από διαδικασίες οι οποίες είναι δύσκολο να διερευνηθούν για το είδος και τη μορφή της συμμετοχής στις αποφάσεις. Μέσα σ' αυτές τις οργανώσεις, η τυπική ιεραρχία, απαραίτητη για τη σύσταση και αναγνώρισή τους από το κράτος, είναι πολύ δύσκολο να διερευνηθεί για το κατά πόσο σημαντική, εμφανής, διακριτική και ουσιαστική είναι για την ίδια την οργάνωση. Ο λόγος είναι κοινός για σχεδόν όλες τις οργανώσεις. Έχουν συσταθεί κατόπιν μιας εμπειρίας κινηματικής,

ενός συνδυασμού ακτιβισμού και εθελοντισμού, η οποία αναγκαστικά παίρνει μορφή και νόημα, μέσω της ιεραρχημένης οργανωτικής δομής αναγνωρισμένης από το κράτος. Δεν θα μπορούσαν διαφορετικά να χρηματοδοτούνται ούτε να έχουν μια θεσμική σημασία (π.χ. περιβαλλοντική εκπαίδευση). Όμως η σημασία της αναγνώρισης ποικίλει από οργάνωση σε οργάνωση με αποτέλεσμα σε άλλες περιπτώσεις η ιεραρχία να είναι ένας ενδιάμεσος κράτους και δράσης και σε άλλες περιπτώσεις να αποτελεί το βασικό κορμό πάνω στον οποίο βασίζεται η δράση. Έτσι σε άλλες περιπτώσεις τα «πρόσωπα» και τα οποία προέρχονται από την καρδιά του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος έχουν μια δεσπόζουσα σημασία ενώ αλλού δεν αποτελούν παρά συντονιστές ή αρμόδιοι τομέων μέσα στο όλον.

Μέσα στην ανάπτυξή τους επίσης οι ΜΚΟ και ΑΜΚ οργανώσεις είχαν και το ομολογουμένως ανομολόγητο φαινόμενο να έχουν στο δυναμικό τους ανθρώπους που είναι απλοί εργαζόμενοι -οι οποίοι ξεκίνησαν ως εθελοντές- με τυπικά δικαιώματα και υποχρεώσεις εφόσον βέβαια η δραστηριότητα έχει ενταχθεί και στην αγορά εργασίας (π.χ. προσλήψεις μέσω ΟΑΕΔ) άρα και ελεγχόμενες από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Αυτό βέβαια ποικίλει εφόσον πολλοί ξεπερνούν το ρόλο τους, τις δυνάμεις τους και το ωράριό τους πάλι εθελοντικά για την υπόθεση της προστασίας της φύσης. Σε γενικές γραμμές παρόλο που δεν πηγαίνουν άνθρωποι άσχετοι (συνδυασμός μόνιμης εργασίας, τρόπου ζωής, αγάπης για την οικοπεριβαλλοντική δράση), καθότι και το ίδιο το αντικείμενο της δράσης σε πρακτικό επίπεδο δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στην Ελλάδα, έχουν εντοπιστεί σημάδια ενός δυϊσμού στον οποίο πρωταγωνιστούν τα «στελέχη» και οι «εργαζόμενοι». Τίποτα δεν έχει κριθεί στην υπόθεση της προστασίας της φύσης από τα ληστρικά συμφέροντα του κεφαλαίου και της εξουσίας, όμως εντοπίζονται ίσως και με περισσότερα στοιχεία πλέον τα σημάδια της εγκατάστασης της γραφειοκρατίας και της εργολαβίας στην οικοπεριβαλλοντική δράση. Έχει ανοίξει ένα πολύ σοβαρό ζήτημα που αποδεικνύεται χρόνο με το χρόνο: ότι έχει εκχωρηθεί ένα μεγάλο μέρος της περιβαλλοντικής δράσης στον έλεγχο του κράτους και της οικονομίας της αγοράς. Οι μεγάλοι χορηγοί των εταιριών, η επίβλεψη από τις κρατικές υπηρεσίες έχουν αντικαταστήσει τις διαδικασίες οι οποίες εν σπέρματι είχαν τεθεί από τα μέσα της δεκαετίας του '80 τουλάχιστον στην Ελλάδα και χρόνια πιο πριν στην Ευρώπη και Αμερική. Το μεγάλο στοίχημα του τέλους της δεκαετίας του '80 για το κίνημα που θα άλλαζε τον κόσμο και που άγγιξε το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής κοινωνίας σε μια περίοδο που κατέρρεε το σοσιαλιστικό δέος της Ανατολικής Ευρώπης, προς ώρας έχει χαθεί ανάμεσα σε επιδοτήσεις, Διοικητικά Συμβούλια, γνωμοδοτικές επιτροπές, Πρωτοδικεία και σε ένα μέρος του με την καθεστωτική πολιτική σκηνή (κόμματα, θεσμικά όργανα κλπ.).

Η «Σχεδία» προσπάθησε να διερευνήσει την άποψη που έχουν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις οι οποίες έχουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός τους την προστασία της φύσης και της άγριας πανίδας για το θέμα της κρίσης στο ΕΚΠΑΖ Αίγινας. Κάποιοι άνθρωποι από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις ενοχλήθηκαν ή απόρησαν για το γεγονός ότι καλούνται να πάρουν θέση επί του συγκεκριμένου ζητήματος ρωτώντας το «ποιος σας έδωσε το τηλέφωνο». Ενδεχομένως η 'αδιακρισία' της μικρής αυτής έρευνας να ενόχλησε όσους θεωρούν ότι ένα τέτοιο ζήτημα είναι πολύ σοβαρό για να γίνεται δημόσιο ίσως διότι έχουν μια άποψη ότι τα ζητήματα αυτά είναι αυστηρά «εσωτερικά», παρόλο που η δυναμική της Σχεδίας δεν μπορεί να συγκριθεί με τη βαρύτητα που έχουν τα επίσημα ΜΜΕ και παρόλο που ο χαρακτήρας όλων των οργανώσεων είναι και τυπικά δημόσιος εφόσον η δράση τους υπόκειται σε καταστατικό αναγνωρισμένο από τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς θεσμούς.

Μίλησε τηλεφωνικά με τον Θεόδωρο Μπένο-Πάλμερ, από την οργάνωση «ΑΡΧΕΛΩΝ» ή οποία ασχολείται συστηματικά με την προστασία της θαλάσσιας χελώνας careta-careta, ο οποίος θεωρεί το ζήτημα της κρίσης στο ΕΚΠΑΖ «εσωτερικό» και υπεραμύνθηκε της «μη επέμβασης στα εσωτερικά των άλλων οργανώσεων». Κρίνει «ιδεαλιστική» την όλη δραστηριότητα των ΑΜΚ και ΜΚΟ περιβαλλοντικών οργανώσεων που «δεν σχετίζεται με εξουσίες και καπιταλισμό» και σαφώς απαράδεκτο το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι του ΕΚΠΑΖ «κάρφωσαν στις υπηρεσίες» για το γεγονός ότι ήταν απλήρωτοι και ανασφάλιστοι διότι «δεν θα μπορούσε να τους πληρώσει το Δ.Σ.». Ήταν ιδιαίτερα ενοχλημένος από το γεγονός ότι οι ερωτήσεις εστιάζονταν στο εργασιακό ζήτημα και θεωρεί ότι δεν πρόκειται να υπάρξει διάλογος με τους εργαζόμενους εφόσον προσέφυγαν στις «υπηρεσίες». Οι «υπηρεσίες», όμως, για τον Θεόδωρο Μπένο-Πάλμερ -ο οποίος μίλησε στη «Σχεδία» ως πρόσωπο- των οποίων τμήμα αναγνώρισε ως ΑΜΚ ή ΜΚΟ την προγενέστερη προσπάθεια

Μετόχι 2002. Η Μαρία με παιδιά απο τον Ασώματο

των οργανώσεων (που μέχρι τότε κινούνταν αυτόνομα και ήταν αυτοχρηματοδοτούμενες) και οι οποίες χρηματοδοτούν τις οργανώσεις, δεν πρέπει στην περίπτωση να επεμβαίνουν.

Ο Ξενοφών Κάππας, μέλος της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρίας που έχει και μια μεγαλύτερη σχέση με το ΕΚΠΑΖ καθότι τα πουλιά αποτελούν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος της, στην τηλεφωνική συνομιλία με τη «Σχεδία» ανέφερε ότι γνωρίζει την άποψη των δυο πλευρών στο ΕΚΠΑΖ, ότι το διερευνούν και ότι δεν μπορούν να εκφράσουν μια συγκεκριμένη άποψη για το ζήτημα. Επιφυλάχθηκε για το μέλλον όταν ξεκαθαριστεί το συμβαίνει πραγματικά στο Κέντρο της Αίγινας λέγοντας ότι η δραστηριότητα με την προστασία των ζώων «συνεχίζεται»...Στο ίδιο μήκος κύματος ο Νίκος Χρυσόγελος, μέλος του Δικτύου «Μεσόγειος SOS», όπως και η Θεοδότα Νάντσου από το WWF είπαν εν ολίγοις ότι το θέμα διερευνάται από κοινού με τις υπόλοιπες περιβαλλοντικές οργανώσεις στα πλαίσια της εξεύρεσης λύσης προκειμένου να ξεπεραστεί το πρόβλημα που έχει και αντίκτυπο στην ίδια την περίθαλψη... Ο Μαρτίνος Γκέτλιχ, μιλώντας υπεύθυνα και για λογαριασμό της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης, σωματείο το οποίο έχει ιδρυθεί από το 1951 «και με μια συνεπή δουλεία» στο χώρο της προστασίας του περιβάλλοντος, συμφωνώντας με τους προαναφερόμενους ότι «διερευνούν την υπόθεση» για ένα ζήτημα «πολύ σοβαρό που έχει και επίπτωση στην προστασία των ζώων και το οποίο έχει 'χρονίσει', δήλωσε ότι είναι αντίθετος με τις οργανωτικές δομές της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας ως «αντιλειτουργικού και πολλά μειονεκτήματα τρόπου οργάνωσης της δραστηριότητας». Το γεγονός ότι στα σωματεία λειτουργεί η Γενική Συνέλευση καθώς και άλλοι λόγοι κάνουν πιο αποδοτική και πιο φερέγγυα τη δραστηριότητα της προστασίας της Φύσης όπως για παράδειγμα το σωματείο στο οποίο ανήκει... Ο Κοτομάτας Σπύρος εκ μέρους της ΜΟΜ (Εταιρία Μελέτης & Προστασίας Μεσογειακής Φώκιας) η οποία λειτουργεί ως σωματείο με «τυπικές και ουσιαστικές» διαδικασίες (γενικές συνελεύσεις, ανοιχτή στο κοινό κλπ) εξέφρασε την έντονη ανησυχία του για την κρίση του ΕΚΠΑΖ που όπως είπε «ότι έχει προσφέρει πάρα πολλά στην υπόθεση της προστασίας της Φύσης». Οι ίδιοι παρακολουθούν το ζήτημα το οποίο αν δεν λυθεί «θα είναι πολύ κακό» για όλο το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα και είναι ελάχιστα ενημερωμένοι (μόνο από τον Σύλλογο Φίλων του ΕΚΠΑΖ) όσο κι από τις γνωστές δημοσιεύσεις στις εφημερίδες. Οι ίδιοι δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν «ερευνητικό έργο» καθότι πραγματοποιούν μια δραστηριότητα σχετική με την προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, τμήμα της προστασίας εν γένει της πανίδας αλλά θα κάνουν ότι είναι δυνατόν ώστε να επιλυθεί η κρίση στο ΕΚΠΑΖ της Αίγινας... Ο Σπύρος Ψαρούδας από την οργάνωση «Καλλιστώ» η οποία ασχολείται τα τελευταία δυο χρόνια με την προστασία της άγριας αρκούδας, όντας ενήμερος από την μεριά των εργαζομένων αλλά και της Μαρίας Γανωτή μέσω εσωτερικής αλληλογραφίας, είπε ότι είναι λάθος από την πλευρά της διαχείρισης να μην υπολογίζει τις ανάγκες των ανθρώπων που εργάζονται για την υπόθεση της περίθαλψης στο ΕΚΠΑΖ. Ο ίδιος με άλλους δυο ίδρυσαν την ΑΜΚ «Καλλιστώ» κατόπιν μιας ανάλογης «κρίσης» που συνέβη στην οργάνωση «Αρκτούρος» που ως γνωστόν είναι ταυτισμένη με τις πολιτικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες του Μπουτάρη, διεθνούς φήμης οινοπαραγωγού και βραβευμένου για τις περιβαλλοντικές του δραστηριότητες παράγοντα, πρώην δημοτικού συμβούλου Θεσσαλονίκης με τον υποστηριζόμενο από το ΚΚΕ συνδυασμό και προσφάτως στις τελευταίες ευρωεκλογές συμμετέχων στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ. Η «κρίση» αυτή είχε να κάνει τόσο με την απλήρωτη εργασία των εργαζομένων («μέχρι τώρα δεν έχουμε πληρωθεί για όλα τα δεδουλευμένα» όπως είπε ο Σπύρος Ψαρούδας) όσο και με την αλλαγή πλεύσης της ίδια της οργάνωσης από την ουσιαστική-ακτιβιστική δράση σε μια γραφειοκρατική-επι-

χειρηματική. Θεωρεί «λάθος των οργανώσεων να μην παίρνουν θέση στο ζήτημα της κρίσης στο ΕΚΠΑΖ Αίγινας», πράγμα που συμβαίνει από έναν «φόβο να μην γίνει θέμα εκμετάλλευσης από εχθρούς» του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος. Με τον ίδιο έγινε και μια σημαντική συζήτηση για τη δράση του «Αρκτούρου» μέχρι την αποχώρησή του, πάνω σε φήμες που κυκλοφορούν, όπως αυτήν της έλλειψης επαφής με το πραγματικό πρόβλημα των οικονομικών ζημιών από τις άγριες αρκούδες αλλά και της παραμονής σε κλειστούς χώρους, αρκούδων, ως πρόσχημα για την οικονομική επιχορήγηση. Ο ίδιος είπε ότι ο «Αρκτούρος» όταν ήταν κι ο ίδιος μέλος της οργάνωσης «έβαλε το χέρι του αποτελεσματικά ώστε να αποζημιώνονται οικονομικά οι ορεσίβιοι κτηνοτρόφοι που υφίστανται τα κοπάδια τους ζημιά από επιθέσεις της άγριας αρκούδας αλλάζοντας το ποσοστό αποζημίωσης από 45% σε 85%» Πραγματοποιήθηκε ένας αγώνας, κατά τον Σπύρο Ψαρούδα, ο οποίος από τη μια είχε ως αιχμή την μεγαλύτερη δυνατή αποζημίωση των κτηνοτρόφων και από την άλλη έθετε το ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες της αλλαγής στάσης απέναντι σε ένα ζώο το οποίο κάνει ότι έκανε εδώ και χιλιάδες χρόνια επιβίωσής του. Επίσης προσπάθησαν να εμπλουτίσουν την πανίδα των περιοχών παρέμβασής τους στη Βόρεια Ελλάδα με μια αρχαία ράτσα ποιμενικού σκύλου του οποίου τα ίχνη συναντώνται με την εποχή των κτηνοτρόφων από το φύλο των Μολοσσών, ανθρωπογεωγραφικού τμήματος της αρχαίας Ηπείρου. Θεωρεί τις φήμες ανυπόστατες και ιδιαίτερα σήμερα, μέσα από την οργάνωση «Καλλιστώ», η οποία έχει φτάσει τα 11 μέλη και προσανατολίζεται για τις δημοκρατικές διαδικασίες των τουλάχιστον 21 μελών που χρειάζεται για να ιδρυθεί σωματείο. Η «κλειστή δομή» της ΑΜΚ όπως είπε, «διαφυλάσσει κάποιες διαδικασίες» αυτών που αγωνίζονται για το στόχο αλλά «είναι και επικίνδυνη διότι δεν είναι δημοκρατική»...

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΚΑΙ ΕΝ ΜΕΡΕΙ

Η «Σχεδία» ζήτησε από δυο συγγραφείς οι οποίοι στο παρελθόν έχουν σχετιστεί με το ελληνικό οικολογικό κίνημα και ιδιαίτερα όταν έθετε τις πολιτικές του βάσεις και κοινωνικές αναφορές. Με διαφορετικές ιδεολογικές και πολιτικές κατευθύνσεις ο καθένας, ρίχνοντας φως στις γνωστές-άγνωστες πτυχές του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος και κυρίως αυτές που αφορούν την πορεία ενσωμάτωσής του στην οικονομία της αγοράς και στην κρατική ή υπερεθνική γραφειοκρατία, συνεργάστηκαν στη διάρκεια της έρευνας της Σχεδίας, έχοντας μια ελάχιστη εικόνα από το τελικό της αποτέλεσμα.

Ο Τάκης Φωτόπουλος, καθηγητής στο London school of Economics, ευρύτερα γνωστός ως τακτικός συνεργάτης της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία», ήταν πάντα δίπλα σε κάθε προσπάθεια του οικολογικού κινήματος μέσω εκδόσεων, να αποκτά την αυτονομία του τόσο απέναντι στο κράτος όσο και απέναντι στην οικονομία της αγοράς. Μέλος των εκδόσεων «Κοινωνία και Φύση», «Δημοκρατία και Φύση» και σήμερα της επιθεώρησης «Περιεκτική Δημοκρατία», ομώνυμο πρόταγμα του οποίου αποτελεί εμπνευστής, συνέβαλε ιδιαίτερα στην αποσαφήνιση του νοήματος της κοινωνικής χειραφέτησης ιδιαίτερα σε μια περίοδο συναίνεσης απέναντι στη νέα τάξη. Πολυγραφότατος, είναι από τους λίγους, σήμερα, διανοητές που ακούραστοι αγωνίζονται με σύγχρονους όρους, και με την πένα ως όπλο, για μια παγκόσμια κοινωνία δικαιοσύνης, ελευθερίας και ισότητας.

Ο Δημήτρης Χατζηπαναγιώτου, γνωστός μάχιμος δικηγόρος σε κοινωνικές-συνδικαλιστικές υποθέσεις διώξεων αγωνιστών και αγώνων, μέλος των οικολόγων-εναλλακτικών είναι και συγγραφέας με θέμα τον εκφυλισμό του οικολογικού κινήματος. Προσανατολισμένος στην αντικαπιταλιστική οικολογία, εδώ και χρόνια, έχει συμβάλει στις προσπάθειες άρθρωσης, λόγου και έργου, Πολιτικής Οικολογίας η οποία ακόμα συνεχίζει μέσα στο κίνημα της Αριστεράς να εναντιώνεται στην οικονομία της αγοράς αλλά και στην κρατική γραφειοκρατία που έχουν διαβρώσει ένα σημαντικό τμήμα του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος. Συμμετέχει στην έκδοση του δελτίου των οικολόγων-εναλλακτικών καθώς και σε ομάδες που συγκρούονται με τη Νέα Τάξη Πραγμάτων όως και ιδιαίτερα με την καπιταλιστική ανάπτυξη.

Συνέντευξη, μέσω διαδικτύου, με τον Τάκη Φωτόπουλο, εμπνευστή της Περιεκτικής Δημοκρατίας και συγγραφέα (Λονδίνο, Νοέμβρης 2005)

- Πως διαμορφώνονται οι τάσεις στο ευρύτερο οικολογικό κίνημα; Ποιος είναι ο «Χάρτης» του σήμερα;

- Αρχικά, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τι εννοούμε 'οικο-

λογικό κίνημα', γιατί είναι φανερό ότι κάθε άλλο παρά κάτι το ενιαίο είναι, ιδιαίτερα σήμερα. Και για να δούμε τις κύριες μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται το οικολογικό κίνημα πρέπει να διακρίνουμε τις δυο βασικές τάσεις που διαπερνούν ολόκληρη την Οικολογία, οι οποίες βρίσκονται σε ακριβή αντιστοιχία με τις ανάλογες τάσεις που διαπερνούν την Αριστερά. Μπορούμε δηλαδή και εδώ να διακρίνουμε μεταξύ ρεφορμιστικής και αντισυστημικής Οικολογίας, με σαφώς δεσπόζουσα σήμερα την ρεφορμιστική Οικολογία, ιδιαίτερα στην Ελλάδα και την Ευρώπη γενικότερα, μολονότι τα αντισυστημικά/ εξωσυστημικά, κινήματα σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν πάρει τελευταία σημαντική διάσταση.

Η αντισυστημική Οικολογία θεωρεί ότι τα θεμέλια της οικολογικής κρίσης βρίσκονται μέσα στο ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα της οικονομίας της αγοράς που, στη σημερινή νεοφιλελεύθερη διεθνοποιημένη μορφή του, έχει σήμερα καθολικευθεί. Στην προβληματική αυτή, τα κύρια οικολογικά προβλήματα, με προεξάρχοντα το φαινόμενο του θερμοκηπίου και της συνακόλουθης κλιματικής αλλαγής που απειλεί άμεσα τον πλανήτη και αμεσότερα τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα (εφόσον οι επιπτώσεις του, όπως δείχνουν και οι πρόσφατες καταστροφές -Νέα Ορλεάνη, τσουνάμι κλπ- έχουν βασικά ταξικό χαρακτήρα), αλλά και τα συναφή προβλήματα της αποψίλωσης των δασών, της εξαφάνισης των ειδών, της εντατικοποίησης της καλλιέργειας και της συναφούς κρίσης στη διατροφική αλυσίδα και την ανθρώπινη υγεία --σε ένα βαθμό ακόμη και το πρόβλημα της μόλυνσης του περιβάλλοντος-- έχουν καθαρά συστημικό χαρακτήρα . Και αυτό για δυο λόγους. Πρώτον, γιατί, όπως έχω προσπαθήσει να δείξω επανειλημμένα, είναι το ίδιο το σύστημα της άναρχης καπιταλιστικής και απεριόριστης ανάπτυξης (παραλλαγή του οποίου, όσον αφορά το θέμα της απεριόριστης ανάπτυξης είχε εφαρμοστεί και στον τ. «υπαρκτό σοσιαλισμό») που επιβάλλει συγκεκριμένο τρόπο ζωής και επομένως συγκεκριμένες συμπεριφορές και κουλτούρες οι οποίες οδηγούν στα προβλήματα αυτά. Δεύτερον, γιατί μπορεί αντίστοιχα να δειχτεί ότι είναι αδύνατο το ξεπέρασμα της οικολογικής κρίσης μέσα σε μια διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς, εφόσον αυτό απαιτεί αλλαγή των ίδιων των οικονομικών και κοινωνικών δομών καθώς και της αντίστοιχης κουλτούρας. Στην αντισυστημική οικολογία, από πλευράς κινημάτων θα μπορούσαμε να διακρίνουμε κινήσεις όπως αυτή της Κοινωνικής Οικολογίας , που θέτει σαφώς θέμα αμφισβήτησης και ανατροπής του συστήματος της οικονομίας της αγοράς και του πολιτικού του συμπληρώματος της αντιπροσωπευτικής 'δημοκρατίας' σαν προϋπόθεση για να ξεπεραστεί η οικολογική κρίση.

Από την άλλη μεριά, η ρεφορμιστική Οικολογία θεωρεί ότι είναι δυνατό ακόμη και μέσα στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς να ξεπεραστεί βαθμιαία η οικολογική κρίση. Για κάποιους μέσα σε αυτήν, αυτό είναι δυνατό με την αλλαγή τεχνολογίας (καθαρές τεχνολογίες κλπ) και την αλλαγή κουλτούρας --κάτι που συνοπτικά περιγράφεται ως το «πρασίνισμα του καπιταλισμού» . Οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ οπαδών της ρεφορμιστικής οικολογίας αφορούν επομένως τον τρόπο που μπορεί να επιτευχθεί αυτό και ποτέ δεν μπαίνει θέμα άμεσης αμφισβήτησης του ίδιου του συστήματος σαν γενεσιουργού της οικολογικής κρίσης. Έτσι, για πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις, κυρίως ΜΚΟ– που συνήθως χρηματοδοτούνται από τις οικονομικές ελίτ αν όχι άμεσα από το ίδιο το κράτος– πολλά, αν όχι όλα, από τα οικολογικά προβλήματα μπορούν να λυθούν δια του «παραδείγματος» και της πειθούς που υποτίθεται θα άλλαζε την κουλτούρα σε σχέση με το περιβάλλον. Σύμφωνα με την λογική αυτή, η αλλαγή νοοτροπίας (που την θεωρούν βασικά θέμα εκπαίδευσης) θα μπορούσε να οδηγήσει την αγορά (μέσω της αλλαγής των καταναλωτικών πρότυπων η της υιοθέτησης φιλικών προς το περιβάλλον πολιτικών) στην υιοθέτηση πιο φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών κλπ. Άλλοι περιβαλλοντιστές ξεκινούν με την πεποίθηση ότι «η καθημερινότητα είναι αυτή που αλλάζει τον κόσμο». Και στις δυο περιπτώσεις αγνοείται (συνειδητά η μη) ότι τόσο η κουλτούρα όσο και η «καθημερινότητα» είναι άμεση συνάρτηση των ίδιων των δομών του συστήματος και επομένως χωρίς την αλλαγή των δομών αυτών είναι αδύνατη και η αλλαγή τους . Για παράδειγμα, γιατί θα πειστεί ο μέσος αγρότης να μην χρησιμοποιεί μεθόδους εντατικής καλλιέργειας όταν είναι βασικά προϊόντα εντατικής καλλιέργειας που του ζητούν οι σούπερμάρκετ και τα διεθνή δίκτυα από τα οποία εξαρτάται η επιβίωση του, ενώ η βιολογική καλλιέργεια είναι εγγενώς ακριβότερη και απευθύνεται μόνο στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα; Ή, γιατί θα πειστεί ο Βραζιλιανός η Ινδός κάτοικος της υπαίθρου να μην ρημάζει τα δάση όταν έτσι μόνο μπορεί να επιβιώσει; Ή, γιατί θα πειστούν οι πολυεθνικές να μην μεταφέρουν τα προϊόντα τους

σε πελώριες αποστάσεις, όταν έτσι μεγιστοποιούν τα κέρδη τους; Ή, τέλος, γιατί θα πειστεί ο μέσος κάτοικος των πόλεων να μην πάρει Ι.Χ. όταν οι δημόσιες συγκοινωνίες γίνονται παντού αθλιότερες και ακριβότερες με την ιδιωτικοποίηση τους που επιβάλλει η διεθνοποιημένη οικονομία της αγοράς και οι ίδιες οι μεγαλουπόλεις επιβάλλουν την κάλυψη μεγάλων αποστάσεων για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών των πολιτών;

Στην ρεφορμιστική Οικολογία ανήκουν σήμερα όλα τα Πράσινα κόμματα και πολιτικές οργανώσεις που έχουν εγκαταλείψει προ πολλού τις αντισυστημικές τάσεις και οράματα τους, ιδιαίτερα από τότε που επικράτησαν στην Γερμανία οι ρεάλος έναντι των φούντις και μετατράπηκε το Γερμανικό πράσινο κόμμα σε ένα «κανονικό» κόμμα εξουσίας, εγκαταλείποντας τα αντισυστημικά οράματα και μετέχοντας στην άσκηση τής εξουσίας (και όλους τους πόλεμους της υπερεθνικής ελίτ!) με ανεκδιήγητους τύπους σαν τον Φισερ, τον Κον Μπεντιτ κλπ.

Μεταξύ αυτών των δυο τάσεων θα μπορούσαμε να κατατάξουμε κάποιες ενδιάμεσες τάσεις που κλίνουν προς τη μια η την άλλη κύρια τάση. Έτσι, προς την ρεφορμιστική Οικολογία κλίνουν τα κόμματα της ρεφορμιστικής Αριστεράς, οι οικο-Μαρξιστές, οι οικο-σοσιαλιστές κλπ. Αντίθετα προς την αντισυστημική οικολογία κλίνουν διάφορα εξωσυστημικά (με την έννοια ότι λειτουργούν εκτός συστήματος μολονότι δεν έχουν άμεσο στόχο το σύστημα) κινήματα, όπως τα διάφορα «τρομοκρατικά» οικολογικά κινήματα που πηγάζουν συνήθως από την Βαθιά Οικολογία («Η Γη Πρώτα», Κίνημα Απελευθέρωσης των Ζώων κλπ) και ενεργούν με άμεσες «τρομοκρατικές» ενέργειες (καταστροφή εγκαταστάσεων και έργων εχθρικών προς το περιβάλλον η τα ζώα αντίστοιχα) καθώς και το ecovillage movement, το οποίο είναι ένα είδος οικολογικό-χίπικου κινήματος με οικολογικές κομμούνες ανά τον κόσμο κλπ.

- Με βάση αυτόν τον χάρτη του οικολογικού κινήματος ποιες είναι οι αιτίες του σημερινού εκφυλισμού του;

- Οι αιτίες του εκφυλισμού του είναι βέβαια διαφορετικές για την κάθε μια από αυτές τις τάσεις και κινήματα. Αρχίζοντας με την αντισυστημική οικολογία, η κυριότερη κατά τη γνώμη μου αιτία της παρακμής της Κοινωνικής Οικολογίας είναι το γεγονός ότι είχε πάρει από την αρχή ένα μονοδιάστατο χαρακτήρα, όπου η όλη συστημική κρίση εκδηλωνόταν βασικά με την οικολογική κρίση η οποία αποτελούσε γι αυτήν και τον κυριότερο λόγο ανατροπής του συστήματος. Στον βαθμό που η άποψη αυτή άρχισε να ξεπερνιέται ή να διαφαίνονται διάφορα ρεύματα μεταμοντέρνα, ρεφορμιστικά, περιβαλλοντολογικά, άμεσης δράσης κλπ ακόμη και μέσα στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικολογίας, οι υποστηρικτές της Κ.Ο. στράφηκαν στα ιδιαίτερα 'κίνητρα' τους που τους είχαν ωθήσει στην Κ.Ο. Οι αναρχικοί, με προεξάρχοντα τον ιδρυτή της τον Μπουκτσιν, στράφηκαν στον κομουναλισμό (όπως ονομάζει τώρα την ελευθεριακή τάση του για να την διακρίνει από το έκπτωτο αναρχικό κίνημα που έχει στραφεί σήμερα σε μεταμοντέρνες η ρεφορμιστικές τάσεις).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΡΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φυλακές, 1999. Ο Κώστας με τον Πελεκάνο, σε επίσκεψη τυφλών παιδιών

Άλλοι στράφηκαν σε μια θεώρηση της οικολογικής κρίσης ως ένα αναπόσπαστο τμήμα μιας πολυδιάστατης κρίσης (πολιτική, οικονομική, οικολογική, κοινωνική, πολιτιστική, ιδεολογική), η οποία θεμελιώνεται στο ίδιο στο σύστημα της διεθνοποιημένης οικονομίας της αγοράς και το πολιτικό του συμπλήρωμα, την αντιπροσωπευτική «δημοκρατία». Έτσι διαμορφώθηκε το πρόταγμα της Περιεκτικής Δημοκρατίας που υποστηρίζω, ως μια σύνθεση της ελευθεριακής τάσης της αυτονομίας και της δημοκρατίας με τον ελευθεριακό σοσιαλισμό και τα νέα κινήματα (φεμινιστικό, οικολογικό, κινήματα Τρίτου Κόσμου κλπ). Τέλος άλλοι στράφηκαν σε εξωσυστημικά κινήματα όπως αυτά που ανέφερα (οικοτρομοκρατία, ecovillage κλπ). Κάποια από αυτά, ιδιαίτερα τα «οικοτρομοκρατικά» κινήματα της απελευθέρωσης των ζώων, παρουσιάζουν σήμερα μια άνθηση, η οποία όμως φαίνεται ότι είναι προσωρινή εφόσον οι κρατικοί μηχανισμοί ήδη κινούνται αποτελεσματικά εναντίον τους για να τα συντρίψουν χρησιμοποιώντας όλο το οπλοστάσιο της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας.

Όσον αφορά τα κινήματα της ρεφορμιστικής οικολογίας (περιβαλλοντικές ΜΚΟ κλπ), αυτά διατηρούνται βασικά χάρη στην άμεση η έμμεση χρηματοδότηση που παίρνουν από τις πολιτικές και οικονομικές ελίτ και το γεγονός ότι προσελκύουν αρκετούς νέους που έτσι δίνουν κάποια διέξοδο στην ανάγκη τους «να κάνουν κάτι» για το περιβάλλον, να βρουν σχετικό νόημα στη ζωή τους και να δουν κάποια «άμεσα αποτελέσματα» από τη δράση τους (σε αντίθεση με την επίπονη και μακρόχρονη διαδικασία που απαιτεί το κτίσιμο ενός νέου αντισυστημικού κινήματος) παρόλο που μπορεί να βλέπουν ότι τα αποτελέσματα αυτά είναι σχεδόν μηδαμινά σε σχέση με το μέγεθος της γενικότερης οικολογικής κρίσης που χειροτερεύει καθημερινά. Η αναποτελεσματικότητα αυτή τής ρεφορμιστικής Οικολογίας είναι βέβαια άμεσα ορατή από το ευρύ κοινό το οποίο, ενώ βλέπει το μέγεθος και τις σκοτεινές προοπτικές της κρίσης αυτής, δεν μετέχει στις εκδηλώσεις που οργανώνει κάθε χρόνο η ρεφορμιστική Αριστερά και Οικολογία, όπως η πολύδιαφημισθείσα εκδήλωση σε 32 χώρες στις 3 Δεκέμβρη, η οποία συγκέντρωσε πολύ μικρά μεγέθη συμμετοχής σε σχέση με το μέγεθος του προβλήματος, πράγμα που έδωσε την ευκαιρία στα ΜΜΕ της υπερεθνικής ελίτ που διαμορφώνουν την διεθνή κοινή γνώμη να την περάσουν «στα ψιλά» η και να την αγνοήσουν. Είναι δηλαδή φανερό ότι το ευρύ κοινό έχει πέσει σε μια απάθεια που το σπρώχνει στην ιδιώτευση, όχι τόσο γιατί δεν βλέπει το πρόβλημα, αλλά γιατί δεν πιστεύει πια, ιδιαίτερα μετά την εμπειρία του «υπαρκτού», σε μια αντισυστημική αλλαγή, ενώ από την άλλη μεριά βλέπει πολύ καλά την αναποτελεσματικότητα της ρεφορμιστικής Οικολογίας και της ρεφορμιστικής Αριστεράς γενικότερα. Ανάλογα ισχύουν και για τα Πράσινα κόμματα και πολιτικές οργανώσεις που έχουν σήμερα μετατραπεί σε ψηφοθηρικούς μηχανισμούς-- στην Ευρώπη απολαμβάνοντας και των επιχορηγήσεων της ΕΕ, εφόσον βέβαια δεν αμφισβητούν την ίδια την ΕΕ, δηλαδή τον κυριότερο εκφραστή της καπιταλιστικής νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης στον Ευρωπαϊκό χώρο. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι ο τ. πρόεδρος των «Φίλων της Γης» Jonathon Porritt, σε μόλις κυκλοφορήσαν βιβλίο του, καλεί τους Πράσινους ν' αγαπήσουν τον καπιταλισμό!

- Και στην Ελλάδα;

- Στην Ελλάδα, οι εξελίξεις στον οικολογικό χώρο είναι ανάλογες με αυτές στον διεθνή και ιδιαίτερα στον Ευρωπαϊκό. Μετά από τη σύντομη άνθηση του οικολογικού κινήματος την περασμένη δεκαετία με τους Οικολόγους-Εναλλακτικούς, συνέβη και στην Ελλάδα κάτι αντίστοιχο με τους Γερμανούς Πράσινους, αν και όχι βέβαια με την ίδια συστηματικότητα και οργάνωση της σχετικής συζήτησης. Έτσι, τα κύρια ρεύματα μέσα σε αυτούς, που αποτελούνταν από σκόρπιους Κοινωνικούς Οικολόγους, αυτόνομους-δημοκράτες, αριστεριστές, περιβαλλοντιστές, οπαδούς της ρεφορμιστικής Αριστεράς κλπ ξαναγύρισαν στις πηγές τους. Οι περισσότεροι επανέκαμψαν στην ρεφορμιστική Αριστερά (κυρίως τον ΣΥΝ) ή ιδρύσαν διάφορα παρακλάδια ρεφορμιστικής Οικολογίας (η τελευταία μετενσάρκωση τους είναι οι Οικολόγοι-Πράσινοι) για να εκμεταλλευθούν τις αντίστοιχες εκλογικές επιτυχίες των Ευρωπαίων Πράσινων (και βέβαια τα ευεργετήματα από την ΕΕ). Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι κάποιοι που παρίσταναν τους Κοινωνικούς Οικολόγους και ιδρύσαν μάλιστα και μια παρωδία κίνησης Κοινωνικής Οικολογίας στη Θεσσαλονίκη σήμερα πρωτοστατούν στους Οικολόγους-Πράσινους, αφού πέρασαν ακόμη και μέσα από συνεργασίες με τον ΣΥΝ! Άλλοι (περιβαλλοντιστές) επάνδρωσαν τις διάφορες ΜΚΟ που πλήθυναν από τότε για τους λόγους που ανάφερα. Άλλοι πάλι ξέχασαν την Οικολογία και ανένηψαν μέσα από την αναβίωση του Ελληνοχριστιανικού πολιτισμού ως μέσου εναντίωσης στην παγκοσμιοποίηση (Άρδην)! Άλλοι δραστηριοποιούνται μέσα

από την άμεση δράση εναντίον ζημιογόνων για το περιβάλλον έργων που, μόλις τελικά στηθούν, παύουν να παρέχουν αντικείμενο δραστηριότητας για τους ακτιβιστές αυτούς που μπαίνουν τότε σε μια διαδικασία αναμονής για την επομένη δράση που θα δώσει κάποιο νόημα στη ζωή τους και διέξοδο στις ανησυχίες τους. Τέλος, άλλοι απλώς ιδιώτευσαν απογοητευμένοι, ενώ μερικοί ήδη προσχωρούν στο διεθνές δίκτυο της Περιεκτικής Δημοκρατίας που ήδη διαθέτει ομάδες στις ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Βρετανία, Γερμανία, Ουρουγουάη, Νεπάλ κ.α. (στην Ελλάδα-- στην Αθηνά, Θεσσαλονίκη και Κέρκυρα)

βλ. http://www.inclusivedemocracy.org/ID_network.htm

Η κρίση και ο εκφυλισμός των περιβαλλοντικών οργανώσεων

Κείμενο του Δημήτρη Χατζηπαναγιώτου, μέλους της πολιτικής οργάνωσης «ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ-ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ», και συγγραφέα

Την εποχή της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου, διαπιστώνουμε ότι η οικολογική κρίση αποτελεί ένα πολύμορφο και πολύπλοκο πρόβλημα. Η κρίση αυτή γίνεται αισθητή με την πυρηνική απειλή και τις κλιματολογικές αλλαγές, την εξάντληση των φυσικών πόρων της γης, την υποβάθμιση των τροφίμων (μεταλλαγμένα, διοξίνες, «τρελές αγελάδες» κλπ.) και γενικότερα της σωματικής και ψυχικής υγείας, τη συρρίκνωση της υπαίθρου και τα υπαρξιακά αδιέξοδα στις σύγχρονες απάνθρωπες τερατουπόλεις, την κατάρρευση των περιφερειακών πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, τη ρύπανση των ποταμών, των λιμνών και των θαλασσών, του αέρα και του εδάφους, τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και την καταστροφή της χλωρίδας και πανίδας. Όλα τα παραπάνω προβλήματα που είτε συνδέονται στενά μεταξύ τους είτε αλληλοσυμπληρώνονται, δεν είναι παρά διαφορετικές όψεις του ίδιου πολυδιάστατου κοινωνικού φαινομένου που συνιστά την οικολογική κρίση στη Φύση και την Κοινωνία μας.

Πρέπει να επισημανθεί και να τονιστεί ιδιαίτερα, ότι οι αιτίες των οικολογικών καταστροφών και των οικολογικών προβλημάτων της εποχής μας, οφείλονται στο σύγχρονο καπιταλισμό, δηλαδή στον κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής, ο οποίος ως γενικευμένη εμπορευματική παραγωγή, διαθέτει τέτοιους μηχανισμούς, οι οποίοι δημιουργούν έντονο ανταγωνισμό, υπερπαραγωγή και συσσώρευση κεφαλαίου. Όλα αυτά όμως πραγματοποιούνται τόσο σε βάρος της Φύσης, όσο και σε βάρος της Φύσης, όσο και σε βάρος της εργασίας, δηλαδή της εργατικής δύναμης, με αποτέλεσμα την καταστροφή της πρώτης και την αποδυνάμωση, την υποβάθμιση και αλλοτρίωση της δεύτερης.

Η πορεία αυτή του καπιταλισμού δεν μπορεί να ανακοπεί, διότι είναι σύμφυτη με τη φύση του κεφαλαίου. Ο καπιταλισμός δεν μπορεί να συμφιλιωθεί με τη Φύση, διότι έχει εγγενή αδυναμία να ξεπεράσει την αντίφαση που υπάρχει μεταξύ του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής που καθορίζεται από τις κοινωνικές δυνάμεις της παραγωγής που αποσκοπεί στο κέρδος και στη συνεχή μεγέθυνσή του, ως συνέπεια της ιδιωτικοποίησης των μέσων παραγωγής και περαιτέρω της ιδιοποίησης του προϊόντος της εργασίας και ειδικότερα της υπεραξίας που παράγει η εργατική δύναμη. Έτσι, έχει δημιουργηθεί κρίση, η οποία έχει επεκταθεί και στις σχέσεις Ανθρώπου-Φύσης με αποτέλεσμα τη δημιουργία οικολογικής κρίσης στην Πλανήτη.

Οι κεφαλαιοκράτες έχουν αποδείξει ότι διαθέτουν τις ικανότητες να διαχειρίζονται την κρίση, να την ξεπερνούν, έστω και προσωρινά, δημιουργώντας εντάσεις. Δεν μπορούν όμως να την υπερβούν οριστικά ώστε να δείξουν στις κοινωνίες, την ιστορική, ασφαλή και βιώσιμη προοπτική. Πώς θα προσεγγίσουμε τη λύση του οικολογικού ζητήματος και την υπέρβαση της οικολογικής κρίσης, με σκοπό την αποτροπή των καταστροφών και την οικοδόμηση μιας άλλης κοινωνίας, όπου όχι μόνο δεν θα υπάρχει η εκμετάλλευση Ανθρώπου από Άνθρωπο, αλλά θα έχει συμφιλιωθεί ο Άνθρωπος με τη Φύση;

Στα ερωτήματα αυτά προσπάθησε να δώσει απάντηση με το πρόγραμμά του και την πρακτική του το ελληνικό οικολογικό κίνημα από τη δεκαετία του 1980 έως σήμερα. Ένα τμήμα του, συγκρότησε το ρεύμα της Πολιτικής Οικολογίας, στο οποίο ηγεμόνευσε πολιτικά από το 1989 η πολιτική οργάνωση ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ, η οποία μάλιστα εκπροσωπήθηκε δυο φορές στο Ελληνικό Κοινοβούλιο (το Νοέμβρη του 1989 και τον Απρίλη του 1990). Το άλλο τμήμα του συγκρότησε το ρεύμα του Περιβαλλοντισμού, στο οποίο κυρίαρχες θέσεις κατέχουν έως σήμερα η Ελληνική Εταιρία για την Προστασία της Φύσης, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία, τα ελληνικά γραφεία-τμήματα των διεθνών οργανώσεων GREEN PEACE και WWF κ.ά..

Για το ρεύμα της Πολιτικής Οικολογίας και τα γεγονότα που

διαδραματίστηκαν σ' αυτό, από το 1989 έως το 2002, το Οικολογικό Πολιτικό Αρχείο έχει εκδώσει ένα βιβλίο, το οποίο αποτελεί το πρώτο μέρος μιας τριλογίας κι έχει ως σκοπό να ενημερώσει για τα σημαντικά πολιτικά γεγονότα εκείνης της περιόδου, ν' αποκαλύψει τις πολιτικές σκευωρίες, ν' αποκαταστήσει την ιστορική αλήθεια και τέλος ν' αφήσει πολιτική παρακαταθήκη για τους αγωνιστές της Αντικαπιταλιστικής Οικολογίας.

Το ρεύμα του Περιβαλλοντισμού στο οποίο αναφέρεται αυτό το άρθρο αναπτύχθηκε και δυνάμωσε κυρίως μέσα από τις λεγόμενες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) ή τις Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρίες (ΑΜΚ), οι οποίες δεν είχαν καμιά σχέση

Μετόχι. Στο ιατρείο, η Έλενα και η Μαρία με έναν Πετρίτη

με τις Οργανώσεις της Πολιτικής Οικολογίας, αλλά τα μέλη τους, μάλλον, τις υποστήριζαν την ημέρα των εκλογών.

Στο χώρο των ΜΚΟ-ΑΜΚ δραστηριοποιούνται άνθρωποι με ιδιαίτερες ευαισθησίες για τα θέματα προστασίας του Περιβάλλοντος και ιδιαίτερα της ελληνικής πανίδας και χλωρίδας. Αυτό το ανθρώπινο δυναμικό μπορούμε να το κατατάξουμε σε τρεις βασικές κατηγορίες. Τους εθελοντές, τους εργαζόμενους και τα στελέχη.

Ο χώρος των ΜΚΟ-ΑΜΚ είναι ένα ευρύ πεδίο περιβαλλοντικών και οικονομικών δραστηριοτήτων, στο οποίο διαπλέκονται ο εθελοντισμός, οι εργασιακές σχέσεις, οι φιλοδοξίες των στελεχών για κοινωνική ή άλλου είδους προβολή και ανάδειξη, οι χορηγίες και τα οικονομικά θέματα και προβλήματα. Οι αγνοί και ανιδιοτελείς εθελοντές οι οποίοι κάποια στιγμή μετατρέπονται σε εργαζόμενους με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, γίνονται πολλές φορές αντικείμενο εκμετάλλευσης από τα στελέχη, τα οποία ουσιαστικά δε λογοδοτούν σε κανένα, χρησιμοποιώντας διάφορα τεχνάσματα. Τα εξοντωτικά ωράρια που φτάνουν έως και τις 18 ώρες ημερησίως, συνοδεύονται από την έλλειψη της κοινωνικής ασφάλισης, η οποία δυστυχώς γίνεται με τη συναίνεση των ίδιων των εργαζομένων, οι οποίοι προσδοκούν ένα καθεστώς μόνιμης εργασίας και γι' αυτό το λόγο συναινούν στη μονιμοποίηση της παρανομίας και της εκμετάλλευσης. Στο πλαίσιο της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης ο χώρος των ΜΚΟ-ΑΜΚ αποτελεί ένα από τα πεδία των πειραματισμών των κεφαλαιοκρατών και της εφαρμογής του μοντέλου της λεγόμενης «ευέλικτης εργασίας», το οποίο στηρίζεται στους εξής πυλώνες: μειωμένο και ακανόνιστο ωράριο 4 στ μειωμένες

αποδοχές και σημαντική καθυστέρηση στην καταβολή τους – μειωμένη κοινωνική ασφάλιση και μειωμένα επιδόματα – αύξηση ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση. Και όλα αυτά στο όνομα της Προστασίας του Περιβάλλοντος και του ευγενούς εθελοντισμού. Η υποκριτική στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος ήρθε ως αρωγός στην μεγάλη ανάπτυξη των ΜΚΟ-ΑΜΚ κατά την τελευταία δεκαετία. Στην ουσία η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστήριξε το θεσμό των ΜΚΟ-ΑΜΚ, διότι εκεί υπήρχε άφθονο και αγνό εργατικό δυναμικό, το οποίο μάλιστα συναινούσε στην άνευ όρων ή υπό όρους εκμετάλλευσή του και το κυριότερο δεν είχε συνδικαλιστικό όραμα. Δεν είναι τυχαίο ότι δεν υπήρξε έως σήμερα η ίδρυση κάποιου σωματείου εργαζομένων στις ΜΚΟ-ΑΜΚ. Ουσιαστικά οι δυνάμεις της αγοράς, οι κεφαλαιοκράτες χορηγοί (εταιρίες ή φυσικά πρόσωπα) και η γραφειοκρατία (Ευρωπαϊκή Ένωση και συναρμόδια ελληνικά υπουργεία) είναι οι κυρίαρχοι παίχτες στο πεδίο λειτουργίας και ανάπτυξης των ΜΚΟ-ΑΜΚ. Πολλές φορές ακόμη και πολιτικές δυνάμεις κλείνουν τα μάτια τους μπροστά σ' αυτά τα φαινόμενα. Είναι γνωστή η περίπτωση της ΜΚΟ «Αρκτούρος» η οποία είναι ταυτισμένη με τις πολιτικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες του γνωστού βορειοελλαδίτη οινοπαραγωγού Μπουτάρη, ο οποίος είχε εκλεγεί δημοτικός σύμβουλος Θεσσαλονίκης με το συνδυασμό που είχε υποστηρίξει το ΚΚΕ, ενώ στις τελευταίες ευρωεκλογές ήταν υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ!!

Το ποτήρι όμως ξεχείλισε όταν εργαζόμενοι στο ΕΚΠΑΖ στην Αίγινα, έσπασαν το «απόστημα» και με τις κινητοποιήσεις τους έγιναν γνωστές οι συνθήκες εργασίας, εθελοντισμού, προσφοράς ανιδιοτελούς αγώνα από τους εργαζόμενους στην παραπάνω οργάνωση.

Όλα όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως τα βρίσκεις και στο ΕΚΠΑΖ. Τα στελέχη του ΕΚΠΑΖ είχαν δώσει στους εργαζόμενους την «καραμέλα της οικολογίας» την οποία πιπίλιζαν επί σειρά ετών, προσφέροντας, πέρα από το τυπικό οχτάωρο, εθελοντικώς και αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες στο κέντρο και στα πουλιά που είχαν ανάγκη περίθαλψης. Τα στελέχη του ΕΚΠΑΖ είχαν καταφέρει να κάνουν τους εργαζόμενους να βλέπουν ως εργοδότες όχι τα ίδια τα στελέχη, αλλά τα πουλιά!! Τα πραγματικά γεράκια όμως ήταν αυτοί που διηύθυναν και αποφάσιζαν για τις υποθέσεις του ΕΚΠΑΖ.

Η περίπτωση του ΕΚΠΑΖ και των ΜΚΟ-ΑΜΚ αποτελεί μια πλευρά της κρίσης και του εκφυλισμού του Περιβαλλοντικού κινήματος στην Ελλάδα, το οποίο έχει υιοθετήσει τη λογική της διαχείρισης για τα βασικά οικολογικά προβλήματα της χώρας μας και είναι πλέον έρμαιο στα χέρια των ανθρώπων της αγοράς. Ο χώρος των ΜΚΟ-ΑΜΚ έχει υποβαθμίσει τον πολιτικό ριζοσπαστικό λόγο και συμπλέει με τις δυνάμεις της αγοράς στη διαχείριση της κρίσης. Αυτή η στρατηγική έχει αποβεί ουσιαστικά προς όφελος των κεφαλαιοκρατών χορηγών, οι οποίοι ενδιαφέρονται για την υστεροφημία τους και αδιαφορούν παντελώς για τα προβλήματα των εργαζομένων.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεράσματα για το οικοπεριβαλλοντικό κίνημα

Είναι ηλίου φαεινότερο ότι μέσα στις ΑΜΚ και ΜΚΟ περιβαλλοντικές οργανώσεις υπάρχουν άνθρωποι (εθελοντές, εργαζόμενοι και στελέχη) οι οποίοι «ιδεαλιστικά» κινούνται στο χώρο με τους στόχους που θέτει στο καταστατικό της η κάθε οργάνωση. Πολλοί εργάζονται και παραπάνω από το καθορισμένο τους ωράριο και σε αρκετούς η εργασία αυτή που συνοδοιπορεί με το όνειρο της προστασίας της φύσης συνεχίζεται και μετά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εργαζόμενοι του ΕΚΠΑΖ Αίγινας και οι οποίοι έσπασαν το «απόστημα» με την κινητοποίησή τους που εργάζονταν μέχρι και 18 ώρες. Αυτό όμως που χαρακτηρίζει την ύπαρξη αυτών των οργανώσεων είναι η προσήλωση στην εσωτερική ζωή της οργάνωσης και στους διακηρυγμένους στόχους της, αποτέλεσμα του επιμερισμού του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος, η ιεραρχία με επικεφαλής τα Δ.Σ., ο εθελοντισμός των μετέπειτα εργαζομένων, οι οποίοι θεωρούν ότι σ' αυτόν τον έτσι ή αλλιώς αναπτυσσόμενο τομέα της αγοράς θα μπορούν να εξασφαλίσουν μια θέση εργασίας. Έτσι η ουδετερότητα, φαινομενική ή όχι, η συγκάλυψη, για «ιδεαλιστικούς» λόγους (προέχουν τα πουλιά) ή όχι, είναι ένα σύμπτωμα όχι απλώς των καιρών αλλά και της πορείας του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος, τμήμα του οποίου έχει ενταχθεί με, ομολογουμένως, ιδιόρρυθμο τρόπο στην οικονομία της αγοράς η οποία έχει αντικαταστήσει την εθελοντική συνεισφορά, καθώς και στη θεσμική γραφειοκρατία η οποία υποκαθιστά τις αμεσοδημοκρατικές κινηματικές διαδικασίες.

Στο σημείο αυτό πρέπει να ειπωθεί ότι η ύπαρξη αντίθεσης

ανάμεσα στις διαδικασίες του Σωματείου και της ΑΜΚ λίγο θα μπορέσει να συνεισφέρει στο διάλογο. Η περισσότερη ή λιγότερη δημοκρατική συμμετοχή που μπορεί να παρέχει η α ή β οργανωτική δομή δεν μπορεί να αναιρέσει την αιτία των προβλημάτων που προκύπτουν και η οποία βρίσκεται στην ανυπαρξία συλλογικών, ανοιχτών και δημοκρατικών δομών που έχουν άμεση και αποκλειστική σχέση με την κοινωνία.

Οι συνδιασκέψεις των Οικολόγων-Εναλλακτικών στο παρελθόν μπορούσαν ως ένα μεγάλο βαθμό να διατηρούν μια συνοχή στο κίνημα αυτό που συνδύαζε σε πολλές περιπτώσεις το πολιτικό με το κοινωνικό, το οικολογικό με το πολιτικό, τον εθελοντισμό-ακτιβισμό με την αυτονομία της δράσης, την επανάσταση με τη μεταρρύθμιση. Στο βαθμό που αυτές ως διαδικασίες εγγύησης βαθμιαία σταμάτησαν πολλές από τις ξεχωριστές δράσεις έπεσαν στα μαλακά χέρια της αγοράς και της γραφειοκρατίας χωρίς συνοχή στο εσωτερικό ενός κινήματος χωρίς πολιτικό μπούσουλα, χωρίς αίσθηση της κοινωνικής απεύθυνσης. Το πολιτικό σύστημα και τα κόμματα στο σύνολό τους υιοθέτησαν κάποιες από τις αρχές του ως άλλοθι για ένα χώρο ιδεών που αφορά τις ανησυχίες ενός μεγάλου τμήματος της κοινωνίας αποδυναμώνοντας έτσι τη δυναμική των ιδεών. Στρέφοντας τις ιδέες σε μια λογική του προσωπικού «τρόπου ζωής», σε λογικές ένταξης στην οικονομία της αγοράς ή στην γραφειοκρατία του κράτους και της ΕΕ, σε εκλογοθηρικές διαδικασίες, απονεύρωσαν για μια ακόμα φορά ένα κίνημα που υπόσχονταν πολλά σε μια κοινωνία αμήχανη μετά την πτώση του σοσιαλιστικού οράματος. Δίχως ένα συνολικό-συλλογικό όραμα για μια άλλη κοινωνία ενάντια στην ιεραρχία και εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και της φύσης από την κατεστημένη κοινωνική οργάνωση βρέθηκαν στο στόχαστρο του κυκλώνα της κατεστημένης τάξης πραγμάτων.

Συμπεράσματα για τις εργασιακές σχέσεις

Υπάρχει ένα κεφαλαιώδες θέμα που αφορά τις εργασιακές σχέσεις σε άμεση συνάρτηση με το μέλλον της εργασίας γενικότερα εν όψει της παγκόσμιας καπιταλιστικής ανασυγκρότησης. Η «ευέλικτη» εργασία, για την οποία γίνεται λόγος σε διεθνή κλίμακα και που αφορά στο ζήτημα της ασφάλισης, στο μεγέθους της προσφοράς και ζήτησης εργασίας, στην οργάνωσή της καθώς και στην αμοιβής τη, είναι κανόνας για τις ΜΚΟ-ΑΜΚ στο βαθμό που με τον ηθικό παράγοντα της εθελοντικής συνεισφοράς συνδυάζονται οι επιταγές των παγκόσμιων φόρουμ. Οι ΜΚΟ-ΑΜΚ είναι ένα ευρύ και αναπτυσσόμενο πεδίο οικονομικών δραστηριοτήτων στο οποίο εφαρμόζονται οι εργασιακές σχέσεις του μέλλοντος. Η με συναίνεση ανασφάλιστη εργασία (πληρωμής-'έναντι' ή εθελοντική-απλήρωτη), η αυτονόητη υπεραπασχόληση με την οπτική του αγαθού στόχου, η αυτονόητη καθυστέρηση των όποιων αμοιβών, η απλήρωτη εθελοντική εργασία για χάρη ενός αγαθού σκοπού ή για χάρη της εξασφάλισης θέσης εργασίας που μπορεί να συμβεί εντονότερα στο άμεσο το μέλλον, είναι πραγματικότητες στις οποίες διαπαιδαγωγούνται εκατοντάδες και με αυξανόμενους ρυθμούς εθελοντές-εργαζόμενοι. Το δόγμα αιτιολόγησης είτε αφορά στον ιδεαλισμό και στον αγώνα για την επίτευξη του στόχου, είτε αφορά στην αποτελεσματικότητα με όλα τα συμπαρομαρτούντα του συμβιβασμού «για να προχωρήσει το πράμα» δεν αλλάζει το σημαντικό ρόλο που παίζουν στον εργασιακό τομέα οι ΜΚΟ-ΑΜΚ. Αυτός είναι και ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο στηρίχτηκαν αυτοί οι θεσμοί από την ΕΕ δίπλα στο γεγονός ότι είναι πιο φτηνοί και συμφέρουν. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που δεν υπήρξε ούτε μια καταγεγραμμένη προσπάθεια δημιουργίας συνδικάτου παρόλο που οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν αυτές ή ανάλογες δυσκολίες με τους απολυμένους του ΕΚΠΑΖ. Γίνεται πλέον φανερό ότι η συνείδηση του στόχου καθώς αποτελεί δραστηριότητα στο περίσσευμα του ελευθέρου χρόνου ή μιας ευκαιριακής απασχόλησης με μηδενική έως ελάχιστη πιθανότητα μονιμοποίησης πέρα από κάποιες περιπτώσεις, κάθε συζήτηση για συνδικαλισμό εργαζομένων και εθελοντών στις ΑΜΚ-ΜΚΟ παραμένει επίκαιρη.

Συμπεράσματα για την κοινωνία, τοπική και μη

«Έχω ένα χρόνο, να πάω στο ΕΚΠΑΖ. Ίσως και πιο πολύ πικραμένος για την άσχημη πορεία του Κέντρου. Από το 1994 είμαι αρκετά κοντά στην πορεία του, σαν εθελοντής, σαν φίλος, σαν υποστηρικτής του στην τοπική κοινωνία του νησιού, σαν συνεργάτης φωτογράφος.

Προσπάθησαν να το στηρίξω κάνοντας προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο σχολείο μου και συμμετέχοντας με τους μαθητές μου σε εθελοντική εργασία αλλά και σε απελευθερώσεις πουλιών στην Κερκίνη. Όλα αυτά, συνεργαζόμενος με τα παιδιά του ΕΚΠΑΖ. Με τη Μαρία κυρίως αλλά και με το Γιάννη, ακόμα και με το 'δύσκολο' Φίλιππο. Αργότερα με τα άλλα παιδιά που ήρθαν και μπήκαν στη δύναμη του Κέντρου, τον

Κώστα, την Έλενα, τη Μαρία, τον Ανδρέα.

Από κει που το ΕΚΠΑΖ ήταν στις Φυλακές με χίλια-δυο προβλήματα, βρέθηκε σ' ένα καινούριο χώρο με κανονικές εγκαταστάσεις και μηχανήματα, με τον κόσμο της Αίγινας, πια δίπλα τους (όσο 'δίπλα' μπορούσανε) και κυρίως με σωστή ομάδα προσωπικού να δουλεύει.

Και ξαφνικά γίναν όλα αυτά. Γιατί άραγε; Ποιος μπορεί να απαντήσει;

Γεγονός είναι ότι αυτές οι οργανώσεις δεν μπορούν να δουλεύουν με τη δομή υπουργείου, δηλ. με διευθυντές και απρόσωπους υπαλλήλους. Χρειάζεται ομάδα που να συνεργάζεται και να αγωνίζεται από κοινού.

Γεγονός επίσης είναι η διάλυση αυτής της ικανής ομάδας και η τωρινή κατάσταση των αντιπαραθέσεων. Εις βάρος μάλλον των πουλιών.

Σαφώς και πήρα θέση όταν μου ζητήθηκε από τα παιδιά που 'απολύθηκαν' από τη διαχείριση του Κέντρου, αφού ήξερα ότι δούλευαν εκεί σαν εργαζόμενοι και όχι σαν απλοί εθελοντές. Και γεγονός επίσης είναι ότι έχω 1,5 χρόνο περίπου να ανέβω στο Κέντρο, να νιώσω τη φοβερή ενέργεια αυτής της προσπάθειας απ' τον Άνθρωπο στη Φύση.

Αλλά το Κέντρο είναι πάνω απ' τους ανθρώπους, σαν ιδέα είναι πάνω κι απ' αυτούς που το δημιούργησαν. Και ελπίζω ότι θα συνεχίσει να ζει αφού αυτός είναι κι ο σκοπός του. Για να είναι και η δική μας ζωή πιο όμορφη».

Άρης Παύλος

«Γνώριζα τα παιδιά που δούλευαν στο Κέντρο (Μαρία Γανωτή, Φίλιππο Δραγούμη, Γιάννη Πουλόπουλο, Έλενα Φουντούκη, Κώστα Ιωάννου, Νικήτα Γαβαλά, Αντρέα Δερμάτη) άλλους περισσότερο και άλλους λιγότερο. Κάποια στιγμή, δημιουργήθηκε σοβαρό πρόβλημα με τους απλήρωτους μισθούς των εργαζομένων παιδιών και την απόλυσή τους από τον 'διευθυντή' κ. Φ. Δραγούμη.

Αμέσως ένιωσα την ανάγκη να βοηθήσω όσο και όπως μπορώ να διορθωθεί αυτή η αδικία. Γιατί Οι: Έλενα Φουντούκη, Κώστα Ιωάννου, Ανδρέας Δερμάτης, Μαρία Γκίκα και κάποιοι ακόμα, ήταν εργαζόμενοι στο κέντρο τα τελευταία 5-7 χρόνια και όχι απλοί εθελοντές.

Πήγα λοιπόν ως μάρτυρας στο ΙΚΑ για να βεβαιώσω το γεγονός αυτό αλλά και όπου αλλού με χρειαστούν είμαι διαθέσιμη.

Όλη αυτή η δύσκολη κατάσταση για τα παιδιά, για μένα είχε κάτι πολύ θετικό. Γνώρισα καλύτερα τα παιδιά (Αντρέα, Γιάκομπ, Τόμπι, Μαρία, Δάφνη) και κυρίως είμαι πολύ τυχερή που γνώρισα δυο εξαιρετικά παιδιά, τον Κώστα Ιωάννου και την Έλενα Φουντούκη και έγινα φίλη τους».

Μαρίνα Παντελή

Μετόχι 2003. Μάνος και Αντρέας

Αυτές οι δυο αναφορές αποτελούν και τις μοναδικές μέσα στην τοπική κοινωνία των «ίσων αποστάσεων». Κανείς άλλος, εθελοντής, φίλος, 'συγγενής', 'κολλητός' κλπ. του ΕΚΠΑΖ δεν πήρε θέση για το συγκεκριμένο θέμα. Για την Αίγινα, το ΕΚΠΑΖ, και κυρίως για τους μετοίκους με «ανησυχίες», το ΕΚΠΑΖ ήταν ένας χώρος μόνιμης αναφοράς τους μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων που διέφεραν από τις τοπικές. Με τις ιδιαίτερες περιβαλλοντικές ανησυχίες, ο χώρος των μετοίκων και των επισκεπτών-εθελοντών αδιαφόρησε για τις προσπάθειες των εργαζομένων να αποκτήσουν πάλι τη χαμένη τους οικονομική αξιοπρέπεια. Ο λόγος είναι προφανής: η σχέση τους με το ΕΚΠΑΖ συμπλήρωνε τα κενά ενός ελεύθερου χρόνου αλλά και το άλλοθι για μια δράση με κοινωνικό περιεχόμενο. Ενταγμένοι σε μια ορισμένη περιβαλλοντική λογική από το ίδιο το σύστημα («μπορούμε να έχουμε ένα πιο πράσινο καπιταλισμό, που στην κοινή μεταφράζεται με την πρακτική του εφικτού) δεν μπόρεσαν να καταλά-

βουν τους «καημένους τους εργαζόμενους» διότι τα «καημένα τα πουλιά» είχαν προτεραιότητα. Αποκομμένο το κέντρο από μια κοινωνική διεργασία αλλαγής της στάσης ζωής τόσο απέναντι στη φύση όσο και απέναντι στον άνθρωπο, δημιούργησε λειτουργικούς υποστηριχτές μέσω του εθελοντισμού που δεν κοστίζουν και εργαζόμενους ανταλλάξιμους και αναλώσιμους. Η μακρόθεν βοήθεια σε χρήματα, υλικό, φάρμακα, υπηρεσίες, ούτε αυτή βοήθησε στην αλλαγή στάσης απέναντι στην κοινωνία. Αντίθετα υποκατέστησε την άμεση σχέση με την εκχώρηση της από μια γραφειοκρατία που δημιουργήθηκε προκειμένου να ιδρυθεί μια διαδικασία που έτσι κι αλλιώς υπήρχε (πριν γίνει Εταιρία) στη βάση, αποκλειστικά, της καλής θέλησης. Το κέντρο δεν συνδέθηκε με την αλλαγή της κοινωνίας αλλά με ένα τοπικό life style των καλών προθέσεων και του εξευγενισμού των χόμπι. Έτσι δικαιολογείται η ελάχιστη αυτή αντίδραση των δυο φίλων και εθελοντών του ΕΚΠΑΖ κι όχι μια συλλογική κριτική για τους χειρισμούς που έκανε ο μέχρι τότε φίλος και νυν κ. «διευθυντής-διαχειριστής». Έτσι εξηγείται και η σιωπή όσων πραγματικά βοήθησαν με τον όποιο τρόπο το Κέντρο αλλά δεν μπόρεσαν να διατυπώσουν λόγο για την κρίση του. Έτσι εξηγείται και η ουσιαστική ή τυπική αποχή τους από κάθε προσπάθεια που έβαζε τα τοπικά προβλήματα σε βάση πολιτική. Το κέντρο ήταν υπόθεση «άλλων» κι όχι δική τους.

Εξ' άλλου, η μετατροπή του οικολογικού κινήματος σε ξεχωριστά σωματεία και ΑΜΚ (ΜΚΟ στο σύνολό τους) και η αποκοπή του από ένα μικρό τμήμα του που στο πλαίσιο της Πολιτικής Οικολογίας συνεχίζει έστω και με μικρά βήματα τον προβληματισμό της δεκαετίας του '90 είχε τις αναλογίες με το χάσμα που εκφράστηκε πολιτικά στην Ευρώπη με το διχασμό των «Ρεάλος» που από τη μια που αποσκοπούσαν την ένταξή τους στο ίδιο το σύστημα και της πάλης των στόχων με δεδομένο τον καπιταλισμό και το κράτος και των «Φούντις» που διεξήγε μια εξωθεσμική πάλη σε επίπεδο κινήματος και διαδικασιών δρόμου. Αυτό τροφοδοτήθηκε από την κοινωνία αλλά και εκφράστηκε στην κοινωνία.

Μια οικολογία προσιτή με τα πρότυπα του μικροαστού-μεσοαστού, που εκφράστηκε με την αλλαγή του προσωπικού τρόπου ζωής (Life style), με την υγιεινή διατροφή, την προστασία ενός pet (αρκούδα, πουλάκι, φώκια, δελφίνι, κλπ.), την οικολογική αρχιτεκτονική για την ιδιωτική κατοικία, με την ευκαιριακή οικονομική και εθελοντική συνδρομή, με τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις για την προσαρμογή του Ελληνικού Κράτους με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (κανονισμοί προστασίας του περιβάλλοντος κλπ.), με το άνοιγμα της αγοράς σε «οικολογικά προϊόντα» για κάθε τομέα της ζωής (κάθε έμπορος σου κλείνει σήμερα το μάτι: «ξέρεις, είναι και οικολογικό αυτό που σου πουλώ»), με τις οικολογικές ευαισθησίες ως άλλοθι μιας πιο ήσυχης ζωής ανθρώπων ενός Α εισοδήματος στην αναπτυσσόμενη περιφέρεια και σε περιοχές των αστικών κέντρων που 'ξέφυγαν' από επιχειρηματικά συμφέροντα, καθώς και άλλων εκφράσεων 'οικολογικής' ευαισθησίας όπως

Λίμνη Κερκίνη. Απελευθέρωση

κατανάλωση προϊόντων που μέρος της υπεραξίας χρηματοδοτεί περιβαλλοντικές οργανώσεις, είναι πλέον γνωστή και αποδεκτή ως η «οικολογία του εφικτού». Για τους άλλους απομένουν οι συγκρούσεις με την αστυνομία για προστασία των ελεύθερων-δημόσιων χώρων από το αδηφάγο κεφάλαιο, οι αντιαναπτυξιακές πρωτοβουλίες που αρχίζουν και παίρνουν μορφή στην περιφέρεια, οι εκδηλώσεις ενάντια στην Ολυμπιάδα καθώς και άλλες δραστηριότητες που αποτελούν το ευρύ πεδίο μιας συζήτησης σε αριστερές και αναρχικές αντισυναινετικές συλλογικότητες και μεμονωμένα άτομα.

Η καραμέλα της οικολογίας αφού τροφοδότησε όλα τα κόμματα και τους θεσμούς (Υπουργεία, Τοπική-Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση κλπ.) έγινε το αγαπημένο άλλοθι μιας κοινωνίας που μακρόθεν συμμετέχει με τους παραπάνω τρόπους στην προστασία του περιβάλλοντος αφού βέβαια έχει εξοστρακίσει την πολιτική των πολιτών ή έχει εναποθέσει στα χέρια των ελεγχόμενων από τους θεσμούς περιβαλλοντικών οργανώσεων τις υποθέσεις της ζωής της. Έτσι εξηγείται και η αδιαφορία μέχρι και η ουδετερότητα της ελληνικής αλλά και της τοπικής κοινωνίας της Αίγινας ή των ανθρώπων που ήταν κοντά στο ΕΚΠΑΖ Αίγινας και συμπλήρωναν ώρες από τον ελεύθερο χρόνο τους στην περίθαλψη των πουλιών ή σε δευτερεύουσες δραστηριότητες του Κέντρου, για τέτοια ή ανάλογα φαινόμενα κατάφορης αδικίας. Ένα σύνολο για αγορά από προϊόντα προς πώληση για την ενίσχυση του Κέντρου (ποτηράκια, μπλούζες κλπ.), ένας εθελοντισμός του δεκαπενθημέρου ή του Σαββατοκύριακου, μια οικονομική συνδρομή, παζάρια για την οικονομική ενίσχυση, προσφορές σε είδος για την διατροφή των πουλιών από τους επιχειρηματίες, χορηγίες κλπ. ήταν και παραμένει το άλλοθι δράσης για μια κοινωνία που συστηματικά αρνείται να καταγγείλει το οικολογικό-περιβαλλοντικό έγκλημα που έχει επιτελέσει και συνεχίζει να επιτελεί η εξουσία και το κεφάλαιο διεθνώς. Έτσι η επούλωση των πληγών του περιβάλλοντος πέφτει στους ώμους του καθημερινού ανθρώπου, στην ευθύνη του καθενός που αποκτά μια ιδιόμορφη σχέση με το κοινωνικό πρόβλημα μέσω της σχέσης του με μηχανισμούς όπως οι ΜΚΟ-ΑΜΚ οικοπεριβαλλοντικές οργανώσεις που έχουν αποκτήσει το ρόλο του θεσμικού διαμεσολαβητή μ' όλες τις αποκλίνουσες και ιδιότυπες περιπτώσεις που μπορεί κανείς να συναντήσει σε ένα θεσμό που έχει κάπως ξεφύγει από τα σπάργανα και μπουσουλάει στην αγορά και στα γραφεία των παραγόντων. Αυτός ο απλός άνθρωπος, ο εθελοντής με τις όποιες προσδοκίες του είναι το ένα τμήμα της παρακμής του κινήματος. Το άλλο είναι οι παράγοντες του οικολογικού κινήματος, άλλοι που με ηθικό γνώμονα συντηρούν ένα επίπεδο ελέγχου ακόμα, στις υπό κοινωνική και ηθική κατάρρευση ΜΚΟ-ΑΜΚ και άλλοι που εκμεταλλεύονται το ρόλο τους για να γίνουν διευθυντές-διαχειριστές. Το φαινόμενο φαίνεται να είναι καθολικό.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΡΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φυλακές 1996. Αργυροπελεκάνος

Η ουσιαστική μεταλλαγή της Ομάδας για το Πρόβλημα του Νερού στην Αίγινα σε Ομάδα Πίεσης για τη Σύνδεση με την ΕΥΔΑΠ

Ίσως να μην αποτελεί κοσμοϊστορικό γεγονός αλλά αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη για το πρόβλημα του νερού στην Αίγινα αλλά και για την εξέλιξη του ζητήματος, νερό. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (αρχής γενομένης Οκτωβρίου 2003) η Ομάδα για το Πρόβλημα του Νερού στην Αίγινα, όπως συνεχίζει να ονομάζεται και να υπογράφει αφίσες, προκηρύξεις αλλά και διοργανώσεις συγκεντρώσεων, έδειξε ότι μονόπλευρα κατευθύνεται στη λύση της άμεσης σύνδεσης του νησιού της Αίγινας με αγωγό, της ΕΥΔΑΠ. Αυτό φάνηκε κυρίως με το γεγονός ότι η Επιτροπή για το πρόβλημα του νερού η οποία θα προωθούσε τη "λύση" της σύνδεσης με την ΕΥΔΑΠ, βγήκε μέσα από τα σπλάχνα της Ομάδας μαζί με παράγοντες του τόπου (π.χ. Χρ. Λαμπαδάριος, Σ. Σακκιώτης) αλλά και κομματικούς του ΚΚΕ οι οποίοι στο παρελθόν διατείνονταν για άλλες λύσεις (δημοτική υδροφόρα). Δίνοντας έδαφος στα συγκεκριμένα πρόσωπα και αποδυναμώνοντας τις διαφορετικές κοινωνικές διεργασίες που επαγγέλονταν ότι θα προωθούσαν, (συνελεύσεις, άμεση δημοκρατία) τόνωσαν την πολιτική των προσώπων και των παραγόντων που θα έπαιρνε στα χέρια της την ευθύνη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν η συμμετοχή του παραγκωνισμένου Χρ. Λαμπαδάριου ο οποίος τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους έγινε αντιδήμαρχος με αρμοδιότητα το νερό, ενώ ο Σ. Σακκιώτης δρομολογείται να είναι επικεφαλής του συνδυασμού ο οποίος είναι και ο πιο ανταγωνιστικός στα πλαίσια μιας αναμέτρησης με βάση τα δεδομένα στο νησί. Έτσι από το καλοκαίρι μέχρι και την άνοιξη του τρέχοντος, η Ομάδα παρακολουθούσε και παρενέβαινε στα Δημοτικά Συμβούλια σταματώντας τις δραστηριότητες της διάνοιξης του δημόσιου χώρου (συνελεύσεις-συγκεντρώσεις). Την άνοιξη και ύστερα από τις απανωτές απόπειρες για συνεδρίαση της νεοσυσταθείσας δημοτικής επιτροπής για τη σύνδεση με την ΕΥΔΑΠ, η οποία επιτεύχθηκε μέσω των παρεμβάσεών της και έγινε αποδεκτή από τη δημοτική αρχή για λόγους που είχαν να κάνουν με την άρση της δυσαρέσκειας, χωρίς καμιά να έχει απαρτία και κατόπιν δηλώσεων του δημάρχου που ρητά ανέφερε την επιτροπή ως ένα «μηδενικό» η ίδια η Ομάδα ανέλαβε εκ νέου κοινωνική δραστηριότητα. Αυτή τη φορά όμως με συγκεκριμένο στόχο: την πίεση για την ανάληψη της Σύνδεσης του νησιού με την ΕΥΔΑΠ. Μετά τη συγκέντρωση στον Πύργο του Μαρκέλου στο τέλος του Απρίλη η Ομάδα δεν αφήνει καμιά αμφιβολία για τις κατευθύνσεις της.

Είναι κάτι παραπάνω από σίγουρο ότι πολλοί ανάπνευσαν με ανακούφιση όταν αντιλήφθηκαν ότι μια Ομάδα που τείνει να διασαλεύει την τάξη πραγμάτων της τοπικής πολιτικής σκηνής περιορίστηκε σε μια συγκεκριμένη πρόταση, πρόταση που βέβαια είναι συντριπτικά πλειοψηφική μέσα στην αιγινήτικη κοινωνία και σαφώς αφομοιώσιμη. Είχε προηγηθεί βέβαια και η κοινή έκδοση του φυλλαδίου από το Δήμο Αίγινας και το Σύλλογο Ενεργών Πολιτών που αποτελούν και το μεγαλύτερο και ενεργότερο τμήμα της Ομάδας που επισφράγισε μια πολιτική συνεργασίας καθώς και οι συχνές πυκνές δηλώσεις μελών, ότι χρέος της Ομάδας είναι η «συνεργασία με το Δήμο εφόσον είναι προς το συμφέρον του κόσμου». Έτσι η δραστηριότητά της, λόγω της ανακολουθίας των υποσχέσεων της δημοτικής αρχής την αναγκάζει να γίνει μια περιορισμένη αντιπολίτευση για ένα ζήτημα που τουλάχιστον έχει δρομολογηθεί ρητορικά εδώ και πολλά χρόνια αλλά λόγω «κακών» δημάρχων «δεν προχωρούσε». Για αυτό και στην προσπάθειά της να έχει ένα πολιτικώς ορθό λόγο στη διεκδίκηση της σύνδεσης δεν θα μπορούσε παρά να πει:

«Συγγνώμη κύριε δήμαρχε που σας είπε απατεώνα»

Η επεισοδιακή συνεδρίαση του Ιουλίου είχε κυρίως για δεύτερη φορά πρωταγωνιστή τον Α. Τσουβαλάκη, αυτή τη φορά να επιτίθεται φραστικά στο δήμαρχο εκστομίζοντας εκφράσεις που η καθημερινότητα τις κάνει πιο εμπρηστικές και αιχμηρές. Το σενάριο-καραμέλα που προωθεί η δημοτική αρχή για τους περίφημους εκβιασμούς από την εταιρία που μεταφέρει το νερό ως αιτία του κακού είναι βέβαια ένα κακοσκηνοθετημένο άλλοθι το οποίο βέβαια κανείς δεν το πιστεύει. Όχι βέβαια διότι δεν είναι αλήθεια το γεγονός ότι η εταιρία στα πλαίσια της κερδοσκοπίας της μπορεί να εκβιάζει προκειμένου να πληρωθεί αλλά η εσκεμμένη κακοδιαχείριση, οι εσκεμμένοι λάθος χειρισμοί, η καθυστέρηση διαδικασιών που θα προωθούσαν την πολυπόθητη για την συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της Αίγινας, σύνδεση με την ΕΥΔΑΠ, προεικάζει μια στημένη διαδικασία στην οποία η δημοτική αρχή έπαιξε προκειμένου να αντλήσει από τη μια την πολιτική υπεραξία αλλά και από την άλλη να παραμείνουν τα πράγματα στάσιμα. Έτσι ο Αργύρης Τσουβαλάκης μέλος της Ομάδας δεν είπε παρά με άκομψο και ανώριμα πολιτικό τρόπο αυτό που όλοι λένε πραγματικά. Αυτό δηλαδή που ειπώθηκε και την ημέρα της αυθόρμητης κινητοποίησης του Αυγούστου εκεί ο κύριος δήμαρχος δεν θα μπορούσε παρά να πει:

«Συγγνώμη που με είπατε απατεώνα»

Εκεί, στο δημαρχείο και στο δημοτικό συμβούλιο είπαν πάρα πολλά στόματα αυτά που ο Αργύρης Τσουβαλάκης είπε στο συμβούλιο του Ιουλίου. Ήταν μια αυθόρμητη κινητοποίηση ύστερα από μια σειρά διακοπών παροχής νερού μέσα στο καλοκαίρι που οι ανάγκες είναι ιδιαίτερα αυξημένες, συνδεδεμένες άρρηκτα με το μοντέλο του τουρισμού που έχει προωθηθεί στη χώρα. Οι σκηνές που εκτυλίχθηκαν, χωρίς να έχουν κάποια προοπτική, για πρώτη φορά στην Αίγινα τεκμηρίωσαν τη δυνατότητα του κόσμου να επιτυγχάνει άμεσα μικρά και πρακτικά αποτελέσματα. Ήταν η έκφραση μιας δίκαιης οργής αυτού που έχει εξαπατηθεί εξόφθαλμα από τις ρητορικές διακηρύξεις οι οποίες έγιναν ακόμα πιο συγκεκριμένες με τη συνεπή προσπάθεια που κατέβαλε η Ομάδα τα τελευταία δυο χρόνια. Έτσι, στο πλαίσιο μιας πολιτικής φθοράς ο Μωρόγιαννης, γνωστός ως ο κύριος «γκισέ» του Κέντρου Υγείας, πρώην αντιδήμαρχος με αρμοδιότητα για τη διαχείριση της ύδρευσης στο δημοτικό συμβούλιο μίλησε για το μέλος της Ομάδας γιατρό Χατζηαλεξιάδου ότι ασκεί «πλημμελώς» τα καθήκοντά της στα αγροτικά ιατρεία . Σε μια προσπάθεια δολιοφθοράς, απέναντι στο αρνητικό κλίμα που προξένησε η Ομάδα για τη δημοτική αρχή και η οποία έδωσε το έδαφος της ανάπτυξης αντιπολιτευτικών τάσεων ακόμα και μέσα στην παράταξη που διοικεί το δήμο, οι συκοφαντίες βρήκαν ένα πλαίσιο μιας υπόρρητης εκδίκησης και φίμωσης. Ο πνιγμένος από τα μαλλιά του πιάνεται για να σωθεί. Επίσης καταγράφεται με ανακοινώσεις και μια προσπάθεια έμμεσης στήριξης του δημάρχου από ένα Σύνδεσμο Ενεργών Πολιτών Αίγινας, μια κατασκευασμένη πρωτοβουλία, η οποία μεταθέτει το πρόβλημα στα χέρια του Λιμεναρχείου.

Τα γεγονότα του Αυγούστου, η πολιτική τους σημασία και τα όριά τους

Με τις προσπάθειες της Ομάδας για το Πρόβλημα του Νερού στην Αίγινα, το νερό τέθηκε ως αιχμή του τοπικού προβλήματος. Για πρώτη φορά στο νησί μια συλλογικότητα που δεν είχε καμιά τουλάχιστον πολιτική βλέψη αλλά και ανάμιξη στα λοιπά πεπραγμένα του νησιού έκανε μια συνεπή δουλειά στη κατεύθυνση του προβληματισμού γύρω από το πρόβλημα. Κατάφερε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να συσπειρώσει στις προσπάθειές της όλους τους ανθρώπους που κατά καιρούς είχαν κάνει προσπάθειες για τη λύση του προβλήματος της υδροδότησης και να προσφέρει μια σημαντική δυνατότητα στον οποιοδήποτε κάτοικο αυτού του νησιού να εκφραστεί για το πρόβλημα. Με τις εκδηλώσεις, τις συγκεντρώσεις, με την έκδοση φυλλαδίων, με τις ανοιχτές της συνάξεις κατάφερε να κρατήσει στην επικαιρότητα το ζήτημα. Ανοίγοντας το δημόσιο χώρο και ασκώντας μια έμπρακτη κριτική στη μονολιθικότητα του παραγοντισμού κατάφερε να αλλάξει τα πράγματα στην κατεύθυνση της δυνατότητας μιας άλλης πολιτικής, αυτής της αδιάλειπτης συλλογικής πίεσης προς της αρχές προκειμένου αυτές να αναλάβουν την ευθύνη τους. Η τάση «κοινωνία των πολιτών» και η μεθοδολογία της εκφράστηκε στην Αίγινα με τη δραστηριότητα της Ομάδας αφού για πρώτη φορά οι τοπικές αρχές είχαν μπροστά τους ένα μόρφωμα μεταξύ φωνακλά και συμβούλου το οποίο ξεπερνούσε τα μέχρι τώρα δεδομένα. άσκησης πολιτικής στο νησί.

Ήταν η πρώτη πολιτική έκφραση των μετοίκων του νησιού αφού στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα μέλη είναι άνθρωποι που διάλεξαν την Αίγινα για να ζήσουν το υπόλοιπο της ζωής τους. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που συσπείρωσε τον κόσμο των μετοίκων παραθεριστών κι όχι τους ντόπιους. Από τη μια η σύνθεσή της ευνοούσε κάτι τέτοιο ενώ από την άλλη ένας μη συμβατός τρόπος δράσης με τις γνωστές παρατάξεις (παρασκήνια, υποσχέσεις, διακανονισμοί, εξυπηρετήσεις κλπ.) την έθετε έξω από το κλίμα των ντόπιων. Οι τελευταίοι αποτελούν ένα ιδιαίτερο πολιτικό φαινόμενο που εκφράζεται μόνο στις τοπικές εκλογές εφόσον κάποιες μικρές ομάδες συμφερόντων κανονίζουν τη νομή της εξουσίας και της οικονομίας στο νησί. Επόμενο ήταν οι μέτοικοι και οι παραθεριστές οι οποίοι δεν έχουν τους δεσμούς εξάρτησης των ντόπιων να έχουν έντονη και διακριτή παρουσία και ιδιαίτερα στα γεγονότα του Αυγούστου.

Έτσι για το ζήτημα του νερού η Ομάδα ακολουθώντας την πεπατημένη τοπικών ομάδων που μονόπλευρα θέτουν τα ζητήματα χωρίς καμιά οργανική σύνδεση μ' άλλα είχε και έχει μια επιτυχή για τα δεδομένα της Αίγινας παρουσία. Ποια όμως μπορεί να είναι η πολιτική και κοινωνική προοπτική μιας τέτοιας δράσης; Η Ομάδα απόφυγε να θίξει ζητήματα όπως της ανάπτυξης, του τουρισμού, της δόμησης, του περιβάλλοντος τα οποία συνδέονται άρρηκτα με το θέμα του νερού. «Θέλουμε νερό καθαρό και φτηνό στις βρύσες μας» ήταν το στερεότυπο στο οποίο βάσισε τη δράση της. Απόφυγε επίσης να θίξει ζητήματα πολιτικής σημασίας που σχετίζονται με τον τρόπο που παίρνονται οι αποφάσεις καθώς και να ασκήσει κριτική στο σύστημα άσκησης της εξουσίας. Έτσι είναι πολύ προσιτή σ' ένα μοντέλο μιας ομάδας που βασίζεται στον κατακερματισμό του κοινωνικού ζητήματος και από την άλλη δεν αμφισβητεί το πολιτικό σύστημα παρά μόνο τα πρόσωπα που το εκπροσωπούν. Επόμενο ήταν η δράση της να επιδράσει ως καταλύτης στην αναδιάταξη των ομάδων εξουσίας (ως και η ΤΕ της ΝΔ εξέδωσε μια ανακοίνωση επικριτική για τη δημοτική αρχή) και η κριτική να περιοριστεί στα πρόσωπα που ολιγωρούν να λύσουν το πρόβλημα του νερού. Είναι φανερό ότι το πρόβλημα του νερού και η σύνδεση του νησιού μέσω αγωγού με τις εγκαταστάσεις της ΕΥΔΑΠ θα μονοπωλήσει τις προεκλογικές διαδικασίες αφενός διότι είναι και το μόνο ζήτημα το οποίο δημιούργησε σοβαρούς τριγμούς αφετέρου διότι είναι πλέον σαφές ότι η δημοτική αρχή δεν επιθυμεί τη σύνδεση. Έχει τους λόγους της και ο πλέον φανερός είναι η απώλεια του μονοπωλίου της πολιτικής και οικονομικής εκμετάλλευσης. Ένας μηχανισμός ελέγχου και πελατειακών σχέσεων που αφορούν τις ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις επιχειρηματιών που χρωστούν πολλά χρήματα από λογαριασμούς, ένας μηχανισμός είσπραξης και κάλυψης κάποιων οικονομικών ελλειμμάτων, η ικανοποίηση ανθρώπων που εμπορεύονται το νερό είναι ίσως και οι λίγοι φανεροί λόγοι για τους οποίους καθυστερεί το ζήτημα.

Έτσι ο καθοριστικός ρόλος του προβλήματος του νερού με την ουσιαστική συμβολή της Ομάδας αναμένεται να δημιουργήσει τριγμούς στις πολιτικές συνθέσεις που ήδη υπάρχουν ή και να τροφοδοτήσει με τη στάση της καινούρια σχήματα που με προμετωπίδα τους το νερό θα διεκδικήσουν κομμάτι από την τοπική εξουσία. Με την τελευταία της επίσης παρέμβαση-ανακοίνωση (Οκτώβρης 2005) όπου καλεί τους τοπικούς φορείς και τις κομματικές επιτροπές σε μια νέα συντονισμένη προσπάθεια πίεσης για την ανάθεση στην ΕΥΔΑΠ, απεμπολώντας και τις απαρχές της για μια προσπάθεια που δεν θα σχετίζεται με οργανωμένους φορείς (ανακοινώσεις χειμώνα 2003) δίνει το στίγμα της πλήρους πολιτικής ενσωμάτωσης και ευθυγράμμισης με τον δυσώδη τοπικό παραγοντισμό. Παράλληλα μια νέα μορφή πολιτικής δράσης (π.χ. δημοτική παράταξη «Αίγινα για σένα» η οποία διατηρεί έναν γλαφυρό και ανεπεξέργαστο τοπικισμό) καθιερώνεται στα κοινά της Αίγινας μετά τα γεγονότα του Αυγούστου ικανής να δημιουργεί ομάδες πίεσης προς τη μεριά της εξουσίας πλην όμως αδύναμης να προβάλει ένα όραμα κοινωνικής οργάνωσης και επίλυσης αναγκών.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΧΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ

Στη Χίο, το ανάλογο ζήτημα διαχείρισης, ποιότητας και τιμής του νερού συνδεδεμένο και με άλλα ζητήματα που το αφορούν ως πρόβλημα, κινητοποίησε κατοίκους του νησιού σε μια πολιτική προσπάθεια εξεύρεσης λύσης. Η Πρωτοβουλία Χίου σε αντιπαράθεση με τη «Χιολατρεία» των «αναπτυξιολόγων» παραγόντων έχει ξεκινήσει μια μάχη για την πληροφόρηση σε κινητοποιήσεις που αφορούν το πρόβλημα του νερού. Αντιγράφουμε σχετικά από δημοσιευμένα κείμενα που εκδόθηκαν και μοιράστηκαν. Παρατηρούμε τις αναλογίες με το πρόβλημα του νερού στην Αίγινα αλλά και τις διαφορές πολιτικής δράσης στην προσπάθεια των Πολιτών Χίου για το νερό από την Ομάδα Πολιτών για το Πρόβλημα του Νερού την Αίγινα:

«Εδώ και πολλές δεκαετίες, το πρόβλημα του νερού παραμένει το πρώτο και το πιο σημαντικό πρόβλημα στη Χίο. Στα χρόνια αυτά, έχουν αλλάξει πολλές κυβερνήσεις και πολλοί τοπικοί άρχοντες στους ΟΤΑ αλλά με τις ίδιες πολιτικές και τις ίδιες υποσχέσεις. Η ζωτική αυτονόητη ανάγκη να υπάρχει νερό καθαρό στις βρύσες μας αποτελούσε πάντα βασικό στοιχείο της πολιτικής ανατιπαράθεσης σε όλες τις προεκλογικές περιόδους. Παρά τις πολλές υποσχέσεις όμως, αυτό που δεν άλλαξε ή μάλλον άλλαξε προς το χειρότερο, είναι η ποιότητα του νερού. Η σημερινή κατάσταση όπου βρύσες των σπιτιών μας βγάζουν τρεις φορές περισσότερο υδράργυρο απ' ότι επιτρέπεται, απειλώντας ακόμα κι αυτούς που χρησιμοποιούν το νερό για λάντζα, μαγείρεμα, μπάνιο ή πλύσιμο των δοντιών τους, δεν επιτρέπει άλλο εφησυχασμό. Η εύρεση του υδράργυρου μαζί με όλα τα άλλα (θάλασσα, χλώριο, κολοβακτηρίδια) αποδεικνύει πολύ απλά ότι δεν έγιναν έργα ή τα «έργα» που έγιναν ήταν άχρηστα και πρόχειρα. Αυτοί που ΄τώρα εναλλάσσονται στις θέσεις εξουσίας, δεν μας πείθουν και πρέπει να καταλάβουν ότι η πίστη στις «άοκνες προσπάθειες» που καταβάλλουν για να προσφέρουν ποιοτικό νερό στους πολίτες αποτελεί παρελθόν. Επειδή το νερό και η δημόσια υγεία δεν προσφέρονται για πολιτικά παιχνίδια. Επειδή το νερό είναι κοινωνικό αγαθό. Επειδή η αξιοπρέπειά μας δεν δέχεται άλλη κοροϊδία και την αθλιότητα των μπιτονιών δεν μπορούμε πια να περιμένουμε τη λύση των προβλημάτων μας από αυτούς που μας τα δημιούργησαν αλλά πρέπει να αναλάβουμε τη δράση εμείς και ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ.

Για να πιέσουμε για άμεση λύση που θα λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες μας και θα λύνει μια και καλή το πρόβλημα του νερού. Για να ενημερωθούμε και να ενημερώσουμε, να οργανωθούμε και να κινητοποιηθούμε μέσα από γενικές συνελεύσεις κατοίκων, μακριά από κάθε λογής φορείς και ηγετίσκους που είναι υπεύθυνοι για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα. Για να απαιτήσουμε ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ.

Δεν θεωρούμε ότι έχουμε έτοιμες λύσεις, ξέρουμε όμως ότι μόνο εμείς οι πολίτες που δεν εξαρτιόμαστε από οικονομικά – επιχειρηματικά συμφέροντα μπορούμε να βρούμε τη λύση για να ζήσουμε αξιοπρεπώς.

Για αυτό το λόγο καλούμε όλους τους πολίτες της Χίου να πάρουν μέρος στην πρώτη αμεσοδημοκρατική συνέλευση των Πολιτών για το νερό, την Τετάρτη 3 Αυγούστου στις 20:00 στο πεζοδρόμιο Πολυχρονίου, δίπλα στην ΔΕΥΑΧ (Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Χίου).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση που εκδόθηκε μετά τη συνέλευση *«στην οποία συμμετείχαν αρκετοί πολίτες παρά το γεγονός ότι βρισκόμαστε στον Αύγουστο και παρά την τρομοκρατία (οι «άρχοντες» του νησιού επιδόθηκαν όλο το προηγούμενο διάστημα σε εκστρατεία συκοφάντησης όσων διαμαρτύρονταν για την ποιότητα του νερού, κατεβάζοντας ακόμα και τα πανό που καλούσαν στη συνέλευση, ενώ 2 περιπολικά, ένστολοι, μυστικοί, ακόμα και δημοτικοί αστυνομικοί βρίσκονταν απέναντι από το χώρο της συνέλευσης). Αυτό από τη μια δείχνει τη διάθεση των πολιτών να αγωνιστούν για ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ κι απ' την άλλη αποδεικνύει το άγχος των τοπικών αρχών (Νομαρχία, Δημαρχία, ΔΕΥΑΧ κλπ.) να κρατήσουν κρυφό το πρόβλημα και να καταστείλουν όποιον επιθυμεί να σπάσει τη σιωπή γύρω από το θέμα. Την ίδια στιγμή στήνουν φιέστες (έκθεση Αγροτουρισμού) προκειμένου να ξεγελάσουν τους «ιθαγενείς» αλλά και τους πελάτες-τουρίστες του νησιού. Χαρακτηριστική είναι η ανακοίνωση στο ταμπλό της ΔΕΥΑΧ που δηλώνει ΄τι 'η ποσότητα υδραργύρου στο νερό δεν είναι ανησυχητική' τη στιγμή που συνέχει έρχονται στη δημοσιότητα αναλύσεις που δείχνουν το ακριβώς αντίθετο... Συνεχίζουμε με ανοιχτό συντονιστικό τη Δευτέρα στις 8μμ., έξω από το καφενείο της αγοράς (δίπλα στην πυροσβεστική)»*

Στις 12 του Αυγούστου η Πρωτοβουλία Πολιτών Χίου για το Νερό, με παρόμοια ανακοίνωση την οποία μοίρασε οργανωμένα έξω από την έκθεση Αγροτουρισμού και με σύνθημα *«Υδράργυρος, ούτε να το πιείτε ούτε να λουστείτε»* τόνιζε: *«Όταν οι επιστήμονες από το 2002 που διαπιστώθηκξε ο υδράργυρος στο νερό της Χίου, μας βεβαιώνουν ότι η υδατολεκάνη του Κορακάρη πρέπει να κλείσει και παρόλα αυτά το νερό συνεχίζει να αντλείται... Όταν επιστήμονες, ειδικοί, εκθέσεις, έρευνες στην Ελλάδα και στην ΕΕ βεβαιώνουν για τους μεγάλους κινδύνους για την υγεία μας από τα βαρέα μέταλλα (καταστροφή του νευρικού συστήματος, των νεφρών, διανοητικά προβλήματα κα)... Όταν διαβάζουμε και μαθαίνουμε ότι τα βαρέα μέταλλα δεν πρέπει να είναι σε κανένα ποσοστό στο νερό... Όταν ακούμε από τον πρόεδρο της ΔΕΥΑΧ ότι με το παρεχόμενο νερό δεν πρέπει να πλένουμε ούτε τα χέρια μας... Όταν όλοι αυτοί συνεχίζουν προκλητικά να μιλούν για 'ανάπτυξη' ενώ υπονομεύουν την υγεία μας*

και το μέλλον των παιδιών μας συνεχίζοντας προκλητικά την ίδια αδιέξοδη πολιτική στο θέμα του νερού... Τότε δεν μπορούμε πια να περιμένουμε τη λύση των προβλημάτων μας από αυτούς που μας τα δημιούργησαν αλλά πρέπει ΝΑ ΠΆΡΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ και να απαιτήσουμε για

-κλείσιμο όλων των γεωτρήσεων του Κορακάρη

-κατάργηση του ειδικού τέλους στο νερό

-άμεση λύση στο πρόβλημα των σκουπιδιών

-αναδασώσεις παντού

-κατασκευή μικρών φραγμάτων και αναβαθμίδων

-άμεση εκτέλεση όλων αυτών των έργων για να μη χαθεί το νερό αυτής τη χρονιάς».

Η αντίδραση των αρχών σύμφωνα με την εφημερίδα «Αλήθεια της Χίου» (19-08-05) ήταν η κλήση της αστυνομίας και η απειλή από τον πρόεδρο της ΔΕΥΑΧ, Μιχάλη Φυτούση, ότι θα καταθέσει μήνυση «επειδή κατά τη γνώμη του –όπως αναφέρουν μέλη της Επιτροπής- ήταν ψέματα τα ενημερωτικά για τον υδράργυρο της Χίου». Η ανακοίνωση η οποία εκδόθηκε μετά το συμβάν από την Πρωτοβουλία ανέφερε μεταξύ άλλων: *«... με φυλλάδια και αφίσες με το σύνθημα 'ούτε ιδιωτικό, ούτε κρατικό, το νερό είναι κοινωνικό αγαθό. Φτηνό Πόσιμο νερό στις βρύσες μας' έγινε μια προσπάθεια να ενημερωθούν όλοι για την παρουσία του υδραργύρου... ο αντιδήμαρχος Αντώνης Λυπαρής, υπερασπίστηκε τον 'δικαίωμα' του προέδρου της ΔΕΥΑΧ μα καταστέλλει όσους διαφωνούν μαζί του, και δεν δίστασε να επιτεθεί και σε επισκέπτη του νησιού που όπως είπε 'αρνείται να πίνει υδράργυρο τον ένα μήνα που θα βρίσκεται στη Χίο' δίνοντας σε όλους να καταλάβουν ότι οι δικαιολογίες που ψελλίζουν περί τουρισμού (να μη μιλάμε για το πρόβλημα μέχρι να φύγουν οι πελάτες) δεν είναι παρά μια προσπάθεια να κρύψουν την αλήθεια για το νερό...ΔΗΛΩΝΟΥΜΕ ότι η τρομοκρατία των τοπικών 'αρχόντων' και η καταστολή δεν μας φοβίζουν αλλά μας εξοργίζουν και μας πεισμώνουν να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε... Συνεχίζουμε με ΑΝΟΙΧΤΌ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ την Πέμπτη 18 Αυγούστου στις 8:00 μμ. Στο καφενείο της Αγοράς για τη συνέχιση των κινητοποιήσεων, ενάντια στο κλίμα συναίνεσης π[ου προσπαθούν να επιβάλλουν οι αρχές».*

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΥΔΑΤΟΛΕΚΑΝΗΣ ΚΟΡΑΚΑΡΗ ΣΤΗ ΧΙΟ

Σύμφωνα με κείμενο της Πρωτοβουλίας Πολιτών για το Νερό *«ο Κορακάρης αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή εμπλουτισμού της υδατολεκάνης που υδρεύει και αρδεύει το σύνολο σχεδόν της πόλης, του κάμπου και των γύρω περιοχών. Το πρόβλημα του υδραργύρου που εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2002 και παραμένει και σήμερα, οφείλεται στην υφαλμύρωση της υδατολεκάνης αυτής που προκάλεσε η υπεράντληση και ο ερασιτεχνικός σχεδιασμός και διαχείριση των υδάτων... Μετά την απόφαση του Γ.Γ. του υπουργείου Εσωτερικών στις 17-08-05 που νομιμοποιεί την αγοραπωλησία 2.604 στρεμμάτων στον Κορακάρη, ανοίγει ο δρόμος για την οικοπεδοποίησή του από τους αγοραστές της έκτασης ΣΤ. Βίο και Π. Τσάκο. Ώ και πέντε χρόνια άλλωστε παρακολουθούμε τους διάφορους σταθμούς του σκανδάλου Κορακάρη: Τέλη του 2000 οι «επενδυτές» αγοράζουν ΔΑΣΙΚΗ περιοχή του Κορακάρη από την οικογένεια Τρέμη. Απ' τις 7 μέχρι τις 29/12/2000 η έκταση χαρακτηρίζεται χορτολιβαδική, αίρεται η αναδάσωση και ξεκινά η αντίστροφη μέτρηση για το χτίσιμο του Κορακάρη. Το Γενάρη του 2001, το Νομαρχιακό Συμβούλιο προτείνει ΟΜΟΦΩΝΑ την ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ του Κορακάρη από τη Νομαρχία προκειμένου να σωθεί η περιοχή, η απόφαση όμως μένει στα χαρτιά και στα ιλουστρασιόν προεκλογικά φυλλάδια των σημερινών «αρχόντων» του τόπου, μαζί με τις υποσχέσεις για αναδάσωση, προστασία και αποτροπή της οικοπεδοποίησής του. Σήμερα, οι ίδιοι που το 2003 υπόσχονταν όλα αυτά, προσπαθούν να μας πείσουν ότι η πόλη έχει ανάγκη τον Κορακάρη για να αναπτυχθεί κι ότι υπάρχει τρόπος να δομηθεί «με σεβασμό στο περιβάλλον» και χωρίς να επηρεαστεί η ομώνυμη υδατολεκάνη...Το χτίσιμο του Κορακάρη θα έχει ως αποτέλεσμα απ' τη μια τη δραματική μείωση της ικανότητας του εδάφους να απορροφά το νερό της βροχής κι απ' την άλλη θα αυξήσει σημαντικά τις πιθανότητες για πλημμύρες και θα εντείνει το πρόβλημα της λειψυδρίας. Όλες οι επιστημονικές μελέτες αποδεικνύουν ότι τη στιγμή που η Χίος πίνει υδράργυρο, θα ήταν έγκλημα ενδεχόμενη οικοπεδοποίηση του Κορακάρη. Η λύση του νερού ταυτίζεται απόλυτα με την προστασία όσης περιοχής έμεινε αδόμητη στον Κορακάρη και με τα παράλληλα έργα εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής. Δεν χρειάζεται άλλωστε να είναι κανείς επιστήμονας για να καταλάβει ότι εκεί που χτίζονται βουνά και μπαζώνονται ρέματα ακολουθούν φυσικές*

καταστροφές και υποβαθμίζεται η ποιότητα ζωής των κατοίκων. Για μας η μοναδική ανάπτυξη που μπορεί και πρέπει να υπάρξει για τον Κορακάρη είναι η ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ του από τη Νομαρχία και η ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ, προκειμένου να συνεχίσει να μας δίνει ΖΩΗ και ΝΕΡΟ. Απέναντι στην πλασματική αναάγκη οικοδόμησης του Κορακάρη, προτάσσουμε την πραγματική ανάγκη της κοινωνίας για ΦΘΗΝΟ ΠΟΣΙΜΟ ΝΕΡΟ, απαραίτητη προϋπόθεση της οποία αποτελεί η προστασία του Κορακάρη, μιας από τις τελευταίες περιοχές της πόλης που παραμένουν αδόμητες και αποτελούν αναάσα για όλη τη Χίο. Καλούμε όλους του Πολίτες στην Ανοιχτή Συνέλευση την Τετάρτη 31/8, στις 7:30 μ.μ. στην πλατεία Βουνακίου και στην προβολή ταινίας που θα ακολουθήσει για να διεκδικήσουμε: Όχι στην οικοπεδοποίηση - Απαλλοτρίωση και αναδάσωση – Να κλείσουν τώρα όλες οι γεωτρήσεις του Κορακάρη, μέχρι να φύγει ο υδράργυρος – Κατάργηση του ειδικού Τέλους στο νερό – Άμεση λύση στο πρόβλημα των σκουπιδιών – Αναδασώσεις παντού – Καθορισμό των χρήσεων γης άμεσα σε όλο το Νομό – Κατασκευή μικρών φραγμάτων και αναβαθμίδων, προστασία χειμάρρων και ποταμών – Επιδότηση της κατασκευής Φουντάνας σε όλα τα σπίτια

Γιατί το νερό είναι κοινωνικό αγαθό και δεν μπορεί να είναι ούτε κρατικό ούτε ιδιωτικό»

Οι κινητοποιήσεις της ομάδας για το Νερό στη Χίο συνεχίζονται...

(Στη διάθεση οποιωνδήποτε βρίσκεται ένας πλήρης φάκελος με τις δραστηριότητες, τα κείμενα της Ομάδας αλλά και άλλα ντοκουμέντα για το πρόβλημα του νερού στη Χίο)

Σχόλιο για το πρόβλημα του νερού επί χωροταξικής μελέτης του 1975 για την Αίγινα

Από τον πρόλογο της χωροταξικής μελέτης, που πραγματοποιήθηκε από το γραφεία μελετών Μιχαλιτσιάνου, Μαύτα-Παπαδοπούλου- Αγγελοπούλου για λογαριασμό του Υπουργείου Προγραμματισμού και Κυβερνητικής Πολιτικής *«δια της υπ' αριθμόν ΚΕ. 6599/30.5.73 αποφάσεως»* και η οποία εκδόθηκε από το Υπουργείο Συντονισμού και Προγραμματισμού το 1975, υπογραμμίζεται ότι: *«η εκ της προσπάθειας του ιδιωτικού ως επί το πολύ, τομέως όπως καλύψει τας ούτω δημιουργουμένας ανάγκας επερχόμενη ανάπτυξις, εφ' όσον συντελείται άνευ προγράμματος, δημιουργεί κίνδυνον καταστροφής και αλλοιώσεως του ιδιαιτέρου εκείνου χαρακτήρος».* Μιλά βέβαια στην αρχή της όλης ανάπτυξης και παρατηρώντας διακριτικά την έλλειψη ενός κοινωνικού ή κεντρικού σχεδιασμού. Εξ άλλου αφού μιλά για την *«σημασίαν που απέκτησεν τα τελευταία δέκα έτη ο εσωτερικός τουρισμός ...και προβλέπεται να γνωρίσει ραγδαίαν εξέλιξιν οφειλόμενη εις την συνεχή αύξησιν του εισοδήματος, την αύξησιν του αστικού πολη θυσμού και προαγωγήν του παραθερισμού και των εκδρομών εις είδος πρώτης ανάγκης»* προσθέτει: *«Αι εκ των ανωτέρω αιτιών ως και αι λόγω αυξανομένων αναγκών των κατοίκων της νήσου επιπτώσεις επί των υφισταμένων και εν δυνάμει φυσικών και ανθρωπίνων πόρων, δημιουργούν σειράν προβλημάτων δια την μελλοντικήν εξέλιξην της περιοχής».* Σε ένα νησί που *«οι υδατικοί πόροι της περιοχής είναι λίαν πτωχοί»* και για το οποίο έχει δρομολογηθεί η εξέλιξη της τουριστικής και οικιστικής ανάπτυξης, η μελέτη το βρίσκει ανεπαρκές σε υποδομές δίπλα στο γεγονός ότι δυσμενείς γεωλογικοί παράγοντες και κλιματολογικά δεδομένα, εφόσον οι βροχές διαρκούν λίγο αλλά και η μορφολογία του εδάφους, δεν επιτρέπουν τη δημιουργία επιφανειακών ταμιευτήρων.

Η μελέτη στο πλαίσιο μιας ορθολογικής καπιταλιστικής ανάπτυξης που κατατάσσει την νησιωτική παράλια Ελλάδα γενικότερα σε μια λογική ανάπτυξης τουριστικής επισημαίνει τα δυσάρεστα που θα επακολουθήσουν και εν τέλει επακολούθησαν. Τόσο ο φτηνός προγραμματισμός όσο και η λογική της «μικρής» αρπαχτής που κυριάρχησε με την ανοχή όλων των υπηρεσιών και είχε τα ανάλογα οικονομικά αποτελέσματα για όσους επαγγελματίες δραστηριοποιήθηκαν ιδιαίτερα τη δεκαετία του '80, είναι και η επιφανειακή αιτία για μια σειρά προβλημάτων που αφορούν στη δόμηση, στην επάρκεια νερού, στην καταστροφή του περιβάλλοντος, στην αλλοίωση της ιδιαίτερης εικόνας της Αίγινας, στο κυκλοφοριακό, καθώς και σε άλλα μικρής ή μεγάλης σημασίας. Εξ άλλου είναι μια από τις πολλές μελέτες που έχουν επιμεληθεί ανάλογα γραφεία για όλες σχεδόν τις περιοχές της Ελλάδας και ιδιαίτερα αυτές που από την εποχή εκείνη ήταν τουριστικής σημασίας.

Όπως είναι γνωστό καμιά από αυτές δεν λογαριάστηκε σοβαρά και προφανώς συνθλίφτηκαν μέσα σ' ένα περιβάλλον πελατειακών σχέσεων, σ' ένα περιβάλλον συναλλαγών με τις υπηρεσίες μικρών ή μεγάλων επιχειρηματιών που ιδροκοπού-

σαν και αγωνιούσαν προκειμένου να μην εφαρμοστεί καμιά διάταξη που θα εμπόδιζε την ανοικοδόμηση και την τουριστική ανάπτυξη, από την οποία θα μπορούσαν να πλουτίσουν ή απλά να επιβιώσουν με τους όρους του συστήματος σε μια τοπική κοινωνία που έθετε βαθμιαία και τους πιο ιδιαίτερους όρους της. Πολιτευτές, πολιτικοί, υπάλληλοι των κρατικών υπηρεσιών όπως η Πολεοδομία, δήμαρχοι, όλα αυτά τα χρόνια ήταν σε μια διαρκή επικοινωνία με επιχειρηματίες κερδοσκόπους αλλά και απλούς ανθρώπους που θεωρούσαν -και είχαν λόγους να το πιστεύουν- ότι θα μπορούν να βρουν κάποια δουλειά για να εξασφαλίσουν το μέλλον τους. Έτσι κεντρική θέση, παρ' όλους τους φτηνούς ερασιτεχνισμούς των πολιτικών και των υποψηφίων της τοπικής αυτοδιοίκησης, απέκτησε η «ανάπτυξη», αυτό που μεταφυσικά και φαντασιακά ήταν το κίνητρο για μια ζωή άνετη που προσιδίαζε με αυτήν των πρωταγωνιστών στα σήριαλ της τηλεόρασης που σταδιακά κυριαρχούσαν στην καθημερινή ζωή ως πρότυπα προσομοίωσης. Τίποτε δεν θα μπορούσε να ανακόψει αυτήν την μαζική υστερία σε κάθε τόπο ο οποίος είχε χίλιους-δυο λόγους να πάρει ένα κομμάτι από την πίτα. Κάθε τι που αποτελούσε τοπική ιδιαιτερότητα πουλιόταν στην αγορά όσο-όσο. Κάθε κομμάτι από τον φυσικό πλούτο που μέχρι τότε δεν μπορούσε να πουληθεί άμεσα έπρεπε να καταστραφεί. Δάση, φυσικές πηγές, λίμνες, παραλίες, ποτάμια, γίναν στάχτη και μπούρμπερη προκειμένου να γίνει ένα ξενοδοχείο, μια ντισκοτέκ, ένα μαγαζί, χωράφια «που θα φέρναν δουλειές και λεφτά». Έτσι δούλεψε η ιδιωτική πρωτοβουλία δίπλα στην ανοχή και συνενοχή του κράτους και των τοπικών κοινωνιών που έβλεπαν κοντόφθαλμα την επιβίωση όσων δεν ξεριζώθηκαν για τη Γερμανία, την Αυστραλία και την Αμερική, αλλά και την Αθήνα-Θεσσαλονίκη μετά το '50-΄60. Έτσι ανδρώθηκαν οι επιχειρηματίες δημιουργώντας μιας στενή σχέση με τον κρατικό μηχανισμό και αναδημιούργησαν το έδαφος άσκησης πολιτικής, δηλαδή εξουσίας και συναίνεσης εκείνα τα χρόνια. Έτσι δημιουργήθηκε μια συλλογική συνείδηση η οποία στο όνομα της προσωρινής αποτελεσματικότητας θα μπορούσε να καταστρέψει, να εκχωρήσει, να διασαλεύσει την φυσική ισορροπία σε κάθε γειτονιά, σε κάθε χωριό, σε κάθε οικισμό.

Η Αίγινα δεν είναι παρά ένας από τους τόπους που εκμεταλλεύτηκαν άγρια οι φυσικές της ομορφιές από τη σύμπραξη πολιτικών και επιχειρηματιών που αναδύθηκαν μέσα από τα σπλάχνα αυτής της κοινωνίας. Αποτέλεσμα αυτής της υστερίας είναι και το πρόβλημα του νερού συνδεδεμένο με την όποια «ανάπτυξη» που έχει περιεχόμενα την ανοικοδόμηση, τον μαζικό τουρισμό, την αλλαγή στάσης ζωής σε ένα πολύτιμο φυσικό αγαθό και συνολικά με την κοινωνική αδιαφορία απέναντι σε βαθμιαίες αλλαγές (υφαλμύρωση, μεταφορά ολοένα και περισσότερων ποσοτήτων νερού, καταστροφή πηγαδιών και μετατροπή τους σε βόθρους, εγκατάλειψη της στέρνας ως μέσου συλλογής ύδατος κλπ.) σαφή δείγματα επιδείνωσης ενός αιώνιου ζητήματος.

Το πρόβλημα του νερού, τότε και τώρα

Η μελέτη αναφέρει ότι η έλλειψη υδρογεωλογικής μελέτης *«δια την νήσον»* και η μη καταγραφή όλων των υδατικών πόρων αυτής έχει ως συνέπεια *«την αδυναμία εκτιμήσεως του υδατικού ισιζυγίου»* και την άγνοια *«να αποληφθούν ποσοτήτων γλυκέος ύδατος εξ υπογείων οριζόντων»*. Σημαντικό πρόβλημα παραμένει εκείνη την εποχή το γεγονός ότι οι πολλές προσπάθειες *«εξευρέσεως ύδατος εις την νήσον κατά το πλείστον όμως εξ ιδιωτικής πρωτοβουλίας και δι ίδιωτικάς χρήσης»* έχουν δημιουργήσει πρόβλημα. Είναι γεγονός ότι πολλοί έχουν ανοίξει πηγάδια εκείνη την εποχή άλλοι για ιδιωτική χρήση και άλλοι το πωλούν, οι λεγόμενοι νερουλάδες. Ονόματα που κυριαρχούν μέχρι και σήμερα στην πολιτική ζωή της Αίγινας (Μούρτζης, Γαλάρης κλπ.) ήταν γνωστοί νερουλάδες που είτε μέσω συμφωνιών με το Δήμο είτε μέσω ιδιωτικών συμφωνιών παροχής νερού εκμεταλλεύτηκαν το πρόβλημα της λειψυδρίας για οικονομικό και πολιτικό όφελος. Όμως το πρόβλημα ξεφεύγει από τα στενά όρια ενός τοπικού βίου που κυριαρχούν τα συμφέροντα και αγγίζει τα όρια της φυσικής καταστροφής από κείνη την εποχή την οποία διεξάγεται η μελέτη. Το νερό γίνεται όλο και πιο αλμυρό από τότε, εφόσον πολλοί ανοίγουν πηγάδια, όπως συμβαίνει σήμερα και με τις μη ελεγχόμενες γεωτρήσεις. Τα πολλά πηγάδια που υπάρχουν ήδη από τον καιρό που πραγματοποιείται η μελέτη και τα οποία καλύπτουν ανεπαρκώς *«κατόπιν υπεραντλήσεως καθίστανται εν πολλοίς άχρηστα συνέπεια υφαλμυρώσεως λόγω εισροής θαλασσίου ύδατος. Τούτο ιδιαιτέρως συμβαίνει εις τα παραθαλάσσια φρέατα μέχρις αποστάσεως και 500 μέτρων από της ακτής και όπου η στάθμη του υπογείου φρέατος πλησιάζει το απόλυτον υψόμετρον της θαλάσσης»*. Τα δυο πηγάδια που δημιουργήθηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας (Περιφερειακή Δ/νση Αττικής και Νήσων) στις αρχές του '70 στη Σουβάλα και στην

περιοχή Βουλκάνο όπως και αυτό στην περιοχή Αγ. Αικατερίνης υπό την ευθύνη του Δήμου λίγο μπορούν να βοηθήσουν αφού και αυτές οι οργανωμένες πρωτοβουλίες βρίσκονται σε μια λογική προσωρινής εξοικονόμησης νερού και υπεράντλησής του εν μέσω της τουριστικής έκρηξης. Είναι χαρακτηριστικό ότι η μελέτη αναφέρει ότι ο πυθμένας του πηγαδιού της Σουβάλας 20 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας και του Βουλκάνου 15 μέτρα αντίστοιχα. Γίνεται όλο και πιο φανερό ότι ακόμα και αυτή η μελέτη που επιδιώκει το λιγότερο κακό σε ένα τόπο, εξετάζοντας σχεδόν μόνο τις μετρήσιμες παραμέτρους (δίχως να προχωρά σε ανθρωπολογική έρευνα έτσι ώστε να μπορεί να τεκμηριώσει πληρέστερα και τις αιτίες των προβλημάτων) προτείνει σε μια άλλη βάση, πιο οργανωμένη, την καταλήστευση του περιβάλλοντος εφόσον θεωρεί την τουριστική και οικιστική ανάπτυξη δεδομένη.

Έτσι 500.000 κυβικά νερού (στοιχεία 1973) *«αρίστης ποιότητος»** μεταφέρονται ετησίως από την γειτονική Τροιζηνία πράγμα το οποίο *«συνεπάγεται την υπέρογκον επιβάρυνσιν των καταναλωτών δια του ποσού των 30 δρχ. ανά κυβικόν μέτρον»* μια αναλογία που τη συναντάμε και σήμερα με την μεταφορά πόσιμου νερού από της ΕΥΔΑΠ μέσω υδροφόρων πλοίων. Η μεταφορά νερού είναι συνείδηση στον ντόπιο κάτοικο αλλά και σ' αυτόν ο οποίος διαμένει σε παραθεριστικά σπίτια το καλοκαίρι. Είναι μια λύση 'βατή' εκείνη την εποχή που ελάχιστοι συζητούν όπως και σήμερα το τι σημαίνει αυτή η μεταφορά και τους λόγους τους οποίους εξυπηρετεί. Η οικολογία είναι άγνωστη λέξη και ο τουρισμός και το άνοιγμα της αγοράς οικοπέδων και οικοδόμησης προμηνύει ένα λαμπρό μέλλον και για τον πιο φτωχό κάτοικο. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τη λειψυδρία του '89 και τις εικόνες από τον κρανίου τόπο Μαραθώνα και Μόρνο που ζήσαμε. Κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει ότι το νερό δεν θα είναι αρκετό για την πρωτεύουσα πλην ελαχίστων τεχνοκρατών και ότι θα χρειαζόταν η καταλήστευση των νερών του ποταμού Εύηνου από τα Βαρδούσια Όρη δίπλα σε ένα νόμο που επιτρέπει στο ελληνικό κράτος να δεσμεύει το νερό για τις ανάγκες του κεντρικού σχεδιασμού σ' όλη την επικράτεια. Κανείς επίσης δεν μπορεί να προβλέψει μέχρι ποιο ποτάμι θα 'αγγαρέψουν' οι κρατικές αρχές να εξυπηρετεί το υδροβόρο μοντέλο ανάπτυξης. Έτσι μοιραία η μελέτη προτείνει ως άμεση (*«μερική λύσις»*) λύση την *«δια υδρογεωτρήεων εις καταλλήλους θέσεις της νήσου άντλησις ποσοτήτων τινών ύδατος δι ύδρευσιν και άρδευσιν»*. Ως οριστική λύσις δε, και δια την ριζικήν αντιμετώπισιν του προβλήματος προτείνεται όπως:

1) Ανατεθεί εις κατάλληλον μελετητήν πλήρης υδρογεωλογική έρευνα των νήσων ήτις δέον να αποτελέση την απαρχή δια την εξασφάλισιν της πλέον ενδεδειγμένης λύσεως του όλου θέματος.

2) Εκπονηθεί οικονομοτεχνική μελέτη υδροδοτήσεως της νήσου Αιγίνης δια ποντίσεως αγωγού είτε εκ Σαλαμίνης είτε εκ Μεθάνων.

Είναι λοιπόν από το '75 καταγεγραμμένη η πρόταση για τη σύνδεση της Αίγινας μέσω αγωγού είτε με την ΕΥΔΑΠ από τη Σαλαμίνα είτε με τους εμπόρους νερού από την Τροιζηνία μέσω Μεθάνων. Τι άλλο θα μπορούσε να προτείνει μια μελέτη συνταγμένη από τους τεχνοκράτες-συμβούλους της πολιτικής γραφειοκρατίας; Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι στη μελέτη δεν υπάρχει ούτε μια αναφορά ή πρόταση για τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός με την σημαντική προσθήκη της στέρνας. Πρόκειται λοιπόν για μια τριακονταετή καθυστέρηση (και ίσως επιπλέον) ενός ζητήματος για την οποία ευθύνεται ο καθυστερημένος και με χωρίς σχεδιασμό ιδιωτικός τομέας σε συνδυασμό με την ανυπαρξία προσαρμογής της εθνικής και τοπικής πολιτικής σε σύγχρονα, ορθολογικά μοντέλα ανάπτυξης.

Απέναντι στο δίπολο, αυτό που διαμορφώνεται σε τοπική και εθνική κλίμακα και αφορά σε τρόπους καπιταλιστικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής καταστροφής, είναι δυνατόν να σταθεί μια διαρκής συζήτηση επί των όρων κυριαρχίας που εν τέλει καθορίζουν τις ανάγκες μας και το πλαίσιο των αναγκών μας, δημιουργώντας με κατασκευασμένη ορολογία (π.χ. «αειφόρος ανάπτυξη» το ρήμαγμα της φύσης, την πολιτική μας ομηρία και τις οικονομικές ανισότητες. Αυτό δηλαδή που θα μπορούσε να πραγματοποιήσει μια πραγματική Ομάδα για το Πρόβλημα του Νερού στην Αίγινα.

*Το κατά πόσο «αρίστης ποιότητος» είναι σήμερα το νερό στην Τροιζηνία δεν έχει κανείς παρά να διαβάσει το δημοσίευμα στην εφημερίδα «Ελευθεροτυπία της Κυριακής» στις 2 Οκτώβρη 2005. Το νερό στην Τροιζηνία σήμερα είναι ακατάλληλο για ύδρευση λόγω της χρήσης χημικών στις αγροτικές δραστη-

ριότητες. Παρόλα αυτά, έμποροι του νερού από την Τροιζηνία, οι οποίοι στην Τοπική Εφορία αποδίδουν στον εαυτό τους την ιδιότητα του παραγωγού ύδατος!!! συνεχίζουν και πωλούν νερό στην Ύδρα.

Τουριστική ανάπτυξη και υδατικοί πόροι

Η Άνδρος όπως και τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου και ιδιαίτερα των Κυκλάδων αντιμετωπίζουν παρόμοιο πρόβλημα με την Αίγινα. Ο Τουρισμός, κοινή αναφορά σ' όλες τις περιπτώσεις νησιών, αποτελεί το βαρόμετρο τόσο της οικονομικής ανάπτυξης η οποία βέβαια ...γέρνει ιδιαίτερα προς τους μεγαλοεπιχειρηματίες της θερινής ραστώνης, όσο και της περιβαλλοντικής καταστροφής με το νερό να βρίσκεται πρώτο στη λίστα της. Δημοσιεύουμε απόσπασμα από μια ενδιαφέρουσα παρέμβαση του καθηγητή των ΤΕΙ Βαγγέλη Πισσία σε συνέδριο στην Άνδρο με θέμα τους υδατικούς πόρους και την ανάπτυξη που ο ίδιος μας παραχώρησε έναντι συνέντευξης με το ίδιο θέμα:

Για τους υδατικούς πόρους μέσα σε πέντε λεπτά, θα σας πω και πάλι ότι παραβρίσκομαι εδώ για να δηλώσω και πάλι διαθεσιμότητα, υπάρχουν και σπουδαστές οι οποίοι θα αρχίσουν δουλεύουν πάνω σε τέτοιου είδους θέματα. Και θα αναφερθώ πολύ συνοπτικά σε μια εμπειρία από ένα ερευνητικό πρόγραμμα που κάναμε στο Πολυτεχνείο για τις Κυκλάδες, για την -έτσι την λέγαμε- για την «δημιουργία ενός συστήματος Παροχής Υπηρεσιών Ύδρευσης-Αποχέτευσης στις Κυκλάδες».

Βέβαια ένα σύστημα παροχής υπηρεσιών ύδρευσης αποχέτευσης στις Κυκλάδες φαίνεται να στέκεται στον τομέα της αστικής λεγόμενης υδραυλικής δεν περιλαμβάνει άμεσα τις αγροτικές δραστηριότητες. Ωστόσο σε μια έτσι πολύ σύντομη αναφορά θα ήθελα να πω ότι μπορούν όλα αυτά να συνδεθούν ιδίως αν αρχίσουν να εφαρμόζονται οι οδηγίες. Υπάρχει η κοινοτική οδηγία του 2000/60 για τους υδατικούς πόρους, όπου πλέον πρέπει και εμείς να συστήσουμε τις αρχές που δεν έχουμε συστήσει και σε εθνικό επίπεδο αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο για τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Αυτές θα σχεδιάζουν, θα κατανέμουν, θα λένε πόσο νερό θα πρέπει να πάει στη γεωργία, πόσο νερό θα πάει στην ύδρευση, πόσο στον τουρισμό. Αυτό βέβαια δεν θα πρέπει να το λένε έτσι αυθαίρετα, δεν θα πρέπει να το επιβάλουν αλλά εν πάση περιπτώσει θα γίνεται και πάλι μια εξέταση του προβλήματος και αυτή η εξέταση του προβλήματος θα πρέπει (να προσπαθήσουμε όλοι) να ταιριάζει με ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης των νησιών, που θα το θέλαμε και εμείς γιατί, το είπα και πριν, αυτό το μοντέλο ανάπτυξης που έχουμε σήμερα περνάει κρίση. Ας έρθουμε τώρα στο πολύ συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα θέλησε να αναδείξει δυο πράγματα το πρώτο ήταν: Πως μπορούμε να οργανώσουμε τις υπηρεσίες ύδρευσης - αποχέτευσης ούτως ώστε να πούμε ότι σε κάθε νησί των Κυκλάδων ο άνθρωπος που μένει εκεί θα έχει υπηρεσίες οι οποίες θα είναι σε τέτοιο επίπεδο που του εξασφαλίζουν ποσοτικά και ποιοτικά το νερό το οποίο πραγματικά χρειάζεται.

Αν ρίξει κανείς μια ματιά να δει τι συμβαίνει σήμερα στην Άνδρο, θα δει ότι σήμερα τέτοιο πράγμα δεν υπάρχει, ορισμένοι δήμοι πασχίζουν με ένα δυο υπαλλήλους τους να τα φέρουν βόλτα. Σε αλλά νησιά έγινε ένα βήμα μπρος, έχουμε τις λεγόμενες ΔΕΥΑ τις ξέρετε όλοι. Υπάρχουνε οι ΔΕΥΑ, η Πάρος έχει μια ΔΕΥΑ, η Σύρος έχει μια ΔΕΥΑ υπάρχουν και σε άλλα νησιά φυσικά εκτός Κυκλάδων. Η συζήτηση που έγινε και το πρόγραμμα αυτό προσπάθησε να αναδείξει είναι:

1. Αν τελικά θα μείνουμε σε επιμέρους ΔΕΥΑ, κάθε νησί και η ΔΕΥΑ του, ή κάθε δήμος και η ΔΕΥΑ του.

2. Εάν θα πρέπει να φτιάξουμε διαδημοτικές συνεργασίες ούτως ώστε να έχουμε τουλάχιστον σε επίπεδο περισσότερων δήμων μια ΔΕΥΑ.

Η Σύρος, παρά το ότι έχει τρεις δήμους, φαίνεται πως θα ήθελε να έχει μια και μόνη ΔΕΥΑ να μην χρειαστεί να φτιαχτούνε και άλλες. Και από εκεί και πέρα μήπως οι Κυκλάδες οι ίδιες θέλουνε;

«Μία και μόνη ΔΕΥΑ η οποία να έχει τα τμήματα της, ένα σύστημα οργάνωσης διαφορετικό;»

Αυτό το πρόγραμμα βέβαια είναι ένα πρόγραμμα που πιάνει πολλές παραμέτρους. Γιατί; Για να το πω με όρους πολύ απλούς, το παιχνίδι των νερών είναι μεγάλο παιχνίδι. Είναι ένα πολύ μεγάλο παιχνίδι, είναι το παιχνίδι των επόμενων δεκαετιών, οι προϋπολογισμοί τα χρήματα που, πέφτουν προς τα εκεί είναι κολοσσιαία μεγέθη και το ενδιαφέρον από πάρα πολλούς είναι πάρα πολύ μεγάλο. Για τα νησιά των Κυκλάδων ενδιαφέρονται και εταιρείες ελληνικές - ενδιαφέρεται η ΕΥΔΑΠ για παράδειγμα η οποία θα ήθελε να μπει και αυτή μέσα- ενδιαφέρεται όμως

και η VIVENTI της Γαλλίας, ενδιαφέρονται πάρα πολλοί άλλοι. Η VIVENTI έκανε ένα βηματάκι στη Σαντορίνη, πάτησε το πόδι της και περιμένει να δει πως θα εξελιχθούν τα πράγματα. Θα μου πεις τι τους νοιάζει τώρα η Πάρος και η Άνδρος! Τους νοιάζει. Σήμερα η διαχείριση των υδατικών πόρων σε παγκόσμια κλίμακα έχει ξεφύγει κατά πολύ από τις μικρές τοπικές εταιρείες. Πως αρθρώνονται αυτές; Πως δημιουργείτε αυτό το σύστημα; Ποιοι ελέγχουν αυτό το σύστημα; Πως θα γίνεται η ροή των πόρων; Τι θα γίνει με αυτή την Παγκόσμια Τράπεζα Νερού που θα είναι ίσως μεγαλύτερη σε κεφάλαια και σε δυνατότητες από την σημερινή Παγκόσμια Τράπεζα, με βάση τα πορίσματα του τελευταίου παγκόσμιου συνεδρίου για τα νερά; Αυτό είναι ένα μεγάλο ζήτημα της εποχής μας. Εμείς εν πάση περιπτώσει μέσα από αυτό το πρόγραμμα κάναμε κάποιες προτάσεις. Θεωρώ ότι και η Άνδρος κάτι πρέπει να κάνει δεν ξέρω αν θα είναι μια η ΔΕΥΑ ή αν θα είναι μια ΔΕΥΑ η οποία θα αποτελεί τμήμα μιας άλλης δομής ωστόσο κάτι πρέπει να γίνει και για την Άνδρο για να μπορέσει να διαχειριστεί, να δουλέψει σωστά και να δώσει στον κόσμο κάτι περισσότερο από το να τραβάμε ένα σωλήνα εδώ και ένα σωλήνα εκεί.

Το δεύτερο σκέλος είναι, και εδώ τελειώνω, τα νερά της Άνδρου, το ζήτημα που τίθεται από σχεδόν όλους είναι «πώς θα εξασφαλίσουμε νερό (δηλαδή θα προσφέρουμε νερό) για την αυξανόμενη ζήτηση..». Αν και είμαι από αυτούς που βλέπουν το πρόβλημα από την αντίθετη πλευρά, την πλευρά της διαχείρισης της ζήτησης. Σήμερα υπάρχει αυτό το δίπολο, υπάρχει αυτός ο καβγάς στο δικό μας το σινάφι, "Demand side, apply side ". Δηλαδή από την σκοπιά της ζήτησης το βλέπεις το πρόβλημα ή από την σκοπιά της προσφοράς; Σαφώς και πρέπει να το βλέπουμε από την σκοπιά της ζήτησης που σημαίνει οικονομία στο νερό σημαίνει δηλαδή ότι οι πόροι δεν είναι απεριόριστοι. Αλλά και όταν πάμε στο κομμάτι της προσφοράς, γιατί πρέπει να πάμε και στο κομμάτι της προσφοράς, εκεί να δούμε πώς να απορροφήσουμε τις εποχιακές διακυμάνσεις προσφοράς-ζήτησης. Τα νησιά δυστυχώς έχουν αυτό το πολύ μεγάλο πρόβλημα, και σε αυτό πρέπει να δώσουμε απαντήσεις. Μπορεί να έχεις νερό το Γενάρη και τον Φλεβάρη δεν έχεις όμως νερό τον Αύγουστο, τετραπλασιάζονται πενταπλασιάζονται δεκαπλασιάζονται οι πληθυσμοί και βέβαια ή θα φτάσεις κάποια στιγμή και θα πεις -δεν είμαι καταρχήν αντίθετος- για ορισμένα νησιά ότι η χωρητικότητα του νησιού φτάνει μέχρι εδώ- τραβάμε μια γραμμή και τέλος. Και από εκεί και πέρα όποιος θέλει ας φέρνει και ένα μπουκάλι νερό από την Αθήνα για να κάνει ντους. Αλλά εν πάση περιπτώσει αυτό δεν μπορείς να το κάνεις βίαια, αυτόματα και να το κάνεις άκριτα, άρα λοιπόν πρέπει να δεις τι σου δίνουν και οι υδατικοί πόροι. Αυτό πρέπει να γίνει με όρους περιβαλλοντικής προστασίας, πρέπει δηλαδή το νερό να το δούμε σαν ένα περιβαλλοντικό παράγοντα καθοριστικό δεν πρέπει να τα ρημάξουμε τα νερά. Δεν πρέπει να τα διαλύσουμε τα νησιά μας στις γεωτρήσεις γιατί - όπως τώρα γίνεται- υπάρχουν νησιά που κατεβαίνουν 300-400-500 μέτρα, στην Σύρο δεν ξέρουν πού να σταματήσουν, κοντεύουν να φτάσουν στο κέντρο της γης ορισμένες γεωτρήσεις τους. Λοιπόν αυτό δεν είναι λύση γιατί αρχίζουν οι υφαλμυρήνσεις, η Πάρος τα πληρώνει αυτά τα προβλήματα, υφαλμύρισε η Νάουσα τώρα προσπαθούν ν' ανακατέψουν τα νερά, τρέχουνε μετά να φτιάξουνε μονάδες αφαλάτωσης, εν πάση περιπτώσει έχουν μπει σε ένα φαύλο κύκλο από τον οποίο δεν πρόκειται να βγουν.

Η πρόταση η δική μας είναι: Για να μη μιλάμε στον αέρα, αφού πρώτα ερευνηθούν-μελετηθούν τα υδατικά ισοζύγια κάθε νησιού και κάθε αξιόλογης λεκάνης απορροής, να επικεντρώσουμε στα επιφανειακά (προπαντός) η μικρού βάθους νερά, δηλαδή στους ανανεώσιμους πόρους. Τα επιφανειακά νερά να αξιοποιηθούν κυρίως μέσα από εμπλουτισμό των υδροφορέων ούτως ώστε να δημιουργήσεις τις προϋποθέσεις αποθήκευσης νερού μέσα στο ίδιο το έδαφος, με αναβαθμίδες στη κοίτη των υδατορευμάτων αλλά και στις πλαγιές της υδατολεκάνης (πεζούλες), με παράλληλη προστασία και επέκταση της φυτοκάλλυψης. Βέβαια θα δούμε και τις συνθήκες τις υδρολογικές και τις υδρογεωλογικές για να σκεφτούμε τι μπορούμε να κάνουμε και που. Θα ενθαρρύνουμε, με κατάλληλα κίνητρα και επίμονη ενημέρωση, τις πρωτοβουλίες για ατομικές και συλλογικές στέρνες. Θα προστατέψουμε τις πηγές από την ρύπανση που επιφέρουν τα απόβλητα των κατοικιών και των κάθε λογής επιχειρηματικών μονάδων λόγω της εκτατικής και μη σχεδιασμένης δόμησης. Και προπαντός η απάντηση δίνεται από μας στην δημιουργία μικρών ορεινών ταμιευτήρων. Ήδη και στην Νάξο όπου έγινε πριν από λίγο καιρό μια αντίστοιχη ημερίδα φάνηκε ότι υπάρχει πλέον μια ευαισθησία. Βέβαια, ορεινοί ταμιευτήρες, ορεινά μικρά φράγματα δεν είναι τα φράγματα που επαγγέλ-

λεται το υπουργείο,γεωργίας, τα οποία είναι πολύ μεγάλα_τα λένε μικρά αλλά ένα εκατομμύριο κυβικά νερού φράγμα, είναι για ένα κυκλαδίτικο νησί μεγάλο έργο. Είναι έργα τα οποία μπορεί να ευνοούν τις εταιρείες τις κατασκευαστικές και τις μελετητικές όμως δεν είναι αυτά που χρειάζονται τα νησιά. Οι Ιταλοί, οι Τυνήσιοι ή και οι Καμερουνέζοι δεν είναι κορόιδα όταν φτιάχνουν σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές φράγματα των είκοσι και των τριάντα έστω των εκατό χιλιάδων κυβικών. Αυτά είναι μικρά φράγματα προσαρμοσμένα στο περιβάλλον, είναι πολλά, ξεκινάς από ψηλά μετά πας χαμηλά, κάνεις και άλλα παράπλευρα έργα υποστήριξης. Έτσι εξασφαλίζεις ροή με βαρύτητα ενώ, χωρίς δυσκολίες, σε πολλά μέρη τα πλαισιώνεις και με διάσπαρτες εναλλακτικές λύσεις. Γιατί π.χ. κάποτε στη Φολέγανδρο βρέχει από Ανατολικά., κάποτε βρέχει από Δυτικά., κάποτε από το Βορά, κάποτε από το Νότο και είναι φυσικό να μην πρέπει να βασίζεσαι όταν χωροθετείς ένα ταμιευτήρα σε μια μόνο τύχη. Όσο για τις μονάδες αφαλάτωσης η την μεταφορά νερού δεν μπορούν παρά να αποτελέσουν μια επικουρική, σε κάποια νησιά, λύση.

Αυτά επιγραμματικά, τελείωσα, και εδώ θα παρακαλέσω και πάλι να δοθεί η δυνατότητα σε δήμους, κοινότητες, με τους ανθρώπους που εδώ στο νησί και έχουν μια σχετική τεχνογνωσία, αλλά, ξανά τονίζω δήμους και κοινότητες, να μας πουν τα αιτήματα τους, να μας πουν τις ιδέες τους, γνωρίζουν τον τόπο τους να δούμε τι μπορούμε να φτιάξουμε. Εμείς είδη προχωρούμε αυτή τη στιγμή - υπάρχουν και κάποιοι σπουδαστές εδώ, σε μια πρώτη προσπάθεια χωροθέτησης τέτοιων ταμιευτήρων. Μην ανησυχήσετε δεν θα τις χωροθετήσουμε και θα τις φτιάξουμε κιόλας, θα προσπαθήσουμε να τις χωροθετήσουμε και θα τις συζητήσουμε μαζί σας έτσι ώστε να δούμε αν αυτές είναι καλές ή όχι και θα έρθουμε και σε επαφή μαζί σας πριν φτάσουμε στα τελικά μας συμπεράσματα. Ευχαριστώ!

Από τα Μητροπολιτικά Συμβούλια κυκλοφόρησε το παρελθόν φθινόπωρο μια πολύ σπουδαία εργασία για την εμπορευματοποίηση του νερού σε οικουμενική διάσταση. Μπορεί κανείς να τη βρει στο στέκι της Αρχιτεκτονικής -χωρίς αντίτιμο- ή να απευθυνθεί για φωτοαντίγραφα στη "Σχεδία".

Σκευωρίες ενάντια σε εργαζόμενους αγωνιστές της Καθολικής Δημόσιας και Δωρεάν Υγείας: Νέστορας Αντωνίου και Κατερίνα Μάτσα.

Τη χρονιά που διανύουμε και με όχημα την κιτρινοφαιά πανούκλα στην τηλεόραση η οποία εκφράζεται και στις εκπομπές του λαϊκού φασίστα Μάκη Τριανταφυλλόπουλου, ζήσαμε δυο πού σοβαρές απόπειρες συκοφαντίας ενάντια σε δυο γνωστούς αγωνιστές της Δημόσιας Υγείας. Το Φεβρουάριο, ο διοικητής του Νοσοκομείου Λάρισας μέσω εγγράφων διοχέτευσε την πληροφορία η οποία ακούστηκε στη Βουλή δια στόματος Υπουργού, ότι ο Νέστορας Αντωνίου, υπάλληλος του Νοσοκομείου υπεξαίρεσε χρήματα του νοσοκομείου. Το Μάιο η εκπομπή καταφέρθηκε εναντίον της Κατερίνας Μάτσα, ψυχιάτρου, υπεύθυνης στο 18 Άνω, μονάδας απεξάρτησης του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, μοναδικής στεγνής και δημόσιας δομής. Και στις δυο περιπτώσεις είχαμε την συκοφαντία για χρηματισμό ενάντια σε δυο γνωστούς στο χώρο τους συνδικαλιστές και προασπιστές της Καθολικής, Δημόσιας και Δωρεάν Υγείας. Ο πρώτος, γνωστός στην πόλη του, ανεξάρτητος της αριστεράς και η δεύτερη μέλος του Εργατικού Επαναστατικού Κόμματος. Στην πρώτη περίπτωση, ο Νέστορας Αντωνίου κατηγορήθηκε ότι υπεξαίρεσε χρήμα αξίας 1.2000.000 ευρώ και στη δεύτερη περίπτωση ότι η Κατερίνα Μάτσα δέχτηκε χρήματα προκειμένου να υπογράψει χαρτί αποθεραπείας για τοξικομανή. Χωρίς στοιχεία, το γνωστό βαποράκι του κράτους Μάκης Τριανταφυλλόπουλος, όπως καταγγέλθηκε σε μεγάλη συγκέντρωση του 18 Άνω έξω από τον τηλεοπτικό σταθμό ALTER και αξιοποιώντας τις επιτυχίες του για το ζήτημα της κάθαρσης εκκλησίας-δικαιοσύνης κατάφερε να δημιουργήσει ένα απαραίτητο θόρυβο που επιβεβαίωνε την καλλιεργημένη καχυποψία στο χώρο της υγείας: ότι όλοι τα παίρνουνε ακόμα κι αυτοί που πλασάρονται ως αγωνιστές και μάλιστα αριστεροί.

Φλεβάρης 2005, Λάρισα: Η σκευωρία εναντίον του Νέστορα Αντωνίου

Η απάτη που φόρτωσαν στους ώμους του αγωνιστή Νέστορα Αντωνίου ήταν η εξής: Τουλάχιστον από τις αρχές του 2000 στα εξωτερικά ιατρεία του Νοσοκομείου όπου οι ασφαλισμένοι πλήρωναν κανονικά τις εξετάσεις, στο αντίτυπο της απόδειξης γραφόταν μόνο μέρος του ποσού πολύ ελάχιστο από το πραγματικό, το οποίο έμπαινε στα ταμεία. Με δεδομένο ότι μεγάλο μέρος των μπλοκ εισπράξεων από το 2000 έως το 2004 λείπουν, οι επιθεωρητές εκτιμούν ότι είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθεί το ακριβές ποσό που υπεξαιρέθηκε, καθώς χρειάζεται να συλλεχθούν στοιχεία από όλα τα ασφαλιστικά ταμεία.

Αν στην περίπτωση της Κατερίνας Μάτσα τα πράγματα εξελίχθηκαν πολύ άμεσα θετικά με πορείες και εκδηλώσεις συμπαράστασης με αποτέλεσμα να σβήσει προς το παρόν ο άθλιος θόρυβος, στην περίπτωση του Νέστορα Αντωνίου τα πράγματα άργησαν μέχρι την αναγγελία ενός προ-πορίσματος το οποίο κατέθεσε στη Βουλή με εμπιστευτικό έγγραφο του Σώματος Επιθεωρητών ο ίδιος ο υπουργός και το οποίο αναφέρει ως υπεύθυνο της υπεξαίρεσης ένα υπάλληλο του Νοσοκομείου, παρόλο που και στην περίπτωση του Νέστορα Αντωνίου ένα σημαντικό κομμάτι της πόλης κινητοποιήθηκε εναντίον της σκευωρίας καθώς και σύσσωμο σχεδόν το σώμα των εργαζομένων στο Νοσοκομείο Λάρισας με στάσεις εργασίας.

«Θεωρώ ότι βρέθηκα στη δίνη μιας πολιτικής αντιπαράθεσης των δυο μεγάλων κομμάτων, με τα οποία δεν έχω καμιά σχέση και ο υπουργός βρήκε στο πρόσωπό μου τον ιδανικό ένοχο.

Φώναζα από την πρώτη στιγμή ότι δεν υπεξαίρεσα 1.200.000 ευρώ και αυτό μπορούσε να αποδειχθεί πολύ εύκολα, αλλά το όνομά μου είχε ήδη ακουστεί στη Βουλή, στα μέσα ενημέρωσης, σε όλη τη Λάρισα. Τώρα αισθάνομαι δικαιωμένος και αυτό το προ-πόρισμα με ανακούφισε πολύ» δήλωσε στην εφημερίδα «Εθνος» ο Νέστορας Αντωνίου. Εκείνο όμως που βοήθησε πραγματικά στην περίπτωση του Αντωνίου ήταν η αυθόρμητη και ζεστή συμπαράσταση από ένα σημαντικό κομμάτι του εργασιακού και κοινωνικού του χώρου. Η αλληλεγγύη εκφράστηκε με την καθολική συμμετοχή στη στάση εργασίας το πρωί στις 23/02 ενάντια στις χαλκευμένες κατηγορίες της κυβέρνησης και του κράτους. Εκφράστηκε με τη μετατροπή της συνέντευξης Τύπου της επιτροπής το απόγευμα σε μαζική συγκέντρωση δεκάδων φορέων και εκατοντάδων εργαζομένων της πόλης της Λάρισας για τον Νέστορα Αντωνίου, 17 χρόνια συνδικαλιστή στο σωματείο εργαζομένων του Γενικού Νοσοκομείου Λάρισας, 15 χρόνια αντιπρόσωπου στην ΠΟΕΔΗΝ. Από το Δελτίο Τύπου της Επιτροπής Συμπαράστασης και Αλληλεγγύης στο Νέστορα Αντωνίου:

«Τις τελευταίες δυο μέρες είμαστε αντιμέτωποι με μια συντονισμένη επιθετική και αδίστακτη σκευωρία που εκπορεύτηκε από την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Υγείας και τον πρόεδρο του ΠΕΣΥΠ Θεοδώρου. Τα ΜΜΕ προβάλλουν τα στοιχεία για οικονομικό σκάνδαλο στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας. Πριν ξεκινήσει ο έλεγχος (την ίδια ακριβώς ημέρα), ο Υπουργός στη Βουλή μια μέρα μετά κατονομάζει τον υπεύθυνο χωρίς να έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος και διοχετεύονται στον Τύπο ασύστολα ψέματα.

Ψέμα 1ο: Δεν υπάρχει ούτε ένα αποδεικτικό στοιχείο για υπεξαίρεση, ούτε νούμερο, γιατί δεν υπάρχει πόρισμα.

Ψέμα 2ο: Δεν έχει παρέμβει εισαγγελέας, ούτε διενεργείται ΕΔΕ, ούτε έχει τεθεί ο Νέστορας σε διαθεσιμότητα.

Ψέμα 3ο: Ο υπουργός αναφέρει ότι υπεξαιρέθηκε το ποσό των 300.000 ευρώ χωρίς κανένα τεκμήριο, όταν είναι γνωστό ότι σε ημερήσια βάση στα εξωτερικά ιατρεία οι εισπράξεις είναι της τάξης των 200 ευρώ, που με απλά μαθηματικά σημαίνει ότι κάποιος και να παίρνει όλο το ποσό καθημερινά για το διάστημα που αναφέρουμε πάλι δεν φτάνει το νούμερο αυτό.

Ψέμα 4ο: Καταλογίζεται ως απόδειξη για την υπεξαίρεση η απώλεια παραστατικών που η ίδια η καθαρίστρια ενώπιον της διοίκησης παραδέχτηκε ότι πέταξε.

Ψέμα 5ο: Αποσιωπάται το γεγονός ότι ο έλεγχος μπορεί να βασιστεί και σε άλλα στοιχεία και όχι μόνο στα παραστατικά.

Ψέμα 6ο: Ο υπουργός δηλώνει ότι πιάστηκε ο Νέστορας επ' αυτοφώρω.

Η ταχύτητα των εξελίξεων, η διάσταση που έχει πάρει το θέμα πριν ολοκληρωθεί ο έλεγχος και ο πλήρης συντονισμός αποδεικνύουν ότι η κίνηση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ούτε ένα ακόμη ατόπημα του Υπουργού, ούτε πολιτικά αφελής. Όλα συνηγορούν ότι εδώ υπάρχει πολιτική σκοπιμότητα, να δημιουργηθεί ένα κλίμα που θα προκαταλαμβάνει την κοινή γνώμη, ακόμα και το σώμα ελεγκτών και τη δικαιοσύνη. Και αυτή πολιτική σκοπιμότητα εντάσσεται σε μια συνολική προσπάθεια που γίνεται σήμερα από την κυβέρνηση για την αντικατάσταση των παλιών μηχανισμών στη δημόσια διοίκηση, από τους δικούς της κομματικά ελεγχόμενους. Επιπλέον νομίζουν ότι έχουν ένα πλεονέκτημα: επιλέγουν να χρεώσουν την ευθύνη σε έναν άνθρωπο που θεωρούν πολιτικά ανυπεράσπιστο.

Αυτό που θεωρούν ατού, θα τους γυρίσει μπούμερανγκ γιατί όλη η Λάρισα γνωρίζει το Νέστορα, την αξιοπρέπειά του, την πολιτική του ηθική και στάση ζωής, την ποιότητα του χαρακτήρα και της δουλειάς του. Είναι φανερό ότι η κυβέρνηση θεωρεί ότι η σημερινή συγκυρία την ευνοεί. Βοά ο τόπος από σκάνδαλα και διαπλοκές. Η διαφθορά και η σήψη όλων των μηχανισμών εξουσίας εκτίθεται σε δημόσια κατανάλωση όχι για να 'εξυγιανθεί' το σύστημα, αλλά για να εξασφαλιστεί η συναίνεση ή η υποταγή ώστε να περάσουν οι πολιτικές της επιλογές που στο χώρο της υγείας μεταφράζονται σε ιδιωτικοποιήσεις και εμπορευματοποίησή της. Εμείς απαντάμε ότι η κοινωνία έχει αντανακλαστικά και δεν ανέχεται την σκανδαλοθηρία, την καταπάτηση κάθε πολιτικού και ανθρώπινου δικαιώματος. Η επίθεση και η τρομοκράτηση σήμερα στο πρόσωπο του Νέστορα απειλεί κάθε συλλογικότητα και κάθε άνθρωπο που έχει ανάλογη συμπεριφορά και στάση ζωής. Στη βάση αυτή όχι μόνο είμαστε αλληλέγγυοι αλλά ταυτιζόμαστε με τον Νέστορα και θα τον στηρίξουμε με κάθε τρόπο μέχρι να δικαιωθεί»

Στη δίνη του δικομματικού ανταγωνισμού, στη χοάνη της επίθεσης στη δημόσια υγεία. Επειδή η Αλήθεια στη ζωή μας κατάντησε παιδί της «πολιτικής»και της «συγκυρίας» και των «συμφερόντων». Επειδή η αξιοπρέπειαστη ζωή μας κατάντησε απάντηση στη «χαλκευμένη» κοινή γνώμη και στη «γραβατωμένη» ηθική των πολιτικών σκοπιμοτήτων. Επειδή θέλουμε να πιστέυουμε κι ας είναι ρομαντικό, ότι η Ηθική ενός ανθρώπου στην κοινωνία που ζούμε είναι απότοκος της μέχρι τώρα στάσης του και όχι «κεραυνός εν αιθρία» στον ουρανό της ιδιοτέλειας και των φτηνών προτύπων της τηλεόρασης. Επειδή για 40 χρόνια οι υπογράφοντες, στο όνομα ΝΕΣΤΟΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Έναν τέτοιο άνθρωπο αναγνωρίζουμε, ελπίζουμε ότι η δικαιοσύνη θα αποδώσει στην κοινωνία τον ή τους πραγματικούς ενόχους, ώστε να απαλύνει το προσωπικό του και οικογενειακό του δράμα

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ

Ο αγωνιστής Νέστορας Αντωνίου βρέθηκε πραγματικά ανάμεσα στη διελκυστίνδα της αντιπαράθεσης των δύο κομμάτων για τη νομή των εξουσιών στο ΠΕΣΥΠ Λάρισας. Ήταν ένα δώρο από τον ΠΕΣΥΠάρχη Θεοδώρου προς τον προϊστάμενό του Υπουργό προκειμένου να αντιμετωπίσει με την προβολή ενός μεγαλύτερου σκανδάλου την επερώτηση του βουλευτή Νασιώκα για την επαναφορά γιατρού στο Νοσοκομείο ο οποίος είχε στο παρελθόν αποταχτεί. Στο πλαίσιο ενός θεάτρου αντιπαραθέσεων στη Βουλή μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, ο αγωνιστής υπάλληλος βρέθηκε σ' αυτή τη δίνη ως μια εύκολη λεία προκειμένου ο υπουργός και ο παρατρεχάμενός του ΠΕΣΥΠάρχης να αντιμετωπίσουν την κατηγορία της διαφθοράς με μια κατηγορία που θα απεύθυναν μεγαλύτερη. Έτσι στήθηκε μια σκευωρία η οποία από τη μια θα έδινε τη δυνατότητα στον υπουργό και υφιστάμενό του ΠΕΣΥΠάρχη να αντιμετωπίσουν την κατηγορία της διαφθοράς και να μπορέσουν να επωφεληθούν αλλάζοντας τη διοίκηση, να φορτώσουν τη μαύρη τρύπα στον ακάλυπτο κομματικά Αντωνίου και τέλος το σπουδαιότερο να δώσουν ένα ισχυρό χτύπημα στην υπόθεση της Δημόσιας και Δωρεάν Υγείας. Δεν τα κατάφεραν όμως. Ιδού ο καταπέλτης του Νέστορα Αντωνίου:

1. Βρισκόμαστε και βρίσκομαι μπροστά σε ένα πολιτικό γεγονός μιας πολιτικής σκευωρίας που σκοπό έχει κατά την εκτίμησή μου δυο πράγματα: α)να εμφανιστεί ο υπουργός κ. Κακλαμάνης γνωστός σαν 'ραντζοκυνηγός' ως υπουργός της κάθαρσης που στόχο έχει όχι την κάθαρση αλλά τις αλλαγές διοικητικών προσώπων του μηχανισμού υγείας. Στην ουσία θέλει να δημιουργήσει μέσω της κάθαρσης την εικόνα στην κοινή γνώμη ότι είναι απαραίτητες οι αλλαγές των του ΠΑΣΟΚ με των της ΝΔ προσώπων. β) και το πιο ουσιαστικό: Μήνες τώρα προσπαθιέται να περάσουν πιο αντιδραστικές πιο αντιλαϊκές αλλαγές στα δημόσια νοσοκομεία της χώρας. Έχουμε τα ράντζα και το δήθεν ξήλωμά τους, έχουμε την επίθεση ενάντια στους γιατρούς, έχουμε μια σειρά από γεγονότα και αλλαγές που η βάση τους είναι ότι δεν δίνονται χρήματα για τη δημόσια υγεία, όπως αντίστοιχα για την κοινωνική ασφάλιση...Θυμηθείτε τον σάλο-μπούμερανγκ του κ. Κακλαμάνη στο Θριάσιο Νοσοκομείο, τις δηλώσεις του για τα σουβλάκια που τρώνε ετοιμοθάνατοι ασθενείς, για τις οικονομικές ατασθαλίες και απογραφές της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

2. Εγώ είμαι το όχημα για το νοσοκομείο μας αλλά και το χρήσιμο κατ' αυτόν πρόσωπο για να καταγγείλει και να αποδείξει κατ' αυτόν την οικονομική κακοδιαχείριση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ και της προηγούμενης διοίκησης του Νοσοκομείου.

3. Τα στοιχεία που δήθεν με ενοχοποιούν είναι: α)Η περιβόητη σακούλα με τα παραστατικά που κατά δήλωση Κακλαμάνη τα πέταξα στη χωματερή. Υπάρχει τοποθέτηση-δήλωση της καθαρίστριας παρουσία του κ. Θεωδώρου ΠΕΣΥάρχη, του κ. Καζανά και της κ. Μελά ότι αυτή (η καθαρίστρια) πέταξε τη σακούλα που είδε μάλιστα ότι είχε μπλοκ αποδείξεων, σε κάδο απορριμμάτων. β)Έστω ότι εγώ πέταξα τη σακούλα. Είναι γνωστό ότι μπορώ να ελεγχθώ όχι μόνο από τα παραστατικά. Υπάρχουν οι χρηματικές καταστάσεις που είναι στο νοσοκομείο και με τις οποίες μπορούν να γίνουν αντιπαραβολή από τις αποδείξεις των ασφαλιστικών ταμείων. γ)Είναι γνωστό ότι ο κύριος όγκος των ασφαλιστικών (ΟΓΑ, Ταμείο πρόνοιας, Δημόσιο κλπ) δεν πληρώνει καθόλου συμμετοχή στις εξετάσεις όπως αυτή της περιβόητης μαγνητικής τομογραφίας. Οι ασφαλισμένοι του ΤΕΒΕ πληρώνουν 25%. Οι ασφαλισμένοι των υπολοίπων ταμείων (ΤΑΠ, ΟΤΕ, ΔΕΗ, Τράπεζες) σπανιότατα εκτελούν τέτοιες εξετάσεις (το πολύ 20 το χρόνο). Ας κάνουμε μια απλή αριθμητική πράξη 20 Χ 230 μας κάνει 4600 (ούτε καν ο μισθός του ΠΕΣΥάρχη το μήνα). Να βάλουμε 50 εξετάσεις Χ 230=11.500 το χρόνο. Έστω ότι τα πήρα όλα (προς χάριν της 'αποκάλυψης' το λέω). Προς τι τα

τεράστια ποσά που δηλώνουν; Για να φτιαχτεί κλίμα στην κοινή γνώμη; δ)Δεν δέχτηκα λένε τη μηχανοργάνωση του τμήματός μου. Δυστυχώς για τους κυρίους αυτούς υπάρχουν αναφορές μου πρωτοκολλημένες. Και εξάλλου από πότε υπάλληλος του δημοσίου τομέα δεν δέχεται να μηχανοργανώσει το τμήμα του χωρίς να υποστεί κυρώσεις;

4. Προκαλώ τον οποιονδήποτε άνθρωπο, αρχή ή φορέα να ανοίξει τους λογαριασμούς της οικογένειάς μου, των συγγενών μου, να ερευνήσει όλα τα περιουσιακά μου στοιχεία, ότι νομίζει ότι μπορεί να του αποφέρει αποδεικτικό υλικό για τα τελευταία 5 χρόνια και να μας απαντήσει πόσο πλουσιότερος έχω γίνει.

5. Ψέματα, συκοφαντίες, ανθρωποφαγία. Αυτές οι λέξεις που βγαίνουν από το συντετριμμένο στομάχι μου και το μυαλό μου. Ψέματα για όλα κυριολεκτικά, για όλα όσα λέχτηκαν. Για τα μεγάλα και τα μικρά. Για τη διαθεσιμότητα, για τον εισαγγελέα, για οτιδήποτε είπαν. Συκοφαντίες για την υπεξαίρεση χρημάτων, για τη χωματερή και τη σακούλα. Είναι μια πράξη ανθρωποφαγίας για να περάσουν άλλα πράγματα. Και δυστυχώς η ανθρωποφαγία έχει γίνει. Και να αποδειχτεί – που θα αποδειχτεί η αθωότητά μου- η ρετσινιά-υποψία θα με συνοδεύει όλη μου τη ζωή.

Αλήθεια έχουν παιδιά αυτοί οι δυο κύριοι; Έχουν βρεθεί αντιμέτωποι όταν τους κατηγορούν; Αλλά οι ανθρωποφάγοι έχουν καρδιά, έχουν ψυχή, έχουν συναισθήματα;

6. Στο πρόσωπό μου χτυπιέται η αξιοπρέπεια, ο τρόπος ζωής μου, οι αξίες μου (ας ρωτήσουν σε όλη τη Λάρισα για μένα. Οι χειρότερες κατηγορίες μπορεί να είναι ότι παραμένω παρά την ηλικία μου ρομαντικός και πολιτικά γιατί ανήκω στην αριστερά χρόνια και δεν έχω γίνει γενίτσαρος για την εξουσία και τα χρήματα όπως πολλοί πρώην. Ναι! Από αυτήν την άποψη είμαι και θα παραμείνω πολιτικά αφελής και μάχιμος και στο συνδικαλισμό για τη δημόσια και δωρεάν υγεία για όλους τους εργαζόμενους και τους αγρότες.

7. Καταγγέλλω επώνυμα τον κ. Κακλαμάνη και τον κ. Θεοδώρου, τους ανθρώπους που με συκοφάντησαν πανελλήνια που με καταδίκασαν συλλήβδην γιατί μάλλον είναι και δικαστές και εισαγγελείς, που με εξευτέλισαν και θα συνεχίσουν να με καταδιώκουν εκτός κι αν δημόσια στη Βουλή, στον Τύπο, στα ΜΜΕ ζητήσουν μια μεγάλη συγγνώμη όχι μόνο απέναντί μου αλλά απέναντι σε όλους όσους κρατούν ή θέλουν να κρατήσουν την ίδια στάση με εμένα στη δημόσια διοίκηση.

8. Δηλώνω ότι θα προβώ σε μήνυση κατά των δυο ανθρώπων που με συκοφάντησαν. Προσκαλώ κάθε δημοκράτη και προοδευτικό άνθρωπο, φορέα, συνδικαλιστή, σωματείο, σύλλογο όχι να συμπαρασταθεί απλά στο πρόσωπό μου, αλλά να μην αφήσει να περάσουν αυτά τα ανθρωποφαγή σχέδια για τις μικρο-σκοπιμότητες της εξουσίας τους, για την άλωση της δημόσιας υγείας.

(Το Σεπτέμβρη βγήκε το πόρισμα προκειμένου να προχωρήσει ως υπόθεση η σκευωρία κατά του Αντωνίου. Κατηγορούν τον Νέστορα, με μοναδικό στοιχείο τις καταθέσεις ενός υπαλλήλου ο οποίος παραδέχεται την υπεξαίρεση του χρήματος και τον τοποθετεί ως συνεργό για λιγότερα όμως χρήματα. Είναι μια υπόθεση αυτή η ραδιουργία η οποία μέλλεται να κρατήσει. Είναι στο χέρι όσων αγωνίζονται για την υγεία της κοινωνίας, όσους αγωνίζονται για την αλήθεια να σταθούν μπροστά στους βάνδαλους εκσυγχρονιστές που χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους με τους άθλιους προκατόχους τους).

Μάιος 2005. Αθήνα: Η σκευωρία εναντίον της Κατερίνας Μάτσα

Την Κυριακή 22 Μαΐου, στην εκπομπή του κοινωνικού φασίστα Μ. Τριανταφυλλόπουλου, «φιλοξενούμενος» σε μαγνητοφωνημένη συνομιλία φέρεται να ζητάει 3000 και 1500 ευρώ προκειμένου να πληρώσει την κ. Μπούκη και την Κατερίνα Μάτσα για να χορηγήσουν βεβαίωση ότι τοξικομανής έχει γίνει δεκτός για θεραπεία στο πρόγραμμα του 18 Άνω. Με τη γνωστή τακτική της γκεμπελικής γραμμής «συκοφαντείτε και κάτι θα μείνει» κι αφού λογόκρινε τη δήλωση της Κατερίνας Μάτσα -π.χ. στο σημείο που τόνιζε ότι το τυποποιημένο έγγραφο από τον Συμβουλευτικό σταθμό του 18 Άνω δίνεται στον καθένα που αποφυλακίζεται και επιθυμεί να γίνει δεκτός στο πρόγραμμα-ο γνωστός «Μάκης» ως 'άγγελος της κάθαρσης' και έχοντας το ακαταλόγιστο των «δημοσιογραφικών επιτυχιών» έπαιξε το χαρτί του. Λογάριασε όμως χωρίς τον ξενοδόχο αφού εκατοντάδες μηνύματα αλληλεγγύης από όλη την Ελλάδα και τον υπόλοιπο κόσμο συμπαραστάθηκαν στην Κατερίνα Μάτσα. Από αυτά ξεχωρίζει η καταγγελία των ίδιων των θεραπευόμενων της Κοινωνικής Επανένταξης 18Άνω:

«Ως θεραπευόμενοι της Κοινωνικής Επανένταξης του 18 Άνω, τα πιο σημαντικά εφόδια που κερδίσαμε είναι να κοιτάμε την αλήθεια κατάματα, να βάζουμε πάνω απ' όλα τον άνθρωπο

και να αποκτήσουμε ηθικές αξίες. Επιλέξαμε και εμπιστευτήκαμε το 18ΑΝΩ το οποίο είναι δημόσιο και στεγνό πρόγραμμα απεξάρτησης (όχι υποκαταστάτων) το οποίο βασίζεται στην ομαδική και ατομική ψυχοθεραπεία αλλά κυρίως προσπαθεί να μας εμφυσήσει το δικαίωμα στη δωρεάν απεξάρτηση, την ισότιμη ένταξη του απεξαρτημένου στην κοινωνία καθώς και την ανθρώπινη αντιμετώπιση των χρηστών τις ανθρώπινες αξίες και συνεπώς μια ουσιαστική αλλαγή στον τρόπο ζωής. Μετά τη μακροχρόνια παραμονή μας στο σκληρό κόσμο της εξάρτησης που υπήρξαμε θύματα χυδαίας και απάνθρωπης εκμετάλλευσης, με την ένταξή μας στο 18ΑΝΩ διδαχτήκαμε ότι οι ανθρώπινες αξίες δεν είναι προς πώληση. Με έκπληξη και με θυμό παρακολουθήσαμε sτην εκπομπή Κίτρινος Τύπος του ALTER την ενορχηστρωμένη προσπάθεια σπίλωσης και συκοφάντησης της Επιστημονικά Υπεύθυνης του προγράμματος, Κατερίνας Μάτσα.

Καταγγέλλουμε τη φίμωση του προγράμματος καθώς δεν υπήρχε δυνατότητα παρέμβασης και αντιπαράθεσης στην εκπομπή-«κονσέρβα» (μαγνητοσκοπημένη) η οποία παρουσίασε μια ελλιπή και ψευδή έρευνα με «άγνωστα» κίνητρα που θέτει υπό αμφισβήτηση τόσο το έργο της κας Μάτσα όσο και τη δική μας προσπάθεια. Εμείς οι θεραπευόμενοι του 18ΑΝΩ νιώθουμε θυμό, οργή και αγανάκτηση για την απαράδεκτη αυτή στάση του συγκεκριμένου δημοσιογράφου. Δηλώνουμε απερίφραστα πως θα αντιταχθούμε σε κάθε περαιτέρω προσπάθεια συκοφάντησης της κας Μάτσα και θα σταθούμε αλληλέγγυοι δίπλα της αφενός γιατί για εμάς τίθεται ένα ζήτημα ηθικής τάξης, αφετέρου γιατί στο πρόσωπό της βάλλεται το θεραπευτικό πρόγραμμα και το έργο του, οπότε αυτονόητα και η ίδια μας η ζωή. Σε αντίθεση με τα χρόνια που ήμασταν στη χρήση και στη σιωπή, υψώνουμε το ανάστημά και τη φωνή μας ενάντια σε ένα σύστημα που καλλιεργεί και τροφοδοτεί τις εξαρτήσεις κάθε είδους. Έστω και καθυστερημένα θέτουμε τα παρακάτω ερωτήματα στον σταθμό ALTER και συγκεκριμένα στον κο Τριανταφυλλόπουλο:

1. Γιατί η εκπομπή παρουσιάστηκε μαγνητοσκοπημένη και άρα εκ των προτέρων δεν υπήρχε δυνατότητα διαλόγου;

2. Γιατί δεν παρουσιάστηκε ολόκληρη η θέση και οι προτάσεις του 18ΑΝΩ έστω και μαγνητοσκοπημένα;

3. Είναι τυχαία η χρονική συγκυρία που προέκυψε το ζήτημα; (διαφήμιση των μοντέλων υποκαταστάτων της ηρωίνη, μεθαδόνη, έμφαση στην καταστολή του χρήστη και όχι στη θεραπεία απεξάρτησης, φυλάκιση πρώην χρηστών που έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα 18ΑΝΩ)

4. Γνωρίζετε το έργο της κας Μάτσα και του 18ΑΝΩ το οποίο επί χρόνια αντιστρατεύεται κάθε μορφή εμπορευματοποίησης της Υγείας;

5. Γνωρίζετε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε στην προσπάθειά μας για επανένταξη σε μια κοινωνία καταστολής, εχθρότητας και προκατάληψης; (εργασία, νομικά προβλήματα κ.α.)

6. Τι έχετε να απαντήσετε σε κάποιον θεραπευόμενο που είναι σε απεξάρτηση στην Κοιν. Επανένταξη του 18ΑΝΩ και εκτός των άλλων έχει να αντιμετωπίσει και τη δυσπιστία ανθρώπων στο στενό οικογενειακό και κοινωνικό κύκλο που παρακολούθησε την «κονσέρβα» του κου Τριανταφυλλόπουλου και τους έχει δημιουργηθεί η εσφαλμένη εντύπωση που θέλει να δείξει η εκπομπή;

Σαν άνθρωποι που σεβόμαστε τον εαυτό μας υποστηρίζουμε το διάλογο ενάντια στην παράλογη δύναμη και τον ολοκληρωτικό μονόλογο της πλειονότητας των ΜΜΕ. Δηλώνουμε την πλήρη συμπαράσταση μας στη Διευθύντρια του προγράμματος Κ. Μάτσα καθώς και σε όλο το πρόγραμμα που μας στηρίζει από την πρώτη στιγμή μας αντιμετωπίζει ανθρώπινα και δείχνει σεβασμό στη διαφορετικότητα του καθενός μας. Έχοντας κατακτήσει το δικαίωμα του ελεύθερου λόγου θα συνεχίσουμε να αντιπαρατεθόμαστε και να δυναμώνουμε απέναντι σε κάθε τι που προσπαθεί να μας μειώσει.

Απαιτούμε τη δημόσια συγγνώμη του συγκεκριμένου δημοσιογράφου και της εκπομπής του καθώς και την αποκατάσταση του ονόματος της διευθύντριας όλης της μονάδας Κ. Μάτσα και όλου του προγράμματος όντας ενάντιοι στην επιλεκτική, ψευδή και επικίνδυνη δημοσιογραφία που διαμορφώνει συνειδήσεις και αποπροσανατολίζει εσκεμμένα την κοινή γνώμη από την αλήθεια».

Η επίθεση στην Καθολική, Δημόσια και Δωρεάν Υγεία

Τα δυο γεγονότα παρόλο που έχουν σημαντικές διαφορές όσον αφορά το περιεχόμενο των σκευωριών που εξυφάνθηκαν στα πρόσωπα των δυο αγωνιστών έχουν κάποιες σοβαρές ομοιότητες:

1. Είναι και οι δυο δημόσια πρόσωπα, συνδικαλιστές, αγω-

νιστές της αριστεράς, μη ενταγμένοι σε κάποιο από τα μεγάλα κόμματα. Ο Νέστορας Αντωνίου είναι ανένταχτος αριστερός στη Λάρισα και η Κατερίνα Μάτσα ενταγμένη σε ένα μικρό κόμμα με ελάχιστη πολιτική δύναμη.

2. Και στους δυο οι κατηγορίες που εξαπολύθηκαν είναι για οικονομική διαφθορά.

3. Ανήκουν και οι δυο σε κινήσεις αγωνιστικές για την Υπεράσπιση της Δημόσιας και Δωρεάν Υγείας.

4. Η επίθεση ενάντια στους δυο αυτούς αγωνιστές εκτυλίσσεται σε μια εποχή φιλελεύθερης μεταρρύθμισης και ανακατάταξης στο χώρο της Υγείας.

Γίνεται φανερό ότι και οι δυο σκευωρίες κατά των Αντωνίου και Μάτσα είναι μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου συκοφάντησης της δημόσιας Υγείας με την οποία ταυτίζονται. Με όπλο την γκεμπελική τακτική και τη χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης (την ημέρα της «αποκάλυψης» για τη δήθεν υπεξαίρεση χρημάτων εκ μέρους του Αντωνίου τα τρέιλερ στην εκπομπή των καναλιών μετέδιδαν συνεχώς την «είδηση») πραγματοποιούν ένα πόλεμο φθοράς κατά προσώπων που ασκούν κριτική στην πολιτική της εμπορευματοποίησης της Υγείας. Μέσω της συκοφάντησης των προσώπων αυτών που πιθανόν να ακολουθήσουν και άλλες, η ιδέα της δημόσιας υγείας και ο αγώνας για την κατάκτησή της χάνουν την εγγύτητά τους μέσα στην κοινωνία. Τη θέση τους παίρνουν το μάρκετινγκ, οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες με τα πακέτα παροχών για ιδιωτική περίθαλψη, τα πακέτα από την ΕΕ που ισχυροποιούν τις εταιρίες που ασχολούνται με την κοινωνική επανένταξη, οι αιματηρές αποταμιεύσεις για την «κακή στιγμή», και η παράδοση όλου του δημόσιου τομέα στα σχέδια πλουτισμού των νέων και παλαιών επιχειρηματιών. Έτσι μπορεί να εξηγηθεί πώς ένα αναλώσιμος δημοσιογράφος μπορεί να υπηρετεί όχι μόνο μέσα από την άγνοιά του ή τις προκαταλήψεις του ένα ευρύτερο σχεδιασμό.

Εν κατακλείδι στη συγκέντρωση-διαδήλωση της 25ης Μαΐου έξω από τον προαναφερόμενο τηλεοπτικό σταθμό που οργάνωσαν θεραπευόμενοι του 18Άνω μαζί με το Σύλλογο γονέων φώναξαν το πολύ απλό: «Η εκπομπή του Μάκη, του κράτους βαποράκι». Αυτό τα έλεγε όλα

Συζήτηση με το Γιάννη Σερίφη και Ντίνα Τσιαντή:

Μνήμες από την πρώτη σκευωρία (1977-1979) και τις Φυλακές Κορυδαλλού και Αίγινας

Ο Γιάννης Σερίφης και η Ντίνα Τσιαντή, σύντροφός της ζωής του και των αγώνων, παραμονές της νέας δίκης για την υπόθεση της 17 Νοέμβρη, άνοιξαν το σπίτι τους και την καρδιά τους στους Γιώργο Κυριακού και Χρήστο Ρέππα από τη «Σχεδία» και συζήτησαν μαζί τους για τις μνήμες τους από την σκληρή περίοδο της 'μεταπολίτευσης' σε σχέση με την σκευωρία που έστησαν οι μηχανισμοί στα 1977, με την προφυλάκιση των 15 μηνών, τις δίκες, τις φυλακές της Αίγινας και του Κορυδαλλού, τα πρόσωπα που διαδραμάτισαν ρόλους σημαντικούς την εποχή εκείνη. Στο πρόσωπο του Γιάννη Σερίφη, αγωνιστή εργάτη, στο ακηδεμόνευτο και ασυμβίβαστο ταξικό κίνημα, γράφτηκαν και γράφονται μέχρι σήμερα οι επιλογές της εξουσίας. Από την εποχή της χούντας και τους αγώνες του για την απελευθέρωση μέσα από τη δράση του στην ομάδα «20η Οκτώβρη», μέχρι και σήμερα συμμετείχε σ' όλους τους κοινωνικούς αγώνες με διάφανη δραστηριότητα ενώ αποτελεί και θύμα της πλέον μεγαλύτερης σκευωρίας (δίκη για τις υποθέσεις 17 Νοέμβρη και Ε.Λ.Α.) από την εποχή του εμφυλίου πολέμου, είναι το πρόσωπο που διαχρονικά τονίζει την ανάγκη του κράτους να απαλλαγεί από αυτούς. Τόσο η αποτελεσματικότητα της ακηδεμόνευτης και ασυμβίβαστης δράσης στους εργατικούς και κοινωνικούς αγώνες (απεργίες της μεταπολίτευσης, πρωτεργάτης της ομάδας «Ταξική Ενότητα» στα ΗΛΠΑΠ, όπου εργαζόταν) μακριά από μυστικοπαθείς και εξουσιαστικές σέχτες που επιδίωξαν και επιδιώκουν να μονοπωλούν στους κοινωνικούς-ταξικούς αγώνες από την εποχή της χούντας μέχρι σήμερα, όσο και η διαχρονική του συνέπεια και πείσμα στις αντιεξουσιαστικές αρχές και ιδέες του, τον έχουν φέρει από τη μια ως διαρκή στόχο του κράτους και των αφεντικών αλλά και στο επίκεντρο μιας αλληλεγγύης που ξεπερνάει τις ιδεολογικές περιχαρακώσεις. Ο Γιάννης Σερίφης, που το κεφάλι του το ελληνικό κράτος θέλει να δωρίσει στους υπερατλαντικούς συμμάχους, δεν είναι ένας εύκολος αντίπαλος. Από τις δίκες ερήμην στη χούντα, από τη σκευωρία του '77-79, από τις διαρκείς απόπειρες εμπλοκής του ονόματός του κατά τη διάρκεια της νεώτερης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας σε ενέργειες που αφορούσαν στις ένοπλες οργανώσεις (χαρακτηριστικό παράδειγμα η σκηνοθετημένη εμπλοκή του ονόματός του στην απόπειρα εκτέλεσης του προέδρου της ΓΣΣΕ, Ραυτόπουλου, σε ώρα που

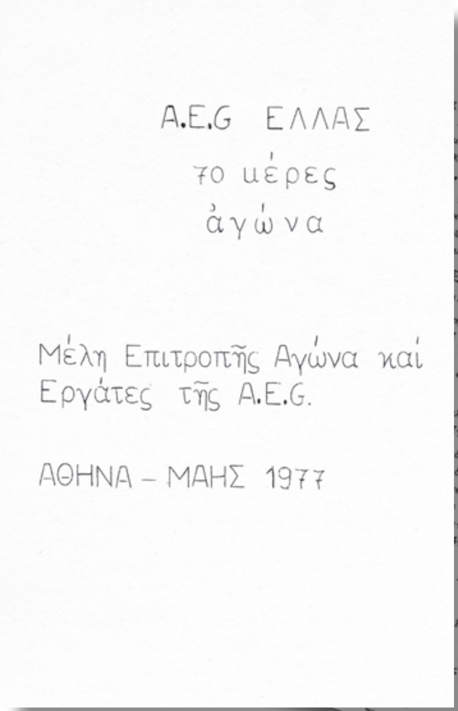

A.E.G ΕΛΛΑΣ

70 μέρες αγώνα

Μέλη Επιτροπῆς Ἀγώνα καί Ἐργάτες τῆς A.E.G.

ΑΘΗΝΑ – ΜΑΗΣ 1977

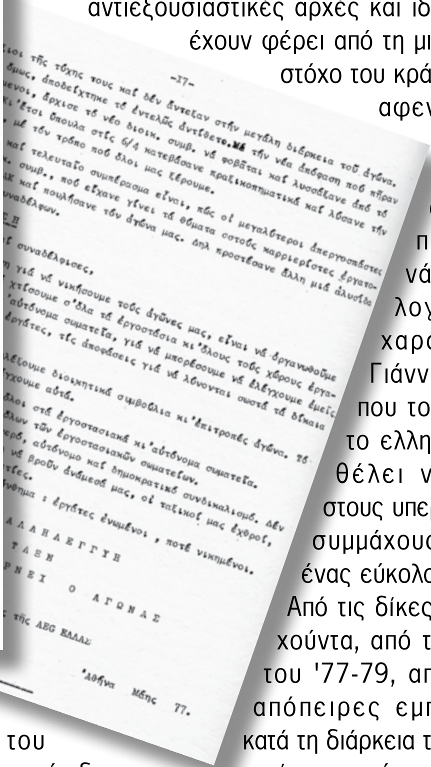

-17-

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Ο ΑΓΩΝΑΣ

τῆς ΑΕG ΕΛΛΑΣ

'Αθήνα Μάης 77.

γινόταν Δ.Σ. του σωματείου εργαζομένων στα ΗΛΠΑΠ), μέχρι και σήμερα που τον θέλουν εμπλεκόμενο στις υποθέσεις 17 Νοέμβρη και ΕΛΑ, ο Γιάννης Σερίφης για όσους τον διώκουν είναι οι χιλιάδες αγωνιστές σε όλους τους ιδεολογικούς χώρους που αγωνίζονται για μια άλλη πιο δίκαιη κοινωνία αλλά και χιλιάδες άλλοι που απλά αγανακτούν με τη χυδαιότητα την οποία ο κρατικός μηχανισμός θέλει να τον εξοντώσει. Χαρακτηριστική περίπτωση των τελευταίων είναι ο Βαγγέλης Γιαννόπουλος, υπουργός και βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος αφιέρωσε τις τελευταίες λίγο πριν το θάνατό του δηλώσεις για την απελευθέρωση και αθώωση του Γιάννη Σερίφη, όπως και οι θερμές και αυθόρμητες εκδηλώσεις ανθρώπων που μιλούν με θαυμασμό για το πρόσωπό του. Τόσο οι ιδέες του, που αποκλειστικά έχουν τη διάφανη δράση ως προμετωπίδα της επαναστατικής ηθικής, μακριά από ιακωβίνικα 'επαναστατικά' διευθυντήρια, όσο και η ίδια η κρυστάλλινη πρακτική του από την περίοδο των αυτόνομων εργατικών αγώνων του '74 μέχρι σήμερα, τον κάνουν να κυκλοφορεί σαν ψάρι μέσα στο νερό. Η 70ήμερη επιτυχής απεργία στην AEG το '77, σήμα κατατεθέν, δίπλα σε άλλες της εποχής, είναι μόνο ένα δείγμα της δράσης του Γιάννη Σερίφη μέσα στους κοινωνικούς-ταξικούς αγώνες. Αυτοί βρίσκονται στο στόχαστρο του κράτους και των αφεντικών, αυτοί αποτυπώνονται στο πρόσωπο του Γιάννη Σερίφη.

Από το χτες στο σήμερα

«Σε μια τέτοια συζήτηση για πολλά κοινωνικά-πολιτικά γεγονότα και ζητήματα θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στη μετεμφυλιακή περίοδο που έχω ζήσει και γνωρίζω όπως το αστυνομικό φασιστικό κράτος της Δεξιάς με τους παλατιανούς, Παπάγο, Καραμανλήδες, Ράλληδες και CIA, συναινέσει των πολιτικών αστικών κομμάτων, βενιζελικών, φιλελευθέρων και δεκανικιών της αριστεράς, τις δεκαετίες '50-'60 και τη μετέπειτα εναλλαγή τους από τους καραβανάδες στρατιωτικούς της 21ης Απριλίου 1967. Τους κάθε φορά εξουσιαστικούς τρομονόμους, από τον περιβόητο 509 μέχρι τους σημερινούς ειδικούς ενάντια στον αγωνιζόμενο λαό, τα κοινωνικά κινήματα και αγωνιστές που παλιότερα τους ονόμαζαν αναρχοκομμουνιστοσυμμορίτες και σήμερα τρομοκράτες. Τα στημένα στρατοδικεία, τις μόνιμες παρακολουθήσεις, συλλήψεις, βασανιστήρια, εξορίες, φυλακίσεις, δίκες, καταδίκες, εκτελέσεις, δολοφονίες αγωνιστών, μαζικό μεταναστευτικό ξεριζωμό και το ξεπούλημα της νεολαίας 1 δολάριο κατά κεφαλήν στους καπιταλιστές της Δύσης τις δεκαετίες '50-'70 κάτω από εξευτελιστικές διαδικασίες και συνθήκες συναλλαγών παράδοσης-παραλαβής μεταξύ πολυεθνικών εταιριών και ελληνικού κράτους, άδειασμα της χώρας και ιδιαίτερα της υπαίθρου από τη νεολαία για να χαρακτηριστεί η χώρα-«χώρα γερόντων». Κινήματα και εξεγερτικοί αγώνες μ' αποκορύφωμα το φοιτητικό κίνημα του 1-1-4 του '60-'67 και την επέμβαση του στρατού, για τις κινηματικές αγωνιστικές προσπάθειες αντίστασης στη διάρκεια της επτάχρονης στρατοκρατίας, για την ονομαζόμενη μεταπολίτευση του 1974, για τις αγωνιστικές πρωτοβουλίες και προσπάθειες ανάπτυξης ασυμβίβαστου κοινωνικού κινήματος, τους ταξικούς αγώνες, τη σημερινή κατάσταση και τα αίτια αυτής με τους συνεχιζόμενους τρομονόμους που τώρα χρησιμοποιούν ειδικά δικαστήρια, ειδικούς φύλακες, ειδικά κελιά-γκρίζοι τάφοι, ειδικούς χαφιέδες, τις καταδίκες σε χιλιάδες χρόνια για δεκάδες ισόβια, για ηθικές 'αυτουργίες'. Για το ρόλο τον τότε και σήμερα δήθεν αντιπολιτευτικό ρόλο των αστικών κομμάτων, κυρίως για το ρόλο των ηγεσιών της αριστεράς, των Κ.Κ. διεθνώς και στην Ελλάδα-τι σόι κομμουνιστές είναι και τα κόμματά τους πώς έδρασαν εξουσιαστικά όπου επικράτησαν για δεκάδες χρόνια, πως μεταχειρίστηκαν τους κοινωνικούς αγωνιστές, τα κοινωνικά κινήματα και ιδιαίτερα τους αναρχικούς, αλλά και πώς κατέρρευσαν ως καθεστώτα. Όλα αυτά είναι ζητήματα πάντα επίκαιρα και θεωρώ ότι θα έπρεπε ήδη να έχουν ανοίξει συζητήσεις πάνω σ' αυτά. Για να ξεκαθαρίσουμε επιτέλους με το παρελθόν και να μπορέσουμε να προσδιορίσουμε και να συνεννοηθούμε για την ανάπτυξη του κινήματος ενεργούς αμφισβήτησης. Να συζητήσουμε για τα κοινωνικά-απελευθερωτικά κινήματα και την πορεία τους. Και δεν εννοώ ότι αυτήν τη συζήτηση να την ανοίξουν οι παραπάνω ένοχοι των αριστερών ηγεσιών και των Κ.Κ.(θα τους βόλευε να το καθορίσουνε στα μέτρα τους, να πάρουν την υπόθεση στα χέρια τους για τον εαυτό τους). Οφείλουμε να το πραγματοποιήσουμε, όσοι πιστεύουμε πραγματικά σε ένα ασυμβίβαστο αντιεξουσιαστικό κοινωνικό κίνημα.»

Η χούντα

«Την 21η Απριλίου 1967 βρισκόμουν στη Μελβούρνη της Αυστραλίας, μετανάστης. Μετά την είδηση του στρατιωτικού πραξικοπήματος ξεσπούνε διαμαρτυρίες με συγκεντρώσεις και

διαδηλώσεις, όχι μόνο στη Μελβούρνη αλλά σε ολόκληρη την Αυστραλία για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εκεί η αριστερή νεολαία έθεσε θέμα επιστροφής στην Ελλάδα με στόχο τη συμμετοχή μας στην αντίσταση και την ανάπτυξη επαναστατικού κινήματος. Στην αρχή συμφωνήσαμε αρκετοί. Δυστυχώς όμως αυτό δεν άντεξε για πολύ. Χάσαμε χρόνο, έτσι, δεν κατορθώθηκε να έρθουμε αρκετοί στην Ελλάδα και επέστρεψα μόνος μου. Στην Ευρώπη φτάνω αρχές Μάιου 1968, στα γνωστά εξεγερτικά γεγονότα του Μάη σε ολόκληρη την Ευρώπη, κύρια όμως στη Γαλλία και ιδιαίτερα στο Παρίσι, όπου και πήγα για πολλές ημέρες. Συναντήθηκα με πολλούς ανθρώπους που ενδιαφέρονταν κινηματικά και ιδιαίτερα για την Ελλάδα, με κινήσεις αντιδικτατορικές, αντιστασιακές οργανώσεις και με πολλούς άλλους ανθρώπους. Μετά, έκανα μια περιοδεία σε άλλες πόλεις της Ευρώπης και κατέληξα στη Γερμανία όπου και εργάστηκα. Εκεί, επίσης βρέθηκα με πολλούς αγωνιστές που κινούνταν σε αντιδικτατορικές κινήσεις και οργανώσεις. Μέσα σ' όλες αυτές τις κινήσεις ήταν και το «κίνημα 20η Οκτώβρη» που ήμουν μέλος της. Πριν χτιστεί η «20η Οκτώβρη» είχα κάποιες επαφές με την Ελλάδα που τις είχα από την Αυστραλία. Έκανα προσπάθεια και ήρθα στην Ελλάδα παράνομα για να συναντηθώ και να ξεκινήσει κάτι εδώ. Δυστυχώς αυτό δεν μπορούσε να προχωρήσει, είχαν γίνει επικίνδυνα τα πράγματα. Οι άνθρωποι είχαν άλλες σκέψεις, είχαν φοβηθεί, δεν μπορούσαμε να τους ζυγώσουμε. Έτσι, ξαναεπέστρεψα στην Ευρώπη, στη Γερμανία, και δράσαμε με την «20η Οκτώβρη». Νομίζω ότι η «20η Οκτώβρη» ήταν η μοναδική παράνομη αντιστασιακή οργάνωση με αντιιεραρχική δομή και ουσιαστικά με αντιεξουσιαστικές ιδέες. Τουλάχιστον εγώ αυτές είχα, όπως και πολλοί άλλοι σύντροφοι. Η «20η Οκτώβρη» είχε μια ικανοποιητική αντιστασιακή και αντιδικτατορική δράση στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είχε αρκετές ενέργειες. Μια από αυτές που έγινε πασίγνωστη ήταν το γκρέμισμα του αγάλματος του Τρούμαν. Η βόμβα στο άγαλμα του Τρούμαν και αργότερα η σύλληψη συντρόφων, του Γιώργου Σαγιά, του Νίκου Μανιού, του Χρυσανθόπουλου και άλλων συντρόφων. Καταζητούμενοι εγώ και ο Δημήτρη Ψυχογιός στην Ευρώπη. Στη δίκη δικαστήκαμε κι εμείς ερήμην με πολλά χρόνια φυλακή. Εγώ, δικάστηκα άλλη μια φορά σε μια άλλη περίπτωση που θέλαμε να βγάλουμε παράνομα μια συντρόφισσα από την Ελλάδα και έγινε μια άλλη δίκη με καταδίκη πάλι σε πολλά χρόνια ερήμην από τα στρατοδικεία της χούντας. Στην Ελλάδα φτάνω τον Οκτώβρη του 1974, μετά τη λεγόμενη μεταπολίτευση...»

Μετά την 'μεταπολίτευση' – ο ασυμβίβαστος και ακηδεμόνευτος ταξικός αγώνας στην AEG

«Σχεδόν όλες οι αντιδικτατορικές οργανώσεις, δυστυχώς, κινήματα και κινήσεις διαλύθηκαν. Οι περισσότεροι από αυτούς θεώρησαν ότι έγινε πραγματική δημοκρατική αλλαγή, ότι θα έπρεπε να χτίσουν ή να ενταχθούν στα υπάρχοντα κόμματα που γνωρίζουμε, της αριστεράς ή στο ΠΑΣΟΚ όπως είδαμε και πολύ αργότερα, μέχρι και στη Νέα Δημοκρατία φτάσανε πολλοί...Στην Ελλάδα την εποχή εκείνη γίνονταν μεγάλες ιδεολογικές και πολιτικές ζυμώσεις. Έγιναν οι πρώτες εκλογές, υπήρχε πολύ μεγάλος προεκλογικός πυρετός, συζητήσεις...Πολλοί από αυτούς σκέφτονταν να κατέβουν στις εκλογές με τους τίτλους των οργανώσεων...δεν υπήρχε και χρόνος πολύς και οι περισσότεροι εντάχθηκαν στα κόμματα. Προσωπικά είχα και εργασιακό πρόβλημα. Μου ήταν δύσκολο να βρω δουλειά και ακόμα ήμουν στην ημιπαρανομία. Δεν είχα χαρτιά, δεν έβρισκα και δουλειά. Μέσω διαφόρων φίλων και γνωστών δούλευα σε κάποιες μικρές επιχειρήσεις στη μαύρη εργασία, χωρίς ένσημα, χωρίς τίποτα. Μέχρι το 1976, πηγαινοερχόμουν στη Γερμανία για να μπορώ να μαζέψω λίγα χρήματα. Μετ' εμποδίων στις αρχές του 1976 πιάνω δουλειά στην AEG μέσω φίλων και γνωστών. Στην AEG οι συνθήκες εργασίας όπως και σε άλλους εργασιακούς βιομηχανικούς χώρους ήταν άθλιες. Είχε δυο τμήματα. Στου Ρέντη που είχε τα ηλεκτρολογικά και στο Μοσχάτο. Δούλευα στο Μοσχάτο, τορναδόρος και είχαμε μια δράση εκεί. Από συνδικαλιστικά υπήρχε πλήρης διάλυση. Όλα τα σωματεία ήταν σφραγίδες, κομματικά-εργοδοτικά, όπως είναι και τώρα περδηλαδή. Όλες οι βαθμίδες των συνδικάτων από το εργασιακό σωματείο, Εργατικά Κέντρα, Ομοσπονδίες κλπ. ήταν όλα υπό τον πλήρη έλεγχο της εργοδοσίας και με διαμεσολαβητές τα κόμματα και την κυβέρνηση που παίζανε και παίζουν το ρόλο του μεσάζοντα. Έτσι λοιπόν μπαίνοντας στο βιομηχανικό εργασιακό χώρο -πάντα βιομηχανικός εργάτης ήμουνα- προσπαθήσαμε να χτίσουμε κάτι το καινούριο, δηλαδή το πραγματικά ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα. Κατορθώσαμε να χτίσουμε τις πρώτες επιτροπές βάσης. Συναντηθήκαμε για να συντονίσουμε αυτή μας τη δραστηριότητα με άλλους χώρους εργασίας. Βρεθήκαμε σε

πολλούς άλλους εργασιακούς χώρους με πολλούς ανθρώπους. Βάλαμε μπρος το συντονισμό, το χτίσιμο της ομοσπονδίας των εργοστασιακών σωματείων, που μέχρι ένα σημείο πήγε πολύ καλά. Δυστυχώς αυτό δεν άντεξε αργότερα...πρέπει να γίνει μια ιδιαίτερη και ξεχωριστή αναφορά. Κηρύχθηκε απεργία στην AEG το 1977. Την υπόθεση της απεργίας την πήρε στα χέρια της η επιτροπή αγώνα με τους εργαζόμενους, κόντρα με εργοδοσία και με το εργοδοτικό-κομματικό συνδικάτο. 70 ημέρες απεργία και κατάληψη του εργοστασίου που πήγε πολύ καλά μέχρι τέλους. Κερδίσαμε όλα τα αιτήματα. Επαναπροσλήφθηκαν όλοι οι απολυόμενοι που ήταν αρκετοί, μαζί μ' αυτούς κι εγώ. Κερδίσαμε όλα τα οικονομικά αιτήματα που είχαμε θέσει στην αρχή, ακόμη και τα απεργιακά μεροκάματα. Ήταν η πρώτη φορά που πετύχαμε αυτό στην Ελλάδα. Προπαγανδίσαμε με κάθε τρόπο προς άλλους εργασιακούς χώρους. Στη συνέχεια βέβαια εμένα με ξαναπολύσανε, το Μάιο, με τη δήλωση του εκπροσώπου της AEG στην Επιθεώρηση Εργασίας ότι «ο Σερίφης δεν πρόκειται να επαναπροσληφθεί. Είμαστε διαθέσιμοι να τον πληρώνουμε αλλά όχι να το επαναπροσλάβουμε. Είναι επικίνδυνος, ξεσηκώνει τους εργαζόμενους». Οι εργαζόμενοι αποφασίζουνε πάλι για την επαναπρόσληψή μου. Δεν το ήθελα διότι μια επόμενη απεργία μετά από μια μεγάλη απεργία και κούραση των εργαζόμενων δεν θα είχε τα ανάλογα αποτελέσματα. Έτσι θα χάνονταν μια απεργία και δεν ήθελα να χαθεί μια απεργία. Θα χανόταν η ουσία της απεργιακής νίκης. Έτσι πρότεινα να μην γίνει η απεργία και έμεινα πάλι άνεργος. Και πάλι ευτυχώς είχα αποκούμπι τον Όμηρο Σαρίκα που όποτε έμενα χωρίς δουλειά έβρισκα σ' αυτόν και δούλευα πάντα στη 'μαύρη' χωρίς ένσημα, χωρίς ασφάλεια. Ο Σαρίκας είχε παλιά ένα εργαστήρι στην Κοκκινιά που αργότερα το έκανε μεγαλύτερο με νικελωτήριο στην Αγια Βαρβάρα στο Αιγάλεω.»

Η δολοφονία του αγωνιστή Χρήστου Κασίμη

«Στις 20 Οκτωβρίου του 1977 γίνεται η σύγκρουση στην AEG με τη δολοφονία του αγωνιστή Χρήστου Κασίμη από τους ασφαλίτες. Η ενέργεια κατά της AEG, ήταν σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τη δολοφονία των αγωνιστών της RAF στα λευκά κελιά και για συμπαράσταση σε όλους στους απανταχού πολιτικούς κρατούμενους. Μετά από 11 μέρες, στις 31 Οκτώβρη, συλλαμβάνομαι και κρατούμαι για πάνω από 10 μέρες στα κρατητήρια της ασφάλειας του Πειραιά και από κει στις Φυλακές Κορυδαλλού και της Αίγινας.»

Η σύλληψη

«Στις 20 Οκτώβρη (1977) είχαν γίνει τα γεγονότα στην AEG (Ο Χρήστος Κασίμης, αποπειράθηκε να τοποθετήσει εκρηκτικό μηχανισμό για λογαριασμό μικρής ομάδας. Εντοπίστηκε από αστυνομικούς και δολοφονήθηκε από αυτούς στην προσπάθειά του να διαφύγει). Δολοφονήθηκε ο αγωνιστής Χρήστος Κασίμης. Συνδύασαν με αυτό σε σχέση με τη δράση μου στη διάρκεια της δικτατορίας στην Ευρώπη γενικά. Ανήκα στην οργάνωση «20η Οκτώβρη» μαζί με το Χρήστο Κασίμη και άλλους. Ο Κασίμης ήταν στη Γαλλία και εγώ στη Γερμανία. Είχα δικαστεί δυο φορές στην Ελλάδα ερήμην πολλά χρόνια φυλακή. Ήμουν ένας από αυτούς τους καταζητούμενους στη διάρκεια της χούντας και όταν επέστρεψα στην Ελλάδα αμέσως μετά τη λεγόμενη μεταπολίτευση -γίνονταν πολλά στην Ελλάδα τότε, εργατικοί-κοινωνικοί αγώνες, ζυμώσεις και διασπάσεις των οργανώσεων, αναζητήσεις νέων δομών πάλης- ήμουν μέσα στις ζυμώσεις. Ήμουν εργαζόμενος πολλά χρόνια και οι ταξικοί αγώνες ήταν από τις πρώτες δραστηριότητες που είχα και έξω και εδώ. Τότε προσπαθούσαμε για την ανάπτυξη ενός ακηδεμόνευτου και ασυμβίβαστου ταξικού κινήματος, σε διαρκή κόντρα με όλους του άλλους χώρους που προσπαθούσαν να ελέγξουν μέσω κομμάτων το εργατικό κίνημα Τότε (φθινόπωρο '77) ήταν η υπόθεση της RAF στη Γερμανία και μάλιστα το βράδυ της 20ης Οκτώβρη ήμουν στα προπύλαια στη συγκέντρωση ενάντια στις δολοφονίες των αγωνιστών. Το βράδυ έγινε το γεγονός στην AEG... ήταν πρώτη είδηση ο τραυματισμός του Κασίμη. Περίμενα ουσιαστικά να συμβεί μια δίωξη ή με κάποιο τρόπο μια ενόχληση εναντίον μου, αλλά δεν μπορούσα να συνειδητοποιήσω ότι θα υπάρχουν άνθρωποι που δεν με είδαν ποτέ και να πουν ότι «αυτός πυροβόλησε». Δεν το περίμενα...Μετά από 11 ημέρες με συλλαμβάνουν. Είχα αντιληφθεί ότι με παρακολουθούν αλλά εκείνη την ημέρα δεν είχα καταλάβει τίποτε. Αφού πήγα τη Ντίνα στη δουλειά το πρωί μετά πήγα στη δουλειά στην Αγια-Βαρβάρα. Κατεβαίνω από το αυτοκίνητο. Είναι μια γυναίκα συναδέλφου μου και κοιτούσε περίεργα. Της λέω «καλημέρα, μέσα είναι ο Θανάσης»; Μου κουνούσε το κεφάλι και δεν μου μιλούσε καθόλου και την επόμενη στιγμή πέφτουν 3-4 πάνω μου -την είχαν στήσει εκεί οι μπάτσοι έξω από τη

δουλειά. Εγώ αντανακλαστικά -ήμουν και νέος- τους πιάνω και τους σέρνω στο καπό του αυτοκινήτου. Έρχεται ένας άλλος μπάτσος-προϊστάμενός τους εκεί και μου λέει: «Σε παρακαλούμε...» Ήταν τρομαγμένοι... Βγάζει ο άλλος τις χειροπέδες και με δένει, έτρεμαν τα χέρια του... Είχαν δημιουργήσει ένα μύθο αυτοί σ' όλη τη διάρκεια της χούντας. Είχαν πει ότι είναι ασύλληπτος, είχαν φτιάξει μια φρικαλέα εικόνα. (Σε δημοσίευμα εφημερίδαστο γνωστό καλοκαίρι του 2002, αξιωματικός της αντιτρομοκρατικής είχε πει σε δημοσιογράφο ότι ο Σερίφης δεν αφήνει ίχνη)

Όταν μου κάνανε έρευνα στο αυτοκίνητο, στο καπό βρέθηκε μια σακούλα με ρούχα τα οποία είχαν νίκελ πάνω τους από τη δουλειά στην Αγια-Βαρβάρα και χρώμιο που μοιάζει με κηλίδες αίματος και στο αυτοκίνητο βρήκαν ένα μαχαιράκι Γιαννιώτικο σουβενίρ και αυτό το κάνανε ξιφολόγχη...Μόλις το βρίσκει ο μπάτσος φωνάζει: «κύριε προϊστάμενε τι βρήκαμε...» και με πήγανε στο αυτόφωρο...Ρωτούσα: «μπορείτε να μου πείτε γιατί μ' έχετε εδώ»; Δεν απαντούσε κανείς. Ο κόσμος έξω είχε παγώσει. Ήταν πολύ δύσκολα στην αρχή, ούτε δικηγόρο βρίσκαμε... κανένας. Ήταν και προεκλογικός αγώνας και δεν δεχόταν κανένας να με υπερασπίσει. Τρομοκρατία κτλ... Μπορώ να πω ότι ήταν ένα κλίμα χειρότερο από του 2002, τουλάχιστον σε σχέση με μένα. Μετά αναθερμάνθηκε, δημιουργήθηκαν οι επιτροπές αλληλεγγύης, πήρε έκταση και ήρθαν κι άλλοι.

Είχαν φτιάξει ένα μύθο και ρόλο έπαιξε η απεργία που είχα πάρει αρκετά στην πλάτη μου -την απεργία αυτή την οργάνωσε η επιτροπή και όχι τα συνδικάτα, ήταν όλα κόντρα (στην προσπάθειά τους να ελέγχουν το εργατικό κίνημα)- και είχε μεγάλη επιτυχία. Είχα μεγάλη απήχηση, ο κόσμος είχε δημιουργήσει μύθους ότι: ο Σερίφης είναι ένας, αλλά φαίνεται σαν πολλοί... και οι μπάτσοι ήταν τρομαγμένοι. Ήταν χεσμένοι. Με πάνε στην Ασφάλεια Πειραιά και με κρατούν 11 μέρες παράνομα, χωρίς απαγγελία κατηγορίας. Φώναζα εγώ, έβριζα, καλούσα τον Καραθανάση, διοικητή του Πειραιά, δεν ερχόταν. Έλεγε: «εγώ δεν έχω τίποτα με τον κύριο Σερίφη...» - 'κανείς' δεν είχε 'τίποτε'.

Τέλος πάντων με προφυλακίζουν με τις διάφορες απειλές... Με πήγανε στη Β ακτίνα και μετά το τέλος Μαΐου μου έκαναν μεταγωγή για την Αίγινα. Κάθε λίγο έρχονταν οι φύλακες και μου λέγανε 'ετοίμασε τα πράγματα'. Εγώ τους έλεγα, δεν ετοιμάζω τίποτα-ετοιμάστε εσείς καθάρματα, αυτή είναι η δουλειά σας- και να μου τα φέρετε... Δεν είχα πάει εκεί ποτέ επίσκεψη στο διευθυντή, απλά του 'γραψα ένα σημείωμα και ζήτησα να έχω ελεύθερο επισκεπτήριο. Θα έβλεπα την Ντίνα και θα της έδινα και σημειώματα που είναι πολύ σπουδαίο αυτό. Αυτός έλεγε: ας έρθει εδώ. Εγώ δεν πήγαινα. Την ημέρα που έρχονται να με πάρουν για την Αίγινα του γράφω ένα σημείωμα να μην με πάνε μεταγωγή διότι η γυναίκα μου ήταν ετοιμόγεννη. Και σαν να τους είπα κάνετε το αντίθετο, την άλλη μέρα με παίρνουνε για την Αίγινα. Του γράφω ένα σημείωμα, δεν θυμάμαι ακριβώς. Αφού του ρίχνω ένα βρισίδι: «ίσως να μην μπορείς να απολογηθείς τώρα αλλά θα έρθει η ώρα που θα απολογηθείς στην πλατεία Συντάγματος και θα ντρέπονται τα παιδιά σου και τα εγγόνια σου όταν μάθουν ποιος ήταν ο πατέρας τους ή ο παππούς τους...» Έτσι με πήγαν στην Αίγινα...»

Προσπάθειες για την ισχυροποίηση της σκευωρίας και το μπούμερανγκ της αλληλεγγύης

Ντίνα:« Η μεταγωγή αυτή έγινε με το πρόσχημα μιας διοικητικής εξέτασης που έκανε ο 4ος ανακριτής Πειραιά, Σαραντινός. Γιατί την έκανε; Κάποιος πρώην φυλακισμένος που ονομαζόταν Γριμάνης, μόλις αποφυλακίστηκε από τον Κορυδαλλό για λίγες μέρες που είχε κάνει, 'αυθόρμητα' παρουσιάστηκε στην Ασφάλεια Πειραιά και είπε ότι στο κελί ενός συγκρατούμενού του 'άκουσε' το Σερίφη να λέει: «εγώ ήμουν ο πιστολέρο του Ρέντη...» Ο Λάος, ο διοικητής της Ασφάλειας πήρε τον άνθρωπο αυτόν τον 'καλό' που 'ενδιαφερότανε' και τον πήγε στον ανακριτή να δώσει κατάθεση. Ο Σαραντινός λοιπόν έπρεπε να πάει να εξετάσει και άλλους συγκρατούμενους του Γιάννη στον Κορυδαλλό. Πήγε ο Σαραντινός στον Κορυδαλλό και οι συγκρατούμενοι του Γιάννη όχι μόνο διέψευσαν τον ψευδομάρτυρα Γριμάνη αλλά άρχισαν να κινητοποιούνται και να μαζεύουν υπογραφές γιατί κατάλαβαν ότι εδώ πήγαιναν να ισχυροποιήσουν το κατηγορητήριο προκειμένου να έχουν και κάτι χειροπιαστό. Εξ' αιτίας αυτής της κινητοποίησης των συγκρατουμένων του στον Κορυδαλλό, νύχτα του ανακοίνωσαν τη μεταγωγή του στην Αίγινα...»

Ο 'αυθόρμητος' μάρτυρας και ένα θανατηφόρο 'τροχαίο' –«διότι δεν συνεμμορφώθην προς τας υποδείξεις».·

Γιάννης: «Ο Γριμάνης που, τάχα μου, πήγε αυθόρμητα στον ανακριτή είχε δηλώσει ότι στο κελί, ήταν μαζί με τον συγκρατούμενο Λυμπέρη. Το παιδί αυτό ήταν βαρυποινίτης, εγώ δεν το είχα δει, ούτε τον είχα γνωρίσει. Είχε δραπετεύσει, τον είχαν πιάσει απ' ότι έμαθα αργότερα τον πίεσαν, του δίνανε χάρες για να επιβεβαιώσει τις ψευτιές του Γριμάνη, όμως αυτός είπε: «δεν ήρθε ποτές το κελί μου ο Σερίφης -δεν με ξέρει, εγώ τον ξέρω γιατί τον έχω δει στον προαυλισμό- και δεν έχει μιλήσει ποτέ μαζί μου, δεν έχει συμβεί αυτό το γεγονός...» Χωρίς να τον ξέρω τον άνθρωπο. Όταν έγινε η δίκη που ήταν μάρτυρας, προσπαθήσαμε να τον βρούμε. Είχε χαθεί. Μετά μάθαμε ότι είχε σκοτωθεί σε 'τροχαίο'.»

Ντίνα: «Ο δημοσιογράφος της Ελευθεροτυπίας, Γιώργος Οικονομέας (σημερινός δημοσιογράφος του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA, και θύμα σκευωρίας στο τέλος της δεκαετίας του ΄70 εφόσον τον είχαν εμπλέξει με την «ομάδα Χανίων». Προφυλακίστηκε, δικάστηκε και απαλλάχτηκε των κατηγοριών), σ' όλη τη διάρκεια της δίκης ήταν δίπλα μας -τότε έγινε δημοσιογράφος. Ήμασταν πολύ φορτωμένοι με διάφορα, η δίκη κράτησε πάρα πολύ, πραγματικά θεωρήσαμε ότι ήταν πολύ ύποπτο το 'τροχαίο' του Λυμπέρη. Δεν αποκλείεται όλα αυτά τα κυκλώματα των φασιστοειδών να του είχαν κάνει κάτι και να πλήρωσε τη στάση του που ήταν πολύ γενναία.»

Γιάννης: «Εγώ ακόμα δεν έχω πειστεί, δεν έχουμε κάνει καθόλου δουλειά για να δούμε τι έγινε μ' αυτόν τον άνθρωπο. Η στάση αυτή την εποχή εκείνη ήταν πολύ παλικαρίσια. Για ένα ποινικό που του χαρίζεις φυλακές και άλλα, και δεν το έκανε... Κατά τ' άλλα οι συγκρατούμενοί μου στον Κορυδαλλό -γύρω στα 80-90 άτομα- γιατί ρωτούσα μετά, ποιος είναι ρε παιδιά αυτός ο Γριμάνης -είχε περάσει μια νύχτα-δυο από τον Κορυδαλλό και μου απαντούσαν ότι μπαινόβγαινε στις Φυλακές για ναρκωτικά και άλλες υποθέσεις. Μαζευτήκανε 80-90 υπογραφές που ζητούσαν να έρθουν μάρτυρες υπεράσπισης στη δίκη. Δεν κάλεσαν κανέναν...»

Ντίνα: «Φοβήθηκαν ότι θα γίνει κάτι στις φυλακές... Κίνημα συμπαράστασης έξω από τις φυλακές, κίνημα συμπαράστασης και μέσα; 'Χαθήκαμε'... Έτσι τον πήγαν στην Αίγινα. Μένει στην Αίγινα μέχρι το τέλος Νοεμβρίου του 1978 και προσδιορίζεται δίκη στον Πειραιά. Ήμασταν όλοι εκεί παρόντες και παρούσες και αναγκάστηκαν και την ανέβαλαν. Η δίκη έγινε πιο ελεγχόμενη στις Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού. Ήταν η δεύτερη δίκη μετά από αυτήν για τους πρωταίτιους της χούντας...Είχε γεμίσει ο τόπος από τους ακροβολιστές στις ταράτσες...»

Το κίνημα αλληλεγγύης

«Το κίνημα αλληλεγγύης αναπτύχθηκε λίγο καθυστερημένα αλλά πήρε μεγάλες διαστάσεις και πραγματικά με απελευθέρωσε. Ήταν κατόρθωμα του κινήματος»

Επισκεπτήριο, η ανάσα με τον άλλο κόσμο...τα μηνύματα που στέλνουν τα ελεύθερα πουλιά

Ντίνα: «Δεν είχα τη δυνατότητα να έρθω με κόσμο από την Αίγινα. Αν λάβουμε υπ' όψη μας ότι έμενα σε ένα δωμάτιο και έμεναν άλλοι άνθρωποι δίπλα για παραθερισμό. Εκεί ήταν μια γυναίκα μόνη μ' ένα μωρό που πήγαινε πρωί και απόγευμα στο επισκεπτήριο στις Φυλακές. Κανονικά επιτρεπόταν ένα επισκεπτήριο αλλά μας επέτρεπε ο φύλακας εκεί να πηγαίνω και το απόγευμα. Όχι και πολύ εύκολα, αλλά το είχαμε καταφέρει. Βέβαια τον βλέπαμε μέσα από το δίχτυ, δεν είχαμε ελεύθερο επισκεπτήριο, παρόλο που έπρεπε να δει και να κρατήσει το παιδί του. Το έβλεπε πάρα πολύ δύσκολα. Ήταν ένας πολύ μικρός χώρος με άθλιες συνθήκες».

Γιάννης: «Είχε πάρει πολύ έκταση η υπόθεση. Είχε δημιουργηθεί ένα κίνημα αλληλεγγύης απ' έξω κι έκαναν μικροπαραχωρήσεις και δεν ήθελαν να πάρει μεγαλύτερη έκταση... Τα περισσότερα επισκεπτήρια γινόταν μέσα από τα δίχτυα. Υπήρχε κι άλλο ένα που γινόταν με τους δικηγόρους. Τη αφήσανε στο ελεύθερο επισκεπτήριο για πολύ λίγες φορές. Κάνανε καμιά φορά και υποχώρηση....Όταν ερχότανε η Ντίνα στα επισκεπτήρια και ήθελα να της δώσω ένα γραπτό μήνυμα, γύρναγα στον φύλακα που μας κοιτούσε, τον κοιτούσα επίμονα κι αυτός γυρνούσε από την άλλη και της το έδινα.»

Ντίνα: «Το πρώτο μήνυμα που έγινε και προκήρυξη έχει βγει από τις φυλακές της Αίγινας. Για αυτό το μήνυμα λοιπόν και χωρίς να το ξέρουμε, ένας αστυφύλακας στη Θεσσαλονίκη μας έκανε μήνυση και μας δίκασαν και ερήμην χωρίς να μας προειδοποιήσουν. Έκαναν μια προκαταρκτική εξέταση στην Αίγινα για

να δουν πώς βγήκε το μήνυμα έξω και εκεί καλέσανε το Γιάννη για να τους πουν πως βγήκε».

Γιάννης: «Εκεί είχαμε χελιδονοφωλιές και είχε έρθει ο επιθεωρητής των Φυλακών που ήταν ο αδερφός του Λαμπρία, του βουλευτή της ΝΔ. Είχε φέρει ένα ευαγγέλιο για να κάνει ΕΔΕ. «Τι είναι αυτό; του λέω» Μου λέει πρέπει να δούμε πώς βγήκε έξω το μήνυμα. «Γιατί; Δεν δικαιούμαι»; «Πώς δικαιούσαι»; Λέω, βγήκε. «Πώς βγήκε; Εμάς μας ενδιαφέρει σε σχέση με τους υπαλλήλους». «Εμείς του λέω, δεν τους χρειαζόμαστε. Ξέρεις εμείς είμαστε πολύ καλοί άνθρωποι τα έχουμε καλά με τα πουλάκια, με τα χελιδονάκια. Τα στέλνουμε με τα χελιδονάκια». «Θα μπορέσουμε να συνεννοηθούμε»; μου είπε κι έφυγε...»

Οι φυλακές

«Η κατάσταση στις Φυλακές ήταν άθλια, σε όλες τις Φυλακές. Μπορώ να πω ότι στον Κορυδαλλό από άποψη διαβίωσης ήταν οι καλύτερη. Ο Κορυδαλλός ακόμα στα κελιά είχε ευρυχωρία, δεν ήταν πάνω από 2 άτομα, ενώ τώρα μαθαίνω ότι είναι πάνω από 7-8 πολλές φορές και 10, σε αν πολύ μικρό κελί με την τουαλέτα μέσα. Αίγινα, Γεντί-Κουλέ και Κέρκυρα ήταν Πειθαρχικές Φυλακές. Ο τρόμος και ο φόβος ήταν η Κέρκυρα. Όσοι είχαν έρθει από ΄κει και είχα μιλήσει οι περισσότεροι δεν ήθελαν να μιλήσουν. Είχαν πάθει ψυχολογικά τραύματα. »

Οι αφανείς...

Ντίνα: «Την προπαραμονή της γέννας μου, δηλαδή τέλος Μαΐου του 1978, πήγα να δω το Γιάννη στις Φυλακές Κορυδαλλού. Πηγαίνοντας εκεί για να τον επισκεφτώ μου λένε: δεν υπάρχει εδώ κανένας κύριος Σερίφης. Πού είναι ο σύντροφός μου; Δεν μου έλεγε κανείς. Παίρνω τηλέφωνο το δικηγόρο μας, το Νίκο Κωνσταντόπουλο και ρωτώντας μαθαίνουμε ότι την προηγούμενη νύχτα είχε φύγει και βρισκόταν στις φυλακές της Αίγινας. Ήταν 31 Μαΐου. Την επόμενη μέρα παίρνω το καράβι και πηγαίνω στην Αίγινα, θέλοντας πιο πολύ να δω από κοντά το Γιάννη και να του πω ότι είμαι καλά γιατί ήμουν έτοιμη να γεννήσω. Φοβόμουν μήπως λόγω της οργής δημιουργηθεί κάποιο πρόσχημα και ποινικοποιήσουν τη στάση του εκεί. Τον είδα, του είπα να μην ανησυχεί και μιλήσαμε λίγο για τις συνθήκες. Μου ζήτησε σεντόνια που δεν υπήρχαν. Ήταν Παρασκευή η μέρα που τον επισκέφτηκα. Έρχομαι στην Αθήνα. Το πρωί πήγα να του αγοράσω τα σεντόνια και το μεσημέρι άρχισαν οι πόνοι της γέννας και το βράδυ στις 4 Ιουνίου γέννησα την κόρη μας. Προσπάθησα να επικοινωνήσω μαζί του από το μαιευτήριο και ο διευθυντής δεν μου έδωσε το Γιάννη στο τηλέφωνο. Όταν μάλιστα ρώτησα γιατί δεν μου τον δίνετε στο τηλέφωνο μου απάντησε: δεν ξέρω τι θα πείτε, πιθανόν για κάποια απόδραση ή δεν ξέρω τι άλλο... Του στείλαμε τηλεγράφημα ότι γεννήθηκε η κόρη μας. Μετά από είκοσι ημέρες παίρνω το μωρό μας, έχω την άδεια τοκετού, και νοικιάζουμε ένα μικρό δωμάτιο δίπλα στις φυλακές και πρωί κι απόγευμα πηγαίνω και βλέπω το Γιάννη. Ήταν είκοσι ημερών. Άρχισε να παίζει τα πρώτα παιχνίδια με τα μακριά γένια του Γιάννη. Το επισκεπτήριο ήταν πάρα πολύ μικρό κι επειδή όλοι οι άνθρωποι καπνίζανε στο χώρο του επισκεπτηρίου, αναγκαζόμουν να αφήνω το καλαθάκι με το μωρό έξω. Βλέπαμε εκεί τον κόσμο που πήγαινε και το φρόντιζε, το προστάτευε...Αυτό ήταν μόνο του κι εμείς...Έτσι ήταν η πρώτη μου γνωριμία με την Αίγινα...

Πώς τα καταφέραμε; Τα καταφέραμε μόνο με το μισθό από τη δουλειά μου. Οτιδήποτε άλλο το καταφέραμε με τη συμπαράσταση και την κινητοποίηση του κινήματος. Ούτε από συγγενείς αλλά από μερικούς συντρόφους. Η προσπάθεια η δική μου ήταν να υπάρχει η καταγγελία των διωκτικών αρχών. Εκείνες τις στιγμές ξεχνάς τον εαυτό σου. Τα συναισθήματά μου να τα σκεφτώ ήταν πολυτέλεια. Από το πρωί στη δουλειά, το απόγευμα ή μεσημέρι επισκεπτήριο, το βράδυ στο γραφείο του δικηγόρου, στον Πειραιά και από κει στην Αθήνα στο κέντρο στα γραφεία της Ομάδας Προλεταριακή Αριστερά (μετέπειτα «Ρήξη») που στεγαζόταν η επιτροπή Αλληλεγγύης. Μόλις γυρνούσα στο σπίτι μόλις είχε κλείσει η «ΕΒΓΑ» της γειτονιάς και δεν υπήρχε ούτε γάλα να πιω. Ευτυχώς που υπήρχαν στο ντουλάπι κονσέρβες γάλακτος από τότε που έπαιρνε από τη δουλειά του στην AEG. Παρόλο που ως διατροφολόγος ήμουν ενάντια σ' αυτήν τη διατροφή εν τούτοις έπρεπε να το πιω γιατί το μωρό χρειαζόταν ασβέστιο αφού έπρεπε να φτιάξει το σκελετό του. Ακόμα και τώρα μετά από τόσα χρόνια δεν τολμώ να διερευνήσω τα συναισθήματά μου...

Την ημέρα της σύλληψής του γιορτάζαμε τον ένα χρόνο γάμου. Με πήγε στη δουλειά, χαιρετιστήκαμε και τον ξανάδα ελεύθερο μετά από 15 μήνες...»

Στις Φυλακές της Αίγινας...

«Στη φυλακή ήμουνα με ποινικούς κρατούμενους. Δεν υπήρχαν πολιτικοί κρατούμενοι. Αργότερα ήρθε ο Φίλιππος Κυρίτσης, με ένα άλλο παιδί από την Κρήτη που ουσιαστικά τον είχε καρφώσει. Δεν τον είχα δει στον Κορυδαλλό αφού μόλις είχε έρθει αλλά με-

τά πήγε στην Αίγινα αλλά δεν μας είχαν στην ίδια ακτίνα. Η Αίγινα είχε μικρούς θαλάμους που μέσα στοιβάζανε 10-15 ανθρώπους. Με έβαλαν στην 4η ακτίνα με τους βαρυποινίτες σε ένα θάλαμο με ξένους από διάφορες χώρες για να μην μπορώ να συνεννοηθώ με έλληνες. Για κακή τους τύχη εγώ μπορούσαν να συνεννοηθώ με νοήματα είχα την τύχη να γνωρίζω γερμανικά, καταλάβαινα λίγα αγγλικά και αρχίζω να συνεννοούμαι με τους ανθρώπους. Οι άνθρωποι ήταν κατατρομαγμένοι, ήταν η εποχή των Πειθαρχικών Φυλακών στην Κέρκυρα, όλα τα μεγάλα μαχαίρια είχαν γίνει κότες γιατί φοβόντουσαν τη μεταγωγή τους εκεί. Οι συνθήκες εκεί απ' ότι μου είχαν πει ήταν κόλαση. Μόλις κατέβαιναν για τη Φυλακή μέχρι τρεις μέρες τους σκοτώνανε στο ξύλο, τους έκαναν βασανιστήρια. Όσοι μου το διηγούντανε τους έπιανε κρίση. Εγώ δεν καταλάβαινα τίποτε. Λόγω της στάσης μου αισθανόντανε ότι ήμουνα θηρίο. Άρχισα να συνεννούμαι, άρχισαν και με συμπαθούσανε, άλλαξε το κλίμα. Μόλις κατάλαβαν ότι δεν έγινε ο σκοπός τους με πήραν άρον-άρον και με πήγαν σε αν θάλαμο με έλληνες νεαρούς. Όλοι ήτανε για διάφορα ποινικά ζητήματα. Άλλοι είχαν σκοτώσει, άλλοι ήτανε νταβατζήδες, και τι δεν έβρισκες εκεί μέσα. Όταν πρωτοπήγα στο θάλαμο, δεν μιλούσε κανένας με τον άλλον. Δεν κάθονταν μαζί ποτέ. Δεν αντάλλασσαν κουβέντα. Δεν είχανε μες στο θάλαμο ούτε αυτά που δικαιούνταν: ένα τραπεζάκι, μια καρέκλα να κάτσουν, ραδιοφωνάκι είχανε αλλά έπρεπε να ακούσουνε κανονισμένες εκπομπές. Αν ακούγανε ξένη την απαγορεύανε. Τους χαιρετάω τους μιλάω αλλά δεν απαντούσε κανείς. Μιλούσα μια ολόκληρη βδομάδα μόνος μου δυνατά μέσα στο θάλαμο: τους έλεγα τα δικαιώματά τους, για αυτά που χρειάζονταν: ένα τραπέζι, ένα μολύβι, ένα χαρτί, μια τηλεόραση, για τα μπάνια Τους έλεγα για τα κοινωνικά προβλήματα που υπήρχαν έξω τους ρωτούσα αν είχανε κάποια διαφορά απ' έξω. Κανείς δεν απαντούσε. Τους είχα πει όλα για τα δικαιώματα ότι δεν είστε εχθροί, ότι είστε θύματα της κοινωνίας τους τα διηγήθηκα, τους αρέσαν όλα αυτά Όλοι με ακούγανε αλλά.... Τους είχαν περάσει και τον τρόμο, ότι θα έρθει ο μεγάλος τρομοκράτης, που σφάζει και ρημάζει και, και, οπότε δεν μιλούσε κανένας. Έπαιρνα και το «Ριζοσπάστη», δεν τον διάβαζα αλλά τον είχα για να τους τη σπάσω... Με υπομονή και επιμονή κατορθώθηκε και έσπασε ο πάγος και αρχίσαμε να συνεννοούμαστε σιγά-σιγά και τα πράγματα βελτιώνονταν όλο και στο καλύτερο. Προσπαθούσα να καταλάβω τι ήταν αυτό που τους έκανε να μην μπορούν να συνεννοούνται. Μετά το ανακάλυψα. Αυτοαποκαλύφθηκαν οι ένοχοι και οι υποκινητές τους. Και πως έγινε: Ένα βράδυ, ένας νεαρός συγκρατούμενος, κατά λάθος

Πρὸς ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους.
Πρὸς ὅλους τοὺς ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

ΤΑ ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΘΟΔΕΥΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΟΝΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ-ΑΓΩΝΙΣΤΗ ΓΙΑΝΝΗ ΣΕΡΙΦΗ

Τὴν ἴδια μέρα ποὺ ἡ σοσιαλδημοκρατικὴ κυβέρνηση τῆς Δ. Γερμανίας πραγματοποίησε τὶς γνωστὲς γκαγκστερικὲς ἐνέργειές της τὴν Τρίτη 18 Ὀκτώμβρη (τὴ στρατιωτικὴ ἐπέμβαση μ' ἀποτέλεσμα τὴν ἐξόντωση 3 Παλεστίνιων ἀγωνιστῶν καὶ τὴ δολοφονία τῶν Γερμανῶν ἐπαναστατῶν τῆς R.A.F. στὰ λευκὰ κελλιὰ τοῦ Σταμχάϊμ) ἕνα τεράστιο κῦμα καταστολῆς καὶ τρομοκρατίας ἐξαπολύθηκε ἀπὸ τὸ Κράτος στὴν Ἑλλάδα.

Στὸ ἤδη πλούσιο ἐνεργητικὸ τῶν ἀφεντικῶν τῆς σύγχρονης αὐταρχικῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδας ἦρθαν νὰ προστεθοῦν δεκάδες συλλήψεις χωρὶς κανένα πρόσχημα, κακοποίηση τῶν συλληφθέντων, κατασκευασμένες κατηγορίες καὶ δίκες, ἔρευνες σὲ σπίτια καὶ γραφεῖα, συλλήψεις ἐκδοτῶν ἀγωνιστικῶν ἐντύπων, φυλακίσεις μὲ δίκη ἢ χωρὶς δίκη, ἀπελάσεις ἀλλοδαπῶν ἀγωνιστῶν, καὶ τὸ πιὸ συγκλονιστικό, ἡ δολοφονία τοῦ ἐπαναστάτη Χρήστου Κασίμη καὶ ἡ σκευωρία σὲ βάρος τοῦ ἐργάτη-ἀγωνιστῆ τῆς ταξικῆς αὐτονομίας Γιαννη Σερίφη.

Ποιὰ εἶναι ὅμως τὰ πραγματικὰ γεγονότα ποὺ ὁδήγησαν στὴ δολοφονία τοῦ Χ. Κασίμη καὶ στὴ κατασκευὴ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Γ. Σερίφη; Ποιοὶ εἶναι οἱ λόγοι ποὺ ἡ ἀστυνομία τὰ παραποιεῖ καὶ ποὺ οἱ ἐφημερίδες καὶ ἡ τηλεόραση βιάστηκαν νὰ βγάλουν τὰ συμπεράσματά τους, δημιουργόντας ἐντυπώσεις πρὶν ἀκόμα κι αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη κάνει ὁποιαδήποτε ἔρευνα:

Τὴ νύχτα τῆς Τετάρτης 19 πρὸς Πέμπτη 20 τοῦ περασμένου Ὀχτώμβρη ἡ ἐπαναστατικὴ ὁμάδα «Γιὰ τὴ Διεθνιστικὴ Ἀλληλεγγύη», προσπάθησε νὰ καταγγείλει ἔμπρακτα τὴ δολοφονία τῶν Γερμανῶν ἐπαναστατῶν χτυπῶντας τὸ ἐργοστάσιο τῆς Γερμανικῆς ἑταιρείας AEG (καίγοντας τὶς ἀποθῆκες καὶ ἀνατινάζοντας ἕνα μέρος τοῦ ἐργοστασίου). Ὁ Χρῆστος Κασίμης, μέλος τῆς ὁμάδας, συλλαμβάνεται ἀπὸ δυὸ ἀστυνομικοὺς καὶ στὴ προσπάθειά του νὰ ξεφύγει δολοφονεῖται ἐν ψυχρῷ. Ἀκολουθεῖ ἀνταλαγὴ πυροβολισμῶν μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν καὶ τῆς ὁμάδας, ποὺ κατορθώνουν νὰ ξεφύγουν.

Ἡ ἀστυνομία μὴ μπορῶντας νὰ ἀνακαλύψει τὰ πραγματικὰ μέλη τῆς ὁμάδας, θέλοντας νὰ ξεφορτωθεῖ τὴ δολοφονία τοῦ Κασίμη καὶ ἐνεργῶντας ταυτόχρονα μέσα στὰ πλαίσια ἑνὸς σχεδίου ἐξόντωσης ἀγωνιστῶν, κατασκευάζει ἕνα ἔνοχο: τὸν ἐργάτη - ἀγωνιστὴ Γιάννη Σερίφη.

Οἱ ἀστυνομικοί, ποὺ εἶναι οἱ μοναδικοὶ «μάρτυρες» ἐνάντιτου καὶ ταυτόχρονα εἶναι ὑπόδικοι μετὰ ἀπὸ μήνυση τῆς οἰκογένειας Κασίμη γιὰ τὴ δολοφονία, λένε φανερὰ ψέμματα ὅταν ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Κασίμης σκοτώθηκε ἀπὸ τοὺς συντρόφους του ἐξ ἐπαφῆς στὸ κεφάλι, ἐνῶ τὸν κρατοῦσαν μὲ κεφαλοκλείδωμα. Κι αὐτὸ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ἰσχυριστοῦν ὅτι ἀναγνώρισαν τὸ Σερίφη μέσα στὸ ἀπόλυτο σκοτάδι, ποὺ ἐπικρατοῦσε στὴ περιοχή. Ἡ ἰατροδικαστικὴ ἔκθεση ἀποκλείει τὴ περίπτωση τραυματισμοῦ «ἐξ ἐπαφῆς ἢ ἐξ ἐλαχίστης ἢ ἐκ βραχυτάτης ἀποστάσεως» καὶ κατὰ συνέπεια «ἐγένετο ἐκ τοῦ ΜΑΚΡΟΘΕΝ».

Λένε ψέμματα, ὅταν ἰσχυρίζονται ὅτι συνεπλάκησαν καὶ ἀντάλλαξαν χτυπήματα μὲ τὸ Κασίμη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σφαῖρα στὸ κεφάλι του «οὐδεμία ἑτέρα κάκωσις οὐδαμοῦ τοῦ σώματος μικροσκοπικῶς παρατηρεῖται».

Λένε ψέμματα, ὅταν ἰσχυρίζονται ὅτι κρατοῦσε ὁ ἀστυνομικὸς τὸ κεφάλι τοῦ Κασίμη στὸ στῆθος του, ὅταν αὐτὸς πυροβολήθηκε. Τὸ τραῦμα ἦταν διαμπερὲς καὶ ἡ σφαῖρα θάπρεπε νὰ εἶχε τραυματίσει στὸ στῆθος τὸν ἀστυνομικὸ ἢ τουλάχιστο νὰ ἀφήσει ἴχνη στὰ ροῦχα του.

Τέλος, λένε ψέμματα ὅτι ἀναγνώρισαν τὸ Σερίφη ἀπὸ φωτογραφίες ποὺ τοὺς ἔδειξαν, τὸ ἑπόμενο πρωὶ τῆς δολοφονίας, οἱ δυὸ ὑπαστυνόμοι στὸ 401 Στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο Ἀθηνῶν, τὴν ἴδια ὥρα ποὺ βρίσκονταν στὸ Πειραιᾶ γιὰ ὑπηρεσία, ἐνῶ ὁ ἀστυνόμος, ἐπὶ τῶν ἀνακρίσεων, καταθέτει ὅτι ἄρχισε νὰ ἀναζητάει φωτογραφίες τοῦ Σερίφη μετὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας.

Ἤδη, μ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, κι ἄλλα τέτοια, ἡ ὑπερά[illegible]ση τοῦ Σερίφη ἔχει κάνει μήνυση στοὺς δυὸ ἀστινομικοὺς καὶ «παντὸς ὑπευθύνου». Κι ὅμως, ὁ Σερίφης ἐξακολουθεῖ νὰ κρατεῖται στὶς φυλακὲς καὶ νὰ ἀπειλεῖται μὲ ἰσόβια.

«Δὲν εἶμαι ὁ πρῶτος οὔτε ὁ τελευταῖος κατασκευασμένος ἔνοχος» γράφει ὁ Γ. Σερίφης στὸ κάλεσμα ποὺ ἔστειλε ἀπὸ τὶς φυλακὲς Κορυδαλλοῦ.

«Τέτοιου εἴδους πλεκτάνες σὲ βάρος λαϊκῶν ἀγωνιστῶν δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τοὺς φορτώνει ἡ ἀντίδραση».

«Μ' αὐτὸ τὸ τρόπο, μ' αὐτὰ τὰ βρωμερὰ καὶ ὕπουλα μέσα, προσπαθοῦν νὰ πακκοβάλλουν καὶ νὰ ἀποπροσανατολίσουν τὴν ἐργατικὴ τάξη, παρουσιάζοντας ὅλους τοὺς ἀγωνιστὲς ἐργάτες καὶ συνδικαλιστὲς σὰν τέρατα, τρομοκράτες καὶ ἀνεύθυνους ἐξτρεμιστές. Προσπαθοῦν μὲ τὴ τρομοκρατία τους νὰ λυγίσουν τὴν ἐργατικὴ τάξη, ὑποστηρίζοντας πὼς οἱ ταξικοὶ ἀγῶνες εἶναι τρομοκρατία».

Ποιοί ὅμως, εἶναι οἱ λόγοι ποὺ διάλεξαν αὐτὸν γιὰ ἔνοχο; Τοὺς ἐξηγεῖ ὁ ἴδιος γράφοντας: «Α) Λόγω τῆς συγκεκριμένης δράσης μου στὸν ἐργατικὸ χῶρο καὶ εἰδικὰ στὴν AEG, ὅπου ἐργαζόμουν ἕνα χρόνο περίπου ἐδῶ καὶ 10 χρόνια στὴν AEG Γερμανίας.

«Κατὰ τὴν 70ήμερη ἀπεργία μας ἤμουνα μέσα στοὺς ἐργάτες ποὺ πρωτοστάτησαν καὶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγῶνα. Ἤμουν ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ ἀπέλυσε ἡ ἑταιρεία μαζὶ μὲ 42 ἄλλους ἐργάτες καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς τελευταίους, ποὺ δὲ συμβιβαστήκαμε μὲ ἀποζημίωση καὶ ἀπαιτούσαμε τὴν ἐπαναπρόσληψή μας μὲ ἀγωγή. Τὴ δική μου ὑπόθεση τὴν ἔβλεπε ξεχωριστὴ ἡ ἑταιρεία καὶ μάλιστα ὁ ἀντιπρόσωπός της ἀπάντησε ξεκάθαρα στὸν ὑπεύθυνο τῆς Ἐπιθεώρησης Ἐργασίας παρουσία μου πὼς τὸ Σερίφη δὲν πρόκειται νὰ τὸν ἐπαναπροσλάβουμε μὲ καμμιὰ δύναμη γιατὶ μᾶς ξεσηκώνει τοὺς ἐργάτες σὲ ἀπεργία. Μποροῦμε ὅμως νὰ τὸν ἀποζημιώσουμε «καλά». Ὅλοι οἱ συνάδελφοι ἐργαζόμενοι στὴν AEG, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι συνάδελφοι ἐργαζόμενοι ἀπὸ ἄλλα σωματεῖα, γνωρίζουν πολὺ καλὰ πὼς καὶ κεραυνὸς νὰ ἔπεφτε στὴν AEG, πάλι γιὰ μένα θὰ λέγανε.

«Στὸ πρόσωπό μου λοιπόν, ἀφεντικὰ καὶ ἀστυνομία σὲ ἁρμονικὴ συνεργασία χτυποῦν κάθε προσπάθεια τῶν ἐργατῶν γιὰ αὐτοοργάνωση καὶ αὐτόνομη πολιτικὴ πραχτική. Προσπαθοῦν νὰ τρομοκρατήσουν ὅλους τοὺς ἐργάτες μὲ τὸ πρόσχημα: βλέπετε τί ἔπαθε ὁ Σερίφης, τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πάθει ὁ καθένας σας ἂν δὲν κάθεστε ἥσυχα.

» Β) Λόγω τῆς συγκεκριμένης ἀντιστασιακῆς μου δράσης σὰν μέλος τῆς ὀργάνωσης «Κίνημα 20 Ὀχτώβρη».

»Πρὶν μερικὰ χρόνια ὁ Καραθανάσης ἦταν ἀπ' αὐτοὺς ποὺ μαζὶ μὲ τὸν Λατζῆ᾽ηση προσπαθοῦσαν νὰ πετύχουν τὴ σύλληψή μου μ' ὅλους τοὺς ὕπουλους τρόπους. Σήμερα ὁ ἴδιος ἄνθρωπος στὰ ἴδια γερὰ πόστα καθοδήγησε καὶ καθοδηγεῖ τὴ σκευωρία σὲ βάρος μου. Ἐδῶ ὅμως δὲν ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μιὰ ἁπλῆ σκευωρία. Ἐδῶ ἔχουμε ἕνα καλοσχεδιασμένο πολιτικὸ σχέδιο ἐξαφάνισης καὶ ἐξόντωσης ἑνὸς ἀγωνιστῆ ἐργάτη ἀπὸ τὴ μιά, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τῆς ἀντίστασης κατὰ τῆς Χούντας. Δηλαδὴ μὲ λίγα λόγια οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι κυνηγᾶνε τοὺς ἴδιους ἀνθρώπους ὅπως στὴν 7ετία ἔτσι καὶ σήμερα».

Πρὸς ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους.
Πρὸς ὅλους τοὺς ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

Ἡ φυλάκιση τοῦ Γ. Σερίφη ἐντάσσεται στὴ προσπάθεια τοῦ Κράτους νὰ πνίξει κάθε ἐλεύθερη φωνή, νὰ καταστείλει κάθε ἐνέργεια ποὺ δὲ σέβεται τοὺς κανόνες τοῦ παιχνιδιοῦ τῶν ἀφεντικῶν, νὰ ἐξαφανίσει κάθε ἐκδήλωση τῆς ταξικῆς αὐτονομίας τῶν ἐργαζομένων, νὰ ἐξοντώσει κάθε ἄνθρωπο ποὺ σκέφτεται ἐλεύθερα. Ἡ ἐναντίωση σ' αὐτὰ τὰ σχέδια εἶναι ὑπόθεση ὅλων μας, ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ δὲ δέχονται τὴν ὑποταγή, τὴν ἐκμηδένιση, τὴ σιωπή. Τὸ οὐσιαστικὸ στήριγμα τῆς τρομοκρατίας τοῦ Κεφάλαιου εἶναι ἡ παθητικότητα τῶν μισθωτῶν σκλάβων του. Τὸ μόνο ἐμπόδιο σ' αὐτὴν ἡ ἔμπραχτη ἀπαίτηση τῆς ἐλευθερίας.

ΝΑ ΑΝΤΙΤΑΧΘΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙ ΤΩΝ ΑΦΕΝΤΙΚΩΝ

ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗ-ΑΓΩΝΙΣΤΗ ΓΙΑΝΝΗ ΣΕΡΙΦΗ

Ὁμάδα Βυρωνιωτῶν
ποὺ συμπαραστέκεται στὸν ΓΙΑΝΝΗ ΣΕΡΙΦΗ

ίσως ψάχνοντας στο ραδιάκι του πέφτει σ' έναν ξένο σταθμό. Σε μια στιγμή πετιέται ένας παλιός κρατούμενος, Χριστοδούλου τον έλεγαν, πολλά χρόνια ήταν εκεί και του είχαν δώσει ένα κινητό κυλικείο και μας έκανε τους καφέδες ο μεγαλύτερος στην ηλικία 45-50 χρονών και του λέει «Κλείσ' το ρε είναι η 'φωνή της Αλήθειας'. Του ορμάω πάνω του: εσύ ρε καθίκι δημιουργείς το πρόβλημα, που χαφιεδίζεις εδώ μέσα;.. Φώναζε αυτός βοήθεια. Έρχονται οι φύλακες, με απειλούν στην αρχή, τους βάζω ζήτημα: «Ή αυτός ή εγώ εδώ μέσα». Με τα πολλά τον εξαφανίζουν από κει, ενθαρρύνονται οι υπόλοιποι, έρχονται δίπλα μου. Μου εξομολογήθηκαν τι είχε συμβεί και πως τους έβαζαν να χαφιεδίζει ο ένας τον άλλον και άλλες ιστορίες. Άρχισε να ανατρέπεται η κατάσταση. Τον ξαναφέρανε εκεί. Έγινε τελείως διαφορετικός, την άλλη μέρα μου 'φερε και καφέ κι αυτός πιο δίπλα να μου χαμογελάει. Του πέταξα τον καφέ στα μούτρα του και του λέω: καθίκι μακριά από δω. Προσπάθησε να δικαιολογηθεί και ότι τον βάζανε να κάνει διάφορα, τέλος πάντων τα πράγματα διορθώθηκαν. Τα παιδιά όλα με στηρίξανε. Το άλλο επεισόδιο: μας είχαν φέρει τσάι και ήτανε νερό. Μεγάλη κομπίνα με τις προμήθειες και τα τρώγανε. Και του λέω του αρχίμπατσου εκεί: Τι είναι αυτό ρε; Αυτό είναι τσάι ή νερό; Δεν απαντάει και ξαναρωτάω το ίδιο. Μου λέει: δεν βλέπεις; Είναι τσάι. Δίνω μια κλοτσιά πέφτει κάτω το καζάνι. Φωνάζουνε ότι θα μου κάνουνε, θα μου ράνουνε και όλοι οι κρατούμενοι μέσα στους θαλάμους κοιτάζανε εκεί, τους είχα πει για τις προμήθειες τους είχα πει για όλα. Δημιουργήθηκε πρόβλημα. Θέλουν να με πάνε στο πειθαρχείο. Γίνεται σαματάς. Κάποιοι πήγαν στη Διεύθυνση, είπανε τα γεγονότα. Με καλεί ο διευθυντής, με καλούνε να πάω, εγώ αρνούμαι και λέω όποιος θέλει να έρθει εδώ να με δει. Ο φόβος τους μεγάλωσε γιατί κάτι προστέθηκε στις απ' έξω κινήσεις. Υπήρχε πια φωνή. Οι κρατούμενοι όταν τα ακούσανε όλα αυτά, κάτι τύποι τεράστιοι με κάτι μπράτσα να! ενθαρρύνθηκαν. Άλλαξε το κλίμα όλο. Μετά έρχεται ο διευθυντής και μου λέει: Εσύ Σερίφη, εγώ ποιος είμαι, ο υποσερίφης; Δεν ξέρω λέω ποιος μαλάκας είσαι, εγώ δεν έκανα καμιά αίτηση να με φέρουν εδώ πέρα και ούτε θέλω να δω κανέναν. Είμαι ο διευθυντής. Γιατί μας προκαλείς; Θέλεις να γίνεις ήρωας; Α! εσύ είσαι του λέω. Αντί τσάι μας φέρνεις νερό. Έχεις αυτά τα χάλια στη φυλακή, δεν έχουν ένα τραπέζι να κάτσουν οι άνθρωποι εδώ. Φυλακή είναι αλλά μέσα σ' αυτήν την ακτίνα που μας έχεις φυλακισμένους -πολύ μικρός χώρος-. Του είπα για τα δικαιώματα των παιδιών. Έγινε πολύ έντονη συζήτηση μπροστά σε όλους. Απολογήθηκε ότι τα φτιάχνει και τα χαλάνε. Θα τα ξαναφτιάξεις

του λέω, τα δικαιούνται. Εσύ τα φτιάχνεις; Οι ίδιοι τα φτιάχνουν. Το χεις δει το μπάνιο; Έχεις δει την τουαλέτα; Γιατί είχαμε μια τουαλέτα έξω, δέκα άνθρωποι, την τρώγαμε στη μούρη. Τα είπα όλα αυτά. Έφερε ότι του ζητήσαμε, επιτράπηκε η τηλεόραση, βιβλία, άρχισα να φέρνω στα παιδιά βιβλία. Τους ενδιέφερε μετά από τέτοια συζήτηση, παρήγγειλα και μου έφεραν, ακούγαμε ραδιόφωνο και ότι θέλαμε Το 'φτιαξε το μπάνιο, άλλαξε κάπως. Έσπασε ο πάγος! Άρχισε αυτός ο αγώνας να έχει κάποιους καρπούς με τους συγκρατούμενούς μου. Στον προαυλισμό η συναναστροφή μας είναι πολύ καλή. Με εκτιμούν και με αγαπούν. Να φανταστείς ότι ήταν ένας γύφτος που ήταν για ναρκωτικά και μου λέει: με έχουνε βάλει από την αρχή να παρακολουθώ τι λες μου λέει και να πάω να τους τα λέω. Να πας να τους τα λες. Δεν ακούς τι λέμε; Ναι απάντησε. Ε! να πας να τους τα λες αυτά που λέμε... Να φανταστείς ότι μάθαμε για ένα φύλακα ο οποίος τους τα πέταξε στα μούτρα κι έφυγε! Κάναμε συζητήσεις και συζητήσεις πολιτικές. Κι ερχόταν και μπατσάκια ο ένας φύλαγε στην πόρτα και οι άλλοι ακούγανε με ενδιαφέρον ότι συζητούσαμε. Παρακολουθούσε κι ο αρχιφύλακας. Τους λέγαμε τι φυλάνε, τι σωφρονίζουν, μιλάμε για συζητήσεις κάθε μέρα.

Είχε γίνει ένα άλλο επεισόδιο με τον Φίλιππο Κυρίτση. Μαθαίνω ότι τον βάζουν στο πειθαρχείο. Ήταν σε άλλη ακτίνα και αρχίζω τις φωνές γιατί δεν μ' αφήναν να βγω από την ακτίνα. (Και στον Κορυδαλλό και στην Αίγινα μόλις με πήγαν στις Φυλακές απαγορεύσαν να πηγαίνουν οι κρατούμενοι από τη μια ακτίνα στην άλλη-πριν από την κράτηση μου τους επιτρέπανε). Με κυκλώνουν σ' ένα ξεχωριστό θάλαμο που είχαν-είχαν μαζευτεί σχεδόν οι μισοί δεσμοφύλακες και με απειλούσαν, τάχα ο ένας κρατούσε τον άλλον...Τελικά δεν μ' ακουμπήσανε δεν τόλμησαν τίποτα να μου κάνουν. Μου είπαν ότι ο Φίλιππος βγήκε, το έμαθα και από άλλους κρατούμενους, τέλος πάντων έληξε κι αυτή η ιστορία και ξαναπήγα στο θάλαμό μου. Πολλά επεισόδια έγιναν στις Φυλακές της Αίγινας. Αργότερα ήρθε εκεί ο Μιχάλης Πρέκας της Βαγγελιώς Βογιατζή. Ήταν νεαρούλης τον είχαν πιάσει για κάποια αυτοκίνητα που έκλεβε και ήταν σκληρό παιδάκι. Έφτιαχνε τα ραδιόφωνα εκεί...Ήρθε εκεί που θα άρχιζε η δίκη. Αυτούς που γνώρισα ήταν δυο γερμανοί και πολύ καλά παιδιά. Ο Χρίστιαν, γερμανοελβετός, ήταν λεβαντάνθρωπος. Τον είχαν πιάσει για χρήση χασισιού και τον δίκασαν σε 9 χρόνια φυλακή, ήταν πάρα πολύ ευαίσθητο άτομο. Ήταν ένας ανοιχτός άνθρωπος. Δεν είχε χρήματα, δεν είχε υπεράσπιση και προσπαθούσε μέσω της πρεσβείας. Τον λασπολόγησαν μερικοί ότι συνεργάστηκε με τις αρχές. Όταν το έμαθα έκανα με μερικούς φασαρία, μην το ξαναπείτε αυτό-ο άνθρωπος είναι καθαρός. (Ο Φίλιππος Κυρίτσης έχει βγάλει την κόρη του Χριστίνα τιμητικά. Είχαν γίνει πολύ φίλοι, αδελφικοί). Επειδή ήταν μόνος του μαζί με τον Χανς ήταν πολλοί κολλητοί μου. Τους μοίραζα ότι μου 'φερνε η Ντίνα, τα μοίραζα σ΄ αυτούς που δεν είχανε. Οι άνθρωποι αυτοί δεν είχανε ποτέ επισκεπτήριο και μ' αγαπούσανε που ήξερα γερμανικά και ήμουν αυτός που ήμουν. Το πήραν χαμπάρι δεν μας βάζανε στον ίδιο θάλαμο. Είχαμε συμφωνήσει ότι μόλις βγει θα συναντηθούμε έξω από τη φυλακή. Θα τον φιλοξενούσα και μετά θα πηγαίναμε μαζί στη Γερμανία και στην Αυστρία. Μέσα στη φυλακή αυτοκτόνησε προς το τέλος της ποινής του. Μια μέρα τον βρήκαν κρεμασμένο. Δεν άντεξε γιατί δεν το έκανε αυτό το πράγμα. Γνώρισα το Θοδωρή Τσουβαλάκη, ο οποίος ήταν πολύ καλός συγκρατούμενος, αλληλέγγυος και πολιτικοποιήθηκε μέσα στη φυλακή και παραμένει. »

Άλλοι πολιτικοί συγκρατούμενοι

«Μετά από λίγο καιρό είχαν γίνει επεισόδια στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα σε διαδηλώσεις και είχαν συλλάβει τον Γιώργο Καραμπελιά και το Γιάννη Φελέκη. Τον Καραμπελιά τον είχαν στη Θεσσαλονίκη στην αρχή και μετά τον φέρανε στον Κορυδαλλό που έμεινε 1 με 2 μήνες. Εκεί βρέθηκα με το Γιώργο που ήταν σε άλλη ακτίνα. Ζήτησα να τον δω και με μεγάλη φασαρία το δέχτηκαν και με πήγαν συνοδεία και ήρθε κι αυτό μια φορά σ' εμένα. Ο Φελέκης μου έστειλε μηνύματα από την Αίγινα. Άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι ήταν οι Κυρίτσηδες. Η Σοφία ήταν στις Γυναικείες Φυλακές. Με το Φίλιππο βρεθήκαμε στον Κορυδαλλό και μετά σε άλλη ακτίνα στην Αίγινα. Άλλοι ήταν ο Παπαδόπουλος, δημοσιογράφος όπως και μια άλλη ομάδα παιδιών του αντιεξουσιαστικού χώρου για επεισόδια...»

Οι ανθρωποφύλακες...

Γιάννης: «Εγώ δεν είχα περάσει από Ασφάλεια άλλη φορά...Η συμπεριφορά των δεσμοφυλάκων ήταν ψυχρή αλλά όχι βιαία. Ήταν μαζί μου πάρα πολύ προσεχτιοί και αυτό οφείλεται στην ανάπτυξη του κινήματος αλληλεγγύης και αυτό ήταν ένας από τους παράγοντες. Με μισούσαν αλλά δεν μπορούσαν να το κάνουν πράξη. Είχαν μείνει πάντα στις απειλές. Δεν με αγγίξανε δεν με χτυπήσανε σε καμιά περίπτωση. Κατά τ' άλλα ήταν βάρβαροι αλλά όχι σαν την Κέρκυρα. Δεν ξέρανε πως θα μου συμπεριφερθούν και μου φέρνονταν υποκριτικά 'καλά'. Η

παρουσία μου τους εμπόδιζε. Στον Κορυδαλλό επιτέθηκε άδικα ένας φύλακας σε έναν ανθρωπάκο που πήγε να ποτίσει και του όρμησα κι αυτός άλλαξε 180 μοίρες: «Μα κύριε Σερίφη δεν με ρώτησε...» «Τι να σε ρωτήσει ρε κάθαρμα; Βλέπεις έναν άνθρωπο που είναι μεσήλικας και είναι πατέρας σου και...» Είχαν μια διακριτικότητα απέναντί μου.

Στην ασφάλεια όταν με συλλάβανε με είχαν σ' ένα κλουβί στο τελευταίο όροφο. Έβλεπα όμως από το παράθυρο κάτω. Ήταν μαζεμένοι καμιά εικοσαριά μπάτσοι και μου έστελναν μα το κεφάλι απειλητικά μηνύματα. Τους στέλνω κι εγώ ένα μήνυμα ότι τους 'γράφω' και αυτοί αναστατώθηκαν που εγώ μέσα από το κλουβί τους έκανα τέτοια χειρονομία Δίπλα σ' αυτό το κλουβί ήταν ένα άλλο κλουβί και μέσα σ' αυτό είχαν φέρει ένα που είχαν φέρει για κλοπές. Κάθε τόσο ερχότανε ένας γορίλας βασανιστής της ασφάλειας και του 'κανε μια χειρονομία «έλα». Μόλις το 'βλεπε αυτός έβαζε τα κλάματα, φώναζε έκανε υστερίες. Έγινε αυτό μια, δυο, τρεις, μόλις τον βλέπω και κάνει αυτή τη χειρονομία του λέω: «εμένα φωνάζεις»; Δεν μου απαντάει. Του ξαναλέω, «εμένα φωνάζεις»; Δεν μου απαντάει. «Ρε καθίκι σε γνωρίζω, του λέω. Νομίζεις πως δεν ξέρω ποιος είσαι»; Αναστατώθηκε αυτός: «που με ξέρεις»; «Τι δουλειά κάνουμε ρε, δεν ξέρω ποιος είσαι»; Οπότε αυτός τα έχασε, ούτε τον πιτσιρικά πήρε. Εξαφανίστηκε δεν τον ξαναείδα. Το πιτσιρικά τον πήραν αμέσως. Θέλανε να μου σπάσουν το ηθικό....

Θυμάστε που είχε γίνει η πλημμύρα στον Πειραιά. Εγώ ήμουν μέσα όταν έγινε εκείνη η μεγάλη καταστροφή. Ήταν ένας μπάτσος φύλακας εκεί ο οποίος έλεγε «θα μας κάψει ο Θεός, από αυτούς του παλιάνθρωπους». Του λέω: «καριόλη δεν θα φύγει κανείς, μόνο εγώ θα φύγω από δω. Θα ψοφήσετε όλοι». Φοβήθηκε πήγε να βρει τον άλλο τον αρχιφύλακα...»

...και τα βασανιστήρια...

«Βασανιστήρια στις Φυλακές γίνονταν, και στην Αίγινα στα πειθαρχικά κελιά αλλά και στον Κορυδαλλό στα υπόγεια, εκεί που σήμερα είναι οι γκρίζοι τάφοι που ζουν οι πολιτικοί κρατούμενοι για την υπόθεση της 17 Νοέμβρη και του ΕΛΑ. Στο Κορυδαλλό ακούγανε τις φωνές. Γίνονταν βασανιστήρια σ' όλες τις φυλακές. Ο μεγάλος τρόμος όμως των κρατουμένων ανά την Ελλάδα ήταν η Κέρκυρα και ο Γεντή Κουλέ. Το πειθαρχείο και ο σταυρός (ένα παλούκι στο οποίο δένονταν οι ατίθασοι κρατούμενοι με διαταγή του διευθυντή-έχει γράψει σχετικά ο Λεωνίδας Χρηστάκης στο τεύχος 5 της Σχεδίας) ήταν φόβος και τρόμος στις φυλακές της Αίγινας. Ήταν η εποχή των πειθαρχικών φυλακών. Μετά από την Κέρκυρα ήταν η Αίγινα αλλά όχι σαν την Κέρκυρα. Δεν τους δένανε όλους στο σταυρό. Όσοι μιλούσαν γα το μαρτύριο του σταυρού το λέγανε και τρέμανε. Μην ξεχνάμε ότι εκεί ήταν κι ένας που είχε τραυματίσει ένα φύλακα δεν τον θυμάμαι. Υπήρχε και η τρίτη πτέρυγα που ήταν οι χουντικοί. Ήταν ο Λαδάς, ο Θεοφιλογιαννάκος, τον Αντωνόπουλος ο οποίος ήταν κατά τη διάρκεια της δικτατορίας διώκτης μου. Δεν τους βλέπαμε αλλά εγώ τους είχα δει στη βιβλιοθήκη. Δεν είχα πάει ποτέ στο γιατρό στην Αίγινα.

Η μεταφορά του «τρομοκράτη» Σερίφη, από την Αίγινα στον Πειραιά

Ντίνα: «Στο καράβι που τον μετέφεραν καταστρατήγησαν κάθε έννοια ανθρώπινου δικαιώματος κρατουμένου. Ήταν αλυσοδεμένος μέσα στο μεταγωγικό στο καράβι. Αυτή δίκη αναβλήθηκε. (Ήταν μια πρόβα για να εκτιμήσουν οι σκευωροί το μέγεθος της αλληλεγγύης και συμπαράστασης)».

Γιάννης:« Μόλις με βγάζουν από τη φυλακή με έχουν αλυσοδεμένο χειροπόδαρα και αντικρίζω απέναντι από την πύλη ξαπλωμένους πολλούς μπάτσους-αστακούς με το χέρι στη σκανδάλη μέσα στην κλούβα. Εκείνη τη στιγμή δεν είχα τι να κάνω και τους κάνω με το χέρι έτσι (μίμηση όπλου). Με παίρνουν από κει με βάζουν μέσα στην κλούβα δεμένο κι από κει στο καράβι. Στη συνοδεία ήταν επικεφαλής ο ίδιος ο διοικητής μεταγωγών του Πειραιά. Δεν θέλω να τους ζητήσω καμιά χάρη παρόλο που ήταν παράνομος ο τρόπος μεταφοράς. Δεν μιλούσα. Μόλις πλησιάζαμε στον Πειραιά, σηκώνομαι να κοιτάξω μου φωνάζουν «Σερίφη κάτσε κάτω» Εγώ τίποτα, αυτοί οπλίζουν και απειλούν. Τους ρίχνω κι ένα βρισίδι. Πετάγεται και ο βαθμοφόρος, του ρίχνω κι αυτού ένα βρισίδι. Και αλυσοδεμένος, και μέσα στην κλούβα και μέσα με τα όπλα δυο μπάτσοι με το χέρι στη σκανδάλη. Όταν φτάνουμε στον Πειραιά βλέπω το λιμάνι μαύρο από μπάτσους. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι αυτό το πράμα ήταν για μένα. Σκέφτηκα ότι αυτός ο Καραμανλής πάει για γκολφ και μαζεύτηκαν αυτά τα καθάρματα. Μόλις κατεβαίνω και με βάζουν στην δική τους την κλούβα και με παίρνουν. Ήταν εκεί ένας αρχιμπάτσος, ένας αντιπαθητικός διοικητής. Δυο τρία περιπολικά μπροστά και άλλα από πίσω. Του λέω: «ρε όλοι αυτοί για μένα είναι»; Δεν απαντάει. Του ξαναλέω: «όλη αυτή η μπαταρία ήταν για μένα»; Δεν απαντάει. Έτσι μου 'ρθε και του λέω: «Καριόληδες στο τέταρτο στενό δεν θα μείνει κανένας». Αναστατώθηκαν. Με πάνε στον

Κορυδαλλό. Ρωτάει ο υπάλληλος: «Όνομα, επώνυμο, διεύθυνση». Δεν του απαντάω. Το ξανάλεει 3-4 φορές. Εγώ κοίταγα από κει. Λέει ο αρχιμπάτσος: «Κύριε σας μιλάνε, δεν ακούτε»; Απαντάω: «Αποκλείεται, εσένα ρωτάνε πες το όνομά σου». Όχι μου λέει. «Όχι του λέω, εσένα ρωτάνε». Δεν τους έδωσα όνομα. Την άλλη μέρα με πήγαν στα δικαστήρια στον Πειραιά. Εκεί, ήταν τόση η αστυνομική δύναμη που νόμισα πραγματικά ότι έπεσα σ' ένα πηγάδι. Μέσα στο δικαστήριο είχε τόσους πολλούς μπάτσους που δεν μπορούσαν να μπουν οι μάρτυρες και οι άνθρωποι του κινήματος συμπαράστασης, δεν επέτρεπαν την είσοδο κανενός. Με έχουν αλυσοδεμένο μέσα, κανένας δεν μιλάει από τους δικαστές. Εκεί πραγματικά είδα τον Νίκο τον Κωνσταντόπουλο να αγριεύει-ήταν πραγματικά ένας άλλος Νίκος. Βάζει ζήτημα και έτσι διατάζουν να με λύσουν μέσα στο δικαστήριο. Αναβλήθηκε η δίκη και φύγαμε. Με πήγαν στον Κορυδαλλό και την επόμενη μέρα στην Αίγινα. Άλλαξε ο υπεύθυνος της μεταγωγής κι έρχεται ένας μοίραρχος που ήταν διαφορετικός και έβαλε θέμα στη συνοδεία να μην με δέσουν. 2-3 από αυτούς με πιάνουν από τα μπράτσα κι εγώ τους φεύγω δηλώνοντας: «δεν θα με αγγίξετε, ή θα με πάτε δεμένο ή θα με αφήσετε έτσι». Αυτός τους είπε: «μην τον αγγίζετε, αυτός είναι άντρας»-δεν ξέρω γιατί το είπε αυτό. Αισθανόμουν ότι υποκρίνεται, όμως δεν έδειχνε κάτι τέτοιο. Ήταν διαλλακτικός, συζητούσε συνέχεια. Μου έλεγε ότι είχε αδερφό μετανάστη στη Γερμανία, ήταν μορφωμένος, είχε σπουδάσει στη Νομική. Ήταν από τον Πύργο Ηλείας. Κάναμε μια μεγάλη πολιτικοκοινωνική συζήτηση. Μιλήσαμε για το επάγγελμά τους. Με τα πολλά φτάνοντας στην Αίγινα, πριν με παραδώσει μου λέει: «Σερίφη αν έρθω μερικές φορές ακόμα μαζί σου θα γίνω κι εγώ κομμουνιστής». Καιρός είναι, του είπα. Στη μεταγωγή για τη δίκη που έγινε στον Κορυδαλλό ήταν πάλι αυτός υπεύθυνος της συνοδείας και ήταν σ' όλη τη διάρκεια της δίκης όπως και ο προηγούμενος ως ανώτερος του-ήταν ο επιβλέπων. Όσα μου έλεγε δεν τα πίστευα και δεν έδινα σημασία γιατί νόμιζα πως υποκρίνεται, ότι κάνει πολιτική. Όταν όμως βγήκε η αθωωτική απόφαση αυτό αυθόρμητα ήρθε, αγκάλιασε, με φίλησε ήταν σαν να το ζούσε. Απόρησα. Όταν τέλειωσε η δίκη και με πήγαν στις φυλακές για να παραδώσω και να φύγω είχε βγει ο διοικητής έξω από το γραφείο του και πριν προλάβει να πει κάτι ο διοικητής, ο ίδιος μοίραρχος φώναξε «αθώος! αθώος!» με ένα πάθος. Με αγκάλιασε, με φίλησε μπροστά σ' αυτούς -περίεργο πράγμα τέλος πάντων. Ο διευθυντής μου λέει για το γράμμα που είχα στείλει πριν τη πρώτη μεταγωγή μου στην Αίγινα. Του λέω: «ότι γράφει το γράμμα ισχύει, στο απόλυτο-δεν έχουμε τελειώσει ακόμα μαζί σου...»

Η σκευωρία και η αποκάλυψή της

Ντίνα: «Δεν πέρασε ποτέ από ανάκριση. Ήταν τόσο μεθοδευμένη η σκευωρία. Τι να μας πει τώρα ο Σερίφης;»

Γιάννης: «Ήμουν πολύ άσχημα από τη δολοφονία του αγωνιστή Χρήστου Κασίμη, μου είχε κοστίσει πάρα πολύ. Όλα τ' άλλα δεν με ενδιαφ έρανε καθόλου...

...Το κυριότερο που θέλαν να περάσουνε ήταν ότι «ο σύντροφος σκότωσε το σύντροφο για να του κλείσει το στόμα». Ο Καραθανάσης είχε κάνει και δηλώσεις στις εφημερίδες για αυτό. Έρχονται στη δίκη οι δυο μάρτυρες μπάτσοι και είπαν ότι πετάχτηκε σαν αίλουρος και είχε πιάσει τον Κασίμη με χειρολαβή (κεφαλοκλείδωμα), τον χτύπησε στο κεφάλι του από πλάγια και βγήκε η σφαίρα στον απέναντι κρόταφο. Ο Κασίμης ήταν χτυπημένος από πίσω και η σφαίρα βγήκε από μπρος. Και η σφαίρα δεν χτύπησε τον αστυνομικό που τον κρατούσε, ούτε παρουσίασαν τα πουκάμισά του που ήταν ματωμένα. Τα πέταξαν. Μετά αποδείχτηκε η σκευωρία. Ήρθε ο Φαουστίνο Ντουράντε ο οποίος ήταν καθηγητής Βλητικής και Πρόεδρος των ιατροδικαστών. Αυτός είχε κάνει πραγματογνωμοσύνη για τον Γκεβάρα και τον φέραν και για τον Παναγούλη. Η επιτροπή τον έφερε από την Ιταλία. Έκανε μάθημα, έφερε και σλάιτς και τους έδειξε στο δικαστήριο.

Όταν τον συλλάβανε (τον αγωνιστή Κασίμη) αυτός σε κάποια φάση τους έφυγε και αυτοί τον πυροβόλησαν από πίσω, δεν ξέρω στα πόσα μέτρα. Ήταν καθαρό αυτό. Εμένα δεν με κατεβάσανε στην αναπαράσταση. Λέγανε ψέματα. Άλλωστε το είχα πει του Κωνσταντόπουλου και ο Κωνσταντόπουλος το χρησιμοποίησε δυναμικά, ότι δεν έχουν πει ποτέ το ίδιο πράγμα κάθε φορά. Λέγανε διαρκώς διαφορετικά πράγματα. Έτσι τους ξεσκέπασε στη δίκη. Ο Βαγγέλης Γιαννόπουλος ήταν καταπέλτης στη δίκη. Έκανε και τη δήλωση πριν πεθάνει για την υπόθεση του 2002 για την αθώωση του Σερίφη. Δεν μπορώ να το καταλάβω γιατί δεν τα είχαμε καλά. Τρεις μέρες πριν πεθάνει με πήρε τηλέφωνο και μου είπε: «μη φοβάσαι, θα γίνω καλά και θα τους φτιάξω εγώ...»

Η απόφαση βγήκε ομόφωνα αθωωτική. Πρόεδρος ήταν ο Κανέλλος, ο οποίος κράτησε καλή στάση. Τον συνάντησα τυχαία στο σταθμό Βικτώρια και με γνώρισε. «Τα καθάρματα έκαναν

τον Κόκκινο μου είπε, πρόεδρο του Αρείου Πάγου». Ήταν παλιός ΕΔΑίτης και ΕΑΜίτης. Του λέω: «τιμή σου είναι που δεν σε έκαναν...»

Οι πιέσεις και τα μουλωχτά χτυπήματα...

«Οι πιέσεις που ασκούνται πάντα είναι ύπουλες και μουλωχτές. Τον Αύγουστο που ήμουν στις φυλακές της Αίγινας ο πατέρας μου σκοτώθηκε σε δυστύχημα. Πέρα από το ότι δεν μου το είπανε, η Ντίνα μου το είπε, δεν μ' αφήσανε να πάω στην κηδεία. Οι πιέσεις οι άλλες ήταν ότι τον καιρό που βγήκα από τη φυλακή με ειδικό νόμο ο Αβέρωφ κατήργησε τις θέσεις των διατροφολόγων στα Ναυτικά Νοσοκομεία και απολύσανε τη Ντίνα. Δεν μου δίνανε δουλειά πουθενά. Λαθραία και χωρίς ένσημα πήγαινα και δούλευα στον Σαρίκα, σαν το γαϊδούρι, σε πολύ βαριά και ανθυγιεινή δουλειά κι έτσι αναγκαστήκαμε αφού μας πήρε παραμάζωμα η ανεργία να ανοίξουμε μια δουλειά με τον γαμπρό μου ένα εργαστήρι. Τυχαία μια φορά που είχα πάει στον Γιαννόπουλο για την υπόθεση του Κυρίτση που ήταν ακόμα μέσα, για τους Δανάτο, Μοίρα, για τον Γιάννη Σκανδάλη, για τον Μπουκετσίδη. Αυτός είχε μπλεχτεί με τα υπουργικά του και είχε ξεχάσει ότι είχε εντολέα τον Κυρίτση. Βρίσκω τον Καμπόλη και μου λέει ότι «συζητάει μέσα μ' αυτούς τους απατεώνες». Τον βρίσκω και του λέω: «καλά ρε. Έγινε αλλαγή ή δεν έγινε; Του λέω, όλοι αυτοί με όλες τις κυβερνήσει μέσα είναι». Κιτρινίσανε τα χάσανε. Του λέω, «τους άλλους τους ξέχασες είναι φυλακή ακόμα». «Καλά, μου λέει, θα το κανονίσω». Μετά μου λέει εσύ τι κάνεις; Ανεργία τότε. «Πήγαινε στον ΗΛΠΑΠ». Πήγα. Έκανα τα χαρτιά μου και πήγα για οδηγός. Αυτοί περνάνε για ένα τεστ στους καραβανάδες στην Αεροπορία. Εκεί με πλησιάζει ένας νοσοκόμος και μου λέει: «Κύριε Σερίφη, μπορείτε να μας πείτε για την περίπτωσή σας»; «Τι να σας πω; Ξύπνιοι είστε, διαβάστε και μάθετε. Άλλωστε λέω από ανακριτή και δικαστή πέρασα, εγώ ήρθα για δουλειά εδώ». Και με απορρίπτουν. Τσατίζομαι με φουσκώσανε και οι φίλοι, πάω στο Γιαννόπουλο: «καλά ρε με στέλνεις εμένα στους καραβανάδες»; Και τυχαίνει να είναι εκεί ο διευθυντής του ΗΛΠΑΠ. Σταυροπαναγίες έριχνε ο Βαγγελης... Του λέει, «άλλη δουλειά δεν έχετε»; Έτσι έπιασα δουλειά στην τεχνική υπηρεσία σαν τορναδόρος...»

Εκτίμηση για την αναθεώρηση της δίκης για την υπόθεση της Ε.Ο. 17 Νοέμβρη

«Για μένα είναι μια νέα δίωξη και δεν είναι εφετείο, αφού ο ίδιος ο εισαγγελέας που πρότεινε την αθώωση με πρόσχημα ότι κάποιος δικαστής μειοψήφησε, έκανε έφεση κατά της πρότασής του. Δεν γνωρίζω πως θα πάει αυτή η δίκη. Τα στοιχεία δεν υπάρχουν, ούτε πρόκειται να υπάρξουν, αλλά νομίζω ότι δεν τους είναι και δύσκολο το 1-2 που υπήρξε στην πρώτη δίκη να γίνει 3-0, ανάλογα με τις σκοπιμότητες που θα κυριαρχήσουν σ' αυτήν την υπόθεση. Δεν τους είναι δύσκολο π.χ. στον Παπαναστασίου να διογκώσουν το κατηγορητήριο ή να καταδικάσουν την Σωτηροπούλου. Υπάρχει σοβαρό ζήτημα, εκτός αν δοθεί περισσότερη σημασία σ' αυτήν την υπόθεση. Απ' την άλλη μεριά πνίγεται μια υπόθεση με 70 ισόβια και δεν ακούγεται τίποτα. Πάμε σε μια δίκη που νομιμοποιείται η αυθαιρεσία της ηθικής αυτουργίας. Λένε για το Γιωτόπουλο ότι είναι ηθικός αυτουργός και δεν μπορούν να αποδείξουν τίποτα. Υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν μιλήσει όπως ο Κωστάρης και τους έχουν δικάσει χωρίς στοιχεία, με το έτσι θέλω. Σ' άλλους έχουν διογκώσει το κατηγορητήριο. Το αποδέχονται αυτό οι αριστεροί;

Δεν υπάρχει η πρέπουσα αλληλεγγύη. Και η αλληλεγγύη δεν έχει να κάνει με το αν συμφωνεί κανείς με την συγκεκριμένη οργάνωση αλλά εάν σαν κίνημα, ή αντιεξουσιαστές ή αναρχικοί ή προοδευτικοί άνθρωποι που αντιτασσόμαστε στο σύστημα χαρίζουμε αυτούς τους ανθρώπους στα νύχια των εκμεταλλευτών και των ανθρώπων του συστήματος. Πρέπει να πάρουμε θέση όλοι και να έχουμε την ίδια αλληλεγγύη που είχαμε παλιά. Γιατί αυτό αφορά όλους. Είναι μια πολιτική υπόθεση, διότι δεν θέλουν να δικάσουν μόνο για τις συγκεκριμένες κατηγορίες τα μέλη, αλλά μέσω αυτού να χτυπήσουν το κίνημα. Όσο δεν δίνουμε αυτή τη σημασία σημαίνει ότι παραιτούμαστε από την αντίστασή μας. Γίνεται έτσι αποδεκτή η λογική του κράτους και του συστήματος περί ηθικής αυτουργίας. Δεν υπάρχουν ηθικοί αυτουργοί στα επαναστατικά εξεγερτικά κινήματα. Οι αγωνιζόμενοι που συμμετέχουν είναι εθελοντές και δεν έχουν κανέναν που διατάζει. Δεν είναι τακτικός στρατός. Πρέπει να πάρουμε θέση και να το ξεκαθαρίσουμε. Δεν τους υποστηρίζουμε διότι συμφωνούμε πολιτικά μαζί τους αλλά δεν τους χαρίζουμε στα νύχια του κράτους και της εξουσίας. Θα πρέπει να αγωνιστούμε για την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων. Κανένας πολιτικός κρατούμενος στη Φυλακή.»

Απόπειρα κατά της ζωής του αναρχικού Γιώργου Μεριζιώτη

Την Πέμπτη 9 Ιουνίου στις 6:00 περίπου το απόγευμα, ο σύντροφος Γιώργος Μεριζιώτης και ενώ οδηγούσε το μηχανάκι του δέχτηκε δολοφονική επίθεση από άγνωστο άτομο που οδηγούσε μηχανή μεγάλου κυβισμού. Ο «άγνωστος» δράστης παρακολουθούσε από ώρες το Γιώργο Μεριζιώτη ο οποίος συγκεκριμένα αντιλήφθηκε την αδιάκριτη παρουσία του σε καφενείο της Αθήνας στο οποίο είχε επαγγελματική συνάντηση. Φεύγοντας από εκεί τον ακολούθησε κι άρχισε να τον παρακολουθεί κάνοντας προκλητικά φανερή την παρουσία του από την αρχή της λεωφόρου Πειραιώς. Στο ύψος του Μοσχάτου, πλεύρισε το μηχανάκι που οδηγούσε ο σύντροφος και τον κλότσησε με δύναμη, στέλνοντάς τον πάνω σε διερχόμενο ταξί. Ο ίδιος ανάπτυξε ταχύτητα και εξαφανίστηκε, ενώ ο Γιώργος Μεριζιώτης δέχτηκε τη βοήθεια κάποιων εργαζομένων της περιοχής μέχρι -μέσω του ΕΚΑΒ- να οδηγηθεί στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο της Νίκαιας. Οι παρόντες μάρτυρες (ταξιτζής και ένας νεαρός με μηχανάκι) από το αντίθετο ρεύμα της λεωφόρου, από φόβο, δεν δέχτηκαν να καταθέσουν το παραμικρό από αυτά που είδαν-δείγμα των καιρών.

Στο Νοσοκομείο της Νίκαιας ο Γιώργος Μεριζιώτης και ενώ εξεταζόταν από το προσωπικό, αστυνομικός με πολιτικά εισέβαλε στον χώρο της νοσηλείας επιχειρώντας να τον ανακρίνει, παρουσία του γιατρού της βάρδιας ο οποίος μη σεβόμενος την ιατρική δεοντολογία τον άφησε στο χώρο της εξέτασης. Ο σύντροφος, παρόλο που είχε πολλαπλούς τραυματισμούς στο κεφάλι και στο πόδι, έφυγε από το νοσοκομείο για να ξαναπάει παρουσία άλλων συντρόφων.

Τρεις μέρες νωρίτερα, στις 6 Ιουνίου, ο Γιώργος Μεριζιώτης συνελήφθη-σχεδόν απήχθη (με πρόσχημα καταδικαστική απόφαση στη δίκη για τους 33 αφισοκολλητές –τους οποίους είχαν βασανίσει και ιδιαίτερα την τότε έγκυο σύντροφό του Μαρία Νικολαΐδου- στα 1991) στο Δικαστήριο του Κορυδαλλού όπου διεξαγόταν η δίκη των κατηγορουμένων για την υπόθεση του ΕΛΑ και αφού τον περιέφεραν σε τέσσερα αστυνομικά τμήματα (Δραπετσώνας, Κερατσινίου, Πειραιά, Νίκαιας) τον οδήγησαν στην Ασφάλεια Αθηνών, όπου υποβλήθηκε σε ανάκριση από τους αστυνομικούς της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας στον γνωστό 12ο όροφο του κτιρίου. Οι ερωτήσεις αφορούσαν στην κοινωνική δράση του ίδιου και της Πρωτοβουλίας Αναρχικών Πειραιά στην οποία ανήκει, η οποία το τελευταίο καιρό πραγματοποιεί μια νέα προσπάθεια συμβολής στην ανάπτυξη των κοινωνικών αγώνων. Με σαφείς αναφορές για αντιαμερικανική δράση και με ερωτήσεις για σημαίνοντα πρόσωπα όπως τον σύντροφο Γιάννη Σερίφη, οι αστυνομικοί έστελναν πριν την επίθεση το μήνυμά τους. Την ίδια ώρα, άνδρες των υπηρεσιών δεν δίστασαν να εισβάλλουν στο σπίτι του (διακριτικά) και να επιχειρήσουν να ανακρίνουν το 13χρονο γιο του...

«Το πρωτοφανές περιστατικό έρχεται να προστεθεί στην επιχείρηση τρόμου που έχουν εξαπολύσει οι εγκέφαλοι της Ασφάλειας ενάντια στον αναρχικό-αντιεξουσιαστικό χώρο, μέρος του οποίου αποτέλεσε και το πογκρόμ της 19ης Μαΐου στα Εξάρχεια, όπου 140 άτομα συνελήφθησαν με το γνωστό τρόπο, μεταξύ των οποίων ξανά και ο σύντροφός Γιώργος Μεριζιώτης», τονίζει μεταξύ άλλων η ανακοίνωση της Πρωτοβουλίας Αναρχικών Πειραιά.

Κάτι αλλάζει στον κόσμο... Κάτι αλλάζει στον Πειραιά...

Η κοινωνική δράση της Πρωτοβουλίας Αναρχικών Πειραιά και η προσπάθειά της να συμβάλει με το σκεπτικό της στους μαζικούς χώρους των κοινωνικών αγώνων, οι προσπάθειες για το άνοιγμα των αναρχικών ιδεών στις εργατουπόλεις του Πειραιά, η οργανώσεις εκδηλώσεων με επιτυχία, είχαν ανησυχήσει πριν από το προαναφερόμενο γεγονός τις αρχές. Συχνές και διακριτές παρακολουθήσεις των μελών της Πρωτοβουλίας, ήταν ένα δείγμα όχι μόνο καταγραφής της παρουσίας αυτών αλλά και προειδοποιητικό και απειλητικό μήνυμα για παραπέρα τρομοκρατική αντίδραση στην όποια προσπάθεια προσέγγισης των αναρχικών ιδεών με την κοινωνία.

Κατά κοινή ομολογία κάτι έχει αρχίσει να αλλάζει τα τελευταία χρόνια γενικότερα στον αναρχικό χώρο. Οι διαδηλώσεις της Θεσσαλονίκης κατά της Συνόδου της ΕΕ αλλά και η αντίσταση κατά των ολυμπιακών

αγώνων του 2004, ήταν αφορμές συσπείρωσης αλλά και σταθμοί για την ανάδειξη πολλών πρωτοβουλιών οι οποίες έδειξαν τη δυναμική τους στους δρόμους της πόλης. Πρωτοβουλίες ενάντια στην ανάπτυξη, αλληλεγγύη στους μετανάστες και πρόσφυγες, στέκια αυτοδιαχειριζόμενα, ομάδες γειτονιάς, εργατικές πρωτοβουλίες, κινήσεις στην εκπαίδευση, ήταν αποτελέσματα ενός προβληματισμού ο οποίος αναδείκνυε μια δράση πιο πολιτικοποιημένη και πιο κοινωνική πάνω σε καθημερινά προβλήματα. Το στερεότυπο του κουκουλοφόρου νεαρού που κρατά σε κάθε ευκαιρία ένα μπουκάλι με βενζίνη, το στερεότυπο του συνωμότη με τα πολλά γκαζάκια και τους μηχανισμούς φτηνών ρολογιών φυλαγμένα στο ντουλαπάκι της κουζίνας, άρχισε σποραδικά να δίνει τη θέση του σε κινήσεις κοινωνικές, σε θεματικές που αγγίζουν την καθημερινή κατάσταση μακριά από τη γνωστή εικόνα των επεισοδίων με τα φλεγόμενα απορριμματοφόρα και τις σπασμένες βιτρίνες. Μακριά από το φως της δημοσιότητας λόγω αποκλεισμού από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ένα μεγάλο κομμάτι του αναρχικού-ελευθεριακού χώρου τα τελευταία χρόνια ήταν δίπλα σε αγώνες που αφορούσαν γειτονιές, ήταν δίπλα σε εργατικές διαδηλώσεις, δίπλα σε τοπικές και μη κινητοποιήσεις, κοντολογίς άρχισε σιγά-σιγά να σπάει τον απομονωτισμό στον οποίο είχε περιέλθει συμβάλλοντας παράλληλα ενεργά στην απομυθοποίηση της κρατικής τρομοκρατικής υστερίας που επιβλήθηκε το καλοκαίρι του 2002.

Τόσο στην Ευρώπη όσο και διεθνώς και ιδιαίτερα μετά το 1999 στο Σιάτλ και τις διηπειρωτικές συναντήσεις μετά το 1994, έτος εξέγερσης στην Τσιάπας του Μεξικό, οι αναρχικοί-ελευθεριακοί μ' αφορμή τις ευρωπαϊκές και διεθνείς συναντήσεις των κυρίαρχων ηγετών καταφέρνουν να βρίσκονται στο προσκήνιο της διεθνούς καταγγελίας για όλα τα εγκλήματα που διαπράττονται τόσο στην 'ανεπτυγμένη' - 'αναπτυσσόμενη' Δύση όσο και στον 'Τρίτο Κόσμο'. Αλλαγή των εργασιακών σχέσεων, καταστολή άνευ προηγουμένου, φτώχεια, πόλεμοι που διεξάγονται σε Ασία και Αφρική, ωμές επεμβάσεις των πολυεθνικών στον 'Τρίτο Κόσμο', καταστροφή του περιβάλλοντος, είναι μόνο λίγα από αυτά που τίθενται με ριζοσπαστικό τρόπο στην αντιμετώπισή τους από την πλευρά των αναρχικών. Δεν είναι άλλωστε τυχαία η διαρκής αναφορά των ευρωπαϊκών αστυνομιών για το 'δίκτυο αναρχικών' Ισπανίας - Ιταλίας - Ελλάδας που βρίσκεται στο επίκεντρο της από κοινού καταστολής. Απέναντι σ' αυτό τον αγώνα, όλα τα όπλα της περιστολής και της καταστολής, και ιδιαίτερα μετά το την πτώση των δίδυμων πύργων της 11ης Σεπτέμβρη του 2001, έχουν τεθεί. Φυλακίσεις αγωνιστών με τύπου ιδιώνυμους νόμους, επανασύσταση και εκσυγχρονισμός φυλακών απομόνωσης, δίκες σκοπιμότητας, απαγορεύσεις ιδεών, συλλήψεις με προσχήματα, καταστολή διαδηλώσεων, εγκατάσταση συστημάτων παρακολούθησης, δολοφονίες μεταναστών, απαγωγές, αλλαγή καταστατικών χαρτών, δολοφονίες-τραυματισμοί αγωνιστών, είναι μόνο μερικές από τις ανήθικες μεθόδους που χρησιμοποιούσε και συνεχίζει να χρησιμοποιεί η εξουσία, διεθνώς, προκειμένου να αντιμετωπίσει τους αντιπάλους της. Μέσα σ' αυτό το κλίμα κάθε δραστηριότητα από τη μεριά του κράτους παραμένει πιθανή στο βαθμό που προειδοποιητικά ή κατασταλτικά θα αντιδράσει στις προσπάθειες μιας ριζοσπαστικής ανατροπής του κατεστημένου και μπροστά σε μια άγνωστη αντίδραση από την πλευρά του συνόλου της κοινωνίας.

Το περιστατικό της απόπειρας κατά της σωματικής ακεραιότητας του αναρχικού Γιώργου Μεριζιώτη, δεν είναι τυχαίο. Δεν είναι 'εγκατάλειψη' τραυματία σε ένα συνηθισμένο τροχαίο, ούτε δείγμα μιας 'εκκαθάρισης λογαριασμών', όπως θα μπορούσε να παρουσιαστεί ή ένα απλό συμβάν στα καθημερινά αστυνομικά δελτία της Τροχαίας. Ηλεκτρονικά δημοσιεύματα στο INDY MEDIA (Μάιος 2005) καταγράφουν την παρουσία αστυνομικών σ' όλη την Ελλάδα, με εμφανίσιμες μηχανές μεγάλου κυβισμού συνήθως Transalp, Duke, BMW και αριθμούς ΙΤΙ ή ΙΤΝ οι οποίοι παρακολουθούν επισταμένως συγκεντρώσεις ατόμων σε υπαίθριες καντίνες, σε φροντιστήρια, σε σχολές, νέους σε αφισοκολλήσεις. Οι ίδιοι δεν κάνουν συλλήψεις αλλά επικοινωνούν με τα κεντρικά μέσω καναλιών του συστήματος ενδοεπικοινωνιών ΤΕΤΡΑ. Πρόκειται για τις περίφημες 'ευέλικτες' στρατιές του υπουργείου Δημόσιας Τάξης και της Αστυνομίας που διαφημίστηκαν στο πλαίσιο της «εξυπηρέτησης του πολίτη» και της 'σύσφιξης των σχέσεων Αστυνομίας-Κοινωνίας'.

Έτσι λοιπόν, είτε πρωτοβουλία ενός συγκεκριμένου αστυνομικού «που υπερέβη τα εσκαμμένα» σε ώρα υπηρεσίας, είτε διατεταγμένη αποστολή από την υπηρεσία, η δολοφονική ενέργεια κατά του συντρόφου, αποκαλύπτει και τις πιο κρύφιες βλέψεις της εξουσίας για τους πολέμιούς της. Στην περίπτωση αυτή παράλληλα αποκαλύπτεται και η αντίδραση ενός μέρους της κοινωνίας το οποίο αρνείται από φόβο να καταθέσει για το γεγονός, όπως και των γιατρών του νοσοκομείου της Νίκαιας που συναινούν στην παρουσία του αστυνομικού κατά τη διάρκεια της εξέτασης και παροχής νοσηλείας. Είναι νωπή η μνήμη της περίπτωσης των γιατρών του Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός» κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του πολυτραυματία Σάββα Ξηρού, το καλοκαίρι του 2002, στον οποίο ενώ ήταν σε κώμα απαγορεύονταν οι επισκέψεις των συγγενών του ενώ μέσα στο θάλαμο νοσηλείας του ήταν σε μόνιμη βάση όλο το κλιμάκιο της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας της Αστυνομίας.

Η Πρωτοβουλία Αναρχικών Πειραιά στο κείμενό της τονίζει: «Η προώθηση και η ριζοσπαστικοποίηση των κοινωνικών αγώνων, η αταλάντευτη προσήλωση στις επαναστατικές αντιλήψεις, η αλληλεγγύη και η οργάνωση της κοινωνικής αντεπίθεσης είναι η καλύτερη απάντηση στη δολοφονική κρατική αλητεία. ΘΑ ΜΑΣ ΒΡΟΥΝ ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ ΔΕ ΘΕΛΟΥΝ!»

Η Νέα Τάξη και η Κύπρος – Ένα επίκαιρο κείμενο του Τάκη Φωτόπουλου για τη Σχεδία

Η Νέα Τάξη Πραγμάτων στην Νοτιοανατολική Μεσόγειο (Ιράκ, Παλαιστίνη κλπ) θέτει την Κύπρο, μέσω του σχεδίου Ανάν, στο προσκήνιο ενός νέου ρόλου, παρόλο που δεν υπάρχει «θέατρο πολεμικών επιχειρήσεων» όπως αυτά που διεξήχθησαν, διεξάγονται και πιθανότατα να διεξαχθούν στο μέλλον. Ποιος είναι αυτός ο ρόλος από γεωπολιτική, πολιτική και οικονομική άποψη;

Απ. Παρά τις ανοησίες των «εγκέφαλων» του Ιδρύματος Αμυντικών Αναλύσεων και του «Δικτύου 21» (Λαζαρίδης κλπ) ότι δήθεν στη Νέα Τάξη μειώνεται η στρατηγική, γεωπολιτική και οικονομική σημασία της Τουρκίας, στη πραγματικότητα το ακριβώς αντίθετο συμβαίνει! Οι αντιθέσεις ισλαμιστών και Κεμαλιστών μολονότι δημιουργούν κάποια εσωτερική αστάθεια, δεν είναι αξεπέραστες εφόσον η πολιτική ελίτ ξέρει ότι χωρίς τη στήριξη της οικονομικής και στρατιωτικής ελίτ δεν μπορεί να επιβιώσει. Ακόμη και αν οι Ισλαμιστές συνεχίζουν να παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο μέλλον-κάτι πολύ αμφίβολο-είναι επομένως αναγκασμένοι να έλθουν σε συμβιβασμό με τους Κεμαλιστές. Η οικονομική ελίτ από την άλλη μεριά πιέζει για τον «εκσυγχρονισμό της Τουρκίας», μέσα η έξω από την ΕΕ-αν τελικά ο Γαλλογερμανικός άξονας αποκλείσει την πλήρη ένταξη της Τουρκίας. Με βάση αυτά τα δομένα, οι ΗΠΑ (όπως και το Σιωνιστικό Ισραήλ) έχουν κάθε λόγο να υποστηρίζουν την Τούρκικη ελίτ, ενώ για την Ελληνική ελίτ (που δικαιολογημένα την παίρνουν δεδομένη) επιφυλάσσουν, όπως πάντα, ένα ρόλο κομπάρσου. Και αυτό, γιατί η Νέα Τάξη που προσπαθούν να στήσουν στην περιοχή στηρίζεται αποφασιστικά στην Τουρκία, τόσο λόγω της γεωπολιτικής της θέσης (σύνορα με Ιράκ και Συρία) όσο και λόγω της οικονομικής της θέσης ως σταυροδρόμι των πετρελαιαγωγών της περιοχής. Με βάση την προβληματική αυτή, οι ΗΠΑ και Βρετανία θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν με κάθε μέσο την «ειρήνευση» της Κύπρου που περνά μέσα από την νομιμοποίηση της διχοτόμησης, είτε αυτό επιτευχθεί με την τελική έγκριση του Σχεδίου Αναν, η κάποιας παραλλαγής του. Η ειρήνευση αυτή δηλαδή περνά μέσα από την ικανοποίηση βασικά των διεκδικήσεων της Τούρκικης ελίτ τόσο στην Κύπρο όσο και στο Αιγαίο. Η στάση αυτή των ΗΠΑ άλλωστε δεν βρίσκεται σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό τμήμα της υπερεθνικής ελίτ το οποίο, ακόμη και αν δεν επιθυμεί την πλήρη ένταξη της Τουρκίας, σίγουρα επιδιώκει την διεύρυνση της ελεύθερης αγοράς εμπορευμάτων και κεφαλαίου προς την Τουρκία, μετά την αντίστοιχη ένταξη της Κύπρου. Όμως ελεύθερη κίνηση εμπορευμάτων και κεφαλαίου δεν είναι δυνατή στις ανώμαλες συνθήκες που δημιουργεί η τυχόν συνέχιση της διαμάχης μεταξύ Ελλήνων/ Ελληνοκύπριων και Τούρκων/ Τουρκοκυπρίων στη Νοτιανατολική Ευρώπη. Όλα δηλαδή τα μέλη της υπερεθνικής ελίτ, έστω και για διαφορετικούς λόγους, συμφωνούν στην ανάγκη «ειρήνευσης» της περιοχής και η ειρήνευση αυτή αναγκαστικά περνά από την κατά προτεραιότητα ικανοποίηση των απαιτήσεων της Τούρκικης ελίτ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

Η δεκαετία του ' 60 είναι ένα πολύ σημαντικός σταθμός στην ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης με την έννοια ότι δρομολογούνται αλλαγές στη δομή του σχολείου και στο περιεχόμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας που έχουν να κάνουν με την εκπλήρωση αιτημάτων που εκκρεμούν από τις αρχές του αιώνα. Τις αλλαγές που γίνονται στην ελληνική εκπαίδευση αυτή την περίοδο πρέπει να τις δούμε σε δύο επίπεδα: στο κοινωνικό που είναι καρπός των μετασχηματισμών που γίνονται στην κοινωνία και την οικονομία και στο πολιτικό. Η πολιτική κατάσταση της χώρας είναι αυτή που θα κρίνει το μέλλον των προτεινόμενων εκπαιδευτικών αλλαγών. Π.χ η τύχη της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1964 θα κριθεί οπωσδήποτε από τα γεγονότα του Ιουλίου του 1965 και τη βασιλική εκτροπή από τον κοινοβουλευτισμό. Η επιβολή της δικτατορίας, τον Απρίλιο του 1967 θα ενταφιάσει οριστικά την όποια μεταρρυθμιστική προοπτική στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ανοίγοντας ένα μεγάλο κεφάλαιο οπισθοδρόμησης και κυριαρχίας του αναχρονισμού στις πιο ακραίες του μορφές. Στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο οι μετασχηματισμοί που πραγματοποιούνται έχουν να κάνουν με την ενίσχυση του κεφαλαιοκρατικού χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας και τη συμφωνία σύνδεσης με την Ε.Ο.Κ, το 1961. Μέχρι την προηγούμενη δεκαετία η Ελλάδα είναι μια χώρα γεωργική που αρχίζει να γνωρίζει τη βιομηχανική ανάπτυξη. Σε όλα τα καθεστωτικά κόμματα της εποχής διαμορφώνονται πτέρυγες που πρεσβεύουν τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος. Η πρόταση για μεταρρύθμιση κινούνταν πάνω σε ορισμένους άξονες: α. ανάπτυξη της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. β. μεταρρύθμιση των αναλυτικών προγραμμάτων γ. επιβολή της δημοτικής γλώσσας, αίτημα που εκκρεμούσε από τις αρχές του 20ου αιώνα και παρά τις επίμονες προσπάθειες του Εκπαιδευτικού Ομίλου και των σοσιαλιστών του μεσοπολέμου δεν έγινε δυνατή η εισαγωγή της στο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι πολιτικές εξελίξεις που ακολούθησαν μετά το 1936 ήταν εντελώς απαγορευτικές για την πραγματοποίηση ενός τέτοιου αιτήματος, καθώς η καθαρεύουσα ήταν το πνευματικό έμβλημα των "υγιών δυνάμεων του έθνους" δηλ. της εθνικοφροσύνης και η δημοτική ήταν ταυτισμένη με τους ηττημένους του εμφυλίου πολέμου.

Αρχές της δεκαετίας του 50 η εκπαιδευτική κατάσταση του πληθυσμού ήταν τραγική. Το 1/3 του αγροτικού πληθυσμού ήταν εντελώς αναλφάβητο, ενώ στις γυναίκες το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνούσε το 55%. Στην ύπαιθρο στα 100 παιδιά τα 95 δεν συνέχιζαν στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, ενώ πολύ μεγάλα ποσοστά σχολικής διαρροής παρατηρούνται ακόμα και στο Δημοτικό Σχολείο, όπου ένα 60% διέρρεε ήδη από την Γ' και Δ ΄ Τάξη. Ενώ το 15% του πληθυσμού της σχολικής ηλικίας δεν φοιτά καθόλου στο σχολείο. Στο γενικό πληθυσμό το 32, 4% είναι αναλφάβητοι, 2,9 % κατέχει απολυτήριο μέσων σχολών και μόλις το 1, 1% είναι κάτοχοι πτυχίου ανώτατης σχολής.

Το δίλημμα που μπαίνει ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του ' 50 είναι για τον προσανατολισμό του ελληνικού σχολείου, αν δηλ. αυτός θα είναι ανθρωπιστικός και με έμφαση στην αρχαιοελληνική παράδοση όπως ήταν μέχρι τότε ή αν θα ήταν τεχνοκρατικός, με προσανατολισμό στις αξίες του παρόντος, την οικονομική ανάπτυξη, την τεχνολογική εκπαίδευση και τις θετικές επιστήμες. Όπως σημειώσαμε και πιο πάνω η Ελλάδα μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του '50 παραμένει χώρα γεωργική, με ισχνή βιομηχανική ανάπτυξη. Ο "κοινωνικός συντηρητισμός" είναι η κυρίαρχη συνείδηση της εποχής και εκφράζει τη συνείδηση του αγρότη της εποχής με την πρόσδεση στις παραδοσιακές συντηρητικές αξίες και την απέχθεια σε γρήγορες και μεγάλης έκτασης κοινωνικές; αλλαγές. Το φαινόμενο του κοινωνικού συντηρητισμού, όπως το είχε ονομάσει ο Ζ. Μευνώ, επηρεάζει σημαντικά τη φυσιογνωμία και του ιδεολογικούς της ελληνικής εκπαίδευσης την εποχή αυτή. Από τη δεκαετία του '60 το μοντέλο μπαίνει σε κρίση. Ακόμα και σε παραδοσιακά συντηρητικά κόμματα, όπως η ΕΡΕ, διαμορφώνονται τάσεις "φιλελε-θεύθερου εκσυγχρονισμού ", σε συγκρατημένα και συντηρητικά πλαίσια, οι οποίες βλέπουν την ανάγκη για αλλαγή του προσανατολισμού της ελληνικής εκπαίδευσης. Μπαίνει έτσι το αίτημα της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης με τη σύνδεση του εκπαιδευτικού σχεδιασμού με την οικονομική ανάπτυξη. Το ρεύμα που επαγγέλλεται την αλλαγή στα εκπαιδευτικά πράγματα είναι τεχνοκρατικό στον προσανατολισμό του. Δίνει δηλ. έμφαση στη σχέση της εκπαίδευσης με την οικονομική ανάπτυξη, μέσα από την αλλαγή του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων και την προσπάθεια ανάπτυξης της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Τη σύνδεση εκπαίδευσης και οικονομικής ανάπτυξης και την προβολή του ανθρώπινου παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας σαν την σημαντικότερη επένδυση για την οικονομική ανάπτυξη τη συναντάμε στα κείμενα της μεταρρύθμισης του 1964 και στα έργα των βασικότερων πρωταγωνιστών της. Θεωρητική πυξίδα των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων είναι η θεωρία του Ανθρώπινου Κεφαλαίου που θεωρεί τον άνθρωπο και την εκπαίδευσή του σαν τη σημαντικότερη προυπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη η επί δεκαετίες κυριαρχία του συντηρητισμού στο εκπαιδευτικό σύστημα στηρίζει ένα μοντέλο παιδείας που δίνει έμφαση στις κλασσικές σπουδές και την σπουδή της καθαρεύουσας και την μη αναγνώριση της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης ως αναγκαίας για την ελληνική οικονομική πραγματικότητα, την οποία μάλιστα θεωρούσε ως υποδεέστερη μορφή εκπαίδευσης από κοινωνική και μορφωτική άποψη. Στα πλαίσια αυτού του ρεύματος ιδεών η ανωτερότητα των ανθρωπιστικών σπουδών θεωρείται δεδομένη και επιπλέον η συγκεκριμένη ιδεολογία ταυτισμένη με το ελληνοχριστιανικό ιδεολόγημα είχε αποτελέσει το ιδεολογικό βάθρο της κυρίαρχης για την εποχή εθνικοφροσύνης. Δεν ήταν λοιπόν εύκολη η αντιμετώπισή της ούτε και η αλλαγή προσανατολισμού στο εκπαιδευτικό σύστημα, όσο κι αν οι νέες ιδέες έρχονταν να εξυπηρετήσουν μελλοντικές ανάγκες της αστικής τάξης. Πόσο μάλλον που το γενικότερο πολιτικό κλίμα δεν ήταν ευνοϊκό για μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ο Ζ. Μευνώ στην περίφημη μελέτη του για τις " Πολιτικές Δυνάμεις στην Ελλάδα " σημειώνει χαρακτηριστικά ότι στο πολιτικό επίπεδο η Ελλάδα παρουσιάζει το θέαμα μιας δημοκρατίας που κυριαρχείται από το φασισμό. Από την άλλη έχουμε έντονη ανάπτυξη της κινητικότητας των κατώτερων τάξεων που φτάνει ως και την ανάδειξη της ΕΔΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση το 1958. Κι αυτό είναι κάτι που προκαλεί προβληματισμό για το τι είδους και ποιας έκτασης μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να γίνουν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το κοινωνικό άνοιγμα της εκπαίδευσης και ειδικά των ανώτερων βαθμίδων της είναι κάτι που διεκδικείται δυναμικά την εποχή αυτή από τις κατώτερες τάξεις. Υπήρχαν έτσι περιοριστικοί παράγοντες έτσι τόσο από τη μεριά της πολιτικής όσο και από την πλευρά της οικονομίας, που επηρέαζαν αρνητικά την επιβολή της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Απ' την πλευρά της οικονομίας έχουμε την έλλειψη οικονομικών μέσων για την πραγμάτωση της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας, αλλά και την αδιαφορία του ιδιωτικού κεφαλαίου για την ανάπτυξη προγραμμάτων που θα

οδηγούσαν στην εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού.

Η πρώτη μεταρρυθμιστική προσπάθεια θα ξεκινήσει το 1957 με την συγκρότηση της " Επιτροπής Παιδείας" και τη δημοσίευση των "Πορισμάτων" της. Στα πορίσματα η Παιδεία χαρακτηρίζεται θετική και παραγωγική επένδυση, γίνεται ανάγκη αναμόρφωσης της οργάνωσης και των προγραμμάτων της ελληνικής εκπαίδευσης, της στροφής προς την τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, βάση της εκπαίδευσης ν ' αποτελεί η ανθρωπιστική παιδεία και ο τονισμός της ιστορικής συνέχειας του έθνους αρχαίος, μεσαιωνικός, και νεώτερος ελληνισμός, εκπαίδευση ν' ανοιχτεί και στους κοινωνικά αδύναμους και να μην αποτελεί πεδίο προσωπικών και ανταγωνισμών.

Η σημαντικότερη προσπάθεια διαμόρφωσης νέων προσανατολισμών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι αναμφισβήτητα η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964, που πραγματοποιήθηκε από το κόμμα της Ένωσης Κέντρου (Υπουργός Παιδείας Γ. Παπανδρέου, Υφυπουργός Λ. Ακρίτας, Γεν. Γραμματέας Ε. Παπανούτσος). Η μεταρρύθμιση ιδεολογικά κινήθηκε στους ίδιους άξονες και προσανατολισμός μ' αυτούς που πρότειναν τα πορίσματα της " Επιτροπής Παιδείας ". Στην εισηγητική έκθεση του νόμου 4379/ 1964 θεωρείται ότι ο χαρακτήρας της εκπαίδευσης πρέπει κατά βάση να είναι ουμανιστικός, αλλά ότι αποτελεί προυπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την πνευματική προκοπή του έθνους. Στα οργανωτικά μέτρα που πάρθηκαν περιλαμβάνονται: η θεσμοθέτηση μια εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης που θα περιλάμβανε τα έξι χρόνια του δημοτικού και τα τρία πρώτα χρόνια του γυμνασίου. Το γυμνάσιο όπως και το επόμενο στάδιο της μέσης εκπαίδευσης το Λύκειο θα διαχωρίζονταν σε κατευθύνσεις, διαμορφώνοντας ένα εσωτερικό δίκτυο κοινωνικής επιλογής και ταξικής διαφοροποίησης του μαθητικού πληθυσμού, μ' ένα γενικό και τεχνικό γυμνάσιο και ένα γενικό και τεχνικό - επαγγελματικό λύκειο και σχολές εξειδίκευσης τεχνικών. Στα γυμνάσια τα αρχαία ελληνικά θα διδάσκονταν από μεταφράσεις. Η εισαγωγή στον δευτερο κύκλο της μέσης εκπαίδευσης γίνονταν με εξετάσεις. Καθιερώθηκε η δωρεάν εκπαίδευση στην Ελλάδα για όλα τα ελληνόπουλα ηλικίας 6- 15 ετών καθώς και η δημοτική γλώσσα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ιδρύονται νέα πανεπιστήμια, καθιερώνονται δύο τύποι ακαδημαϊκού απολυτηρίου, ισότιμοι μεταξύ τους και αλλάζει το αναλυτικό πρόγραμμα της μέσης εκπαίδευσης. Καταργούνται τα λατινικά ως υποχρεωτικό μάθημα και εισάγονται καινούργια μαθήματα, όπως στοιχεία δημοκρατικού πολιτεύματος, στοιχεία φιλοσοφίας, ψυχολογίας, οικονομικής επιστήμης, κοινωνιολογίας, ιδρύεται το παιδαγωγικό ινστιτούτο ως επιστημονικός σύμβουλος του κράτους για τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι κριτικές ασκήθηκαν τόσο από τα αριστερά όσο και από τα δεξιά. Η Ρ.Ιμβριώτη βρίσκει αρκετά θετικά στοιχεία στη μεταρρύθμιση που "αν εφαρμοστούν σωστά θα βοηθήσουν η παιδεία να γίνει ανεμπόδιστο κτήμα του λαού". Στα θετικά βλέπει τη δωρεάν παιδεία την εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας, το 9χρονο σχολείο. Αντιθέτως η κριτική μιας σειράς μηχανισμών του συστήματος θα είναι εξαιρετικά αρνητική επαναφέροντας το αναχρονιστικό πνεύμα που επικρατούσε για δεκαετίες στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Δείγματα τέτοιας κριτικής είναι αυτή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, και της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων". Η Φιλοσοφική Σχολή θα μιλήσει για μέτρα "άκρως αντίθετα με το συμφέρον της ελληνικής εκπαιδεύσεως και της "Ελληνικής Παιδείας", ενοχλούμενη ιδιαίτερα από το γεγονός ότι το γυμνάσιο μετατρέπεται σε "σχολείο της καθημερινής ζωής δια πάντας τους ελληνόπαιδας". Στο ίδιο μήκος με ακόμα πιο συντηρητική λογική η "Εταιρεία Ελλήνων Φιλολόγων" θα χαρακτηρίσουν τα μέτρα της μεταρρύθμισης " επικίνδυνον δια το έθνος μορφωτικήν οπισθοδρόμησιν και ανεπιθύμητον καθίζησιν του εθνικού φρονηματισμού " Η ανόρθωσις βέβαια του εθνικού φρονηματισμού θα γίνει στη συνέχεια με την ανατροπή της μεταρρύθμισης από τις κυβερνήσεις της αποστασίας και θα ολοκληρωθεί με τη δικτατορία...

ΧΡ. ΡΕΠΠΑΣ

Το κλίμα στην εκπαιδευτική κοινότητα στα 1961, όπως αυτό καταγράφεται σε τεύχη του περιοδικού «Διδασκαλικόν Κύμα», μηνιαίου επίσημου οργάνου Συλλόγου Διδασκάλων Δ΄ Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Πειραιώς

Το περιοδικό «Διδασκαλικόν Κύμα» είναι το όργανο του Συλλόγου Δασκάλων στον οποίο υπάγονται οι εκπαιδευτικοί της Στοιχειώδους Εκπαίδευσης από τις περιοχές Σαλαμίνας, Αίγινας, Αγκιστρίου, Μεθάνων, Πόρου, Τροιζηνίας, Ύδρας, Σπετσών, Κυθήρων και νήσων Κυκλάδων. Εκδιδόταν σε μικρό σχήμα, ολιγοσέλιδο και η ύλη του κάλυπτε εργασιακά, συνδικαλιστικά και παιδαγωγικά θέματα καθώς και νέα από τα σχολεία της περιφέρειας του Συλλόγου. Βρίσκεται μέσα στην επικαιρότητα της εποχής του και προσπαθεί με τον παρωχημένο -όχι για την εποχή βέβαια- τρόπο να καλύψει τις αναζητήσεις των εκπαιδευτικών που ανήκουν στο Σύλλογο. Συντεχνιακό και ηθικολογικό κάνει μια απόπειρα να τονίσει και να κάνει διακριτό το ρόλο του εκπαιδευτικού με τη διαχρονική «γρίνια» που χαρακτηρίζει ως σήμερα, τον 'αγωνιστή-πνευματικό ταγό', που όμως αδικείται κατάφωρα από τους κρατούντες εφόσον τον έχουν καταδικασμένο στην ένδεια. Με πολλές έντονες αναφορές στη θρησκεία και στην πατρίδα, δείγμα βέβαια της μετεμφυλιακής Ελλάδας της Δεξιάς και των στερεοτύπων που κυριαρχούσαν τότε, το «Διδασκαλικόν Κύμα» (ονομασία που θυμίζει από τη μια το «Διδασκαλικόν Βήμα» οργάνου της ΔΟΕ και από την άλλη την ιδιαιτερότητα της περιοχής σε σχέση με τη θάλασσα) αποτελεί ένα σημαντικό αρχείο μέσα από το οποίο καταγράφεται πιθανότατα ως ένα βαθμό το κλίμα και η ατμόσφαιρα της εποχής ιδιαίτερα, όμως, στις σχολικές μονάδες της στοιχειώδους εκπαίδευσης και στους κύκλους των δασκάλων, στην περιοχή του Σαρωνικού και των Κυκλάδων.

Τα οικονομικά ζητήματα του κλάδου

Τα οικονομικά προβλήματα του δάσκαλου φαίνεται να κυριαρχούν στη ζωή του όπως αυτό καταγράφεται στο άρθρο για την Γενική Συνέλευση «εις την αίθουσαν του Μορφωτικού Συλλόγου Αιγίνης» στην οποία εκλέχθηκε «ομοφώνως» ο αρχιμανδρίτης Ηλιόπουλος Ιωάννης,

Διευθυντής Β΄ και πρακτικογράφοι, η Ελένη Κάτσα και Μάρθα Λυκούρη[1]. Παρόλο που η διαδικασία των συνελεύσεων έχει μια ιδιαίτερα διαχειριστική λογική και ελαχίστως συνδικαλιστική[2] ο δάσκαλος Λυκούρης Παναγιώτης από το Δ.Σ. Κυψέλης Αίγινας και πατέρας της δασκάλας σήμερα στο ίδιο σχολείο, Λιλίκας Λυκούρη, υπεύθυνος για θέματα της Γ.Σ. του κλάδου καταγράφει τα οικονομικά προβλήματα Το ενιαίο μισθολόγιο, η «χορήγησιν επιδόματος εξωσχολικής εργασίας» τα κριτήρια συντάξεως υπηρεσιακών εκθέσεων είναι ουσιαστικά τα θέματα που μπορεί κανείς να τα χαρακτηρίσει ότι κινούνται σ' ένα διεκδικητικό συνδικαλιστικό επίπεδο. Η απόφαση τείνει προς μια ομοφωνία του κλάδου αφού η Γ.Σ. αποφάσισε «εφ' όλων των θεμάτων ο Σύλλογος να ακολουθήσει τας εισηγήσεις του Δ. Βήματος»[3]. Στο 2ο τεύχος του περιοδικού που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 1961, ενημερώνοντας για την εισήγηση του αντιπροσώπου στο συνέδριο του κλάδου ο αρθρογράφος αναφέρεται στις ασφαλιστικές παροχές, σε ζητήματα συνταξιοδοτικά, στην τιμαριθμική αναπροσαρμογή μισθών και συντάξεων, στη χορήγηση επιδόματος ακρίβειας καθώς και σε ζητήματα μεταθέσεων. Αργότερα στην Τοπική Συνέλευση Πόρου, παρουσία του Προέδρου της ΔΟΕ ο οποίος παρατήρησε ότι ο Σύλλογος «ακολουθεί την ορθήν συνδικαλιστικήν γραμμήν»[4], θέματα όπως η συμμετοχή των δασκάλων ως αρμοδίων για την καταβολή των συντάξεων στα χωριά της περιφέρειας της Ελλάδας (για το οποίο σε σχόλιο στο ίδιο τεύχος οι συντάκτες αναδημοσιεύουν διαμαρτυρία της «εφημερίδος 'Κοινότης'» για λογαριασμό των «κοινοτικών γραμματέων ως μη θεωρηθέντων καταλλήλων δι' υπεύθυνον εργασίαν»), η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και «εφαρμογής των βιβλιαρίων υγείας»[5] καθώς και ζητήματα προαγωγής[6] έχουν μια έντονη παρουσία.

Ο κόσμος των δασκάλων όσο μπορεί να είναι αντιπροσωπευτικό το έντυπο αυτό, μέμφεται τους κρατούντες για τη φτώχεια του σε κάθε περίσταση. Με αφορμή τη συγκρότηση του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων αναφέρει σχετικά: «Από τώρα μπορούμε να πανηγυρίσωμε για τα λαμπρά και σύγχρονα διδακτήρια της πατρίδος...Τα διαδακτήρια που θα δημιουργήσουν μια κοινωνία λαμπρή και ανώτερη...». Και παρακάτω αναφέρει ειρωνικά για το δάσκαλο: «Ίσως θα έπρεπε αυτός τελικά να καταργηθεί και να αντικατασταθεί δι' ενός ηλεκτρικού εγκεφάλου που αλάνθαστα θα διδάσκη, μα και το σπουδαιότερον θα είναι χωρίς ανάγκες, χωρίς οικογένεια, δεν θα φωνάζη, δεν θα διαμαρτύρεται, δεν θα ζητά κάθε τόσο αύξησιν, δεν θα κάμη απεργίες και τόσα άλλα που δημιουργεί ο σημερινός Δάσκαλος - πρόβλημα, ο οποίος σαν να μην χόρτασε με τον ηγεμονικόν μισθόν του (!!) βάζει σκοτούρες εις τους αρμοδίους και ιδία τους κέρβερους του Δημοσίου χρήματος!». Στο ίδιο κείμενο που αποτελεί και εκδοτικό σημείωμα, παροτρύνει τους συναδέλφους να ενωθούν «στη μεγάλη συνδικαλιστική οικογένεια» και να παλέψουν τα μισθολογικά τους ζητήματα: «είμαι βέβαιος ότι βαδίζοντες ηνωμένοι θα συντρίψωμε τους χρυσοκάνθαρους του εθνικού θησαυροφυλακίου και θα επικρατήσει η δικαιοσύνη»[7].

Οι δραστηριότητες του Συλλόγου

Με μια διαφήμιση στο οπισθόφυλλο του εν λόγω περιοδικού ο «μοναδικός πρότυπος τουριστικός οικισμός η Αιγινήτισσα» που προσφέρει «2.500 παραθαλάσσια οικόπεδα με νερό, φως, ασφαλτοστρωμένους δρόμους στην καλλίτερη θάλασσα και στην καθαρώτερη αμμουδιά του Σαρωνικού» και με τη ρητή υπενθύμιση ότι «Δια τα μέλη του συλλόγου και τους συναδέλφους Πειραιώς το 'ΔΙΔ/ΚΟ ΚΥΜΑ' επέτυχεν λίαν ευνοϊκούς όρους» μαθαίνουμε μια δραστηριότητα από αυτές που είχε ο Σύλλογος Δασκάλων[8]. Έτσι παρατηρούμε και τις αργές προσπάθειες τουριστικής ανάπτυξης στο νησί σε μια εποχή βέβαια που η φτώχεια ήταν σήμα κατατεθέν σ΄ όλη την Ελλάδα και για το δάσκαλο βέβαια. «που υπερανθρώπως αγωνίζεται δια την πολιτικήν, μορφωτικήν αλλά και οικονομικήν ανύψωσιν του Έλληνος, του αγνού χωρικού, αγρότη, βοσκού, εργάτη ή ψαρά»[9]. Δείγμα το παραπάνω μιας δραστηριότητας που τονίζει το σε στενά όρια συμφέρον, αυτό που και σήμερα εκπροσωπούν στην συντριπτική τους πλειοψηφία τα πρωτοβάθμια σωματεία όλων των εργασιακών κλάδων.

Βασική δραστηριότητα του Συλλόγου είναι όπως και πολλών σημερινών σωματείων η ενημέρωση για τον Κλάδο. Μέσω του εντύπου οι εκπαιδευτικοί της περιφέρειας ενημερώνονται για όλα τα θέματα που τους αφορούν. Περίληψη των πρακτικών των γενικών συνελεύσεων, νέα από τις ρυθμίσεις που αφορούν τα οικονομικά, νέα από παιδαγωγικά συνέδρια καθώς και άρθρα που κάλυπταν παιδαγωγικές αναζητήσεις, ανακοινώσεις τοποθετήσεων, μεταθέσεων, αποσπάσεων, συνταξιοδοτήσεων, προαγωγών, υποβαθμίσεις - αναβαθμίσεις - ιδρύσεις σχολείων, σχόλια που αφορούν τα οικονομικά του Κλάδου, νέα από τις σχολικές μονά-

δες της περιοχής, κείμενα που αφορούν τη διδασκαλία, άρθρα τύπου χρονογραφημάτων, θέματα κοινωνικά που σχετίζονται με το σχολείο, βιβλιοκριτικές, μικρές ανακοινώσεις, ευχαριστήρια, διαφημίσεις εκδοτικών οίκων και οίκων που πωλούν εποπτικά μέσα διδασκαλίας καθώς και άλλα που καλύπτουν όσο το δυνατόν τις ανάγκες ενός επαγγελματικού χώρου στην Δ΄ Εκπ. Περιφέρεια Πειραιά. Ενός κλειστού αυτοαναπαραγόμενου κοινωνικού, λόγω επαγγέλματος, κύκλου ανθρώπων σε μια εποχή που ο Σύλλογος βρισκόταν στα σπάργανά του, όπως αντιλαμβανόμαστε από το γεγονός ότι τοπικοί σύλλογοι εγγράφονται σταδιακά σ' αυτόν[10].

Χρέος του Συλλόγου είναι η συνεργασία κι όχι ο ανταγωνισμός με τους φορείς της κοινωνίας και με τους εκπροσώπους της εξουσίας. Έτσι ίδιον της συντεχνιακής δραστηριότητας είναι η συνεργασία με το κράτος και τους εκπροσώπους του. Πιο άμεσοι είναι ο Προϊστάμενος και ο Σχολικός Επιθεωρητής. Στις 17-6-61 στην «μαγευτικήν Αγία Μαρίνα... κάτω δε των παχύσκιων πεύκων και προ του μαγευτικού τοπίου, του καταγάλανου ουρανού και αντίκρυ της γαληνευούσης θαλάσσης...και εν τη προεδρία του αναπληρωτού Επιθεωρητού Γ. Βέργου διεξήχθη συζήτησις επί πλείστων θεμάτων και προβλημάτων του σχολείου... Τέλος απεφασίσθη η πραγματοποίησις τοπικού παιδαγωγικού συνεδρίου, κριθέντος απαραίτητου δια την προαγωγήν της σχολικής εργασίας...»[11].Σε αρκετές περιπτώσεις στο εν λόγω έντυπο γράφονται κολακευτικά λόγια για τους κρατικούς λειτουργούς δείγμα κι αυτό της εξάρτησης αλλά και των πελατειακών σχέσεων που εγγυούνταν για διευκολύνσεις. Έτσι η αποχώρηση του Αλεξ. Αλεξόπουλου από τη θέση του γεν. Επιθεωρητού Β΄ της περιφέρειας και η αντικατάστασή του από τον Γεώργιο Παπαϊωάννου συνοδεύεται με κολακευτικά σχόλια[12] τα οποία αποτελούν έτσι κι αλλιώς πρωτόκολλο για τους τρομοκρατημένους από τον επιθεωρητή δασκάλους. Το ίδιο και για την τοποθέτηση του Στεριόπουλου ως προϊσταμένου στη Δ΄ Περιφέρεια αφού με την κατανομή που προέκυψε η Περιφέρεια χωρίστηκε από αυτήν του Πειραιά πράγμα το οποίο δυσχέραινε όπως αναφέρουν τη ζωή των δασκάλων αφού «συνάδελφοι έμεναν επ' αρκετόν χωρίς επιθεώρησιν και εκθέσεις, εκθέσεις που τόσην σημασία έχουν για την εξέλιξίν μας»[13]. Σε κάποιες ακόμα περιπτώσεις το περιοδικό ασχολείται με προβλήματα των θεσμικών οργάνων της διοίκησης. Έτσι θέτουν το ζήτημα της αύξησης των οδοιπορικών του επιθεωρητού προκειμένου να διπλασιαστούν οι επιθεωρήσεις[14] ή τη στέγαση σε καλύτερο κτίριο της Επιθεώρησης[15].

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που δείγμα αυτής της αγαστής συνεργασίας εκπαιδευτικών και προϊσταμένων είναι και η παρουσία στη συνέλευση του Συλλόγου: «...κατόπιν προσκλήσεώς του Δ.Σ. του Συλλόγου ετίμησαν δια της παρουσίας των οι κ.κ. Γενικός Επιθεωρητής κ. Γ. Παπαϊωάννου και ο προϊστάμενος της Περιφερείας Επιθεωρητής κ. Ι. Παπαϊωάννου[16] δυο πρόσωπα που μονοπώλησαν όπως φαίνεται από το άρθρο του περιοδικού το χρόνο της συνέλευσης με τις νουθεσίες τους αλλά και με τις ευχαριστίες του Προέδρου σ' αυτούς. Είναι κάτι παραπάνω από φανερό ότι οι δημόσιες σχέσεις τηρουμένων των αναλογιών της εποχής παίζουν ένα ουσιαστικό ρόλο για την εξέλιξη των στελεχών που κάνουν την εμφάνισή τους σ' ένα νεότευκτο σύλλογο αλλά και έμμεσα της προστασία από τη ισχύ που είχε τότε ο επιθεωρητής να ρυθμίζει σ' ένα μεγάλο βαθμό την καθημερινότητα του δάσκαλου. Έτσι για μια ακόμα φορά η «Διοίκησις του Συλλόγου μας θεωρεί αυτήν υποχρεωμένη όπως ευχαριστήσει δια των στηλών του «Κύματος» τον Προϊστάμενον της περιφερείας επιθεωρητήν κ. Ι. Παπαϊωάννου δια την εμπράκτως αποδειχθείσαν αγάπη του προς τους συναδέλφους της περιφερείας...». Με ένα εγκώμιο που συνεχίζεται παράλληλα με μια αποστροφή για τα μέχρι πρότινος προβλήματα που είχε η περιφέρεια διότι οι επιθεωρητές δεν μπορούσαν λόγω φόρτου να πάνε, ο κ. επιθεωρητής: «μη φειδόμενος κόπων, μοχθών και οδοιπόρος συνήθως,, ασθενής και κατάκοπος εκ των πολύμηνων ανά την περιφέρεια περιοδιών, χρησιμοποιήσας παν μέσον και τρόπον μεταφοράς, πλοίον, καΐκι, βαρκούλα, αυτοκίνητον, βέσπα, το λίαν συμπαθές γαϊδουράκι, μα περισσότερον την οδοιπορία, επέτυχεν να επισκεφθή άπαντα τα σχολεία της περιφερείας μας και να επιθεωρήση τα 86% των 220 διδασκάλων αυτής...»[17]. Λίγο πιο κάτω ένας άλλος αρθρογράφος πλέκει το εγκώμιο του Νέου Γενικού Επιθεωρητή, βάζοντας και τα αρχικά του στο τέλος του[18].

Όμως εκτός των άλλων, το περιοδικό φέρει το Σύλλογο να ενδιαφέρεται για την οργάνωση των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων ενισχύοντας τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας[19] στηρίζοντας ηθικά παράλληλα τους συναδέλφους σε δραστηριότητες στις τοπικές κοινωνίες εξαίροντας σε κάποιες περιπτώσεις το έργο τους όπως στην περίπτωση του διευθυντή του 2ου Δημοτικού Σχολείου Σαλαμίνας ο οποίος προσπάθησε να ιδρύσει γυμναστήριο κόντρα στα συμφέροντα κάποιων οικοπεδούχων[20]ή ενός άλλου στα Σελήνια Σαλαμίνας που κατόρθωσε να συγκεντρώσει το ποσό των 40.000 δρχ για το μονοθέσιο σχολείο του χωριού[21].

Τέλος η συμμετοχή στα ΠΥΣΣΕ (Περιφ. Υπηρεσ. Συμβ. Στοιχειώδους Εκπ.) καταγράφεται ως μια από τις σημαντικές δραστηριότητες του Συλλόγου αφού σ' αυτά τα συμβούλια που εκφράζουν το συνδιοικητικό πνεύμα δάσκαλοι εκλεγμένοι έχουν δικαίωμα ψήφου. Έτσι «δια την ουσιαστικήν και ωφελιμιστικήν εκπροσώπησιν» ο αιρετός Γ. Καραπανάγος διαμαρτύρεται για τον αποκλεισμό της αιρετής εκπροσώπησης του Κλάδου και στα ανώτερα συμβούλια αφού σ' αυτά συμμετέχουν οι αρχαιότεροι και κατά βαθμόν ανώτεροι. Στα συμβούλια αυτά μέχρι και σήμερα (ΠΥΣΠΕ) παίρνονται αποφάσεις για μεταθέσεις, αποσπάσεις, προαγωγές, ποινές, καθώς και άλλες που αφορούν την καθημερινότητα και τα θεσμικά πλαίσια στα οποία θα κινείται ο δάσκαλος. Επόμενο είναι και η σημασία που δίνεται σ' αυτά κυρίως από τους συνδικαλιστές αφού η εισήγησή τους και η ψήφος τους είναι σημαντική για ζητήματα που έχουν οι συνάδελφοι. Σε γενικές γραμμές παρατηρούμε τα βήματα του συνδικαλισμού των εκπαιδευτικών ο οποίος φαινομενικά είναι αδέσμευτος από τα κόμματα. Όμως, στην πραγματικότητα είναι όπως και σήμερα: πλήρως αγκυλωμένος από τους θεσμούς. Εξυπηρετήσεις όπως και σήμερα για ποθητές μετακινήσεις ή άλλες διευκολύνσεις, ενίσχυση του ρόλου προσώπων, δημόσιες σχέσεις και θεσμική εξάρτηση των δασκάλων από το Σύλλογο. Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που ο «συνδικαλιστής και αγωνιστής Παν. Κασιμάτης» γίνεται Γενικός Επιθεωρητής της Δ΄ Περιφέρειας Πειραιά. Το συνδικάτο από τότε ήταν ένα σκαλοπάτι για θέσεις εξουσίας.

Η κατάσταση στις σχολικές μονάδες της Περιφέρειας

Δεκαπέντε χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου οι προαναφερόμενες περιοχές μαστίζονται από τη φτώχεια. Τα παιδιά πεινασμένα παρακολουθούν το σχολείο και τα πρώτα παιδικά όνειρα γίνονται κατά το κτίσιμο και αποπεράτωση πολλών σχολείων[22]. Αυτό σημαίνει παρά τη γενικευμένη φτώχεια και μια τάση πληθυσμιακής αύξησης ίσως λόγω πτώσης της παιδικής θνησιμότητας αλλά αύξησης του βιοτικού επιπέδου. Φαίνεται ότι υπάρχει μια προσπάθεια ανασυγκρότησης της εκπαίδευσης η οποία έχει αγγίξει τόσο τη βάση των δασκάλων όσο και τις τοπικές κοινωνίες. Διοργάνωση αθλητικών αγώνων χειροτεχνικών εκθέσεων μεταξύ σχολείων[23] από τη μια μπορεί να δηλώνουν και μια υπάρχουσα τάση για βελτιωτικές αλλαγές στην εκπαίδευση όπως επίσης και αρκετά άρθρα σε όλα τα τεύχη που αφορούν την παιδαγωγική ή γνωστικούς τομείς (φυσική, γλώσσα, λαογραφία κλπ.). Πολλές δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα με βάση την εθελοντική εργασία (αναδάσωση, χειρονακτική εργασία, συλλογή χρημάτων) όπως στην περίπτωση του διευθυντή του 2ου Δ. Σ. Σαλαμίνας που «εδημιούργησεν θαυμάσιον γυμναστήριον μετά κερκίδων κλπ. Που είναι το μόνον εις την περιφέρειάν μας...» και ο οποίος συνάντησε την αντίδραση τόσο των τοπικών αρχών και των διεκδικητών οικοπεδούχων όσο και του κράτους που έβλεπαν στη θέση του δρόμους σύμφωνα με το σχέδιο πόλεως[24].

Οι γονείς φαίνεται ότι είναι από τότε σημαντικός παράγοντας

στην εκπαίδευση των παιδιών αφού «οι σύλλογοι γονέων εστάθησαν οικονομικοί συμπαραστάται του σχολείου, αναλαμβάνοντες ούτοι τον πλουτισμόν αυτού δι' εποπτικών οργάνων, την επισκευήν και πολλάκις την ανέγερσιν αυτού, την πρόσληψιν και μισθοδοσίαν προσωπικού, την πρόσληψιν και μισθοδοσίαν καθαριστρίας...»[25]. Οι γονείς και κηδεμόνες των μαθητών φέρονται να βοηθούν και σε προσπάθειες όπως διοργάνωση εκδρομών, καλλιτεχνικές εκθέσεις, εκδηλώσεις και γενικά συμμετέχουν ενεργά στη ζωή του σχολείου. Εκτός από τους γονείς όμως και ομογενείς προσφέρουν χρήματα για τα σχολεία είτε για την ανέγερση ή την αποπεράτωση του σχολικού κτιρίου είτε για την αγορά εποπτικών οργάνων, μέσων επίπλων κλπ.[26]. Σε κάποιες περιπτώσεις επίσης αναφέρεται και το όνομα του κ Αλιπράντη υφυπουργού Οικονομικών «δια το συνεχές ενδιαφέρον αυτού υπέρ των θεμάτων της παιδείας, την αγάπην του δια τον διδάσκαλον της περιφερείας μας»[27] Για την καθαρίστρια κάνει λόγο άλλος συντάκτης του «Δ.Β.» παραπονούμενος για το γεγονός ότι αρκετά σχολεία και ειδικά τα ολιγοθέσια δεν έχουν καθαρίστρια κι έτσι «αδυνατούντος του Σχολικού ταμείου, ο διδάσκαλος με τη βοήθεια των μαθητών (αν βεβαίως το επιτρέπουν οι γονείς) αναλαμβάνει τον γενικόν καθαρισμός του Διδακτηρίου μέχρι και των ...αφοδευτηρίων»[28]. Άλλωστε το αίτημα για την πρόσληψη καθαριστριών είναι μέσα στα αιτήματα του κλάδου σύμφωνα με τη λογοδοσία του αντιπρόσωπου στο συνέδριο της ΔΟΕ[29]. Για πολλά λειτουργικά κενά κάνουν λόγο στο περιοδικό τόσο στα μονοθέσια που παραμένουν κλειστά από τις αρχές της σχολικής χρονιά 61-62 όπως και στα πολυθέσια[30].

Για την πραγματική ζωή των παιδιών γράφονται ελάχιστα όπως για την ενημέρωση τους για τον κίνδυνο που διατρέχουν λόγω του «εγκατεσπαρμένου εισέτι πολεμικού υλικού»[31] ή για τις παιδικές κατασκηνώσεις της Πεντέλης που ανακούφιζαν προσωρινά τη ζωή κάποιων παιδιών στο αυστηρό βέβαια κλίμα της εποχής[32].

«Δια διαταγής του Σου Υπουργείου Παιδείας απαγορεύεται η κυκλοφορία των βιβλίων «Σύστημα Νέας Παιδαγωγικής» του Μιχ. Παπαμαύρου διότι το περιεχόμενον τούτου είναι αντεθνικόν»[33]

Το ιδεολογικό κλίμα και η κοινωνική ζωή στους κύκλους των εκπαιδευτικών στα 1961

Οι 'αιώνιες' αξίες της πατρίδας και της θρησκείας είναι ευρύτατα διαδεδομένες σε κάθε βήμα και προσπάθεια που λαμβάνει χώρα στην εκπαίδευση. Είναι οι δυο βασικές αναφορές της αντικομμουνιστικής ευρωατλαντικής πολιτικής στην οποία προσδέθηκε η Ελλάδα μετά τον εμφύλιο.12 χρόνια μετά τη νίκη της Δεξιάς επί του Δημοκρατικού στρατού, μετά από τα ατελείωτα στρατοδικεία, τις πολυπληθείς εκτελέσεις των επαναστατών κομμουνιστών, τις εξορίες και τα βασανιστήρια των ανθρώπων που αποτίναξαν το ναζιστικό ζυγό από τη χώρα, τις εξαφανίσεις δημοκρατικών, τις άπειρες διώξεις με την αναγκαστική μετανάστευση, την ες αεί απαγόρευση κάθε κομμουνιστικής προπαγάνδας, τις ομολογίες μετάνοιας, τις δηλώσεις εθνικοφροσύνης έχει επέλθει μια ισορροπία του τρόμου με την αριστερά στην προσπάθειά της να ανασυνταχτεί και να νομιμοποιηθεί στη συνείδηση του λαού απέναντι στο φασισμό της Αμερικανικής Δημοκρατίας. Η αντεθνική δράση στο περιεχόμενο κάποιων προσπαθειών ήταν το στερεότυπο κάθε αντίδρασης μπροστά σε κάθε προσπάθεια που θύμιζε προοδευτική. Να μην ξεχνάμε ότι βρισκόμαστε στο 1961 χρονιά των περίφημων εκλογών της Νοθείας από το κράτος του 'εθνάρχη' Καραμανλή (σχέδιο Περικλής στο οποίο ψήφισαν ακόμα και τα δέντρα, όπως λένε χαρακτηριστικά οι παλαιοί) και λίγα χρόνια μετά το ανησυχητικό 26% της ΕΔΑ που μάζεψε τα κομματάκια της ζητώντας αμνηστεία για τους πολιτικούς κρατούμενους.

Ο συντηρητικός κόσμος των εκπαιδευτικών αποτελεί τον ιδεολογικό βραχίονα του ελληνικού κράτους στην προσπάθειά του να εγκαταστήσει στη συνείδηση των παιδιών από μικρή ηλικία τις αξίες της πατρίδας και της θρησκείας αξίες για τις οποίες πάλεψε το κίνημα της αντίστασης μ' έναν διαφορετικό τρόπο: «Ο Κύριος ετίμησεν επί της γης το υπούργημα του διδασκάλου...ίνα επιτύχη την σωτηρίαν και ανακαίνησιν του ανθρώπου, ο οποίος εφέρετο προς την τέλειαν καταστροφήν και απώλειαν διότι είχε παύσει να πιστεύη προς τας ηθικάς αξίας και ελάτρευε την ύλην, η οποία ως μας λέγει η ιστορία εξαφανίζει τον άνθρωπον και τον πολιτισμόν του...» Με σαφείς αντικομμουνιστικούς υπαινιγμούς που έχουν επίκαιρο για την εποχή νόημα, ο κ. Ιωάννης Κ. Ηλιόπουλος, αρχιμανδρίτης και διευθυντής Β΄ εγκαινιάζει με το κείμενό του που είναι και το εκδοτικό σημείωμα του παρθενικού τεύχους, το «Δ.Κ.» και καταλήγει για το παράδειγμα των δασκάλων «ως πνευματική τάξις... δια να εκπληρώσωμεν την αποστολήν και μέγαν προορισμόν μας εδώ εις την γην δια μιαν Ελλάδα

πιστήν, χαρούμενη και ευτυχή»[34]. Ο ίδιος ο αρχιμανδρίτης και δάσκαλος της εποχής αυτής και διευθυντής Β΄ στο Δημοτικό Σχολείο της Κυψέλης, ιδιαίτερα αυταρχικός όπως ομολογούν όσοι τον έζησαν ως ιερέα και δάσκαλο εκλέγεται ομοφώνως σ' όλες τις συνελεύσεις του Συλλόγου όπως αυτές καταγράφονται στις σελίδες του περιοδικού ενώ ο ίδιος διατυπώνει άποψη σχετικά με τα κριτήρια των εκθέσεων από τις επιθεωρήσεις ότι μόνο «ο ηθικός και αγαπών τον διδάσκαλον προϊστάμενος» μπορεί να προφυλάξει το δάσκαλο από τις αδικίες[35]. Είναι φανερό το άγχος του εκπαιδευτικού για την επιθεώρηση στην οποία έπρεπε να δώσει τον καλύτερό του εαυτό προκειμένου να τύχει εξέλιξης ή τουλάχιστον να μην ταλαιπωρείται στην εργασία του.

Ο πατριωτισμός είναι εμφανής σε όλα τα γραπτά κείμενα του περιοδικού όπως σ' αυτό που καταγγέλλουν τις τοπικές αρχές της Σαλαμίνας για την περίπτωση του γυμναστήριου του 2ου Δ.Σ. με ιδιαίτερους λεκτικούς και ανιστόρητους ακροβατισμούς: «Ουδέποτε εις την ιστορία της Φυλής μας αναφέρεται τοιούτον τρομερόν ανοσιούργημα, τοιούτον έγκλημα! Στη χώρα που λέγεται ΑΘΑΝΑΤΗ ΕΛΛΑΔΑ στη χώρα που θεοποίησε αθλητάς και ολυμπιονίκας, στη χώρα που εκρήμνιζε τα τείχη των πόλεων για να εισέλθουν νικηταί Γυμναστηρίων στη χώρα που προσέρχονται ταπεινά οι βάνδαλοι ακόμη να λάβουν το ιερόν φως της Ολυμπίας... Στη χώρα αυτή...»[36] Ακόμα στην περίπτωση της Ναυτικής Εβδομάδας στη Σαλαμίνα εξαίρει το περιοδικό τη συμμετοχή του Διευθυντή του 1ου Δ.Σ. ο οποίος είναι παράδειγμα δασκάλου και μόνο αυτός «μπορεί να μιλήσει στην ψυχή του λαού και μόνο αυτό μπορεί να του δημιουργήσει καταστάσεις ψυχικής και εθνικής εξάρσεως». Σε άλλο εκδοτικό σημείωμα για τους «ακρίτες» δασκάλους των μονοθεσίων σχολείων, τους περιγράφει χρησιμοποιώντας από τη βυζαντινή μυθοπλασία: «Σαν άλλος Διγενής, φρουρός ακοίμητος ανορθώνει το ανάστημά του στηρίζει γερά τα πόδια του πάνω στην Άγια Ελληνική γη και αγωνίζεται... παλεύει...κατά παντός εχθρού και πάσης σκοτεινής και φθοροποιού επιβολής...μεσ' την διδασκαλική ψυχή του είναι στημένο το θρονί της γλυκειάς του Ελλάδος»[37]. Άλλωστε από τις δημοσιεύσεις βιβλίων που εγκρίνονται από τη Δ/νση Διδακτικών βιβλίων του Υπουργείου είναι φανερό ότι προωθούνται βιβλία καθοδηγητικά θρησκευτικού και πατριωτικού περιεχομένου τα οποία υπάρχουν ακόμα στις βιβλιοθήκες των σχολείων της Αίγινας τουλάχιστον[38].Σε μια προσπάθεια επίσης του περιοδικού που αφορά τη συλλογή λαογραφικών και προτρέποντας του δασκάλους της περιφέρειας να συμμετέχουν, σημειώνουν: «Η αποστολή μας ως δασκάλων του ευγενούς Ελληνικού Λαού είναι μεγίστη. Η ιστορία της Φυλής μας είναι τόσο μεγάλη που κανένας ιστορικός δεν μπορεί να την περιγράψει λεπτομερειακά...»[39]. Ακόμα και οι αρχές της παιδαγωγικής και της αγάπης εντάσσονται σ' αυτόν τον σκοπό: «Εάν η αγάπη ριζώσει εις τας παιδικάς ψυχάς τότε το σχολείο θα ομοιάζει με ολάνθιστο περιβόλι, όπου καλλιεργούνται εύοσμα άνθη, χαρακτήρες ηθικοί που θα σκορπίσουν αργότερα εις την Ελληνικήν πατρίδα το ευώδες άρωμα της καλοσύνης της τιμιότητος, της Αληθείας»[40]. Κάποιοι κολυμβητικοί αγώνες οι οποίοι έγινα στη Σίφνο και αναφέρονται στο περιοδικό είναι η ευκαιρία για τον συντάκτη να γράψει: «Η θάλσσα υπήρξεν από αρχαιοτάτων χρόνων στίβος αγώνων δόξης και εθνικού μεγαλείου...Η Ελλάς ως έθνος εμεγαλούργησεν...Η Ελληνική σημαία υπερήφανος σήμερα διασχίζει του ωκεανούς...Οι Έλληνες διδάσκαλοι αντιληφθέντες την μεγάλην σημασίαν των πάσης φύσεως θαλασσίων αγώνων...»[41].

Ο δάσκαλος είναι αυτός που «θυσιάζει παν υλικόν αγαθόν προς επιτυχίαν του σκοπού του και της αποστολής του ως στυλοβάτου της ελληνικής πατρίδος...ο πρώτος στη θυσία, ο στερεωτής των εθνικών ιδεωδών...»[42]. Η αποστολή του δασκάλου είναι ιερή σύμφωνα με το πνεύμα της εποχής παρόλο που η Πολιτεία και οι υπεύθυνοι δεν του αναγνωρίζουν αυτό το έργο και όπως προαναφέρθηκε διαρκώς είναι ο πιο παραγκωνισμένος δημόσιος υπάλληλος: «Συνάδελφε! Δάσκαλε του χωριού και της πόλης! Όσιε και άγιε της Πατρίδος μάρτυρα, τίποτε μην περιμένεις, διότι τίποτε δεν πρόκειται για να δοθεί! Αόρατες και σκοτεινές δυνάμεις στραγγαλίζουν κάθε αίτημά σου!»[43]. Ο δάσκαλος είναι ο αγνός ήρωας του έθνους που διεγείρει την ψυχή της πατρίδας και των παιδιών της. Ο εθνικός ρομαντισμός που πάει να αναδυθεί στην καθημερινότητα και προωθείται ως συγκαλυμμένος αντικομμουνισμός από τους ιθύνοντες από τη μια να δημιουργήσει ένα εθνικό κορμό απαραίτητα μορφωμένο με βάση τις κυρίαρχες αξίες του «Ελεύθερου Κόσμου» των ευρωατλαντικών συμμάχων κι από την άλλη να εξομαλύνει τις αντιδράσεις για το άθλιο βιοτικό επίπεδο όλης της κοινωνίας συμπεριλαμβανομένων και των δασκάλων[44]. Ο δάσκαλος και το σχολείο είναι βασική κοινωνική αναφορά. Ο δάσκαλος, ο παπάς, ο πρόεδρος και ο μπάτσος είναι τα σύμβολα εξουσίας

της κοινωνίας που αντικατοπτρίζουν σε ένα μεγάλο βαθμό και τις υποχρεωτικές ηθικές της αξίες. Μια βιβλιοπαρουσίαση για το «Σελίδες κατακτήσεων της Λαϊκής παιδείας» είναι αρκετή για να εξάρει το ρόλο του συγγραφέα που 'τυγχάνει' να είναι κ.κ. επιθεωρητής αλλά και να μιλήσει για τα σχολεία που μαζεύουν τα «κλωσσόπουλα τα Ελληνόπουλα για να τα κάμουν καλούς χριστιανούς και καλούς Έλληνες». Τέτοιους «καλούς Έλληνες που προσπαθούσε το καθεστώς της δεξιάς να καταστήσει τους «κομμουνιστάς» στις Φυλακές της Αιγίνης που επισκέπτονται οι δάσκαλοι μετά τη θερινή τους συνέλευση[45] σύμφωνα με τύπου περιηγητικό κείμενο, για την εκδρομή τους στην Αίγινα, όπου φυσικά εκθειάζουν την πολιτική του Καποδίστρια για το «Ορφανοτροφείο» χωρίς να αναφέρουν ίχνος κουβέντας για τους πολιτικούς κρατούμενους ή την ύπαρξή τους.

Τέλος, ο δάσκαλος είναι και ο ταγός της ηθικής Παίρνοντας αφορμή από ένα παιδαγωγικό αφήγημα για την προσπάθεια ενός δασκάλου να προσεγγίσει ένα μαθητή «καθυστερημένον» παρατηρούμε και το μέτρο που είχαν τότε για τη σεξουαλική ζωή: «Ο Τάκης άρχισε να νιώθη να ξυπνά μέσα του και ο σεξουαλικός σατανάς και άρχισε να κοιτά τις δασκάλες με μάτι πονηρό. Καθώς ήταν πνευματικά καθυστερημένος, οι εκδηλώσεις του οι σεξουαλικές μέσα στην τάξι ήταν τέτοιες που πολλές φορές οι δασκάλες μούρχονταν τρομοκρατημένες και με παρακαλούσαν να τις απαλλάξω από την παρουσία του...»[46].

Από το χτες στο σήμερα

Μετά την πανεκπαιδευτική απεργία του 97 και μετά τα πρώτα σκιρτήματα αμφισβήτησης της ΔΟΕ ως έγκυρου αντιπροσωπευτικού οργάνου, εκφρασμένα με έντονες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας έξω από τα γραφεία της, όταν το Δ.Σ. απέρριπτε κατά πλειοψηφία το αίτημα του κλάδου για συνέχιση της απεργίας, και μετά το 98 με τα 5ήμερα πανελλαδικά επεισόδια των εκπαιδευτικών ενάντια στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ, μέσω των οποίων καταργήθηκε η επετηρίδα, φάνηκε ότι κάτι αλλάζει στο χώρο της εκπαίδευσης. Ο δάσκαλος πήρε την πέτρα και χτύπησε τον μπάτσο αυτόν με τον οποίο υπήρχε μια παραδοσιακή συνεργασία σ' ότι αφορά την κοινωνική ειρήνη και συναίνεση στο καθεστώς, πέταξε συμβολικά πεντοχίλιαρο στους εκλεγμένους αντιπρόσωπους στην ηγεσία του κλάδου του έξω από τα γραφεία της ΔΟΕ υπενθυμίζοντάς τους το γεγονός ότι πωλούνται κι αγοράζονται στα παραταξιακά παιχνίδια. Από τότε και μια συνεπή στις αρχές της, μερίδα των εκπαιδευτικών (Ανεξάρτητες παρεμβάσεις-Συσπειρώσεις) παραδοσιακά μποϊκοτάρει μέρος των εκδηλώσεων του συνεδρίου ειδικά όταν στο βήμα βρίσκονται εκπρόσωποι των δυο μεγάλων κομμάτων που ευθύνονται για τις μεταρρυθμίσεις στα πλαίσια της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης και εκσυγχρονισμού της οικονομίας.

Προηγούνται των προαναφερομένων αγώνων, οι ακηδεμόνευτοι αγώνες της μεταπολίτευσης στις οποίες συμπρωταγωνιστούν δάσκαλοι (π.χ. απεργία πείνας Βαγενά), το Πολυτεχνείο του 1973 όπως και η μεγάλη περίοδος των Λαμπράκηδων που κορυφώθηκε με τα Ιουλιανά το 1965 πριν η δικτατορία των συνταγματαρχών επιβάλει τη θέλησή της στον ελληνικό λαό.

Μέσα από αυτές τις ιστορικές διεργασίες που πάτησαν και σε αποσπασματικές προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν στο μεσοπόλεμο όπως αυτή του Εκπαιδευτικού Ομίλου (Δελμούζος, Κουντουράς, Ιμβριώτη, Γληνός) που πρωταγωνίστησε σε καίρια ζητήματα που αφορούσαν έμμεσα το είδος της συγκρότησης του ελληνικού κράτους, ή όπως της προσπάθειας του ΕΑΜ να εγκαταστήσει στα βουνά ένα εκπαιδευτικό σύστημα προσαρμοσμένο στις «ανάγκες του λαού με μια εξουσία λαϊκή-δημοκρατική από το λαό για το λαό» δίπλα σε προσπάθειες αυτοδιοίκησης, λαϊκής δικαιοσύνης αλλά και γενικότερα αυτοκαθορισμού πάντα σε συνάρτηση με το «φωτεινό» παράδειγμα της Σοβιετικής Ένωσης, ο κόσμος των εκπαιδευτικών, παρόλο που δέχτηκε μεγάλο πλήγμα την περίοδο από την κατοχή μέχρι και μετά τον εμφύλιο με τις διώξεις, φυλακίσεις, απολύσεις, εκτελέσεις αριστερών και δημοκρατικών εκπαιδευτικών, συνδιαμόρφωσε και ακολούθησε αυτό που σήμερα ονομάζουμε «το τέλος της μεταπολίτευσης».

Η περίοδος η οποία εξετάζεται στο κείμενο είναι μια άλλη περίοδος συναίνεσης στο καθεστώς της μετεμφυλιακής δεξιάς με αυστηρή και μόνο συνδικαλιστική παρέμβαση. Κάτω από τις ετικέτες της Πατρίδας και της Θρησκείας, ο δάσκαλος είναι ένα έρμαιο αλλά και συνάμα ο κοινωνικός στυλοβάτης του καθεστώτος αφού είναι υποχρεωμένος κάτω από την αυστηρή επιτήρηση των επιθεωρητών και με το βάρος της εφαρμογής μιας αυταρχικής παιδαγωγικής που συνάδει με το παραδοσιακό στερεότυπο της κοινωνίας, να γαλουχήσει τους μαθητές, μελλοντικούς ενεργούς υπηκόους του «Ελεύθερου Κόσμου» της αμερικανικής παντοδυναμίας. Με ρομαντικές αναφορές στο έθνος και στη θρησκεία που ακόμα κανείς τις συναντά στις εθνικές επετείους στα σχολεία

της χώρας, διαπότιζε όλη του την καθημερινότητα επιδιώκοντας δίπλα στην προσπάθεια για την ανασυγκρότηση του θεσμού της εκπαίδευσης να διαπερνά το στίγμα του καθεστώτος. Ο αντικομμουνισμός ο οποίος δεν είναι εμφανής σε καμιά σελίδα του περιοδικού, υπαινίσσεται, σε μια προσπάθεια για την ανάδειξη της Φυλής, του Έθνους μαζί με τη θεοκρατική του διάσταση. Τα βασικά διατάγματα περνούν ασχολίαστα, οι απαγορεύσεις και οι συστάσεις βιβλίων είναι χωρίς κριτική, η κριτική στην πολιτική κατάσταση δεν έχει κανένα χώρο στον κόσμο των δασκάλων. Ο μισθός, τα οδοιπορικά, τα επιδόματα δίπλα στο γεγονός του τονισμού του ρόλου του δάσκαλου έχουν την πρώτη θέση. Επίσης η συνεργασία με τους θεσμικούς παράγοντες της εκπαίδευσης (Προϊστάμενος, Επιθεωρητής κλπ.) είναι μια άλλη θεμελιακή πτυχή που δείχνει το είδος της κοινωνικής-εργασιακής ειρήνης δίπλα στην ανάπτυξη δημοσίων σχέσεων οι οποίες θα βοηθήσουν στην καριέρα του δάσκαλου και την ανέλιξή του στα υψηλά κλιμάκια του κλάδου (διευθυντής Α΄ Β΄, επιθεωρητής, προϊστάμενος κλπ.)

Ο συντεχνιασμός με έντονες αναφορές στα οικονομικά προβλήματα και στις παροχές, η συνεργασία με το κράτος-εργοδότη, η ανάπτυξη δημοσίων σχέσεων (εξυπηρετήσεις κλπ.) αλλά και μια προσπάθεια για την τόνωση του ρόλου του παραγκωνισμένου σε σχέση με τους λοιπούς δημοσίου υπαλλήλους ή συναδέλφους της ΕΕ αποτελούν τα κυρίως χαρακτηριστικά του μεγαλύτερου μέρους του κόσμου των εκπαιδευτικών με κάποιες τάσεις που κυρίως προέρχονται από τη ριζοσπαστική αριστερά να ασκούν κριτική στη γραφειοκρατία του Κλάδου και να προσπαθούν να συνδέσουν τα προβλήματα του κλάδου με την κυβερνητική πολιτική τις οποίας οι μεταρρυθμίσεις έχουν αρνητικές συνέπειες στο σύνολο του ελληνικού λαού. Οι έντονες αναφορές για το «ελληνόπουλο» και τη μόρφωσή του, οι συνεπείς αναφορές στο πατρίς-θρησκεία έχουν βέβαια περιοριστεί και εμπλουτιστεί από αναφορές για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, την υποδοχή των αλλοδαπών μαθητών εφόσον ζούμε πιο ιδιαίτερες καταστάσεις σε σχέση με τη μετανάστευση και την προσφυγιά. Στόχος ρητορικός είναι βέβαια είναι η αφομοίωση και η εξάλειψη των διαφορών ανάμεσα στα ελληνόπουλα και στα παιδιά των μεταναστών-προσφύγων στο πλαίσιο μιας οικουμενικής αλλαγής εν όψει παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Αυτές βέβαια οι αλλαγές συνάδουν με τη ριζική μεταρρύθμιση του δημοτικού σχολείου και αφορούν κυρίως στην αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και την κατάτμηση της εκπαίδευσης σε σχολεία διαφορετικών ταχυτήτων και χρηματοδοτήσεων από την αγορά. Έτσι αναμένεται μια νέα επέλαση του επιθεωρητισμού και σαφώς συντηρητικοποίησης στον κόσμο των δασκάλων από την εποχή της μεταρρύθμισης της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ στα 1982.

Στην Αίγινα και γενικότερα στον Σαρωνικό ο κόσμος των εκπαιδευτικών παραμένει επί πολλά χρόνια κοινωνικά και συνδικαλιστικά στάσιμος. Είτε προσδεμένοι με τον τοπικό κορμό (η αντίστοιχη λέξη για τον εθνικό κορμό) και τις αξίες του, οι εκπαιδευτικοί της περιοχής που είτε είναι ντόπιοι είτε παραμένοντες (γαμπροί, νύφες κλπ.), είτε προσδεμένοι με τη συνδικαλιστική δραστηριότητα επί χρόνια, αποτελούν ένα κοινωνικό φαινόμενο που δεν διακρίνεται από την υπόλοιπη κοινωνία. Δημοτικοί Σύμβουλοι, πρόεδροι, γραμματείς και με άλλες ιδιότητες σε φορείς, έχοντας μια συντηρητική άποψη για τα τοπικά και γενικώς δρώμενα, συμμετέχοντας στο τοπικό πλαίσιο των δημοσίων σχέσεων ή ιδιωτεύοντας, μη έχοντας μια ενεργή παρουσία σε εκπαιδευτικές καινοτομίες, μπλοκάροντας με την απουσία τους κάθε προσπάθεια κοινωνικής η εκπαιδευτικής αλλαγής στην καθημερινότητα, αποτελούν μέρος του τοπικού κορμού ως απλοί παραγωγοί υπηκόων στα σχολεία, ως τοποτηρητές των τοπικών αξιών.

1. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

2. Απολογισμός της «Διοικούσης επιτροπής», οικονομικός απολογισμός, έκδοση περιοδικού, ένταξη του συλλόγου στη ΔΟΕ, κατανομή συλλόγων στις περιφέρειες, επίκυρωση εκλογής τμηματαρχών, καθορισμός επόμενης Γ.Σ., εκλογή αντιπροσώποτ για το Γ.Σ. της ΔΟΕ, μετακινήσεις δασκάλων και εκλογή Δ.Σ. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

3. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

4. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

5. Ο αντιπρόσωπος του εν λόγω συλλόγου στο συνέδριο της ΔΟΕ θέτει το θέμα για «καθιέρωσην ατομικών βιβλιαρίων υγείας, την ελευθέραν εκλογήν ιατρού και επέκτασιν της νοσοκομειακής περιθάλψεως πέραν των δυο ετών εις περιπτώσεις ανιάτων νοσημάτων, δια δε τα άρρενα τέκνα συνταξιοδότησιν και νος. Περίθαλψιν μέχρι πέρατος των σπουδών αντί 21 έτους».

6. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961: «Με την δημοσίευσιν των προαγωγών αύται πρέπει να υπολογισθούν από 1ης Ιανουαρίου 1961, καθ' όσον δεν ευθύνονται οι διδάσκαλοι δια την καθυστέρησιν, αλλ' ούτε και μπορούν να ανεχθούν τας αβασίμως δι' αυτούς αιτιάσεις των υπευθύνων». Από παλιά λοιπόν ο κόσμος των εκπαιδευτικών θεωρεί

εαυτόν «ριγμένο» σε σχέση με τους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους. Και αλλού: «Δίκαιον το υπογραφέν διάταγμα υπολογισμού του διαφυγόντος χρόνου...Άδικον όμως του ευεργετήματος να απέχουν οι διδάσκαλοι». Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

7. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

8. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961 και στο Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

9. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

10. «Κατά πρότασιν του Προέδρου, το νέον Δ.Σ. δύναται να δεχθή άνευ ετέρας επικυρώσεως τους αντιπροσώπους των Νήσων Κύθνου - Σερίφου - Ύδρας μη ενταχθέντων εισέτι». Από περίληψη πρακτικού της Γ.Σ. του Συλλόγου 4ης Ιουνίου 1961 . Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

11. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

12. Για τον πρώτο: «Ούτος υπηρέτησε πιστώς και ευσυνειδήτως το έργον του ανωτέρου Εκπαιδευτικού λειτουργού και ηγωνίσθη δια την μόρφωσιν των Ελληνοπαίδων, δαπανήσας όλας τας πνευματικάς αυτού δυνάμεις». Για το δεύτερο: «τυγχάνει εκλεκτόν στέλεχος της Εκπαιδεύσεως... η τοποθέτησίς του αυτή αναμένεται ότι θα δημιουργήσει νέον ρυθμόν μεθοδικής και εντατικής εργασίας, δεδομένου ότι τυγχάνει ακούραστος οδηγός, αυστηρός και δίκαιος κατά την κρίσιν, λίαν ευσυνείδητος εν τη εκτελέσει του καθήκοντος...Οι διδάσκαλοι της Δ΄ Περιφερείας Πειραιώς εις το πρόσωπόν του προσβλέπουν τον ηγέτη όστις θα τους οδηγήση εις αγώνας δια την επιτυχίαν του σκοπού της αγωγής...»

13. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961: «Προ της αφίξεως του κ. Στεριόπουλου έφθασεν εις ημάς η φήμη του εκλεκτού και κατά πάντα αρίστου Προϊσταμένου, ούτινος βαθύτατα είναι χαραγμένη η σφραγίδα της φωτεινής προσωπικότητός του εις τας περιφερείας ας καθοδήγησεν και επόπτευσεν...» Μέσω ποιών μηχανισμών έφθασε η φήμη του εκλεκτού επιθεωρητού;

14. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

15. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

16. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

17. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

18. Για τον Γ.Κ. ο εκλεκτός κ. Κασιμάτης είναι «εις των καλλίτερων εκπαιδευτικών αλλά και συνδικαλιστών αγωνιστών...» Είναι «τίμιος αγωνιστής...επιστήμων και παιδαγωγός άριστος, συγγραφεύς βαθυστόχαστος, μελετητής των προβλημάτων της λαϊκής παιδείας ακούραστος...».

19. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961: «θα κηρύξωμεν επιστράτευσιν «Γενικής Πανστρατιάς» των γονέων ήτις καλώς οργανωμένη και δια της συμπαραστάσεώς και συνεργασίας του κλάδου μας, θα αγωνισθή πλάι μας, πλάι στον Έλληνα διδάσκαλον για τη μόρφωσιν της νεολαίας και το μέλλον της Ελληνικής Φυλής»

20. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

21. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

22. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

23. Και στα 4 τεύχη του περιοδικού βρίσκει κανείς κείμενα που πληροφορούν για τις αθλητικές καλλιτεχνικές δραστηριότητες των μαθητών.

24. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

25. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

26. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

27. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

28. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

29. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

30. «Πώς θ' αντιμετωπισθή υπό της υπηρεσίας η λειτουργία των σχολείων τούτων; Και δια τα ελάχιστα πολυθέσια μπορεί να δοθή η απάντησις ότι θα λειτουργήσουν με τους λοιπούς διδ/λους μέχρι της συμπληρώσεως των κενών» Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

31. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

32. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

33. Δημοσίευση χωρίς σχόλιο, Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

34. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

35. Έτος Α΄ Α.Φ. 1 Πειραιεύς Ιούλιος 1961

36. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961

37. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

38. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 2 Πειραιεύς Σεπτέμβριος 1961: Περιοδικά των ακροδεξιών παραθρησκευτικών οργανώσεων «Ζωή» και «Σωτήρ», έργα του συγγραφέα Κ. Παπαναγιώτου όπως «Θρησκευτικές μορφές, διηγήματα», «Θρησκευτικοί παλμοί», «Ο άσωτος υιός», «Δαβίδ, ο βασιλεύς προφήτης», «Βασίλειος ο Βουλγαροκτόνος»

39. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

40. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

41. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

42. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

43. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

44. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος, χαρακτηριστικά αποσπάσματα από χρονογράφημα του Γ.Κ. ο οποίος συνομιλεί με άνθρωπο «δραχμολάτρη υλιστή» που «το καρκίνωμα του υλισμού κατέφαγε της ψυχής του τις πιο λεπτές κι ανώτερες χορδές» ο οποίος ποτέ δεν θα νιώσει τον ενθουσιασμό του δασκάλου για το «τσούρμο των ξιπόλητων παιδιών που τρέχουν», τον πόθο και τη λαχτάρα των παιδιών που ανυπόμονα περιμένουν το γέρο δάσκαλο τους να «τα θερμάνει κάτω από τις πελώριες φτερούγες της διδασκαλικής του ψυχής», «τη δασκαλίτσα με τα κερασένια χείλη...σα γοργόνα μέσα στο νερό βουτά και με τους αφρούς παίζει», την περηφάνια στων παιδιών τα μάτια όταν τους μιλά για τον Περικλή και συνεχίζει: «Έλα άφησε τους δασκάλους τους φτωχούς, άφησε να χορτάσουν της ζωή οι αδικημένοι με τις ψυχικές ανταμοιβές» και άλλα πολλά.

45. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 3 Πειραιεύς Οκτώβριος 1961

46. Περίοδος Α΄ Α.Φ. 9-10 Πειραιεύς Αύγουστος-Σεπτέμβριος

Το χρονικό της πρώτης εκτέλεσης πολιτικών κρατουμένων στις Φυλακές της Αίγινας

Του Δημήτρη Αγγέλη

Στις 19 Ιουλίου 1947, έγινε η πρώτη εκτέλεση πολιτικών κρατουμένων στην Αίγινα. Η κυβέρνηση, κατά τη θητεία της οποίας πραγματοποιήθηκε η εκτέλεση, ορκίστηκε στις 24-01-1947 και παρέμεινε στην εξουσία μέχρι τις 06-09-1947. Ονομαζόταν και «επτακέφαλη», γιατί εκτός από το Μάξιμο -μη κομματικό πρόσωπο- στη θέση του πρωθυπουργού, κρατούσαν κύρια υπουργεία επτά σημαίνοντα πρόσωπα από διάφορες πολιτικές παρατάξεις: Κ. Τσαλδάρης και Ε. Βενιζέλος, αντιπρόεδροι, Γ. Παπανδρέου, υπουργός εσωτερικών, Π. Κανελλόπουλος, υπουργός ναυτικών, Στ. Γονατάς, υπουργός δ. έργων, Ν. Ζέρβας, υπουργός δημοσίας τάξεως, Κ. Αλεξανδρής, υπουργός δικαιοσύνης. Αυτό που καθιστά ξέχωρο το συγκεκριμένο γεγονός είναι ότι οι 17 κρατούμενοι δεν πληροφορήθηκαν ποτέ την επικείμενη εκτέλεσή τους. Αντί να μεταφερθούν στα πειθαρχεία για να περάσουν την τελευταία τους νύχτα, στις 5.00 το απόγευμα της 18ης-07-1947, οι 17 θανατοποινίτες ειδοποιήθηκαν για δήθεν μεταγωγή τους στα Ρόδο. Για να μην υποψιαστούν την εκτέλεση, στη λίστα μεταγωγής μπήκαν και 5 ισοβίτες. Όλοι μαζί οδηγήθηκαν στο λιμάνι της Αίγινας. Τους έβαλαν στα αμπάρια ενός μεταγωγικού που όλη νύχτα έκανε βόλτες γύρω από το νησί, με τη συνοδεία του αντιτορπιλικού «Κρήτη». Με το ξημέρωμα διαχώρισαν τους καταδικασμένους σε ισόβια από τους 17 θανατοποινίτες, τους οποίους κατέβασαν στη θέση Τούρλος. Εκεί είχαν στήσει καμουφλαρισμένα οπλοπολυβόλα. Καθώς οι θανατοποινίτες άρχισαν να περπατούν με τα χέρια δεμένα, σε φάλαγγα, ο ταγματάρχης της Χωροφυλακής Ηλίας Πολίτης έδωσε εντολή να τους σκοτώσουν με ριπές, εντελώς απροειδοποίητα. Το γεγονός αυτό καθιστά τη συγκεκριμένη εκτέλεση, εν ψυχρώ δολοφονία. Ποια είναι όμως η θέση της κυβέρνησης;

Ο Κ. Αλεξανδρής, σε δηλώσεις που έκανε ενώπιον δημοσιογράφων την επόμενη της εκτέλεσης, είπε μεταξύ άλλων: «Προσωπικώς, ούτε εγώ ούτε η κυβέρνησις είχομεν ιδέαν δια τις 17 εκτελέσεις της Αίγινας μέχρι και της 10ης πρωινής σήμερον. Τούτον είναι φυσικόν, διότι ο αρμόδιος να αποφασίζει την εκτέλεσιν αποφάσεων καταδικών εις θάνατον είναι ο εισαγγελέας Εφετών». Ο υπουργός προσπαθεί να κρυφτεί πίσω από την υπογραφή του εισαγγελέα. Έστειλε όλες τις δικογραφίες καταδικασμένων αντιστασιακών σε θάνατο στην Εισαγγελία για εκτέλεση και θεωρεί ότι είναι απαλλαγμένος από τις ευθύνες, προφασιζόμενος ότι δεν γνώριζε τίποτα. Ωστόσο δεν υπάρχει αμφιβολία πως η απόφαση πάρθηκε από το υπουργικό συμβούλιο. Η κυβέρνηση δεν είχε την τόλμη να πάρει την ευθύνη της εκτέλεσης. Προτίμησε να μην γνωστοποιήσει στους κρατούμενους την καταδικαστική απόφαση, όπως όφειλε και όπως ο νόμος ορίζει. Τους στέρησε τη στοιχειώδη δυνατότητα να προετοιμαστούν, να γράψουν δυο τελευταία λόγια στους δικούς τους, πριν τους στήσει στο εκτελεστικό απόσπασμα. Ήταν ξεκάθαρα μια κρατική δολοφονία.

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ (19-06-1947)

1.Αποστολάκης Νικόλαος, 2.Αυγέρης Δημήτριος, 3.Βουτσινάς Κωνσταντίνος, 4.Γκινανιώτης Αθανάσιος, 5.Γκίνης Δημήτριος, 6.Δημητρακόπουλος ή Κατσαρός Παναγιώτης, 7.Καλογιάννης Κυριάκος, 8.Κόλλιας Αλέξανδρος, 9.Κοτούλιας Κωνσταντίνος, 10.Λάτσος Συνοδινός, 11.Μονέδας Μιχαήλ, 12.Μπουρδής Αντώνιος, 13.Ντάλιος Δημήτριος, 14.Σιδέρης Θεόδωρος, 15.Τόλης Παναγιώτης,16.Τριανταφύλλου ή Παναγιωταράς Θεόδωρος, 17.Χαντζόπουλος Ευάγγελος

ΠΗΓΕΣ: Κυριακάτικος Ριζοσπάστης, βιβλίο του Κώστα Καπόπουλου «Αναμέναμε το θάνατο»

Γραπτή συνέντευξη με τον Άρη Παύλο για την τέχνη της Φωτογραφίας

-Ένα γενικό προφίλ. Ποια ήταν η αφορμή για να ξεκινήσεις να ασχολείσαι με την Καλλιτεχνική Φωτογραφία;

– Ξεκίνησα την ενασχόλησή μου με τη φωτογραφία δοκιμάζοντας το ένστικτο μου στην επαφή μου μ' αυτό το μέσο. Μην έχοντας ιδιαίτερη παιδεία στην τέχνη και έχοντας εύκολη πρόσβαση στη φωτογραφία, αφού στην ουσία χρειάζεται να έχεις μια μηχανή με φακό, ήταν εύκολο τουλάχιστον να ξεκινήσω. Γι' αυτό και τη φωτογραφία τη νιώθω σαν την «τέχνη των φτωχών». Αυτά στην αρχή βέβαια. Συνειδητοποιώντας ότι ήθελα να κάνω σωστά αυτό που μου άρεσε, έψαξα να βρω τρόπο να κάνω κάποιες σπουδές. Έτσι ανακάλυψα ότι είχε ξεκινήσει στο ΤΕΙ τμήμα φωτογραφίας. Έδωσα εξετάσεις, πέρασα και για 4 χρόνια ήμουνα σ' αυτό το παρεξηγημένο κομμάτι της Εκπαίδευσης (το ΤΕΙ δηλαδή) αλλά πολύ ουσιαστικό, όπως το είδα από μέσα. Το να μαθαίνεις βέβαια δεν τελειώνει ποτέ. Για αρκετό καιρό «ανίχνευα» το χώρο της φωτογραφίας, χωρίς να έχω πιστέψει ότι ασχολούμαι σοβαρά.

Θράκη 2001: Χίλια. Τοποθεσία στην ορεινή Ροδόπη, στα Πομακοχώρια, σε υψόμετρο 1000m. Οι Πομάκοι μια φορά το χρόνο, τον Αύγουστο, μαζεύονται και οργανώνουν αγώνες πάλης. Το πανηγύρι κρατάει δυο μέρες.

– Τι σημαίνει για σένα αλλά και γενικότερα, «καλλιτεχνική φωτογράφηση»; Σε τι διαφέρει και σε τι μοιάζει από αυτό που συνήθως κάνουμε, να τραβάμε δηλαδή φωτογραφίες τις στιγμές μας ή κάτι που μας «έκατσε» σε μια στιγμή που κρατάμε μια φωτογραφική μηχανή;

– Δεν έχω νιώσει ποτέ σαν καλλιτέχνης, δεν μπορώ να καταλάβω αυτόν τον ορισμό για κάποιον που μπορεί να κάνει αυτό που αγαπάει. Για αυτό και δεν πιστεύω ότι υπάρχει είδος που να λέγεται «καλλιτεχνική φωτογραφία». Μια εικόνα είναι καλή ή όχι. Ο όρος «καλλιτεχνική» της προσδίδει αξία έστω κι αν δεν έχει. Νιώθω ήδη πολύ τυχερός που απολαμβάνω όλη αυτή τη διαδικασία και που πολλές φορές είναι η αφορμή για καινούρια πράγματα για μένα. Ας τα βάλουμε όμως σε σειρά. Η φωτογραφία είναι μια ξεχωριστή γλώσσα. Το ότι έχουμε όλοι φωτογραφικές μηχανές και ζούμε σ' ένα κόσμο εικόνων, δεν σημαίνει ότι γνωρίζουμε αυτή τη γλώσσα. Μάλλον η πληθώρα αυτή των εικόνων και το επίπεδό τους μας κάνει οπτικά αναλφάβητους. Ένα παράδειγμα; Τα κεφαλάκια των πολιτικών και άλλων δημοσίων προσώπων

στα διάφορα έντυπα δεν μας βοηθούν να νιώσουμε την ατμόσφαιρα και τα συναισθήματα που υπάρχουν σε μια κατάσταση, και το «ξύλινο» κείμενο συνήθως από κάτω συμπληρώνει την απομάκρυνση απ' το «ταξίδι» που μπορεί να σου προσφέρει μια καλή εικόνα. Άλλο παράδειγμα; Οι εικόνες από τόπους καταστροφής. Όσο πιο πολλά πτώματα δείχνει μια εικόνα, τόσο πιο εύκολα θα τραβήξει το μάτι του αναγνώστη. Άσε που δίπλα μπορεί να δει (και να θυμάται ασυνείδητα) και τη διαφήμιση της πολυεθνικής που μπορεί να είναι και ηθικός αυτουργός αυτής της καταστροφής. Συνήθως νιώθουμε λίγο «καλλιτέχνες» τραβώντας οικογενειακά στιγμιότυπα και όμορφα τοπία, χωρίς να συνειδητοποιούμε τη δύναμη και το ρόλο της εικόνας στην κοινωνία που ζούμε. Όταν κάποιος μπορεί να «διαβάσει» μια εικόνα μπορεί να «ταξιδέψει» μάσα απ' αυτήν, αν του λέει κάτι. Μια εικόνα επίσης έχει αξία όταν μπορεί να επηρεάσει πολλούς ανθρώπους με το μήνυμα που κουβαλάει. Παρ' όλα αυτά όμως, μια φωτογραφία όσο μπορεί αν μας ταρακουνήσει μ' αυτό που δείχνει, άλλο τόσο μπορεί και να μας κοιμίσει με την επανάληψή της. Θυμήσου τις φωτογραφίες με τα πεινασμένα παιδάκια της Αιθιοπίας που ενεργοποίησαν τόσο πολύ τον κόσμο τότε (1984-85). Οι ίδιες εικόνες μετά από λίγο καιρό ήταν αδιάφορες πια για τους πιο πολλούς. Χρειαζόμαστε κάποια εκπαίδευση και συνειδητοποίηση όλων αυτών των μηνυμάτων για να μπούμε στο μαγικό κόσμο της εικόνας.

Αίγινα 2003: Ψάρεμα στα ανοιχτά με ανεμότρατα

– Ποια είναι η εκτίμησή σου για τα αποτελέσματα σχετικά με την πολυετή ασχολία σου με ομάδες φωτογραφίας που συνήθως στήνεις κάθε χρονιά στα σχολεία της δευτεροβάθμιας που εργάζεσαι και σε μια περίπτωση στο δημοτικό σχολείο Ασωμάτων; Τι περίπου κάνατε όλα αυτά τα χρόνια εσύ, κάποιοι συνάδελφοι και τα παιδιά; Τα εμπόδια σ' αυτό το έργο;

– Φωτογραφία κάνω στο σχολείο μου εδώ και 5 χρόνια σαν πολιτιστικό πρόγραμμα. Καμαρώνω για αυτή την Ομάδα στο Γυμνάσιο μια που στην αρχή είχα αρκετές αμφιβολίες για το πόσο μακριά μπορεί να πάει. Πάντως έχουμε καταφέρει να έχουμε πραγματικό θάλαμο με 3 εκτυπωτές, φωτογραφική βιβλιοθήκη και αρκετές επιτυχίες. Μέχρι τώρα είχαμε κάποιες διακρίσεις σε Πανελλήνιους και Διεθνείς διαγωνισμούς. Μάλιστα, δυο από τους μαθητές μου, πήγαν στη Βαρκελώνη για τα βραβεία τους (το 2003 και το 2004). Κάθε χρόνο κάνουμε έκθεση στο σχολείο αλλά και μερικές φορές σε χώρους στην Αίγινα (Λαογραφικό Μουσείο, κινηματογράφος ΤΙΤΙΝΑ). Αρκετές φωτογραφίες έχουν δημοσιευτεί σε βιβλία και έντυπα. Αμφιβάλλω όμως αν ο περισσότερος κόσμος της Αίγινας ξέρει ότι υπάρχουμε. Αντίθετα, θα ξέρει πιστεύω, τις πιο πολλές «πολιτιστικές σαπουνόπερες» εγχώριες και μη που παίζονται στην τηλεόραση. Όσο για τα παιδιά, συμμετέχουν χωρίς να το συνειδητοποιούν και πολύ. Στο δρόμο τους πάντως θα το χρησιμοποιήσουν σαν μια καλή εμπειρία. Με τον ίδιο τρόπο κάποτε τόλμησα να κάνω φωτογραφία στο Δημοτικό των Ασωμάτων. Καλά πήγε, αλλά στο Γυμνάσιο είμαι σε καθημερινή επαφή με τα παιδιά κι αυτό με βοηθάει πολύ. Φυσικά κάνουμε και ταξίδια. Όχι με γκρουπ αλλά με τρένα και λεωφορεία. Τα 12 ως 15 παιδιά συνήθως βιώνουν εμπειρίες όπως ένα ταξίδι στη Λίμνη Κερκίνη ή σ' ένα φεστιβάλ φωτογραφίας στη Θεσσαλονίκη. Ευχαριστώ τους γονείς που μου εμπιστεύονται τα παιδιά τους, που πολλές φορές φεύγουν και για πρώτη φορά από το σπίτι τους. Η ανταμοιβή των γονιών είναι τα λαμπερά μάτια των παιδιών τους όταν γυρίζουν πίσω. Τώρα, στο χώρο του σχολείου, οι μικροζήλειες και οι μικροκακίες πάντα υπάρχουν, όπως και σε κάθε 'οικογένεια'. Με καλή διάθεση ξεπερνιούνται και μάλλον πιστεύω ότι στο τέλος όλοι ευχαριστιούνται να βλέπουν τις εκθέσεις και τη δράση της Ομάδας.

– Στο παρελθόν υπήρξε μια απόπειρα για μια φωτογραφική Ομάδα. Περίγραψέ την. Γιατί κατά τη γνώμη σου δεν προχώρησε; Βρίσκεσαι σε κάποια βήματα ώστε να έχει μέλλον κάποια ανάλογη προσπάθεια;

– Ερχόμενος στην Αίγινα το '94, με ενδιέφερε να προσφέρω αυτά που εγώ μέχρι τότε είχα μάθει για τη φωτογραφία, ίσως

γιατί εγώ ξεκινώντας δεν είχα τέτοια βοήθεια. Πριν, που ήμουν στην Αθήνα, για 4 χρόνια μάθαινα φωτογραφία στα παιδιά στη «Στροφή» που είναι κοινότητα για ανήλικους πρώην χρήστες ουσιών. Στη «Στροφή» έμαθα πολλά που με βοήθησαν να έχω σταθερές αξίες στη ζωή μου αλλά και στη δουλειά μου με τους μαθητές μου. Για όλα αυτά βέβαια αφορμή ήταν η φωτογραφία. Αλλά ας γυρίσουμε στην Αίγινα. Για 2 χρόνια δούλεψα ως επιμορφωτής της ΝΕΛΕ Πειραιά, με το Δήμο κι έκανα μαθήματα φωτογραφίας δωρεάν. Στη συνέχεια η Ομάδα αυτή έγινε Μη Κερδοσκοπική Εταιρία και για 5 χρόνια λειτούργησε στις Φυλακές σ' ένα χώρο που διαμορφώσαμε μόνοι μας. Εκεί κάναμε εκθέσεις 'γνωστών' και 'άγνωστων' φωτογράφων, δωρεάν μαθήματα, σεμινάρια φωτογραφίας και πολλά άλλα. Δυστυχώς με τον καιρό ατόνησε αυτή η προσπάθεια. Σ' αυτό συνέβαλλε και η έλλειψη χώρου (αφού οι Φυλακές ανασκευάζονται ως μουσείο) αλλά και η έλλειψη ενδιαφέροντος απ' τον κόσμο. Αν θα υπάρξει συνέχεια; Δεν ξέρω, για μένα έχει κλείσει αυτός ο κύκλος. Πάντως μ' όλες τις δυσκολίες που είχαμε έχω καλές αναμνήσεις. Περιττό να πω ότι σ' όλο αυτό το διάστημα η βοήθεια απ' το Δήμο ήταν ανύπαρκτη και στηριχτήκαμε μόνο στις δικές μας δυνάμεις.

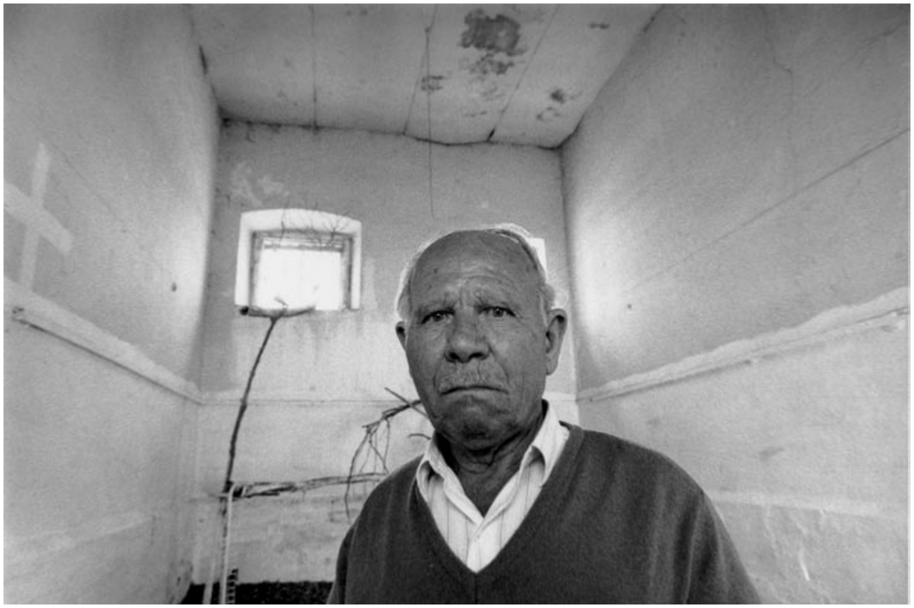

Φυλακές της Αίγινας 1998: Πρώην ποινικός κρατούμενος στο κελί του

– Ποια είναι τα τοπικά σου φωτογραφικά θέματα (δουλειές τοπικές);

– Ζώντας στην Αίγινα, αναζητούσα πάντα κάποια θέματα. Δεν μ' αρέσει να έχω μια μηχανή μόνιμα μαζί μου. Μ' αρέσει να διαλέγω θέματα και να τα δουλεύω για καιρό. Ανάλογα τραβάω σε ασπρόμαυρο ή έγχρωμο. Έτσι νιώθω ότι βιώνω την εμπειρία. Από μικρός ονειρευόμουνα να ταξιδεύω με ψαράδικα. Έτσι για 3 χρόνια βγήκα με πολλά ψαράδικα στην Αίγινα και τράβηξα τη ζωή τους. Δεν την έχω δείξει ακόμα αυτή τη δουλειά. Άλλωστε τα τελευταία φιλμ τα εμφάνισα πριν λίγο καιρό. Σύνολο 130 φιλμ. Τώρα, πότε θα τα τυπώσω και θα βγάλω 30 καλές εικόνες να δείξω, άγνωστο. Τράβηξα επίσης την μπάντα των ναυτοπροσκόπων, ίσως η πιο καλή μου δουλειά σε ασπρόμαυρο. Για ένα χρόνο ζούσα μαζί τους, στις πρόβες, σε πρωινά εγερτήρια για να σηκωθεί η σημαία στον ΝΟΑ, στις ανησυχίες τους. Η μπάντα λειτούργησε σαν ένα είδος παράδοσης και εθίμου για τους πιο 'ζωηρούς' έφηβους της Αίγινας. Τα αλάνια που λένε εδώ. Δυστυχώς τράβηξα την τελευταία μπάντα, αφού οι διοικούντες δεν αντέχουν να τους δίνουν τόση ελευθερία. Αυτή η δουλειά δημοσιεύτηκε σε βιβλίο με δουλειές πολλών φωτογράφων απ όλη την Ελλάδα και με τίτλο «Μουσική και Μουσικοί» από τις εκδόσεις «Ίνδικτος». Μια άλλη δουλειά είναι οι διαδρομές με τα καράβια, «παντόφλες» στη διαδρομή Αίγινα-Πειραιά και πίσω πάλι (Από το 1994 ως το 2000). Με τον ίδιο τρόπο φωτογράφισα το ΝΟΑ, τη Φιλαρμονική και την καθημερινή ζωή στην Αίγινα. Η τελευταία μου δουλειά μάλιστα δημοσιεύτηκε σε βιβλίο με δουλειά άλλων 10 φωτογράφων και με τίτλο «Αιγαίο». Εκδόθηκε από το Υπουργείο Τύπου και η έκθεση που έγινε πήγε στην Αμερική και στην Ευρώπη, σε πολλές πρωτεύουσες. Θέλω να φωτογραφίζω ανθρώπους, μ' αρέσει να έρχομαι σ' επαφή με τη ζωή. Τα τοπία και η νεκρή φύση με αφήνουν αδιάφορο.

– Τι κουβαλάς «στις αποσκευές σου» από την εμπειρία τόσων χρόνων φωτογράφησης στα πιο απίθανα σημεία του χάρτη; (Ποια είναι αυτά;) Τι σου άφησε όλο αυτό το «ταξίδι»; Θέλω να

μου μιλήσεις αν μπορείς για τη συγκίνηση της φωτογράφησης και κάποια περιστατικά που θα σου «μείνουν».

– Η φωτογραφία μου έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσω και να βιώσω εμπειρίες και καταστάσεις πρωτόγνωρες για μένα. Ένα ταξίδι με γκρουπ στην Τουρκία, με αεροπλάνο, ξενοδοχείο, ημιδιατροφή και 'ημιδιασκέδαση' δεν έχει καμιά σχέση μ' ένα ταξίδι με τρένα και καθημερινά μέσα μεταφοράς της χώρας αυτής. Τα παζάρια, τα χαμάμ και οι φτωχογειτονιές της Τουρκίας δεν αγγίζονται ομαδικά. Άσε που με το γκρουπ, θα πας και θα έρθεις και «οι Τούρκοι» θα είναι ακόμα «εχθροί σου». Σ' αυτά τα ταξίδια νιώθω τη φωτογραφική μηχανή ως το μέσο που με βοηθάει να βιώνω αυτές τις εμπειρίες. Εξ' άλλου ποιο γκρουπ θα πήγαινε τουρισμό στην Αλβανία; Αν δεν πάω όμως εκεί, δεν θα καταλάβω εύκολα τους Αλβανούς που ζουν δίπλα μου. Πώς θα καταλάβω τους Αλβανούς μαθητές μου και πώς θα πολεμήσω το ρατσισμό που έχω μέσα μου (όπως όλοι μας); Αλλά και η ζωή των Πομάκων στη Θράκη, οι αγώνες πάλης που κάνουν στα βουνά και τα πανηγύρια τους μου ξύπνησαν πρωτόγνωρα συναισθήματα μέσα μου. Πώς να τα χορτάσεις όλα αυτά; Η ταλαιπωρία, η ψυχική κούραση και η ανασφάλεια ξεχνιούνται. Με τον καιρό κάθεται μόνο το ζουμί απ όλη αυτή την εμπειρία.

– Έχεις διάφορες δράσεις τοπικές (παρεμβάσεις-εκδηλώσεις για την παιδεία και το περιβάλλον, σε συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, εθελοντισμός στο ΕΚΠΑΖΠ, στην Ομάδα για το νερό κλπ.). Πώς εσύ το συνδυάζει αυτό με τη φωτογραφία;

– Με ενδιαφέρει να φωτογραφίζω για Ομάδες που προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο με κάποιο τρόπο. Έτσι φωτογράφισα για το ΕΚΠΑΖ, το ΠΕΛΙΤΙ (Κέντρο Διάσωσης ντόπιων σπόρων και ποικιλιών) και για τη «Στροφή», φυσικά αφιλοκερδώς. Μ' ενδιαφέρει όμως και η συμμετοχή μου σε διάφορα πράγματα σε τοπικό επίπεδο, χωρίς ντε και καλά να φωτογραφήσω. Έτσι δούλεψα σαν εθελοντής στο ΕΚΠΑΖ, συμμετείχα για 2 χρόνια ενεργά στην Ομάδα Πολιτών για το Νερό και όπου νιώθω ότι υπάρχει λόγος συμμετοχής μου. Χαίρομαι αφάνταστα να μαθαίνω σκάκι στους μαθητές του σχολείου του γιου μου. Αυτό το αίσθημα της συμμετοχής και της προσφοράς υπάρχει σ' όλους τους ανθρώπους. Εξαρτάται πώς το αφήνει ο καθένας να βγει. Αυτό που θα το κρατήσει κρυμμένο, αυτός θα χάσει και σαν άνθρωπος.

– Μια ερώτηση σχετικά με την τέχνη και το παιδί με το οποίο ασχολείσαι εδώ και χρόνια. Τι είναι αυτό που μπορεί να βοηθήσει στην εξοικείωση με την Τέχνη ξεκινώντας πάντα από τα παιδιά; Τι μπορεί να συμβεί κατά τη γνώμη σου στο σχολείο, το οποίο επίσης γνωρίζεις καλά και δεν συμβαίνει σήμερα;

Αλβανία 1996: Νάρτα, ελληνόφωνο χωριό στην Αυλώνα. Για τρεις μέρες, το Πάσχα, οι κάτοικοι ντύνονται μασκαράδες και χορεύουν μετην συνοδεία περιπλανώμενων τσιγγάνων μουσικών

– Η επαφή του παιδιού με την Τέχνη είναι λίγο περίεργη ερώτηση. Γίνεται με το να μαθαίνει το παιδί πιάνο (που είναι μαζί με τα αγγλικά, το μπαλέτο και τα φροντιστήρια συνήθως); Γίνεται με το να αγοράζουμε πολλά χρωματιστά μολύβια και βιβλία τα Χριστούγεννα; Γίνεται με το να πάμε το παιδί σε εκθέσεις, μουσεία και θέατρα; Μάλλον όλα αυτά έχουν να κάνουν με τις αγωνίες των γονιών και όχι με την καλλιτεχνική εκπαίδευση του παιδιού. Το παιδί χρειάζεται απλά, ελευθερία, να αναπνεύσει, παιχνίδι να εμπνευστεί και χαρά στο σπίτι. Τώρα, αν ο γονιός έχει 'καλλιτεχνική παιδεία' ακόμα καλύτερα. Θα αφουγκραστεί το παιδί του και χρησιμοποιώντας το ένστικτο και τη γνώση του ίσως αναγνωρίσει κάποιο ταλέντο του. Αν «υπάρχει φωτιά» θα φανεί σίγουρα. Στο κάτω-κάτω δεν χρειάζεται όλα τα παιδιά να γίνουν ζωγράφοι. Μπορεί απλώς η επαφή με την Τέχνη να τους κάνει καλύτερους ανθρώπους και όχι καλλιτέχνες. Όσο για το χώρο του σχολείου το παιδί δύσκολα εκεί μπορεί να εκφραστεί. Όσα παιδάκια έχουν καλλιτεχνική τάση θα επιβιώσουν πιο εύκολα στο μικρόκοσμο του σχολείου παίζοντας μπάλα. Τα μαθήματα καλλιτεχνικών, τεχνολογίας, μουσικής είναι σταγόνες στον ωκεανό και εξαρτώνται, πάντα, από τον αστάθμητο παράγοντα που είναι ο δάσκαλος.

Για τους βιολιστές, «Άπορο» και Βάιο

Γιώργος Βατικιώτης από το Σφεντούρι, ο «Άπορος» βιολιστής της μυλόπετρας. Συζήτηση με το γιο του, Φώτη Βατικιώτη

Άνθρωποι από την πάστα και τη μαγιά του Γιώργου Βατικιώτη έπαιξαν ένα σπουδαίο ρόλο στην διατήρηση και την αναζωογόνηση του λαϊκού, του ρεμπέτικου και του δημοτικού τραγουδιού. Άνθρωποι αυτοδίδαχτοι, βιοπαλαιστές της καθημερινότητας, άρχοντες του κεφιού, χωρίς να το ξέρουν-χωρίς να το θέλουν, ήταν οι πρωταγωνιστές μιας ιστορικής συνέχειας της παράδοσης της μουσικής και των τραγουδιών που αγάπησαν τα φτωχά αγροτικά και λαϊκά στρώματα. Σε πανηγύρια, σε οικογενειακές συγκεντρώσεις, σε γάμους και χαρές, σε παρέες, ήταν αυτοί που έδιναν τον τόνο της ζωής, τη μουσική της χαράς, τους φθόγγους της ξεγνοιασιάς και της χαλάρωσης από τη βιοπάλη και την καθημερινότητα. Μακριά από την τότε αστική παράδοση της μουσικής που ήθελε να καλύπτει όλο το φάσμα της 'ευρωπαϊκής' (ταγκό, βαλς κλπ.), η λαϊκή δημοτική μουσική ήταν το καθημερινό βίωμα σε καιρούς που υπήρχε έστω και λίγο περίσσευμα χρόνου και οικονομικής δυνατότητας. Μακριά από την εμπορευματοποιημένη κοινωνία και τη βιομηχανία της διασκέδασης που άρχιζε βαθμιαία να στήνει τα πρώτα της θεμέλια κυρίως στα αστικά κέντρα, οι λαϊκοί αυτοί οργανοπαίχτες σάρκα από τη σάρκα των κοινωνιών τους, έγνεθαν το νήμα της δημιουργίας κάνοντας απλά το μεράκι τους και εκφράζοντας το ταλέντο τους. Όπως γράφει η Γ. Κουλικούρδη στο έντυπο του διπλού δίσκου «Τραγούδια από την Αίγινα», «η παραδοσιακή κοινωνία είχε πολλά ελαττώματα, ανισότητες κοινωνικές, αδικίες, άγνοιες, δεισιδαιμονίες, δυσκολίες και προβλήματα στην καθημερινή ζωή, ελλείψεις, φτώχεια. Είχε όμως δυο μεγάλες αρετές. Τη συντροφεμένη ζωή μέσα στην κοινότητα και τη σωστή σχέση με τη φύση...». Παρόλο που από την πλευρά της συντηρητικής και αταξικής προσέγγισης διατυπώνεται μια 'μισή' άποψη για την παράδοση, εν τούτοις εμπερικλείει σπέρματα αλήθειας τα οποία εφάπτονται με χαρακτηριστικά που συναντά σε όσες κοινότητες ή κοινωνίας έχουν 'καθυστερήσει' να αστικοποιηθούν σε επίπεδο οικονομίας και κοινωνικών σχέσεων.

Ο Γιώργος Βατικιώτης είναι από τους τελευταίους, αφού ανήκει σε μια γενιά που μεγάλωσε με ένα άλλο κοινωνικό ορίζοντα. Στην Αίγινα της τουριστικής ανάπτυξης και σε ένα περιβάλλον που το εμπόρευμα άρχισε σιγά-σιγά να μπαίνει στο επίκεντρο των κοινωνικών σχέσεων δεν θα μπορούσε να αντέξει την αυθεντική λαϊκή δημιουργία.. Η τοπική οικονομία απέκτησε δευτερεύοντα ρόλο, τα ήθη προσαρμόστηκαν στις νέες συνθήκες του εμπορεύματος, ο τουρισμός άλλαξε τον ορίζοντα τον κατοίκων στρέφο-

ντας τον στον καταναλωτισμό, οι παλιοί δημιουργοί δεν πρόλαβαν να ανοίξουν 'σχολές' που θα μπορούσαν να συνεχίσουν και να εξελίξουν την λαϊκή παράδοση. Τα χωριά, βαθμιαία πουλήθηκαν κομμάτι-κομμάτι (π.χ. Παχειοράχη) σε έλληνες και ευρωπαίους μεσοαστούς που αναζητούσαν μια διέξοδο για τη θερινή τους ανάπαυλα ενώ συνολικά ένας κόσμος από τα φτωχά αγροτικά και λαϊκά στρώματα βρήκε μια διέξοδο στην οικονομική του δυσπραγία με την πώληση αγροτεμαχίων για τουριστική-οικιστική αξιοποίηση εφόσον κι ένα αρκετά μεγάλο τμήμα μικροαστών-εργατών προσέγγιζε τη λύση «οικόπεδο στην Αίγινα». Όσοι εγκατέλειπαν σιγά-σιγά τις αγροτικές ασχολίες τις οποίες τις αντικατέστησαν με ένα σύνολο οικονομικών δραστηριοτήτων που είχαν σχέση με τον τουρισμό είχαν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με όλη τη βιομηχανία της στημένης διασκέδασης. Η ντισκοτέκ, το κλαμπ, η κονσέρβα-στερεοφωνικό ή η ταλαίπωρη ορχήστρα που παίζει για να σηκωθούν 'τυχαία' τα παλικάρια να συμπαρασύρουν τους ευρωπαίους τουρίστες να χορέψουν χασάπικο και συρτάκι, η καθημερινή επαφή με την τηλεόραση και το ραδιόφωνο με το σκυλάδικο, που διατηρεί όμως τη μουσική φόρμα της παράδοσης, αντικατέστησαν τις πλάκες με τα λαϊκά, ρεμπέτικα και δημοτικά τραγούδια, αντικατέστησαν το γλέντι Νέες στάσεις ζωής που ήταν διαφορετικές από μια κλειστή και αυταρχική ζωή του χωριού και της επαρχίας ταυτίστηκαν με το νέο και πιο σύγχρονο μοντέλο διασκέδασης με νέα ακούσματα. και νέες κοινωνικές σχέσεις, μακριά από την οργανωμένη δομή του χωριού. Ο καπιταλιστικός εκσυγχρονισμός και τα πρόδηλα σημάδια της παγκοσμιοποίησης δεν θα μπορούσαν να είναι το έδαφος για μια γόνιμη πολιτισμική ανταλλαγή των εθνών. Το αμερικάνικο στυλ και ο αμερικάνικος τρόπος ζωής συνδέθηκε ευθέως και με τις μεγάλες αλλαγές που προέκυπταν σε όλα τα επίπεδα.

Έτσι τίποτε δεν έχουν να προσφέρουν οι διάφορες οργανωμένες προσπάθειες (σύλλογοι με δραστηριότητες όπως εκδηλώσεις χορευτικές, εθιμικές, εκθέσεις λαογραφικές) για τη διατήρηση της παράδοσης που εξακολουθούν να παρουσιάζονται επετειακά σε κάθε ευκαιρία ή το καλοκαίρι ως τουριστικό φολκλόρ. Εξακολουθούν να παίζουν το ρόλο της εύρεσης εθνικής ταυτότητας μέσα από το τοπικό παρελθόν συμβάλλοντας με τη δράση τους στον εξωραϊσμό του αναχρονισμού ενώ παράλληλα ισχυροποιούν μια αντιδραστική τάση εξύψωσης της εθνικής ταυτότητας σκαλοπάτι για τον εθνικισμό. Συμμετέχουν με κάποιο τρόπο στην αναζωογόνηση της αγοράς. Ένα ενδιαφέρον που αφορά στην προώθηση προϊόντων διατροφικών με «παραδοσιακές» συνταγές, οι συστάσεις τοπικών συνεταιρισμών, η αλλαγή γενικότερα της εικόνας που έχει η αγορά που προωθεί «ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα» είναι μόνο ένα δείγμα μιας σημαντικής τάσης που υπάρχει και στην ίδια την κοινωνία. «Ξεχάσαμε τις παραδόσεις μας», είναι μονόλογος που συχνά ακούγεται τόσο στα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσο και ένας μηρυκασμός που τροφοδοτεί τη σκέψη ενός πολύ μεγάλου πληθυσμού στη χώρα, σκέψη που βρίσκει τις εκφράσεις της άλλοτε στις αθλιότητες του Χριστόδουλου, άλλοτε σε πολιτικούς εθνικόφρονες σχηματισμούς αλλά πάντοτε στην αγορά προϊόντων και ιδεών που πουλάνε το 'παλιό'.

Ανεξάρτητα όμως από τα παραπάνω, το γλέντι και σήμερα υπάρχει με νέους όρους. Πιο εξατομικευμένο, πιο συγχυσμένο, πιο κλειστό. Όμως ακόμα και σήμερα, μικρές παρέες, συνεχίζουν να το γλεντούν 'για πάρτη τους' κάθε που έχει μια γιορτή στα ρημοκλήσια της Αίγινας «εκεί που κάτι ασπρίζει στους λόφους» και πίνουν ρετσίνα ντόπια και μπύρες και τραγουδάνε με το τραντζίστορ ή το φορητό μαγνητόφωνο και κοιμούνται με υπνόσακους και κουβέρτες μέχρι το πρωί και δίνουν ραντεβού για την επόμενη 'γιορτή'. Είναι όμως αμφίβολο αν θα μπορέσουν να μπουν κόντρα σε ένα ρεύμα που ξεκινάει από το μεδούλι αυτού του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος. Τουλάχιστον όμως κάνουν το κέφι τους...όπως οι παλιοί...

Ο «Άπορος» και το βιολί του

Ο Γιώργος Βατικιώτης γεννήθηκε το 1918 στον παλιό οικισμό στο Σφεντούρι της Αίγινας και έζησε εκεί για όλη του τη ζωή μέχρι το 1996. Παιδί πολυμελούς οικογένειας ο Γιώργος Βατικιώτης από μικρός σκάλισε ένα κομμάτι ξύλο κι έφτιαξε μια λύρα «του 'χε βάλει και δυο τρία τέλια και το γρατζούναγε, γιατί του άρεσε πολύ, το 'χε μεράκι. Στην αρχή σιγά-σιγά, μετά έμαθε κι όταν μεγάλωσε, είχε χαρτζιλίκι, πούλαγε ένας γνωστός από την Πέρδικα ένα βιολί ...Μποχόρη (ο Τάσος Μπόγρης) τον έλεγαν-ήταν κι αυτός βιολιτζής είχε πάρει το όνομά του από το τραγούδι «Άντε του καημένου του Μποχόρη του τη φέραν' στο βαπόρι». Το όνομα του μπορεί να του το κολλήσαν' απ' αυτό το τραγούδι...Αν είχες ένα κόλλημα μ' ένα τραγούδι και το 'λεγες συνέχεια ή αν ένας τραγουδιστής σου άρεσε σου κολλάγαν' και το παρατσούκλι. Τον αδερφό μου τον Νίκο τον λέγαν' «Ξυλούρη» γιατί του άρεσε ο Ξυλούρης. Τότε λοιπόν πήρε το πρώτο του βιολί και άρχισε... Το είχε μέσα του, του άρεσε και σιγά-σιγά με τα χρόνια απέκτησε και εμπειρίες...και με άλλους οργανοπαίχτες που έπαιξε... Αργότερα πήγε και σε 'σοβαρούς' γάμους που πηγαίνανε τη νύφη με το βιολί. Η πληρωμή δεν ήταν κατόπιν συμφωνίας. Τα «τυχερά», δηλαδή τα φιλοδωρήματα αυτών που έκανα παραγγελιές ή άλλων που απλώς έριχναν στις τσέπες των μουσικών ήταν η πληρωμή. Στο τέλος του γλεντιού τα έβαζαν κάτω και τα μοιράζονταν εξίσου. «Στα γλέντια δεν είχε συμφωνίες και τέτοια...χαρτούρα...Εκτός κι αν ήταν ο γάμος έξω, στην Αθήνα, στο Κορωπί εκεί έπρεπε να κάνουν κάποια συμφωνία γιατί ήταν και τα έξοδα...να φας, να μείνεις...εδώ και σε ντόπιους και στα πανηγύρια ήταν η χαρτούρα...ότι κολλάγανε στο κούτελο και ότι ρίχνανε στα όργανα...αφού τινάζανε τα όργανα για να βγάλουν τα λεφτά. Αλλά βγάζανε μεροκάματο...άμα ο άλλος ήταν γλεντζές έκανε δέκα παραγγελίες. Τραγούδαγε και σε ταβέρνες αλλά πολύ απλές, όπως του Γελαδάκη. Μπορεί να πέρναγε καμιά φορά από κει μετά από πανηγύρι, να σταμάταγε να πιει ένα ούζο, να τον βλέπανε μερικοί και να του λέγαν βγάλ' το να μας παίξεις καμιά δοξαριά...κι από μια δοξαριά να έφευγε την άλλη μέρα από κει...

Τα γλέντια και τα πανηγύρια

Το παρατσούκλι το απέκτησε μικρός όταν προσπάθησε να σηκώσει ένα τσουβάλι με αλεύρι -μια γριά του είπε: «πού πας να το σηκώσεις είσαι «άπορος» δηλαδή μικρός, αδύναμος». Άρχισε να παίζει από έφηβος 15-16 χρονών στα πανηγύρια «Άρχισε με πανηγύρια, μετά τον έμαθε ο κόσμος και τον παίρνανε σε γάμους, μετά στην Αθήνα, στα Μέθανα, στην Τροιζηνία... έχει κάνει και κουμπαριά στα χωριά, στους Αγίους Θόδωρους... Τότε γίνονταν πανηγύρια συνέχεια, δηλαδή σε κάθε γιορτή είχε και πανηγυράκι στα ερημοκλήσια. Εκεί που τώρα σπάνια περνάει άνθρωπος τότε είχε πανηγύρια. Το πρωί έκαναν λειτουργία. Μετά ο καθένας έφερνε τους μεζέδες του τα κρασιά του και πηγαίνανε και δυο-τρεις οργανοπαίχτες και παίζανε κι αρχίζανε το χορό...

Τα πανηγύρια γίνονταν όλο το χρόνο, χειμώνα καλοκαίρι «τ' Άγιου Κωνσταντίνου εκεί στο χωριό...μεγάλο πανηγύρι όπως πάει ο κόσμος τώρα στη Χρυσολεόντισσα... τέτοια σημασία είχε άσχετα που δεν πήγαινε τόσο πολύς κόσμος, οι Άγιοι Ανάργυροι, του Σωτήρος στις Σφυρίχτρες που είναι τα αρχαία...μετά τη λειτουργία πήγαιναν στα χωράφια κάτω από τον ίσκιο των δέντρων... της Υπαπαντής καταχείμωνο... στην Άγια Μαρίνα φτάνανε... του Αϊ Γιάννη του Νηστικού, μαζευότανε μια παρέα της ηλικίας του και τον φέρνανε μέχρι το τέλος του...Το χειμώνα, αναλόγως τον καιρό. Πάντα βρίσκανε μέρος. Εκεί στην Υπαπαντή ήτανε ένα κελί κι άμα έπιανε καμιά βροχή μπαίνανε μέσα. Και στον Αϊ Γιώργη το ίδιο. Όταν περνάς και βλέπεις κάτι μοναχικό να ασπρίζει, εκεί γινότανε κανονικό γλέντι»

Το βιολί ήταν καθημερινή τροφή για τον «Άπορο» Γιώργο Βατικιώτη: «πέρναγε εκεί που δούλευα σερβιτόρος στην Άγια Μαρίνα, καθότανε παράγγελνε κι έπαιζε στους Εγγλέζους, στους Γερμανούς κι έπαιζε... Στα Μέθανα πήγαινε πολύ τακτικά. Είχε κάνει πολλούς φίλους και πήγαινε έτσι για μια βόλτα κι έπαιρνε και το βιολί μαζί του...Εκεί είναι γλεντζέδες κι άμα πήγαινε θα του λέγαν' γιατί δεν έφερες το βιολί...Δεν πήγαινε πάντα επαγγελματικά...Και στο σπίτι αν πήγαινε παρέα έπαιζε... είχε κάνει και μπακαλοταβέρνα. Είχε δυο-τρία τραπεζάκια σέρβιρε κονσέρβες, ρέγκες κι αν υπήρχε και στο σπίτι κάνα κουνέλι το βάζανε κάτω...Τρώγαν' πίναν' άρχιζε και το βιολί...

Η επιβίωση και το βιολί

Η τέχνη του ήταν στο να κατασκευάζει μυλόπετρες για τα λιοτρίβια, μαύρη πέτρα δούλευε πάνω από τη θέση Αιγινήτισσα, αργότερα έκανε μεροκάματα στις οικοδομές, λάσπη, χτισίματα.

«Οι μυλόπετρες έφταναν μέχρι την Αίγυπτο...σκληρή δουλειά, με σφήνες, ξύλα... δεν είχαν εργαλεία τότε... μέχρι και στα γηρατειά του στην πέτρα δεν πιανότανε...Διάφοροι εργολάβοι, νοικοκύρηδες που θέλαν' να φτιάξουν τραπέζι με μια μεγάλη πέτρα ή μια γούρνα πηγαίναν' και τους την έφτιαχνε... και τις πιο πολλές φορές δεν τους έπαιρνε λεφτά κιόλας... που άλλοι τις πουλούσαν πανάκριβες...του άρεσε, το είχε μεράκι...και τώρα καμιά φορά στη δουλειά που δουλεύω καμιά πέτρα -του 'χω πάρει κάτι από την τέχνη- μου λένε άντε κάτι του 'χεις πάρει του γέρου σου... Το πατρικό μας έχει δυο τρεις από αυτές που τις ετοίμαζε για να μαζεύεται με τους φίλους του να κουτσοπίνουν και να παίζει...» Δούλευε κάθε μέρα στην οικοδομή ή στις μυλόπετρες «εκτός αν ήταν ο γάμος φερ' ειπείν στα Μέθανα που έπρεπε να πάει την προηγούμενη ...έχανε ένα μεροκάματο ή και την επόμενη, τότε οι γάμοι κρατάγανε τρεις μέρες

Οι συνάδελφοι

Συνεργάστηκε με πολλούς οργανοπαίχτες «με τον Καρατάσο που έπαιζε σαντούρι είναι γνωστός, βγαίνει και στην τηλεόραση... είχανε γνωριστεί, επικοινωνούσαν και πηγαίναν' και παίζαν'. Είχανε και φιλία και ερχόταν' έτσι... Ήταν ένας άλλος που έπαιζε κλαρίνο, ο Χριστόφορος, από Αθήνα, δεν ήταν γνωστός αλλά από τότε που γνωριστήκανε κάθε φορά καλούσε κι αυτόν... λαούτο ένας αιγινήτης που δεν θυμάμαι πως τον έλεγαν...μεσαγρίτης...Ήταν ακόμα ο Βάγιας(παρατσούκλι του Σκουλαρίκη) από την Κυψέλη που έπαιζε κι αυτός βιολί αλλά συνεργάζονταν σπάνια... με τον Μπαρδάκο (παρατσούκλι παρμένο από ρεμπέτικο τραγούδι) πριν δυο-τρία χρόνια είχε πεθάνει...αυτός μπορούσε να σου βγάλει τραγούδι στη στιγμή όπως καθόμαστε και να το ταίριαζε στα πρόσωπα τα δικά μας...Μια φορά πέρασε από μια οικοδομή που δούλευα στο Μεσαγρό κι ήρθε από πίσω μου, γυρίζω και μου λέει: «γεια σου Φώτη 'απoράκι' που 'σαι φίνο μαστοράκι» μετά του λέει ένας δε μου βγάζεις κι εμένα ένα... και του 'βγαλε... ήταν ωραίοι τύποι.

Το γλέντι της καθημερινότητας

Τραγουδούσαν όλοι, μεγάλες φωνές όπως λέει ο Φώτης δεν ήταν αλλά «ήταν το στυλ το απλό και σου κάναν' το κέφι. Έπαιζαν χωρίς πρόβες, «η πρόβα τους ήταν να πιουν κάνα μισόκιλο. Έπαιζαν πολλά ρεμπέτικα, τα ρεμπέτικα τα παλιά έχουν σχεδόν όλα βιολί, άλλο που είχαν το μπουζουκάκι τους και το μπαγλαμά...ειδικά κάτι σμυρναίικα, ήξερε πολλά δεν τα θυμάμαι αυτή τη στιγμή...Που τα άκουγε; «Στην αρχή είχανε τα γραμμόφωνα...σ' όλο το χωριό πρέπει να υπήρχε μόνο ένα...Αυτό το παράπονο έχω. Στο χωριό μας παλιά γινότανε κάθε βράδυ γλέντι. Το ένα βράδυ λέγανε θα πάμε στου τάδε το σπίτι...ξεκινάγανε έτσι απλά και μετά κατέληγε σε γλέντι, τα' άλλο βράδυ στου αλλουνού... και τώρα το χωριό έχει γίνει...τέλος πάντων...Ήμουνα μια φορά πολύ μικρός, ίσα που το θυμάμαι και με είχε πάρει μαζί...τσακωνότανε με τη μάνα μου...τελικά το ευχαριστήθηκα εκείνο το βράδυ. Μου 'χει μείνει μες στο μυαλό μου...Ακόμα κι η γιαγιά μου τραγουδάει στο διπλό το δίσκο κι όταν την άκουσα είπα 'τι έγινε'...Κάτι γυναίκες που άλλες φορές δεν τραγουδούσαν εκδηλωθήκανε...

έπαιρνε και μαζί του πότε για παρέα πότε για να βοηθούν. «Μια φορά στο πανηγύρι της Υπαπαντής είχε πάει και να παίξει βιολί και είχε πάρει και από το μπακαλικάκι μας ότι είχε: κονσέρβες κι είχε γιομίσει και δέκα νταμιτζάνες κρασί για να πουλάει κιόλας. Αλλά έλα που δεν γινότανε και τα δυο κι έβαλε εμένα που ήμουνα μια σταλιά παιδάκι να πουλάω κρασί...Κι ήρθε ένας ...πήγε να με πειράξει. Εγώ φοβήθηκα κι έβαλα τα κλάματα...Αυτός είχε πλακώσει και τα ποτήρια και μου 'λεγε δεν μπορεί να πουλήσεις δυο κονσέρβες κι ένα κιλό κρασί;

Ήταν δημιουργικός άνθρωπος. Τοποθετούσε κάρβουνα στο σημείο που έπρεπε να σκεφτεί το ξύλο, μετά το λείαινε και έφτιαχνε λύρες για τα εγγόνια του. Σαν χαρακτήρας ήταν τελειομανής. «Στη δουλειά απάνω ήθελε να είναι τέλεια...Στις σχέσεις του ήταν καλαμπουρτζής και τι ωραία και καλά...αλλά με ένα μέτρο...Δεν ήθελε να τον πολυκοντράρεις...Ήτανε θρήσκος αλλά όχι όλη την ώρα στην εκκλησία, βλαστήμια δεν του άρεσε

Η μάνα όπως και στα περισσότερα σπίτια που ο πατέρας ήταν οργανοπαίχτης στήριξε τα παιδιά. «Τον πατέρα μου εγώ στην ουσία τον γνώρισα μετά που ήμουνα πιο μεγάλος...να γνωριστούμε πιο καλά...Πολλές φορές που ερχότανε από τις μυλόπετρες ή την οικοδομή κατευθείαν πλενότανε, άλλαζε...Τότε δούλευαν όλη μέρα. Με το που χάραζε φεύγαν από το Σφεντούρι με τα πόδια, μπορεί να δουλεύανε κάτω στην Αιγινήτισσα». Ήταν και από την κοινωνία αποδεκτό το να είναι η μάνα μαζί με τα παιδιά και ο πατέρας να έχει το ελεύθερο στις κινήσεις.

Στα χωριά συνήθιζαν να φτιάχνουν τις ταβερνούλες εκεί που ήταν το σπίτι. «Σ' αυτές τι ταβέρνες δεν είχες να φας ότι κρέας ήθελες αλλά έκανες κέφι και καμιά φορά παραγγέλνανε κάνα κόκορα. Μια φορά που είχανε παραγγείλει κοκορόσουπα, και ήρθαν αυτοί και δεν είχε να τους βάλει βαθιά πιάτα για τη σούπα. Λέει παιδιά με συγχωρείτε, τον κόκορα σε πιατέλα αλλά τη σούπα σε ποτήρι... Τους άρεσε... τρελαθήκανε...Μετά ήρθαν τα πικ-απ...είχε μια γριούλα μια ταβερνούλα και μαζευόντουσαν όλοι εκεί...Πολύ αργότερα είχε μάθει ευρωπαϊκά και τα 'παιζε με το βιολί, ότι μελωδία άκουγε την άρπαζε και την έπαιζε...στην Αγια Μαρίνα εκεί που έπαιζε τα νησιώτικα, 'τώρα θα σας παίξω κι ένα ευρωπαϊκό' γινόταν και λίγο 'κλασσικός'...λαϊκά έπαιζε τα παλιά του Διονυσίου, Αγγελόπουλος, Καζαντζίδης του ζήταγαν πολύ το «μια στεναχώρια έχω απόψε». Έπαιζε τα πάντα εκτός από ελαφρολαϊκό...ο κόσμος ήθελε του χορού και πανηγύρια.

Το τσούρμο του «Άπορου»

Τα παιδιά του φυλάγανε τα πρόβατα ένας-ένας εναλλάξ. Τα

Η θύμηση του

Τον θυμούνται τώρα άραγε μετά από τόσα χρόνια; «Πολλοί. Αφού καμιά φορά μερικοί χωρίς να τους πω τίνος είμαι, στην

οικοδομή, μου λένε: εσύ «αποράκι» είσαι; Είχε δουλέψει και στην Αρχαιολογική Υπηρεσία στον Οικισμό της Κολόνας, σαν συμβασιούχος εργάτης στις ανασκαφές, «κάθε καλοκαίρι ένα μήνα και είχε βρει και πολλά αρχαία...Αφού το είχε και καμάρι για ένα βιβλίο που είχε εκδοθεί στη Γερμανία, μας έδειχνε τις φωτογραφίες και μας έλεγε για κοιτάτε βρε που έχω βρει αρχαία...»

Περιστατικά

Η κόρη του η Γιαννούλα είχε κλεφτεί με τον γαμπρό του, συνηθισμένη στην Αίγινα πρακτική των νέων κοριτσιών όταν είχαν αποφασίσει να παντρευτούν με κάποιον που θα υπήρχε αντίρρηση από το σπίτι. Μαθεύτηκε όμως πριν το μάθει ο ίδιος και κάποιος για να τον πειράξει του ζητούσε επίμονα το τραγούδι «μας κλέψαν' τη (Γι)αννούλα». «Έπαιζε της Αναλήψεως στου Αντισαίου. Ο πατέρας μου είχε πάει από την παραμονή... δεν το 'ξερε, το λέγε επίτηδες για να τον πειράξει...μετά άρχισε να ψυλλιάζεται ότι κάτι τρέχει...Ήξερε ότι η Γιαννούλα ήταν σε ηλικία...βάζει το βιολί στη θήκη και δρόμο για το χωριό...Κι ο πατέρας μου κλεμμένος ήταν. Είχε βγάλει και τραγούδι: «Κι ένα βράδυ μ' ησυχία, έκλεψα την Αρτεμισία και πήγαμε στα Κοτρωνάκια (μια τοποθεσία στο Σφεντούρι) μ' αγκαλίτσες και φιλάκια» ήτανε μεγάλο τραγούδι...θυμάμαι μόνο αυτό»

Βάιος Σκουλαρίκης: ο τελευταίος λαϊκός οργανοπαίχτης του βιολιού στην Αίγινα

Ο λαϊκός οργανοπαίχτης βιολιού Βάιος Σκουλαρίκης, ο τελευταίος εν ζωή λαϊκός οργανοπαίχτης της παλιάς γενιάς, γεννήθηκε στην Πλάκα της Βόρειας Λήμνου στα 1933 σε αγροτική οικογένεια. Το χωριό του, «μικρό, μαζεμένο» είχε οργανοπαίκτες αυτοδίδακτους, 'πρακτικούς' όπως όλοι. «Από μικρός μου άρεσε. Μόλις έβλεπε οργανοπαίκτες στεκόμουν δίπλα και άκουγα... έπαιρνα δυο ξύλα και έκανα ότι παίζω βιολί...τραγούδαγα κιόλας τότε...Από κει βρίσκαν τον πατέρα μου και του λέγανε 'κοίτα μην αδικήσεις το παιδί, βάλτο να μάθει που του αρέσει...»

«Ξεκίνησα το 54 σε δάσκαλο, στον Εμμανουήλ Πουριάζη. Κάθισα εκεί περίπου 3-4 μήνες κι έμαθα βιολί αλλά πρακτικά. Μου είπε να μάθω μουσική (με νότες) γιατί ήταν καλός μουσικός, αλλά εγώ βιαζόμουνα, ξέρεις παιδιά είμαστε...να βγούμε, να παίξουμε και τα λοιπά... δεν έμαθα μουσική. Το μετάνιωσα αργότερα αλλά ήταν αργά. Αποτέλεσμα: ξεκίνησα από κει, έπαιζα με κάτι άλλους 'πρακτικούς' στο χωριό για λίγο μετά κάναμε μια κομπανία με κάτι άλλα παιδιά...Μετά πήγα φαντάρος και μόλις απολύθηκα έφυγα και πήγα στον Πειραιά για δουλεία σε οικοδομές...Μετά πήγα και στη Μύκονο...Δουλεύαμε στα μεταλλεία...Κλειστήκαμε μέσα μια μέρα... βάλαμε τα φουρνέλα και δεν προλάβαμε να βγούμε έξω. Ευτυχώς δεν έσπασε η σωλήνα που έδινε αέρα... ήταν χοντρή σωλήνα και δεν έσπασε...Μετά έφυγα από κει και γύριζα μόνο με το όργανο...Σε πανηγύρια, σε γιορτές, 'ψιλοπαίζαμε'. Κάθισα εκεί ένα χρόνο, ήρθα πάλι στον Πειραιά...Ήταν ένας χωριανός μου αρραβωνιασμένος εδώ στην Αίγινα με φέραν να κάνω Πάσχα εδώ πέρα, μου κάναν τα προξενιά κι έμεινα κι εγώ εδώ...Στην Αίγινα ήρθα αρχές '61...»

«Με έμαθαν από δω, από κει... μόνο ο 'Άπορος' ήταν εδώ... κοντραριζόμαστε τότε στις δουλειές. Έπαιξα σε γιορτές, σε γάμους, σε πανηγύρια...Άμα σε βλέπουν μια φορά-δυο, σιγά-σιγά, ο ένας με τον άλλον... γίνεται η αναγνώριση. Τότε δούλευα οικοδομή, ήμουν εργολάβος οικοδομών...έχω φτιάξει εκατό-εκατόν είκοσι σπίτια εδώ στην Αίγινα. Αλλά παράλληλα δεν άφηνα το βιολί. Έχω παίξει με πολλούς οργανοπαίχτες: με τον Καρατάσο το Νίκο (σαντούρι) με τον Παναγιώτη Κοντούλη κλαρίνο από τον Πειραιά και τώρα παίζω με τον Μοραΐτη το Σπύρο που τραγουδάει και παίζει κιθάρα από την Αμαλιάδα. Έχω παίξει με τον Μανθιό το Βεντούρη τον συχωρεμένο, έχω παίξει με το Ζαφείρη που παίζει αρμόνιο, τρομερός...πού να τους θυμάσαι όλους. Έφερνα από μέσα συνέχεια...Εγώ έπαιρνα τις δουλειές από δω και έπαιρνα τηλέφωνο μέσα. Χωρίς καμιά πρόβα, χωρίς καμιά συνεννόηση...Τότες πληρώνανε μόνο χαρτούρα. Τώρα στο πανηγύρι μας δίνουν κάτι 50-70-100 ευρώ αλλά τι πανηγύρια τώρα; 2-3 φορές το χρόνο...Δεν έχει πια, τα παρατήσανε όλα τώρα... Δεν έσπασε απότομα το πανηγύρι...Κάθε πέρσι και καλύτερα... Χάλασε από τότε που βγήκαν τα τζουκ-μποξ με τις πλάκες, ύστερα ήρθαν τα ξένα, τα σούξου μούξου, άλλαξε η διασκέδαση του κόσμου...Έχουν ξεχάσει την παράδοση. Τώρα λες τα δικά μας τα τραγούδια τα παραδοσιακά και σε κοροϊδεύουνε»

Ο Βάιος Σκουλαρίκης από την Πλάκα της Λήμνου έφερε μαζί του τραγούδια από το νησί του. Έπαιζε το «Πάτημα», τον «Κεχαγιά» καθώς και άλλα τραγούδια και σκοπούς από τη Λήμνο που παίζονταν σε γιορτές και πανηγύρια. Φέρνουν λίγο στα σμυρναίικα τραγούδια.

«Συνήθως έπαιζα νησιώτικα αλλά επειδή τώρα δεν έχουμε μεγάλο συγκρότημα παίζω και ζεμπέκικα, συρτά, καλαματιανά, χασαποσέρβικα, τσάμικα δεν παίζω, τη δουλειά μας κάνουμε... για ημιεπαγγελματίες κάνουμε καλά τη δουλειά μας για την Αίγινα...»

«Στ΄ Αγκίστρι δούλευα πάρα πολλά χρόνια από το '62 ως το '73 δούλευα πολύ με τ' Αγκίστρι. Είχαμε πιο πολλές δουλειές και στους γάμους τράβαγε 2-3 βράδια...Στο αγκίστρι δεν ήταν άλλος βιολιτζής. Με τον Παναγιώτη Κοντούλη κλαρίνο, το Νίκο Καρατάσο σαντούρι, ένα παιδί από τη Μυτιλήνη τον Αποστόλη που 'παιζε μπουζούκι, το συχωρεμένο το Μαθιό το Βεντούρη (καλό λαούτο)...δεν ξέρω αν τον έχεις ακούσει, αυτός ήταν μικρασιάτης. Ήξερε πολλά τραγούδια σμυρναίικα, πολύ καλός τραγουδιστής... μετά ερχόμουν πέταγα το βιολί έπαιρνα την τσάντα με τα εργαλεία μέσα και τράβαγα με τα πόδια...δεν είχα ούτε αυτοκίνητο, ούτε μηχανάκι...μιλάμε τώρα για το '70...για το μεροκάματο...Δε βαριέσαι, δόξα τω Θεώ...»

«Για πάρτη μου το πιάνω 2-3 φορές την ημέρα. Μέχρι σήμερα δόξα τω Θεώ είμαι καλά...αλλά μ' αρέσει και το προσπαθώ.... Έχω δυο βιολιά. Τούτο είναι του 1713 το άλλο του 1821, το τρίο είναι σπασμένο στο καπάκι, λέω να το φτιάξω αλλά τι να το κάνω; Ποιος να δώσει σημασία τώρα; Έχω βγάλει έναν βιολιστή στις Άλωνες, παίζει αλλά δεν κάθεται να μάθει καλύτερα...

Με καλούν ακόμα. Προχτές στου Σταυρού, μεθαύριο στον Άγιο-Στάθη. Όσο βλέπω και χορεύουν, όσο βλέπω και διασκεδάζουν, τόσο χαίρομαι και παίζω...Παίζω 51 χρόνια...μισός αιώνας, τα ΄χω ζήσει όλα έχω περάσει και δύσκολες ημέρες, δόξα τω Θεώ...»

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ...

Περισσότερα στοιχεία έχουν καταγράψει οι Μ. Δραγούμης, Γ. Κουλικούρδη και η Δ. Μαζαράκη στον διπλό δίσκο που εξέδωσε το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στα 1991 με γενικό τίτλο «τραγούδια από την Αίγινα» και μπορεί ο οποιοσδήποτε να το δανειστεί από τη Δημόσια Βιβλιοθήκη Αίγινας. Ο Μάρκος Δραγούμης γόνος της γνωστής αστικής οικογένειας χρησιμοποίησε τη θέση του στο ΚΜΣ αλλά και τη σχέση του με την Αίγινα προκειμένου να εκδοθεί αυτός ο δίσκος που πραγματικά έχει στοιχεία προς διερεύνηση.

Στο έντυπο του δίσκου παρουσιάζονται συνοπτικά οι προσπάθειες των παραπάνω να καταγράψουν την ιστορικότητα της μουσικής και τραγουδιστικής παράδοσης στην Αίγινα, τραγούδια του νησιού καθώς και τους παραδοσιακούς οργανοπαίχτες. Ονόματα όπως Γιώργος Λορέντζος («Καρονίτης»), Μανόλης Λεούσης («Ζαχαράτος»), Ηλίας Χαλδαίος («Λιάτσος»), Δημήτρης Παγκές, Σπύρος Λαδάς («Πάυλακας»), Νικολής Σκριβάνος («Κατσούλης»), Βασίλης Μαρίνης («Ψαράτσι»), Διονύσης Τζίτζης («Καρλής»), Νικολής μαρίνης, Σπύρος Σαντορινιός («Κρεβατάς»), Γιάννης-Μιχάλης Λουτράκης, Τάσος Μπόγρης («Μποχώρης»), Γιάννης Γελαδάκης, δίπλα στο όνομα του Γιώργου Βατικιώτη, έχουν τη θέση τους σε μια προσπάθεια τοπικής λαογραφίας. Μιας λαογραφίας που αναπλήρωνε το κενό της ιδεολογικής ταυτότητας του έθνους-κράτους στο κενό που άφηνε η αστικοποίηση αφήνοντας να χαθεί και να σβηστεί η ίδια η παράδοση. Αταξική στην έκφρασή της δεν μπόρεσε παρά να καταγράψει στεγνά έναν παλμό που αναδυόταν στις κοινωνικές εκδηλώσεις των αγροτικών κυρίως αλλά και εργατικών στρωμάτων και φυσικά να το εντάξει μέσα στον 'περίφημο' εθνικό κορμό.

ΟΚΑΝΑ Θεσσαλονίκης, τσιγγάνοι Δενδροποτάμου, οικοτροφείο Αίγινας Μια συνέντευξη με την Κατερίνα Μάτσα για τον κοινωνικό αποκλεισμό

ΟΚΑΝΑ: Μια άλλη περίπτωση κοινωνικού αποκλεισμού στη Θεσσαλονίκη (2002-2005)

(Με βάση δημοσιεύματα, μόνο, από την εφημερίδα «Μακεδονία»)

Η περίπτωση των αντιδράσεων ενάντια στην εγκατάσταση μονάδας μεθαδόνης του ΟΚΑΝΑ στη Θεσσαλονίκη έχει αρκετές ομοιότητες με την περίπτωση του οικοτροφείου για την αποασυλοποίηση στο Λιβάδι της Αίγινας.

Η περιβόητη τοπική κοινωνία

Οι κάτοικοι από την αρχή των κινητοποιήσεών τους ενάντια στην εγκατάσταση απάντησαν με κατάληψη του κτιρίου το Σεπτέμβρη του 2002 και έθεσαν ωμά το ζήτημα της απομάκρυνσής του από κατοικημένη περιοχή[1]. Το στίγμα του ναρκομανή, του πρεζάκια, του αντικοινωνικού ήταν αυτό που τους έκανε να θεωρούν ότι η περιοχή τους υποβαθμίζεται περισσότερο αφού όπως δήλωναν: «η περιοχή τους είναι ήδη επιβαρημένη με όλα τα κέντρα διασκέδασης, τα μπαρ και τους οίκους ανοχής»[2]. Η αστυνομική λογική κατείχε πρωτεύουσα θέση στις αντιδράσεις των κατοίκων. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε που ακόμα και ο «Συνήγορος του πολίτη» ο οποίος πήρε θέση υπέρ της εγκατάστασης της μονάδας μεθαδόνης στην οδό Αναγέννησης πρότεινε αστυνομικά μέτρα[3]. Έτσι ο ναρκομανής, ακόμα και ο άνθρωπος ο οποίος θέλει να απεξαρτηθεί είναι ο μονίμως ύποπτος γι αυτό και οι ίδιοι οι κάτοικοι μέσω της δικηγόρου τους Χρυσούλας Γιαταγάνα πρότειναν κτίριο το οποίο θα ήταν δίπλα στη Δ/νση Εγκληματολογικών Ερευνών, «γεγονός που σημαίνει ότι η αστυνόμευση θα είναι συνεχής»[4]. Στις κινητοποιήσεις κυριάρχησε η προσπάθεια να αποποιηθούν την ταμπέλα της ρατσιστικής πρακτικής: «Δεν έχουμε κάτι με τους χρήστες. Είμαστε αντίθετοι όμως με τη λογική ότι φτιάχνουμε ένα κτίριο κρυφά σε μία περιοχή, γιατί από παντού το διώχνουν. Όπου έχει εγκατασταθεί τέτοια μονάδα υπάρχουν εμπόριο ή παραεμπόριο ναρκωτικών και εγκληματικότητα. Θα λυθούν αυτά με μια πεζή περιπολία;, δηλώνει η Θάλεια Δεμερτζή, κάτοικος της περιοχής»[5]. Εξάλλου σε δήλωσή της η δικηγόρος των κατοίκων ξεσπά: «Οι κάτοικοι δεν μπορεί να κατηγορούνται για κοινωνικό ρατσισμό, ούτε ευθύνονται για τους θανάτους των ναρκομανών, οι οποίοι ήταν στη λίστα αναμονής για το πρόγραμμα της μεθαδόνης. Εάν ο κ. Στεφανής θέλει να δείξει την ευαισθησία του, γιατί δεν κάνει μία μονάδα δίπλα στο σπίτι του»;[6]

Αρωγοί στη ρατσιστική κινητοποίηση των κατοίκων ήταν κυρίως ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης και ο δήμαρχος της πόλης γνωστοί και οι δυο για τις ρατσιστικές τους προκαταλήψεις αλλά και για τη σύνδεσή τους με το χώρο της άκρας δεξιάς. Δεν ήταν όμως οι μοναδικοί. Σύσσωμο το δημοτικό συμβούλιο (με τις ψήφους των αριστερών του ΚΚΕ) αλλά και φορείς τις πόλεις αντιτίθονταν στην εγκατάσταση της μονάδας[7]. Είτε για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας είτε για ριζωμένες προκαταλήψεις δεν υπήρξε ούτε μια αντίδραση υποστήριξης προς τους ναρκομανείς που βρίσκονται στη λίστα του ΟΚΑΝΑ για μεθαδόνη σε μια περίοδο που οι ίδιοι οι γονείς κατήγγειλαν ότι πωλείται η μεθαδόνη στη μαύρη αγορά[8]. Η συνέ-

χεια αποδείχθηκε ακόμα πιο αποκαλυπτική όταν στην προσπάθεια εξεύρεσης εναλλακτικού χώρου για μονάδα μεθαδόνης, σε πρόταση που αφορούσε στο δημόσιο Νοσοκομείο «Άγιος Παύλος», οι εργαζόμενοι του νοσοκομείου αντέδρασαν[9]. Το στίγμα ενάντια στον ναρκομανή ήταν πάλι αυτό που με διάφορα προσχήματα όπως της «έλλειψης υποδομής» έδωσε την κατευθυντήρια γραμμή για παράλληλες κινητοποιήσεις με τους κατοίκους του οδού Αναγέννησης: «Θέλουν να φέρουν τη μονάδα μεθαδόνης σ' ένα νοσοκομείο που ήδη το χτυπάνε αλύπητα. Ήδη και με πολίτες που μίλησα μου είπαν ότι 'εγώ δεν θα φέρω το παιδί μου να χειρουργηθεί, όταν θα πρέπει να έρχομαι δέκα φορές και να κάνω βόλτα μέσα στους διαδρόμους, όπου μπορεί να περιφέρονται και τα παιδιά του ΟΚΑΝΑ'", επισημαίνει ο κ. Βαλαρούτσος»[10]. Έτσι με συντριπτική πλειοψηφία σε ψηφοφορία τους αποφάσισαν να μη δεχτούν τη μονάδα μεθαδόνης στο νοσοκομείο[11]. Κατόπιν ακολούθησαν οι αντιδράσεις μέρους εργαζομένων στον ΟΣΕ για πρόταση που κατατέθηκε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων για εναλλακτική λύση οι οποίες όμως δεν πήραν τις διαστάσεις των προηγούμενων κινητοποιήσεων[12].

Έτσι μέσα από υπηρεσιακή αλληλογραφία, εκκλήσεις και αντεγκλήσεις η κατάληψη τερματίστηκε στις 23 Νοέμβρη του 2004 με την υποστήριξη της Αστυνομίας. Όμως παρόλο που υπήρξε η ρητή δήλωση των εκπρόσωπων του ΟΚΑΝΑ ότι το κτίριο θα χρησιμοποιηθεί μόνο για τις διοικητικές ανάγκες του ΟΚΑΝΑ, παρόλο που και ο ίδιος ο δήμαρχος παρότρυνε τους κατοίκους να δεχτούν τη λύση αυτή, οι κάτοικοι συνέχισαν τις κινητοποιήσεις τους μέχρι την οριστική απομάκρυνση κάθε δραστηριότητας σχετιζόμενης με τον ΟΚΑΝΑ[13]. Είχαν κάνει μάλιστα και μια προσπάθεια μέσω του Δημοτικού συμβουλίου Θεσσαλονίκης να αγοραστεί το κτίριο από τον ΟΚΑΝΑ[14]. Έτσι προχώρησαν σε ασφαλιστικά μέτρα κατά του ΟΚΑΝΑ[15]

Η επιμονή αυτή που βασίζεται στην προκατάληψη ενάντια στον ναρκομανή και τον στιγματίζει των κατοίκων της οδού Αναγέννησης τροφοδότησε και τις αντιδράσεις των κατοίκων του διαμερίσματος Εξοχή του Δήμου Θεσσαλονίκης επί της διαπραγμάτευσης για τη μονάδα μεθαδόνης. Εξάλλου οι περίοικοι του νοσοκομείου «Παπανικολάου» ξεκίνησαν κινητοποιήσεις όταν έμαθαν για τη μονάδα που λειτουργεί εντός του νοσοκομείου με επικεφαλής το δήμαρχο του Χορτιάτη. Με πρόσχημα πάντα το φόβο της παραβατικότητας των χρηστών και τη διακίνηση ξεκίνησαν κι αυτοί κινητοποιήσεις για περισσότερη αστυνόμευση[16].

Η απεξάρτηση στις Συμπληγάδες Πέτρες της κεντρικής εξουσίας και του κοινωνικού ρατσισμού

Από την πρώτη στιγμή η κεντρική εξουσία απάντησε με τρόπο απολυταρχικό όπως αρμόζει άλλωστε σε μια ελίτ που θέλει να φαίνεται ότι είναι μπροστά από την «καθυστερημένη» κοινωνία Αποδοκίμασε τις προσπάθειες των κατοίκων από τον άμβωνα της εξουσίας παρουσιάζοντας για λογαριασμό της την εικόνα της κοινωνικής αλληλεγγύης που εκπέμπει η ίδια στα εξαθλιωμένα μέλη της κοινωνίας. Το κράτος το οποίο εξέθρεψε το στίγμα για τον ναρκομανή, έχοντας πάντα την καταστολή και την ποινικοποίηση ως κέντρο βάρους της δραστηριότητάς του έδειξε την προσποιητή εικόνα μιας καλής εξουσίας που προσπαθεί να βοηθήσει «αλλά η κοινωνία δεν θέλει». Με τρόπο που ταιριάζει στην εξουσία προσπάθησαν να εγκαταστήσουν τη μονάδα κάνοντας την κίνηση της προσφυγής στον Συνήγορο του Πολίτη[17] ενώ ο μετέπειτα υπουργός Υγείας Κακλαμάνης προσπάθησε μέσω του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης Καραμανλή να πείσει τον δήμαρχο και τον Νομάρχη να μην παίρνουν τη θέση των κατοίκων[18]. Το ζήτημα μετατράπηκε από κοινωνικό-ηθικό σε τεχνικό. Ενδεικτική είναι η δήλωση της προέδρου του ΟΚΑΝΑ, Άννας Κοκκέβη ότι «το θέμα έχει πλέον περιέλθει στην ευθύνη των υπουργείων Υγείας και Δημόσιας Τάξης, τα οποία θα αποφασίσουν τι θα γίνει»[19].

Ο τότε πρωθυπουργός Σημίτης επέκρινε τη στάση των κατοίκων[20] στην διυπουργική επιτροπή για τα ναρκωτικά ενώ κατά καιρούς βουλευτές και υπουργοί υποστήριξαν τη θέση του ΟΚΑΝΑ αποδοκιμάζοντας τη στάση των κατοίκων[21]. Οι αποδοκιμασίες δεν άργησαν να συνοδευτούν και με την απειλή από την πλευρά Στεφανή, της καταστολής και του εισαγγελέα, που έγιναν πράξη το Νοέμβριο του 2004 επί υπουργίας Κακλαμάνη όταν ήδη είχε αποφασιστεί για το κτίριο της οδού Αναγεννήσεως να μην στεγαστεί η μονάδα μεθαδόνης αλλά διοικητικές υπηρεσίες[22].

Έτσι το ζήτημα των τοξικομανών κονιορτοποιείται ανάμεσα στην καλλιεργημένη καχυποψία και άγνοια από τη μεριά της κοινωνίας και από τους γραφειοκρατικούς χειρισμούς που στόχο έχουν την απορρόφηση των κονδυλίων από το Γ΄ ΚΠΣ και την παράδοση της υπόθεσης της απεξάρτησης στα χέρια των ιδιωτών. Η σύγκρουση μεταξύ της τοπικής εξουσίας και της

κεντρικής εξουσίας η οποία προκαλεί μια απλή αναδιάταξη της πολιτικής δύναμης που έχουν οι ομάδες εξουσίας προέρχεται από την πρόσκαιρη σύγκρουση μεταξύ της ταχύρυθμης εκσυγχρονιστικής λογικής που συνδυάζεται με την αγοραία πρακτική της απορρόφησης κονδυλίων με αυτήν της πολιτικής άγρας ψήφων που εφαρμόζει ενίοτε η τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτή η σύγκρουση όμως έχει ως συνέπεια τους θανάτους σε μια κοινωνία που αρνείται να δει το πρόβλημά της και να το ερμηνεύσει. Οι φιλήσυχοι νοικοκυραίοι από τη μια και η κακή εξουσία από την άλλη. Οι ρατσιστές από τη μια και η καλή εξουσία από την άλλη. Και οι δυο εκδοχές με τον τρόπο τους οδηγούν στην εξύψωση της δύναμης και στον κατασπαραγμό του αδύναμου, στις αξίες της αγοράς και της εξουσίας.

Το τραγικό ήταν ότι ανάμεσα στη μια και στην άλλη δυναμική δεν μπόρεσε να μπει καμιά άλλη φωνή που να διεκδικήσει την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, να διεκδικήσει για μια άλλη κοινωνία που δεν θα έχει ανάγκη τα ναρκωτικά, που θα αναδεικνύει ένα όραμα για μια κοινωνία αλληλεγγύης. Σε μια Θεσσαλονίκη που τα κινήματα της αντι-παγκοσμιοποίησης έκαναν την εμφάνισή τους το καλοκαίρι του 2003 δεν υπήρξε ούτε μια φωνή που να στέκεται δίπλα στους ανθρώπους αυτούς που το κράτος και οι τοπικές κοινωνίες τους πετούν στα αζήτητα. Η απουσία του ήταν εμφανής μπροστά σε ένα δίπολο που το ένα μέρος αδιαφορούσε μη γνωρίζοντας ότι πετά στο περιθώριο ένα κομμάτι από τη σάρκα του και το άλλο με τη γλώσσα του λογιστή απαριθμούσε τη ζημιά από την απορρόφηση των χρημάτων της ΕΕ.

Μοναδική φωνή που υψώθηκε στις Συμπληγάδες Πέτρες ήταν των γονέων των εξαρτημένων ατόμων που κατήγγειλαν τη στάση όλων, όσων εμπλέκονται στην υπόθεση της απεξάρτησης των παιδιών τους. Δημοσίευμα τους στις 25-09-03 στην εφημερίδα «Μακεδονία»: Χθες οι γονείς που συμμετέχουν στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων εξαρτημένων "Σίσυφος" απέστειλαν μία δραματική έκκληση - πρόταση, που φανερώνει την απόλυτη αγανάκτηση και απελπισία τους. Μετά και τις πρόσφατες εξελίξεις, ζητούν την άμεση επέκταση των προγραμμάτων υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ με 6-7 τροχόσπιτα(!), τα οποία μάλιστα -όπως σημειώνουν- μπορούν να στηθούν σε απόμακρα σημεία "για να μην τους ντροπιάζουμε...". Στη σχετική ανακοίνωση οι γονείς κατηγορούν την κυβέρνηση και την αξιωματική αντιπολίτευση ότι "ρίχνουν το μπαλάκι" η μία στην άλλη. "Το ΠΑΣΟΚ μας λέει ότι τα προγράμματα είναι έτοιμα να ανοίξουν ακόμη και αύριο, αλλά δεν μας αφήνουν ο δήμαρχος και ο νομάρχης. Η ΝΔ μας λέει 'συμφωνούμε με τα προγράμματα, αλλά να γίνουν σε άλλους χώρους, π.χ. νοσοκομεία'. Οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία και οι κάτοικοι της οδού Αναγεννήσεως δεν θέλουν κοντά τους τα... 'σκουπίδια', κάνοντας όρκους κατά του ρατσισμού... και πάει λέγοντας", αναφέρουν χαρακτηριστικά. Στη συνέχεια προτείνουν σε όλους τους παραπάνω "κάτι πολύ απλό, φθηνό και πρακτικό: Σε 10 ημέρες από σήμερα να βάλουν σε 6-7 σημεία (απόμερα, να μην τους ντροπιάζουμε) της πόλης ισάριθμα τροχόσπιτα και να αρχίσει η διάθεση του πολύ φθηνού φαρμάκου της μεθαδόνης ή βουπρενορφίνης σε όλους όσοι το χρειάζονται", και προσθέτουν με φανερή ειρωνική διάθεση "...μετά ας καθίσουν σε ένα τραπέζι όλοι μαζί και πίνοντας ουίσκι ας συζητούν το θέμα επί αιώνες...". Το παράδοξο ή ακόμα το τραγελαφικό είναι ότι η ειρωνεία και ο απελπισμένος σαρκασμός του αιτήματος των γονέων των εξαρτημένων είχε αρνητική αποδοχή όταν ξεπεράστηκαν σχετικά κάποια εμπόδια. Η Πολεοδομία της Θεσσαλονίκης μπλόκαρε για κάποιο χρονικό διάστημα την εγκατάσταση λυόμενων στο λιμάνι απαιτώντας την ανέγερση κτιρίου με οικοδομική άδεια[23]. Έτσι ο τραγικός αριθμός των 650 που περιμένουν τη μεθαδόνη στη λίστα μπήκε δίπλα στον σχεδόν 50 ατόμων[24] που το 2004 εξοντώθηκαν με τη βελόνα στο χέρι περιμένοντας...

1.«Έτσι, οι κάτοικοι της περιοχής έψαξαν και βρήκαν το κτίριο στην οδό 26ης Οκτωβρίου το οποίο πρότειναν στον ΟΚΑΝΑ για την εγκατάσταση της μονάδας μεθαδόνης", σημειώνει η δικηγόρος Χρυσούλα Γιαταγάνα, που εκπροσωπεί τους κατοίκους της Αναγεννήσεως. Σύμφωνα με την ίδια, το κτίριο αυτό βρίσκεται εκτός κατοικημένης περιοχής, όχι πολύ μακριά από το κέντρο της πόλης, ενώ διαθέτει και αυλή ενός στρέμματος που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως χώρος αναμονής των χρηστών μεθαδόνης.» 11-02-03

2.11-02-03

3.«Ο Συνήγορος του Πολίτη, μάλιστα, προχωρά στη διατύπωση συγκεκριμένης πρότασης για τον τρόπο με τον οποίο η μονάδα θα μπορέσει να λειτουργήσει πιο αποδοτικά.

Ειδικότερα, προτείνεται να εξυπηρετεί από 50 έως 100 άτομα με σταδιακή ανάπτυξη, μετά από αξιολόγηση της πορείας του προγράμματος από την Επιτροπή Παρακολούθησης της Μονάδας. Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει επίσης, μεταξύ άλλων, την εγκατάσταση αποκλειστικά της

Μονάδας μαζί με τη σχετική υπηρεσία κοινωνικής υποστήριξης, το χρονικό προγραμματισμό της επίσκεψης των χρηστών στη Μονάδα, τη διαρκή αστυνόμευση του επαρκώς φωτιζόμενου περιβάλλοντος χώρου με πεζές περιπολίες, τη φύλαξη του εσωτερικού τού χώρου και τη λήψη κατάλληλων προστατευτικών μέτρων στο εσωτερικό του κτιρίου, τη συγκρότηση Επιτροπής Παρακολούθησης της λειτουργίας της Μονάδας με τη συμμετοχή στελεχών του ΟΚΑΝΑ και εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης, της αστυνομίας και των περιοίκων». 28-08-03

4.11-02-03

5. 09-09-03

6.01-10-03

7.«Όπως τονίζεται στην ανακοίνωση, "το θέμα με τη λειτουργία της Μονάδος Μεθαδόνης έχει κλείσει οριστικά. Δεν θα λειτουργήσει ποτέ στην οδό Αναγεννήσεως. Αυτό αποφάσισαν οι κάτοικοι της περιοχής με τη συμπαράσταση της τοπικής αυτοδιοίκησης, της Νομαρχίας, των φορέων της πόλης, βουλευτών και πολιτικών, με μοναδικά κριτήρια τη λογική, την ισονομία και το κοινωνικό συμφέρον, μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες". Εφημ. Μακεδονία 28-08-03

8.«Με επιστολή του προς τον υπουργό Υγείας ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων εξαρτημένων ατόμων, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα μεθαδόνης ή βρίσκονται στην αναμονή, καταγγέλλει ότι γίνεται μαύρη αγορά μεθαδόνης, με αποτέλεσμα να πωλείται 100 ευρώ το μπουκαλάκι».

14-04-03

9.«Οι εργαζόμενοι θα πραγματοποιήσουν την Πέμπτη, στις 11 το πρωί, ανοιχτή γενική συνέλευση, με τη συμμετοχή ιδιοκτητών καταστημάτων της ευρύτερης περιοχής. Στη συνέχεια και έως το πρωί της Παρασκευής θα πραγματοποιηθεί ψηφοφορία, ώστε να προκύψει η τελική απόφαση.

"Ο χώρος όπου επιθυμούν να στεγάσουν τη μονάδα μεθαδόνης είναι ακατάλληλος, γιατί δεν μπορεί να χωρέσει τους ανθρώπους και τις δραστηριότητές τους. Εξάλλου, στο χώρο αυτό έχει ήδη δοθεί η έγκριση, από τον προηγούμενο υπουργό Υγείας, να χτιστεί μία καινούργια μονάδα τεσσάρων ορόφων, ώστε να μπορέσει να αναβαθμιστεί το νοσοκομείο, να μπουν αξονικοί τομογράφοι και να γίνει νευροχειρουργική κλινική", τονίζει ο πρόεδρος του Σωματείου Εργαζομένων νοσοκομείου "Άγιος Παύλος", Δημήτρης Βαλαρούτσος». 29-09-03

10. 29-09-03

11.«"Όχι" στην εγκατάσταση μονάδας χορήγησης μεθαδόνης στον αύλειο χώρο του νοσοκομείου, είπαν για άλλη μία φορά -μέσα σε διάστημα 15 ημερών- οι εργαζόμενοι στον "Άγιο Παύλο". Κατά τη διάρκεια μυστικής ψηφοφορίας το 95% τάχθηκε κατά της λειτουργίας της μονάδας, λόγω έλλειψης χώρου στο νοσοκομείο. Συγκεκριμένα, από τους 488 εργαζόμενους που ψήφισαν, οι 466 είπαν "όχι" στη λειτουργία της μονάδας και οι 23 "ναι", ενώ υπήρξε και ένα λευκό». 03-10-03

12. «Διχασμένοι εμφανίζονται οι εργαζόμενοι του ΟΣΕ αναφορικά με την εγκατάσταση της μονάδας μεθαδόνης στο λιμάνι. Όπως δηλώνει το μέλος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σιδηροδρομικών Αθανάσιος Ελευθερίου, οι περίπου 400 εργαζόμενοι του τμήματος Μεταλλικών Επισκευών του ΟΣΕ έχουν θορυβηθεί και δεν πρόκειται να επιτρέψουν να γίνει στο χώρο, όπου εργάζονται, μονάδα μεθαδόνης». 02-10-03

13.«Θεωρούμε όμως ότι η μονάδα μεθαδόνης θα μετατρέψει την περιοχή σε στέκι εμπόρων ναρκωτικών. Η περιοχή είναι ήδη υποβαθμισμένη με την ύπαρξη μεγάλου αριθμού οίκων ανοχής. Τίποτα δεν έγινε για την αναβάθμισή της. Η πολιτεία προσπαθεί να ρίξει ευθύνες στους κατοίκους και να τους χαρακτηρίσει ρατσιστές. Αυτό δεν είναι αλήθεια".

"Η πρώην πρόεδρος του ΟΚΑΝΑ μας κάλεσε να προτείνουμε άλλο χώρο για τη μονάδα μεθαδόνης. Βρέθηκε ο χώρος στο λιμάνι. Δεν καταλαβαίνουμε γιατί επανήλθαν στο κτίριο. Δεν τους πιστεύουμε ότι θα έχουν διοικητικές υπηρεσίες μόνο. Οι μονάδες μεθαδόνης πρέπει να λειτουργήσουν στα νοσοκομεία. Όσοι υποστηρίζουν ότι πρέπει να γίνει μονάδα στην Αναγεννήσεως, μπορούν άραγε να τη δεχτούν δίπλα στο σπίτι τους;", αναρωτιέται ο κ. Κώστας Στογιάννης, κάτοικος της περιοχής». 23-11-04

14. 15-10-03

15. 24-11-04

16. «Εν τω μεταξύ, επαρκέστερη αστυνόμευση της περιοχής έξω από το κέντρο μεθαδόνης του ΟΚΑΝΑ στο νοσοκομείο "Παπανικολάου" ζήτησε χθες από το γενικό αστυνομικό διευθυντή Θεσσαλονίκης Γιώργο Ανδραβίζο ο δήμαρχος Χορτιάτη Μιχάλης Γεράνης. Ο δήμαρχος επισκέφτηκε τον κ. Ανδραβίζο, κατόπιν αιτήματος των κατοίκων του δημοτικού διαμερίσματος Εξοχής και ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Ο γενικός αστυνομικός διευθυντής διαβεβαίωσε τον κ. Γεράνη ότι λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη της παραβατικότητας.

Όπως υποστήριξε ο κ. Ανδραβίζος στη "Μ", η αστυνόμευση έξω από το νοσοκομείο "Παπανικολάου" είναι επαρκής. Συμπλήρωσε δε ότι ο χώρος αστυνομεύεται από έξι άνδρες, τρεις του σώματος της Ασφάλειας και τρεις αστυνομικούς, οι οποίοι εκτελούν υπηρεσία από τις 10 το πρωί μέχρι τις 5 το απόγευμα, καθημερινά. Παράλληλα γίνονται αιφνιδιαστικοί έλεγχοι από την υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών και από τις Ομάδες Πρόληψης και Καταστολής Εγκλήματος. "Πρόκειται για ένα τμήμα δρόμου μήκος 500 μέτρων, και οι δυνάμεις είναι αρκετές για τον έλεγχο. Είναι εσφαλμένη η εκτίμηση ότι απαιτούνται περισσότεροι για την αστυνόμευση ενός τέτοιου χώρου. Εάν κάποιοι θεωρούν ότι χρειάζεται μεγάλος αριθμός αστυνομικών, τότε δεν θα υπάρχει πουθενά αίσθημα ασφάλειας" είπε ο κ. Ανδραβίζος, ο οποίος ωστόσο συμπλήρωσε ότι "μελετάται και το ενδεχόμενο πεζών περιπολιών για την εντατικοποίηση της αστυνόμευσης"». 25-11-04

17. «Ο πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής για τα ναρκωτικά, Μανώλης Σκουλάκης, επισκέφθηκε χθες το Συνήγορο του Πολίτη, Νικηφόρο Διαμαντούρο, και ζήτησε τη συνδρομή αλλά και την παρέμβασή του, καθώς το κτίριο του ΟΚΑΝΑ τελεί υπό κατάληψη από πολίτες εδώ και πέντε μήνες». 20-02-03

18. 20-02-03

19. 09-09-03

20. 25-03-03

21. Τα λόγια του ενδεικτικά του κλίματος που ήθελε να περάσει η εξουσία:

«Δεν είναι δυνατόν παιδιά που έτυχε να μπουν στο λούκι της εξάρτησης, η κοινωνία να τα αποβάλει και να τα ρίχνει στον Καιάδα. Ως ένα βαθμό δικαιολογείται η αντίδραση ορισμένων κατοίκων. Ωστόσο θα πρέπει να αναθεωρήσουν τη στάση τους, γιατί δεν τους τιμά» 14-04-03 Κώστας Στεφανής «...θεωρούν τους χρήστες ναρκωτικών απόβλητα της κοινωνίας και θέλουν να τους στείλουν εξορία...προκαταλήψεις υπάρχουν σε όλο τον κόσμο, αλλά ελπίζω ότι στη χώρα μας θα είναι λιγότερες και ότι η ευαισθησία προς τον συνάνθρωπο, η ανάγκη για συμπαράσταση και βοήθεια και όχι για απόρριψη θα είναι μεγαλύτερη» 30-09-03. Κώστας Στεφανής «Όλα έχουν τα όριά τους...Νομίζετε ότι μένουμε με τα χέρια δεμένα; Για ελάτε μια μέρα στο υπουργείο να δείτε πόσοι άνθρωποι, γονείς, έρχονται και μου λένε 'κάνε κάτι για τα παιδιά'...Όταν δεν είναι για το δικό μας παιδί, ενοχλούν τα πάντα, όταν είναι το δικό μας παιδί, που μπορεί να μην είναι σήμερα αλλά να είναι αύριο, τότε τρέξτε και σώστε... δεν μπορούν να αντιδρούν ακόμη και για να γίνει διοικητικό κέντρο. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει άλλη λύση από το να εφαρμοστεί ο νόμος». Νικήτας Κακλαμάνης 23-1-04

22. «Δεν αναφέρθηκε ξεκάθαρα στην παρέμβαση εισαγγελέα, ωστόσο τόνισε ότι επιδεικνύεται ανοχή απέναντι στην παραβίαση βασικών όχι μόνο θεσμικών υποχρεώσεων αλλά και κανόνων του ποινικού κώδικα». 14-04-03

23. «Υπενθυμίζεται ότι, όπως είχε αποκαλύψει η "Μ" στο φύλλο της στις 21 Ιανουαρίου 2005, η εγκατάσταση του λυόμενου στο οικόπεδο που είχε παραχωρήσει ο ΟΣΕ στον ΟΚΑΝΑ και το οποίο βρίσκεται εντός του λιμένα Θεσσαλονίκης είχε μπλοκάρει στα γραφειοκρατικά γρανάζια της Πολεοδομίας Θεσσαλονίκης.

Ειδικότερα οι υπάλληλοι της Πολεοδομίας δεν έδιναν το "πράσινο φως" για την εγκατάσταση του λυόμενου, ζητώντας να ακολουθηθούν οι διαδικασίες ανέγερσης οικοδομής και όχι τοποθέτησης λυόμενου.

Το όλο θέμα παραμένει ακόμη στα συρτάρια της Πολεοδομίας Θεσσαλονίκης, χωρίς να έχει δοθεί θετική απάντηση στον ΟΚΑΝΑ, ενώ την ίδια ώρα αυξάνει δραματικά ο αριθμός των τοξικομανών που θέλουν να ενταχθούν στα προγράμματα απεξάρτησης με μεθαδόνη». 16-03-05

24. 28-11-04

Η χαμένη «εξέγερση» των τσιγγάνων του Δενδροποτάμου

Του Σταύρου Γιακουβή, δημοσιογράφου στην εφημερίδα «Μακεδονία»

«Στον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης το 35% των Τσιγγανόπουλων δεν έχει κάνει ποτέ κανένα εμβόλιο...» Από το βιβλίο του Δημήτρη Ντούσα, «Rom και Φυλετικές Διακρίσεις» - αναδημοσίευση Πολιτικό Καφενείο.

Η χαμένη «εξέγερση» των τσιγγάνων του Δενδροποτάμου

Του Σταύρου Γιακουβή, δημοσιογράφου στην εφημερίδα «Μακεδονία»

«Στον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης το 35% των Τσιγγανόπουλων δεν έχει κάνει ποτέ κανένα εμβόλιο...» Από το βιβλίο του Δημήτρη Ντούσα, «Rom και Φυλετικές Διακρίσεις» - αναδημοσίευση Πολιτικό Καφενείο.

Ο Δενδροπόταμος

Η εικόνα είναι γνωστή. Ίδια από τον Ασπρόπυργο της Αττικής μέχρι το Αλιβέρι και την Αγία Παρασκευή του Βόλου αλλά και από το Πυρί της Θήβας μέχρι το Μελίσσι των Γιαννιτσών Πέλλας. Φυσικά ίδια και στη Θεσσαλονίκη. Εκεί που τελειώνουν οι πολυκατοικίες και τα νεόκτιστα, εκεί που διακόπτονται τα δημόσια έργα υποδομών και είναι χαμηλότερος ο φωτισμός τις νύχτες. Εκεί που δεν ανοίγουν καινούργια εμπορικά καταστήματα και δεν κυκλοφορούν ταξί. Εκεί βρίσκεται ο Δενδροπόταμος.

Δεν είναι εκτός, είναι εντός της πόλης. Ανάμεσα σε δύο εθνικές οδούς και απέναντι από τον σταθμό λεωφορείων του ΚΤΕΛ αλλά και το νέο μέγαρο της Αστυνομίας. Είναι ο μαχαλάς ή αλλιώς τα γύφτικα, που λένε. Βέβαια σήμερα δεν μοιάζουν καθόλου με τα γύφτικα που περιγράφει ο Λουντέμης. Ο Δενδροπόταμος είναι για τη Θεσσαλονίκη το τριτοκοσμικό γκέτο που κάθε σύγχρονη δυτική πόλη κρύβει σε μια γωνιά της λαμπερής χλιδής της.

Ως μία από τις «νησίδες φτώχιας και αποκλεισμού» ... «συνοικία με σαφή τα δείγματα του υπερπληθυσμού και σχεδόν πλήρη έλλειψη υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας» περιγράφει τον Δενδροπόταμο, το 1993, ο πανεπιστημιακός καθηγητής παιδαγωγικής Γιώργος Τσιάκαλος, στην εργασία του για τις «μορφές φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στη Δυτική Θεσσαλονίκη».

«Όποτε βρέχει πλημμυρίζουν όλα τα σπίτια επειδή λείπουν εντελώς οι υπόνομοι. Η περιοχή είναι πολύ υποβαθμισμένη περιβαλλοντικά» ανέφερε τότε ο καθηγητής, ο οποίος πάντως δεν παρέλειπε να επισημάνει ότι παρά την περιβαλλοντική υποβάθμιση «κάθε φορά που βρίσκομαι εδώ χαίρομαι τα λουλούδια στις αυλές, υπενθυμίζουν ότι η αισθητική αποτελεί πανανθρώπινη ιδιότητα, η οποία μπορεί να μαραζώνει και να πεθαίνει μέσα σε κακές συνθήκες διαβίωσης, ευτυχώς είναι ακόμη ζωντανή στον Δενδροπόταμο». Τέλος ο κ. Τσιάκαλος αναφερόταν, από το 1993 ακόμη, σε διαμάχη ανάμεσα στους ίδιους τους Τσιγγάνους, με την οποία εμείς εδώ θα ασχοληθούμε παρακάτω.

Παρόμοια περιγραφή για τον Δενδροπόταμο μας δίνει, πέντε χρόνια αργότερα, το Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών του Ελσίνκι, στην έκθεσή του για τους «καταυλισμούς Ρομά στην Ελλάδα».

Το 1998, σύμφωνα με αυτή την έκθεση, ο πληθυσμός των Ρομά στην περιοχή ανερχόταν περίπου σε 3.000 άτομα. «Η Ρομανές ομιλείται κυρίως από τις παλιότερες γενιές, οι δε νεώτεροι μιλούν ελληνικά ακόμη και στο σπίτι», αναφέρει η έκθεση. Σχετικά με τις υποδομές περιγράφει: «Η εγκατάσταση αποχέτευσης άρχισε μόλις το 1998 ενώ το κτιριακό συγκρότημα όπου στεγάστηκαν ένα νηπιαγωγείο, ΚΑΠΗ και ιατρείο ολοκληρώθηκε σε 18 χρόνια». Σχετικά με τις συνθήκες απασχόλησης το Παρατηρητήριο διαπίστωσε - το αναμενόμενο - ότι: «οι περισσότεροι Ρομά που καταπιάνονται με το εμπόριο, όπως λ.χ. οι γυρολόγοι, εργάζονται ουσιαστικά παράνομα και οπωσδήποτε χωρίς ασφάλιση» εντοπίστηκαν όμως (το 1998) και «4 - 5 Ρομά που εργάζονταν ως υπάλληλοι του (τοπικού) δήμου Μενεμένης ενώ από τον Δενδροπόταμο είχαν εκλεγεί δύο Ρομά δημοτικοί σύμβουλοι».

Το εντυπωσιακό και στις δύο σύντομες περιγραφές για τον Δενδροπόταμο της περασμένης δεκαετίας είναι ότι καμία δεν κάνει την παραμικρή αναφορά στο θέμα της διακίνησης ναρκωτικών. Ενδεχομένως αυτό το στοιχείο να μην ενδιέφερε τους συντάκτες.

Όμως η διακίνηση ναρκωτικών στον Δενδροπόταμο γινόταν εκτεταμένα από την προηγούμενη δεκαετία, τουλάχιστο. Αποτελούσε και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας των κατοίκων της περιοχής και επηρεάζει -εάν δεν είναι από τους κύριους ρυθμιστικούς παράγοντες- την οικονομική ζωή ολόκληρου του συνοικισμού.

Όσα θα αναφέρω παρακάτω προέρχονται από την μικρή δημοσιογραφική μου εμπειρία και την προσωπική ενασχόληση με το θέμα της διακίνησης ναρκωτικών στον Δενδροπόταμο, καθώς και από την παρακολούθηση σχετικών δημοσιευμάτων του Τύπου, από το 1998 μέχρι σήμερα. Δεν προέκυψαν μέσα από μία επιστημονική έρευνα, αποτελούν ουσιαστικά δημοσιογραφική κρίση και συνεπώς μπορούν να αμφισβητηθούν. Ελπίζω μία τεκμηριωμένη έρευνα να με διαψεύσει στο μέλλον.

Από την περασμένη δεκαετία -και ενδεχομένως από πολύ παλιότερα- στον Δενδροπόταμο η διακίνηση και η χρήση ορισμένων ψυχοτρόπων ουσιών δεν ήταν κατακριτέα. Το χασίς αντιμετωπιζόταν όπως η ρετσίνα και οι χασικλήδες σαν κοινοί μπεκρήδες. Όταν το 1998 βρέθηκα στον Δενδροπόταμο για τις ανάγκες ενός ρεπορτάζ, με αφορμή την επίσκεψη του τότε νομάρχη και του αρχηγού της ελληνικής αστυνομίας, ένας από τους Ρομά με τράβηξε λίγα μέτρα από την κουστωδία και αφού με ρώτησε να μάθει τι έτρεχε μου πρότεινε να τους μαζέψω όλους μέσα σε ένα καφενείο της περιοχής για να τους κεράσει κανένα τσιγάρο. Οι ιδιοκτήτες των «σπιτιών» που τότε πουλούσαν χασίς είχαν την υπόληψη όλων των κατοίκων.

Τα τσιγγανόπουλα γνώριζαν για το χασίς και τη διακίνηση από μικρά. Πολλοί γονείς, όπως πίστευαν ότι ήταν σημαντικό εφόδιο για τη ζωή των παιδιών τους να ξέρουν να ζητιανεύουν, εξίσου σημαντικό θεωρούσαν το να εκπαιδεύουν τα ανήλικα ως «κράχτες». Να πλησιάζουν δηλαδή τους νέους που πήγαιναν στην περιοχή με σκοπό να αγοράσουν λίγη φούντα και να τους οδηγήσουν στον διακινητή.

Αυτά και πολλά άλλα γίνονταν καθημερινά στους δρόμους του συνοικισμού. Όσο πουλιόταν το χασίς τα πράγματα στον Δενδροπόταμο ήταν καλά. Ορισμένες οικογένειες πλούτιζαν από το εμπόριο, άλλες εξασφάλιζαν τον βιοπορισμό τους και πολλοί από τους κατοίκους κάπνιζαν χασίς χωρίς να αντιμετωπίζονται με διαφορετική συμπεριφορά από τους υπόλοιπους κατοίκους.

η ηρωίνη

«Χρήστης ηρωίνης ηλικίας 13 χρόνων συνελήφθη στον Δενδροπόταμο Θεσσαλονίκης έχοντας στην κατοχή του μικροποσότητα της ναρκωτικής ουσίας». Ελευθεροτυπία - 2/10/2002

Τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν όταν στη Θεσσαλονίκη εκτινάχτηκε η χρήση της ηρωίνης. Το τι έγινε με την ηρωίνη, την περασμένη δεκαετία, σε ολόκληρη την Ελλάδα είναι γνωστό. Μαζί με την Τουρκία στις χώρες προέλευσης προστέθηκαν οι γειτονικές Αλβανία και Βουλγαρία. Οι πιάτσες γέμισαν ηρωίνη και οι χρήστες αυξήθηκαν κατακόρυφα. Η ζήτηση αύξησε την προσφορά και το αντίθετο.

Οι διακινητές του Δενδροποτάμου ακολούθησαν κι αυτοί με της σειρά τους. Μαζί με τη φούντα άρχισαν να σπρώχνουν και πρέζα. Όσο περνούσαν τα χρόνια και αυξανόταν γενικά η χρήση της ηρωίνης, η ίδια λευκή σκόνη κατακτούσε τον Δενδροπόταμο.

Όλα τα υπόλοιπα έμεναν ίδια. Τα παιδιά συνέχισαν να μπαίνουν από μικρά στο «παιχνίδι» και άρχισαν να ξεχωρίζουν «τα πρεζάκια» που πήγαιναν στον Δενδροπόταμο για να ψωνίσουν. Γείτονες και συγγενείς των διακινητών βοηθούσαν κι αυτοί -με το αζημίωτο- προσφέροντας τα σπίτια τους ως καβάντζες (γιατί στα σπίτια των διακινητών δεν πρέπει να υπάρχει ποτέ μεγάλη ποσότητα). Οι χασικλήδες άρχισαν να κάνουν παρέα με τους εξαρτημένους χρήστες ηρωίνης. Οι οικογένειες και τα γυναικόπαιδα που μαζεύονταν καθημερινά στα δικαστήρια δεν συμπαραστέκονταν πλέον σε διακινητές χασίς αλλά σε εμπόρους ηρωίνης.

Πως όμως μία τέτοια κοινωνία, σαν του Δενδροποτάμου, με το δεδομένο σύστημα αξιών, θα μπορούσε να προστατευτεί από την εξάρτηση; Δυστυχώς δεν μπορούσε να προστατευτεί. Οι Ρομά βέβαια κατάλαβαν σύντομα ότι η ηρωίνη δεν είναι όπως το χασίς. Αλλά απέκτησαν αυτή τη γνώση από προσωπικές εμπειρίες και βιώματα αγαπημένων τους προσώπων.

Η ενημέρωση για το πρόβλημα των ναρκωτικών ήταν και παραμένει ανύπαρκτη στον συνοικισμό ενώ στα κέντρα απεξάρτησης δεν έφτασε ποτέ κανένας -ή σχεδόν κανένας- τσιγγάνος.

Από την πλευρά της οργανωμένης πολιτείας η αντιμετώπιση του προβλήματος που δημιουργήθηκε στον Δενδροπόταμο εναποτέθηκε αποκλειστικά στην αστυνομία. Κι εδώ ανοίγει μία μεγάλη παρένθεση:

Η πρώτη δημόσια υπηρεσία που απέκτησε παράρτημα στην περιοχή του Δενδροποτάμου ήταν η αστυνομία. Δηλαδή η πολιτεία έκρινε ότι από όλα τα δεινά του Δενδροποτάμου, τις τραγικές ελλείψεις σε υποδομές για την υγεία και την εκπαίδευση, τα προβλήματα που αφορούσαν την απασχόληση, την φτώχεια και τον αποκλεισμό των κατοίκων, απ' όλ' αυτά και πολλά άλλα ακόμη σημαντικότερο ήταν να αντιμετωπιστεί η εγκληματικότητα. Ο καθένας βέβαια μπορεί να αντιληφθεί ότι το πρόβλημα της εγκληματικότητας δεν σχετίζονταν τόσο με τις ανάγκες του συνοικισμού. Το αστυνομικό τμήμα ιδρύθηκε για τις ανάγκες των υπόλοιπων κατοίκων της Θεσσαλονίκης που «κινδύνευαν» από την έξαρση της εγκληματικότητας στον Δενδροπόταμο.

Αφού λοιπόν η κατάσταση σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα προβλήματα του συνοικισμού παρέμενε σχεδόν στάσιμη, θα μπορούσε να διερωτηθεί κανείς, ποιο ήταν το αποτέλεσμα από τη λειτουργία του αστυνομικού τμήματος.

Θα πρέπει καταρχήν να διευκρινιστεί ότι το τμήμα Δενδροποτάμου, μέχρι και σήμερα, είναι ένα από τα τέσσερα πολυδύναμα αστυνομικά τμήματα της Θεσσαλονίκης, και στεγάζεται στην καρδιά του συνοικισμού.

Πολύ σύντομα μετά την έναρξη της λειτουργίας του οι αστυνομικοί που το στελέχωσαν φαίνεται να αντιλήφθηκαν ότι το καλύτερο που είχαν να κάνουν ήταν να συνάψουν ειρήνη με τους κατοίκους. «Δεν σας ενοχλούμε όσο δεν προκαλείτε» ήταν η τακτική που υιοθέτησαν οι αστυνομικοί. Αυτή η σιωπηρή συμφωνία γενικά ισχύει μέχρι σήμερα.

Παράλληλα όμως μ' αυτή κατά καιρούς φημολογούνται και καταγγέλλονται άλλου είδους συμφωνίες. Αστυνομικοί φέρονται να εισπράττουν «μισθό» από γνωστούς εμπόρους για να παρέχουν κάλυψη. Άλλοι φέρονται να εκβιάζουν διακινητές για να αποσπούν κατά διαστήματα μικρά ή μεγάλα χρηματικά ποσά. Ακόμη και μεταξύ των εξαρτημένων ατόμων συζητιέται ότι στα μπλόκα που γίνονται γύρω από τον Δενδροπόταμο οι αστυνομικοί παίρνουν από τους χρήστες τα χρήματα και τα ναρκωτικά που βρίσκουν πάνω τους και στη συνέχεια τους αφήνουν να φύγουν.

Με λίγα λόγια φημολογείται ότι στο Δενδροπόταμο η αστυνομία πήγε και έκανε τον τροχονόμο στη διακίνηση. Αυτή η φημολογία τείνει να γίνει περισσότερο πιστευτή δεδομένου ότι ένα από τα τέσσερα πολυδύναμα αστυνομικά τμήματα της πόλης λειτουργεί τόσα χρόνια στην καρδιά του συνοικισμού και παρόλα αυτά η διακίνηση συνεχώς γιγαντώνεται. Ποιος είναι λοιπόν ο ρόλος του;

Στο μεταξύ στον Δενδροπόταμο, μαζί με την ηρωίνη κάποια στιγμή, μοιραία, ήρθε και ο αδερφός της, ο θάνατος. Γιατί η ηρωίνη δεν κάνει διακρίσεις σε φυλές και χρώμα δέρματος. Η ίδια εξαθλίωση και τα προβλήματα υγείας που μαστίζουν τους εξαρτημένους χρήστες ηρωίνης σε όλο τον κόσμο άρχισαν να εμφανίζονται και στους τσιγγάνους. Το ίδιο και τα υπόλοιπα κοινωνικά προβλήματα που συνοδεύουν την εξάρτηση.

Ένας από τους θεμελιώδεις δεσμούς της κοινωνίας των τσιγγάνων, η οικογένεια, άρχισε να κλονίζεται. Τα παιδιά που έπαιζαν τον ρόλο του κράχτη όταν έμπαιναν στην εφηβεία δεν ήταν εύκολο ξαφνικά να κρατηθούν μακριά από τη διακίνηση και κατ' επέκταση ούτε από την εξάρτηση. Νεολαίοι άρχισαν να πεθαίνουν με τις σύριγγες στα χέρια.

και η χαμένη εξέγερση

«Οι κάτοικοι του Δενδροπόταμου δεν έχουν πάψει να ελπίζουν για τα παιδιά τους. Γι' αυτό βγήκαν στο δρόμο και σήκωσαν μαύρες σημαίες» Αγγελιοφόρος 2/4/2005

Το καλοκαίρι του 2004 ο 65χρονος Ρομά Νίκος Κουμέριας, εμφανίστηκε στο αστυνομικό τμήμα Δενδροποτάμου και ζήτησε από τους αστυνομικούς να πάνε στο σπίτι του και να συλλάβουν τον 30χρονο γιο του Γιώργο επειδή έκανε χρήση ηρωίνης.

Οι αστυνομικοί τον έστειλαν στα κανάλια κι έτσι ο απεγνωσμένος πατέρας επέστρεψε στο σπίτι του. Εκεί πήρε μία καραμπίνα με την οποία πυροβόλησε και σκότωσε τον γιο του. Την επόμενη μέρα στους αστυνομικούς που τον συνέλαβαν είπε μόνο ότι δεν άντεχε άλλο.

Το παραπάνω περιστατικό θα μπορούσε να είναι μία ακόμη τραγική ιστορία ενός εξαρτημένου χρήστη ηρωίνης και της οικογένειάς του. Στον Δενδροπόταμο όμως είχε και συνέχεια.

Τον περασμένο Μάρτιο η ίδια οικογένεια θρήνησε άλλο ένα μέλος της. Ένας από τους εγγονούς του 65χρονου Νίκου Κουκουμέρια -και ανιψιός του δολοφονημένου γιου του- βρέθηκε νεκρός με τη σύριγγα στο χέρι, στην περιοχή του ΚΤΕΛ, απέναντι από τον συνοικισμό.

Το δράμα της οικογένειας Κουκουμέρια αποτέλεσε την σπίθα που πυροδότησε τις κινητοποιήσεις των κατοίκων του Δενδροποτάμου.

Το βράδυ της 29ης Μαρτίου, τρεις μέρες μετά το θάνατο του νεαρού χρήστη, εκατοντάδες τσιγγάνοι συγκεντρώθηκαν στο

κέντρο του συνοικισμού και πολιόρκησαν το αστυνομικό τμήμα με το (ουτοπικό και ενδεχομένως ανεδαφικό) αίτημα «να φύγουν τα ναρκωτικά από τον Δενδροπόταμο».

Δύο μέρες αργότερα, την Παρασκευή 1 Απριλίου, οι διαδηλωτές έγιναν ακόμη περισσότεροι. Ανάμεσά τους πολλοί μαθητές. Πραγματοποίησαν πορεία προς το κεντρικό κτίριο της αστυνομίας και ζήτησαν «να συλληφθούν οι έμποροι». Συνέχισαν τη διαδήλωση προς τα δικαστήρια και κατέληξαν στο υπουργείο Μακεδονίας Θράκης. Αντιπροσωπεία των διαδηλωτών συναντήθηκε με εκπροσώπους των τριών οργάνων της πολιτείας και πήρε τις αναμενόμενες υποσχέσεις.

Οι τσιγγάνοι του Δενδροποτάμου είχαν πλέον συνειδητοποιήσει ότι τα ναρκωτικά δεν ήταν μέσο επιβίωσης αλλά κίνδυνος που τους απειλούσε άμεσα και ήδη σκότωνε τα παιδιά τους.

Μέσα στην απελπισία και την άγνοιά τους όμως έχασαν το δρόμο. Στήριξαν τις ελπίδες τους σ' εκείνους που τόσα χρόνια συντηρούσαν το πρόβλημα. Και επειδή ενστικτωδώς αντιλαμβάνονταν ότι μάταια θα περίμεναν βοήθεια από εκείνους αποφάσισαν να δράσουν μόνοι. Έτσι υπέπεσαν σε δεύτερο λάθος στρεφόμενοι εναντίον του εαυτού τους. Η διαμάχη ανάμεσα στους τσιγγάνους του Δενδροποτάμου που περιέγραφε ο καθηγητής Γιώργος Τσιάκαλος από το 1993 αναζωπυρώθηκε.

Λίγες ώρες μετά την δεύτερη διαδήλωση των κατοίκων, το βράδυ της ίδιας μέρας, οι τηλεοπτικές κάμερες κατέγραφαν σκηνές σύγκρουσης ακόμη και πυροβολισμούς, στην καρδιά του συνοικισμού. «Πόλεμος μεταξύ τσιγγάνων και εμπόρων ναρκωτικών» ήταν ο τίτλος των σχετικών ρεπορτάζ. Μάλιστα στη διάρκεια των συγκρούσεων συνελήφθησαν δύο άτομα -πατέρας και γιος- κατηγορούμενοι για τους πυροβολισμούς αλλά και ένας διαδηλωτής που προξένησε φθορές σε σταθμευμένο αυτοκίνητο.

Μία δεύτερη ανάγνωση των γεγονότων αποκαλύπτει την αλήθεια. Στην πλευρά των διαδηλωτών είχαν συσπειρωθεί οι παλιότεροι κάτοικοι του Δενδροποτάμου. Οι περισσότεροι από αυτούς ασκούν σταθερά κάποιο επάγγελμα, στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο και συνήθως έχουν κάποιο - χαμηλό μεν αλλά- σταθερό εισόδημα.

Στην απέναντι πλευρά, σ' αυτούς που καταγγέλλονταν ως έμποροι ναρκωτικών, συγκαταλέγονταν οι νεώτεροι κάτοικοι του συνοικισμού. Οι περισσότεροι είναι μετανάστες και πολύ φτωχότεροι από τους προηγούμενους. Διαμένουν στα πιο παλιά και κατεστραμμένα σπίτια, περιφερειακά του Δενδροπόταμου, εργάζονται περιστασιακά σε διάφορες δουλειές και δεν στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο γιατί τα υποχρεώνουν να δουλεύουν κι αυτά.

Οι πρώτοι αποκαλούν τους δεύτερους Φιτσίρι ή Φιτσίρια, που σημαίνει υπανάπτυκτοι, αστοιχείωτοι αλλά και ψευτόμαγκες, αλήτες.

Οι τελευταίοι από την πλευρά τους αποκολλούν τους πρώτους Ελίε, που σημαίνει αφομοιωμένοι, εκπολιτισμένοι και «φλώροι».

Τα παραπάνω προκύπτουν από μαρτυρίες των ίδιων των τσιγγάνων. Οι μεν κατηγορούσαν τους δε όχι μόνο για τη διακίνηση αλλά και για όλα τα δεινά του συνοικισμού. Ενδεχομένως οι Ελίε να έχουν κάποιο δίκαιο όταν υποστηρίζουν ότι η διακίνηση της ηρωίνης γίνεται κυρίως από τα Φιτσίρια (κρεμούν, λέει, κόκκινες κορδέλες έξω από τα σπίτια τους που σημαίνει ότι έχουν ηρωίνη για πούλημα). Αλλά και οι τελευταίοι όταν εγκαταστάθηκαν στον Δενδροπόταμο βρήκαν το δίκτυο της διακίνησης ναρκωτικών να λειτουργεί ήδη και το θεώρησαν ως την καλύτερη λύση για να εξασφαλίσουν τον βιοπορισμό τους.

Ο εμφύλιος πόλεμος στον συνοικισμό σίγουρα δεν λύνει το πρόβλημα των ναρκωτικών. Αντίθετα το διαιωνίζει. Και βοηθάει όλους εκείνους που μέχρι σήμερα έκρυβα κάτω από το χαλί του Δενδροποτάμου τα σκουπίδια του δικού τους πολιτισμού να συνεχίσουν να κάνουν το ίδιο.

Για να ζήσουμε μαζί με τους τσιγγάνους

Του Θανάση Τριαρίδη απ' το (τότε) δίκτυο DROM

Απόψε ήρθα εδώ για να σας μιλήσω για τους τσιγγάνους' βέβαια το πρόβλημα που αυτόν τον καιρό σας απασχολεί, που βλέπετε στις τηλεοράσεις και διαβάζετε στις εφημερίδες δεν είναι ασφαλώς οι τσιγγάνοι -είναι ο πόλεμος' για την ακρίβεια είναι το ολοκαύτωμα το οποίο η Δύση επιχειρεί σε βάρος ενός αραβικού λαού σήμερα στο Ιράκ. Μην ξεγελιέστε: δεν κάνουν τον πόλεμο μονάχα οι Αμερικάνοι και οι Βρετανοί' τον κάνουμε όλοι μας, όλες οι χώρες της Δύσης, όλοι οι πολίτες της Δύσης που φαινομενικά και μόνο διαμαρτυρόμαστε, αλλά

με πάθος προσπαθούμε και παλεύουμε να παραμείνουμε φίλοι, εταίροι, οργανικοί σύμμαχοι των σφαγιαστών - για τους σφαγιαζόμενους έχουμε μόνον τα καλά μας λόγια' ότι είναι τζάμπα δηλαδή.

Ωστόσο όλα συνδέονται στην ζωή, με τον ίδιο τρόπο που όλα αποτελούν μέρος του κύκλου της φύσης: ο πόλεμος στο Ιράκ, μέρος ενός μεγάλου πολέμου τον οποίο η Δύση ξεκίνησε για να εξοντώσει τον αραβικό κόσμο, αποτελεί την μεγενθυμένη εκδοχή του πολέμου που οι κοινωνίες της Δύσης εδώ και χίλια χρόνια κήρυξαν ενάντια στους τσιγγάνους. Σήμερα η Δύση φοβάται τους Άραβες γιατί είναι ένα δισεκατομμύριο διακόσια εκατομμύρια πεινασμένοι άνθρωποι αν και ζούνε στην πλουσιότερη γη του κόσμου' σήμερα η Δύση φοβάται τους Άραβες γιατί φοβάται την πείνα τους, φοβάται την εξαθλίωσή τους, φοβάται την απελπισία τους. Η πλειοψηφία των κατοίκων της Νεβάδα και του Όρεγκον και του Τέξας νιώθουν πως εξοντώνοντας του Άραβες, λυτρώνουν τη γη από έναν θανάσιμο κίνδυνο. Το ίδιο ένιωθε ο Χίτλερ μα και ένα σημαντικό μέρος του γερμανικού λαού όταν έστειλαν έξι εκατομμύρια Εβραίους και πεντακόσιες χιλιάδες τσιγγάνους στους θαλάμους αερίων.

Οι περισσότεροι από εσάς, σχεδόν όλοι, φαντάζομαι πως λέτε την λέξη γύφτος σαν βρισιά. Επίσης όταν ακούτε τσιγγάνος, προφανώς το μυαλό σας πάει σε παραβατικές πράξεις, διακίνηση χασισιού, ζητιανιά. Σήμερα ήρθα εδώ για να σας πω πως δεν είναι έτσι τα πράγματα. Για να σας πω πως οι τσιγγάνοι είναι φορείς ενός πολιτισμού που εν μέρει μας έχει διαμορφώσει. Ενός πολιτισμού που πάντοτε βρισκόταν υπό διωγμό μα ποτέ δεν θεσμοποίησε την βία και τον τελετουργικό θάνατο. Για να σας πω πως οι τσιγγάνοι δεν είναι περισσότερο κλέφτες και διακινητές ναρκωτικών από ότι όλοι οι υπόλοιποι' πως οι περισσότεροι από αυτούς στην Ελλάδα και στην Ευρώπη ζούνε σε συνθήκες χειρότερες από ό,τι οι Κούρδοι στο εμπόλεμο Ιράκ ή οι Παλαιστίνιοι στην Σάμπρα και την Σατίλα.. Δεν τα λέω εγώ αυτά: τα λέει η έκθεση των Γιατρών του Κόσμου του Σεπτεμβρίου του 1998.

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή: πριν από περίπου χίλια χρόνια μια μεγάλη ξηρασία στην βόρεια Ινδία πρέπει να προκάλεσε ένα μαζικό κύμα μετανάστευσης των πληθυσμών που κατοικούσαν εκεί. Οι πληθυσμοί αυτοί είχαν κοινή γλώσσα, κοινές πολιτισμικές καταβολές, κοινά ήθη και έθιμα. Στην γλώσσα τους η λέξη άνθρωπος δηλώνεται με μια μονοσύλλαβη λέξη: Rom. Όταν φτάσανε στην Μικρά Ασία πρέπει να στρατοπέδευσαν μαζί με τις κοινότητες των Παυλικιανών, μας χριστιανικής κοινότητας που ονομαζόταν και «αθίγγανοι». Κατά πάσα πιθανότητα έτσι οι παράξενοι νομάδες πήραν και το όνομα τσιγγάνοι (gypsies στα αγγλικά, Gitanes στα γαλλικά).

Οι τσιγγάνοι αποτελούν ένα άλυτο αίνιγμα στην ιστορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού: για χίλια χρόνια περιπλανώνται μέσα στην Ευρώπη, για χίλια χρόνια διώκονται, για χίλια χρόνια καίγονται από τις διάφορες εξουσίες, για χίλια χρόνια διατηρούν μια προφορική γλώσσα, ήθη, παραδόσεις, έναν νομαδικό τρόπο ζωής, μια κυκλική αντίληψη του χρόνου, μια συλλογική λογική αναίρεσης του θανάτου. Ποτέ δεν πολέμησαν οι τσιγγάνοι, ποτέ δεν σήκωσαν όπλα εναντίων κανενός, ποτέ δεν φόρεσαν την στολή του στρατιώτη ακόμη κι όταν το αντάλλαγμα ήταν η ίδια τους η ζωή - όπως ποτέ δεν καλλιέργησαν την γη. Όλοι τους κυνήγησαν: η Εκκλησία τους έδιωχνε, η Ιερή Εξέταση τους έκαιγε, όλες οι εξουσίες εκπόνησαν δραστήρια προγράμματα εξόντωσής τους, με πρώτη την καθολική Ισαβέλλα της Καστίλης, η Ναζιστική Γερμανία τους έκαψε στα φούρνους των στρατοπέδων συγκέντρωσης> Σήμερα σε όλη την Ευρώπη αλλά και στην Ελλάδα οι τοπικές αρχές θέλουν να τους εκβάλλουν εκτός των πόλεων, σε ένα αόρατο πουθενά, ει δυνατόν να αφανιστούν.

Όσο τους έκαιγαν, τόσο περισσότερο οι τσιγγάνοι στοίχειωναν την Ευρώπη, στοίχειωναν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Αναμφίβολα υπήρξαν οι σημαντικότεροι μουσικοί της Ευρώπης' αυτοί ήταν που μορφοποίησαν και διέσωσαν τις παραδοσιακές μουσικές όπου κι αν πήγαν: το ισπανικό φλαμέγκο, που όλοι ξέρετε, είναι δικό τους' το ίδιο και τα βαλκανικά κρουστά με τις τρομπέτες που τόσο μας γοητεύουν τον τελευταία χρόνια, το ίδιο και η ελληνική δημοτική μουσική με την σχεδόν αποκλειστικά δική τους χρήση του κλαρίνου, το ίδιο και η μελωδίες της Ιβηρικής με την σχεδόν αποκλειστική χρήση της κιθάρας τους. Μα και οι ιρλανδικές ή οι σαξονικές μπαλάντες μέσα από τους τσιγγάνους πέρασαν - και βέβαια οι παραδουνάβιες μελωδίες δεν θα υπήρχαν δίχως αυτούς. Για αιώνες ήσαν οι κορυφαίοι βιολιστές στον κόσμο: τσιγγάνικη καταγωγή λένε πως είχε ο Παγκανίνι, τσιγγάνος ήτανε ο Σαραζάτ - κοντά σε αυτούς, θυμηθείτε τα τσιγγάνικα βιολιά της Βουδαπέστης. Σήμερα είναι κοινή παραδοχή: οι τσιγγάνοι ήταν που όργωσαν το χωράφι για να γεννηθεί η κλασσική μουσική μα και οι εθνικές μουσικές του εικοστού αιώνα. Αυτό που ακούμε ως μουσική σήμερα υπάρχει στο μεγαλύτερο μέρος του χάρη στους τσιγγάνους.

Δεν ήσαν μονάχα μουσικοί οι τσιγγάνοι, ήσαν και τεχνίτες, σιδεράδες, γανωτήδες, ξυλουργοί, καλαθοπλέχτες, έφτιαχαν κεντήματα γεμάτα με τους ουρανούς, τους ήλιους και τα αστέρια τους. Κι ακόμη ήσαν φημισμένοι καβαλάδες -λένε πως αυτοί δίδαξαν στους μαγιάρους την ιππασία' κι ακόμη ήσαν έμποροι, στα κάρα τους μπορούσες να βρεις ό,τι θέλεις, από φυλαχτά μέχρι μαγικά βοτάνια που γυρίζουν πίσω τον αγαπημένο. Και τέλος ήσαν πανηγυρτζήδες, ταχυδαχτυλουργοί, ζογκλέρ κι ακροβάτες, χορευτές και τραγουδιστές, ηθοποιοί ενός παράξενου θεάτρου του δρόμου εδώ και αιώνες.

Κι ακόμη: οι τσιγγάνοι ήταν που μας δώρισαν τους χιλιάδες ανεξίτηλους μύθους του τσιγγάνικου πάθους, της τσιγγάνικης τιμής και της γενναιότητας, της μαγείας, της μελαγχολίας και του παραπόνου, της ομορφιάς που δίνεται με τίμημα τον θάνατο, ρομαντικά σχήματα που ενέπνευσαν αναρίθμητους καλλιτέχνες και συγγραφείς. Ενδεικτικά αναφέρω: την Καταιγίδα του Τζορτζόνε, την Κάρμεν του Μεριμέ και την όπερα του Μπιζέ, ή τον Ιππότη και τον Θάνατο του Γκαίτε, την Παναγία των Παρισίων του Ουγκό (τσιγγάνα είναι και η Εσμεράλδα, τσιγγάνος και ο Κουασιμόδος), τον Τροβατόρε του Βέρντι, τα ποιήματα του Λόρκα (που έμαθε κιθάρα από τους τσιγγάνους της Ανδαλουσίας), τον Δωδεκάλογο του Γύφτου του Παλαμά και την Τσιγγάνα Μάγισσα του Τσιτσάνη, τις ταινίες του Κουστορίτσα με την μουσική του Μπρέγκοβιτς, τις ταινίες του Τόνι Γκάτλιφ και τόσες άλλες.

Ο νομπελίστας συγγραφέας Γκίντερ Γκρας έγραψε πως οι τσιγγάνοι είναι οι πρώτοι που συνειδητοποίησαν την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα. Σίγουρα δεν υπάρχει Ευρώπη χωρίς τσιγγάνους διότι η ιστορία των διωκόμενων είναι και η ιστορία των διωκτών τους. Εδώ και χίλια χρόνια, οι παράξενοι νομάδες με τα πολύχρωμα ρούχα και την ακατανόητη γλώσσα γυρίζουν ολόκληρη την Ευρώπη από την Ιρλανδία μέχρι την Κρήτη και γίνονται στόχος κάθε λογής διώξεων που εμφορούνται από κάθε είδους κίνητρο: θρησκευτικό, φυλετικό, γλωσσικό, κοινωνικό, ξενοφοβικό. Η ιστορία των τσιγγάνων θα μπορούσε να είναι η ιστορία των διωγμών τους, που περιλαμβάνει παπικά διατάγματα, βασιλικές αποφάσεις, διοικητικά διατάγματα, διωγμούς, προσπάθειες αφομοίωσης, απαγορεύσεις διέλευσης, κυνηγητό της ιερής εξέτασης, ολοκαυτώματα. Στα αλήθεια, πόσοι γνωρίζουν πως 500.000 τσιγγάνοι (κυρίως από Πολωνία, Ουγγαρία και Βαλκανική) βρήκαν τον θάνατο στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως του 1939-1945; Πόσοι γνωρίζουν πως ο διωγμός για την καθαρότητα της Ιβηρικής των καθολικών βασιλέων της Ισπανίας του τέλους του 15ου αιώνα αφορούσε Άραβες, Εβραίους και Τσιγγάνους; Σας ζήτησα πριν να μην μετέχετε στον ρατσισμό των στερεοτύπων: να μην λέτε πως οι τσιγγάνοι είναι κλέφτες και να μην αποκαλείτε «γυφτιά» ό,τι σας φαίνεται για αναξιοπρέπεια. Σας λέω πως αντίστοιχες παροιμίες του τύπου: «οι τσιγγάνες της Σιέρα Μορένα, πίνουν τις νύχτες ανθρώπινο αίμα», «την μέρα οι δαίμονες γίνονται τσιγγάνοι» η το γνωστότερο «οι γύφτοι φτιάξαν τα καρφιά που σταυρώθηκε ο Χριστός» καταγράφονται ως αιτιολογία για καούν άνθρωποι, να σκλαβωθούν παιδιά, να ξεριζωθούν πληθυσμοί ή να οδηγηθούν στους θαλάμους αερίων.

Σήμερα στην Ευρώπη ζούνε δέκα έως δώδεκα εκατομμύρια τσιγγάνοι' οι μεγαλύτεροι τσιγγάνικοι πληθυσμοί ζούνε στην Ρουμανία (κοντά δύο εκατομμύρια), στην Ουγγαρία (περισσότεροι από ένα εκατομμύριο), στην Ιβηρική (περίπου ένα εκατομμύριο), στην Τουρκία και εν γένει στα Βαλκάνια, στην Τσεχία, στη Σλοβακία, στις Δημοκρατίες του Καυκάσου. Μιλούνε την ίδια προφορική γλώσσα, την ρομανί, όπως την λένε οι γλωσσολόγοι (που εδώ και εκατό χρόνια κάνουν προσπάθεια για την γραπτή καταγραφή της), και είτε είναι Χριστιανοί είτε Μουσουλμάνοι (συνήθως αποκτούνε το θρήσκευμα του τόπου όπου ζούνε) επί της ουσίας λατρεύουν τον Αι -Γιώργη σε μια παγανιστική μυσταγωγία της άνοιξης που κλείνει τον κύκλο του χρόνου και ακυρώνει τον θάνατο και τον φόβο του θανάτου είναι το γνωστό σε όλους σας Εντερλέζι.

Σήμερα οι τσιγγάνοι της Ευρώπης διώκονται: τώρα δεν υπάρχουν στους νόμους των κρατών της ρητές διατάξεις που να τους θεωρούν επικίνδυνη φύρα, όπως υπήρχαν για αιώνες σε όλα σχεδόν τα βασίλεια της Ευρώπης, με αποκορύφωμα την καθολική Ισπανία και την ναζιστική Γερμανία, υπάρχουν όμως οι περίφημες «τοπικές κοινωνίες» που γυρεύουν με κάθε τρόπο να τους αφανίσουν. Σε όλες σχεδόν τις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης (Πράγα, Βουδαπέστη, Βερολίνο, Μόναχο, Βουκουρέστι, Παρίσι, Μασσαλία, Μαδρίτη, Βαρκελώνη, Βαλένθια, Σεβίλλη, Μιλάνο) έχουν δημιουργηθεί παραγκουπόλεις εκτός του αστικού ιστού που κατοικούνται από μετανάστες και σκηνίτες τσιγγάνους. Τα βράδια νεοφασιστικές οργανώσεις κάνουν επιδρομές εναντίων αυτών των πληθυσμών, τους τρομοκρατούν, τους καίνε τα σπίτια τους, ενώ οι καθώς πρέπει δημοτικοί άρχοντες ψηφίζουν διατάγματα διωγμού των τσιγγάνων από τα όρια των πόλεων τους για να μην υποβαθμιστεί η περιοχή τους. Οι τσιγγάνοι ανήκουν πια στο επικίνδυνο περιθώριο των φτωχών, ανέργων,

αποκλεισμένων από το σχολείο, απελπισμένων, το περιθώριο που όλοι αποστρέφονται.

Στην Ελλάδα σήμερα ζούνε 250.000 τσιγγάνοι' οι μισοί από αυτούς είναι εγκατεστημένοι και σχετικά ενταγμένοι στον κοινωνικό ιστό, δηλαδή έχουν δουλειά και έχουν συμμετοχή τουλάχιστον στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συνοικία της Αγίας Βαρβάρας των Αθηνών). Οι άλλοι μισοί τσιγγάνοι της Ελλάδας (περίπου 100.000 έως 120.000 άνθρωποι) είναι σκηνίτες και ζουν διασκορπισμένοι σε 70 περίπου καταυλισμούς: Αλάν Κόγιου της Κομοτηνής, Ασπρόπυργος, Χωματερή των Λιοσίων, Μενίδι, Ζεφύρι, Χαλάνδρι, Νέα Αλικαρνασσός Κρήτης, Ριγανόκαμπος Πάτρας, Τρίπολη, Νέα Κείος, Καλαμάτα, Καρδίτσα, Σοφάδες, Ρόδος, Κέρκυρα, Κεφαλλονιά, Νέα Ιωνία Βόλου, Σέρρες, Δράμα, Διδυμότειχο, Παραλίμνη Ιωαννίνων, Πρέβεζα, Άρτα και αλλού.

Για πέντε χρόνια (από το 1996 μέχρι το 2001) ήμουν εθελοντής μιας μη κυβερνητικής ακτιβιστικής οργάνωσης για τα κοινωνικά δικαιώματα των τσιγγάνων, του Δικτύου Drom, κι έχω βρεθεί περισσότερες από 1500 φορές σε τσιγγάνικο μαχαλά. Σας λέω, λοιπόν, πως στην Ελλάδα σήμερα 120.000 άνθρωποι βιώνουν έναν ακήρυχτο πόλεμο που οι ενταγμένοι κάμουν εναντίων των αποκλήρων. Στους μαχαλάδες των ελλήνων σκηνιτών τσιγγάνων η παιδική θνησιμότητα φτάνει το 60% σύμφωνα με μέτρηση του Υπουργείου Υγείας του 1996 (συλλογιστείτε το νούμερο) ενώ το ποσοστό της Ηπατίτιδας Β φτάνει στο 65% (5% είναι το όριο υψηλού κινδύνου της ΠΟΥ). Στον μαχαλά του Γαλλικού ποταμού (που ευτυχώς σήμερα δεν υπάρχει) γέροντες θεωρούνται όσοι ήτανε πάνω από τα σαράντα, ενώ σε πληθυσμό 2000 ανθρώπων δεν συναντήσαμε άνθρωπο πάνω από 55 χρονών. Στον ίδιο μαχαλά είδα δεκάδες παιδιά να μην έχουν δάχτυλα επειδή τους τα έφαγαν τα ποντίκια, όπως επίσης είδα ποντίκια να δαγκώνουν τις σόλες των παπουτσιών μας' στον ίδιο μαχαλά είδα παιδιά με εγκαύματα, αδιανόητα ατυχήματα (π.χ. χυμένα μάτια), κάθε λογής μολυσματικούς σταφυλόκοκκους, δεκάδες παιδιά με γεννητικές ανωμαλίες. Οι άνθρωποι που ζουν και πεθαίνουν στους μαχαλάδες κάμουν την ανάγκη τους στην ύπαιθρο, θερίζονται από Ηπατίτιδα Α και δυσεντερία, και δεν έχουν δει στη ζωή τους τουαλέτα, μπάνιο και βρύση με τρεχούμενο νερό. Τα χρόνια 1996-2001 τα μέλη του Drom καταγράψαμε 37 περιπτώσεις όπου οι δημοτικές αρχές διέπρατταν λογής ποινικά αδικήματα σε βάρος τους, όπως το κακούργημα του κλειδώματος των δημοσίων βρυσών για να μην παίρνουν νερό οι τσιγγάνοι. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα που έκανε και τον γύρο της Ευρώπης είναι το κλείδωμα των βρυσών των πάρκων και του νεκροταφείου του Εύοσμου για να μην πίνουν νερό οι τσιγγάνοι. Ο Δήμαρχος Ευόσμου μάλιστα δήλωνε στις εφημερίδες: «δικό μας είναι το νερό και γι αυτό τους το κόψαμε» εξασφαλίζοντας θριαμβευτική επανεκλογή. Χρειάστηκε μήνυση του Drom για να ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα. Στους μαχαλάδες των τσιγγάνων δεν γίνεται αποκομιδή των σκουπιδιών , μήτε, πλην των μη κυβερνητικών οργανώσεων, καμία κρατική αρχή δεν κάνει ένα στοιχειώδες πρόγραμμα εμβολιασμών. Συχνά πυκνά περιπολικά της αστυνομίας καίνε παράγκες (όπως, παραδείγματος χάριν, στον Ασπρόπυργο τον Φεβρουάριο του 1999)' άλλοτε πάλι οι «αγανακτισμένοι» πολίτες όλων των παρατάξεων συγκροτούν διαδημοτικές παρακρατικές ομάδες που καίνε και πυροβολούν (αυτό έγινε στην Νέα Κείο τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2000).

Έτσι ζουν οι σκηνίτες τσιγγάνοι σήμερα στην Ελλάδα. Φυσικά στην πλειοψηφία τους είναι εκτός σχολείου, αρκετοί και εκτός παραγωγικής διαδικασίας - διότι βρίσκονται εντός του ακήρυχτου πολέμου που σας προανέφερα. Πολλοί -ενδεχομένως και πολλοί από εσάς- μου λένε: «φταίνε κι αυτοί, δεν αλλάζουν τον τρόπο ζωής τους». Μα το στοίχημα των ανοιχτών κοινωνιών -που λέμε ότι θέλουμε, αλλά στην πράξη δεν θέλουμε- είναι να έχουμε την ευκαιρία να ζήσουμε επιλέγοντας τον τρόπο ζωής μας. Οι σκηνίτες τσιγγάνοι σήμερα είναι ένα κομμάτι του τέταρτου κόσμου, αυτού που αποβάλλεται από τις καμινάδες της δυτικής μας ευημερίας. Αν δεν μας αρέσει αυτό πρέπει να κάνουμε πολλά - κυρίως όμως και καταρχήν πρέπει να σκεφτούμε αν θέλουμε να ζήσουμε μαζί κι όχι απέναντί τους, όπως ζούμε τώρα. Να σκεφτούμε, ο καθένας σε προσωπικό επίπεδο, τι μπορούμε να θυσιάσουμε από την ζωή μας (από τις ανασφάλειές μας, από την ανάγκη μας, από τον φόβο μας) για να δοθούμε σε κοινά βιώματα μαζί τους.

Βεβαίως μπορούμε να πούμε ό,τι τίποτε από όλα αυτά δεν μας νοιάζει, ό,τι υπάρχουν φυσικοί νόμοι και ιστορία που καλπάζει ερήμην των προσωπικών βιωμάτων. Μα τότε ας μην αναρωτιόμαστε ποιος είναι αυτός που στα αλήθεια βομβαρδίζει το Ιράκ.

Για το οικοτροφείο στο Λιβάδι της Αίγινας (Άιντε πάλι! - 3ο επεισόδιο και τελευταίο)

Η εγκατάσταση του Οικοτροφείου για την κοινωνική επανένταξη ψυχασθενών από το Δρομοκαΐτειο, στο Λιβάδι της Αίγινας είναι γεγονός. Έπειτα από μια σειρά γεγονότων που προκάλεσαν τραμπούκοι-κάτοικοι της περιοχής με την συνενοχή της Συντονιστικής Επιτροπής, σύσσωμου του Δημοτικού Συμβουλίου, της ανοχής όλων των κομματικών οργανώσεων και δημοτικών παρατάξεων της Αίγινας, με τη σιωπηρή και ύπουλη τακτική της Νομαρχίας Πειραιά καθώς και με την κατά τα λεγόμενα της Συντονιστικής Επιτροπής ανοχή των 3.800 υπογραφών κατά της εγκατάστασης, το χειμώνα άρχισαν να κατοικούν λίγοι και στη συνέχεια μέχρι το καλοκαίρι 12 οικότροφοι που είχαν μπει στο πρόγραμμα. Με μικρές εκδηλώσεις, πάρτι, γιορτές και γενέθλια των οικότροφων, οι υπεύθυνοι του οικοτροφείου προσπάθησαν να αποκτήσουν την απαραίτητη επαφή με την τοπική κοινωνία προκειμένου να υπάρχει η κοινωνική αποδοχή. Οι γείτονες δεν έχουν μέχρι τώρα αντιδράσει αφενός μεν διότι έχουν γίνει μηνύσεις από πλευράς της εταιρίας «Κλίμακα» που έχουν επισείσει πρόστιμο της τάξεως των 1000 ευρώ, αφετέρου δε διότι δεν έχουν υποστεί μέχρι τώρα τις αναμενόμενες εκδορές και τους μώλωπες από τους 'επικίνδυνους' τρελούς της 'Λέρου' στο Λιβάδι. Σε μια περίπτωση μόνο κάποιοι τραμπουκισμοί εις βάρος του χειριστή της κάμερας του TV High Channel, όταν πήγε να κάνει ρεπορτάζ για λογαριασμό του καναλιού και της εφημερίδας «Εβδομαδιαία της Αίγινας» ζήτημα που λύθηκε στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής.

Το οικοτροφείο συνεχίζει τη ζωή του στο Λιβάδι της Αίγινας και οι αντιδράσεις από τους φανφαρόνους τοπικούς παράγοντες που στήριζαν δυο χρόνια τους τραμπουκισμούς έχουν εκλείψει. Τι θα μπορούσαν άραγε να πουν, όταν οι πάντες βλέπουν ότι υπάρχει ένας τόπος κατοικίας και αν δεν υπήρχε η γνώση όλης αυτής της κινδυνολογίας ουδείς θα καταλάβαινε ότι ζουν άνθρωποι, πρώην τρόφιμοι ψυχιατρείου. Ούτε μια συγγνώμη ως μια παραδοχή της όλης αυτής της βλακώδους εκστρατείας κοινωνικού αποκλεισμού δίπλα σε μια ανθρώπινη γνωριμία με τους οικότροφους θα μπορούσε πραγματικά να δώσει μια άλλη μορφή ανάπτυξης σχέσεων.

Όμως ακόμα κι αν το οικοτροφείο του Λιβαδιού είχε την τύχη που είχαν άλλα οικοτροφεία και ξενώνες που οι αρχικές αρνητικές αντιδράσεις έδιναν τη θέση τους σε μια πραγματική ζωντανή ανάπτυξη σχέσεων, τα πράγματα θα ήταν εξαιρετικά δύσκολα. Τα οικοτροφεία, οι ξενώνες, τα προστατευόμενα διαμερίσματα και γενικότερα οι δομές αποασυλοποίησης βρίσκονται στα πρώτα σημεία μιας κρίσης μπροστά στο φιλελεύθερο ορίζοντα των περικοπών των δαπανών για τη δημόσια. Στα προηγούμενα τεύχη της Σχεδίας είχε αναλυτικά παρουσιαστεί το ζήτημα όμως νέα δεδομένα που αφορούν το μέλλον τους κρίνουν την ανάγκη μιας νέας παρουσίασης.

Το βασικό πρόβλημα ξεκινά από την μείωση της χρηματοδότησης από την ΕΕ εν όψει του νέου ΚΠΣ που ξεκινά το 2006 κάνοντας ασαφή όχι μόνο το ποσό αυτής αλλά και το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί η υπόθεση της «Ψυχαργώ». Τα ψυχιατρικά Νοσοκομεία και οι κλινικές γεμίζουν με κόσμο του οποίου τα προβλήματα ξεκινούν από τη χαμηλή εκτίμηση που η ελληνική οικογένεια τρέφει για όποιον από τα μέλη της έχει την ατυχία 'να τρελαθεί'. Παράλληλα τα ελάχιστα Κέντρα Ψυχικής Υγείας που λειτουργούν ή οι Ψυχιατρικές μονάδες στα Δημόσια Νοσοκομεία λειτουργούν ως προθάλαμοι των Ψυχιατρείων εφόσον η δουλειά που κάνουν δεν είναι η Πρωτοβάθμια Φροντίδα αλλά ο εντοπισμός του προβλήματος και η παραπομπή. Έτσι το πρόγραμμα αποασυλοποίησης βρίσκεται σε ύφεση εφόσον νέοι διαρκώς αλλά και παλαιοί ψυχασθενείς μη έχοντας καμιά στήριξη ξαναβρίσκονται στους ίδιους χώρους του ασύλου. Η τομεοποίηση ως λειτουργία δεν έχει καμιά πρακτική εφαρμογή κι έτσι οι μονάδες όχι μόνο δεν λειτουργούν εναλλακτικά ή ανταγωνιστικά με τα ψυχιατρεία αλλά είναι παράλληλοι θεσμοί επί της ουσίας. Η κοινωνική και οικονομική κρίση χτυπά εξ' άλλου τα πιο αδύναμα μέλη της κοινωνίας με αποτέλεσμα να επιδεινώνονται φαινόμενα τρέλας που πλήττουν κυρίως τις φτωχιές οικογένειες. Έτσι, τα οικοτροφεία αποτελούν ένα μέσο στο οποίο θα μπορούν να ζήσουν άνθρωποι που σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν άστεγοι.

Από την άλλη η υποχρηματοδότηση αλλά και η καθυστέρηση πληρωμής πλήττει τόσο τις δημόσιες αλλά κυρίως τις ιδιωτικές δομές. Προβλήματα που ξεκινούν από ελλείψεις σε λειτουργικά είδη για τις δημόσιες δομές μέχρι και απολύσεις προσωπικού από τις ιδιωτικές προκειμένου να αντεπεξέλθουν στον οικονομικό τους σχεδιασμό. Αυτά τα γεγονότα κατ' αρχήν υποβαθμίζουν την ίδια την περίθαλψη ή τη ζωή των ανθρώπων που έχουν εισαχθεί σε πρόγραμμα κοινωνικής επανένταξης και κατά δεύτερο αποτελούν ένα προεικόνισμα του μέλλοντος.

Η κοινωνική επανένταξη είναι μια τεχνητή διαδικασία. Είναι η άνωθεν 'προσφορά' μιας σκηνοθετημένης κοινωνίας σε μια κοινωνία που δεν τους θέλει, που τους απαξιώνει και τους ανέχεται. Σ' αυτή τη φάση βρισκόμαστε σήμερα με τον μοναδικό αντίποδα κινήσεις οι οποίες προέρχονται κυρίως από τον χώρο των ψυχιάτρων που πάλεψαν από τη δεκαετία του '80 την αποασυλοποίηση με στόχους κινήματος αμφισβήτησης. Με θεσμικές διεκδικήσεις και με συνολικό πλαίσιο την υπεράσπιση της καθολικής, δημόσιας και δωρεάν υγείας κινήσεις στους ψυχιατρικούς χώρους από τη μια εφαρμόζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη μεταρρύθμιση επιδιώκοντας τη δημιουργία δομών αποασυλοποίησης ελεγχόμενες από τα νοσοκομεία και το δημόσιο και από την άλλη προβληματίζονται και εκδηλώνουν διεκδικητικά ένα αγώνα για περισσότερες παροχές φροντίζοντας με λιγοστές δυνάμεις την ενημέρωση και παρέμβαση σε κοινωνικούς χώρους. Η επανένταξη γενικά των αποκλεισμένων κοινωνικά ανθρώπων βρίσκεται στο επίκεντρο διαρκώς των κινητοποιήσεων.

Είναι επιτακτική ανάγκη, στη σημερινή συγκυρία, οι κινήσεις αυτές να πλαισιωθούν από άλλες κινήσεις και μεμονωμένα άτομα που δραστηριοποιούνται κοινωνικά και να συμβάλλουν σ' έναν κοινωνικό μετασχηματισμό που θα απαιτεί περισσότερες ελευθερίες, περισσότερα δικαιώματα για την κοινωνία και ιδιαίτερα για τα πιο αποκλεισμένα από αυτά. Οι άνθρωποι αυτοί, οι τρελοί, οι πρεζάκηδες, οι ασθενείς του AIDS, κι άλλοι παρίες, είναι σπλάχνα από τα σπλάχνα μας. Η προκατάληψη, η άγνοια, η συντήρηση, η ανασφάλεια και οι φοβίες μας πρέπει να μπουν κάτω από μια οργανωτική αντίληψη αλληλεγγύης που θα φέρει κοντά μας όλους τους ανθρώπους που στερηθήκαμε από την παρουσία τους. Ο πλούτος της κοινωνίας είναι αυτός.

Συνέντευξη με την Κατερίνα Μάτσα μ' αφορμή τις κινητοποιήσεις ενάντια στην εγκατάσταση μονάδας μεθαδόνης του ΟΚΑΝΑ στη Θεσσαλονίκη 2002-2005

-Ποια είναι η αιτία που κινητοποιεί τους κατοίκους τοπικών κοινωνιών ενάντια στην εγκατάσταση είτε δομών απεξάρτησης, δομών κοινωνικής ένταξης ψυχασθενών, και γενικότερα υποδομών κοινωνικής αποκατάστασης των κοινωνικά αποκλεισμένων;

Στις τοπικές κοινωνίες κάθε τι το διαφορετικό στιγματίζεται, προκαλεί το φόβο και τροφοδοτεί την προκατάληψη. Στη ρίζα αυτής της στάσης βρίσκεται οπωσδήποτε η άγνοια, η καθυστέρηση (πολιτιστική και άλλη), που συντηρεί τα κοινωνικά στερεότυπα για το περιθώριο, στο οποίο θεωρείται ότι ανήκουν οι τοξικομανείς και οι ψυχικά πάσχοντες. Όμως τα κοινωνικά στερεότυπα συντηρούνται και αναπαράγονται από την κυρίαρχη ιδεολογία με την αμέριστη συνδρομή της πλειοψηφίας των ΜΜΕ. Αυτά τα στερεότυπα για τον τοξικομανή και τον ψυχικά πάσχοντα ως «επικίνδυνα άτομα» ενισχύονται σε περιόδους βαθειάς κοινωνικής κρίσης, σαν τη σημερινή διαμορφώνοντας το κλίμα του κοινωνικού ρατσισμού που όλοι γνωρίζουμε. Φυσικά υπάρχει και μια άλλη παράμετρος που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Υπάρχουν συγκεκριμένα πάντα οικονομικά συμφέροντα - και κύκλοι που τα υπηρετούν - που θίγονται

από την λειτουργία θεραπευτικών και αποκαταστασιακών δομών στην επικράτεια τους. Τα οικόπεδα τους, για παράδειγμα χάνουν την αξία τους, τα μαγαζιά τους χάνουν πελάτες. Αυτό συνέβη στην Θεσσαλονίκη στα Λαδάδικα όπου τοπικοί καταστηματάρχες, αντέδρασαν για μια δομή Κοινωνικής Επανένταξης του ΚΕΘΕΑ ή για τη μονάδα Μεθαδόνης όπου «αγανακτισμένοι πολίτες» με την υποστήριξη τοπικών αρχών με επικεφαλής τον Ψωμιάδη δημιούργησαν ένα τοίχος εχθρότητας και μίσους που έκανε πράξη τον κοινωνικό αποκλεισμό. Το ίδιο συνέβη και στην Αίγινα όπου κάτοικοι και Δημοτική Αρχή ξεσηκώθηκαν για να εμποδίσουν την εγκατάσταση ενός ξενώνα ψυχασθενών που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της αποασυλοποίησης.

Βεβαίως όλα αυτά σχετίζονται και με την προχειρότητα της εγκατάστασης τέτοιων δομών σε μια περιοχή, την έλλειψη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, μια διαδικασία που απαιτεί επιστημονικό σχεδιασμό, διάρκεια χρόνου και καλά εκπαιδευμένους και έμπειρους λειτουργούς.

-Οι κινήσεις για την Καθολική Δημόσια και Δωρεάν Υγεία πώς πρέπει να τοποθετούνται απέναντι σ' αυτές τις περιπτώσεις έχοντας από τη μια τις οργισμένες αντιδράσεις των κατοίκων («γιατί τους κουβαλήσατε στην περιοχή μας»;) και από την άλλη η κρατική γραφειοκρατία που ενώ έχει το Πιλατικό άλλοθι της κοινωνικής αλληλεγγύης (είναι άραγε τυχαίο που η λογοκλοπή περί «κοινωνικής αλληλεγγύης» από τον πρωθυπουργό Σημίτη μεταφράστηκε σε τίτλο του νέου υπουργείου υπό τον Νικήτα Κακλαμάνη;) κοιτά πώς να απορροφήσει τα πακέτα από την ΕΕ μεθοδεύοντας και την ιδιωτικοποίηση στο χώρο της Υγείας;

Όλοι όσοι παλεύουμε για δωρεάν δημόσια καθολική και υψηλού επιπέδου περίθαλψη για όλους τους κατοίκους αυτής της χώρας οφείλουμε να δώσουμε τη μάχη δημιουργώντας ένα κοινωνικό μέτωπο αντίστασης ενάντια σ' όλες αυτές τις δυνάμεις του ρατσισμού και της αντίδρασης. Μέσα απ' αυτό το μέτωπο πρέπει να αναπτύσσεται σε όλα τα επίπεδα - συνδικαλιστικό, πολιτικό, ιδεολογικό - η πάλη ενάντια στην πολιτική του νεοφιλελευθερισμού, την καταστροφή του κοινωνικού κράτους και τις ιδιωτικοποιήσεις στο χώρο της Υγείας.

Το γεγονός ότι οι δομές της αποασυλοποίησης και της κοινωνικής επανένταξης ψυχικά πασχόντων, που χρηματοδοτήθηκαν από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημιουργήθηκαν στρεβλά και καθυστερημένα λόγω της γραφειοκρατίας και της απουσίας μιας κεντρικά σχεδιασμένης πολιτικής για την Ψυχιατρική Μεταρρύθμιση δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως άλλοθι από αυτούς που συσπειρώνονται ενάντια στην εγκατάσταση τους στην περιοχή τους. Γιατί αυτές οι δομές είναι αναγκαίες και στην πραγματικότητα εξαιρετικά λίγες σε σχέση με τις υπάρχουσες ανάγκες. Και γιατί η κοινωνική επανένταξη είναι αναφαίρετο δικαίωμα εκείνων των συνανθρώπων μας που είχαν την α τυχία σε κάποια στιγμή της ζωής τους να εγκλεισθούν σε ψυχιατρικό άσυλο. Η Πολιτεία έχει υποχρέωση να εξασφαλίσει, με ή χωρίς ευρωπαϊκά κονδύλια, όλους τους όρους επαγγελματικής, οικονομικής και κοινωνικής αποκατάστασης αυτών των ανθρώπων. Γιατί αυτή η πολύ σοβαρή υπόθεση δεν μπορεί να γίνεται αντικείμενο κερδοσκοπίας και εύκολου πλουτισμού όλων εκείνων των ιδιωτών, που επικαλούμενοι την ανικανότητα του Δημοσίου, δημιούργησαν τις εταιρείες τους - κερδοσκοπικές και μη - για να απορροφήσουν τα κοινοτικά κονδύλια. Μαθαίνουμε ότι αυτή τη στιγμή στο χώρο της αποασυλοποίησης δρουν περί τις 250 τέτοιες εταιρείες, που στη πλειοψηφία τους συντηρούν δομές που παρέχουν πολύ χαμηλού επιπέδου υπηρεσίες στους ασθενείς, μέσα σε τραγικές για τους εργαζόμενους συνθήκες.

Η αντίσταση στον κοινωνικό ρατσισμό πρέπει να συνυφαίνεται με την αντίσταση στην εμπορευματοποίηση της ψυχικής υγείας.

-Πώς εκφράζεται και τι χαρακτηριστικά έχει σήμερα η προσπάθεια για την ιδιωτικοποίηση στο χώρο της απεξάρτησης;

Σχετικά με την ιδιωτικοποίηση της απεξάρτησης σήμερα επιχειρείται με πολλούς τρόπους: 1) με την λειτουργία ιδιωτικών κέντρων και κλινικών απεξάρτησης, που κερδοσκοπούν ασύστολα και ανεξέλεγκτα στην απόγνωση των εξαρτημένων ατόμων και των οικογενειών τους. Κάποιες απ' αυτές τις κλινικές λειτουργούν παράνομα, χωρίς κανένας αρμόδιος να τολμά να τις αγγίξει, ακόμα και στις περιπτώσεις που το θέμα παίρνει τηλεοπτική δημοσιότητα. 2) με το σχέδιο προεδρικού διατάγματος που κατέθεσε στη Διακομματική επιτροπή της Βουλής στις αρχές του φετινού καλοκαιριού ο Υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το σχέδιο αυτό όταν δημοσιοποιήθηκε, ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων από όλους τους φορείς της απεξάρτησης

(18 ΑΝΩ, ΚΕΘΕΑ, ΑΘΗΝΑ, ΨΝΘ κ.α.) καθώς και όλους σχεδόν τους συνδικαλιστικούς και κοινωνικούς φορείς (ΕΙΝΑΠ, ΠΕΝΟ-ΨΥ, Σύλλογος Ελλήνων Κοινωνιολόγων, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας, ΣΕΨ, ΕΣΥΝ κ.α.). Το σχέδιο μεταξύ των άλλων, δίνει τη δυνατότητα σε ιδιώτες, φιλανθρωπικά σωματεία, εκκλησία και ιδιωτικές ψυχιατρικές κλινικές να κάνουν απεξάρτηση, ανοίγοντας διάπλατα το δρόμο στην πλήρη ιδιωτικοποίηση της απεξάρτησης.

-Ποια είναι η προσωπικής σας εκτίμηση για τη τζούφια βόμβα της τηλεοπτικής σκευωρίας εναντίον σας αναφορικά με τη δράση του 18 Άνω;

Η επίθεση λάσπης του Τριανταφυλλόπουλου στο 18 ΑΝΩ και σε μένα προσωπικά είχαν σαν στόχο αυτήν ακριβώς την πάλη ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της απεξάρτησης, ενάντια στην πολιτική των υποκαταστάτων, ενάντια στην εμπορευματοποίηση της Υγείας και την παραοικονομία, την πάλη για την καθολική ανθρώπινη χειραφέτηση από κάθε είδους δεσμά. Γι αυτό και η ανοίκεια αυτή επίθεση ξεσήκωσε τέτοια θύελλα διαμαρτυριών και τόσο ευρύ μέτωπο συμπαράστασης και άλλης αλληλεγγύης που υποχρέωσε τον ALTER να τα «μαζέψει» είναι χαρακτηριστικό ότι σε συνάντηση της Ραδιοφωνικής Ομάδας της Κοινωνικής Επανένταξης του 18 Άνω με τον υπεύθυνο ειδήσεων του ALTER Γ. Παυλόπουλο το Σαββάτο 23/7/2005 στην εκπομπή της Ρ.Ο. την Κυριακή 24/7/2005 στην ΝΕΤ ο Γ. Παυλόπουλος προσπάθησε να «δώσει δημόσια εξηγήσεις», στην ουσία να απολογηθεί, ισχυριζόμενος ότι στόχος της εκπομπής ήταν «να μας προστατέψει»! από εκείνους που χρησιμοποιούσαν το όνομα μας για να κερδίσουν χρήματα.

Αυτό που φοβούνται όλοι αυτοί οι κύκλοι είναι πάνω από όλα η δύναμη - όπως εκφράστηκε στην πορεία και στην περικύκλωση του ALTER , τη συγκέντρωση στην αίθουσα της ΟΤΟΕ, τις χιλιάδες υπογραφές συμπαράστασης - του Κοινωνικού Μετώπου Συμπαράστασης και αλληλεγγύης που δημιουργήθηκε, συσπειρώνοντας άτομα και φορείς απ' όλο το πολιτικό φάσμα.

-Μ' αφορμή την υπόθεση της μεθαδόνης στο πλαίσιο της απεξάρτησης, τι σημαίνει μια δημόσια δομή όπως το 18 Άνω η οποία είναι «στεγνή» και αδιαπραγμάτευτη στο θέμα της παροχής μεθαδόνης ή άλλων υποκατάστατων ουσιών; Τι κρύβει πίσω της η «θεία μεθαδόνη»;

Η μεθαδόνη και όλα τα υποκατάστατα περιορίζουν ίσως την παραβατικότητα (για την εξασφάλιση της δόσης) συντηρούν όμως και αναπαράγουν την εξάρτηση σαν τρόπο ζωής. Προγράμματα μεθαδόνης υλοποιούνται στην Αμερική και στην Ευρώπη απ' τη δεκαετία του '60, χωρίς φυσικά να λύσουν το πρόβλημα. Αντίθετα, η εμπειρία έχει δείξει ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων η μεθαδόνη συνδυάζεται και με ηρωίνη και άλλες ουσίες και το πρόβλημα της εξάρτησης μεγαλώνει. Στην Ελλάδα, όπου ήρθε καθυστερημένα - όπως όλα - στα μέσα της δεκαετίας του '90 έχει ήδη σε μεγάλο βαθμό μυθοποιηθεί. «Δώστε μεθαδόνη στις γειτονιές για να μην πεθάνουν τα παιδιά» έλεγε κάποτε γνωστή πολιτικός σε τηλεοπτική εκπομπή.

Η επίσημη πολιτική για τα ναρκωτικά στην Ελλάδα, όπως εκφράζεται από τον ΟΚΑΝΑ από τη δεκαετία του 90 και μέχρι σήμερα ευθυγραμμίστηκε με την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή πολιτική του «περιορισμού της βλάβης» (harm reduction) και έριξε όλο το βάρος στη δημιουργία προγραμμάτων μεθαδόνης, σε βάρος των «στεγνών» προγραμμάτων. Η πολιτική αυτή που συντηρεί την εξάρτηση χιλιάδων εξαρτημένων ατόμων, στερώντας τους την ελπίδα της απεξάρτησης, περνώντας το μήνυμα ότι η τοξικομανία είναι μια «ανίατη νόσος» που χρειάζεται το φάρμακό της (όπως ο διαβήτης) κρατά χιλιάδες εξαρτημένους ανθρώπους στην καταστολή, στην περιθωριοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό, αφήνοντας ανενόχλητους τους μηχανισμούς που παράγουν και αναπαράγουν το κοινωνικό κατά κύριο λόγο φαινόμενο της τοξικομανίας.

Ο πολιτισμός στην Αίγινα ανάμεσα στο σκυλάδικο και την αστική ευδαιμονία

Δυο γεγονότα, φαινομενικά αντιθετικά, που αφορούν εκδηλώσεις πολιτισμού ήταν σχετικά εκκωφαντικά τον τελευταίο καιρό. Κατά πάσα πιθανότητα αναδεικνύουν τις δυο όψεις της δημόσιας προβολής της πολιτισμικής κατάστασης και ενώ δεν είναι τα μοναδικά ωστόσο σηματοδοτούν τις δυο κυρίαρχες τάσεις οι οποίες μονοπωλούν και το δημόσιο διάλογο περί πολιτισμού. Το ένα ήταν οι συναυλίες της γνωστής Άντζελας Δημητρίου σε γνωστό σκυλάδικο του νησιού και του Λευτέρη Πανταζή στο γήπεδο με την ευθύνη του Δήμου Αίγινας και το άλλο ήταν η εκδήλωση της πολιτιστικής επιθεώρησης «Αιγιναία» στο Λαογραφικό Μουσείο με επίσης γνωστούς πανεπιστημιακούς και εκδότη πολύ γνωστού φιλολογικού εντύπου.

Είναι δυο διαφορετικές δραστηριότητες οι οποίες συνδιαμορφώνουν στις υπάρχουσες τάσεις εν δυνάμει συμπαγή σχήματα τα οποία εκφράζονται με ανάλογες δραστηριότητες. Σε γενικές γραμμές το πρώτο εκφράζει την τοπική γκλαμουριά η οποία απολαμβάνει ένα εισόδημα πάνω από την επιβίωση αλλά στερείται μιας κουλτούρας πιο ανεπτυγμένης εφόσον επιδιώκει να προβάλλεται και να αναδεικνύεται στον τοπικό περίγυρο ο οποίος ακολουθεί το δρόμο της εμπορευματοποίησης της ψυχαγωγίας του και το δεύτερο αποστασιοποιημένο επί της ουσίας από όλα τα ουσιαστικά τοπικά προβλήματα θέλει να δημιουργήσει τον δικό του δρόμο που θα έχει το άλλοθι της ποιότητας δημιουργώντας έναν χώρο δημόσιο που θα τον εκφράζει. Έτσι δυο πόλοι διακρίνονται ως σημαντικοί με δυο ερμηνείες όπως είναι επόμενο: α)Το σκυλάδικο με τους ντόπιους εκφραστές του από τη μια και οι μέτοικοι-άγγελοι της πολιτιστικής αναβάθμισης του τόπου από την άλλη. β)Οι ντόπιοι που προωθούν «αυτά που αγαπά ο λαός» και οι ξένοι που θέλουν να έχουν ένα άλλοθι μιας πολιτιστικής προσφοράς που είναι ανεδαφική και οπωσδήποτε όχι ελκυστική.

Ενίοτε αποτελούν μέσω προσώπων συγκοινωνούντα δοχεία εφόσον σε περιπτώσεις που αφορούν τα δημόσια ζητήματα παίρνουν κοινές θέσεις. Δηλαδή υποψήφιοι σύμβουλοι, μέλη επιτροπών, αλλά και άλλοι ρόλοι και αρμοδιότητες βρίσκονται συχνά να αναιρούν αυτό το δίπολο και ειδικά όταν κυριαρχούν έντονα δημόσια ζητήματα ή οι εκλογές που έτσι κι αλλιώς προκαλούν μια τεχνητή πολιτική και κοινωνική κρίση οπότε τα πολιτιστικά ζητήματα παίρνουν εκ των πραγμάτων μια δευτερεύουσα σημασία. Αυτός είναι και ο κοινός χώρος μέσα στον οποίο πρωταγωνιστούν τα πρόσωπα της τοπικής πολιτικής σκηνής και τα οποία κινούνται ως διαμεσολαβητές της πολιτικής.

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ

Η Αίγινα είναι ένα νησί το οποίο έχει περάσει βαθμιαία σε μια αλλαγή των κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών της δεδομένων από την εποχή που το κλεινόν άστυ μετακόμισε μέρος των δραστηριοτήτων του στην περιφέρεια και κυρίως για λόγους τουρισμού και διαχείρισης του ελευθέρου χρόνου. Οι πολιτισμικές εκφράσεις του νησιού στηριγμένες σ' έναν πλούτο παρμένο από την παράδοση έχουν δώσει τη θέση τους στην εμπορευματική βιομηχανία της διασκέδασης, σε αστικού τύπου πολιτιστικές εκδηλώσεις καθώς και σε μια αναπαράσταση του παρελθόντος. Σύλλογοι και φορείς του τόπου με μια απλοϊκή ανάλυση και σκεπτικό πραγματοποιούν δραστηριότητες που δίνουν ένα χαρακτήρα από την παράδοση αποκομμένο από την καθημερινή ζωή. Οι ίδιοι επιδίδονται πολλές φορές στην προτροπή «για να μην τα ξεχάσουμε» δίνοντας το χαρακτηριστικό τόνο της ανακατασκευής εθίμων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι εκδηλώσεις του Λειδινού στο Δημοτικό σχολείο Κυψέλης που πραγματοποιείται η αναπαράσταση μιας παγανιστικής τελετής για τη γονιμοποίηση της γης τελειώνοντας με τη σκυλάδικη ορχήστρα με νησιώτικα, μόνιμη επωδό σε κάθε εκδήλωση του τόπου καθώς και με το ανάλογο φολκλόρ με φορεσιές (στολές) ενός παρελθόντος. Με δωρεάν δραστηριότητες (Νομαρχίας, φορέων), ο Δήμος της

Αίγινας εισπράττοντας ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσό από κάθε λογαριασμό ύδρευσης ως πολιτιστικό τέλος, εκπληρώνει το πολιτιστικό του χρέος απέναντι στην τοπική κοινωνία που επενδύει κυρίως στα θρησκευτικά πανηγύρια, απέναντι στους φιλότεχνους-καλλιτέχνες της πόλης με τις εκθέσεις στο Λαογραφικό Μουσείο και στις κινηματογραφικές προβολές υπό την αιγίδα του, καθώς και σε άλλες δραστηριότητες όπως οι σχολικές, έχοντας ως κορυφαίες τις αθλητικές. Ένα παζλ δραστηριοτήτων που στηρίζονται ουσιαστικά από ανθρώπους που ενδιαφέρονται για αυτές και τις εγκολπώνεται με τη συναίνεσή τους ο Δήμος αφού είτε τις υποχρηματοδοτεί είτε τις αναλαμβάνει, οι περισσότερες από αυτές επιμένουν στην καθαγίασή τους από το δήμαρχο ή το μητροπολίτη. Δεν υπάρχει εκδήλωση ή δραστηριότητα στην Αίγινα πλην αυτών που οργάνωσε η Πρωτοβουλία Πολιτών Αίγινας και ίσως κάποιες άλλες που να μην στείλει την καθιερωμένη πρόσκληση στο δήμαρχο ή στο μητροπολίτη. Είναι δείγμα κι αυτό μιας δυναμικής που επιβάλλει πρότυπα στην κοινωνία μιας έκφρασης η οποία είναι ελεγχόμενη, χειραγωγημένη και αγκιστρωμένη στα σύμβολα της εξουσίας. Είναι ένα γεγονός άρρηκτα συνδεμένο με τις σημαντικές αλλαγές που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του περάσματος από τη λαϊκή κουλτούρα και παράδοση που επιβίωνε στα φτωχά λαϊκά στρώματα στην αστική πολιτιστική έκφραση της κατασκευής θεαμάτων. Τα πανηγύρια, οι γάμοι, οι βαφτίσεις ακόμα και οι ορχήστρες στα λαϊκά μαγαζιά ήταν η γνήσια έκφραση μιας κουλτούρας η οποία ανεξάρτητα από τη θετική ή αρνητική ιδεολογική της σημασία ήταν δρώμενα μιας εν δυνάμει ανεξέλεγκτης έκφρασης και στο βαθμό που η εκκλησία δεν μπορούσε να παρέμβει. Αυτές οι σημαντικές αλλαγές που προέκυψαν είναι και οι κυρίαρχες δυναμικές οι οποίες τροφοδοτούν την πλευρά που παραμένει στα χέρια της δημοτικής αρχής αλλά και του κόσμου που άγεται και φέρεται στις διάφορες τοπικές δράσεις με στόχο τον «πολιτισμό».

Από την άλλη και πριν τον τουριστικό παράδεισο που άρχισε να φύεται στο νησί, πρωτοβουλίες αστών (π.χ. από το Σύλλογο Αιγινητών εν Πειραιεί και εν Αθήναις) καθώς και από άλλους διαμένοντες στο νησί ή μορφωμένους αιγινήτες υπήρξαν βήματα εμφύτευσης μιας αστικής επιμορφωτικής κουλτούρας που επιμερίζονταν στη δημιουργία Βιβλιοθήκης, σε θεατρικές παραστάσεις, σε κινηματογραφικές προβολές ταινιών δωρεάν για τους μαθητές (δεκαετία '70), στην καταγραφή Λαογραφικού Υλικού, σε συγγραφή τοπικών ιστορικών εργασιών, εκδόσεων (π.χ. «Κήρυκας της Αίγινας»), δημοσιεύσεις καλλιτεχνών και διανοουμένων (π.χ. «Προσκυνητάρι της Αίγινας»), καθώς και σε άλλες δραστηριότητες στην ίδια κατεύθυνση. Από τότε (μεταξύ '30 και '60) η Αίγινα απετέλεσε τόπο για την ησυχία και τη γαλήνη όλων αυτών που ήθελαν να κάνουν πράξη τα καλλιτεχνικά τους οράματα και να δημιουργήσουν τους κύκλους στους οποίους θα μπορούσαν να συναναστρέφονται ως μια ομάδα ξεχωριστή από την κοινωνία και τα προβλήματά της, εμπνεόμενοι από το τοπίο και την εξωτερική εικόνα των ντόπιων. Κορυφαία παραδείγματα αυτής της αστικής έκφρασης αποτελούν το άγαλμα της Μάνας έξω από το Μουσείο Καπράλου και οι μελέτες για το σπίτι του Ροδάκη στο Μεσαγρό με τις οποίες έχουν ασχοληθεί πλήθος αρχιτέκτονες και καλλιτέχνες. Αυτές οι κινήσεις αποτελούν και τη βάση πάνω στην οποία στηρίζονται οι σημερινές κινήσεις της άλλης μερίδας ανθρώπων που αποβλέπουν στην «αναβάθμιση» του πολιτιστικού γίγνεσθαι στο νησί οι οποίοι αποφεύγουν να θέσουν ζητήματα που αγγίζουν ως προβλήματα το σύνολο του πληθυσμού στο νησί. Το εργασιακό πρόβλημα σε μια περιοχή που δεν τηρούνται ούτε στο ελάχιστο οι κανόνες εργατικού δικαίου και η διαρκώς επιδεινούμενη φτώχεια παρά το γεγονός ότι η πώληση κτημάτων για οικιακή τουριστική χρήση την περιορίζει είναι ζητήματα που δεν βρίσκονται στο ρεπερτόριο αυτών των κινήσεων. Επομένως ο πολιτισμός και η καλλιτεχνικές εκφράσεις του εκ μέρους αυτών των κινήσεων (όπως της «Αιγιναίας») παραμένουν αποξενωμένες από τη βάση της κοινωνίας και η ίδια του η ουσία περιορίζεται σε μια πιο αναβαθμισμένη θεαματική κουλτούρα η οποία από τη μια κάνει δημόσια και υπαρκτή τη δράση αυτής της συμπαγούς κοινωνικής ομάδας και από την άλλη καθορίζει ένα πεδίο μέσα στο οποίο θα μπορεί η ομάδα να αναπαράγει τον εαυτό της. Το δίπολο που διαδέχτηκε ως φυσική συνέχεια μια άλλη αντιπαράθεση του παρελθόντος συνεχίζεται, αγνοώντας ή προσπερνώντας ως σαν να μη υπάρχουν προβλήματα του καθημερινού βίου, και παραγράφοντας τις απαρχές του ίδιου του πολιτισμού.

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ

Από την ημιτελή αυτή παρουσίαση τίθενται ερωτηματικά όχι μόνο για την κοινωνία της Αίγινας αλλά εν γένει. Ερωτήματα που αφορούν στην όχι ακαδημαϊκή διάκριση μεταξύ του «πολι-

τιστικού» και του «πολιτισμικού», στην παρατεταμένη σύγχυση που γεννά η κρίση του καταναλωτικού μοντέλου, στη βαθμιαία ως ραγδαία αλλαγή των οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων και στις επιδράσεις στο πολιτισμικό στερέωμα, στο ζήτημα του «τι είναι παράδοση» και στον ηθικό ορίζοντα των επιλογών από αυτήν, στην κοινωνική και οικονομική γεωγραφία του πληθυσμού. Το άρθρο δεν μπορεί να δώσει απαντήσεις σε όλα αυτά τα ερωτήματα, τα οποία αποτελούν τμήμα μιας αναζήτησης για το ποιοι είμαστε αλλά μπορεί να θέσει μέσα από διαπιστώσεις τα ερωτήματα σε μια νέα βάση έρευνας και τεκμηρίωσης και εξαγωγής συμπερασμάτων. Η Αίγινα από άποψη πληθυσμιακή, με μια πρόχειρη ματιά, αποτελείται από ένα σύνθετο πλέγμα ντόπιων που διαμένουν μόνιμα, αιγινητών που διαμένουν στο κλεινόν άστυ και έχουν μόνιμη σχέση με την Αίγινα, μετοίκων αλλοδαπών και ελλήνων, μεταναστών εργατών που διαμένουν μόνιμα αλλά (ίσως;) με τη σκέψη του επαναπατρισμού, υπαλλήλων που έχουν μια σχέση προσωρινή (;) με τον τόπο, τουριστών με μια καταναλωτική σχέση με τα τοπικά και οι οποίοι μεταφέρουν τις εικόνες τους καθώς και των παραθεριστών που αποτελούν και ιδίως το καλοκαίρι την πλειοψηφία του νησιού. Κάθε τμήμα έχει τα δικά του χαρακτηριστικά αλλά και διαφορές στο εσωτερικό του. Αυτή και μόνο η διαπίστωση φτάνει για να υπάρξει μια έρευνα για τις πολιτισμικές εκφράσεις στο νησί περιλαμβάνοντας όμως μια σειρά από δεδομένα που αφορούν την οικονομία (ως τα του οίκου νέμω) και τις ίδιες τις καταβολές της κοινωνίας. Επομένως το στερεότυπο δόγμα μιας θεώρησης που καθορίζει για την τέχνη όλες εκείνες της δραστηριότητες που οργανώνουν τα εκφραστικά μέσα όχι μόνο δεν μπορεί να σταθεί στο σήμερα αν δεν συμπεριλάβει τις προτάσεις ξεπεράσματος των κοινωνικών ανισοτήτων αλλά αποτελεί άλλοθι στασιμότητας και τροχοπέδη μιας κοινωνικής εξέλιξης με κατεύθυνση τη χειραφέτηση.

Έτσι μπορούν και στο σήμερα να εξηγηθούν «αντιφάσεις» που χαρακτηρίζουν πρόσωπα τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου. Το πώς, δηλαδή, ιδιοκτήτης παραλιακού καταστήματος που αποδειγμένα προσβάλει την αισθητική του τοπίου είναι πρόεδρος του Λαογραφικού Μουσείου, το πώς αρθρογράφος αριστερός, μέλος της σύνταξης του περιοδικού «Αιγιναία» ήταν στην επιτροπή που δικαιολογούσε τη δράση των τραμπούκων στο Λιβάδι ενάντια στο Οικοτροφείο, το πώς ο εκδότης του περιοδικού «Αιγιναία» ήταν και ταυτόχρονα συνεργαζόμενος με δημοτική παράταξη που έχει έναν κατεστημένο ρόλο, το πώς μέλος της σύνταξης του ίδιου περιοδικού συναίνεσε ως καθηγητής στην χρήση των καμερών παρακολούθησης στο Ενιαίο Λύκειο της Αίγινας, το πώς άτομα που έχουν τον κοινωνικό-οικονομικό ρόλο του εργοδότη θεωρούν εαυτούς ως παράγοντες πολιτισμού στο νησί. Υποδειγματικά και προς κάθε κατεύθυνση ο χώρος αυτός που κατ' ευφημισμόν αυτοαποκαλείται «πολιτιστικός» με τη μια ή την άλλη εκδοχή του δεν είναι παρά η έκφραση της υποταγής ή συμβίωσης μ' ένα κοινωνικό και πολιτικό σύστημα που επιβεβαιώνει την εκμετάλλευση και εξουσία ανθρώπου σε άνθρωπο.

Εκδηλώσεις για την «Ανακύκλωση» ως η ανακύκλωση των κοινωνικών σχέσεων

Στο ίδιο πλαίσιο δραστηριοτήτων και για λογαριασμό μιας μερίδας μετοίκων, ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα για την οικολογία και το περιβάλλον με επίκεντρο την ανακύκλωση επιμελήθηκε ο αρχιτέκτονας Ηλίας Μεσσίνας. Με θέματα όπως τα βιοκλιματικά σπίτια, την σύνδεση οικολογίας και εκπαίδευσης, εναλλακτικές θεραπείες με δραστηριότητες για τα παιδιά (θεατρικό παιχνίδι, κουκλοθέατρο) με θέμα την ανακύκλωση, με προβολές ταινιών οικοπεριβαλλοντικού περιεχομένου, μια, συγκεκριμένων ενδιαφερόντων, συμπαγής ομάδα μετοίκων βρήκε την ευκαιρία να εκφραστεί και να δώσει το κοινωνικό της παρών. Είναι ένας βασικός τρόπος κορύφωσης των διαπροσωπικών σχέσεων, ανθρώπων που έχουν διαλέξει ως μόνιμο τόπο διαμονής την Αίγινα για λόγους ιστορικούς που σχετίζονται με εκφράσεις της αντιαστικής (αποκεντρωτικής) λογικής ενός στρώματος εισοδηματιών-κληρονόμων ή επαγγελματιών που είτε καλύπτουν τρύπες της τοπικής αγοράς συνδυάζοντάς το «με μια ζωή πιο κοντά στη φύση» είτε μετακινούνται καθημερινά στις σταθερές εργασίες τους προς στο κλεινόν άστυ. Ενδια-

φερόμενοι κυρίως για προβλήματα της Αίγινας και μόνο αυτά που κάνουν την «κοινή» ζωή τους πιο δύσκολη (πλην ελαχίστων εξαιρέσεων), αποστασιοποιημένοι όντας από την επιβίωση, διανθίζουν τη ζωή τους με προβληματισμούς των οποίων το πλαίσιο κατοχυρώνει τα οικονομικά και κοινωνικά τους συμφέροντα σε μια βάση πιο ελκυστική και αποδεκτή αφού γίνεται στο όνομα της βελτίωσης της κοινωνίας. Από την άλλη ως ξένοι και μη έχοντας κοινοτικούς-συγγενικούς δεσμούς με το νησί, έχουν τη μοναδική ευκαιρία με τις δραστηριότητες αυτές ή ανάλογες που περιγράφονται παρακάτω να γνωριστούν, να γνωριστούν καλύτερα «εντός των τειχών» που επιβάλλει η καταγωγή τους, η μόρφωσή τους, και το κοινωνικό-οικονομικό τους status. Αυτός άλλωστε είναι και ο κύριος λόγος που απαντά και στην διανθρώπινη θεμελιακή ανάγκη της κοινωνικοποίησης, βασική της ανθρώπινης ουσίας. Οι προσδοκίες τους είναι έτσι κι αλλιώς δηλωμένες: Απέχουν, τουλάχιστον ρητορικά, μακράν μιας ανάπτυξης που αυτό τον καιρό λαμβάνει χώρα στο νησί που τα χαρακτηριστικά της εξαντλούνται στην τσιμεντοποίησή του, στην εξαφάνιση της εικόνας του που έντυσε τις ρομαντικές απολιτικές ανησυχίες τους.

Το νησί σε τίποτα δεν μοιάζει με τις ρομαντικές νουβέλες που έδωσαν μορφή στο προσωπικό τους όραμα, με τις αφηγήσεις των γνωστών λογοτεχνών και καλλιτεχνών που πέρασαν από το μεσοπόλεμο και ύστερα, με τις πρώτες τους διακοπές κάπου το '70 που άρχισε σιγά -σιγά το τσιμέντο και τα «πωλούνται αγροτεμάχια» να εισβάλλουν στη ζωή των ανθρώπων οι οποίοι περνούσαν από την ένδεια στην σχετικά ικανοποιητική επιβίωση. Έτσι, όπως και σ' όλη την Ελλάδα της περιφέρειας αλλά και των αστικών κέντρων που τμήματά τους μετατρέπονται σε τοπία με γυαλί, μπετόν και ατσάλι, χτίζονται αντιδράσεις από μια μερίδα αυτών των στρωμάτων που πιο συνειδητοποιημένα και για να διαφυλάξουν την προσωπική τους γαλήνη προσπαθούν να αντικρούσουν με ένα «ως εδώ» τις κυρίαρχες κινήσεις για την ανάπτυξη παράλληλα με δράσεις όπως η ανακύκλωση, η υγιεινή διατροφή ή οι θεραπείες με τρόπο που δεν θίγεται το σύστημα. Για την Αίγινα στο βαθμό που δεν υπάρχει μια σοβαρή κριτική στις αιτίες της οικολογικής κρίσης, άνθρωποι σαν τους παραπάνω μπορούν να αποτελούν το αντίπαλο δέος μια άλλης πρακτικής, ενταγμένης όμως στη λογική της αγοράς και της ανάγκης του άνωθεν διακανονισμού.

Μια σειρά δημοσιευμάτων στην εφημερίδα «Νέα του Σαρωνικού» (έντυπο που βασίζεται στις διαφημίσεις των εταιριών με πρώτη και καλύτερη την MINOAN και νυν Sea Ways) σχετική με ρεαλιστικές θέσεις για το περιβάλλον και την οικολογία σαφώς απονευρωμένα από κάθε πολιτική αιχμή για το σύστημα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης βρήκαν ανταπόκριση στο καθ' όλα γνωστό κοινό που συναντιέται έτσι κι αλλιώς σε διαλέξεις στη βίλα Καραπάνου, σε πολιτιστικά δρώμενα που αμήχανα τις παρακολουθεί ο Δήμος της Αίγινας στην προσπάθειά του να τα χρησιμοποιήσει πολιτικά, σε προβολές και εκδηλώσεις στον κινηματογράφο «ΤΙΤΙΝΑ», σε διαλέξεις και δράσεις που κινούνται γύρω από το Σύλλογο Ενεργών Πολιτών, σε εκθέσεις καλλιτεχνών καθώς και άλλες δραστηριότητες που αφορούν στα θέματα παιδείας, κουλτούρας, περιβάλλοντος και εναλλακτικών θεραπειών. Αυτά αποτελούν και το ρεπερτόριο των προβληματισμών μιας μεγάλης μερίδας μετοίκων της Αίγινας καλύπτοντας σε ένα μεγάλο βαθμό το κενό που υπάρχει από την χαμηλής επεξεργασίας κουλτούρα που αποπνέουν οι ντόπιες ομάδες εξουσίας, οι επιχειρηματίες του τουρισμού, της οικοδόμησης και του εμπορίου οι οποίες αγγίζουν μέσα από σχέσεις εξάρτησης τον ντόπιο πληθυσμό κυρίως.

Οι δραστηριότητες αυτές εμφορούνται από το πνεύμα της συναίνεσης σε βασικά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά ζητήματα τα οποία είναι ταμπού για την τοπική κοινωνία αλλά και θεμέλια της καπιταλιστικής αγοράς και της κρατικής εξουσίας εν γένει. Μοιραία είναι λοιπόν η χορηγία και οικονομική και επικοινωνιακή υποστήριξη όπως και οι προσφορές από εταιρίες, εμπορικά καταστήματα, πολυεθνικές, πολλές από τις οποίες δεν έχουν καν σχέση συμφέροντος με την αγορά η οποία εμπορεύεται είδη που σχετίζονται με την οικολογία και το περιβάλλον. Το μεγαλομπακάλικο της περιοχής («Κρητικός»), εταιρίες κινητής τηλεφωνίας, που γνωρίζουμε πολύ καλά το πόσο σέβονται το περιβάλλον, όσο και αυτές οι οποίες κερδίζουν από την αγοραία οικολογική ευαισθησία κάποιων μικροαστών, μεσοαστών και αστών οι οποίοι βελτιώνουν την εικόνα τους προς την κοινωνία, απολαμβάνουν ένα καλύτερο επίπεδο ζωής, ανοίγουν την αγορά προς όφελός τους σε προϊόντα που δεν διακινούνται αρκετά, μη θίγοντας βέβαια την ευδαιμονία και τα προνόμια του καθεστώτος που στηρίζουν και από τα οποία καρπούνται.

Είναι φανερό ότι τέτοιες κινήσεις όπως της εβδομάδας για την Ανακύκλωση, εντάσσονται στην από το 1970 διεθνώς θέση για έναν «Πράσινο Καπιταλισμό». Μια θεώρηση που εντάσσει τις οικολογικές ευαισθησίες εντός του συστήματος εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, την οποία υπερθεματίζουν κόμματα εξουσίας, ΑΜΚ και ΜΚΟ χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ, πο-

λυεθνικές της αγοράς οικολογικών προϊόντων, και ένα πλήθος κινήσεις που δεν υπερβαίνουν με κανένα τρόπο τις θεμελιακές αξίες αυτού του πανίσχυρου συστήματος. Η κατάρρευση από την άλλη του οικοπεριβαλλοντικού κινήματος και οι κυρίαρχοι προσανατολισμοί του στη θεσμική γραφειοκρατία και την αγορά δημιούργησαν τους απαραίτητους εσωτερικούς τριγμούς σε μια κατεστημένη τάξη πραγμάτων που τις αρχές της προστασίας του περιβάλλοντος τις αγνοούσε ή τις προσπερνούσε επιδεικτικά. Δυο τάσεις διεθνώς του κεφαλαίου με την τελευταία να χρησιμοποιεί κάποια από τα πιο απονευρωμένα προτάγματα ενός κινήματος στο πλαίσιο της συναίνεσης και της κοινωνικής ειρήνης έχουν τους εκφραστές τους σ' όλες τις τοπικές κοινωνίες. Στην περίπτωση της Αίγινας στοιχειωδώς εκφράζονται μέσα από το δίπολο της κατεστημένης τουριστικής-οικιστικής ανάπτυξης από τη μια και της προστασία του περιβάλλοντος από την άλλη στο πλαίσιο -πάντα- της γραφειοκρατίας και της αγοράς

Η αγορά βιοκλιματικών κατοικιών στην Αίγινα

Είναι απορίας άξιο το πώς μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα από την πρώτη δημοσίευση για τα βιοκλιματικά σπίτια στην Αίγινα, μ' αφορμή καταγγελία του αρχιτέκτονα βιοκλιματικών κατοικιών Κ. Τσίπηρα (Σχεδία, τεύχος 4), προέκυψε όλο αυτό το ενδιαφέρον το οποίο έλαβε χώρα σε μια άσχετη θεματική (εβδομάδα «Ανακύκλωσης») δίπλα σε άσχετες εκδηλώσεις που απλώς πλαισίωναν ως περιβαλλοντικές και καλλιτεχνικές γαρνιτούρες τους πραγματικούς ίσως στόχους της εβδομαδιαίας αυτής σειράς εκδηλώσεων. Με εσωτερικές διαμαρτυρίες για την προχειρότητα με την οποία στήθηκε, με ενστάσεις για το ποιόν των χορηγών, με σχεδόν τραβηγμένο απ' τα μαλλιά μάζεμα των μπουκαλιών για το στήσιμο ενός άθλιου ντεκόρ ως επίφαση χάπενινγκ αλλά και άλλες εσωτερικές κόντρες που δεν επιβεβαιώνονται πιο δημόσια, ήταν μια προσπάθεια για την εισαγωγή στην αγορά των κατασκευών της βιοκλιματικής κατοικίας. Με αλλεπάλληλα δημοσιεύματα στην εφημερίδα «Νέα του Σαρωνικού», τα οποία, με έναν φανερό ερασιτεχνισμό προδήλωναν το επιχειρηματικό ενδιαφέρον του έχοντος την ευθύνη της εβδομαδιαίας εκδήλωσης, καλλιέργησαν ένα κλίμα στο οποίο η αγορά, με έναν ρηχό προβληματισμό για την περιβαλλοντική καταστροφή, θα είχε το πρώτο χέρι. Τα δημοσιεύματα αυτά αλλά και η εκδήλωσή τους αποσκοπούσαν στο προφανές: τη διαφήμιση του Ηλία Μεσσίνα, ως αρχιτέκτονα με περιβαλλοντικές ευαισθησίες που θα μπορεί να αναλάβει τη διεκπεραίωση μιας σειράς οικοδομών οι οποίες θα έχουν ένα χαρακτήρα αλλιώτικο από τις άλλες. Η απεύθυνσή τους επίσης προφανής: τα μεσοαστικά και αστικά στρώματα προερχόμενα από τους μέτοικους και επισκέπτες της Αίγινας τα οποία μπορούν να ανταποκριθούν οικονομικά στο πακέτο της οικολογικής κατοικίας, που θα συμπληρώνει το προφίλ τους και θα συμπυκνώνει τα άλλοθι στα οποία στηρίζεται το σαθρό οικοδόμημα της έτσι κι αλλιώς ανιαρής ζωής τους. Είναι βέβαια λυπηρό ότι αξιόλογοι άνθρωποι, όπως καλλιτέχνες, επιστήμονες, αρχιτέκτονες, δημοσιογράφοι και άλλοι έγιναν το απαραίτητο ντεκόρ σε μια τέτοια επιχειρηματική λογική που προϋπέθετε τη χορηγία αλλά αυτό αποτελεί δείγμα των συναινετικών μας καιρών στο μοντέλο της γραφειοκρατίας και της αγοράς. Καλά να πάθουν!

Αναδημοσίευση από τα «Δημοτικά Νέα-Αίγινά μου» έντυπο του Δήμου Αίγινας τεύχος 342, Σεπτέμβρης 2058, σελίδες 4-8, από τη στήλη «λευκές και μελανές σελίδες»

ΧΡΟΝΙΚΟΓΡΑΦΟΣ 2058, Διήγημα του Ζώη Καλούση

Θα σας απασχολήσω με ένα γεγονός που έγινε τον Απρίλη 2008, 4 περίπου χρόνια μετά την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων, που καταγράφηκε σε υπηρεσιακά έγγραφα, τοπικές εφημερίδες και διανεμόμενα φυλλάδια. Το γεγονός έχει ως εξής: Στο 5ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Αίγινας Αγίων Ασωμάτων, πραγματοποιήθηκε παράνομο μάθημα διαπολιτισμικής Αγωγής με την ευθύνη ενός δάσκαλου και μιας δασκάλας από το σχολείο και σε συνεργασία με το 6ο Ολοήμερο Αίγινας που εδρεύει στον Τούρλο Αίγινας και έχει μαθητές αποκλειστικά αλλοδαπούς. Ως γνωστόν και σύμφωνα με το υπουργικό διάταγμα 4711/666 της 12-10-2005, ενάμιση χρόνο μετά από την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων, η ευθύνη του μαθήματος της διαπολιτισμικής αγωγής έχει ανατεθεί στις Δημοτικές Επιτροπές ζητημάτων Μεταναστών όπου συμμετέχουν ο αντιδήμαρχος, εκπρόσωπος του ομίλου τοπικών επιχειρηματιών, μέλος της τοπικής Εκκλησίας, μέλος του Δ.Σ. της ομοσπονδίας Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, ο πρόεδρος της Επιτροπής Παιδείας καθώς και ο γραμματέας του Δημοτικού Συμβουλίου πρόληψης της εγκληματικότητας. Οι δυο εκπαιδευτικοί χωρίς να πάρουν τη σχετική άδεια από την επιτροπή, χωρίς να το ζητήσουν από το διευθυντή, και με συνάδελφό τους από το 6ο που εργάζεται σε τάξη με Αλβανούς και Ιρακινούς μετανάστες έκαναν μάθημα διαπολιτισμικής αγωγής του οποίου το περιεχόμενο ήταν προβολή σλάιτς με θέμα έθιμα της Αλβανίας καθώς και εικόνες από τη Βαγδάτη πριν τους βομβαρδισμούς του 2003, ένα περίπου χρόνο πριν την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων, τραγούδια από το Ιράκ, την Αλβανία και την Ελλάδα. Το πιο χαρακτηριστικό από όλα ήταν ότι το οπτικοακουστικό υλικό των εκπαιδευτικών, και αυτό ήταν ένα από τα ζητήματα που συντάραξαν την τοπική κοινωνία με τα θεσμικά της όργανα, αφορούσε περιόδους της Ιστορίας οι οποίες σύμφωνα με το υπουργικό διάταγμα 343/546 της 15-12-2005: «συνίσταται στους εκπαιδευτικούς της α/βάθμιας, β/βάθμιας εκπαίδευσης να αποφεύγουν ιστορικές αναφορές που προηγούνται της περιόδου της Ολυμπιάδας των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλείων» ενώ ένας μακροσκελής κατάλογος με μη επιτρεπόμενες ημερομηνίες αφορούν χώρες της Διεθνούς Κοινότητας. Π. χ. για την Αλβανία να αποφεύγονται οι αναφορές πριν το 2006, δυο χρόνια μετά την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλείων, έτος ένταξής της στο ΝΑΤΟ και ΕΕ, ή για το Ιράκ μετά την ημερομηνία ανάθεσης από τη Διεθνή Κοινότητα στην Ελλάδα και Τουρκία του έργου πολιτιστικής αναμόρφωσης της Βαγδάτης μετά τους βομβαρδισμούς του 2003, ενός χρόνου πριν την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλείων. Εκείνο επίσης που πρέπει να επισημανθεί είναι η κρίση που προέκυψε στο 5ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Αίγινας όταν τμήμα των επιχειρήσεων που στηρίζουν τα λειτουργικά έξοδα του σχολείου απείλησαν να αποσύρουν τη χορηγία τους. Με αυτά ως πρόλογο σας εισάγω στα δημοσιεύματα από τις τοπικές εφημερίδες, στα έγγραφα που απασχολήθηκαν με το ζήτημα καθώς και σε άλλα ντοκουμέντα για τα οποία δεν μπορώ να γνωρίζω ούτε την ιστορική τους αξία ούτε και την εγκυρότητα της προέλευσής τους.

Ιούνιος 2058

Από την τοπική εφημερίδα «ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ» στο υπ' αριθμόν 322 φύλλο της 22-4-2008:

«Δε μας έφτανε που τους φτιάξαμε ολόκληρο σχολείο στον

Τούρλο με έξοδα του Μοναστηριού και εμπόρων, δε φτάνει που τους βλέπουμε και μας σηκώνεται η τρίχα κάθε φορά που γίνεται παρέλαση και λιτανεία, τώρα θέλουν και μάθημα «διαπολιτισμικής λέει αγωγής». Μας φόρτωσαν στην πλάτη μας μ' όλη αυτή την ανεργία που δέρνει το νησί μετά τους ολυμπιακούς αγώνες των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων όλο αυτό το ανθρώπινο σκουπιδιαριό κι όχι μόνο αυτό, θα τους κάνουμε και εικόνισμα. Οι κύριοι κύριοι εκπαιδευτικοί διέπραξαν μια προσβολή προς το νησί και τους κατοίκους του, μια προσβολή προς την εκκλησία που τους φιλοξενεί. Κι όλα αυτά γιατί ένα χρόνο πριν την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων στον Ασώματο στο ίδιο σχολείο πρώην 3/θέσιο, κάποιοι άλλοι κύριοι είχαν εξασφαλίσει την ατιμωρησία για ένα παρόμοιο δήθεν μάθημα. Τι θα γίνει κύριε προϊστάμενε; Πότε θα γίνει Ε.Δ.Ε. σ' αυτούς τους "κυρίους". Κι αν είναι δυνατόν να τους στείλετε στην Αλβανία και στο Ιράκ να πάνε να διδάξουν. Τι θα γίνει κύριε νομάρχα, κύριε υπουργέ, κύριε προϊστάμενε, κύριε τέτοιε, αυτά θα μαθαίνουν τα παιδιά μας στο σχολείο; Δε μας φτάνει που γίνονται βάνδαλοι όσο περνάει ο χρόνος; Έχουν σπάσει σ' όλα τα σχολεία τις περισσότερες κάμερες. Μήπως έχει δίκιο το τοπικό παράρτημα της Χρυσής Αυγής Αίγινας που λέει πως πρέπει να τους πετάξουμε όλους αυτούς τους ξένους στη θάλασσα;»

Απόσπασμα από την καθημερινή εφημερίδα «ΚΑΡΦΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ» στο φύλλο 12 στις 18-4-2008. Πρόκειται για μια εφημερίδα που προέκυψε ύστερα από την σύμπλευση των δημοσιογράφων Κακαουνάκη-Μιχαλόπουλου, οι οποίοι ζούσαν στην Αίγινα. Η συνεργασία προέκυψε κατόπιν της αθωωτικής απόφασης τον Ιούνιο του 2007 για τον κύριο Μιχαλόπουλο και ύστερα από ένα σοβαρό εγκεφαλικό επεισόδιο που έφερε τον κύριο Κακαουνάκη στην Αίγινα, 3 χρόνια μετά την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων. Και οι δυο γνωστοί δημοσιογράφοι ως γνωστόν έχουν μπει σε πρόγραμμα μακροβιωτικής από το 2011 υπό το Υπουργείο Πολιτικής Ενθάρρυνσης και Αμερικανορουμανικών συμφερόντων εταιρίας μακροβιωτικής:

«...Δεν είναι δυνατόν στο νησί του Αγίου Νεκταρίου, στο νησί της Χρυσολεόντισσας, στο νησί των αγίων και θεών να συμβαίνουν αυτά τα πράγματα. Κάτι έχουμε για τη γούνα όλων αυτών που βάλθηκαν να κάνουν στο νησί μας μειονότητα τους Αιγινήτες. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, οι 3 εκπαιδευτικοί ανήκουν σε ειδική ομάδα που στηρίζει την τρομοκρατία στη χώρα μας. Συνδέονται με το Κέντρο κατά της κρατικής βίας ενώ η ...κυρία που διδάσκει στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Αίγινας στο παρελθόν δίδασκε σε μετανάστες στα γραφεία του Δικτύου του γνωστού ως «Σιν Φέιν». Η Κυρία αυτή μάλιστα σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες μας είχε διδάξει γαλλικά στο παιδί λογίστριας η οποία διέμενε στο Παρίσι στην ίδια γειτονιά με την αδερφή της δικηγόρου του Κάρλος του γνωστού ως «τσακάλι». Κι αυτό είναι το λιγότερο διότι η εν λόγω κυρία είχε συνάψει σχέσεις ερωτικές και μάλιστα θερμές με γείτονα ύποπτου για μέλος της 17 Νοέμβρη την περίοδο της δίκης, ενώ φιλοξένησε άτομο στο σπίτι της το οποίο το 2004 καταφέρονταν ενάντια στους Ολυμπιακούς αγώνες των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων...»

Απόσπασμα από την εγκύκλιο από το 5ο γραφείο με αριθμό πρωτοκόλλου 9343/22-5-2008 προς όλες τις σχολικές μονάδες νήσων Αργοσαρωνικού:

«...απαγορεύεται αυστηρά κάθε προσπάθεια που αποβλέπει ή στοχεύει στην αναμόχλευση παθών ή στην ιερή οργή του πατριωτικού αισθήματος της τοπικής κοινωνίας. Η τρίμηνη παύση που επιβλήθηκε στους εκπαιδευτικούς του 5ου και 6ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αίγινας καθώς και η απομάκρυνσή τους από την περιφέρεια της Ιεράς Μητροπόλεως Ύδρας, Σπετσών, Αιγίνης & Τροιζηνίας, είναι η πιο ευμενής αντιμετώπιση. Σε παρόμοια περιστατικά που θα συμβούν στο μέλλον η τιμωρία θα είναι πιο σκληρή...»

Απόσπασμα από ανακοίνωση του διευθυντή του 5ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αίγινας με Α.Π. 1134/23-4-2008:

«...η δίκαιη οργή που πλημμύρισε τα στήθη των πατριωτών του τιμημένου και ενδόξου ελληνικού νησιού μας για το αποτρόπαιο γεγονός που συνέβη δυστυχώς στο σχολείο μας θυμίζει ένα παρόμοιο γεγονός που συνέβη πριν από 4 χρόνια πριν την αναβάθμιση του σχολείου και ένα χρόνο πριν την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων και το οποίο δημιούργησε ανάλογες αντιδράσεις. Πιστεύω ότι οι υφιστάμενοί μου να έχουν καταλάβει έστω και αργά το λάθος τους...»

Από τη λακωνική ανακοίνωση του διευθυντή του 6ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αίγινας με Α.Π. 868/22-4-2008:

«...ο συνάδελφος βέβαια παραβίασε το νόμο που αφορά στο μάθημα της διαπολιτισμικής αγωγής αλλά όπως πιστεύω και αφού συνομίλησα μαζί του δεν είχε στόχο να προκαλέσει το δημόσιο αίσθημα. Πιστεύω ότι οι αντιδράσεις απέναντι στο

δάσκαλο που δεν προέρχονται από την τοπική κοινωνία του Τούρλου ενώ είναι δίκαιες θα έπρεπε να συμπεριλάβουν τις αγαθές του προθέσεις. Πρόκειται για ένα δάσκαλο φωτισμένο ο οποίος έχει παρακολουθήσει μεταπτυχιακό και με ιστορικό ερευνών που αφορούν τη ζωή των μαθητών από ξένες χώρες ενώ βρίσκεται και σε μια ανάλογη προσπάθεια με τη σχολή Κοινωνικής Ανθρωπολογίας με θέμα τον ρατσισμό...»

Απόσπασμα από το πρακτικό αρ. 45/12-5-2008 του συλλόγου διδασκόντων του 5ου Ολοήμερου Δημοτικού σχολείου Αίγινας:

«...σύσσωμη η εκπαιδευτική κοινότητα του σχολείου μας καταδικάζει την ενέργεια των δυο συναδέλφων οι οποίοι δεν παρίστανται στη σημερινή συνεδρίαση του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου μας. Οι ισχυρισμοί των δυο συναδέλφων δεν μας πείθουν για το "αγαθόν του σκοπού" εφόσον σε μια δύσκολη για την Ελλάδα εποχή έπραξαν αυτήν την δραστηριότητα που μας απομακρύνει από την ελληνοχριστιανική αγωγή για την οποία είμεθα εντεταλμένοι...»

Απόσπασμα από το πρακτικό αρ. 18/18-4-2003 του συλλόγου διδασκόντων του 6ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αίγινας:

«...μετά από όλα αυτά που συνέβησαν και επακολούθησαν αποφασίζουμε τα παρακάτω:

Συμπαραστεκόμαστε στο συνάδελφο που αν και παρανόμησε το έκανε μόνο για το καλό των παιδιών και ζητάμε από τον Κύριο Προϊστάμενο του 5ου Γραφείου να ανακαλέσει τη δίωξή του. Είμαστε μάρτυρες σκηνών ρατσιστικής βίας από παιδιά των άλλων σχολείων και ο συνάδελφος προσπάθησε για τη συμφιλίωση των παιδιών μέσω της διαπολιτισμικής αγωγής. Χαρακτηριστικά υπενθυμίζουμε την περίπτωση της περσινής εκδρομής 3-2-2007 στη Βαγία όπου συναντήθηκαν μαθητές των δυο αυτών σχολείων με αποτέλεσμα τον ισχυρό τραυματισμό 3 αλλοδαπών μαθητών μας ενώ γίναμε μάρτυρες προσβλητικών εκφράσεων από τη μεριά των παιδιών του 5ου σχολείου που χαρακτηρίζουν την έλλειψη μιας διαπολιτισμικής αγωγής αλλά και το επεισόδιο στην παρέλαση της 28ης Οκτωβρίου του τρέχοντος σχολικού έτους που ομάδα ακροδεξιών παρουσία όλων των επισήμων αφαίρεσε τη σημαία από τον σημαιοφόρο μαθητή μας. Η ίδια ομάδα στο παρελθόν σε δημόσια εκδήλωση του επιτέθηκε με αποτέλεσμα να κινδυνέψει να χάσει το μάτι του...»

Από την επιστολή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 5ου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αίγινας:

«Δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει στο ιστορικό σχολείο των Ασωμάτων μια τέτοια ενέργεια. Στο παρελθόν, το 2003, ένα χρόνο πριν την ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων είχαμε προειδοποιήσει με έγγραφό μας για τη δόλια δραστηριότητα μέρους των εκπαιδευτικών του σχολείου μας να προσηλυτίσουν στον Ινδουισμό τα παιδιά μας με γυναίκες που είχαν καταγγελθεί για την ύποπτη αντεθνική και αντιχριστιανική τους δράση από την Εκκλησία της Αίγινας. Σήμερα πολλοί αντιλαμβάνονται ότι η ενέργειά μας ήταν προφητική για αυτό που θα επακολουθούσε. Καμιά απάντηση δεν πήραμε τότε ούτε από τους γονείς πλην ελαχίστων εξαιρέσεων- και γνωστών περιπτώσεων αιρετικών- ούτε από τους δάσκαλους του τότε 3/θέσιου σχολείου μας, ούτε από το Σύλλογο Δασκάλων.

Στις μέρες που διανύουμε χτυπάμε το σήμαντρο της εκκλησίας μας, σείουμε το λάβαρο της πατρίδας μας και σας καλούμε εν όψει του Πάσχα που έρχεται να αποτάξουμε το σατανά που ξαναμπήκε στο σχολείο, που με κόπο και ιδρώτα καταφέραμε να το αναβαθμίσουμε. Υποσχόμαστε στους ευγενείς χορηγούς που στηρίζουν τα λειτουργικά έξοδα του σχολείου να μην ξανασυμβεί άλλο τέτοιο φαινόμενο και ότι θα είμαστε ταγοί της Πίστεως και της Πατρίδας. Ευχόμαστε ΚΑΛΟ ΡΩΜΑΪΪΚΟ ΠΑΣΧΑ σ' όλους τους Έλληνες και Χριστιανούς της Αίγινας»

Απόσπασμα από την ανακοίνωση του Συλλόγου Δασκάλων/Νηπιαγωγών νήσων Αργοσαρωνικού με α.π. 176/11-5-2008:

«...είμαστε σίγουροι ότι οι συνάδελφοι παρά το λάθος τους να προσπεράσουν την Δημοτική επιτροπή ζητημάτων μεταναστών και να πραγματοποιήσουν παράνομα μάθημα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, δεν είχαν καμιά πρόθεση να δημιουργήσουν πρόβλημα στην τοπική κοινωνία και στα αντιπροσωπευτικά της όργανα. Εμείς από τη μεριά μας ζητάμε την επιεική αντιμετώπισή τους ενώ υπενθυμίζουμε ότι οι άθλιες συνθήκες που επικρατούν στο σχολείο του Τούρλου επιβάλλεται να αλλάξουν...»

Απόσπασμα από την επιστολή προς το περιθωριακό έντυπο «ΤΟ ΠΟΥΡΙ της Αίγινας», τεύχος 7, Ιούνιος 2008, ενός από τους τρεις εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στο μάθημα διαπολιτισμικής αγωγής:

«Δεν έχω κανένα λόγο για να απολογηθώ για την ενέργειά μου να διδάξω στους μαθητές μου για δυο άλλες κοινωνίες των οποίων τα μέλη βρίσκονται και "φιλοξενούνται" στο στρατόπεδο που τώρα ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση. Δε φτάνει που οι οικογένειές τους κάνουν το περίσσευμα της μαύρης εργασίας

στο νησί, δε φτάνει που ζουν στα παραπήγματα που έστησε η εκκλησία στον Τούρλο, δε φτάνει που με απόφασή του το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε την απαγόρευση κυκλοφορίας τους στην πόλη της Αίγινας από Μάιο μέχρι Οκτώβριο για λόγους τουριστικούς, δε φτάνει που βρίσκονται στην κατάσταση πλήρους ενδείας και απομόνωσης αφού ζουν δίπλα στο εργοστάσιο βιολογικού καθαρισμού και στη Χωματερή Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, δε φτάνει που το ΚΤΕΛ Αίγινας διέκοψε κάθε σύνδεση με την περιοχή, έρχονται τώρα και όλοι αυτοί να μας κατηγορήσουν εμάς που προβάλλαμε κάτι από τον πολιτισμό τους στους μαθητές μας. Έπρεπε να βλέπατε τα βλέμματα των μαθητών μας, όλοι εσείς κύριοι που οι πατεράδες τους σας χτίζουν τα σπίτια, που σας καθαρίζουν τους κήπους που σας συγυρίζουν τα σπίτια και τις επαύλεις σας...»

Ανακοίνωση της ΚΟΒ ΚΚΕ Αίγινας το Μάιο του 2008:

«Το απαράδεκτο γεγονός της επέμβασης στο έργο των εκπαιδευτικών που συνέβη στο 5ο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Αίγινας μας θυμίζει άλλες εποχές. Με ένα πλαίσιο εκβιασμού σέρνουν τους εκπαιδευτικούς στις συντηρητικές επιλογές μιας συγκυβέρνησης που τώρα έρχεται να αντιμετωπίσει με μέτρα καταστολής των δικαιωμάτων την ανεργία, τη φτώχια και ότι άλλο έσπειρε η ...Ολυμπιάδα , η αποκαλούμενη των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων. Μαστίγιο και καρότο δηλαδή. Καλούμε το δημοκρατικό λαό της Αίγινας να έρθει σε αντίθεση μ' αυτή τη μεθόδευση στα εκπαιδευτικά της Αίγινας και να συμπαρασταθεί έμπρακτα στους εκπαιδευτικούς και στην κοινότητα μεταναστών του Τούρλου που ήδη έχει γίνει γκέτο.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΤΩΝ 3 ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΟΧΙ ΣΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

ΝΑ ΠΑΡΘΟΥΝ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ

Ανακοίνωση της Τοπικής Γραμματείας του Συγκυβερνητικού Συνασπισμού «ΕΝΟΤΗΤΑ-ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ-ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΡΑΜΑ». Πρόκειται για το κυβερνητικό σχήμα που προέκυψε από τη σύγκλιση της Ν.Δ. - ΠΑΣΟΚ, μέρους του Συνασπισμού που πρόσκειται στην Κεντροαριστερά καθώς και στελεχών του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ, μετά την σοβαρή οικονομική κρίση των αρχών του 2008, περίπου τεσσάρων χρόνων μετά την Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χάλκινων μεταλλίων και μετά τα σοβαρά επεισόδια στις πόλεις της Αθήνας-Πειραιά-Θεσσαλονίκης-Πάτρας-Λαρισας-Χανίων αλλά και άλλων πόλεων που είχαν σαν αποτέλεσμα το θάνατο 11 διαδηλωτών και τον τραυματισμό εκατοντάδων. Αφορμές ήταν τα μέτρα δημοσιονομικής λιτότητας, η κατάρρευση μέρους του ΜΕΤΡΟ στο σταθμό ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ, οι μαζικές απολύσεις, η απόλυτη απελευθέρωση της τιμής του πετρελαίου, η ακρίβεια σε είδη βασικής ανάγκης (τιμή φρατζόλας 2,9 Ευρώ, τιμή λίτρου γάλακτος 3,8 ευρώ) αλλά και η μερική δέσμευση των αποταμιεύσεων μετά την κρίση με τις πιστωτικές κάρτες και τα δάνεια.

«Η συγκυβερνητική μας δράση από την πρώτη στιγμή προσπάθησε να σταθεί δίπλα στο δράμα των μεταναστών και με τα προγράμματα «ΕΝΑ ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ» & «ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ» κατάφερε να στεγάσει με τη βοήθεια τόσο της Εκκλησίας όσο και των επιχειρηματιών χιλιάδες ανθρώπους. Μέσω των εσπευσμένων κοινών μέτρων για την εκπαίδευση κατάφερε να διαχωρίσει τα σχολεία και να δημιουργήσει τις συνθήκες μόρφωσης των παιδιών των κοινοτήτων των μεταναστών, ώστε να μπορούν ανεμπόδιστα τα ελληνόπουλα να συνεχίζουν απρόσκοπτα τη μόρφωσή τους. Έτσι και στην Αίγινα καταφέραμε με την ευγενική χορηγία του επιχειρηματικού κόσμου και της Εκκλησίας να βρούμε μια λύση που να ικανοποιεί όλα τα μέρη και αυτή ήταν ο Τούρλος. Αποφασιστικός παράγοντας στην όλη εξέλιξη αποτελεί το χαμηλό πολιτιστικό επίπεδο των μεταναστών κι όχι όπως μας κατηγορούν για "αδιαφορία". Πιστεύουμε ότι η δραστηριότητα των 3 ωρομισθίων εκπαιδευτικών των δυο σχολείων δεν συνάδει με τις αρχές για μια εκπαίδευση για όλους μια εκπαίδευση ανοιχτή στην κοινωνία, μια κοινωνία ανοιχτή στο διαφορετικό. Κάνουμε έκκληση σε όλες τις πλευρές για μια αυτοσυγκράτηση προκειμένου να βγούμε από την κρίση που προκάλεσαν μειοψηφίες καταδικασμένες στην δημοκρατική συνείδηση του λαού μας.»

Κοινή ανακοίνωση επιτροπής στήριξης του ΛΑΟΣ Αίγινας και τοπικού παραρτήματος της Χρυσής Αυγής:

«Έλληνα και Χριστιανέ Αιγινήτη. Οι ανθελληνικές και αντιχριστιανικές δυνάμεις που κυβερνούν την πατρίδα των 10 και πλέον χιλιάδων χρόνων πολιτισμού, την κατέντησαν μειονότητα και μειοψηφία στον τόπο της. Υπάνθρωποι διεκδικούν λόγο από εμάς τους αγωνιστές της πατρίδος-θρησκείας-οικογένειας. Μετά τα γεγονότα της αναρχοκομμουνιστικής συμμορίας που συνέβησαν σε όλη την Ελλάδα και με κονσερβοκούτι απαίτησαν για μια ακόμα φορά το κεφάλι του Έλληνα νοικοκύρη, σηκώνουν το κεφάλι τους και στο νησί μας και ζητάνε μέσω ενός αμφιλεγόμενου

μαθήματος δικαίωμα "διαπολιτισμικής" συνύπαρξης. Να έχουμε δηλαδή δίπλα μας τους μαύρους, τους άραβες, τους Αλβανούς, του αφρικάνους, τους κινέζους, όλες τις φυλές του Ισραήλ δηλαδή και κάθε καρυδιάς καρύδι να μολύνει την βασανισμένη μας φυλή. Ε όχι! δεν θα το ανεχτούμε αυτό. Απ 'ότι φαίνεται πρέπει να πάρουν το μάθημα που τους αξίζει όπως έγινε με τη γενναία παρέμβαση στην περσινή παρέλαση τον Οκτώβριο που από κοινού μαζί με πλήθος λαού, τους αφαιρέσαμε τη σημαία. Απ' ότι φαίνεται αυτό δεν άρκεσε και χρειάζονται πιο ισχυρότερα μέτρα. Να πάρουμε το νόμο στα χέρια μας...»

Απόσπασμα από τη μακροσκελή προκήρυξη που μοιράστηκε στην Αίγινα το Μάιο από την ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΚΙΝΗΣΗ ΑΙΓΙΝΑΣ και το περιοδικό «ΠΟΥΡΙ της Αίγινας»:

«...δεν περιμένουμε τίποτε άλλο από τρομοκρατία και καταστολή από τους κρατικούς φασιστικούς μηχανισμούς που βρίσκουν την αφορμή να χτυπήσουν μ' όποιο τρόπο μπορούν τους μετανάστες, τους πρόσφυγες, τους ανέργους, τους διαδηλωτές, τον κάθε απλό άνθρωπο που αντιστέκεται και κάθε άλλη φωνή που βρίσκεται αυτή την περίοδο ενάντια στο μέτωπο ακροδεξιάς και συγκυβέρνησης. Αφού είναι δεδομένο ότι δεν μπορούν να λύσουν τα προβλήματα που δημιούργησαν, στη μετανεοταξική περίοδο επιδίδονται σε προσπάθεια φίμωσης κάθε φωνής που δεν συναινεί στα σχέδιά τους. Αποτέλεσμα τούτου αποτελεί και η αυταρχική μεθόδευση στο ζήτημα των 3 εκπαιδευτικών εκ των οποίων ο ένας αποτελεί και μέλος της κίνησής μας και ο οποίος απετέλεσε στο παρελθόν στόχος των πεμπτοφαλλαγγιτών της Χρυσής Αυγής και των λοιπών ακροδεξιών (είχε νοσηλευτεί κινδυνεύοντας να χάσει το δεξί του μάτι).

Να το ξέρουν ότι δεν θα υποχωρήσουμε και ότι θα μας έχουν μπροστά τους.

Κουφάλες φασίστες κάτω τα ξερά σας από τους μετανάστες και τους πρόσφυγες.

Να τσακίσουμε τα κεφάλια της συμμορίας των νεοναζί που προστατεύει η αστυνομία και τους παρέχουν στέγη κάποιοι γνωστοί μαγαζάτορες του νησιού.

Για μια κοινωνία ισότητας, αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης»

Εκείνο τον καιρό κυκλοφόρησε από στόμα σε στόμα ένα τραγούδι, αγνώστου δημιουργού. Σήμερα, στο έτος 2017, ύστερα από τη νικηφόρο Ολυμπιάδα των 6 χρυσών, 8 αργυρών και 12 χρυσών μεταλλίων, ακόμα τραγουδιέται στα γνωστά στέκια των οδών Αφαίας και Μούρτζη. Πρόκειται για στέκια περιθωριακών ατόμων που δυστυχώς έχουν μια διαρκή παρέμβαση τόσο στα τοπικά όσο και μέσω μιας ύποπτης ομοσπονδίας ή δικτύου τρομοκρατικών αναρχικών συμμορίτικων ομάδων απ' όλη την Ελλάδα. Το τραγουδούν συνήθως με δημοτικούς ρυθμούς όπως το «άντε ρούσα παπαδιά» ή άλλους γνωστούς πατριωτικούς σκοπούς:

Χοροί τραγούδια ακούγονταν
φωνές και τουφεκίδι
μην' είναι Πάσχα και Λαμπρή
μην' είναι τ' Άι-Γιώργη;
Πουλάκ' ήρθ' απ' το Μισαγρό
πουλάκι από τον Άγιο
πέρασ' απ' τον Ασώματο
και κάθισε σε πεύκο.
Δεν ελαλούσε σαν πουλί
δεν έλε'ε σαν αηδόνι
μόν' ελαλούσε κι έλε'ε
μ' ανθρώπινη φωνίτσα:
«Όχι δεν είναι εκεί Λαμπρή
δεν είναι τ' Άι-Γιώργη.
Πα' στο χωριό του Ασώματου
σουβλίζουν τους δασκάλους
δύο βδομάδες πιο νωρίς
απ' την καθιερωμένη.
Η μια βάζει τη ρίγανη
η άλλη ανάβει πύρα
η άλλη λαδολέμονο
άλλη φέρνει μαρούλια
άλλη φυσάει τα κάρβουνα
να ροδοκοκκινίσουν.
Κι ο άλλος ο καλύτερος
απ' όλους βλογημένος
σηκώνει το ποτήρι του
και πίνει στην υγειά μας».

Η ώρα του τζίτζικα

Αττικής 81

Α1
Άσπλαχνα σπίτια, δίχως παρελθόν
ονομαστές σειρές ούτε μια μνήμη
-αριθμημένοι τοίχοι ατέλειωτοι-
καταφύγια μπετόν
στριμωγμένοι λεωφόροι εφιάλτες
Γκρίζα τσιμέντα κτίρια, πικρά
-ύψη παράξενα φυτρώνουν-
παράθυρα τυφλά
στην πένθιμή τους θλίψη
στο κρίσιμό τους αύριο
τάφοι ανοιχτοί μιας παραπάνω μέρας
Α2
Προσπερνούμε ο ένας τον άλλον
βιαστικά
-φουρτουνιασμένη πάροδος για ψώνια-
ακόμα και τους εαυτούς μας αποφεύγουμε
θαυμάσιο βήμα
Α3
Μια ελάχιστη σχισμή,
έξοδος, έξοδος
τα ξανά σχηματισμένα πρόσωπα
πάλι οι ίδιες φωνές
όλες οι εξορισμένες στιγμές του εαυτού μας
Ψέματα και λάθη
χρήματα, χρήματα, η εποχή μας
Λύπη
Α4
Τσιμέντο μάλλον ασυγχώρετο
μια έρημος μπετόν
γυαλί και ατσάλι
άσπρα μάτια, εαυτός
ξένο βάρος

Αυτές οι Μάσκες από κρέας βάναυσο

Π D 241

Π1
Είδα το αίμα μαύρο να κυλά
στην εθνική οδό, βροχή
βροχή σκληρή, επίμονη
μαρμαρωμένη
Η δίχως τέλος ερημιά
ετοιμασμένη.
Π2
Μην προδώσεις ποτέ
τον ψίθυρο του φίλου σου
είναι ο δικός σου

Ρ Μυρμιδόνων-Αχιλλέως

Ρ1

Σε όλους τους δρόμους
η βία της Άνοιξης
μυριστική βροχή
μουσκεμένα χρώματα μιας καταιγίδας
-όλοι οι πόθοι χρώματα πάνω στη γη-
πάνω στην άστεγη πράξη της μέρας.
από σκοτάδι σε σκοτάδι σπρώχνοντας ορμητικά

-πριν απ' τα μάτια μας το φως-
ανταμωμένοι ουρανοί, ανεμισμένη ζάλη
`άφθαστη λαχτάρα

ήλιος του Σεπτέμβρη πάνω στα νερά.

Ρ2

Αδιάκοπα, στο παντοτινό διαλέγει η στιγμή
αιμάτινη
μέσα στο παρελθόν κρυμμένο μέλλον
-η σύγκρουση μέσα της κρατά
ανείπωτη, ανείκαστη μια λάμψη-
δώρο στον εαυτό της
σ' άλλους τόπους που μιλούν
σ' άλλους τόπους που σιωπούν
το περισσότερο που μπόρεσα
και είδα στην ανάγκη
Αντίσταση σελίδας, μαντική της μιας λέξης
οι εικόνες που θα κρύβεσαι
οι εικόνες που θα σ' αναζητώ
όσο διαρκεί του συναγερμού η ανάσα
τιναγμένο βλέφαρο, ανύσταχτο σαν δύναμη σαν αντοχή
σαν φυλαχτό της άλλης μέρας
αίμα κακοτάξιδο στις φλέβες, σαν σε ταξίδι ακούς το δελτίο θυέλλης
καθώς
το σκοτάδι μιλά
-ανοίκειο όσο περισσότερο μου ανήκει-
σχιστό απ' τις γκριμάτσες στόμα
Πληγή του Τοξότη

Ρ3

Το καμπαναριό ακόμα ταξιδεύει
κατάστικτο σύννεφα
χρωματιστές πατούσες
πάπλωμα της μέρας